LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԱՏԱՐԱԿ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ 1 ՄԱՐՏ VENDREDI 1 Mars 1935

ԱՐԴԱՐ ՎՐԴՈՎՈՒՄԸ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՕՐՊ ՕՐԻՆ

ՀՐԴ ՏԱՐԻ - 11e Année N° 2742

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՐԴԱՐ ՎՐԴՈՎՈՒՄԸ

Հազիւ լուրը իմացած, արդար եւ խորունկ վրդովումի մը մատնուեցաւ Փարիզի հայ գաղութը, «ժը Սիւի Փարթու»ի ան – կիրք եւ անբարոյական յօդուածին առթիւ,— «Փարիզի Հայաս – տան»ը:

Ընթերցողները կարդացին անոր թարգմանութիւնը: Կարդա – ցին, նաեւ, իրաւագէտ Պ. Պ. վահէի բուռն բողոքը, որ հրատա – րակուեցաւ երէկ, «Յառաջ»ի մէջ, իր փրանսերէն բնագրով:

Այսօր կը հրատարակենք թարգմանութիւնը ուրիշ բողոքի մը, զոր նոյն թերթին խմբագրութեան ուղղած է վաստակաւոր խմ – բագիր մը:

Կ'իմանանք թէ Փարիզի Ուս. Միութիւնն ալ մասնաւոր ժողո – վի հրաւիրած է իր անդամները, իր ցասումը յայտնելու համար Լիւսիէն Րըպաթէի գարշապատումին առթիւ:

Անշուշտ ուրիշ ձեռնարկներ ալ կատարուած են կամ պիտի կատարուին:

Սպասելով անոնց արդիւնքին, կը յանձնարարենք մեր բոլոր հայրենակիցներուն, մնալ պատրաստ եւ ճակատաբաց, ինչպէս վայել է իր արժանիքին գիտակից, դառնութեան վերջին մրուրը խմած ժողովուրդի մը:

Փարիզի պողոտաներուն բոշաները չեն որ պիտի դատեն մեր սեւն ու ճերմակը:

Բոլոր «ժը Սիւի Փառթու»ներու ցնդաբանութիւնները ուրիշ բանի չպիտի ծառայեն, եթէ ոչ անգամ մը եւս բանալ մեր աչքե – րը, զանազանելու համար որոմն ու ցորենը, այլ մանաւանդ ճանչնալու համար մեծ խղաճութիւնը ...

ԽՄԲ.— Պ. Երուանդ Տէր Անդրէասեան, վաստակաւոր խմ – բագիր – ուսուցիչը, հետեւեալ գեղեցիկ նամակը ուղղած է «Je Suis Partout»ի խմբագրութեան.—

Պ. Խմբագիր,

Յօդուածով մը կը համարձակիք նախատել ժողովուրդ մը որ, արդի պարագաներուն մէջ, մէկ յանցանք ունի միայն — պարտա – տորուած ըլլալ ապրիլ, լքուած եւ յուսախաբ: Յուսախաբ՝ դիւա – նագիտական խարէութիւններու եւ կեղծարարութիւններու հետե – ւանքով:

Կը համարձակիք նախատել ժողովուրդ մը՝ որուն ձեռքէն կը յափշտակէք, յօդուածագրի պատիւ չբերող տգիտութեամբ մը, անոր բարի համբաւը «Արեւելքի Ֆրանսային» ըլլալու, տիտղոս մը՝ զոր տուին երախտապէտ Ֆրանսացիները, որոնք չատ մօտէն ուսումնասիրած էին այդ ժողովուրդին դերը՝ իբրեւ միջնորդ ֆրանսական քաղաքակրթութեան Արեւելքի մէջ: Հիմա կ'ուզէք դատել ինչ որ ձեր նախորդները չինեցին այնքան յամառու – թեամբ: Կը թուի թէ չէք ուզեր խոստովանիլ Հայերուն արտաք – սումով ֆրանսական ազդեցութեան մէջ երեւցած մեծ ամայու – թիւնը:

Կը համարձակիք նախատել ժողովուրդ մը, որ իր խոր միա – մտութեան մէկ վայրկեանին, կարծեց թէ կոչուած է ինքը ամէ – նուրեք ուր դանուի զեռեղելու Ֆրանսայի ժողովրդավար խէալը, զոհելով յաճախ իր ապահովութիւնը եւ մերթ նոյն իսկ Ֆրանսա – ցիին աւելի Ֆրանսացի հանդիսանալով: Ձեմ ուզեր հոս ակնար – կութիւն ընել թէ դուք մեզ անուանած էք «փոքրիկ դաշնակից – ներ», որոնք առասպելական յանդգնութիւնը ունեցան իրենց Ֆր – անսասիրութիւնը ապացուցանելու՝ ձեր երկրին ա՛նքան ոխերիմ աշխարհի մը մէջ: Թող որ այս ակնարկութիւնը այլ եւս չատ հա – սարակ տեղիք մը դարձած է ...

Դուք կը համարձակիք այսպէս նախատակծ ընել ժողովուրդ մը, ձեր հին դաշնակիցները, ըստ օրինակի դժբախտ Ժոլամոյն Ա – պէտ Լոնտռի:

Բայց ինչ որ աւելի կոչտ, պիտի ըսէի՝ աւելի շիք է, ողջմտու – թեան եւ ճշմարտութեան պակասն է ձեր համբաւել յօդուածա – գրին, որ կ'ուրանայ Հայոց հին ու նոր մտաւորականութիւնը փի – լիքական կոչուելու ատելիճան կուրութեամբ մը: Այդ դարավեր – ջիկ մտաւորականը չի գիտեր թէ հայկական գրականութիւնը հին Եւրոպային աւելի հին է, թէ անուանեալ եւրոպական ազգերը գո – յութիւն չունէին տակաւին իբրեւ քաղաքական կամ մտաւորական ինքնութիւններ, երբ Հայաստան եւ հայ ժողովուրդը կ'արշա – ւէին, ազատ ու հպարտ, դասականութեան ասպարէզներուն մէջ: Պարզապէս ցաւալի է որ յօդուածագիրը, ա՛նքան անգէտ ի մասին հայկական հին գրականութեան, անընդունակ ալ է անկողմնակալ քննութեան մը, գտնելու համար ժամանակակից հայ գրական դան – ձերը: Բաւական էր որ իր գտնուած բազկաթոռէն չարժէր քչիկ մը, տեսնելու համար թէ Փարիզի Հայերը կը պատրաստուին տօ – նել տասնըվեցերորդ դարադարձը Ս. Գրոց հայկերէն թարգմանու – թեան, թարգմանութիւն մը՝ զոր Ֆրանսացի բանասէր Տիլօռիէ որակած է, իրաւամբ, «մայր ամենայն թարգմանութեանց»:

Իրեւ նախկին ուսուցիչ եւ խմբագիր, որ իր մտաւորական պաշարը կը պարտի Ֆրանսական լեզուին եւ դպրութեանց, չեմ կրնար ըմբռնել Ֆրանսացի գրագէտ մը որ ա՛նքան քիչ լուսաւոր – նալ ըլլայ եւ ա՛նքան չատ վարակուած ըլլայ կողմնակալու – թեամբ, որ թոյլ տայ իրեն՝ տառապագրել այնչափ անպատեհ բա – ներ հասցէին այնպիսի ազգի մը, որուն հերոսական անցեալը եւ քաջութիւններով լեցուն ներկան պէտք էր աւելի յարդարէին քննադատներու չքնաղ յօդուածագիրը:

Տակաւին չատ բաներ ունիմ ձեզի պատմելու, բայց ժամա – նակներս չատ չեն:

Կը յուսամ որ պիտի ներէք համարձակութեանը եօթանասնա – մեայ մտաւորականի մը՝ որուն դժուար է մարսել տառապանքներու դէզ մը ի մասին հայ ժողովուրդին եւ անոր գրականութեան:

Ո՛րչափ պիտի փափաքէի, այս տարիքիս մէջ իսկ, յապաղած ուսուցիչը ըլլալու անոր՝ որ «ես Ամենուրեք եմ» անունը կուտայ իրեն, որ դժբախտաբար ոչ ուրեք է ...

Ֆրանսական անխառն գրականութիւնը, որ բոլոր գրականու – թիւններուն ժամանակակից դայեակն է, պէտք չէ որ սեւ բուրդով ոչխարներ ունենայ:

Տոգորուած, ինչպէս միշտ, համակիր զգացումներով առ ա – մէն ինչ՝ որ գտարիւն ֆրանսական է, կը մնամ Ձեզ, Պ. խմբա – գրապետ, խորին յարգանքով:

ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ ՆՈՐՈԳՈՒՄԸ

Mars 4-9 պէտք է դիմեն այն բանուորները որոնց մականունը կը սկսի D եւ E տառերով

Ոստիկանական վերատեսչութիւնը կը հաղորդէ.—

Այն օտար աշխատաւորները որոնց իմիգրութեան թուղթերու պայմանա – ժամը լրացած է 1934 դեկտեմբեր 31ին կամ աւելի առաջ եւ որոնց մականունը կը սկսի **D.** եւ **E**· տառերով (ֆրանսերէն), պէտք է նորոգման համար դիմեն երկուշաբթի, 4 մարտէն մինչեւ շաբաթ, 9 մարտ, Փարիզ բնակողները՝ **391, Rue de Vaugirard,** իսկ արուարձան բնակողները՝ **7, Rue de Jouy.**

Գրասենեակները անընդհատ բաց պիտի ըլլան ժամը 8էն 14·45:

Արդէն հրաւիրուած օտարականները **(A. B. C.),** որոնց թուղթերը դեռ չեն յանձնուած (լեցուած), պէտք է ներկայանան այն օրերը որ նշանակուած են իրենց առաջին այցելութեան ատեն, հարցաբանութիւններուն վրայ:

Այն օտարականները **(D. եւ E.)** որոնք չեն ներկայանար վերը նշանակուած թուականներուն (մարտ 4 — 9), իրենին կը կորսնցնեն աշխատանքի արտօ – նագրի նորոգման իրաւունքը:

Թուրքիա կը զօրացնէ Թրակիան

=o·o=

18000 ՆՈՐ ԶԻՆՈՒՈՐ ԿՂ ՂՐԿՈՒԻ

Երեքշաբթի օր կարգ մը ուշագրաւ տեղեկութիւններ հրատա – րակած էին Թուրքիոյ պատրաստութեանց մասին, Թրակիոյ մէջ, հաղելով պուլկարական թերթերէ:

Սօֆիայէն կը հեռագրեն թէ բրիական կառավարութիւնը ո – րոշած է 18,000 նոր զինուորներ ղրկել Թրակիա: Մինչեւ օգոստո – սի վերջը պայմանաժամ տրուած է պուլկար բնակիչներուն, որ – պէսզի հեռանան: Բացառութիւն պիտի ըլլայ միայն էտիրնէի հա – մար:

Ուրեմն, Թուրքիա ոչ միայն կը սպառազինէ Թրակիան, այլեւ կը նգնի բոլորովին բրիացնել, ափ մը Պուլկարներն ալ բշելով եւ հպարտաւոր Թուրքեր տեղաւորելով:

Անգլիոյ արտաքին նախարարը Փարիզի մէջ

Երէկ առտու Փարիզ հասաւ Սըր Ճօն Սայմընն, Անգլիոյ արտա – քին նախարարը, խորհրդակցելու համար Պ. Պ. Ֆլանտէնի եւ Լա – վալի հետ: Բաղաքական շրջանակներու մէջ ուշադրութեամբ կը հետեւին այս այցելութեան, քանի որ Սըր Ճօն Սայմընն յառաջիկայ շաբթու պիտի անցնի Պերլին, իսկ աւելի վերջը՝ Մոսկուա:

Ինչպէս կը յիշուի, գերմանական կառավարութիւնը պատաս – խանելով փետրուար 3ի անգլեփրանսական հրաւէրին, մէկդի կը դնէր շատ մը խնդիրներ եւ միայն կը ծանրանար օդանաւային գործակցութեան վրայ: Ցետոյ, կը շեշտէր թէ նախընտրելի է միակողմանի դաշնագիրներ կնքել (պետութենէ պետութիւն), եւ ոչ թէ ընդհանուր, բազմակողմանի: Այս խուսափողական պա – տասխանին վրայ, անգլիական կառավարութիւնը կարգ մը հար – ցումներ ուղղեց, եւ գերմանական կառավարութիւնը յանձն առաւ բննութեան ենթարկել բոլոր խնդիրները: Արդ, Անգլիա եւ Գեր – մանիա կ'ուզեն վերջնապէս նշդել իրենց դիրքը, որպէսզի Սըր Ճօն Սայմընն անոր համեմատ շարժի Պերլինի մէջ:

Վերջին լուրերու համաձայն, Անգլիոյ արտաքին նախարարը պիտի կրնայ Պերլին երթալ յառաջիկայ հինգշաբթի: Կ'ըսուի թէ Սըր Ճօն Սայմընն կարգ մը նոր առաջարկներ պիտի ներկայացնէ Հիթլերի, զանոնք փրանսական կառավարութեան հաւանութեանը ենթարկելէ յետոյ:

Վարշաւայի մէջ դժգոհութիւն պատճառեց այն լուրը թէ Անգլիոյ արտաքին նախարարը Մոսկուա պիտի այցելէ: Միւս կող – մէ բուռն բանավէճ մը կը մղուի գերմանական եւ լեհական թեր – թերուն միջեւ:

Գործազուրկներ գաղթավայրե՞ր պիտի ղրկուին

Գաղթային նախարարը գաղթավայրերու տնտեսական խոր – հրդաժողովին ներկայացուց ծրագիր մը, որով կ'առաջարկէ ան – դրծովեան գաղթավայրերը տեղաւորել մայր երկրի գործա – զուրկներուն մէկ մասը, խոպան հողերը մշակելու եւ երկիրը շէն – ցնելու համար: Խորհրդաժողովը ուշադրութեամբ նկատի առած է այս առաջարկը:

Ձախակողմեան թերթերը կը բողոքեն այս ծրագրին դէմ, նա – խատեսուած գաղթավայրերու կլիման մահացու գտնելով աշխա – տաւորներուն համար: Միեւնոյն ատեն դիտել կուտան թէ գաղ – թավայրերն ալ կը տառապին գործազրկութենէ:

Կրետէի ադեսպի երկրաշարժը

Վերջին լուրերու համաձայն, երկրաշարժը ծանր վնասներ պատճառած է Ռէթիմնոյի եւ Քանտիայի շրջակայ գիւղերուն մէջ, ուր 234 տուներ փլած են, իսկ ուրիշ 560 տուներ փլչելու վր – տանգին ենթարկուած: Մինչեւ հիմա երեւան հանուած են վեց մեռելներ եւ 60 վիրաւորներ: Վրաններ եւ ուրիշ օգնութիւններ ղրկուեցան Աթէնքէն: Քանտիայի թանգարանը, ուր շատ մը պատմական նշխարներ կը գտնուին, թերեւսպէս միայն վնաս – ուած է:

ՕՐՊ ՕՐԻՆ

ԳՐՔՈՒՆԱԿ ՏՂԱՑ ՄԸ

—o—

Հայաստանի թերթերը կը գրեն թէ Գրողներու Միութիւնը վերջերս իր շարէէն վտարեց Արտաշէս Ոսկերիչ – եանը, որովհետեւ այս տղան կը յա – մառէր իր «ձախ» տեսակէտներուն մէջ:

Այս անունը մեզի ծանօթ է տակա – ւին քանի մը տարիէ ի վեր: *Նոր Ուղի* պարբերականին մէջ, 3 – 4 տարի ա – ռաջ, կը հանդիպէինք իր ստորագրու – թեան՝ աջին ու ձախին բան սրվէ – ցնելու մարմաջով,— խեղճը չէ մար – սեր կարդացածը եւ կը փսխէ, կ'ը – սէինք տեսակ մը գուբով: Առեն մը խմբագրութեան մէջ ալ մտաւ,— երե – ւի բերանը գոցել ուզեցին: Սակայն, ինչպէս շատ շատերուն կը պատահի, մանաւանդ արդի երիտասարդութեան մէջ, փայփայանքը մոլորեցուց զինք: Եւ իր «բանջար»ը կարծեց «հանճար»:

Խեղճ տղան չէ կերեր չէ խմեր՝ Մարքս է կարդացեր, ճիշդ ինչպէս *Գուբան* կը կարդային Պոլսոյ *Հաֆըզ* – ները:

Քանի՛ քանի՛ մատղաշ տղոց ուղեղն է տարած այդ Մարքսը: Մարքսն է միայն անոնց ամբողջ աշխարհը: Մարքսով կը չափեն մարդոց եւ ընկե – րութեանց ապագան, Մարքսով կը կշ – ռեն պատմութեան եւ գիտութեան ար – ժէքը, Մարքսով կը թաղեն մեծ փիլի – սոփաներն ու հին հանճարները, Մարքսով կը ծեծեն... սոխն ու սըխ – տորը: Այս պզտրտիկ մարքսագէտնե – րըն են, դարձեալ, որ *Դիալեկտիկա* – յով կը դատեն ժողովուրդի մը բաղա – կարթութիւնը՝ առանց նախ ուսումնասիրելու այդ ժողովուրդին իմիմա – յատուկ պայմանները: Այս թերխոշ մարքսագէտներն են, դարձեալ, որ *Կոնոմիկայ*ով կը դատեն... սէրը կամ սիրերգութիւնը՝ առանց տակաւին... աղջիկ մը համբուրած ըլլալու:

Գիրքի գերիներէն էր Ա. Ոսկերիչ – եան, գերի բայց մէկ գիրքի: Ան գիրք կը հոտէր, կարդացածը տակաւին չէր մարսած,— ու կը տառապէր դժուա – րամարսութենէ:

Ու կը նեղէր իր ընկերները:

Գրողներու միութիւնը, ձանձրա – ցած, դուրս նետեց զինք,— գիրք հա – գած այս խրտուիլակը:

Կոմունիստ կուսակցութիւնը եւս դուրս նետած ըլլալով հիմա զինք, կ'ուզէինք Ա. Ոսկերիչեանէ հաս – նալ թէ արտաքսումը պէտք է բա – ցատրել *Դիալեկտիկայ*ով թէ *Էկոնո – միկայ*ով:

«Ձախ» հիւանդութեան դէմ այս տնօրինութիւնը գնահատելով հան – դերձ, դիտել կուտանք երեւանի օր – ուան ծիրանեւորներուն թէ դեռ շա՛տ ձախ վազող խեչափառներ կան իրենց իշխանութեան մէջ,— եթէ այդպէս չըլլար, երէկ եւ հիմա նուազ պիտի տառապէր Հայաստանի ժողովուրդը:

Թերեւս ալ ճիշդ է որ Ոսկերիչեան զոհ մըն է *Թայֆա*յական կռիւի, որ հրոնիկ դարձած է երեւանի մէջ, եւ ոչ թէ «ձախ» հիւանդութեան: Վասն – զի ոմանք կ'ըսեն թէ իմաստ չունի «ձախ» կամ «աջ» հիւանդութիւնը: Հայաստանի բուն հիւանդութիւնը, ընկե՛ր Փարոս, այլ անուն ունի հիմա եւ ուրի՛շ են անոնց անունները,— Երեւանի մէջ կ'ըսուի թէ բոլորը շիլ կը ճայիլ հիմա, անոնց աջ ու ձախ աչքերը կը ճայիլ դէպի հիւսիս, մի – այն դէպի հիւսիս,— գիտէի՞ը, ընկեր Փարոս: Այնպէս կը թուի որ Ոսկերիչ – եանի աչքերը, փոխանակ իրական կեանքին յառելու, կը ճայիլ եղեր դէ – պի վեր, շա՛տ դէպի վեր,— ինչպէս լուսնոտները:

ԱՐԱՋ

Հ. Յ. Դ.
ՎԵՑԵՐԱՆՆԵՐՈՒ ՖՈՆՏ
ՅԱՆԿ 9

Թորգոմ Նալպանտեան, Սէվռան (իր ծնանիսօսութեան առթիւ)	100
Ս. Թորոսեան, Փարիզ	50
Լեւոն Մելիտոսեան, Օր. Ս. Թադէոսեանի եւ Պ. Մ. Վարդեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի	20
Գումար՝	170
Նախորդ գումար՝	1495
Ընդհ. գումար՝	1665

Մարաջախտ Փէթէն կ'առաջարկէ հրկու տարուան բարձրացնել զինուորութիւնը

Ատենէ մը իվեր խուլ պայքար մը կը մղուի տեղական մամու – լին մէջ, զինուորութեան շրջանի երկարաձգման առթիւ: Ձախա – կողմեան թերթերը կը պնդէին թէ ընդհ. սպայակոյտը որոշած է երկու տարուան բարձրացնել զինուորութիւնը, բայց յարմար ժա – մուն կը սպասէ: Կառավարութիւնը միշտ խուսափողական պա – տասխաններ կուտար, բայց ահաւասիկ մարաջախտ Փէթէն աս – պարէզ կ'իջնէ, բացատրելու համար երկարաձգման անհրաժեշ – տութիւնը:

Պատերազմական նախորդ նախարարը յօդուած մը հրատա – րակելով «Ռըվիւ տէ տէօ Մոնտ»ի մէջ, դիտել կուտայ թէ յառա – ջիկայ 4 – 5 տարիներու միջոցին պիտի պակսին Ֆրանսայի զին – ուորցուները, իբրեւ հետեւանք մեծ պատերազմին, ուստի ուրիշ միջոց չկայ եթէ ոչ բարձրացնել զինուորութեան շրջանը: Մարա – ջախտը կը յայտարարէ.

— «Որպէսզի կարենանք բաւարար զինուոր ունենալ 1936ին, բացարձակապէս անհրաժեշտ է երկարել զինուորութեան շրջանը, — 18 ամիս՝ 1935 ապրիլի զինուորցուներուն համար, երկու տարի՝ հոկտեմբերի զինուորցուներուն համար»:

Մարաջախտը կ'ընդունի թէ երկարաձգումը կրնայ առժամ – եայ հանգամանք ունենալ, բայց այն տարիներուն երբ զինուոր – ցուներու սովորական թիւը պակաս կուգայ, անհրաժեշտ է եր – կարաձգել ծառայութեան շրջանը, որպէսզի կարելի ըլլայ ներա – գիրներու թիւը հասցնել 280,000ի, իսկ ամբողջ թիւը՝ 405,000ի: Ցետոյ ուշադրութեան յանձնելով Գերմանիոյ պատրաստութիւն – ները, նոր ծրագիր մը կը նախատեսէ 1940ի համար: Այս առթիւ կ'ազդարարէ.

— «Ճշմարտութիւնն այն է որ Գերմանիա կ'ուզէ տեւական սպառնալիքի մը տակ դնել Եւրոպան եւ իր բաղաքականութիւնը կը հիմնէ այս ռազմավարութեան վրայ: Սկզբունքով մերժելով զինաթափութեան իտէալը, անտարբեր՝ իր բունութեան պատճա – ռած տհաճութեան, Գերմանիա միայն ուժը կը յարգէ: Ան խաղա – դասիրական պարտաւորութիւններու պիտի համակերպի միայն այն ատեն երբ ուժ տեսնէ դիմացը: Միայն մէկ միջոց կայ պա – տերազմէն խուսափելու,— զօրաւոր ըլլալ»:

⁂ Օդանաւային նախարարը, Զօր. Տենէն, առջի օր ճառ մը խօսելով, դիտել տուաւ թէ Եւրոպայի մէջ ամէնէն բիչ օդանաւ ուստող ժողովուրդը Ֆրանսացին է: Նոյնիսկ փրանսական օդանա – ւերու ճամբորդներուն մեծ մասը օտարականներ են: Կարեւոր թիւ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՀՈՒՅԶ ԵՍՍՏԱՅԱՑՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՀՈՒՅԺ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԻՍՏԱՇՐՋԱՆԻ ՀԱՆԴԻՍԱՎՈՐ ՆԻՍՏԸ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 24-ԻՆ

Ընկեր ընկերներ, ներկա նիստում մենք պետք է քննարկենք Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Խորհրդի նախագահության հրամանագրերի նախագծերը՝ Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Խորհրդի ընտրությունների մասին, Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Խորհրդի պատգամավորների ընտրական օկրուգների կազմավորման մասին, Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Խորհրդի պատգամավորների ընտրությունների կարգի մասին, Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Խորհրդի պատգամավորների ընտրությունների մասին կանոնադրության հաստատման մասին, Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Խորհրդի պատգամավորների ընտրությունների մասին կանոնադրության ուժի մեջ մտնելու կարգի

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐԻ ԳՈՒՆԱՀԱՎԱՔՈՒՄԸ

— ՕՐՎԱ ԽՆԴԻՐԸ —

Տիկնոջ պետպետը եւ զոհ – տու – Մեր զոհերն են եւ մեր սուրբերը։ Ամ – ենքն էլ գիտենք, որ մենք ենք մեր ազատ ու անկախ կեանքի ստեղծողները։ Մենք ենք մեր ճակատագրի տերը։ Մենք ենք մեր ազատութեան եւ անկախութեան պահապանները։ Մենք ենք մեր հայրենիքի ապագայ տէրերը։ Մենք ենք մեր ազգի ապագայ տէրերը։ Մենք ենք մեր ազգի ապագայ տէրերը։

Ամբողջ ժողովուրդը մեր զոհերի հետ է։ Ամբողջ ժողովուրդը մեր զոհերի հետ է։ Ամբողջ ժողովուրդը մեր զոհերի հետ է

մը կը կազմեն այն փրանսացի անհատները որ սեփական օդանաւ ունին,— 800 (Մ. Նահանգներուն մէջ՝ 1200, Անգլիոյ մէջ՝ աւելի պակաս). բայց, «օդագնացութիւնը հարուստին առանձնաշնորհն է»:

Պէտք է բաջալերել օդանաւային ակումբները, զանոնք վերածել օդաչու գործակցականներու, որպէսզի բաւարար օդանաւեր ունենան, եւ օդագնացութիւնը մատչելի դառնայ ամէնուն համար: « Ֆրանսա շատ ետ մնացած է զինուորական օդագնացութեան մէջ, որ մեծ յառաջդիմութիւն կատարեց վերջերս: Կարգ մը օդանաւեր կը կտրեն ժամը 300 քիլոմէթր: Մինչեւ 1937–38 շատ մը օդանաւերու արագութիւնը պիտի հասնի 500 քիլոմէթրի:

ԱՀՌԵԼԻ ԱՐԿԱԾ ՄԸ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

=o·o=

29 ՄԵՌԵԱԼ, ԵՐԵՔ ՀԱՐԻՒՐ ՎԻՐԱՒՈՐ

Ջորեքշաբթի գիշեր ահռելի արկած մը տեղի ունեցաւ Մոսկուայի մատիտի գործարանին մէջ, օդային ճնշանի մը (բումփրէսէօր) պայթման հետեւանքով: 29 հոգի մեռաւ, իսկ երեք հարիւր հոգի վիրաւորուեցան: Պայթիւնը այնքան ուժգին էր որ ճնշանին մէկ խողովակը փրթելով ծակեց անցաւ գործարանին երեք յարկերը: Պայթիւնէն անմիջապէս վերջը հրդեհ մըն ալ ծագեցաւ, որ մոխիր դարձուց գործարանը եւ յարակից երկու շէնքեր, թէեւ հրշէջները ժամանակին օգնութեան հասած էին բոլոր պատրաստութիւններով: Մեռելները եւ վիրաւորները անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրուեցան 25 կառէթով: Ներքին գործավարութիւնը հրամայեց խիստ քննութիւն կատարել արկածին պատճառներու մասին եւ յանձնաժողով մը կազմել, հանգանակութիւն կատարելու համար:

Խորհրդային մամուլը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ արկածի մասին.—

Ձնշան մը պայթելով անջրպետին մէջ նետեց խտացած օդի շտեմարան մը որ ճեղքեց վերի յարկերը, յետոյ ինկաւ ապրանքի մթերանոցի մը մէջ: Պայթիւնէն վերջը հրդեհ մըն ալ ծագեցաւ եւ արագօրէն ճարակեցաւ ամբողջ շէնքին մէջ: Հարկ եղաւ օգնութեան կանչել Մոսկուայի բոլոր հրշէջները, սահմանափակելու համար աղէտը որ տեղի ունեցաւ առտուան ժամը 3ին: Ջոհերուն բուն թիւը չէ ճշդուած տակաւին: Ուտեստի պաշարը եւ ապրանքները փճացած են: Բանուորներուն մէկ մասը ուրիշ գործարաններ փոխադրուեցաւ, իսկ մնացեալը առժամապէս արձակուեցաւ:

Թուրիոյ «անհետ» հողերը գաղթականներուն պիտի բաժնուին

Թրքական կառավարութիւնը օրինագիծ մը մշակած է, որուն համաձայն « անհետ » հողերը գաղթականներուն պիտի տրուին, ուժ տալու համար տեղաւորման քաղաքականութեան:

Անցեալ տարի, ներքին գործավար Շիւքրի Գայա, ազգ. ժողովին մէջ հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ.— «Կառավարութիւնը, հողերը իրրեւ անհետ կը յատկացնէ գաղթականներու, որոնք կը սկսին չահագործել: Ցետոյ սեփականէր մը մէջտեղ կ'ելլէ, ձեռքը ունեցած թափուն կը ներկայացնէ, եւ իրը տէր խեղճ գաղթականները իր հողերէն դուրս կը նետէ: Տրապիզոնի մէջ այս տեսակ հողեր չատ կան: Տասը, քսան արտավար հող ունեցողները հարուստ կը նկատուէին: Մէկը ինքզինք 200 արտավար հողի սեփականատէր ներկայացնելով, այդ տեղի գաղթականները վռնտեց: Երկաթուղիի գիծին վրայ Սաղլը անուն գիւղ մը կայ. այդ հողին տէրն ալ մէջտեղ ելաւ եւ տեղաւորուած գաղթականները վռնտեց: Ժողովուրդը առանց հողի մնաց, լեռները ապաստանեցաւ եւ մացառներ ժողվելով օրապահիկը ապահովեց:

Նոր օրինագիծին դէմ ուղղուած գիծերն են.— Առանց թափուի հողերու վրայ, կառավարութենէն զատ ոչ ոք իրաւունք ունի իրրեւ տէր առարկութիւն ընելու: Որոշ ժամանակէ մը յետոյ, պարապ թողուած եւ չչահագործուած հողերը կրկին կառավարութեան կը մնան:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՌՈՄԻ ՀԱՊՒՇԱԿԱՆ դեսպանը Պ. Մուսոլինիի ներկայացուց կայսեր մէկ նամակը, որ կը յայտարարէ թէ Հապէշիստան երբեմ յարձակողական նպատակներ չունի եւ պիտի շարունակէ բանակցութիւնները, բարեյաջող ելքի մը յանգելու համար: Իտալական կառավարութիւնը որ եւ է պատասխան չտուաւ եւ կը շարունակէ զինուորական փոխադրութիւնները:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՈՍԿԻՆ ամէնէն վար մակարդակին հասաւ առջի օր, իջնելով 73·18ի, մինչդեռ նախընթաց օրը կ'արժէր 73·41:

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԻ ՄԷՋ ՎԱՌԵՑԱՆ մարդ մը, կին մը եւ մանուկ մը, երբ կը սուրային Նիսի անգլիական պողոտայէն: Զորրորդ ուղեւորն ալ հիւանդանոց փոխադրուեցաւ ծանր վիճակի մէջ: Պէնզինը բռնկած էր: Ուրիշ չորս ճամբորդներ ալ վիրաւորուեցան, երբ կ'անցնէին բոցերուն մէջէն:

ԲՈԼՈՐ ԴՐԱՄԱՏՈՄՍԵՐԸ պիտի փոխուին, 50 ֆրանկնոցէն մինչեւ հազարնոցը: Նոր յիսուննոցը պատրաստ պիտի ըլլայ մէկ ամիսէն, հարիւրնոցը կ'ուսումնասիրուի, իսկ հազարնոցը աւելի ուշ, — մէկ երկու տարիէն:

ԱՆԳԼ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ բողոքեց Իտալիոյ ներածումներու սահմանափակման դէմ: Իտալիոյ արտաքին նախարարութիւնը բնութիւն բացաւ, այս բողոքին վրայ:

« *ԹՐՔԱԿԱՆ ՈՒՍՄԱՆՑ* » կեդրոն մը բացուեցաւ Սոպոնի մէջ, նախագահութեամբ Փարիզի թրքական դեսպանին, որ իր ճառին մէջ փառաբանեց թրքական յեղափոխութիւնը եւ Աթաթիւրքը: Ակադեմիայի վերատեսուչն ալ ճառ մը խօսելով, իր կարգին տարփողեց Թուրքիոյ վերաւորոգումը:

« *ԺՐ ՍԻՒԻ ՓԱՌՔՈՒ* »ի գարշելի գրութեան թարգմանութեան մէջ, որ երեւցաւ երէկ, «գինագործ» բառը պիտի ըլլայ «ճաւատէր» (ըսել կ'ուզէ շոգենաւային գործակալ):

Հ. Յ. Դ.

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Զաւարեան Կոմիտէի ընկերահաւաքական դասախօսական ժողովը վաղը Շաբ. երեկոյ ժամը 8.30ին:

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 181 Թուր Լաֆայէթ, Զարդարեան Գրադարանին մէջ:

ՄԱՐՍԷՅԻ «Իչխան» ենթակոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները, այս կիրակի, կէսօրէ վերջ, ժամը 4ին, սովորական հաւաքատեղին: Ժողովէն վերջ չարունակութիւն նախորդ դասախօսութեան:

ՄԱՐՍԷՅԻ վաճագն խումբին ժողովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Հ. Յ. Դ. Պատանեկան Միութեան Գրադարանին մէջ: Ներկայ Շրջանային կոմիտէի ներկայացուցիչը: Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՎԱՆԱՆԻ կոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին:

ՄԱՐՍԷՅԻ Պատանեկան Միութեան ընկերահամակրական դասախօսական ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Միութեանս Գրադարան-Ընթերցասրահին մէջ, 48, Բիւ Նասիօնալ: Կը դասախօսէ ընդհ. Սէրգէն. Կիւլեան, նիւթ ունենալով ճնտեսականը ազգային եւ միջազգային գետնի վրայ:

ՌՕՄԱՆԻ Անդրանիկ խումբի ընդհ. ժողովը այս Երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8ին ընկեր Լեւոն Զիլինկիրեանի բնակարանին մէջ:

ՄԱՐՍԷՅԻ Ակնունի Ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս կիրակի երեկոյ ժամը 6.30ին սովորական հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորէ է:

ԸՆԿԵՐԱ-ՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՐԻԶԻ Հրազդան, Քրիստափոր եւ Ադրիւր–Սերոբ *խումբերու հերթական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ չորեքշաբթի մարտ 6ին, 0 Քլէտ տը Լիւն արճարանի վերնայարկը, Փլաս տ'Իթալի:*

Կը խօսի՝ ԸՆԿ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Նիւթ՝ .— ՕՐՈՒԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ԵՒ ՄԵՐ ՀՈԳԵՐԸ

Կը հրաւիրուին Փարիզի եւ շրջաններու ընկերներն ու համակիրները:

ՅԵՐԵԿՈՑԹ–ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ

կազմակերպուած *ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻՒԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ*

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, կրթական Միութեան սրահին մէջ

Կը նախագահէ Պ. ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ (Կոմս)

Բանախօսութիւն, արտասանութիւններ, երգ եւ պար:

Դաշնակի վրայ կը նուագէ Օր. *Անժէլ Ֆօրթինաթօ*

Յատկերու մասնակցութեան համար 3 Ֆրանք:

Հաղորդ միջոց.— Շոգենաւ կառ ամէ Նօրէն 13.50, 14.35 եւ 14.45:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆր. Շ. Կ. Խաչի Ալնուվիլի մասնաճիւղի անդամական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Օր. Անիցայի տունին մէջ (րիւ տիւ փարք):

ՄԱՐՍԷՅԻ Տարօն-Տուրուբերանի Հայր. Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին Պուլվար Օտտօֆ 6 կեդեցիի սրահին մէջ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն ներկայ գտնուիլ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ր. Շ. Կ. Խաչի Խսի լէ Մուլինոյի մասնաճիւղի վարչութիւնը շնորհակալութիւն կը յայտնէ Պ. Մարտիրոս Տէրտէրեանի որ իր որդւոյն անուանատօնին առիթով մասնաճիւղիս 50 Ֆրանք նուիրեց:

ՑԱԿԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մեր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնենք ընկեր Ս. Թիւրքմէնեանի (փոն տը Շէրիւի), իր եղբայրներուն եւ իրենց ընտանեկան պարագաներուն, իրենց մեր տիկ. Նեթտար Թիւրքմէնեանի դառնադէտ մահուան առթիւ:

Տէր եւ Տիկ. Դ. Ըրամեան, Տէր եւ Տիկ. Ն. Խաչիկեան, Խոսրով Աբրահիմեան, Կիրակոս Թումայեան:

Վիէն, 25 փետր. 1935

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻՒ
ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՒԹՅՈՒՆ ՄԱՐՍԷՅԻ ՄԷՋ
«ընկեր - կարօ» ենթակոմիտէի ընկերահամակրական հաւաքոյթը (Փետր. 18ի առթիւ) վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Դաշնակցութեան Տան մէջ (ընկեր Մ. Պօյաճեանի ազարակ):
Կը խօսի ընկեր Պ. Չիւսեան:
Մուրատ խումբի ընկերահամակրական դասախօսական ժողովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին:
Պիտի խօսի ընկեր Ագգին:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
Théâtre RAYMOND DUNGANի մէջ
31, Rue de Seine, Paris. Métro Odéon
Հովանաւորութեամբ ԱՇՕ ՇԱՀԱԹՈՒՆԻի
եւ նախաձեռնութեամբ՝ Ա. ԿՈՓԻԿԵԱՆԻ
ԿՈՎԿԱՍԱՀԱՑ ԹԱՏՐՈՆԻ 75ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ
Վաղը Շաբաթ (2 Մարտ) գիշեր ժամը 8.30ին
Կը ներկայացուի ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԻի «ՊԱՏՈՒԻ ՀԱՄԱՐ»Ը
Կը մասնակցին բոլոր լաւագոյն ուժերը:
Մուտք 5 եւ 10 ֆրանք

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ
Նախաձեռնութեամբ՝ ՓՔՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ Վ.ԸՐՋ. ԺՈՂՈՎԻ
Այս կիրակի իրիկուն ժամը 9ին
Petit Journalի սրահին մէջ (Rue Cadet, Métro Cadet).
Կը դասախօսէ Կարող. Տիւրեակ
ԳԵՐ. Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Ս. ԱՐՔԵՊՍԿ. ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ
ՀԱՅ ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԵԱՆ ԾԱՂԿՈՒՄԸ Ի ԿԻԼԻԿԻԱ ԵՒ ՄՏԱՒՈՐ ՈՒ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱԾՆՈՒԹԻՒՆՆ Ի ՄԵԾ – ՀԱՅՑ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԵԱՑ ԱՆԿՈՒՄԻՆ ՅԵՏՈ
Մոգական լապտերի ցոյացուցներ (գունաւոր եւ սեւ լուսապատկերներով):
Ծախքերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 2 ֆրանք:
Բանախօսութիւնը կ'սկսի ժամը 11.30ին:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՏՕՆԻ ԱՌԹԻՒ
կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ «ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ» ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ
վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ԷՄԻԼ ԶՕԼԱ սրահին մէջ
127 - 129 Ռիւ Պաւալօ, Լիոն
ղեկավարութեամբ դերասան Նուպար Գազազի եւ մասնակցութեամբ տիկին Գրիգորեանի, Պ. Պ. Պէրքեանի, Յ. Թարոսեանի. Լ. Ալէմեանի:
Կը ներկայացուի դերասան Մ. ՄՆԱԿԵԱՆԻ խաղացանկէն՝
ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ
Գիներ 5, 4, եւ 3 ֆրանք:

ԻՐԱՒԱԳԷՏ Մ. ՉԱՅԼԱԳ
Վկայեալ ՓՔՐԻԶԻ եւ ՊՈԼՍՈՅ ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՆԵՐԷ
կ'ընդունի ամէն օր առաւօտները ժամը 9-12 և երեկոները 5-7:
208bis Rue Lafayette, Paris. Métro Louis Blanc

Հայկուհի ժամատրամայրը
ներկայացնէ ՖԼՕՐԻԱ
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton: 52-73
Ազգեհետեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ
ՀԱՐՑՈՒՏԷՔ ՓՏՏՈՒԵՑԷՔ ԵՒ ԴՆԵՑԷՔ
ՐԱՔԻ ՏԻԿԶ
ԱՐՓԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ
ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԱՆԱՐԱՏ ԱԽՈՐԺԱԲԵՐ
Պոյսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ձերվկնայ եւ քէյֆ կուտայ:
Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱՂԱՓԻԻԵԱՆ
8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89
Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃԵԱՆ,
75, Ave. Victor – Hugo, Clamart (Seine)
Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԸՆԿԸՏՐԵԱՆ եւ ԹԸՐԶԻԵԱՆ
211, Rue de Criqui

ԽԱՉԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

»»»··«««

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

Հայր սուրբի կառքը արդէն սպասում էր դրանը, նա չտապում էր ճանապարհ ընկնել: Բայց տան տիկինը խնդրեց, որ մի փոքրիկ նախամանչիկ անուն, եւ յետոյ ճաշապարհ ընկնէին: Հայր սուրբը յարգեց նրա խնդիրը:

Նախաճաշից յետոյ, երբ խմում էին վերջին բաժակները եւ ցանկանում էին հայր սուրբին յաջողութիւն ու բարի ճանապարհ, մօտեցաւ տանտէրը, եւ կրկին անգամ համբուրելով յարգելի հիւրի աջը, տուեց նրան մի հատ ծրար ասելով.

— Համարեցէք այդ փոքրիկ նուէրը որպէս այրի կնոջ լուման: Ես քրիս – տոնէական պարտաւորութիւն եմ համարում իմ կարողութեան չափով մասնակից լինել այն օժանդակութեանը, որ նպատակ ունի թեթեւացնելու երուսաղէմի սուրբ տաճարի պէտքը:

Ծրարի մէջ կար 5000 րուբլի արծաթ:

Հայր սուրբը օրհնեց նրա առատաձեռնութիւնը, խոստացաւ հինգ ան – գամ պատարագ մատուցանել երուսաղէմի սուրբ տաճարի սեղանի վրայ նրա եւ իւր տիկնոջ հոգիների քաւութեան համար: Բացի դրանից, ընծայեց տան տիկնոջը մի « տէր - ողորմեա » , որ չինուած էր ձիթապտուղի կօրիզներից: Ասաց որ այդ ձիթապտուղները հասարակ տեսակից չեն, այլ քաղուած են Ձիթենեակ լեռան նուիրական ծառերից, որոնց հովանիների ներքոյ չատ անգամ հանգստացնում էր Յիսուս Քրիստոսը, ուր չատ անգամ խօսում էր Նա իւր ամենանշանաւոր քարոզները:

— Այն օրից անցել է տասն եւ ինը տարի, աւելացրեց արեղան,— այն նըւիրական ծառերը, որ արժանացել էին իրանց հովանու ներքոյ հիւրասիրել մարդկութեան Փրկչին, մինչեւ այսօր կենդանի են մնում:

Ցետոյ նա ընծայեց տան տիրոջ երեխաներին մի – մի հատ սպաղիկ փոքրիկ խաչեր:— Այդ սպաղիքը, ասաց նա,— հանուած է այն ծովից, որտեղից անցաւ Մովսէսը Իսրայէլի որդիների հետ եւ ազատեց նրանց փարաւոնի գերութիւնից: Եւ այդ պատճառով այդ խաչերը կրողները սպասում են մնան ամէն տեսակ չարից ու փորձանքից:

Տան տէրը եւ տան տիրուհին չատ դոհ մնացին իրանց առացած ընծաների մասին եւ մեծ շնորհակալութեամբ ճանապարհ դրին յարգելի հիւրին:

Նա դարձեալ իւր օտարոտի քողը, որի վրայ նկարուած էր վերջին դատաստանի սոսկալի պատկերը, ձգեց դէմքի վրայ, դուրս եկաւ եւ նստեց ծածկուած կառքի մէջ: Կառքը մեկնեցաւ:

Գիւղացիների բազմութիւնը զարմանալ չկարողացաւ տեսնել այդ խորհրդաւոր արեղայի երեսը: Բայց այդ բարի եւ կրօնասէր գիւղացիները երկար ժամանակ չէին մոռանում հայր Անտոնիոսի ու նրա սարկաւագ Ամբրոսիոսի հետաքրքիր պատմութիւնները երուսաղէմի նուիրական տեղերի մասին...:

բ.

ՇԱՐԺԱԿԱՆ ՄԱԿԱԴԻՆ

Կարծեմ ընթերցողը ճանաչեց հայր Անտոնիոսին եւ նրա սարկաւագ երիտասարդ Ամբրոսիոսին:

Այն բոլոր սրբութիւնները, որ մենք վաճառում էինք երուսաղէմի վանքի անունով, նրանցից եւ ոչ մէկը Պաղեստինայի երկիրը տեսած չէր: Մենք ուղղակի մեզ հետ ամէն տեսակ նիւթեր, որոնցից պատրաստում էինք հարկաւոր եղած իրեղէնները: Այդ աշխատութիւնները կատարում էինք մենք գիշերով, եւ այնպիսի խուլ անկիւնների, որ ոչ ոք մեր արհեստի մասին կասկած ունենալ չէր կարող: Ես սովորել էի չինել զեղեցիկ սպաղիք խաչեր եւ ձիթապտուղի կօրիզներից « տէր – ողորմեաններ»: Մեր Արխիմանդրիտի խաչիկիը գիտէր պատրաստել օրհնութեան թղթեր, եւ զարդարել նրանց զանազան խորհրդաւոր նկարներով: Այդ պարոնը, որ ճանապարհորդութեան ժամանակ կառապանի պաշտօն էր կատարում, իսկապէս Արխիմանդրիտ չէր, նա նոյնպէս «խաչագող» էր. բայց երեսի մոլդ - դեղին կաչին եւ դէմքի գծագրութիւնը փոքր ինչ Արխիմանդրիտ նման լինելով, քաւոր գիտէրոսը պահում էր իւր մօտ իրրեւ մի ցոյց:

Ինքը քաւոր գիտէրոսը գիտէր պատրաստել « քաւութեան պատանքներ»: Այսպիսի պատանքներ, ճշմարիտ է պատրաստւում են երուսաղէմի վանքում եւ միաբանութիւնը մի մի հատ ընծայում է այն ուխտաւորներին, որոնք մի նշանաւոր քանակութեամբ նուէրներ էին տուած վանքի դանձարանին: Իսկ մերը իսկական չէր. մեր ունեցածը մեր ձեռագործն էր: Բայց այնքան ճշդութեամբ նմանեցրած էր իսկականին, որ կարող էր դրաւել ամէն մի մոլեռանդի սնահաւատութիւնը: Այն սպիտակ կտաւի վրայ տըպուած էին դոյնզդոյն ներկերով Փրկչի մարգեղութեան խորհրդի բոլոր նկարագիրները. նրա ծնունդը, մկրտութիւնը, խաչելութիւնը, յարութիւնը եւայլն: Բացի դրանցից, կային նրա վրայ զանազան սուրբերի, հրեշտակների եւ հրեշտակապետների պատկերներ:

Մեր արհեստի ճիւղերից մէկին էր պատրաստել այդպիսի պատանքներ: Կտաւը եւ ներկերը կարելի էր ամէն տեղ գտնել. իսկ փայտի վրայ փորագրած պատկերները մեզ հետ ունէինք: Շատ դիչերներ անց էինք կ'անցնում պատանքներ, խաչեր, «տէր-ողորմեաններ» եւն. դրանց նմանը իրէնցներ պատրաստելով: Եւ այդ բոլորը երուսաղէմի վանքի անունով վաճառելով, մեծ վաստակ էր բերում մեզ:

Այս բոլորից էլ, այդ տողերը գրելու ժամանակ, սարսափում եմ ես, իմ մարմնի վրայ դող է ընկնում, երբ մտաբերում իմ մեր կատարած չարագործութիւնները: Արդեօք ո՞ր աստիճան բարոյապէս ընկած էինք մենք, ո՞րքան մեծ էր մեր մէջ անպատկառ անզգայութիւնը, որ համարձակւում էինք կրօնը, եկեղեցու սրբութիւնները մեր խարեբայութիւնների, մեր չահասիրութեան առարկայ դարձնել:

Մենք ման էինք ածում մեզ հետ մի ամբողջ չարժական մագազին: Մեր պնոտուկների մէջ կային ամէն տեսակ մթերքներ: Որտեղ որը չահ էր բերում, այն էինք վաճառում:

(Շար.)

17, Rue Damesme, PARIS (13)
Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղութները	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 2 ՄԱՐՏ SAMEDI 2 Mars 1935

ԺԱ ՐԴ ՏԱՐԻ - 11e Année N° 2743

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՕՐՕՐ ԸՍԵՄ ՔՆԱՅԻՐ...

Ինչպէս կ'երեւայ, իրենց դիտցածէն չափաւ չեղին կարգ մը մարդիկ, պարզապէս գործի վրայ երեւալու համար:

Հաղար գրէ եւ բացատրէ,— անօգուտ է: Եթէ չատ նեղը մնան, կը դիմեն զգուելի քաութեան մը,— «Ո՛վ գիտէ ինչ նկատումներ ունի...»:

Որ եւ է տեսակէտ կամ ձեռնարկ յարգելի է մեզի համար, կը բաւէ որ հիմնուած ըլլայ հասուն եւ առողջ դիտակցութեան, ան – կեղծ սրտցաւութեան եւ տարբական տրամաբանութեան վրայ:

Մենք ոչ հրաչք ենք խոստացած, ոչ ալ բոլոր դժուարութեանց բանալին գտած ըլլալու աւետիսներ արձակած:

Իսկ երբ կը տեսնենք այնպիսի մարզանքներ որոնք չեն դի – մանար պարզ դիտողութեան, մեր պարտք եղած է առանց վերա – պահութեան, յաճախ բուռն բառերով պարզել բանաւորն ու ախ – տաւորը:

Այդպէ՞ս էր որ, նախ բարեկամաբար, յետոյ անողոքմարար ձաղկեցինք Պուլվար Օսմանի խեղկատակութիւնը:

Եւ նոյն համոզումով էր որ, երբեք չզրաղեցանք սա կախար – զական գիւտով,— հաւաքական հպատակութիւն:

Անճար ժողովուրդ,— ի՛նչ ըսեն կը հաւատայ: Կը կարծէ թէ ամէն ինչ մեր ուզելէն կախում ունի:

Դժբախտաբար մեր վերապահութիւնն անգամ խրատ չեղաւ դաս մը մարդոց,— եւ ահա պոռոտներ թաղէ թաղ, թռուցիկներ՝ ձեռքէ ձեռք, հաւաքական հպատակութիւն պահանջելու համար:

Առջի օր նամակ մը ստացանք Սեվռանէն:

— «Ամբողջ գիւղը իրար անցած է: կարգ մը անպատասխա – նատու անձեր տպագիր թուղթեր կը ցրուեն, իբրեւ թէ Հայերը հպատակ դարձնելու համար: Եւ ասոնք այն մարդիկն էին որոնք, դեռ բանի մը օր առաջ, Հայաստան մեկնելու գաղափարը կը բա – ջալերէին: Եւ խնդրեմ խմբագրութենէդ լուսաբանել մեզ»:

Ուրիշ մը, իսկ լէ Մուլինոյէն.

— «Յունուար 20ին Պ. Զ. խանգատեան մեր շրջանը գալով, ժողով մը սարքեց եւ խոստացաւ դարման գտնել մեր ցաւերուն: Առաջին առթիւ փրանճեւհայկական հանդէս մը պիտի կազմակեր – պէր, խօսելու համար գործազրկութեան նպաստի մասին: Ամիսը լրացաւ, եւ դեռ կը սպասենք: Մինչ այս մինչ այն, Պ. խանգատ – եանի մարդոց կողմէ հանրագրութիւն կը հաւաքեն Շավիլի մէջ, հաւաքական հպատակութեան համար: Միւս կողմէ նախկին հե – չակեան մը, որ երբեմն թերթ ալ կը հրատարակէր, իմին իր գլ – խուն արձանագրութիւն կը կատարէ, ներգաղթի համար: Ահա իր խօսքերը·— «Ներգաղթի մի՛ սպասէք, ներգաղթ չպիտի ըլլայ: Ես անձամբ Մոսկուա պիտի երթամ այս անուանացանկով»: Այս ի՞նչ օրերու հասանք ... Առտուն կանուխ արթնցողը ձի կը խաղ – ցնէ մեր գլխուն վրայ»:

Եւ վերջապէս, երկկ իրաւեկ մը կը հաւատայէր թէ Պուլվար Օսմանի մարդիկը յաջողած են 2–3000 հոգի արձանագրել, հաւա – քական հպատակութեան համար եւ դեռ կը շարունակեն:

Բարի վայելում բոլորին:

Մարդիկ չատ լաւ սերտած են արհեստը,— օրօ՛ր ըսեմ քնա – ցիր: Մանաւանդ երբ լեզու թափելու չնորհն ալ ունին ...

✖

Եւ սակայն, ո՞ւր պիտի յանգի այս թելթեւամտութիւնը, որ ներկայիս համազօր է գռեհիկ «չանթաժ»ի մը:

Հեղինակաւոր դէմք մը, Պ. Ժիւսթէն Կոտաո, ծերակուտա – կան եւ նախկին նախարար, ահաւասիկ հրապարակաւ կը յայտնէ իր կարծիքը՝ հաւաքական հպատակութեան մասին:

Եւ այս մարդը ծանօթ է մեր կացութեան ու բարեկամ՝ այս ժողովուրդին: Հին, մաշած բառով՝ «հայասէր»:

Մենք պէտք չունէինք Պ. Ժիւսթէն Կոտաոի վկայութեան, վճռելու համար թէ՝ ոչ միայն, հայկական դատի տեսակէտով, անդրաղաչալի է հաւաքական հպատակութիւնը, այլ եւ անյոյս եւ անդործադրելի:

Ո եւ է բանիմաց մարդ որ տրամաբանել գիտէ, ուրիշ եզրա – կացութեան չի կրնար յանգիլ, մանաւանդ ներկայ պարագաներուն մէջ:

Այնպէս որ հարցը ոչ միայն պարզ է, այլ եւ անվիճարանելի:

Իսկ անոնք որ, հակառակ ամէն ողջմտութեան, կը հաւատան այսպիսի ցնորքի մը, ինչո՞ւ իրենց անձին վրայ չեն փորձեր դի – մումը, փոխանակ չահագործելու անճար բազմութեանց մի – մտութիւնը:

Դեռ ուրիչ խնդիր թէ՝ եթէ այդ հրաչքը կատարուի — հաւա – քական հպատակութիւն–կը լուծուի՞ գործազրկութեանատաղնապը:

Որքա՞ն ապուշ պէտք է ըլլայ ո եւ է վարիչ, որպէսզի քեզ ալ քաղաքացի հռչակէ, եւ հաւասար մակարդակի վրայ դնէ հարա – պատ Ֆրանսացիին հետ, անոր հացը բաժնելու համար...

×

— Այս բոլորը լաւ, բայց ի՞նչ կ'առաջարկէք:

— Հաւաքական եւ հասուն աշխատանք, աւելի քան երբեք: Վերջ՝ զանազան «մխիթիթիքասիոն»ներու, եւ յարատեւ, կենդանի գործունէութիւն՝ իրական գեանի վրայ:

Իսկ այս բոլորը՝ երկու հիմնական համբաներով.— 1· Ներ – գաղթ: 2· Գործօն եւ մեթոտիկ աշխատանք՝ կարելի առաւելու – թիւններն ստանալու համար:

Կ'արժէր մանրամասնել վերջին պարագան:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՕՐՈՒԱՆ ՀՈԳԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ի՞նչ կ'լսէ Պ. Ժիւսթէն Կոտաո

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՏԵՂԱՒՈՐՄԱՆ ԽՆԴԻՐԸ·— ՀԱՅԵՐԸ ՏԵՂԱ – ՓՈԽԵԼՈՒ ԽՆԴԻՐ ՉԿԱՅ·— ՀԱԽԱՌԱԿԱՆ ՀՊԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԲԱՂԱՉԱԼԻ ԵՒ ԱՆԴՈՐԾԱԴՐԵԼԻ·— ՆԱԵԻ ԱՆՆՊԱՏՍ՝ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՏԻ ՏԵՍԱԿԷՏՈՎ·— ԱՄԷՆԷՆ ԿԵՆՍԱ – ԿԱՆԸ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆ:

ՄԱՐԻ.— Վերջերս տեղական թերթ մը գրած էր թէ կոմիտէ մը կազմուած է Փարիզի մէջ, զբաղելու համար «Հայմաթլոս» օտարականներու տե – ղաւորման գործով: Այս ծրագիրը եւ ուրիշ խնդիրներ լուսաբանելու հա – մար, աշխատակից մը ներկայացաւ նախկին նախարար եւ ծերակուտական Պ. Ժիւսթէն Կոտաոի, որ սիրայօժար պատասխանեց մեր հարցումներուն:

— Ի՞նչ գիտէք տեղաւորման կոմի – տէի մասին, որուն մէջ ձեր անունն ալ յիշուած է, իրրեւ անդամ:

— Այդ կազմակերպութեան մանրա – մասնութիւններուն լաւ տեղեակ չեմ· սակայն ձեզի կը յանձնարարեմ տես – նուիլ Պ. Փիէսաֆի հետ, որ ընդհա – նուր բարտուղարն է, անիկա բոլոր տեղեկութիւնները կրնայ տալ մանրա – մասնօրէն:

Կրնամ այսքան ըսել, որ արդարեւ նկատի ունինք օտարականներու տե – ղաւորման խնդիր մը Փարակուէյի մէջ· ԲԱՑԻ ԵՐԲԵՔ ՀԱՐՑ ԶԷ ԵՂԱԾ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ ԿԱՄ ԱՊԱՍՏԱՆ – ԵԱԼՆԵՐԸ ՏԵՂԱՒՈՐԵԼ ԱՅԴ ԵՐԿԻՐԸ Ֆրանսայէ դուրս գտնուած զանազան ազգի գաղթականներն են որ նկատի ունեցած ենք:

— Ի՞նչ կը խորհիք հայ գաղթական – ներու ընդհանուր կացութեան մասին: 10 առ հարիւրի օրէնքին գործադրու – թիւնը եւ ուրիշ խստութիւններ անելի մտնած են մեր հայրենակիցները, քանի որ չեն կրնար իրենց եկած տեղը վերադառնալ:

— Նախ նկատեցէք որ 10 առ հարիւ – րի համեմատութիւնը՝ օտար աշխա – տաւորներու համար, մեր աշխատան – քի կանոնադրութեան հիմը եղած է երկար տարիներէ ի վեր: Հետեւաբար նոր բան չէ ատիկա, քէեւ տասապէս չէր գործադրուած մինչեւ հիմա, կամ հարկ չէր տեսնուած գործադրել: Այդ խնդիրը աշխատանքի նախարարու – թեան իրաւասութեան կը վերաբերի: Մասնաւոր պարագաները պատկան նախարարութեան հետ կարելի է կար – գադրել: Ցամենայն դէպս, Հայերու մասնաւոր կացութիւնը չեն անգիտա – նար, եւ կը կարծեմ թէ մեծ բարեա – ցակամութիւն ցոյց կը տրուի արդէն:

— Թերթերուն մէջ կը կարդանք թէ Սուրիոյ մարզպանութիւնը տրամա – դիր է բաջալերելու Գերմանիայէն եւ Սարէն փախած Հրեաները, իրրեւ դրամատէր եւ հողագործ: Եթէ ճիշդ է այս լուրը, ինչո՞ւ նոյն դիւրութիւն – ները չեն ընծայուիր մեզի:

— Հրեաներու տեղաւորումը հաւա – կան չպիտի ըլլայ, այլ անհատա – կան: Ցետոյ, կը կրկնեմ դարձեալ թէ ՀԱՅԵՐԸ ՖՐԱՆՍԱՑԷՆ ՀԱՆԵԼՈՒ ԽՆ – ԴԻՐ ՉԷ ԵՂԱԾ ԵՒ ՉԿԱՑ ՍԵՂԱՆԻ ՎՐԱՑ: Մենք կ'ուզենք հոս պահել Հա – յերը, մանաւանդ որ առ առաւելն 80 հազարի կը հասնի ձեր թիւը ամբողջ Ֆրանսայի մէջ, եւ ատիկա շատ մեծ համրանք մը չէ: Իսկ եթէ կան Հայեր որ կ'ուզեն Սուրիա երթալ, իրրեւ անհատ, արգելք չկայ: Հոն բոլորին հա – մար ալ տեղ կայ: Այդ հողամասերը նախապէս Ապտիւլ Համիտի կը պատ – կանէին եւ շա՛տ ընդարձակ են...

— Ատենէ մը ի վեր շատ կը խօսուի Ֆրանսա հաստատուած Հայերու հա – ւաքական հպատակութեան մասին· իրրեւ թէ պետական մարդիկ ալ հա – մաձայն են եղած...

— Խօսելով միայն իմ մասիս, ՈՐ ԵՒ Է ՕԳՏԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆ ՁՈՒՆԻ ՀԱ – ՒԱՔԱԿԱՆ ՀՊԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆԸ, ԹՈՂ ՈՐ ԱՐԴԷՆ ՕՐԻՆԱՊԷՍ ԱԼ ԻՐԱՔՈՐ – ԾԵԼԻ ՉԷ: Ընդհակառակն, մենք կը փափաքինք որ Հայերը Հայ մնան Ֆր – անսայի մէջ, իրենց մշակոյթով եւ լեզուով, մենք չենք ուզեր որ ձուլ – ուին անոնք: ՁՄՈՌՆԱՆՔ ՆԱԵԻ ՈՐ ՀԱՑ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԱՊԱԳԱՅԻՆ ՏԵ – ՍԱԿԷՏՈՎ ԱԼ ԱՆՆՊԱՍՏ ԿԸԼԱՑԱՑ ՀԱ – ԽԱՌԱԿԱՆ ՀՊԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆԸ:

— Հայ Տնտեսական Կեդրոնի վեր – ջին ժողովին առթիւ (9 փետրուար), ձեր անունը արձանագրուած էր իրրեւ նախագահ եւ կուսակից ազգային կազ – մակերպութեան մը: Այս առթիւ թիւ – րիմացութիւններ ծագեցան:

— Իմ ուզածս այն է որ գործակցու – թիւն մը հաստատուի բոլոր հայկա – կան կազմակերպութեանց միջեւ: Խն – դիրը ոչ **Statut des Minorités** (փոք – րամասնութեանց կազմական կանոնա – գիր) հաստատել է, ոչ ալ հաւաքական հպատակութիւն, այլ ընդհանուր գոր – ծակցութիւն: Ուրեմն շատ պարզ է հարցը· համագործակցութեամբ մի – այն կարելի է ձեռք բերել լաւագոյն արդիւնքները:

— Թոյլ տուէք նորէն ձեր ուշադրու – թեան յանձնելու օրուան մտահոգու – թիւնները,— ինքնութեան թուղթ, աշ – խատանքի արտօնագիր, արտաքսում եւայլն, որոնք շուարմանի մատնած են բազմաթիւ հայրենակիցներ:

— Արդարեւ, այդ խնդիրները ընդ – հանուր հանգամանք ունին, բայց, ինչպէս ըսի, ազգային (Հայ) հաւա – կական գործակցութեամբ կարելի է հետզհետէ հարթել ծագած բոլոր դժ – ուարութիւնները, մանաւանդ որ մենք շատ լաւ գիտենք, թէ բազմակող ապաստանեալները, ինչպէս են Հայե – րը, որ եւ է տեղ չեն կրնար մեկնիլ: Ինչ կը վերաբերի մեզի, ջանք չենք խնայեր, որպէսզի այս կացութիւնը բարելաւուի, միայն թէ պէտք է ժամ առաջ իրականանայ ձեր համազգային գործակցութիւնը:

»»»··«««

ՍԱՐԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՅԱՆՁՆՈՒԵՑԱՒ ԵՐԿ, 1 ՄԱՐՏ

ԱՆՍԱՀՄԱՆ ԽԱՆԴԱՎԱՌՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԽՐԱԽՃԱՆՔ

Երկ, ուրբաթ, 1 մարտ, պաշտօնապէս Գերմանիոյ յանձ – նուեցաւ Սարի երկրամասը: Առտուն ժամը 9·15ին, Սարպրուէնի խաղաղապետարանին մէջ, իտալական պատուիրակ պատօն Ալոյզի յանուն Ազգերու Դաշնակցութեան նահանգը յանձնեց Գերմանիոյ լիազօրին, Տոքթ· Ֆրիճի: Մէկ ժամ վերջը, Գերմանիոյ ներքին նախարարը նառ մը խօսեցաւ ձայնարձակին առջեւ, եւ ազդաշնա – նը տուաւ դրօշազարդութեան: Եւ ահա գերմանական դրօշը պար – զուեցաւ խաղաղապետարանին վրայ, միեւնոյն ատեն ամէն տեղ, դրօշներու ծովի մը վերածելով ամբողջ Գերմանիան: Մէկ վայր – կեան լուութիւն տիրեց երկրին մէկ ծայրէն միւսը, ի պատիւ պատ –

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԳԷՈՐԳ ԽԱՏԻՍԵԱՆ

— ο —

Գոյժ մը եւս,— խարճովի մէջ (Ուկ – րայնա), շոգեկառքի արկածի մը զոհ գացած է Գէորգ Խատիսեան, իրաւա – գէտ: (Եղբայրը ընկեր Ա· Խատիս – եանի):

Գիտուն մարդ եւ ջերմ հայրենասէր, Գէորգ Խատիսեան մնացած է միշտ շուրի մէջ, շնորհիւ իր համեստ րնա – ւորութեան:

Ուրիշներ, աւելի վարպետ, կրցած եմ շուտ եւ համբաւ շահիլ ամէն ճա – կատի վրայ, իսկ այս գիտուն մարդը նախընտրած է կարելի եղածին չափ փիչ երեւալ, խուսափիլ շռնդալից արտայայտութիւններէ, եւ գործել ա – նաղմուկ:

Սպասելով որ իր մտերիմ եւ իրազեկ ընկերները պարտէ սեպեն լրիւ ծանօ – թացնել այս նոր զոհին կեանքն ու գործը, կ'ուզէի յիշել անձնական խօ – սակցութիւն մը՝ իրեն հետ,— առա – ջինը եւ վերջինը:

1919, Երեւան: Աշուն: Հ· Հանրա – պետութեան կազմակերպութեան օ – րերն են:

Միեւնոյն ատեն տեղի կ'ունենայ Հ· Յ· Դ· 9րդ Ընդհ· ժողովը, ամէնէն պատկառելին Դաշնակցութեան պատ – մութեան մէջ, եւ թէ բանակով եւ թէ բո – վանդակութեամբ:

Ճակատագրական օրեր են եւ խան – դավառութիւնը կը պոռթկայ սահման եւ սահման, բայց մանաւանդ արտա – սահմանի մէջ:

Չէ՞ որ մարդոց ոտքը շատ աւելի կը կտրի գետնէն, երբ գտնուին հեռու, իրական գետնէն կամ իրականութե – նէն:

Այդպէս ալ՝ այն օրերուն:

« Դաշնակից »ները գիշերը ցերեկին խառնած՝ պետութիւններու, երկիր – ներու, ժողովուրդներու ճակատագի – րը կը վճռէին լեռնակուտակ դաշնա – գիրներով: կը չափէին, կը ձեւէին, կը կտրէին, կը պարտադրէին:

Մենք ալ ունէինք մեր գերագոյն խորհուրդը — ազգ· համագումար — երկու պատուիրակութիւններով (փա – րիզ):

Եւ պահանջներ ծովերէ ծեվ, ծովա – ծաւա՛լ, որոնք մագաղաթի վրայ ձե – ւակերպուած եւ հաշտութեան խորհր – դաժողովին ներկայացուած էին:

Այդ օրերուն, Անատոլուն ճեղքելով, դէպի Երեւան կուգար Զօր· Հար – պորտ,— Մ· Նահանգներու, աւելի ճիշդ՝ նախագահ Ուիլսընի լիազօրը, որ իրականին մէջ պաշտօն ունէր գե – րեզման դնելու ամերիկեան հոգատա – րութեան ծրագիրը:

Զօրավարը կարիներէն 1500 – 2000 կէտերէ բաղկացած հարցարան մը ուղղուած էր հայկական կառավարու – թեան, պատասխան պահանջելով 24 կամ 48 ժամէն:

Հարցարան մը՝ որ կը հասնէր Թրա – կիայէն մինչեւ Բագու, լայնքին եւ եր – կայնքին, շարելով մանրակրկիտ հար – ցումներ՝ Օսմ· կայսրութեան, բաղ – կացուցիչ ժողովուրդներու, անոնց ազգային իրաւունքներու, հաղարա – կան պահանջներու եւն· մասին:

Կառավարութիւնը ափչափոյ կանչե – լով բոլոր մասնագէտներն ու իրազեկ – ները, հարցարանը մասերու բաժնած եւ յանձնարարած էր անմիջապէս խմ – բագրել պատասխանները:

Հրաւիրեալներէն մէկն ալ ողբացեալ Գէորգ Խատիսեանն էր, որ չեմ յիշեր ինչ պաշտօն կը վարէր այդ շրջանին:

Իրիկուն մը, ծանօթացայ իր գրա – սենեակին մէջ:

Ջղուտ եւ նիհար, տարիքի եւ յոգ – նութեան բեռին տակ ննջուած, եւ չա – փազանց համեստ, հագիւ համարձա – կեցաւ մտերմանալ:

Կարելի՞ էր հայկական դատէն ուրիշ բանի մը վրայ խօսիլ, այդ օրերուն:

Եւ Գ· Խատիսեան ալ զրոյց մը բա – ցաւ, միշտ զգուշանալով որ չվիրա – ւորուիմ, իր գիտնականի չորութե – նէն:

Ըսի թէ սահման չունէր մեր խան – դավառութիւնը:

Կարտէս մը՝ պատին վրայ, թուղթ մը՝ ձեռքը, իսկ փաստեր ու թուա – նշաններ՝ որ կը հոսէին առուակի մը պէս:

— Կը հաւատա՞ք թէ կուտան մեր ուզածը, Վարշաւային մինչեւ Կիլի – կիա ... ես շատ համեստ ծրագիր մը ունիմ — բայց չվիրաւորուի՛ք: Ան – շուշտ պէտք է հողեր ստանանք Թուր – քիայէն, գոնէ նուազագոյնը մեր ան – սահման ժառանգութեան: Իսկ նաւա – հանգիստի համար գիտէ՞ք ի՛նչ կը խորհիմ: Նայեցէք սա քարտէսին: Տրապիզոնէն մինչեւ Կարս՝ 800 քիլո – մեթր է, անանցանելի նամբաներով, որոնց մէջէն երկաթուղի շինելու հա – մար տասը տարին չպիտի բաւէ, մինչդեռ մենք ունինք փառաւոր խճու – ղի մը Ճորոխի հովիտէն, 120 քիլո – մեթր: երկու տարիէն լաւ երկա – թուղի մը կը շինենք կարսէն Պաթում եւ կ'ունենանք երէ՝ դէպի ծով,— ցնոր տնօրինութիւն: Կարելի է համաձայ – նիլ Վրացիներուն հետ, երկուքի բաժ – նելով Պաթումի ընդարձակ նաւա – հանգիստը: Ծովու երկիրներուն ալ կը բաւէ, եւ Դաշնակիցներուն գործն ալ կը դիւրանայ:

Այդ օրերուն ո՞վ կը համարձակէր քարտէս նայիլ, թուանշաններ պրպը – տել, եւ գոհանալ «համեստ» ծրագիր – ներով...

Վ.Ա.Հէ

*«Je Suis Partout»*ի գաղիղի յօդուածին առթիւ

»»»··«««

Ամէն կողմէ բուռն բողոքներ կը հասնին մեզի, *ժը սիւի Փար – թու*ի գարշելի ցնդաբանութեան առթիւ: Հանրային կարծիքը խո – րապէս գրգռուած, գոհացում կը սպասէ, մասնաւորապէս պար – տականութեան կանչելով հայ մտաւորականութիւնը:

Փարիզի Հայ Ուս· Միութեան կողմէ երէկ պատուիրակու – թիւն մը ներկայացաւ ֆրանսերէն շաբաթաթերթին խմբագրու – թեան, բողոքելու համար: Այս առթիւ միասին տարած էր ֆրան – սերէն գիրեր, որոնք կը խօսին հայ ժողովուրդի մասին:

Միութիւնը որոշած է վիճաբանական ժողով մը սարքել մարտ 10ին, հրաւիրելով հայ եւ ֆրանսացի դէմքեր:

⁂ Երէկ ֆրանսերէն բաց նամակ մը եւս ստացանք, ստորագր – ուած՝ Հ· Համբարձումեան, «պսակաւոր ընկերային գործերու», եւ հրատարակութեան խնդրանքով: Մեր հայրենակիցը (Տրապի – զոնցի) որ Ալֆորվիլ կը բնակի, իր կարգին խորին դառնութեամբ կը ձաղկէ յօդուածագիրը, առաջարկելով որ մահբռղական մը առ – նէ, «բայց ոչ թերթի մը մէջ, որովհետեւ չափէն աւելի մաղձ կը հոսի ձեր գրիչէն»:

⁂ Իրաւագէտ Պ. Պէրնար վահէ նոր նամակ մը գրելով (ֆր – րանսերէն), կը հրաւիրէ իր հայրենակիցները մնալ պաղարիւն, եւ աջակցիլ իրեն, արժանի դասը տալու համար ֆրանսացի յօդուա – ծագրին: Այս առթիւ կը հրաւիրէ գիտնականները, արուեստագէտ – ները եւն· մասնակցիլ իր առաջարկած վիճաբանական ժողովին, ֆրանճեւհայկական փառաւոր ցոյց մը կազմակերպելու համար: Ժողովին պիտի մասնակցին ֆրանսացի ականաւոր անձեր: Հաս – ցէն՝ 18 *Ռիւ Տօֆին, Փարիզ* (6):

Կ. ԽՍՀՄ ԳԱԱ ԱՆԴԱՄ ՍԱՀԱԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒՄ Է

— «» —

(Հ. Կ. ԽՍՀՄ 25-ՄԱՄՅԱԿԻ ՀԱՄԱՐ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅՈՒՆԱՑԻ ՀԱՅՏՆԻ ԽՍՀՄ ՎՐՏՆԵՐ ԵՎ ՎՏԱՆԳԱՎՈՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

ՕՐՀՆՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅՈՑ

Հ. Ա. ՄՈՎՍԻՍՅԱՆ

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Ա

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Ա. ՉՈՒԽԱՋԵԱՆ

Շատ անգամ կը պատահի, որ մեր գրականութեան մէջ ներկայացուած հայրենասիրական գործերը, ինչպէս նաեւ հայրենասիրական զգացումները, կը նկատուին իբրեւ ինչ-որ բան, որ ունի միայն տեղական նշանակութիւն, որ հասկնալի է միայն մեզ համար, եւ որ ուրիշ ազգերու համար անհասկնալի է, անհետաքրքրական։ Ասիկա սխալ է։ Ամէն ազգ, որ ունի իր անցեալը, ունի իր պատմութիւնը, ունի իր հերոսները, ունի իր սրբութիւնները, ունի իր ազգային զգացումները, ունի իր հայրենասիրութիւնը, ամէն ազգ, որ ունի այս բոլորը, ունի իրաւունք ըլլալու հպարտ իր անցեալով, իր պատմութեամբ, իր հերոսներով, իր սրբութիւններով, իր ազգային զգացումներով եւ իր հայրենասիրութեամբ։ Ամէն ազգ, որ ունի այս բոլորը, ունի իրաւունք ըլլալու հպարտ իր գրականութեամբ, որ կը ներկայացնէ այս բոլորը։ Ամէն ազգ, որ ունի այս բոլորը, ունի իրաւունք ըլլալու հպարտ իր գրականութեամբ, որ կը ներկայացնէ այս բոլորը։ Ամէն ազգ, որ ունի այս բոլորը, ունի իրաւունք ըլլալու հպարտ իր գրականութեամբ, որ կը ներկայացնէ այս բոլորը։

1916 նոյեմբեր 16/ին Թիֆլիսի մէջ հանգուցեալ Ալեքսանդր Ծատուրեանի տան մէջ հաւաքուած էին հայ գրողներ, հասարակական գործիչներ եւ ազգասէրներ։ Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։ Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։ Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։

Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։ Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։ Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։

Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։ Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։ Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։

Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։ Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։ Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։

Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։ Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։ Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։

ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Ա. ՉՈՒԽԱՋԵԱՆ

Շատ անգամ կը պատահի, որ մեր գրականութեան մէջ ներկայացուած հայրենասիրական գործերը, ինչպէս նաեւ հայրենասիրական զգացումները, կը նկատուին իբրեւ ինչ-որ բան, որ ունի միայն տեղական նշանակութիւն, որ հասկնալի է միայն մեզ համար, եւ որ ուրիշ ազգերու համար անհասկնալի է, անհետաքրքրական։ Ասիկա սխալ է։ Ամէն ազգ, որ ունի իր անցեալը, ունի իր պատմութիւնը, ունի իր հերոսները, ունի իր սրբութիւնները, ունի իր ազգային զգացումները, ունի իր հայրենասիրութիւնը, ամէն ազգ, որ ունի այս բոլորը, ունի իրաւունք ըլլալու հպարտ իր գրականութեամբ, որ կը ներկայացնէ այս բոլորը։ Ամէն ազգ, որ ունի այս բոլորը, ունի իրաւունք ըլլալու հպարտ իր գրականութեամբ, որ կը ներկայացնէ այս բոլորը։

1916 նոյեմբեր 16/ին Թիֆլիսի մէջ հանգուցեալ Ալեքսանդր Ծատուրեանի տան մէջ հաւաքուած էին հայ գրողներ, հասարակական գործիչներ եւ ազգասէրներ։ Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։ Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։ Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։

Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։ Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։ Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։

Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։ Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։ Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։

Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։ Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։ Ներկայ էին նաեւ Ալեքսանդր Ծատուրեանի ընտանեկան անդամները։

մական դէպքին: Այնուհետեւ եկեղեցիներու կոչնակները սկսան հնչել եւ ամբողջ ժողովուրդը դղրդագին ցոյցեր կատարեց: Գերմանիայէն երկու հարիւր հազար բաղաքացիներ գացած էին Սարպրուէնի, ողջունելու համար հայրենի հողին վերստացումը: Հիթլէր ընդհ. ներում շնորհեց թէ բաղաքական եւ թէ բրէական յանցագործներու:

Նախընթաց գիշերէն (28 փետրուար) արդէն Գերմանիոյ յանձնուած էր ոստիկանութիւնը, Ազգերու Դաշնակցութեան ընշանակած առժամեայ կառավարիչին, անգլիացի Նօրսի միջոցաւ որ անմիջապէս հեռացաւ, աչքի փուշ դարձած ըլլալով: Նոյնգիշերը Սարպրուէնէն հասած էր գերմանական պատուիրակութիւնը, որուն մէջ կը գտնուին Տօքթ. Կէօպէլս, գերմանացի նահանգապետ եւ ուրիշ պաշտօնատարներ: Ժողովուրդը անհամբեր կը սպասէ Հիթլէրի:

Տիտուր տեղեկութիւն մը Մ. Լէյլէկեանի եւ Ն. Սարգիսեանի մահին

Ամերիկայի ոամկավար օրկանին խմբագրութիւնը հեռագրած է իր Փարիզի պաշտօնակցին՝ թէ Ալպրնիի վերաբնիչ ատեանը վերահաստատած է Մատթէոս Լէյլէկեանի եւ Նշան Սարգիսեանի դատապարտութիւնը (մահավճիռ):

Սեփական աղբիւրէ տեղեկութիւն չունենալով, կը սպասենք մանրամասնութեանց:

Թուրքական յարաբերութիւններ

=o·o=

Հաւաստի աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Թուրքիոյ մէջ հակապուլկար տրամադրութիւնները օրէ օր կ'աւելնան: Վերջերս, երբ Թուրքեր, , բաղաքացիի զգեստներով, Պոլսոյ մէջ կը մտնեն Պուլկարի մը խանութը եւ կը պահանջեն վար առնել ցար Պորիսի նկարը: Ու իրենք յառաջ կը նետուին, կը բաշեն նկարը, կը կոտրեն շրջանակը եւ կը պատռեն ցարին նկարը: Խանութին տիրոջն ալ կը յանձնարարեն բանի մը օրէն հեռանալ Պոլսէն:

⁂ Միւս կողմէ, Պուլկարիոյ մէջ ոստիկանութիւնը կը մերժէ բնակութեան իրաւունք տալ թրբահպատակներուն: Անոնք որ ունին այդ իրաւունքը, զայն երկարաձգելու համար երբ դիմում կ'ընեն, ոստիկանութիւնը չստանձներ ընդունիլ խնդրագիրները եւ կը յանձնարարէ ուղղակի նախարարութեան դիմել:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻՆ ԱՆԿՈՒՄԸ (73 փրանք) վիճաբանութեան դուռ բացաւ Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ: Ելմտական նախարարը պատասխանելով, յայտարարեց թէ մտատանջուելու պատճառ չկայ եւ թէ դեռ ժամանակը եկած չէ հաստատուն վիճակի մը վերածելու ստերլինին գինը:

ԳՆԴ. ԼԻՆՏԻԼԿԻՒ դէմ ցոյց մը կատարուեցաւ Նիւ Եորքի մէջ, Հաւսիթմանի դատապարտութեան առթիւ: Մահապարտին կինը եւ փաստաբանը ճառեր խօսեցան գործուած անարդարութեան դէմ, 3000 ունկնդիրներու առջեւ: Ուրիշ երկու հազար հոգի ալ դուրսը մնացին, տեղ չգտնելով: Մեծ մասով Գերմանացիներ էին: Այս առթիւ հանգանակութիւն կատարուելով 2000 տոլար հաւաքուեցաւ: Վերաքննութեան համար անհրաժեշտ է 17,000 տոլար:

50 ՖՐԱՆՔՈՆՈՑ նոր թղթադրամները չրջաբերութեան պիտի հանուին մարտ 15ին: Մաւալը պիտի ըլլայ նախկին տասը ֆրանքանոցին չափ: Հինները պիտի քաշուին հրապարակէն: Հետագային չրջաբերութեան պիտի հանուին նաեւ 100,500 եւ 1000 ֆրանքանոցները:

ԵՕԹ ՉԻՆՈՒՈՐՆԵՐ մեռան Կրընոպլի լեռներուն մէջ, ձիւնակոյտերու տակ մնալով: Երեք հոգի կրցեր էին բարձրանալ, բայց մնացեալ հինգը ողջ ողջ թաղուեցան: Ուրիշ երկու հոգի փորձեցին օգնութեան հասնիլ, բայց երկրորդ ձիւնակոյտի մը տակ մնացին:

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ ՆՈՐ ՑՆՑՈՒՄՆԵՐ զգացուեցան Կիկլատեան կղզիներուն մէջ (Յունաստան): Քանի մը եկեղեցիներու գմբէթները ճեղքուեցան: Մարդկային կորուստ չկայ:

ԱՓԻՈՆԻ ԵՐԵՔ մաքսանենգներ ձերբակալուեցան առջի օր, երբ 150 քիլոնոց բեռ մը կը փախցնէին ինքնաշարժով: Ձերբակալուեցաւ նաեւ Լեհ մը, որ Չինաստանէն եկած էր: Շատ կարեւոր յայտնութիւններ կը սպասուին միջազգային խոշոր կազմակերպութեան մը մասին, որ այսպիսի գործերով կը զբաղի:

ՀԱԿԱՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՍԻԹՐՕԷՆԻ ՄԱՍԻՆ.— Չախակողմեան թերթերը կը գրեն թէ Սիթրօէն գործարանը քանի մը օր պիտի ընդհատէ իր աշխատանքները եւ յետոյ վերջնապէս պիտի դադրեցնէ: Իսկ ուրիշ թերթեր կը հերքեն այս լուրը, առժամեայ դադար կապելով օրուան ծօներուն հետ (Մեծ Պահք):

Հ. Յ. Դ.

ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Զաւարեան Կոմիտէի ընկերավարժական դասախօսական ժողովը այսօր Շաբ. երեկոյ ժամը 8.30ին՝

Գաւառ

ՄԱՐՍԷյԼԻ «Իշխան» հնթակոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները, այս Կիրակի, կէսօրէ վերջ, ժամը 4ին, սովորական հաւաքատեղին: Ժողովէն վերջ չարունակութիւն նախորդ դասախօսութեան:

ՄԱՐՍԷյԼ վաճագն խումբին ժողովը վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Հ. Յ. Դ. Պատանեկան Միութեան Գրադարանին մէջ: Ներկայ Շրջանային կոմիտէի ներկայացուցիչը: Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՎԱԼԱՆՍԻ Կոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին:

ՄԱՐՍԷյԼԻ Պատանեկան Միութեան ընկերավարժական դասախօսական ժողովը այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Միութեանս Գրադարան-Ընթերցասրահին մէջ, 48, Բիւ Նասիօնալ: Կը դասախօսէ ընկ. Սէրգէն. կիւլեան, նիւթ ունենալով ֆնտեսականը ազգային եւ միջազգային գետնի վրայ:

ՌՕՄԱՆԻ Անդրանիկ խումբի ընդհ. ժողովը այս Երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8ին ընկեր Լեւոն Զիլինկիրեանի բնակարանին մէջ:

ՄԱՐՍԷյԼԻ Ակնունի ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի երեկոյ ժամը 6.30ին սովորական հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՑԵՐԵԿՈՑԹ ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ

կազմակերպուած *ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԻՎՐԱՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ*

վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, կրթական միութեան սրահին մէջ

Կը նախագահէ Պ. ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ (Կոմս)

Բանախօսութիւն, արտասանութիւններ, երգ եւ պար:

Դաշնակի վրայ կը նուագէ օր. *Անժէլ Տօրթինաթօ:*

Թախտերու մասնակցութեան համար 3 Ֆրանք:

Հաղորդ միջոց.— Շոգեկառք կառ. ուր. Նօրէն 13.50, 14.25 եւ 14.45:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌՔԻՒ

ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹՆԵՐ ՄԱՐՍԷյԼԻ ՄԷՋ

«ընկեր - կարօ» ենթակոմիտէի ընկերավարժական հաւաքոյթը (Փետր. 18ի առթիւ) այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Դաշնակցութեան Տան մէջ (ընկեր Ս. Պօյաճեանի ազարակ):

Կը խօսի ընկեր Պ. Հիւսեան:

Մուրատ խումբի ընկերավարժական դասախօսական ժողովը վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին:

Պիտի խօսի ընկեր Ագգին:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

Théâtre RAYMOND DUNGAN-ի մէջ

31, Rue de Seine, Paris. Métro Odéon

Հովանաւորութեամբ ԱՇՕ ՇԱՀԱԽԱԹՈՒՆԻՒՆԻ

եւ նախաձեռնութեամբ՝ Ա. ԿՈԹԻԿԵԱՆԻ

ԿՈՎԿԱՍԱՀԱՑ ԹԱՏՐՈՆԻ 75ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Վաղը Շաբաթ (2 Մարտ) գիշեր ժամը 8.30ին

Կը ներկայացուի ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԻ «ՊԱՏՈՒԻՒ ՀԱՄԱՐ»Ը

կը մասնակցին բոլոր լաւագոյն ուժերը:

Մուտք 5 եւ 10 Ֆրանք

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Նախաձեռնութեամբ՝ *ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ Վ.ԱՐՁ. ԺՈՂՈՎԻ*

Այս կիրակի իրիկուն ժամը 9ին

Petit Journal-ի սրահին մէջ (Rue Cadet, Métro Cadet).

Կր դասախօսէ կարող. նուիրակ

ԳԵՐ. Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Ս. ԱՐՔԵՊՍԿ. ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ

ՀԱՅ ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԵԱՆ ԾԱՂԿՈՒՄԸ Ի ԿԻԼԻԿԻԱ ԵՒ ՄՏՈՒՐ ՈՒ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱԾՆՈՒԹԻՒՆՆ Ի ՄԵԾ ՀԱՅՔ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԵԱՑ ԱՆԿՈՒՄԷՆ ՑԵՏՈՑ

Մոգական լապտերի ցոյացուցմներ (գունաւոր եւ սեւ լուսապատկերներով):

Մուտքերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 2 ֆրանք:

Բանախօսութիւնը կ'սկսի ժամը 11.30ին:

Ս. ԳՐՔԻ ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ 1500ԱՄԵԱԿԸ

Յառաջիկայ 10 մարտ 1935, կիրակի օր, ժամը 14ին **Mutualité**-ի մեծ սրահին մէջ (**24, Rue St. Victor**, փարիզ 5. մէթրօ **Maubert - Mutualité**), նախաձեռնութեամբ Փարիզի Հայ եկեղեցւոյ կրօն. Ընկերակցութեան Վարչ. ժողովի պիտի կատարուի գիտական – գեղարուեստական մեծ ու շքեղ հանդէս մը, նուիրուած Ս. Գրքի հայերէնի թարգմանութեան եւ Հայ մատենագրութեան սկզբնաւորութեան 1500ամեայ տարեդարձին, մասնակցութեամբ ծանօթ հայ գրագէտներու եւ արուեստագէտներու:

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ

Կ. ԽԱՉԻ 25ԱՄԵԱՅ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ

Հովանաւորութեամբ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

եւ մասնակցութեամբ ՇՐՋԱԿԱՅ Մասնաճիւղերու

Վաղը կիրակի Մարտ 3ին,

Salle Géographie-ի մէջ, ժամը 3ին

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ Պ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆԻ

Կը բանախօսեն՝ ՏԻԿ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ ՏԻԿ. ԷԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին. Տիկ.ներ՝ Իօլանտա Միրիմանեան, Աք. Աղգութեան-Գեորգեան, Աղ. Սարգիսեան:

Պարերներ՝ Ուգուեեան *եւ* Հով. Եղիազարեան:

Մախիերու մասնակցութեան համար մուտք 3 Ֆրանք:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ

ՄԱՐՏ 3ին, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ, ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 15ին

26, Rue Troyon. Sèvres.

Կը ներկայացուին՝

1. *ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆԻ ՈՒՐՈՒԱԿԱՆԸ* (3 արար)
2. *ԵՐԿՈՒ ԿՈՒԶԵՐԸ ԵՒ ՓՈՔՐԻԿ ԱԻԱԶԱԿՆԵՐԸ* (երգախառն զաւեշտ Ֆրանսերէն լեզուով):
3. *ԿԼԿԼՈՒ ՄԱՐԳԱՐԻ ԱՐՋԱՆԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ* (զաւեշտ 1 արար):

Տոմսերու գիները՝ 10 եւ 7 ֆրանք:

ՑԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Սէօյէօղի Հայր. Միութեան «Արեւելք» թատերախումբին կողմէ, վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը Ճիշդ 3ին 2, Ռիւ Ալէքսանդր Կիւմանի սրահին մէջ, Մէօտոն,

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԸ

եւ զաւեշտ մը մէկ արար ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ԱՆԿՈՒՍԻՆԵՐԸ

Դիները, 10, 7·50 եւ 5 ֆրանք

Փարիզի Մօնփառնասի կայարանէն շոգեկառք առնել եւ իջնել կառ Մէօտոն:

Հայերու ժամադրավայրը

ձաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Մեծ Միջոց Հեռաձայն **Danton: 52-73**

Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՌՈՒՇԼԱՏԵՏ

Ֆր. կ. Խաչի Ալֆորվիլի ժամեայի ընդհ. ժողովը այսօր Շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Հայ Ակումբին մէջ: Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը կարեւոր է:

ՀԵՐՔՈՒՄ ՄԸ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ՇՕՖԷՕՐՆԵՐՈՒ ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Փարիզահայ Շոֆէօրներու Ընդհ. Միութիւնը որ պաշտօնապէս ճանչցուած է Ոստիկանական Տեսչութենէն կեդրոն ունենալով 61 ռիւ Մէօսիեօ Լը Փրէնս, ներկայ գրութեամբ կը յայտարարէ թէ, ոչ մէկ մասնակցութիւն չէ ունեցած «Հայ Տնտես. Կեդրոն»ի նախաձեռնութեամբ կազմակերպուած ընդհ. ժողովին:

Եթէ գտնուած են այդ ժողովին մէջ մէկ կամ երկու շօֆէօրներ, անոնք մեր կողմէ ունէ իրաւասութենէն զուրկ անպաշտօն կերպով ներկայացած են այդ օրուան ժողովին:

Վարչութիւն

ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Cercles des Études Caucasiennes *կողմէ:* Հովանաւորութեամբ իշխանուհի Joseph Dadiani, *տեղի կ'ունենայ այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին,* Vicomtesse Benois d'Azy *բնակարանին մէջ,* 4, Rue Fabert.

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր աղաչնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամենէն նախընտրելի *մեծ վաճառանշանը* կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է *Թորոս-մոլ,* բնական *անհատնի* խառնուրդով, եւ խազոլի ճիւծով, երաշխաւորուած է քիմիական ամէն բաղադրութենէ զերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին

Մեծաքանակ գնումներու համար՝

Արտօնատէր

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

48, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

եւս DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիովի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ՝

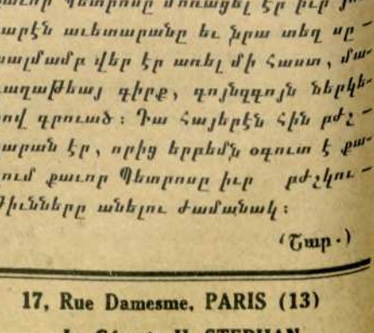
D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ՝

M.M.H. Khatchadourian et Danielian

24, rue Assalit. Nice (A. M.)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (33)

ԽԱՉԱԳՕՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

»»»··«««

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

Գնալով աւելի եւ աւելի նեղս էինք մտնում կայսրութեան հեռաւոր գաւառները, միշտ խոյս տալով մեծ քաղաքներից: Այդ առանց պատճառի չէր: Ուր աւելի տիրում էր մաուր խաւարը, ուր ժողովուրդը զեռ գտնկուտեան մէջ էր, այնտեղ աւելի ա – ռատ էր լինում մեր հունձքը···:

Խաբել, սուտ խօսել, կողոպտել, ամէն տեղ մի նոր կերպարանք տալ իրան,— այդ խարդախութիւնների մէջին էր մեր գործունէութիւնը: Մենք ունէինք մեզ հետ ամէն տեսակ պա – րագայք, ամէն տեսակ յարմարու – թիւններ, մի տեղ իրան ձեւացնելու որպէս ասիացի վաճառական, միւս տեղ՝ որպէս կրօնաւոր, մի այլ տեղ հասարակ արհեստաւոր եւ երբեմն մուրացկան, բժիշկ, կախարդ, ձեւ – նածու եւայլն:

Ճանապարհը անդադար պէտք է փոխէ իր կերպարանքը· նա միշտ միեւնոյն դերի մէջ մնալ չէ կարող: Ես ուրախ էի որ բաւական վարժուած էի այդ բոլորի մէջ եւ հպարտանում էր իմ ճարպկութիւններով···:Բաւոր Պետրոսը զոլում էր իմ յառաջդիմութիւնը, ասելով .— Մուրատ, դուակս, դու խելացի տղայ ես, ամէն բան շատ չուտ սովորեցար···:

Ինչ չէր պատահում, որ մեր ծու – զակի մէջ ընկնում էին այնպիսի բա – րեպաշտ քրիստոնեաներ, որպիսիքը էին հարուստ կալուածատէրը եւ նրա միամիտ տիրուհին, որոնց պատկեր – ները տեսանք նախընթաց գլխում: Բայց զարմանալին այն էր թէ ինչպէս էր յաջողւում մեզ դոնել այդպիսիներին: Ահա ինչպէս.

Ամէն մի քաղաք կամ մեծ գիւղ մտնելուց յետոյ, քաւոր Պետրոսը ինձ իւր հետ առնելով, կը գնայինք մի հիւրանոց: (Այդպիսի տեղերը յաճա – խում էինք հասարակ արհեստաւորի հաղուստով): Առհասարակ ընտրում էինք այնպիսի հիւրանոցներ, ուր յա – ճախում էր ժողովրդի ստոր, միեւնոյն ժամանակ անբարոյական մասը: Ուր ամէն տեսակ մարդկանց կարելի էր դոնել, սկսեալ փողոցային սրիկանե – րից, աւազակներից, մինչեւ խաղա – մոլներ, զրպանահատներ, մոլաբրու – ներ եւայլն: Այդ հասարակութիւնը գիտէ քաղաքի բոլոր գաղտնիքները: Առանց նպատակի չէր, որ քաւոր Պետ – րոսը ընտրում էր այդպիսի անառակ տեղեր: Կրտսեանկիր, մէկին դաւ: (Նա իւր նպատակներին յարմար մար – դիկ դոնելու մեծ ընդունակութիւն ունէր): Կը սկսէր նրա հետ ծանօթա – նալ, իւր հաշուով խմեցնել եւ թուղթ խաղալ: Թղթախաղի մէջ ոչ ոք քաւոր Պետրոսի հետ կարող էր մրցութիւն անել: Բայց այսպիսի դէպքերում, դիտմամբ միշտ տանուլ է տալիս, որ պէտք իւր նոր ծանօթին աւելի եւս մտերմացնէ իւր հետ: Խաղը, խմելը տեւում էր ամբողջ ժամեր: Այդ մի – ջոցում նա կարողանում էր թաղ տալ իւր խաղակից գլխից այն գաղտնիք – ները, ինչ որ իրան պէտք էր: Դա կա – տարում էր այնքան անզգալի կեր – պով, մինչ նրա խաղընկերը ոչինչ չէր նկատում:

Մի այսպիսի հիւրանոցի մէջ, փոք – րիկ գաւառական քաղաքում, քաւոր Պետրոսը տեղեկացաւ մի պառաւ տիկ – նոջ գաղտնիքները: Հաղորդողը նոյն տիկնոջ ծերունի սպասաւորն էր, որ մանկութիւնից ծառայել էր նրա մօտ, բայց ալեւոր հասակում արտաքսուած էր չափազանց արբեցութեան համար: Տիկինը այն պառաւներից մէկն էր, որ իրանց մանկութիւնը անց են կացնում դանազան զուարճութեաց փոթորիկ – ների մէջ, իսկ ծերութեանն մօտենա – լու ժամանակ մտածում են առաքինի լինել: Նա ապրում էր իւր կալուածա – ներում, որոնց մէջ մի քանի հազար հոգի ճորտեր կային: Կալուածները դտնւում էին քաղաքից երկու հարիւր վերստ հեռաւորութեան վրայ,

— Նա խիստ պարարտ որս է երու – սաղէմի արեզակի համար, ասաց քա – ւոր Պետրոսը եւ միւս օրը վաղ առա – ւօտեան պատրաստուեցանք այնտեղ գնալու:

Քաւոր Պետրոսը չատ լաւ գիտէր, թէ ամէն մի տեղ գնալու համար ի՞նչ տեսակ պատրաստութիւններ էին հար – կաւոր, որպէս հմուտ զօրավարը իւ – րոյն կշռում է, թէ այս ինչ բերդը գրաւելու ժամանակ որ կողմից կամ որքան թնդանօթներով պէտք է ոըմ – բակոծել: Բայց այն առաւօտ այնքան չտապեց նա, որ մոռացաւ մի քանի անհրաժեշտ բաներ:

Ծածկուած կառքը իւր հինգ միա – գոյն ձիաններով թռղեց քաղաքում. հրամայեց լծել մի ճանապարհորդա – կան թեթեւ սայլակ երեք ձիաններով: Մեր անուշները մնացին նոյն հիւրա – նոցում, որտեղ իջեւանել էինք, Աբի – սինիացին մնաց այնտեղ մեր իրեղէն – ները պահելու համար, մենք ճանա – պարհ ընկանք արեւի ծագելուց չատ առաջ: Ես կառավարում էի ձիաննե – րը, իսկ քաւոր Պետրոսը, փաթաթ – ուած իւր արեզակային լայն վերար – կուի մէջ, նստած էր սայլակի վրայ:

Երեկոյեան պահուն մենք յայտնը – ւեցանք պառաւ տիկնոջ տանը հասա – րակ արեղաների հագուստով, առանց որեւիցէ հանդիսաւոր ձեւ տալու մեր այցելութեանը, պառաւը բարեսիրուե – թեամբ ընդունեց մեզ, որպէս աղքատ օտարերկրեայ կրօնաւորների, եւ ա – ւելի վառուեց նրա զութը, երբ լսեց սուրբ Երուսաղէմի անունը:

Ննջանք այն գիշեր մնալ պառաւի տա – նը: Տիկինը այնքան բարեսիրտ էր, որ իւր ցաւակցութեամբ խղճացաւ իմ վրայ, իւր ձեռքով խինա խմացրեց, պառաւիրեց աղախիններին, որ իմ ոտների տակ ջրով լցրած ջիչեր դնեն, որպէսզի ես քրտնեմ, որովհետեւ մը – սած էի:

Թէ ի՞նչ ասաց, ի՞նչ խօսեց քաւոր Պետրոսը, տիկնոջ հետ, ես չգիտեմ, որովհետեւ ես պառկած էի միւս սե – նեակում. ես հիւանդ էի:

Առաւօտեան ինձ լաւ էի զգում:Քա – ւոր Պետրոսը, պառաւատուեցաւ մի թեթեւ մաղթանք կատարելու, որ յե – տոյ հետանանք: Յայտնուեցաւ, որ քաւոր Պետրոսը մոռացել էր իւր յու – նարէն աւետարանը եւ նրա տեղ սը – խալմամբ վեր էր առել մի հատ, մա – գաղթեայ գիրք, գոյնզգոյն ներկե – րով գրուած: Դա հայերէն հին բժշ – կարան էր, որից երբեմն օգուտ է քա – զում քաւոր Պետրոսը իւր բժշկու – թիւնները անելու ժամանակ:

(Շար.)

17, Rue Damesme, PARIS (13)
Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղութքներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
3
ՄԱՐՏ
DIMANCHE
3 Mars
1935

ԺԱ ՐԴ ՏԱՐԻ - 11e Année N° 2744

Խմբագիրը՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ձձի մը ուզեց կրծել կաղնին...

Նորապէս խոցոտուած՝ « Je Suis Partout »ի անօրակելի վի – բաւորանքէն, մէկ անդամէն պոռթկաց ազգային ոգին, հայ գա– դութին մէջ։

Մէկ չաթթ է անցած այդ գարշելի ցնդաբանութեան հրատա– րակութենէն իվեր, եւ սակայն տակաւին կը կոտսայ վէրքը, հեա– դհեակ կը ծաւալի, կը խորանայ յուզումը։

Վրդովուած են նոյն իսկ անոնք որ հայերէն թերթ չէին կար– դար, կամ իրենց տան պատուհանէն կը նայէին հայկական կեան– քին վրայ։

Ի՞նչ դառնութիւն բերնէ բերան։ Եւ ի՞նչ բուռն արտայայտու– թիւններ՝ նամակներով, հայերէն կամ ֆրանսերէն։

Անչուշտ չատ աւելին ստացած կամ լսած է ֆրանսերէն չար– թաթերթին խմբագրութիւնը, որ անխորհրդաբար սեւ մուր մը քսեց իր ճակատին, մեղանչելով ոչ միայն պատմութեան, իրակա– նութեան եւ արդարութեան, այլ եւ բուն ֆրանսական բարեկր – թութեան դէմ։

Ոչինչ կ'ապացուցանէ իր խմբագրական ծանօթութիւնը — անփառունակ նահանջ — որուն թարգմանութիւնը տուած ենք այ– սօր։

Ընդհակառակն, այդ կարճ բայց ոչ ազդու, անճարակ յայ – տարարութիւնը խմբագրութիւնն ալ մեղսակից կը դարձնէ տգէտ եւ անկիրթ աշխատակցի մը գարշելի եւ անպարակելի լրբութիւն– ներուն։

Կը թուի թէ խմբագրութիւնը ինքն ալ ուշադրութեամբ չէ կարդացած այդ յօդուածաշարքը, այլապէս աւելի բաց պիտի խո– սէր, դատապարտելով իր աշխատակցին անբարեխղճութիւնը։

Այդ հռչակաւոր «պրպտում»ը (անքէթ) սկսաւ փետր. 17ին։

Առաջին թիւէն իսկ, Պ. Լիւսիէն Ռըպաթէ մանուածապատ չարագրութեամբ մը պարզելով իր գրութեան յատակիծը, կա – րօ՞տը կը քաշէ հարուստ օտարականներու, եւ երբ կարգը կուգայ բուն օտար գաղթականութեան, ո՛ր եւ է առիթ չի փախցներ Հա– յերն ալ խառնելու «մակաբոյծ»ներու բանակին, անբարձրին է – րու «խաժամուժ»ին։

Իրեն համար, այդ «խաժամուժ»ին մաս կը կազմեն Հայերը— «յատիենական պարտականները, որոնք կուգան կը կծկուին, կը ծթ– ռին մեր խշտեակներուն մէջ (թօսի — ազատ բնակարան), Հր– եանները (մանաւանդ Հրեաները) եւն.։

Մ իեւնոյն թիւին մէջ, բանալով իր չարքին առաջին գլուխը,— «Սխահները» — յօդուածագիրը նորէն կը բռնէ Հայերու օձիքէն։

Ան «Սխահ»ները կը կոչէ «ամենամոայլը չունեւոր դասուն (պը– ոլետարիատ), որոնցմէ վար ուրիշ տարր կարելի չէ գտնել եթէ ոչ քաղաքին դուռներէն դուրս հաստատուած Հայերը»։

Եւ անմիջապէս թափ կուտայ իր թունահոտ գրչին.

— «Բայց Հայը, եթէ գաւեղիւ է ոջիլով եւ ապտով, աւելի նը– ւազ դժբախտ է, եւ աւելի պակաս լճուած։ Ան կին եւ զաւակներ ունի։ կարելի եղած է, օրինակ, զայն համախմբել Ալֆորվիլի մէջ, իբրեւ համայնիք, իր տէրտէրով եւ բժիշկով»։

Կը հասկնանք իմաստը։ Ինքն ալ կը բացատրէ, չեշտելով թէ Սխան ամուրի է ...

Ուրեմն, յօդուածագիրը «ի յառաջագունէ» ծրագրած է կա– րելի եղածին չափ սեւցնել, ոչ միայն անբաղձալի, այլ եւ առելի, զանելիք տարր մը ներկայացնել հայ գաղթականութիւնը, աղ – տոտ ակնոց մը անցընելով աչքերուն եւ միայն աղտ, պղծութիւն, արատ եւ խարդախութիւն փնտռելով այս արմատախիլ ժողո – վուրդին մէջ։

Հետզհետէ աւելի լրբանալով, ան հայասիրներն ալ կ'արդարացնէ,— ինչպէս խորին դառնութեամբ դիտել կուտայ, այսօր իսկ, Աբեւելք ապրած Ֆրանսացի մը, Մարսէյլէն։ (կար– դալ Ֆրանսերէն յօդուածը)։

Աւելորդ է ծանրանալ այս կէտին վրայ, քանի որ ամբողջու– թեամբ տուինք իր յօդուածաշարքին հայկական մասը։ (Յառաջ, 28 փետր.)։

×

Ի՞նչպէս պիտի դարմանուի այս պժգալի թշնամանքը,— հարց կուտան ամէն կողմէ։

Իրականին մէջ, յօդուածագիրն ու թերթն են որ կը վարկա– բեկուին հանրային կարծիքին առջեւ, ինչքան ալ ճարտարամտու– թիւն եւ գրականութիւն խաղացած ըլլան։

Ձճի մը համարձակեցաւ կրծել դարաւոր կաղնին,— Հայ ժո – ղովուրդը, որու մասին գրուած հատորները, միայն Ֆրանսերէն– ները կրնան մատենադարան մը լեցնել։

Այդ փոքրոգի քայլադործութիւնը եթէ խռովեց մեր հոգին, միեւնոյն ատեն եղաւ ազդանշան մը՝ սթափումի եւ վերագնահատ– ման։

Այդ բուռ ալաքը արձնցուց քնացողները եւ պիտի նպաստէ ազգային ոգի, պատասխանատուութիւն, ինքնավստահութիւն ներշն– չելու ամէնէն անտարբերին։

Կը մնայ հրապարակաւ ալ դաս մը տալ,— վիճաբանական ժո– ղովի մը մէջ, ինչպէս ծրագրուած է արդէն։

Միայն թէ, որ եւ է միջոց չանտեսել, որպէսզի ձեռնարկը ու– նենայ հաւաքական եւ պատկառելի հանդամանք, ինչպէս վայել է ի խորոց սրտի խոցոտուած ժողովուրդի մը, եւ մանաւանդ անոր մասնորականութեան ու երիտասարդութեան։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Գործագրկութիւնը կ'ածի աւելնդհատ

Աշխատանքի նախարարութեան վեր– ջին տեղեկագրին համաձայն, փետր. 23ին ընդհանուր գործազուրկներու թիւն էր 503,502, այսինքն 2385 աւելի անցեալ շաբթուան վրայ, իսկ 152,572 աւելի՝ բաղդատելով 1934ի նոյն ժա– մանակաշրջանին հետ։ Այս գործա – զուրկներէն 404,813ը այրեր են, իսկ 98,689ը կիներ։ Բաղդատելով 1934 նոյեմբերի, դեկտեմբերի եւ 1935 յունուարի տեղեկագիրներուն հետ, ընդհանուր գործազուրկներու թիւը աւելցած է, կարգով, 134,067, 98,570 եւ 23,497 հոգի։ Փետրուար 23ին Փա– րիզ բաղարի ընդհանուր գործա – զուրկներուն թիւն էր 121,910, իսկ ամբողջ Սէնի նահանգին մէջ՝ 220,684։ Այս շաբթու դիմում կատարած քայց գործ չեն գտած 545,522 հոգի։ Անց – եալ շաբթու այս թիւն էր 543,998։

Իսկ 3132 հոգիի համար ալ գործ առա– ջարկուած, սակայն մարդ չէ գտ – նուած։ Եւ վերջապէս, այս շաբթու միայն 59 օտար բանուորներ եկած են արտասահմանէն, իսկ 757 հոգի հե – ռացած։

*** Աշխատանքի նախարարութիւնը երեսփ. ժողովին ընդունիլ տուաւ այն օրինագիծը որով կ'արգիլուի յաւել – ուածական աշխատանքը։ Այս օրէնքը պիտի գործադրուի հրամանագրով մը որ մէկ տարի պայմանաժամ կը սահ– մանէ։ Առեւտրական ասպարէզին հա– մար, նկատի պիտի առնուին մասնա – ւոր պարագաները, որպէսզի չվնաս – ուին այն հաստատութիւնները որոնց համար ձեռնտու չէ յաւելուածական աշխատանքի ջնջումը։ Ասոնց մասին որոշում չպիտի տրուի առանց խորհր– դակցելու շահակիցներուն հետ։

Հիմնութեան թույլերը եւ աշխատանքի արտօնագիրները

ՋԱԽԱԿՈՂՄԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ ԿԸ ԲՈՂՈՔԷ ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ ԽՏՈՒԹԵԱՆՑ ԴԷՄ

Անցեալ օր Աշխատանքի նախարա – րութիւնը նոր զեկոյցով մը կը յիշե – ցնէր այն պայմանները զոր անհրա – ժեշտ է լրացնել, հիմնութեան թույլ – եւ աշխատանքի արտօնագիր ստանա – լու համար։ Այս առթիւ կը շեշտէր թէ՝ «նկատի առնելով աշխատանքի հրապարակը, հիմնութեան թույլե – րու նորոգումը մասնաւորապէս լուրջ հիմնութեան մը պիտի ենթարկուի այս տարի»։ Ցետոյ կ'աւելցնէր թէ՝ «սկզ– բունքով թույլին նորոգումը պիտի մերժուի, ամէն անգամ որ գործազր – կութիւն գոյութիւն ունենայ օտարա– կանին աշխատած արհեստին մէջ եւ կարելի բլլայ անոնց տեղ առաջարկել ֆրանսացի որակեալ գործազուրկնե– րը։ Սակայն, «բացառութիւններ պի– տի բլլան դաս մը օտարականներու, մանաւանդ անոնց համար որոնք ա – ընդհատ Ֆրանսա կը բնակին աւելի քան տասը տարիէ ի վեր»։

Եւ վերջապէս, այն օտար աշխատա– ւորները որոնք իրենց թույլերը չեն նորոգեր նշանակուած պայմանաժա – մերուն մէջ, այլեւս չպիտի կրնան աշ– խատիլ եւ հետապնդման պիտի են – թարկուին, իրենց գործատէրերուն հետ։

Ձախակողմեան մամուլը արձանա – գրելով այս պաշտօնական զեկոյցը, ուժգնօրէն կը բողոքէ անոր դէմ։ *Փոփիւլէր* (ընկերվարական) այս կար– գադրութիւնը կը կոչէ «խոտելի եւ կեղծաւոր խաղ մը օտար աշխատա – ւորներուն դէմ», իսկ *Իմանիթէ* (հա– մայնավար) աւելի յառաջ երթալով, կը հրաւիրէ բողոքի ցոյցեր կատարել, պահանջելու համար։— Հիմնութեան թույլերը նորոգել առանց աշխատան– քի պայմանագիր պահանջելու. նորո– գել գործազուրկներու թույլերը, ըն– պաստի համար արձանագրել օտար գործազուրկները, ապահովել ասպն – ջականութեան ամբողջական իրաւունւ– քը եւ աշխատելու արտօնութիւնը, չհեղեղ համարել վտարեալներու դէմ եղած հետապնդումները եւ արտաք – սումներու դրութիւնը, ապահովել բո – լոր օտարականներու ազատ երթեւեկը։ (Ակնարկութիւն այն որոշման որուն համաձայն օտար բանուոր մը չի կր – նար մէկ ճահանգէն միւսը փոխա – դրուիլ, առանց ճահանգապետին ար – տօնութեան, ինչպէս հաստատած էր Պ. Փիշոն, «Յառաջ»ի տեսակցու – թեան առթիւ)։

Համայնավար պաշտօնաթերթը մի – եւնոյն ատեն կը ձաղկէ անբաղձալի օտարականները գաղթավայր մը տե – ղափոխելու ծրագիրը, որու մասին խօսած էր ներքին նախարարը, Պ. Մուրէի հարցապնդման առթիւ։ Ցե – տոյ կը նկարագրէ վոճիրար փողոցին մէջ պարզուած տեսարանները՝ հիմ – նութեան թույլերու նորոգման առ – թիւ։ Բանուոր մը կը պատմէ թէ պոչ կապելու ստիպուած է առտուան ժամը 6էն սկսեալ։ Ուրիշ մը կ'աւելցնէ։— «երեք անգամ է որ կ'երթամ կուգամ. միշտ ալ թույլ մը պակաս կը գտ – նեմ։ Հինգ տարուան բնակութեան թույլ կը պահանջեն, գործատէրի վկայական մը՝ մէկ տարուան համար եւայլն։

Կիները ընտրելու եւ ընտրուելու իրաւունքի տալուն... ակզբունքով

Տարիներու պայքարէն յետոյ, ե – րեսփ. ժողովը ուրբաթ օր 124ի դէմ 453 ձայնով քուէարկեց բանաձեւ մը (ընկերվարական), որ քաղաքական բոլոր իրաւունքները կը շնորհէ Ֆրան– սուհիներուն։ Զար բերանները կ'ըսեն թէ այս անհանգստութեան յաղթութեան գաղտնիքը այն է որ՝ բանաձեւը չա – փազանց լայն իրաւունքներ կը շնոր – հէ կիներուն, եւ հետեւաբար պիտի մերժուի ծերակոյտին կողմէ ... Ուրիշ խօսքով, քուէարկուած բանաձեւը ոչ թէ պիտի վճռէ կիներու ընտրական իրաւունքը, այլ դուռ պիտի բանայ երկար եւ տաղտկալի վէճերու, ինչ – պէս մինչեւ հիմա։

Առաջին բանաձեւը կ'առաջարկէր կիներուն քուէարկութեան իրաւունք տալ միայն քաղաքապետական ընտ – րութեանց մէջ, ինչ որ կրնայ տեղի ունենալ այս տարի ապրիլին կամ ... 1941ին։ Երեսփ. ժողովի ընդհ. քուէ – արկութեանց յանձնախումբին նախա– գահը դիտել տուաւ թէ իրենք չեն կր– ցած մեծամասնութիւն կազմել եւ քն– նել ծրագիրը, հետեւապէս յարմար չէ ամբապարել։ Այս առարկութեան պա– տասխանեց Ֆրօսար (ընկերվարա – կան)։ Թեր ու դէմ վիճաբանութիւն – ներէ յետոյ, երեսփ. ժողովը 236ի դէմ 305 ձայնով որոշեց անմիջապէս վիճաբանութեան ենթարկել խնդիրը։ Ասոր վրայ ընկերվարականները, ո – րոնք մեծ յաղթութիւններ կը սպասեն քաղաքապետական ընտրութեանց մէջ, պրաքի բերնով հակառաջարկ մը ներ– կայացուցին, այրերուն հաւասար իրա– ւունքներ պահանջելով կիներուն հա – մար (ընտրող եւ ընտրելի բոլոր ընտ– րութեանց մէջ)։ Առաջարկը ձուէի դր– ուելով, չհաւեցաւ չախչախիչ յարթա– նակ, ինչպէս ըսինք։

*** Երեսփ. ժողովի նոյն նիստին մէջ, հարցապնդման մը առթիւ, կա – ռավարութիւնը վստահութեան խնդիր յարուցանելով, չհաւեցաւ 427 քուէ ընդդէմ 126ի։

(Յաւրեղու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱԲԵԼՔ ԱՊՐԱԾ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԸ, M. Yves CARLIER

ԿԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆԷ «*JE SUIS PARTOUT*»Ի

ԽՄԲ.— Ակնիւ Ֆրանսացի մը, Պ. Իվ Քարլիէ, Մարսէյլէն մեզի դրկած է հետեւեալ նամակը, ի պատասխան «Je Suis Partout»ի աշխատակցին ծանօթ լրբութեան.—

L'Elément Arménien a le plus de droit à notre hospitalité.

Par Yves CARLIER

Dernièrement dans un hebdomadaire Parisien a paru une enquête sur les Etrangers établis en France. Le reporter qui en a été chargé, a analysé la mentalité et la situation des différentes races qui ont été amenées à s'établir en France pendant et après la guerre et à chacune d'elles il a consacré une étude plus ou moins com– plète. N'ayant jamais l'habitude de discuter de choses que je ne connais pas à fond, je me bornerai ici à analyser ses appréciations sur la Race Arménienne, car bien que Français cent pour cent, étant né et ayant grandi en Orient dès mon plus jeune âge, je me suis trouvé en contact avec des Ar– méniens.

Tout d'abord je prierai le signataire de l'article en question de prendre en consi– dération que parmi tous les éléments étran– gers établis en France, l'élément Arménien a le plus de droit à nôtre hospitalité. Agir autrement serait ingrat de la part d'un Francais, car la situation de «Heimatlos» c'est à dire de sans patrie faite à cette race nous est pour une bonne part imputable du fait de l'évacuation de la Cilicie, pays habité avant 1914 en grande partie par des Arméniens et où les Alliés leur avaient so– lennellement promis de leur créer un Fo– yer National.

De plus, il ne faut pas oublier que la plus forte clientèle de nos Ecoles d'Orient était fournie par l'élément Arménien et si on se donne la peine de consulter les Palmarès d'avant guerre de nos Collèges d'Orient de Stamboul ou de Mersine,d'Izmir ou de Tré– bizonde, on serait surpris du nombre d'é– lèves Arméniens qui s'attribuaient les pre– mières places lors des examens. Tout l'é– lément supérieur et moyen Arménien par– lait notre langue, lisait nos livres, admi– rait notre civilisation et pour l'homme du peuple Arménien la France représentait le pays idéal de la justice et de l'égalité. Le Francais était pour lui le sauveur et le pro– tecteur de l'Arménien Esclave opprimé et massacré du Turc. Cette instruction et cet amour de la France a été la cause du mas– sacre et de la pendaison de plusieurs Ar– méniens marquants pendant la grande guerre et après.

Pendant la guerre les Arméniens mobi– lisés dans l'Armée Turque désertaient à la première occasion pour rejoindre les Ar– mées Alliées et malgré les avantages nom– breux qu'ils trouvaient dans l'Armée An– glaise, ils préféraient venir servir dans notre Armée sous les plis du drapeau tricolore qui pour eux représentait la civilisation, l'espérance et le salut. Beaucoup sont tom– bés pour notre pays tant sur les Fronts de France que d'Orient. Ceux qui étaient à l'Etranger sont venus des Indes comme des Amériques, du Soudan comme de la Chine, pour s'enrôler dans les rangs de l'Armée Francaise, d'où une dette de reconnaissance que nous ne pouvons nier et qui leur donne tout au moins droit à une hospitalité im– partiale de notre part.

Passons maintenant à l'esprit commer– çant traité de «mercanti» de cette race. L'Arménien est sobre, économe,et son rêve, comme celui de beacoup de Français est de s'établir pour son propre compte d'être commerçant. Je ne trouve là rien de re– préhensible, car quel est l'employé ou l'ouvrier de n'importe quelle race ou nation qui n'aspire à devenir son propre patron? Mais de là à dire que l'Arménien ne peut faire autre chose que le boutiquier ou le mercanti il y a loin et les faits sont là pour le démontrer, car même leurs ennemis hé– réditaires les Turcs,lors de leur plus grande oppression et quand leur pays s'étendait de l'Adriatique au Golfe Persique, du Da– nube à Aden et de Bitlis à Tripoli, avaient fait appel à deux Arméniens pour leur confier non le Ministère des Finances mais celui des Affaires Etrangères et des Postes et de même de nombreux Arméniens occu– paient des emplois supérieurs dans les Ad– ministrations Publiques de l'Empire Otto– man? De même dans les Succursales des Banques Françaises établies en Tur – quie souvent le poste de directeur était oc– cupé par des Arméniens. Egalement à la Dette Publique Ottomane, en grande par– tie Française, souvent des Arméniens occu– paient les plus hauts emplois.

On leur fait également grief de ce qu'ils commercent entre eux et que de ce fait ils ne favorisent pas la production nationale. Importeraient - ils par hasard de l'étranger la marchandise qu'ils vendent? Ne consomment-ils pas des produits fran – çais? comme le reste de la population de la France? Bien au contraire, les Arméniens n'ayant pas de Foyer National,n'ayant pas de parents ou d'attaches à l'Etranger, n'ex– portent pas les capitaux gagnés en France à l'Etranger et gardent chez nous tout l'ar– gent qu'ils y ont gagné. Ils n'économisent pas avec l'arrière-pensée de retourner un jour chez eux pour y dépenser leurs écono– mies car leur «chez eux» est forcément et rigoureusement la France où ils se sont é– tablis définitivement. De même ils n'ont pas de fond national ou de propagande poli– tique ou autre à subventionner et on ne ramasse pas beaucoup d'Arméniens les jours de râfle pour manifestation politique. Mais la même chose ne se produit-elle pas dans les autres colonies étrangères de France? L'Italien ne donne - t - il toujours pas sa préférence au commerçant de sa nationalité? Le Grec, le Polonais, l'Arabe, l'Espagnol et surtout le Juif ne fait-il pas de même? Pourquoi donc en faire un grief spécial aux Arméniens?

Quant à la question de la misère et de la saleté,de leurs «ghetto», cette considéra– tion ne peut nullement être prise comme un cas particulier de la race Arménienne car dans sonpaysd'originel'Arménien a toujours aimé vivre seul dans sa maison et les mai– sons à appartement ne sont pas connues en Orient. Seuls les Juifs habitaient en com– mun dans les Yahudihané. Mais quand on parle de misère, il faut toujours sous-entend– dre saleté qui est l'emblème international de la misère. Quel est le pauvre de Lon – dres, New York, Paris ou Buenos Ayres qui prend régulièrement son bain? Et quel est la femme d'ouvrier qui travaillant égale – ment pour aider son mari, trouve le temps après 8 heures d'un travail esquintant de faire la cuisine et d'avoir encore le temps de tenir son intérieur propre et coquet? Pour ma part j'ai assez voyagé et je puis dire que je n'ai pas encore rencontré beaucoup d'intérieur de prolétaires propres. Ce que je puis dire en connaissance de cause c'est que les plus belles maisons des Quais de Smyrne ou de Mersine, les plus belles habitations de Konia, Angora, Trébi– zonde ou Erzeroum ainsi que les plus beaux immeubles de Stamboul (dont le plus bel hôtel, le plus propre, le plus élégant, le plus moderne appartient à M. Tokatlian) appar– tenaient à des Arméniens. Ils en ont été dé– possédés par les Turcs sans compensation aucune contre le plus simple droit des gens et aujourd'hui on reproche à ces anciens propriétaires de Palaces tombés dans la misère de vivre dans des taudis parce qu'ils ne peuvent faire autrement. Les Ar– méniens étaient toujours les premiers in– vités dans les soirées et réunions diploma– tiques d'Orient et jamais ils ne détonnaient dans ce milieu. D'ailleurs dès qu'il le peut l'Arménien se fait construire sa petite mai– son particulière et la Banlieu de Marseille est là pour l'attester.

On cherche même dans l'article en cause

(La suite en 4me page)

ՈՍՏՈՓ ՅԱԿՈԲՅԱՆ

— ∞ —

«ԱՂՋԻԿ ՇԱՂԿԱՆ ԵՒ ՈՍՏՈՓ ՅԱԿՈԲՅԱՆ»

Ջ.

— Ամէն ինչ կ՚ըսէ, ինչ որ կ՚ուզէ, ինչ որ կրնայ ըսել, ինչ որ կ՚ուզէ ըսել

ԱՐԻ ՍԻՐԱԿԱՆԸ Ո՞ՉԱ ԶՆ ԱՂ

ԸՆԿԵՐՈՒՀԻ ՀԱՅԿԱԶՆԱՆ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՏՈՒՆԻ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

Ինչպե՞ս է ծնվել Արի Սիրականը, ինչպե՞ս է ստացել իր անունը, ինչպե՞ս է ձևավորվել որպես կերպար, ինչպե՞ս է ապրել ու ստեղծագործել, ինչպե՞ս է հեռացել կյանքից։ Ընկերուհի Հայկազնյանը պատմում է Արի Սիրականի մասին։

— Ինչպե՞ս ծնվեց Արի Սիրականը։

— Ես ինքս էլ չգիտեմ։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչպես ծնվեց Արի Սիրականը

à excuser les Turcs d'avoir massacré les Arméniens; «on comprend ces massacres, dit on, quand on voit la passivité et le fatalisme oriental de cette race». En quoi les massacreurs Turcs étaient-ils moins passifs et fatalistes que les massacrés. On ne doit pas oublier que l'Arménien est Chrétien pratiquantune religionquirejette comme péché mortel le fatalisme et le désespoir, tandis que le Turc est musulman, est un fervent du mektoub enseigné par son prophète. Pourtant plusieurs Arméniens sont titulaires de citations et décorations de l'Armée Française et je ne sais pas que la passivité et le fatalisme puisse s'allier à la bravoure militaire. S'ils se sont laissés égorger sans protester par les Turcs, c'est qu'ils étaient un contre cent et que le meurtre était «légalisé». C'était, si on peut le dire, des massacres officiels sanctionnés par des «Iradés» de sa Majesté le Sultan ou de la Grande Assemblée Nationale et à la battue organisée les Egorgeurs Kurdes ou Druzes étaient encadrés par les gendarmes réguliers sous les ordres d'Officiers eux - même, sous les ordres supérieurs des Valis.

Dans cette ordre d'idée, lors des pogroms des Russes c'étaient les Juifs qui avaient raison et quand les Allemands fusillaient les otages Français lors des invasions de 1815, 1870 et 1914—18 c'étaient encore les soldats du kaiser qu'avaient raison, les pauvres otages se laissant fusiller sans rien dire.

Pour conclure, je me permettrai d'avancer que parmi toutes les races étrangères se trouvant en France, les Arméniens sont les plus suceptibles de s'adapter à leur pays d'adoption. Tout les y porte. D'abord le manque de patrie, par conséquent aucune attache hors de France, et ensuite l'amour traditionnel de la race Arménienne pour notre Pays qu'elle a toujours considéré comme un sauveur et protecteur. Si les Francais connaissaient les langues que parlent les Etrangers établis chez eux et pouvaient suivre leursconversations intimes, ce dont j'avoue être capable parlant une dizaine de langues, ils remarqueraient que souvent ces étrangers même naturalisés mène en parallèle la France et leur pays d'origine, parallèle qui presque toujours n'est pas en faveur de la France qui leurs donne l'hospitalité. Tandis que les Arméniens ne peuvent établir ces parallèles n'ayant pas de pays pour y comparer la France.

D'après moi il n'est pas juste de «taper» ainsi sur une race sans appui et sans défense, pas de «haro sur le baudet» et éclairons-nous bien avant de formuler dans un organe public des appréciations erronnées sur une race dont nous ne connaissons ni la langue ni la mentalité. Basons nous plutôt sur des faits et dans le cas qui nous occupe rappelons nous des Arméniens volontaires de France et de Cilicie qui sont tombés pour la même cause que nos poilus et n'oublions que si les Arméniens sont aujourd'hui dispersés, désemparés, misérables, sans foyer «légalement» reconnu, nous avons un tant soit peu contribué à cet état de choses le jour où nous avons signé avec Kémal le traité d'Angora pour lequelnous abandonnions la Cilicie qui a été le royaume d'Arménie et plus tard petite Arménie.

Yves CARLIER

20, Rue du Jardin des Plantes, Marseille

ՅԵՂԱՓԽՈՒԹԻՒՆ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ վենիզէլոսի կուսակից սպաները ըմբոստացած, գրաւեցին զինուորական վարժարանը, ռազմարանը, ինչպէս եւ չորս մարտանաւեր: Զօր. Փոնտիլիս սպանցաց թնդանօթի բռնել, եթէ անձնատուր չըլլան: Ըմբոստները տեղի տուին եւ խաղաղութիւնը վերահաստատուեցաւ: Բազմաթիւ մարդիկ ձերբակալուեցան:

—•—

ՕՏԱՆԱԻԷՆ ՎԱՐ ՆԵՏՈՒԵՑԱՆ վերիցերիացի ուսուցիչ մը եւ իր նշանածը, 25 տարեկան աղջիկ մը, ժրնեւի շրջակաները: Երբ օդանաւը որոշ բարձրութեան մը հասաւ, օրիորդը յանկարծ բացաւ դռնակը եւ վար նետուեցաւ, եռեւէն ալ տղան: Երկու դիակները գտնուեցան չարաչար յօշոտուած: Ինչպէս կը յիշուի, 10 օր առաջ ալ Նափոլիի ամերիկեան հիւանդապետոսին երկու աղջիկները անձնասպան եղան այս ձեւով. էնտոնի վերու:

ԱԹԱԹԻՒՐՔ (Մ. Ռէմալ) մարտ 1ին հանրապետութեան նախագահ վերընտրուեցաւ 386 ձայնով: Այս առթիւ դահլիճը հրաժարական տուաւ, ըստ սովորութեան: Բոլոր գործավարները կը պահեն իրենց պաշտօնը, բացի ազգային պաշտպանութենէն որուն կոչուեցաւ Քեազիմ Էօզալփ:

Այրի Տիկին Պերն վարդանեան եւ զաւակը, Ակնայ հայրենակցական միութիւնը եւ ազգականներն ու բարեկամները կը ծանուցանեն դառնադէտ մահը՝

ՊԵՐՃ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԻ

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ, այսօր, կիրակի, կէս օրէ վերջ, ժամը 3·30ին, Սիմիթիէռ Փարիզիէն տը Փանթէն:

Հաւաքուիլ հանգուցեալին տունը, ժամը 3·15ին, **3, Rue Alfonse Aulard, Paris (19e) Métro: St. Gervais.**

ԸՆԿԵՐԱԿՑԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՐԻԶԻ Հրազդան, Քրիստափոր եւ Աղբիւր–Սերոբ *խումբերու հերթական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ չորեքշաբթի մարտ 6ին, 0 Քլէռ տը Լիւն սրճարանի վերնայարկը, Փլաս տ'Իթալի:*

Կը խօսի՝ ԸՆԿ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Նիւթ՝ .— ՕՐՈՒԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ԵՒ ՄԵՐ ՀՈԳԵՐԸ

Կը հրաւիրուին Փարիզի եւ շրջաններու ընկերներն ու համակիրները:

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ

Կ. ԽԱՉԻ 25ԱՄԵԱՅ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ

Հովանաւորութեամբ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

եւ մասնակցութեամբ ՇՐՋԱԿԱՅ Մասնաճիւղերու

Այսօր կիրակի Մարս 3ին,

Salle Géographie *ի մէջ, ժամը 3ին*

184, Bld. St. Germain, Métro: St. Germain

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ Պ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆԻ

Կը բանախօսեն՝ ՏԻԿ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ ՏԻԿ. ԷԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին. Տիկ.ներ՝ Իօլանտա Միրիմանովա, Աք. Առզուբեան–Գեորգեան, Արշ. Սարգիսեան եւ Լիսա Եազրճեան:

Պարոններ՝ Ուզուճեան եւ Հով. Եղիազարեան:

Մասնակցութեան համար մուտք 3 ֆրանք

ՅԵՐԵԿՈՑԹ–ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

կազմակերպուած *ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԷՎՐԱՆ ՄԱՆԱՒԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ*

Այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, կրթական միութեան սրահին մէջ

Կը նախագահէ Պ. ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ (Կոմս)

Կը խօսի ԱՇՏՈՏ ԱՐՇՐՈՒՆԻ:

Բանախօսութիւն, արտասանութիւններ, երգ եւ պարի

Դաշնակի վրայ կը նուագէ օր. Անժէլ Թօրթիկեան:

Մասնակցութեան համար 3 ֆրանք:

Հաղորդ միջոց.— Շոգեկառք Կառ տը Նօրէն 13.50, 14.35 եւ 14.45:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ

ԱՅՍՕՐ, ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ ՀԻՆԳ 15ին

26, Rue Troyon. Sèvres.

Կը նախագահէ կաթողիկոսական Նուիրակ

ԴԵՐ. ԳԱՐԵԳԻՆ ԱՐՔ. ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ

Կը ներկայացուին՝

1. *ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆԻ ՈՒՐՈՒԱԿԱՆԸ* (3 արար)
2. *ԵՐԿՈՒ ԿԱՒՋԵՐԸ ԵՒ ՓՈՔՐԻԿ ՀԱՒԱՋԱԿՆԵՐԸ* (երգախառն զաւեշտ Ֆրանսերէն լեզուով):
3. *ԿԼԿԼ ՄԱՐԳԱՐԻ ԱՐՋԱՆԻՆ ԲԱՑՕՒՄԸ* (զաւեշտ 1 արար):

Տոմսերու գիները՝ 10 եւ 7 ֆրանք:

ՅԵՐԵԿՈՑԹ ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած **ՀԱՅ ԱԶԱՏ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ**

17 Mars կիր. ժամը 4ին

Մինչեւ կէս գիշեր

VICTOR HUGOի գեղեցիկ սրահին մէջ

46bis Rne St. Didier

(Trocadéro)

Jazz. Tango. Cotillon.

Մուտք 10 ֆրանք:

ՅԵՐԵԿՈՑ

Կազմակերպուած Սէօլէօզի Հայր. Միութեան «Արեւելք» թատերախումբին կողմէ, այսօր կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին 2, Ռիւ Ալէքսանդր Կիլմանի սրահին մէջ, Մէօտոն,

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԸ

եւ զաւեշտ մը մէկ արար ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ԱՆԿՈՒՏԻՆԵՐԸ

Գիները, 10, 7·50 եւ 5 ֆրանք

Փարիզի Մօնփառնասի կայարանէն շոգեկառք առնել եւ իջնել կառ Մէօտոն:

Le Gérant: H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13) Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած՝ ՍԹԱՆՈՂԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

9 Մարտ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ

Salle LUCIENի *սրեղ* թատերասրահին մէջ

13, Rue d'Issy, Billancourt. Métro: Marcel Sembat.

Վեկավարութեամբ պ. Վ. ԱԼԹՈՒՆԵԱՆի առաջին անգամ ըլլալով

կը ներկայացուի *ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ* (տրամ 6 արար)

Jazz «ZEP» եւ արեւելեան նուագախումբի *ձախ պիւֆէ ժողովրդական գիներով*

Մուտք 5, 7 եւ 10 ֆրանք:

Հաղորդ. միջոց.— *փորթ վէրսայլէն առնել 23 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Point du Jour.*

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Մէջբ Պէրնար վահէ, իրաւագէտ – խորհրդական փրանսական եւ միջազգային անհատական իրաւաբանութեան հարցերու, հիմնեալ վերջ **Ligue de Défense Générale**ը, որուն կեդրոնատեղին է Փարիզ, **159, Rue Lafayette** (Կառ տիւ Նոր), հեռախօս՝ **Nord 68-02,** յառաջիկայ մարտ 31էն սկսեալ կը սկսի հրատարակել ամսօրեայ տեղեկատու թերթ մը, **Bulletin Mensuel de la Ligue de Défense Générale,** որ իրաւաբանական հարցերով շահագրգռուողներուն պիտի տայ ամէն անհրաժեշտ տեղեկութիւն:

Էջ մը պիտի յատկացնէ մասնաւորաբար իրաւական - դատական հրահանգ, — ուր պիտի ըլլան քննադատութիւններ եւ թելադրանքներ, — Ֆրանսայի մէջ հաստատուած օտարականներու վերաբերեալ: Էջ մը եւս, պատկերազարդ, որ նուիրուած պիտի ըլլայ Ֆրանսայի մէջ հաստատուած օտար գաղութներու մասին պրպտումներու, — անոնց կազմակերպութիւնները, անոնց դերը երկրին տնտեսական կեանքին մէջ:

Այդ պրպտումները պիտի սկսուին այբուբենական կարգով, — առաջին պրպտումը Ֆրանսայի հայ գաղութին մասին:

Ուստի կը խնդրենք բոլոր կազմակերպութիւններէն, գիտնականներէն, արուեստագէտներէն ու գրագէտներէն, որ մեզի զրկեն ամէն օգտակար տեղեկութիւն իրենց գործունէութեան եւ ծառայութեանց մասին, զոր մատուցած են հաւաքականութեան, — գիւտեր կամ նորութիւններ զոր կատարած են, միասին տալով անհրաժեշտ ապացոյցները եւ իրենց լուսանկարները:

Մեր ամսաթերթը ձրի պիտի զրկուի Հանրապետութեան նախագահին, կառավարութեան անդամներուն, երեսփոխանական ժողովի եւ Սենատի նախագահներուն եւ անդամներուն, նահանգապետներուն եւ գաւառապետներուն, ինչպէս եւ այն հաստատութիւններուն, որոնց իշխանութեան սահմաններուն մէջ օտար գաղութներ հաստատուած են, վերջապէս այն անձերուն, որոնք որոշ շահագրգռութիւն ցոյց կուտան նպաստելու օտարները:

Ամսաթերթին բաժանորդագրութեան պայմանները են Ֆրանսայի եւ արտասահմանի համար.—

Տարեկան 30 ֆրանք, հատավաճառ 2·50:

Նկատելով որ սահմանափակ թիւով պիտի տպուի, կը խնդրենք անոնցմէ որ կը փափաքին ստանալ մեր ամսաթերթը, այժմէն բաժանորդագրուիլ, զրկելով բաժնեգինը:

Դրամ եւ նամակ զրկել հետեւեալ հասցէին.

M. B. WAHÉ

Directeur - Fondateur de la Ligue de Défense Générale, 159, Rue Lafayette, Paris.

Ամսաթերթին վարչութիւնը իրեն կը վերապահէ իրաւունքը մերժելու, առանց նոյնիսկ բացատրութեան, որ եւ է յօդուած որ չի համապատասխաներ թերթին ուղղութեան:

ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՌԹԴ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իմպրի Ազգ. Հիւանդանոցին

33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ետիշտ քովը)

Կիւեթրօ՝ Bonne-Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14—18 եւ ժամադրութեամբ:

Etude de Me **BERNARD WAHÉ**

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կուտայ certificats de coutumeներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Կը ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ.

Հայերու ժամադրավայրը

Ճաշարան ՑԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէջբ՝ Օտիօն եւ Սէն Միքէլ Հեռաձայն **Danton: 52-73**

Արեւելեան եւ եւրոպական իմնամուած կերակուրներ

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՑՈՒՏՔ

ՓՏՏՈՒԵՑՔ

ԵՒ ԳՆԵՑՔ

ՐԱՔԻ ՏԻԿՋ

ԱՐՔԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱԶԴՈՒԻՐՔ

ԱՆԱՐԱՏ

ԱԽՈՐԺԱՐԲՔ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ձերվկնայ եւ քէյֆ կուտայ:

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՅԱԼԱՓԻԲԻԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Դ. ՃԻՏՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart** (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԷՆԿԷՏՐԵԱՆ եւ ԹԻՐԳԻԵԱՆ

211, Rue de Créqui

« Je Suis Partout » ի անարգանքին առթիւ

Խուսափողական պատասխան

Ֆրանսերէն չարաթաթերթին խմբագրութիւնը խուսափողական պատասխան մը հրատարակած էր երկուան թիւին մէջ (2 մարտ): Ցայտնելով թէ «հաւանութեան եւ բողոքի բազմաթիւ նամակներ ստացած է», խմբագրութիւնը դիտել կուտայ թէ «նամակագիր օտարականներէն չատերը նեղութիւն չեն կրած ամբողջու – թեամբ կարդալու յօդուածաշարքը: Այլապէս, տեսած պիտի ըլլային թէ Պ. Ռըպաթէ կանխաւ պատասխանած էր իրենց նամակներուն, իր նեղած – ման մէջ: Արդարեւ, Պ. Ռըպաթէ պատասխանութիւն կը զնէր օտար գաղթականներու որակին եւ քանակին մէջնեւ: Առաջինը՝ բազմալի եւ անհրաժեշտ, կ'ընդգրկէ ուսանողները, արուեստագէտները, մտաւորականները, եւ այն բանուորներն ու մասնագէտները որ մեզի անձանօթ արհեստներ ի գործ կը գնեն եւայլն: Այդ առթիւ Պ. Ռըպաթէ նոյնիսկ գրած է.— « Օտարականներու կարօտը կը քաշենք »: Ահա թէ որքան սխալ հասկցած են անոնք որ մեզի կը ցուցնեն համալսարանական ոստանը, մասնեղարանները, գիտական հաստատութիւնները եւն.: Մեր պրպտումը կապ ունի օտար գաղթականութեան քանակին հետ: Այնոր նպատակն է սահմանաւորել չձուլուած, չձուլուելիք խմբակցութիւնները, ո – րոնք երբեք կանոնաւոր աշխատանք չպիտի գտնեն եւ զատապարտուած են թշուառութեան: Հիմնական է երկու տեսակ գաղթականութեանց զանազանումը:

Մնաց որ, մեր հողին վրայ հաստատուած կարգ մը օտարականներու դործածած լեզուն կ'ապացուցանէ թէ անոնք ցաւալի ձգտումն ունին իրենք պիրենք նուաճեալ երկրի մը մէջ կարծելու: Անոնք որ եւ է աննպաստ դաստում չեն ընդունիր իրենց հայրենակիցներու մասին, բայց իրենք իրենց իրաւունք կուտան Ֆրանսացիները նախատելու իրբեւ ամբողջութիւն: Այն ատեն իրաւունք չունին զանգատելու օտարատեացութենէ»:

⁂ *Փարիզի Ուս. Մխիթեան բողոքի ժողովը տեղի պիտի ունենայ մարտ 8ին, ժամը 20.30ին,* Maison des Etudiants Arméniens, 57, Bld. Jourdan (*Սիթէ Ինթիվէրսիթէր*): *Հրաւիրուած են հայ եւ Ֆրանսացի ականաւոր դէմքեր, յօդուածագիրը եւ հայ մամուլը:*

Հիթլէրի անակնկալ ուժը Սարի մէջ

Ինչպէս գրած էինք, Սարի նահանգը պաշտօնապէս Գերմանիոյ յանձնուելու մարտ 1ին, յանուն Ազգերու Դաշնակցութեան: Այս առթիւ, առանց նախապէս լուր տալու Սարպրուքէն մեծաւ հիթլէրը, կատարելով երկու տարի առաջ տուած խոսքը թէ պիտի այցելէ «Սարցիներու աղատման առաջին ժամերուն»: Հիթլէրի հետ Սարի մայրաքաղաքը գացած էին գրեթէ բոլոր նախարարները: Առտուան պաշտօնական արարողութիւններէն վերջը, երբ խրախճանքները սկսած էին արդէն, կայծակի արագութեամբ տարածուեցաւ Հիթլէրի այցելութեան լուրը: Հակառակ շղթայազերծ խանդավառութեան, « Առաջնորդ»ը չատ զգուշաւոր ճառ մը խօսեցաւ քաղաքապետարանի պատշգամէն: Ցոյս յայտնեց թէ Սարի վերադարձով, պիտի բարեացակամութիւն մը տիրէ Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ յարաբերութիւնները: « Ինչպէս որ մենք խաղաղութիւն կ'ուզենք, կը յուսանք թէ դրացի մեծ ժողովուրդն ալ պատրաստ է խաղաղութիւն փընտռելու մեզի հետ: Հաւատքը կրնայ փրկել ժողովուրդները, ինչ նուաստացում ալ կրած ըլլայ: Ի՞նչ կ'արժէ այն մարդը որ նպատակ մը չի առաջադրեր իրենհամար եւ գայն չի հետապնդեր մոլեռանդութեամբ: Դուք ուղեցիք նորէն Գերմանացի դառնալ եւ ձեր կամքը յաղթեց 15 տարի վերջը: Գերմանիոյ մէջ ալ կամքն էր որ յաղթեց: Մենք կ'ուզենք որ մեր նոր կայսրութիւնը զօրաւոր ըլլայ, պատուանոյնիր եւ ապատ: Պէտք է զօրաւոր ըլլայ, որովհետեւ մենք խաղաղութիւն կ'ուզենք »:

Ինչպէս Տարլին եւ Պիմարք, մանաւորաբար արկածախնդրական եւ երդիմական պատմուածքները:

Գեղեցիկ զպրութենէն զատ, Մարքս կը հետաքրքրուէր նաեւ գիտութեամբ: Հոգեկան վիշտերու, ծանր տառապանքի իր օրերուն, ինքզինք կը նուիրէր մաթեմաթիքի, որ հանդստացուցիչ ազդեցութիւն մը կը գործէր իր ուղեղին վրայ:

Եւ սակայն, Մարքս ոչ Վահնէր էր, որ փակուելով իր գրադարանին մէջ՝ միայն ծոյլական օրերուն դուրս կ'ելլէր եւ լոյս կը տեսնէր, ոչ ալ Ֆաուստ, որու մէջ երկու հոգի կ'ապրէին: Իր սիրական խօսքն էր «աշխատիլ աշխարհի համար»: Ով որ օժարած է գիտական ընդհրներու նուիրուելու կարելիութիւններով, պէտք է իր գիտութիւնը ի սպաս դնէ մարդկութեան:

Մարքս իր ընտանիքին ու բարեկամներուն մէջ, միշտ սրտաբաց էր, ուրախ եւ սրամիտ խօսող մը: Իր կուրծքին կը ժայթքէր յաճախ լիաթոք ծիծաղ մը, եւ ով որ իր մէջ կը փնտռէր «կարմիր սարսափներու տոքթէօրը», ինչպէս կ'անուանէին զայն կոմունայի օրերէն վերջ, իր առջեւ կը տեսնէր ոչ թէ մռայլ Ֆաուսթիկոս մը, կամ սպերուն մէջ մոլորած գրասենեակի մտաւորական մը, այլ կեանքի մարդ մը, որ կ'արձագանգէ ամէն հարցի չուրջ:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԻՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Չուէյցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԹԵՐԹ
5
ՄԱՐՏ
MARDI
5 Mars
1935

ԺԱ ՏԱՐԻ - 11e Année N° 2745

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԽՈՎԱՅՈՅՋ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԸ

Խորապէս վարակուած՝ կուսակցական կիրքերով, նոր տապնապի մը մէջ կը գալարուի Ցունաստանը:

Կարելի չէ հաշուել այն աղէտները որ պայթեցան այս դժբախտ ժողովուրդի գլխուն, Փոքր Ասիոյ փլուզումէն ի վեր (1922):

Գրեթէ ամէն տարի, նոր յեղափոխութիւն մը կը պայթի, առանդնդաւորութիւն մը երեւան կը հանուի, չարաշուք ցնծացումներով, որոնք թոյլ չեն տար ամուր, բնականոն վիճակ հաստատել:

Ներքին կացութեան չափ ծանր է արտաքինն ալ, եւ այդ դիտակցութեամբ էր որ նոյն ինքն Վենիզէլոս Էնկլիւրի գնաց եւ քաղաքական համաձայնութիւն մը կնքեց (1930 հոկտեմբեր):

Այս քաղաքականութիւնը նուիրագործուեցաւ մինչ Հոսանք – Ներուն կողմէ, եւ այսօրուան վարչապետը, Ցալտարիս (արքայական), աւելի յառաջ երթալով, համաձայնութիւնը վերածեց դիտակցութեան:

Ոչ մէկուն համար գաղտնիք չէր այս քաղաքականութեան գլխաւոր չարժառիթը,— սահմաններու ապահովութիւն ընդդէմ Եուկոսլաւիոյ, որ կը սպառնայ Սելանիկ իջնել, եւ Պուլկարիոյ, որ երբեք հրաժարած չէ դէպի ծով ելքէն (Տէտէ Ագաճ, Թավալա):

Ուրեմն ինչո՞ւ պարբերաբար փոթորիկներու կը մատնուի դարաւոր Ելլադան, իր իսկ զաւակներուն ձեռքով եւ յաճախ օտար աշխարհակալներու դրդումով:

Առաջին պատճառը, ինչպէս ըսինք, փոխադարձատելութիւնն է հոսանքէ հոսանք եւ կուսակցութենէ կուսակցութիւն:

Պալքանեան երկիրներու մէջ Ցունաստան մրցանիշը կտորած է այս ճամբուն վրայ:

Իրեն հետ կը մրցէր Պուլկարիան, եւ հետեւանքը այն եղաւ որ ափ մը զինուորականներ դիկտատուրա հռչակեցին 1934 մայիսին, վերիվայր ընկելով պետական կարգուսարքը եւ լուծելով բոլոր կուսակցութիւնները:

Ցունական կուսակցութիւնները աւելի շատ երեսուն հոսանքներ են, կապուած՝ անհատներու հմայքին եւ օրուան դէպքերու ընթացքին:

Միւս կողմէ, կուսակցական կիրքերը եւ անհատական ազդեցութիւնները վարակած են նաեւ բանակը, որ մինչ գործօն դեր կը կատարէ ներքին խռովութեանց մէջ, համախմբուելով այս կամ այն սպային դրօշին տակ:

Բայց դուռ մըն է նաեւ պետական վարչաձեւի խնդիրը, որ միշտ կ'արծարծուի:

Ցունաստան հանրապետութիւն հռչակեց 1924ին, բայց միապետութեան կուսակիցները չեն յուսահատած, եւ կը գործեն ներէն թէ դուրսէն:

Այն աստիճան որ, երբ, 1933ի ընտրութեանց մէջ յաղթեց ժողովրդական կուսակցութիւնը (արքայական) եւ կառավարութիւնը յանձնուեցաւ Պ. Ցալտարիսի, ապստամբները (Վենիզէլոս) հանդիսաւոր երդում պահանջեցին, որպէսզի չփորձէ հանրապետութիւնը տապալել բռնի կամ սահմանադրական միջոցներով:

Ներկայ դահլիճը մեծամասնութիւն ունի միայն Երեսփոխանական մէջ: Ընդդիմադիրներու ձեռքն է Ծերակոյտը, որ աւելի լայն իրաւասութիւններ ունի:

Տակաւին չենք խօսիր տնտեսական քայքայման եւ ընկերային (համայնավարական) խլրտումներու մասին, որոնք անելի մը յանգած են: Ինչպէս Պուլկարիա, Ելլադան ալ տարիներէ ի վեր պարբերաբար նախարարներ եւ լիազօրներ կը ղրկէ Եւրոպա, մասնաւորապէս Փարիզ եւ Լոնտոն, լեռնակուտակ պարտքերու նորոգման կամ յետաձգման համար:

Այդ պարտքերը երկնաքարի մը պէս կը տրորեն այս երկու երկիրներու, ինչպէս ուրիշ փոքր ժողովուրդներու մէջքը, ի հաշիւ միջազգային աշխարհակալութեան:

Տակաւին կանխատես է, պարզելու համար նոր յեղափոխութեան անմիջական պատճառները:

Քաղաքական կեանքի մէջ, կրետէի վագրը չեչառելով հանդերձ թուրքեւհելլէն զինակցութեան անհրաժեշտութիւնը, կը բողոքէր Պալքանեան գործակցութեան դէմ, որ ծանր յանձնառութիւններ կը պարտադրէ Ցունաստանի:

Վենիզէլոս այնքան ամուր կապուած է թուրքեւհելլէն դրոծակցութեան գաղափարին որ, վերջերս, երբ յունական մամուլը եւ նոյն իսկ նախարարներ ուժգնօրէն բողոքելէն կղերական տարրի օրէնքին դէմ, ինք մէկջաղ նետուեցաւ եւ անուշի կապեց գործը: Ուրիշ խօսքով, յանձնարարեց համակերպիլ:

Ուրեմն, չատ աւելի խոր պատճառներ դառած է, ապստամբութեան դրօշ պարզելու եւ կրետէ քաշուելու համար:

Ամէն պարագայի մէջ, չատ ծանր է կացութիւնը Ցունաստանի մէջ: Ո՛ր կողմն ալ յաղթէ, կարելի չէ նախատեսել հետեւանքները, քանի որ պարտեալը պիտի չարունակէ նոր դաւեր լարել:

Արգէն իսկ մահմետականութեան մատնուած են մեծ մայրաքաղաքները, որոնք ամէն բանէ առաջ իրենց աշխարհակալութեան չահերը կը հետապնդեն, ո՛ր եւ է կողմի կամ չարժումի տուն տալու համար:

Ցունական նոր յեղափոխութիւնը ուղղակի կապ ունի նաեւ միջազգային կացութեան հետ, քանի որ, եթէ պալքանեան ութը ձախողի, միւս դաչինքներն ալ անգործադրելի կը դառնան:

Միայն այս հետանկարը բաւական է, որպէսզի գործօն դեր կատարեն, մինչեւ իսկ իրենց կամքը պարտադրեն արեւմտեան պետութիւնները, երկրորդական գետնի վրայ ձգելով բուն ժողովուրդին կացութիւնը:

Շ.

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԵՐԸ ՕՐՈՒԱՆ ՀՈԳԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

ԿԱՐԵՒՈՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆԵՐ ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿԷՆ

»»»··«««

ՆՈՐԷՆ ԿԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻ ՈՐ ՀԱՅԵՐԸ ՏԵՂԱՓՈԽԵԼՈՒ ԽՆԴԻՐ ՉԿԱՅ·— ԻՆՉՈ՞Ւ ՉԻ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԻՐ ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒ-ԹԵԱՆ ԿԱԶՄԱԾ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ·— ՆՈՐ ՋԱՆՔԵՐ ԱՑԴ ՈՒՂՂՈՒԹԵԱՄԲ·— ՀՈՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԳԱՂՈՒԹ — ՆԵՐՈՒ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ, ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ·—

ՄԱՐԲ·— « Ցառաջ »ի երբորդ տեսակցութիւնը տեղի ունեցաւ իբրեւ անձնաւորութեան մը հետ, որ կը դանուի Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ եւ որ իր պաշտօնին բերումով ոչ միայն խորապէս տեղեակ է գաղթականներու վերաբերեալ գործերու, եւ հայկական կեանքին, այլեւ հանրածանօթ՝ իր բարեացակամութեամբ:

— Ո՞ւնչ կը խորհիք հայ գաղթականներու կացութեան մասին: Տասը առ հարիւրի օրէնքին գործադրութիւնը եւ ուրիշ խստութիւններ անելի մատնած են մեր աշխատաւոր բազմութիւնները:

= Տասը առ հարիւրի օրէնքին գործադրութիւնը ինչպէս նաեւ ձեռք առնուած կարգ մը սեղմումներ կախում ունին ներքին եւ աշխատանքի նեպատրաստութիւններէն: Հայերը, Ռուսերը եւ Ֆրանսացիներ դիմումներ կատարած են պատկան իշխանութիւններուն: Մանրամասնութիւններու տեղեակ չեմ, բայց գիտեմ որ կառավարութիւնը բարեացակամ է Հայերու հանդէպ:

— Ազգերու Դաշնակցութիւնը յատուկ օրէնք (սթաթիւ) մը հաստատած էր որ հրատարակուեցաւ Ֆրանսայի պաշտօնաթերթին մէջ եւ որուն տրամադրութեամբ Հայերը, Ռուսերը եւ ուրիշ «հայմատլոս» գաղթականներ ազատ պիտի մնային կարգ մը սեղմումներէ, գրեթէ տեղացիներուն հաւասար իրաւունքներ վայելելով:

= Ազգերու Դաշնակցութեան պատրաստած օրէնքով **(1930)** հիմնապէս կը բարւոքէր գաղթականներու վիճակը: Օրէնքը ի զօրու ըլլալու համար պէտք էր որ Ֆրանսայի խորհրդարանը վաւերացնէր զայն: Ասոր համար կատարուած էր որոշ աշխատանք, բայց վերջին դէպքերը կասեցուցին սկսուած գործը: Ներկայիս լուրջ աշխատանք կը տարուի այս ուղղութեամբ: Հաւանական է որ նոր դիմումներ եւս կատարուին Ազգերու Դաշնակցութեան:

— Բազմաթիւ Հայեր զրկուած են աշխատանքէ եւ տանելի կեանքէ, անկանոն թուղթերու պատճառաւ: Ցաճախ արտաքսման դէպքեր ալ կը պատահին: Կարելի չէ՞ վարչական եղանակով կարգադրել առաջին խնդիրը (անկանոն թուղթ), քանի որ մեծ մասը կամքէ անկախ եղած է, իսկ արտաքսեալը ո՞ւր երթայ, քանի որ ոչ մէկ երկիր կ'ընդունի: Կարելի չէ՞ ներման ձեւ մը գտնել:

= Գիտեմ որ Հայերը հնարաւորութիւն չունին իրենց հայրենիքը վերադառնալու: Իրենց պարագան բացառիկ է եւ ծանր: Օրէնքը կը գործադրուի բոլորին հանդէպ անխտիր: Կարելի չէ հաւաքական ներում: Թուղթերու անկանոնութեան եւ արտաքսման ենթակաները կրնան խնդրել նոր բնակութիւն եւ շնորհ: Վերոյիշեալ խնդրները վիճաբանութեան ենթարկուած են խորհրդարանին մէջ: Երեսփոխան Պ. Մուրէ ծրագիր մը պատրաստած է եւ կ'աշխատի վաւերացնել զայն խորհրդարանին:

— «Էօվր»ի մէջ կարդացինք թէ յանձնախումբ մը կազմուած է «հայմաթլօս» գաղթականները տեղաւորելու համար: Որ եւ է տեղեկութիւն ունի՞ք այս մասին: Ո՞ր գաղթավայրերը պիտի փոխադրուին եւ եթէ ենիշդ է լուրը— ի՞նչ պայմաններով, իբրեւ բանուո՞ր թէ հողագործ, համաձո՞ւմբ թէ ցիրուցան: Ո՞վ պիտի ըստանձնէ ծախքերը:

= Տեղեկութիւն ունիմ թէ յանձնախումբ մը կազմուած է Պ. Փիւսթէն Կօտառի եւ ուրիշ յայտնի Ֆրանսացիներու նախաձեռնութեամբ, գաղթականներու տեղաւորման համար: Ոչ մէկ տեղեկութիւն ունիմ իրենց ծրագրի եւ կատարած աշխատանքներու մասին: Գանի մը տարի առաջ Ազգերու Դաշնակցութիւնը դիմեց բազմաթիւ երկիրներու իշխանութիւններուն, «հայմաթլոս» գաղթականները ընդունելու համար: Միայն երկու երկիր՝ Պրազիլիա եւ Փարակուէյ պատրաստակամութիւն յայտնեցին գաղթականներ ընդունելու: Ազգերու Դաշնակցութիւնը տեղին վրայ իր կատարած ճնշումներ կը դառնան հողագործական արտադրութեանց կեդրոններ, ի շահ կառավարութեան:

Լ· ԳԵՒՈՆԵԱՆ

«Je Suis Partout»ի յօդուածին դէմ

Կ'իմանանք թէ Պ. Օնօռա, ծերակուտական եւ նախկին նախարար եւ նախագահ համալսարանական ոստանին, նամակ մը ուղղած է «Je Suis Partout»ի խմբագրութեան, բողոքելով ծանօթ հրատարակութեան դէմ:

Էսթինի գաղութը հետեւեալ հեռագիրը ուղղած է Ֆրանսերէն չարաթաթերթին խմբագրութեան, միեւնոյն առթիւ նամակ մը ղրկելով Միացեալ Ցանձնաժողովի նախագահին, որպէսզի ձեռնարկներ կատարէն առ որ անկ է·—

«Մենք, Էսթինի Հայերս, թիւով 2000 հոգի, ուժգնօրէն կը բողոքենք Պ. Լ· Ռըպաթէի յօդուածին դէմ, որ երեւցաւ ձեր թերթին մէջ, փետր· 23ին»:

Ուրիշ բազմաթիւ բողոքներ ստացած է խմբագրութիւնս, հայերէն թէ ֆրանսերէն: Պիտի թելադրէինք անհատականէն աւելի հետաքրքրական բողոքներ ուղղել ֆրանսերէն թերթին խմբագրութեան, առանց կորսնցնելու պաղարիւնը:

»»»··«««

ԱՆԳԼ· ՈՍԿԻԻՆ անկումը (71 ֆր·) մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ Մ· Նահանգներու սեղանատորական շրջանակներուն մէջ: Փարիզի մէջ ալ կը վախնան հետեւանքներէն:

ԱԼԺԵՐԻԱ ԳՆԱՑ ներքին նախարարը, կացութիւնը ծանրացած ըլլալով թէ անտեսական եւ թէ քաղաքական գետնի վրայ:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉԻ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ 1600ԱՄԵԱԿԸ

Ցառաջիկայ կիրակի, 10 մարտ, Միւթիւալիթէի մեծ սրահին մէջ կը տօնուի Աստուածաշունչի թարգմանութեան 1600ամեակը, նախագահութեամբ կաթող· նուիրակ Գարեգին արք· Յովսէփեանի: Այս առթիւ կազմուած է գեղարուեստական ճոխ յայտագիր մը:

⁂ Գարեգին արք· շարունակեց իր գիտական դասախօսութիւնները, կիրակի գիշեր, նիւթ ունենալով հայկական մաուրա – նկարչութիւնը: Սրահը ամբողջովին լեցուած էր խուռն եւ կարգապահ բազմութեամբ մը, որ մինչեւ կէս գիշեր արդար հպարտութեամբ լսեց հայկական արուեստին յաջողութիւնները: Այս առթիւ ալ մոգական լապտերով ցուցադրուեցան բազմաթիւ թանկագին պատկերներ: Կաթող· նուիրակը միեւնոյն ատեն կարդաց հատուածներ միջնադարեան բանաստեղծութիւններէ:

Այս շաբթու պիտի լրացնենք այս դասախօսութեանց ամփոփումը:

Հայաստանի «վարչապետ»ը հրաժարած

Փարիզի «Վոզրոժտենիէ» ռուսական թերթը կը հաղորդէ (առնելով հաւանօրէն Մոսկուայի թերթերէն), թէ Հայաստանի գործավարներու խորհուրդին նախագահ (վարչապետ) Ս· Տէր Գաբրիէլեան հրաժարած է իր պաշտօնէն եւ անոր տեղը նշանակուած է Աբրահամ Գուլոյեան, հողագործ· գործավարը:

Դարձեալ Մոսկուայէն կը հաղորդեն թէ Միութենական կեդր· Գործ· Կոմիտէի քարտուղար ենուկիձէն (Վրացի), նշանակուած է Անդրկովկասի կեդր· Գործ· Կոմիտէի նախագահ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՐԻՒՆԱԼԻ ԿՈՒԻՆԵՐ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

=o·o=

ԵՐԿԻՐԸ ԵՐԿՈՒՔԻ ԲԱԺՆՈՒԱԾ Է

ՎԵՆԻԶԷԼՈՍԻ ԿՈՒՍԱԿԻՑՆԵՐԸ ԴԻՐՔ ԲԱՆԱԾ ԵՆ ԿՐԵՏԷԻ ՄԷՋ

=o·o=

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ԾԱՆՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի օր երկու տողով հաղորդած էինք թէ յեղափոխութիւն մը ծագած է Ցունաստանի մէջ, նախաձեռնութեամբ Վենիզէլոսի կուսակիցներուն: Պաշտօնական հեռագիրը կ'ըսէր թէ խռովարարութիւնը վերահաստատուած է, սակայն յետոյ ստուգուեցաւ որ շարժումը ծաւալած եւ շատ ծանր հանգամանք ստացած է: Խռովարարութիւնը վերահաստատուած է կեդրոնին մէջ, Աթէնք, բայց կոխուները կը շարունակուին Կրետէի եւ ուրիշ վայրերու մէջ, հասնելով մինչեւ Մակեդոնիա եւ Թրակիա:

Ամփոփենք օրուան լուրերը, պաշտօնական թէ լրագրական·—

Կառավարութիւնը կը խոստովանի թէ ապստամբները գրաւած են Կրետէն, ամրանալով մայրաքաղաքին՝ Հանտիայի, Ռէթիմնոյի եւ Սուտայի ծովախորշին մէջ: Շաբաթ եւ կիրակի օր կոխուները շարունակուեցան գիշեր – ցերեկ: Կրետէի կառավարիչը գերի բռնուեցաւ: Ընդհ· համոզումն այն է թէ ապստամբութիւնը կը վարէ Վենիզէլոս, որ Կրետէ կը գտնուի: Ապստամբները մեծ մասով կը բաղկանան ինք մարտանաւերու սպաներէն եւ նաւազներէն, որոնք Աթէնքէն փախչելով, յաջողեցան Կրետէ ապաստանիլ: Կառավարութիւնը ստիպուեցաւ օդանաւերով ռմբակոծել ապըստամբներուն դիրքերը եւ մարտանաւերը, բայց օդանաւերուն մէկ մասը ծանրապէս վնասուեցաւ: Ապստամբներուն ձեռքն է անցած նաեւ հոչակաւոր «Ավերով»ը, որ յունական նաւատորմին պարծանքն է: Կ'ըսուի թէ վնասուած է, բռնկելով օդանաւերու միջոցաւ նետուած ռումբերէն:

Յեղափոխութիւնը ազդեց նաեւ դաւիթին վրայ: Անմիջապէս հրաժարական տուին ծովային նախարարը, Հանիֆիրիաֆոս եւ արտաքին նախարարը, Պ· Մաքսիմոս, որ Փարիզ կը գտնուի: Վարչապետ Պ· Ցալտարիս ստանձնեց արտաքին նախարարութիւնը, իսկ ծովայինը յանձնեց ծովակալ Տուսմանիսի: Մասնաւոր կոմիտէ մը կազմուած է նախագահութեամբ Զօր· Մէթաքսասի, զսպելու համար ապստամբութիւնը: Պաշարման վիճակ հրատարակուած է ամբողջ երկրին մէջ, եւ զինուորական ատեաններ կազմուած են: Բազմաթիւ ըմբոստ դեկավարներ, երեսփոխաններ եւ ծերակուտականներ յաջողած են փախչիլ: Իսկ ուրիշներ ձերբակալուած են, մասնաւորապէս Սելանիկի մէջ: Ընդդիմադիր թերթերը արգիլուած են եւ Աթէնքի սակարանը փակուած է: Միեւնոյն ատեն խիստ գրաքննութիւն հաստատուած է, այնպէս որ դժուար է ստուգել ապստամբութեան ամբողջ տարողութիւնը: Լուրերու մեծ մասը կառավարական աղբիւրներէ հաղորդուած են:

«Անձնասուր եղիէ, եթէ ոչ կը ռմբակոծենք»

Կարելի է ըսել թէ երկիրը երկու մասի բաժնուած է: Կառավարութիւնը կը սպառնայ թնդանօթի բռնել ամբողջ Կրետէն, եթէ ապստամբները անձնատուր չըլլան: Այս վերջիններն ալ իրենց կարգին սպառնալիք ուղղած են կառավարութեան, որպէսզի անձնատուր ըլլայ:

Կ'ըսուի թէ կառավարութիւնը որոշած է չընդունիլ որ եւ է բանակցութիւն, առարկելով թէ ապստամբները խզեցին առաջին բանակցութիւնները, երբ իմացան որ Վենիզէլոս իրենց հետ է: Թնդանօթի բռնուեցաւ Վենիզէլոսի Կրետէի տունը, իսկ Աթէնքի բնակարանին մէջ խուզարկութիւններ կատարուելով, երեւան հանուեցան 15 ատրճանակներ եւ 2000 փամփուշտ, ինչպէս եւ բազմաթիւ գաղտնի թուղթեր: Տէտէաղաճի առջեւ խարխափած մարտանաւերու նաւազները Վենիզէլոսի միացան: Այս առթիւ ձերբակալուեցան երկու նախկին վարչապետներ, Փափանաստասիու եւ Քափանտարիս, որոնք Վենիզէլոսի կուսակից կը համարուին:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԱՐՓԱՅԻ ՎԱՃԱՌՔԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Հ. ԱՐՓԱՅԵԱՆ

Տարիներ առաջ Ամերիկայի մէջ հրատարակուած էր Արփայեանի վաճառքի պատմութիւնը, որ ամբողջական չէ, բայց շատ հետաքրքրական տեղեկութիւններ կը պարունակէ։ Ներկայիս մենք կը հրատարակենք այդ գրքի ամենակարեւոր մասերը։

Արփայի վաճառքի պատմութիւնը սկսուած է 1917 թուականէն։ Այդ տարին Արփան ունէր 300.000 տուփ պահեստ։ Պատերազմի ժամանակ ծխախոտի գները շատ բարձրացան, եւ Արփան ստացաւ 1.500.000 տոլար շահ։ Այդ գումարով Արփան կրկնապատկեց իր գործարանները եւ ընդարձակեց իր վաճառքի շրջանակը։

1917 թուականի վերջերը, երբ պատերազմը դադրեցաւ, Արփան ունէր 2.000.000 տոլար պարտք։ Ամերիկայի մէջ ծխախոտի գները սկսան իջնալ, եւ Արփան ստիպուեցաւ վաճառել իր գործարանները։ Ան ուզեց ազատիլ իր պարտքերէն, բայց չյաջողեցաւ։ Ան ստիպուեցաւ ծանր պայմաններով վաճառել իր գործարանները։

Արփան ունէր 18 գործարան։ Անոնցմէ 13-ը վաճառուեցան 1917 թուականի վերջերը, իսկ 5-ը՝ 1921 թուականի վերջերը։ Գործարանները գնեցին Ամերիկեան Ծխախոտի Ընկերութիւնը, Լորիլարտ ընկերութիւնը, Ռեյնոլդս ընկերութիւնը եւ ուրիշներ։ Գործարանները գնողները ստիպուեցան վճարել Արփայի պարտքերը։

1920 թուականին, երբ Արփան վաճառեց իր գործարանները, ան ունէր 30.000 արուեստաւոր։ Ան ունէր 200.000 չոր (Մարդ) հող, որուն վրայ կը մշակուէր ծխախոտ։ Ան ունէր 38 հիւթարան եւ ծխելու ծխախոտի 3 գործարան։ Ան ունէր 10 մեծ մթերանոց։ Ան ունէր 2 մեծ պահեստ։ Ան ունէր 2 մեծ գործարան, ուր կը պատրաստուէին ծխախոտի տուփերը։ Ան ունէր 2 մեծ գործարան, ուր կը պատրաստուէին ծխախոտի տուփերը։

Արփան ունէր 2 մեծ գործարան, ուր կը պատրաստուէին ծխախոտի տուփերը

բաստած վիճակագրութեան համա – ձայն, 1934ին, Հայաստանի մէջ հիմ – նուած են փոխադարձ օգնութեան 500 մնուկները, 116.000 անդամներով: 1935ին հիւանդ անդամներու վճար – ուած է 116.200 օրական, յղի եւ ազա – ձման կիներու՝ 40.100 օրական, հաշ – մանդամ զարճած անդամներու՝ 45 հազար օրական: Փոխադարձ օգնու – թեան մնուկը հաւաքական դիւղա – մնութեան աշխատաւորներուն օգ – նած է հոգալով անոնց բժշկական եւ առողջապահական կարիքները:

Այս տարի փոխադարձ օգնութեան մնուկներուն թիւը պիտի հասցուի 600ի:

ՇԵՐԱՄԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԾԱԻԱԼԻ

Հայաստանի չերամաբուծական ըն – կերութիւնը 1934ին արտադրած էր 106.131 տուփ չերամի հունձ եւ մը – թերած՝ 103.5 թոն բժժ: Հայաստա – նի մէջ օգտագործուած է 2238 տուփ, մնացեալը ղրկուած է արտասահման եւ հարեւան երկիրներ:

Հայաստանի չերամապահական ըն – կերութիւնը կ'արտադրէ բարձրակ եւ առատ բժժ: Եւ տարէ տարի կ'աւել – նայ բժժիներուն արտադրութիւնը: Այսպէս 1930ին մէկ տուփ չերամի հունձը կազմած 40.2 քիլօ բժժ, 1931 – ին՝ 42.5 քիլօ, 1933ին՝ 42.7 քիլօ, 1934ին՝ 46.2 քիլօ:

Այս տարի Մեղրիի, Երեւանի եւ Ղափանի գործարանները պիտի տան 95.000 տուփ չերամի հունձ: Հայաս – տանի մէջ պիտի օգտագործուի 2250 տուփ: Մէկ տուփի միջին արտադրու – թիւնը կ'ենթադրուի 46 քիլօ:

Չերամապահութիւնը աւելի եւս ըն – դարձակելու համար Հայաստանի մէջ, այս տարի պիտի տնկուին 155.000 թթենի:

Աբեղի նոր դասը

(ՆՈՐԷՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ)

Աթէնքի մեր թղթակիցը գրած էր կարապետ Զաւուշի դատապարտու – թեան մասին: «Նոր Օր»էն կը քաղենք հետեւեալ մանրամասնութիւնները:—

Լիվատիոյ եղեռնագործ տեսչին առջեւ կարապետ Զաւուշի դատավա – րութիւնը վերջացաւ փետր. 23ին: Բարեգործականը եւ Հօկր Զաւուշին համար երեք փաստաբան վարձած էին:

Պաշտպանները դէպքին վրայէն ցատկելով, մինչեւ վերջ խօսեցան Դաշնակցութեան մասին, անոր «գոր – ծած» սպանութիւններուն թուումն ըր – լին: Կարապետ Զաւուշ անամօթաբար ըսաւ թէ ինք Դաշնակցութեան մէջ գտնուած տեսչն (հետաքրքիր է իմա – նալ թէ ո՞րը Դաշնակցական եղած է «Ն.Օ.»), գաղտնի ժողով գումար – ուած է Աթէնքի մէջ, ուր որոշում տրուած է Մազլումեանը սպաննել:

Ասիկա ընդհանուր ծիծաղի առիթ տուաւ եւ չտեսով հաստատուեցաւ որ մեր միամիտ Զաւուշը Դաշնակցական եղած չէ: Դատարանի նախագահը ամբաստանեալ կողմի սուտ վկայու – թիւններէն ազդուած, կ'ուզէր ժամ առալ դատը վերջացնել:

Երկու կողմի վկաները լսուելէ յե – տոյ, խօսք առաւ դատախազը, որ դէպքը ներկայացուց՝ այնպէս ինչպէս պատահած է:

Ըսաւ թէ կարապետ Զաւուշ նախա – յարձակ եղած է եւ Գրիգոր Պետրոս – եանը սպաննելու դիտաւորով կրակ բացած անոր վրայ: Դատախազը եր – կարատեւ բանտարկութեան պատիժ պահանջեց կարապետ Զաւուշի հա – մար, իսկ միւս ամբաստանեալներուն համար ոչինչ ըսաւ, նկատելով որ ամ – բաստանող կողմը ամբաստանած չէր պանոնք:

Դատախազէն յետոյ խօսեցան ամ – բաստանող կողմին երկու փաստաբան – ները, որոնք բանտարկութեան պա – տիժ պահանջեցին կարապետ Զաւուշ – ին համար:

Պաշտպան փաստաբաններուն ճառե – րը ամբողջովին Դաշնակցութեան դէմ էին:

Նախագահը քանի մը անգամ դի – տել տուաւ թէ դատավարութիւնը Դաշնակցութեան համար չըլլար, այլ կարապետ Զաւուշի:

Ի վերջոյ, դատարանները առանձ – նացան եւ քիչ յետոյ սրահ վերադառ – նալով, հաղորդեցին վճիռը.

Կարապետ Զաւուշ 27 ամիս բան – տարկութեան, 3 հազար տրախմի տու – գանքի եւ 16 հազար տրախմի դատա – կան ծախքերու վճարման դատապար – տուեցաւ:

Վճիռէն անմիջապէս յետոյ, կարա – պետ Զաւուշ ոստիկաններու հսկո – ղութեան տակ բանտ առաջնորդուե – ցաւ:

Աչքը լոյս Բարեգործականին եւ Ազգ. Վարչութեան:

ՓՐՈՖ. ՏՈՏՈՄԵԱՆՑԻ ՁՈՐԵԼԵԱՆԸ

ՍՈՖԻԱ, 24 փետր. (Ցառաջ).— Այսօր, կէսօրէ առաջ, հանդիսաւորա – պէս տօնուեցաւ փրոֆ. Վ. Տոտոմ – եանցի յորելեանը՝ «Բօօփ» սրահին մէջ: Բազմաթիւ ներկաներու մէջ կը նկատուէին պուլկար ծանօթ մտաւո – րականներ, փրոֆէսէօրներ եւ պաշ – տօնատարներ:

Ճորելենական յանձնախումբի նա – խագահը, Պ. Տոքթ. Փալազով, որ անօրէնն է ժողովրդային դրամատու – ներու միութեան, ներկայացուց յո – բելեարին կեանքը: Ան տուաւ փրոֆ. Տոտոմեանցի ուսանողութեան տարի – ները՝ Ցիւրիխի, Պերլինի, Պրիւքսէլի եւ Փարիզի մէջ, երբ կը ծանօթանայ համագործակցականշարժման, ինչ – պէս նաեւ անոր դիտական - գործնա – կան կեանքի շրջանը՝ Ռուսիոյ մէջ: Ճառախօսը ծանրացաւ նաեւ փրոֆ. Տոտոմեանցի ծառայութեան վրայ՝ պուլկար համագործակցական շարժ – ման ծաւալման մէջ:

Գրական - երաժշտական կարճ յայ – տագրէ մը յետոյ, կարդացուեցան բազմաթիւ շնորհաւորական նամակ – ներ ու հեռագիրներ ղրկուած մտա – ւորականներու եւ համագործակցա – կաններու կողմէ՝ թէ արտասահմանէն եւ թէ Պուլկարիոյ զանազան կողմե – րէն: Կարդ մը կազմակերպութիւններ իրենց գրութեանց կցած էին նիւթա – կան նուիրատուութիւններ:

Նախ կարդացուեցաւ վարչապետ Պ. Զօր. Զլաթեվի նամակը՝ բուռն ծափե – րու մէջ:

Ազգային տնտեսութեան նախարարի անունով խօսեցաւ Պ. Տ. Փանտով՝ փոխ - կառավարիչը պուլկար հոդ. համագործ. ղրամատան: Ճառախօսը յորելեարին մաղթեց նոր ծառայու – թիւններ՝ պուլկար համագործակցա – կան շարժման:

Ի վերջոյ խօսք առաւ յորելեար փր – ոֆ. Վ. Տոտոմեանց, որ ուսերէն հետաքրքրական ճառ մը խօսեցաւ՝ Պուլկարիոյ մէջ համագործակցական շարժման նշանակութեան մասին:

— Դուք փոքրիկ ազգ մըն էք, ըսաւ, բայց համագործակցական տեսակէտ – ով չատ հեռու էք գացած: ոչ միայն ձեր դրացիները, այլ եւ մեծ ազգերը դեռ անցնելով: Ասիկա արդիւնք է ձեր երկրին մանր - անտեսական հան – դամանքին՝ զոր պէտք է պահէք, եւ Պուլկարի կազմակերպական տաղան – դին, որ սահմանած է հաւաքական ըն – տնտեսագործութեանց հոյակապ յիշա – տակարաններ: Պետութիւնը չունի ա – ւելի լաւ օգնական մը, քան համա – գործակցականը ու ան պէտք է թոյլ տայ որ համագործակցականը աճի ա – զատ ու հանդարտ կերպով:

Փրոֆ. Տոտոմեանց բուռն ծափե – րու մէջ վերջացուց իր խօսքը:

Գիշերը, ի պատիւ իրեն, ճաշկե – րոյթ մը կը տրուի «Բօօփ»ի մէջ:

Սոֆիայի «Թրակիա» դրամատան «Տեղեկատու»ն փրոֆ. Տոտոմեանցի նուիրած է յատկացած մը:

«Ազատ Խօսք»ը եւս ամբողջ շար – թուան ընթացքին լայնօրէն արձա – գանգ եղաւ յորելեանին ու յորելեարի գործերուն, իր կիրակիի թիւը գրեթէ ամբողջովին նուիրելով իրեն:

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

Ադիատախնաւի պատահանդէսը

ՄԱՐՍԷՅԼ, (Ցառաջ).—Մեր Ազգա – տախնամբ հիմնուած է այն օրէն, երբ Սթանիսլաս Թորանի մէջ բացուեցաւ մատուռ - մանկապարտէզը: Իր հա – սոյթերեզած են միայն իր մնայուն պա – ճանակը եւ անդամավճարները:

Այն օրերուն աննշան էր ազգատնե – րու թիւը եւ Ազգատախնամը իր նե – ղար քսակով կը գոհացնէր բոլորը: 1927ին ֆրանքի անկման պատճառով գործադրութիւնը կրկնապատկեց ազգատներու թիւը, ինչպէս նաեւ Ազգատախնամի անդամուհիներուն ե – ռանդը, նախագահութեամբ հանգուց – եալ առաջնորդ Պալաքեան եպիսկ.ի:

Կարճ ժամանակաշրջանին այս մի – ութիւնը դարձաւ ժողովրդական, շը – նորհիւ օրուան ազգ. վարչութեան օ – ժանդակութեան: Եւ ահա երեք ամիսէ ի վեր անկանոն թուղթ ունեցողներու եւ սահմանէն դուրս հանուելու դա – տապարտուած ազգատներուն վրայ ա – ւելցան տասնեակներով դործէ եւ նը – պաստ ղրկուած հայրենակիցներ, ո – րոնք նախ կը դիմեն իրենց հայրենակ – ցական Միութեան (եթէ վերաբնակ – չեն) եւ ապա ափ կ'առնեն Ազգատա – խնամի դուռը, հացագին մը ստանա – լով ապրելու եւ ապրեցնելու իրենց ընտանիքը:

Ահա այս միութիւնն է որ փետր. 28ին տուաւ իր տարեկան պարահան – դէսը, «Բօլիվկ»ի սրահներուն մէջ, հոմանաւորութեամբ Մարսէյլի քա – ղաքապետ Dr. Ribot-ի:

Հակառակ լուր օրուան, գաղութին բարեկեցիկ դասը լեցուցած էր ըն – դարձակ սրահը, մօտ 800 հոգի:

Ըստ հայկական սովորութեան բա – յսմը կատարուեցաւ ժամը 10ին փո – խանակ 9ի, առանց զարմանք պատ – ճառելու ներկաներուն որոնք չատոնց համակերպած էին այս սովորութեան:

Ջութակահար Ս. Չէօրէքճեան եւ իր աշակերտներէն օրիորդներ Պերճ – թեւեան, Ա. Արզուհան եւ Ե. Կիւլկէն – կեան նախ նուագեցին «Մարսէյէզ»ը եւ ապա «Քամ Փորոսան»ը, որոնք ունկնդրուեցան յոտնկայս:

Օրուան նախագահ Պ. Կիմիւճեան բացման երկու խօսքով շնորհակալու – թիւն յայտնեց ներկաներուն եւ բացա – տրելով Ազգատախնամի տիկիններուն կատարած գերը, ըսաւ.

— «Մենք հոս, այս չքեղ սրահի ոսկեզօծ պատերուն մէջ հաւաքուած ենք վայելելու ժրաջան տիկիններու կողմէ կազմակերպուած այս գեղար – ուեստական հանդէսը եւ ապա ուտե – լու, խմելու եւ պարելու մինչեւ լոյս, սակայն այս շրջանակէն դուրս ես իմ սրտիս աչքերով կը տեսնեմ ուրիշ պատկեր մը: Թշուառութեան մատնը – ուած մեր անհամար հայրենակիցներու պատկերը: Անոնք իրենց աչքերը յա – ռած են Ազգատախնամին եւ անոր մի – ջոցաւ մեր բոլորին»:

Պ. Ժ. Կիւլկէնկեան ջութակի վրայ նուագեց concerto en la mineur, որ յա – փշտակութեամբ ունկնդրուեցաւ եւ կրկնուեցաւ ծափերով: Ցետոյ ներկա – յացուեցաւ կենդանի պատկեր մը, «Վարդան Մամիկոնեան», ելեկտրա – կան զունաւոր լոյսերու մէջ որուն միջոցին երգուեցաւ «Լուսոյ ամպերը»: Այս պատկերը չխղճայ իր հարազատ տպաւորութիւնը եւ երգն ալ զուրկ էր ներդաշնակութենէ: Ցայտագրի մի – ակ տկար մասն էր այս: Օր. Անահիտ Գրաճեանի հայկական պարը հաճելի անակնկալ մը եղաւ, փակելով առա – ջին մասը: Դադարէն յետոյ եկաւ օր – ուան հիւրը, քաղաքապետ Տոքթ. Ռիպօ, որ ընդունուեցաւ ծափերով: Հանդիսականները լուռ եւ կարգապահ կը գրաւեն իրենց աթոռները եւ Պ. Կիմիւճեան կը սկսի սահուն Ֆրան – սերէնով մը Ազգատախնամի կողմէ բարի գալուստ մաղթել յարգելի հիւ – րին եւ խորհրդականին, միեւնոյն ա – տեն երախտագիտութիւն յայտնելով յանուն գաղութին: Տոքթ. Ռիպօ խօս – քը ուղղելով հանդիսականներուն ը – սաւ.

— «Ես ձեզ կը սիրեմ, որովհետեւ դիտեմ թէ դուք առատասիրտ ու չար – չարուած ազգ մըն էք, եւ առաւելա – պէս կը սիրեմ այն կազմակերպու – թիւնները որոնք հասարակաց չարիք – ները մեղմացնելու կոչումն ունին: Հայ տիկիններու այս միութիւնն ալ իմ սի – րած գաղափարս կը հետապնդէ եւ դուք բոլորդ այսպէս հաւաքուելով այդ միութեան շուրջ՝ ցոյց կուտաք իրարու օգնելու մարդկային դիտակ – ցութիւնը»:

Ի պատիւ քաղաքապետին յայտա – գրէն դուրս սիկին Ս. Մէրճիւեան եւ Հ. Համբարձումեանի կողմէ եղան քանի մը հայկական զուգերգներ եւ մեներգներ: Ցետոյ ներկայացուեցաւ «Ազդին համար» զաւեշտը, գրուած Պ. Կ. Փօլատեանի կողմէ: Կէս գիշե – րէն մինչեւ լոյս տեղի ունեցան եւրո – պական պարեր, որոնց ականատես ե – ղաւ քաղաքապետը, եւ չրջապատուած Ազգատախնամի անդամ - անդամուհի – ներով՝ չամփանեայի գաւաթներ պար – պուեցան հայ ժողովուրդին կենացը:

Ս. Միլտոնեան

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրները եւ թղթակիցները իրենց գրութիւնները գրել թուղթին մէկ երեսին վրայ ընթեռնելի եւ մելանով:

ՄԱՄՈՒԼ

Բարեգործականի ինքնաղարացումը

— o —

«Հայրենիք» դիտել կուտայ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (13 փետր.).

— « Բարեգործականի կեդրոնը փա – րիզէն մեզի ղրկած է գրութիւն մը, որով կը հաւատացնէ, թէ Բարեգոր – ծականը «ըլլայ յայտնապէս, ըլլայ ծածուածուկ», նպաստներ չի տար որ եւ է հաղափական կուսակցութեան եւ թէ, ուրեմն, այդ մասին եղած հա – կառակ զրոյցները բացարձակ «զր պարտութիւններ» են:

Դժբախտաբար, Բարեգործականի վարիչներուն գրութիւնը համոզեցու – ցիչ չէ երբեք, որովհետեւ անոնք նե – գութիւն իսկ կրած չեն մեզի բացա – տրութիւններ տալու այն մասին թէ՝

ա) ինչո՞ւ տարիներ շարունակ (անգամ Դաշնակցութեան ամէնէն բարեա – ցակամ վերաբերում ցոյց տուած տա – րիներուն) Բարեգործականի տպա – գրական գործերը տրուած են ոմանք – վար թերթերուն եւ տպարաններուն միայն:

բ) ինչո՞ւ տարիներ շարունակ մի – միայն ոմանք վար (երբեմն ալ հա – մայնավար) վճարովի պաշտօնեաներ պահուած են ինչպէս Բարեգործակա – նի կեդրոնի, այնպէս ալ շրջաններուն: Եւ արդեօ՞ք Բարեգործականը նիւթա – կան եւ բարոյական խոշոր օգնութիւն չէ ընծայած ոմանք (մասամբ ալ համայնավար) կուսակցութեան, երբ տարիներ շարունակ իր վրայ է վեր – ցուցած ոմանք աչքի զարնող գոր – ծիչներուն ապրուստի միջոցներ հայ – թայթելու պարտականութիւնը: Կամ արդեօ՞ք Բարեգործականը իր ոմ – կանք գործիչներու միջոցով տարի – ներ շարունակ պրոպագանդ չէ մղած ոմանք ամերիկավար կուսակցութեան համար:

գ) Ինչո՞ւ յականէ անուանէ Բարե – գործականի վարիչները չեն յիշած թէ ո՞ր թերթերուն եւ որքա՞ն տարեկան բաժնեգին կը վճարեն: Ինչո՞ւ, օրի – նակ, չեն բացատրած, թէ 1930ին թերթերու վրայ ի՞նչ պատճառով ծախսած են միայն 60 անգլիական ոս – կի, այսինքն՝ 300 տոլար, մինչդեռ 1934 թ. ընթացքին աւելի քան կրկնա – պատկած են այդ գումարը (ծախսած են 130 անգլ. ոսկի, որ կ'ընէ 650 տո – լար): Այդ յաւելումը, որ ապահովա – բար չէ գացած Դաշնակցական թեր – թերուն, արդեօ՞ք եղած հակադաշ – նակցական կատազի պայքար մղող թերթերը բաւարարելու համար:

Բարեգործականի գլուխ կանգնած ոմանք, որոնց ազգանունները, ի՛նչքան ալ ճիգ ընեն, չեն կրնար հասարակու – թենէն ծածկել նաեւ այն փաստը, որ մանաւանդ վերջին տարիներու ըն – թացքին Բարեգործականի գումարնե – րը առատօրէն կը ծախսուին արտա – սահմանի մեր շարք մը գաղութներու մէջ մասնաւոր դպրոցներու միջոցով կատազի հակադաշնակցական պայ – քար մղելու համար, — կը հետացուին Դաշնակցական կամ նոյն իսկ համա – կիր ուսուցիչները եւ անոնց տեղ կը դրուին ոմանք վար, համայնավար եւ յաճախ ապիկար ուսուցիչներ:

Արտասահմանի ամէն հայ համայնի, ուր Բարեգործականի ճիւղ կայ, դառն փորձով գիտէ, թէ Բարեգործականը չէզոքութիւն կամ անկուսակցական – նութիւն կը խաղայ, երբ դրամ պէտք է հաւաքէ հանրութենէն, իսկ երբ դր – րամը ծախսելուն կուգայ՝ անիկա կը շարժի այնպէս, ինչպէս կը շարժի ոմանք վար կուսակցութիւնը:

Այնպէս որ ի զուր են կեդրոնի տր – դայական փորձերը ցոյց տալու, թէ Բարեգործականը ոմանք վարներու կուսակցական խաւնարը չէ»:

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Cahiers Drouot դրական երկամսեայ ֆրանսերէն հանդէսը երկրորդ տարին թեւակոխեց: Վերջին թիւը լոյս տե – սաւ սովորականին պէս ճոխ բովան – դակութեամբ եւ պատկերազարդ: Հետզհետէ մեծ կարեւորութիւն մը կը տանայ այս հանդէսը, որուն տնօրէ – նը՝ Մերուժան Պարսամեան, ոչ մէկ ջանք կը խնայէ լաւագոյն հրատարա – կութիւն մը դարձնելու համար գոյն: Բաժանորդագրութիւնն է 10 ֆրանք՝ Ֆրանսայի, եւ 15 ֆրանք՝ արտասահ – մանի համար: Բաժանորդներուն նը – ւէր կը տրուի 9 ֆրանքնոց գիրք մը: Փափաքողներուն ձրի նմոյշ մը կը ղր – կուի: Հասցէն է.— Cahiers Drouot, 30 Rue Drouot, Paris (9):

×

ՕՐ. ՌԻԹԱ ԱԶԱՐԵԱՆ

Երիտասարդ նկարչուհի մը, Օր. Ռիթա Ազարեան, ցուցահանդէս մը կազմակերպած է Galerie Chanth,30, Rue Drouot, Paris (9), ուր ցուցադրու – թեան դրած է 36 կտոր գործ: Ցուցա – հանդէսը պիտի տեւէ մինչեւ 27 մարտ:

Ցուցադրուած գործերը մեծ մա – սամբ տեսարաններ են Պուլիսէն,— մշ – կիթներ, գերեզմաններ, նոճիներ, ան – տառներ,—եւ քանի մը հատ ալ Ֆրան – սայէն, բնանկարներ ու ծաղիկներ:

ՍՏԱՅԱՆՔ

«ՀԱՅ-ԲՈՑԺ», ժողովրդական ամ – սաթերթ բժշկութեան եւ առողջապա – հութեան, խմբագիր Շ. Նարդունի:

Թիւ 6 (մարտ), բովանդակութիւ – նը.— Կրիփը եւ իր դարմանը (Տոքթ. Ա.յվազեան), Կերակուրէ թունաւոր – ուղիներուն (Տոքթ. Ն. Տէյիրմէն – ճեան), Մեծ - Պահք (Զարուհի Գալ – ֆայեան), Տոքթէօր, աղջիկս պիտի կարգեմ (Մենծ-Հայրիկ), Կարելի՞ է դարմանել տգեղութիւնը (Տոքթ. Թուլուզ), Առողջապահական կանոն – ներ աղիքներու բորբոքման դէմ:

Բաժանորդագրութեան պայմանն – րը.— 20 ֆրանք Ֆրանսա, 25 ֆրանք արտասահման:

Դիմել Dr. Ch. AIVAZIAN, 17, Rue Damesme, PARIS:

***Տեղական թերթ մը կը գրէ թէ 1934ին 27.468 օտարականներ խնամուած են Փարիզի հիւանդանոցներուն մէջ: Օրականի հաշուով 474,118 օրուան պատսպարում: Մէկ օրուան պատսպար – ումը կ'արժէ 39 ֆրանք, 40 բժիշկի եւ 4 ֆր. 19 վիրաբուժութեան հա – մար: Ուրեմն, կ'եզրակացնէ թերթը, Փարիզ քաղաքը մէկ տարուան մէջ 19 միլիոն ֆրանք ծախսած է օտա – րականներու վրայ:

ԳԱՀԱՆՋԱԾԷՐԵՐՆ ՕՂԻՆ, ՈՐ ԿԸ ՑԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԻ Ա – ՄԷՆ ՏԵՍԱԿԷՏՈՎ:

ՆԻԿՈՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ (6)

ԱԹԷՆՔԻ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

— o—o —

Տամասկինոս.— (Պաշտ. վախտ. հեղնանքով). Այսինքն բանը բանէն անցնելէն վերջը ...

Պատիկեան.— Գրիգորեանը ըսած էր ինծի թէ Նիկոլը Աթէնք գալէն եառքը ինքը չատ կը վախնար: Նիկոլի վարքի մասին բան մը չեմ գիտեր:

Պատիկեանին յաջորդեց մտամտան Մկրտիչ, թրքախօս, որուն ուղղուե – ցաւ հետեւեալ հարցումը:

Նախագահ.— Դուն Թո՞ւրք ես, թէ թէ Հայ:

Մկրտիչ.— Հայ եմ:

Երդումը կատարելէ յետոյ յայտա – րարեց թէ դէպքի մասին չատ բան չեմ գիտեր: Դէպքէն 10 վայրկեան յե – տոյ Սիվրիեան յայտարարած է իրեն թէ Գրիգորեանը սպաննած են, Լայօ – եանների մարդիկը:

Ներկայացաւ նաեւ ուրիշ թրքախօս մը, որ անշէան եւ անկարեւոր բաներ պատմելէ յետոյ ճամբուեցաւ:

Կանչուեցաւ Մինաս Թօփճեան:

Նախագահ.— Ի՞նչ է Դաշնակցու – թիւնը:

Թօփճեան.— 30 տարիէ ի վեր Դաշ – նակցական եղած եմ: Կուսակցութեան նպատակն է Հայաստանի ազատա – գրութիւնը: Դաշնակցութիւնը ահա – բեկչական կազմակերպութիւն չէ: Ան կը յարգէ անհատին ազատութիւնը:

Ես ալ անդամ էի այն յանձնախում – բին, որ վտարեց Նիկոլը, որ կանոնա – ւոր չէր մասնակցեր կուսակցական ժողովներուն: Ինք ինքնաբերաբար քաշուած էր կուսակցութենէն եւ մենք հաստատեցինք այդ վիճակը:

Ցոյց տրուեցան երկու կնքուած չր – ջարերականներ: Առաջինով պաշտօն կը տրուէր դատական յանձնախումբի անդամներուն քննելու Նիկոլի մասին եղած ամբաստանութիւնները, իսկ երկրորդը մարմիններուն կը հաղոր – դէր Նիկոլի վտարման որոշումը:

Թօփճեան.—Առաջին նամակը ես ալ ստացած եմ, իրր յանձնախումբի ան – դամ: Իսկ երկրորդը կեղծ է, որով – հետեւ տորադրութիւն չկայ տակը:

Ամբաստանեալ Նիկոլ Նիկողոսեան նախագահէն խնդրեց քննել երկու թուղթերը: Նախագահը յանձնեց եւ Նիկոլ ակնարկ մը նետելէ յետոյ ա – նոնց վրայ, անմիջապէս յայտարարեց թէ առաջինը վաւերական է, իսկ երկ – րորդը կեղծ է:

Նիկողոսեան.—Երկուքին ձեռագրե – րը տարբեր են: Երկրորդը գրուած է առաջինէն 4—5 ամիս յետոյ: Կուսակ – ցութեան քարտուղարները կ'ընտրուին մէկ տարուան համար: Ուրեմն, որոշ է որ երկրորդը կեղծ է:

Կանչուեցաւ Հրանտ Բամպակեան:

Նախագահ.— Ի՞նչ գիտես սպանու – թեան մասին:

Բամպակեան.— Ոչինչ գիտեմ. ո – րովհետեւ այդ ժամուն տունէն կը բա – ցակայէի: Սինէմա գացած էինք: Ժա – մը 12ին վերադարձայ եւ լսեցի որ Գրիգորեան սպաննուած էր:

Նախագահ.— Որո՞ւ համար լսե – ցիր թէ սպաննած է:

Բամպակեան.— Հետեւեալ առտու տարաձայնութիւն կար թէ ուսուց – չուհիին տղան սպաննած էր: Ուրիշ մանրամասնութիւն չեմ գիտեր:

Նախագահ.— Դուք կուսակցակա՞ն էք:

Բամպակեան.— Այո՛:

Նախագահ.— Կը չարունակէ՞ք ներ – կայիս կուսակցական ըլլալ:

Բամպակեան.— Այո՛:

Նախագահ.— Նիկոլը կը ճանչ – նա՞ս: Ներկայիս կուսակցակա՞ն է:

Բամպակեան.— Այո՛, կը ճանչնամ մինչեւ 1929ը կուսակցութեան մէջն էր: Ցետոյ հեռացուեցաւ, ներկայիս կուսակցութեան անդամ չէ:

Նախագահ.— (Ցոյց կուտայ ժողո – վի մը տեւողագրութիւնը որ ըրած էր Բամպակեան): Այս արձանագրու – թեանց մասին ըսելիք ի՞նչ ունիս: Դո՞ւն գրած ես:

Բամպակեան.— Այո՛, այդ տեւողա – գրութիւնները ես պահած եմ: Գրիգո – եան կուսակցութենէն վտարուելէն վերջ, թաղին կուսակցական ընկեր – ները ժողովի հրաւիրեց, իր հեռաց – ման պատճառները բացատրելու հա – մար եւ սկսաւ երեւակայական երկար պատմութիւն մը պատմել եւ ամբաս – տանել ղանդան անձեր, որոնք իբր թէ ծրագրած էին երկաթուղիները օդը հանել, դրամատուներ կողոպտել եւ. երբ լսեցի այս գրպարտութիւնները, առաջարկեցի որ իր այս բոլոր ծանր – բերը գրի առնեմ եւ ղրկարտուած անձերն ալ կանչենք, որպէսզի անոնցմէ ալ լուսաբանութիւնը իրենց դէմ եղած ամ – բաստանութեան մասին: Գրիգորեան հաւանեցաւ եւ ես սկսայ գրի առնել: Սակայն, երեւի զգալով իր ամբաս – տանութեանց անհիմն ըլլալը, առե – նագրութիւնները յափշտակեց ձեռ – քէս: Օրէնքով, առենագրութիւնը իմ քովս պէտք էր պահուէր, բայց կը տեսնէք թէ ճիշդ հակառակը պատա – հած է: Կը խնդրեմ նկատի առնել որ առենագրութիւնը ընդհատուած է, որովհետեւ ձեռքէս յափշտակեց:

Նախագահ.— Դուք Գրիգորեանի ար – տայայտած մտքերուն կարեւորու – թիւն տուի՞ք:

Բամպակեան.— Ո՛չ, անոնք երեւա – կայական էին, բայց որպէսզի յետա – գային թիւրիմացութիւններ չունե – նանք, այդ պատճառաւ իր բառերը գրի առի:

Նախագահ.— Գրիգորեանը ինչո՞ւ հեռացաւ կուսակցութենէն:

Բամպակեան.— Կուսակցութիւնը վտարեց զայն իր հակակարգապահա – կան ընթացքին համար:

Դատախազ.—Ինչո՞վ կը բացատրես կուսակցական կարգապահութիւնը:

Բամպակ.— Ամէն կուսակցութիւն կարգապահութիւն ունի, առանց կար – գապահութեան կազմակերպութիւն չըլլար, սովորական մէուիթիւններէն անդամ կարգապահութիւն կ'ունենան:

Նախագահ.— Առենագրութեան մէջ արձանագրուածները պատճա՞ռ մըն են որ Դաշնակցութիւնը սպաննէ Գրիգորեանը:

Բամպակ.— Երբեք:

Նախագահ.— Կ'ըսուի թէ Դաշնակ – ցութիւնը ոճիրներ գործած է Մելանի – կի, Սուրիոյ եւ Ամերիկայի մէջ:

Բամպակ.— Առանք համաձայնամար – ներու կողմէ հրապարակ հանուած են հակադաշնակցական պայքարը աչնու – ժացնելու համար:

Նախագահ.— Դաշնակցութիւնը ի՞նչ վերաբերում ունի Հայաստան գաղ – թողներու հանդէպ:

Բամպակ.— Դաշնակցութիւնը կը ջատագովէ ներգաղթը, որպէսզի կա – րելի եղածին չափ չատ Հայ համա – խմբուի Հայաստանի մէջ:

Լատաս.— (Ամբաստ. փաստ.) Կը տեսնէ՞ք ուրեմն Պ. Պ. երդուեալներ, թէ ասոնք են խորհրդային քաղաքա – կանութիւն վարողները:

(Շար.)

Մանրամասնութիւնները կը պակսին մարդկային կորուստներու մասին:

Կառավարութիւնը զէնքի տակ կանչեց 1932ի պահեստի նաւազները, ինչպէս եւ երկու դաս ցամաքային զինուորներ: Ուրիշներ ալ զօրաշարժի պիտի ենթարկուին:

Ուրբաթ օր Աթէնքի մէջ սպանիուեցաւ ծովային սպայ մը, Սիօֆոս, երբ կը փորձէր ընդդիմանալ ապստամբութեան: Յուդարկաւորութեան կը մասնակցէին 100,000 բաղաքացիներ: Կարգ մը չէզոք անձեր կը փորձեն բարեխօսել, վերջ տալու համար եղբայրասպանութեան: Այս առթիւ հանրապետութեան նախագահին ներկայութիւնը խնդրած են:

Զօր. Քոնտիլիս, պատերազմական նախարարը, Մակեդոնիա գնաց, պահպանելու համար բարեկարգութիւնը: Բազմաթիւ ըմպաններ պաշտօնանկ եղած, իսկ ուրիշներ ապստամբներուն միացած են: Ընդհ. սպայակոյտէն 70 սպաներ Մակեդոնիա գացին, իսկ հազարաւոր զինուորներ զէնքի տակ առնուեցան, այդ շրջանը դրկուելու համար: Հազարաւոր երիտասարդներ կամաւոր կը գրուին: Եօթը մարտանաւեր, որոնք չէին յաջողած միանալ Կրետէ գացող 9 մարտանաւերուն, կը մնան Սալամինէի ծոցին մէջ, կազմ եւ պատրաստ:

Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ ապստամբութիւնը կը խմորուէր երկու ամիսէ ի վեր: Կառավարութիւնը միշտ գաղտնի տեղեկագիրներ կը ստանար Վենիզէլոսի եւ Զօր. Փլասթիրասի կուսակիցներուն գործունէութեան մասին: (Զօր. Փլասթիրաս Ֆրանսա ապաստանեցաւ երկու տարի առաջ եւ կը բնակի Փառ: Վերջին լուրերու համաձայն, հեռացած է այս օրերս): Կացութիւնը ծանրացաւ անցեալ շաբթու, երբ կը դատուէին այն կալանաւորները որ ամբաստանուած են իբրեւ կազմակերպիչներըվենիզէլոսի դէմկատարուած մահափորձին: Կ'բսուի թէ Զօր. Փլասթիրաս վերջերս յոյնեւպուլկարական սահմանը երթալով, հրահանգներ տուած է դաւադիրներուն: Բազմաթիւ բղթակիցներ փորձեցին լուսաբանութիւններ ստանալ այս մասին, բայց զօրավարը խուսափողական պատասխաններ տուաւ եւ յետոյ անհետացաւ:

Վերջին լուրերու համաձայն, եթէ կառավարութիւնը չյաջողի սիրաշահիլ հիւսիսայինՅունաստանի պահակազօրքը, անելի պիտի մատնուի, որովհետեւ այդ շրջանի սպաներուն 70 առ հարիւրը վենիզէլոսեան են: Կը հաւաստեն թէ վենիզէլոս, որ 71 տարեկան է, վճռած է մինչեւ ծայրը տանիլ պայքարը: Կառավարութիւնը կ'ուզէ պաշարել Կրետէն եւ անօթութեան մատնել ապրիլթիւնը կ'ուզէ պաշարել Կրետէն եւ անօթութեան մատնել ապրիլտամբները, վարակումէ փրկելով միւս շրջանները:

Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան Սէրէզի եւ Սելանիկի մէջ: Այս վերջին բաղաքին կալանաւորները փոխադրուած են Ալլաթինի վիլլան, ուր բանտարկուած էր Սուլթան Համիտ, Օսմ. սահմանադրութեան շրջանին:

Կառավարութեան յայտարարութիւնը

Կառավարութիւնը յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որով դիտել կուտայ թէ մինչ կը ջանար բնականոն վիճակ հաստատել, մեծ գիջումներ ընելով ընդդիմադիրներուն, մարտ 1ին ըմբոստութիւն մը ծագեցաւ Աթէնքի մէջ, նախաձեռնութեամբ կարգ մը անմիտներու, բայց անմիջապէս զսպուեցաւ: «Հանգստութեան կոչուած ծովային սպաներ, մոռնալով Յունաստանի կացութիւնը եւ ազգին գերագոյն շահերը, բոնի իրենց ետեւէն բաշեցին թիւնը եւ ազգին գերագոյն շահերը, բոնի իրենց ետեւէն բաշեցին նաւազները եւ շտապեցին դէպի Կրետէ, «Ավերով», «Հէլլի» մարտանաւերով եւ երկու թորպիլահալածներով: Միւս կողմէ, ազատականներու դեկավարը (Վենիզէլոս), որ Կրետէ կը գտնուի, ապստամբութեան դրդած է իր կուսակիցները: Անոնց գրաւել տրուած է Քանիան եւ Ռէթիմնոն, սպասելով խռովարար մարտանաւերուն, յարձակում գործելու համար Յունաստանի դէմ, ինչ որ կը նշանակէ բաղաքացիական նոր պատերազմ: Կառավարութիւնը որոշած է բոլոր միջոցներով զսպել ապստամբութիւնը եւ վերահաստատել օրինական կարգը, առանց խնայելու ոեւէ մէկուն: Ան պիտի գործէ արագօրէն եւ վճռապէս, եւ վստահ է թէ հելլէն ժողովուրդը չուզեր գերի դառնալ ոեւէ մէկուն, ենթարկուիլ ափ մը տարրերու բռնութեան, տարրեր որոնք կ'ուզեն իրենց իմահամոյիին մատնել ամբողջ Յունաստանի ժողովուրդը: Կառավարութիւնը զէնքի տակ պիտի առնէ որոշ շրջաններու զինուորները, զօրացնելու համար իր ուժը եւ վստահ է թէ Յունաստանի հպարտ զաւակները պիտի փութան իրենց գործօն աջակցութիւնն ընծայել հայրենիքին համար»:

* * * *Կ'բսուի թէ Վենիզելոս եռապետութիւն մը հաստատած է Կրետէի մէջ:*

* * * *Վերջին հեռագիրներու համաձայն, ապստամբները կը սպառնան գրաւել Մակեդոնիան եւ Թրակիան: Այս պատճառաւ, կառավարութիւնը առ այժմ չուզեր ամբողջ ուժը Կրետէի դէմ կեդրոնացնել:*

Զօրագունդեր համախմբուած են Սելանիկի բարձունքներուն վրայ: Միւս կողմէ Վենիզելոս կը կազմակերպէ իր ուժերը: Կառավարութեան ձեռքը մնացած են հոն մարտանաւեր: Արագութեան մրցում մըն է որ կը կատարուի երկու հակառակորդներուն միջեւ: Կ'բսուի թէ Զօր. Փլասթիրաս Կրետէ գացած է:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Գեղանի Լրտեսուհի մը ձերբակալուեցաւ Պրէսթի մէջ, երբ կը պատրաստուէր Փարիզ գալ, ծովային տեղակալի մը հետ: Իր վրայ գտնուեցան չատ մը անցագիրներ:

Թղթատարական պայուսակ մը, որ 900,000 ֆրանք կը պարունակէր, անհետացաւ Սէն Լազարի կայարանին մէջ: Երբորդ դէպքն է այս, մէկ ամսուան ընթացքին:

Անգլիոց արտաքին նախարարը Պերլին պիտի երթայ հինգշաբթի օր, օդանաւով: Բազաքական շրջանակներու մէջ անհամբերութեամբ կը սպասեն այս այցելութեան ելքին: Մոսկուայի մէջ կը դանդաղին թէ անդլ. կառավարութիւնը երկդիմի ընթացք մը բռնած է:

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ-ՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՐԻԶԻ Հրազդան, Քրիստափոր եւ Աղբիւր–Սերոբ խումբերու հերթական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ չորեքշաբթի մարտ 6ին, 0 Քլէռ տը Լիւն սրճարանի վերնայարկը, Փլաս տ'Իթալի:

Կը խօսի՝ ԸՆԿ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Նիւթ՝ — ՕՐՈՒԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ԵՒ ՄԵՐ ՀՈԳԵՐԸ

Կը հրաւիրուին Փարիզի եւ շրջաններու ընկերներն ու համակիրները:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՏՕՆԻ ԱՒԹԻՒ

Շ. Յ. Դ. ՄԱՐՄԻՆԻ «ԸՆԿԵՐ ԿԱՐՕ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԻ Նահանջնունեամբ եւ մեծ պատրաստութեամբ այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, Լա Վիսթի «Էրմիթաժի սրահին մէջ:

Կը ներկայացուի՝ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

Ս. ԳՐՔԻ ՀԱՅԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ 1500ԱՄԵԱԿԸ

Յաւաքիկայ 10 մարտ 1935, կիրակի օր, ժամը 14ին **Mutualité**ի մեծ սրահին մէջ (**24, Rue St. Victor**, փարիզ 5, մէթրօ **Maubert - Mutualité**), նախաձեռնութեամբ Փարիզի Հայ Եկեղեցւոյ Կրօն. Ընկերակցութեան Վարչ. ժողովի պիտի կատարուի գիտական – գեղարուեստական մեծ ու շքեղ հանդէս մը, նուիրուած Ս. Գրքի հայերէնի թարգմանութեան եւ Հայ մատենագրութեան սկզբնաւորութեան 1500ամեայ տարեդարձին, մասնակցութեամբ ծանօթ հայ գրագէտներու եւ արուեստագէտներու:

Շայրենադիցնե՛ր, օգտուեցէք մեր նոր սակագիններէն եթէ կ'ուզէք ձեզի դարձնել ձեր կազմակերպած ձեռնէսները. պիտեցէք ԵՔՐԱՏ նուագախմբին, որ իր գիները զեղչած է 100 - 150 ֆրանք, բաղդատմամբ ուրիշ նուագախմբերու: ԵՔՐԱՏ նուագախումբը կը ստեղծէ անզուգական եւ ձայնի մէնոլոգ: կը նուագէ Հայկական, Եւրոպական եւ Կովկասեան ու Արեւելեան ամէն տեսակ պարնարները եւ ՅԱՆԿՈ ԱՐԺԱՆՑԷՆ նոր բէփէրթուարով: Գրել՝ 8 օր առաջ՝

Պ. ONOSSIANի, 15, Rue Pourtour, Clamart. (Seine).

Խումբին արձանագրուիլ փափաքող երաժշտագէտները դիմեն վերոյիշեալ հասցէին:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Խի Զաւարեան կոմիտէն իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկ. Գաւիթ Գաւիթեանի իր զոքանչին մահուան առթիւ:

Le Gérant: H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13)

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած՝ ՍԹԱՆՈՁԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՄՈՒԱՁԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

9 Մարտ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ

Salle LUCIENի օճել թատերասրահին մէջ

13, Rue d'Issy, Billancourt. Métro: Marcel Sembat.

Ղեկավարութեամբ պ. Վ. ԱՂԹՈՒՆԵԱՆի առաջին անգամ ըլլալով կը ներկայացուի **ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՑԱՂԹԱՆԱԿԸ** (տասմ 6 արար)

Jazz «ZEP» եւ արեւելեան նուագ. թանկօի մրցում

Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով

Մուտք 5, 7 եւ 10 ֆրանկ:

Հաղորդ. մէջոց.— փորձ վերսայլէն առնել *23* թիւ հանրակառքը եւ իջնել Point du Jour.

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միքէլ Հեռաձայն **Danton: 52-73**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

FILMS RECOMMANDÉS

ՓԱՓՈՒՆԱՅԻ ՍԻՆԷՄԱՆԵՐԸ

ՑԱՑՏԱԳԻՐ ՄԱՐՏ 1ԷՆ 7

EMPIRE. Quadrille d'amour — Sur scène: Chefalo, Germaine Lix et 8 attractions

MARIVAUX. Le controleur des wagons-lits (Préjean, Danielle Darrieux)

MARIGNAN. Le bonheur (Charles Boyer, Gaby Morlay)

MOULIN ROUGE. Le voyage imprévu (Betty Stockfeld, Roger Tréville et 6 attractions)

IMPERIAL. La passagère (Joan Crawford, Clarck Gable, vers. orig. s. t. f.)

OMNIA CINE INFORMATIONS. Actualités mondiales — La Thuringe — Le Chili

VICTOR HUGO. Angele — Le coup du parapluie

ROYAL. Cléopatre (Claudette Colbert)

BARBES. Le sécret des Woronzeff — Géants de la route

BELLEVILLE. Le sécret des Woronzeff — Géants de la route

CAPITOLE. Ademai aviateur — Terre soumise

DEMOURS. Les nuits moscovites — L'école des resquilleurs

EXCELSIOR. Ademai aviateur — Terre soumise

FEERIQUE. Zouzou — Studio à louer

LECOURBE. Zouzou — Studio à louer

LOUXOR. Antonia, romance Hongroise (Chantal, Gravey)

LUTETIA. Angele (Orane Demazis, Fernandel)

LYON. Le ténor Tino Rossi dans son répertoire, orchestre Racosta

MAGIQUE. Zouzou — Studio à louer

MAINE. Zouzou — Studio à louer

METROPOLE. Antonia, romance Hongroise (Chantal, F. Gravey)

MONTPARNASSE. Antonia, romance Hongroise (M. Chantal, F. Gravey)

MOZART. Antonia, romance Hongroise (M. Chantal, F. Gravey)

PALAIS DES GLACES. Zouzou — Studio à louer

PATHE ORLEANS. Zouzou — Studio à louer

RECAMIER. Zouzou — Studio à louer

ROCHECHOUART. Antonia, romance Hongroise (M. Chantal, F. Gravey)

SAINT CHARLES. Zouzou — Studio à louer

SAINT MARCEL. Antonia, romance Hongroise —Sur scène: les Zenga, danseurs, Joe Bridge, dessinateur humoristique — orchestre Soulier

SELECT. Les nuits moscovites — L'école des resquilleurs

BANLIEUE

ALHAMBRA D'ASNIERES. Le bossu, les oasis Sahariennes

COLOMBES. Ademai aviateur — Terre soumise

CASINO DE CLICHY. Antonia, romance Hongroise

KURSAAL AUBERVILLIERS. Le bossu— Les oasis Sahariennes

KURSAAL BOULOGNE. Relâche

OLYMPIA DE CLICHY. Zouzou — Studio à louer

PATHE CINEMA PALACE (Boulogne). Antonia, romance Hongroise

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր աւանդական յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամենէն նախընտրելի *մեծ վառառանքը* կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է *թորումով*, բնական *անիսոնի* խառնուրդով, եւ խաղողի հիւթով, երաշխաւորուած է քիմիական ամէն բաղադրութիւնէ զերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին Մեծաքանակ գնումներու համար՝

Ագենտները

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

48, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

եւ DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիոնի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ՝

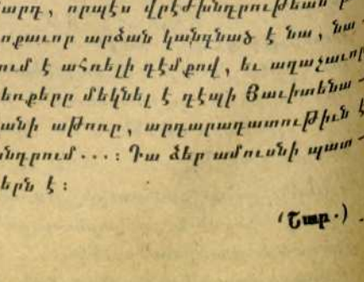
D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ Շրջաններու գործակալ՝

M.M. H. Khatchadourian et Danielian

24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ԽԱՉԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

»»»··«««

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

Նրա մէջ կային չատ բաներ. օրինակ, լօշտակի բոյսը գանելու ախորժքը, գանագան յօդուածներ «վկեչկա – պարեակի» կախարդական արհեստից, տեսակ - տեսակ աստղագիտական ապիւսակներ, համաստեղութիւնների մարդկանց ճակատագրի վրայ ունեցած լաւ կամ վատ ազդեցութիւներ եւայլն:

Քաւոր Պետրոսը ամենեւին չվհատուեցաւ, երբ նկատեց, որ յանարէն աւետարանի փոխարէն այդ գիրքն է ձեռ առել: Նա սկսեց կարդալ: Իւր ընթերցանութեան մէջ գործ էր ածում այնպիսի բառեր, այնպիսի խօսքեր, որ ոչ մի լեզուի մէջ չէր կարելի գտնել: Բոլորը ինքն էր հնարում: Ես էլ ոչինչ չէի հասկանում: Բայց այնպիսի մի ջերմեռանդութեամբ ձեռ էր տալիս թէ իւր առաքանութեանը, թէ արտաքանութեանը եւ թէ ձայնին, որ անկարելի էր կասկածել, թէ նրա կարգացածը սուրբ գիրք չէ:

Ես էլ սկսեցի քաւոր Պետրոսի օրինակին հետեւիլ: Բայց ոչ նրա նման հնարած, անմիտ խօսքեր կարդալ, այլ երգել գանագան «Ջանդուլումներ», եւ հայերէն ռամկական երգեր, որ սովորել էի մանկութեան ժամանակ: Իմ ձայնը վատ չէր, հոգեւոր երգերը ես էլ երգում:

Մեր ամբողջ ծխակատարութիւնը վերջացաւ մի յիմար երգով, որի մէջ գարձեալ փորը լ չատ միտք կար: Դա վերջին մեղեդին էր:

Քաւոր Պետրոսը սկսեց:

Մեր տղայ, որսի ժամանակ է,
Մեր գործն այստեղ յաջողակ է,
Պառաւի գլուխը դարտակ է,
Որբան կարող ես՝ հաւաքէ...

Ալէլուեա, ալէլուեա,
Սոխ ու սխտոր, ալէլուեա,
Կանաչ սխտոր, ալէլուեա:

Ես պատասխանեցի նոյն եղանակով.

Վերջացաւ մեր պատարագը,
Հիմա պարպենք պառաւի բակը,
Ցիմարների այդ տեսակը
Կը կատարէ մեր փափաքը...

Ալէլուեա, ալէլուեա,
Սոխ ու սխտոր, ալէլուեա,
Կանաչ սխտոր, ալէլուեա, ...

Մեր օրհներգութիւնը, որքան եւ խարխափան լինէր, այսուամենայնիւ, խորին ազդեցութիւն գործեց պառաւի վրայ: Խաչագողները չատ անգամ զբաղուելեան առարկայ են դարձնում իրանց արհեստը. այսօր մենք նոյն – պէս վարուեցանք:

Պառաւը առաջարկեց նախաճաշիկ ուտել: Այս անգամ քաւոր Պետրոսը չէր խօսում: Նա անզգալ հանաքներ էր անում, եւ երբեմն նուրբ սրախօսութիւններով ծիծաղեցնում էր պառաւին: Բայց երբ պառաւը առաջարկեց նրան հարիւր րուբլի «ալֆահամբոյր», քաւոր Պետրոսը այն ժամանակ միայն ընդունեց ծանր եւ մինչեւ անդամ խիստ կերպարանք, եւ մերժեց արծաթը, ասելով.

— Այդ բաւական չէ ձեր մեղքերը քաւելու համար, տիկին:

— Ի՞նչ մեղքեր, հարցրեց պառաւը վրդովուած կերպով:

Քաւոր Պետրոսը ինձ աչքով արեց, ես անհնակից դուրս եկայ. նրանք մնացին մենակ: Միւս անհնակից ես լսում էի նրանց խօսակցութիւնը:

— Ի՞նչ մեղքեր, կրկնեց պառաւը:

— Մի թագցրէք, տիկին, ես բոլորը դիտեմ...: Ձեր անցեալի սարսափելի պատկերը նկարուած է իմ աչքի առջեւ:

— Ո՞րպէս:

— Դուք մի ձեր գեներալի միակ դաւակն էինք:

— Այդպէս է:

— Հօրից մեծ ժառանգութիւն ստացաք:

— Ուղիղ է:

— Պետերբուրգում ամուսնացաք մի մեծ ասիճանաւորի հետ:

— Այդպէս է:

— Դուք միմեանց հէնց սկզբից չէիք սիրում, նա հրապուրուեցաւ քո փողով, իսկ դու նրա ասիճանով:

Վերջին խօսքերը լսածին պէս պառաւի երեսի խորշոմների մէջ նկատուեցան ցնցումներ: Քաւոր Պետրոսը չարունակեց.

— Դուք չսիրեցիք ձեր ամուսնին, որովհետեւ ձեր սիրտը ուրիշին էր պատկանում...:

— Ետո՞յ:

— Ձեր ամուսնի խանդոտութիւնը առիթ եղաւ նրա մահին...:

— Ստուած իմ: Բաւական է:

— Լսեցէք, դեռ բոլորը չէ:— Դուք թունաւորեցիք օրինաւոր ամուսնին, որ ազատ կեանք վարէք սիրականի հետ:

Պառաւը կրկին դոչեց զարհուրելով.

— Բաւական է, ի սէր Աստուծոյ:

— Դեռ բաւական չէ: Ես բոլորը դեռ չեմ աւարտել: Լսեցէք:

— Դուք սպանեցիք ամուսնին, որ աւելի ազատ ապրէք սիրականի գըբկում, եւ ձեր եղեռնագործութիւնը ծածկելու համար, նրա հետ միասին գնացիք արտասահման: Այնտեղ սիրականը վանեց ձեր փողերը, կողոպտեց ձեզ եւ տրորուած լաթի նման մի կողմ ձգեց: Դուք վերադարձաք Պետերբուրգ: Այստեղ երկար մնալ չկարողացաք, որովհետեւ հանապազ ձեզ տանջում էր մի կողմից սպանուած ամուսնի ուրուականը, միւս կողմից, խարուած սէրը...: Ձեր խիղճը հանգստացնելու համար, դուք տեղափոխուեցաք այդ գիւղը, որ միակ կտորն էր մնացած ձեր հօր ահագին հարստութիւնից, եւ այնուհետեւ սկսեցիք մխիթարութիւն որոնել գիւղական տանձնութեան մէջ:

— Բաւական է, դուք բոլորը գիտէք...: Ես սարսափում եմ...:

— Ես պէտք է վերջացնեմ:— Այդպէս էր ձեր ախուր անցեալը: Հիմա նայեցէք, ահա ձեր ապագայի սոսկալի նկարագիրը.— իմ առջեւ բացուած է տարտարոսը... ծծումբի բոցերի միջից հազիւ նշմարում եմ ձեր սարսափած դէմքը... տառապանքը բորբոքում են կրակը, ձեր տանջանքը աւելի եւ աւելի տատակացնելու համար: Իսկ այնտեղ, հեռու, մի բարձրաբերձեան վրայ, տեսնում են կանգնած մի մարդ, որպէս վրէժխնդրութեան բոցաւոր արձան կանգնած է նա, նայում է ահռելի դէմքով, եւ ազդեցուր ձեռքերը մեկնել է դէպի Յաւիտենական աթոռը, արդարադատութիւն է խնդրում...: Դա ձեր ամուսնի պատկերն է:

(Շար.).

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀՈՐԻՆԴՐԱԿԱՆ
6
ՄԱՐՏ
MERCREDI
6 Mars
1935

ԺԱ ՐԴ ՏԱՐԻ - 11e Année N° 2746

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՔՈ ՈՒԶԱԾՕՂ ՈՒՐԻՇ ԲԱՆ Է»...

»»»··«««

Երէկ Փրանսերէն նամակ մը ստացանք Պ. Զաւիկ Խանզատեանէ (2 մարտ), ներփակ՝ «Մաթէն»էն վերցուած կտրօնով մը, որ տեղեկութիւններ կը պարունակէ հայ գաղթականութեան վիճակի եւ բաղձանքներու մասին:

Ինչպէս նամակը, նոյնպէս այդ կտրօնը մաս կը կազմեն Պ. Խանզատեանի անհատական գործունէութեան, ի դիմաց Հայ Տնտեսական Կեդրոնին, որուն ան էրն ու անօրէնն ալ ինքն է:

Նամակագիրը մեր ուշադրութեան յանձնելով «Մաթէն»ի հրատարակութիւնը, կը յայտնէ թէ «բարեկամ մը, Փրանսացի ամէնէն հզօր լրագրողներէն մէկը խմբագրած է զայն, ուժ տալու համար մեզի, ներկայ անտեսական տագնապին դժուարին պահերուն մէջ»:

Ու կ'աւելցնէ.

— «Այս պաշտպանողական պայքարը աւելի պիտի զօրաւոր, լուսաբանելու համար Փրանսական հանրային կարծիքը, մանաւանդ գաւառներու մէջ, ուր մեր հայրենակիցներու կացութիւնը օրէ օր կը ծանրանայ»:

Աւելի կարեւոր պարագայ մը.

— «Ինչ որ ալ ըլլան հայկական մամուլին եւ մեր կարգ մը վարիչներուն զգացումները իմ գործիս հանդէպ, կը յուսամ որ իմ հայրենակիցներս պիտի հասկնան թէ Փրանսայի հայ հասարակութեան միակ փրկութիւնը պիտի գայ Փրանսեւհայկական տնտեսական գործակցութենէն եւ մերձեցումէն»:

Իսկ «Մաթէն»ի հրատարակութիւնը, որ աւելի երկար է թերթին գաւառական տպագրութեան, բայց համառօտուած՝ Փարիզի մասին մէջ, օգտակար տեղեկութիւններ կը պարունակէ հայ գաղթի մասին, «Հայերը մասնաւոր կազմական – կանոնագիր կը պահանջեն» խորագրին տակ:

Յօդուածագիրը պարզելով մեր կացութեան բացառիկ հանգամանքները, կը պատմէ թէ 150,000 Հայեր Սուրիացի եւ Լիբանանցի քաղաքացիներու իրաւունքները կը վայելեն Սուրիոյ մէջ»: Գալով Փրանսայի Հայերուն, «որոնց թիւը այսօր 100,000ի կը հասնի», անոնց իրաւական վիճակը չէ ճշդուած, եւ ասոր համար կը սրտնչան, դիտել տալով թէ իրենք առժամեայ գաղթականներ չեն, այլ անոնց մեծ մասը իրենց երկրորդ հայրենիքը կը նկատէ Փրանսան»:

Այս առթիւ կը յիշէ թէ Փարիզի մէջ գոյութիւն ունին հայ առեւտրական սենեակ մը, հայ տնտեսական կեդրոն մը եւ հայկական քօղէժ մը (Սեվր): Ու կը յիշէ Հայերու գործօն դերը Փրանսայի տնտեսական գործունէութեան մէջ: «Պատերազմէն առաջ, դէպի օսմանեան երկիրները կատարուած Փրանսական քանի մը միլիառ Փրանքի արտածումներուն հարիւրէն 60ը կը պարտինք Հայերուն: Անոնք չենք ուզեր չփոթուիլ կարգ մը քաղաքական տարագիրներու զանգուածին հետ, զորս Փրանսա կ'ընդունի տաճն մը եւ որոնք միշտ երախտագիտութեամբ չեն հաստուցաներ այդ հիւրընկալութիւնը»:

Միջանկեալ յիշելով մասնաւոր կազմական – կանոնագրի պահանջը, «Մաթէն»ի աշխատակիցը դիտել կուտայ, իրրեւ եզրակացութիւն.

— «Հայերու տեսակէտը անչուշտ արժանի է ուսումնասիրութեան, տնտեսական եւ ընկերային գործակցութեան հիման վրայ»:

×

Տուած եղանք եւ՛ նամակին եւ՛ «Մաթէն»ի հրատարակութեան բովանդակութիւնը:

Երեւութապէս անմեղ արտայայտութիւններ՝ երկուքն ալ, որ կը բխին միեւնոյն աղբիւրէն:

Արդարեւ, որո՞ւ միտքէն պիտի անցնէր վիճիլ այսքան տարբական եւ արամաբանական ծրագրի մը մասին,— ընկերային եւ տնտեսական գործակցութիւն: Նոյն իսկ չատ ուշ մնացած ենք, կզգիանալով մեր պատեհանին եւ մեր դօտիին մէջ:

Եւ սակայն, այդ նպատակին չէ որ ձգտի Պ. Զաւիկ Խանզատեան, իր Տնտեսական Կեդրոնով, իր զբաղանազան ժողովներով ու մարզանքներով:

Վերջին չարաքներու ընթացքին, մենք առիթ ունեցանք առիճանաբար բանալու վարագոյրը, եւ երեւան եկաւ կացութիւն մը, որ ոչինչ ունի բարենչան:

Մենք հրապարակաւ դրինք հարցեր ու հարցումներ, միեւնոյն առեն պատասխանատուութեան կանչելով Հայ Տնտեսական Կեդրոնը եւ հաչիւ պահանջելով: (Թող տան առ որ անկ է):

Այդ հարցերուն պատասխանը չտացած, սարքուեցաւ նորագոյն անակնկալը,— Ներկայացուցչական ժողով Փարիզի եւ շրջանակներու:

Այս առթիւ, հաստատուեցաւ թէ Պ. Խանզատեան ոչ միայն մոլորեցուցած է իր շրջապատն ու իրեն հաւատացողները, այլ եւ միաժամանակ չատ մը գործեր կ'ենթարկուին, տեղ մը հաւաքական հպատակութիւն խոստանալով, ուրիշ տեղ մը կազմակերպական կանոնագիր առաջարկելով, երրորդ շրջանակի մը մէջ աւետարեր լուրեր տարածելով եւն.:

Դեռ երէկ, իր գործակալները ժողով գումարած էին Իթալիի թաղամասին մէջ, հարցարաններ գրուելով եւ արձանագրութիւն ժողվելով հպատակութեան համար:

Կը հետեւի թէ՝ Հայ Տնտեսական Կեդրոնը կամ անոր քարտուղարը ոչ թէ տնտեսական գործակցութիւն հաստատելու կը մտածէ, այլ ... ազդ փրկելու:

Մեր աչքին, Պ. Խանզատեան ձեռնարկած է խաղի մը, որուն պղտոր ալիքները ամէնէն առաջ իրեն կը սպառնան:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ՑԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԾԱԻԱԼԻ

Ապստամբութիւն՝ Մակեդոնիոյ եւ Թրակիոյ մէջ

=o·o=

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՑ ՇԱՆԹԱՇԱՐԻՔ ՀԱՐՈՒԱԾ ՄԸ ՏԱԼ

Աւելի ծանր են Աթենէէն հասած վերջին լուրերը: Ապստամբութիւնը ծաւալած է նաեւ Մակեդոնիոյ մէջ, եւ բուռն կռիւներ կը մղուին հաւատարիմ եւ ըմբոստ զինուորներուն միջեւ: Զօր. Փոնտիլիս, պատերազմական նախարարը, Սելանիկ հասնելով, յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որուն մէջ կ'ըսէ.

— « Պատերազմական նախարարը կառավարութեան ողջոյնը կը բերէ ժողովուրդին եւ զօրքին: Այսօր կը վերջանայ Պելոպոնէսի եւ ցամաքային Յունաստանի զինուորներուն համախմբումը Սելանիկի մէջ: Անմիջապէս վերջը շանթահարիչ յարձակողական մը պիտի սկսի, վերջնապէս ճզմելու ապստամբները եւ վերահաստատելու համար անդորրարութիւնը որուն այնքան պէտ ունի հեղլէն ազգը: Շարունակեցէք կատարել ձեր պարտականութիւնը, որպէսզի արժանի ըլլամ ազգին »:

Պելկրատի թերթերը կը գրեն թէ ապստամբութեան կեդրոնը այժմ փոխադրուած է հիւսիսային Յունաստան: Սերէզի եւ Գաւալայի պահակազօրքերը ապստամբներուն կողմը անցած են: Սելանիկի մէջ հանդարտութիւն կը տիրէ առ այժմ:

Կառավարութիւնը լաւատես կ'երեւայ, շարունակելով զօրաշարժը: Ոչ միայն դրօշի տակ առնուած են պահեստի զինուորները, այլ եւ հազարաւոր կամաւորներ կ'արձանագրուին: Մարտ 4ին 22 ռմբաձիգ օդանաւեր, հինգ թորպիլահալածներ եւ սուզանաւեր ճամբայ ելան Պիրէոնէն, վճռական հարուած մը տալու համար կրետէ ապաստանած մարտանաւերուն: Կառավարութիւնը գրաւած է բոլոր օդանաւերը, անհատական թէ առեւտրական: Կը հաստատուի թէ ամբողջ Կրետէն ապստամբներուն ձեռքն է, որոնց գլուխը կը գտնուի Վենիզելոս: Վարչապետ Ցալտարիս տեսակցութեան մը մէջ «հայրենիքի թշնամի» հռչակեց Վենիզելոսը:

Կը կարծուի թէ վերջին եւ վճռական գործողութիւնը պիտի կատարուի Մակեդոնիոյ մէջ, ուր ապստամբները զօրաւոր կրնաներ ունին: Կառավարութիւնը կը ծանուցանէ թէ Սերէզը եւս առնուեցաւ բուռն կռիւէ մը վերջը եւ թէ Գ· զօրաբանակը Տրամայի վրայ կը բալէ:

Երկուշաբթի օր օդանաւերը նորէն սաւառնեցան Կրետէի վրայ եւ ռմբակոծեցին Վենիզելոսի բնակարանը (Զալէփնա), սակայն արդիւնքը յայտնի չէ: Հանրապետութեան նախագահ եւ վարչապետը լաւատես յայտարարութիւններ հրատարակեցին կացութեան մասին, հրաւիրելով ժողովուրդը որ աջակցի, ժամ առաջ խորտակելու համար ըմբոստութիւնը: Հանդարտութիւն կը տիրէ Աթէնքի մէջ: Կեդրոնական նահանգները եւ Պելոպոնէսի շրջանն ալ վարակուած չեն տակաւին:

Մահացու կռիւ երկու ճակատներու միջեւ

Պաշտօնական զեկոյց մը կ'ըսէ թէ Սելանիկի փարոսները չպիտի վառեն ցնոր տնօրինութիւն: Նաւերու երթեւեկը արգիլուած է: Կառավարութիւնը բռնեց Վենիզելոսի մէկ անթել հեռագիրը, որ կ'ապացուցանէ թէ ինքն է շարժման ներշնչողը եւ թէ կը սպասէր որ ըմբոստ մարտանաւերը կրետէ հասնին, բացէ ի բաց ապստամբութիւն հռչակելու համար: Կառավարութեան կիսապաշտօնական օրկանը կ'ըսէ թէ շարժումը զինուորական պարզ ըմբոստութիւն մը չէ, այլ անողորմ պայքար մը երկու բաղաքական ճակատներու միջեւ:

Նախարարական խորհուրդը գիշեր ցերեկ ժողով կը գումարէ, հետեւելու համար անցուդարձերուն: Առջի օր օդանաւերու տորմիղի մը ճամբայ հանուած էր դէպի Կրետէ, բայց հարկադրուեցաւ իր Աթէնքի կայանը վերադառնալ, առանց կատարելու իր պաշտօնը:

Զօր· Փանայօթոմոս, Սելանիկի զօրաբանակին հրամանատարը, յայտարարութիւն մը ուղղելով ժողովուրդին, կը ծանուցանէ թէ, շնորհիւ ձեռք առնուած միջոցներուն, կացութիւնը ներպաստաւոր կը դառնայ կառավարութեան համար: Զօրավարը յոյս կը յայտնէ թէ մոլորած զինուորները շուտով պիտի զգաստանան եւ իրենց տեղերը պիտի վերադառնան: Կառավարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առած ապստամբներուն դէմ, կրկնելով թէ անողորմ զսպումի մը պիտի ենթարկուին:

Կրետէ ապաստանած մարտանաւերը կը պատրաստուին յարձակիլ մայր երկրին վրայ, տապալելու համար կառավարութիւնը: Կ'ըսուի թէ Վենիզելոս յեղափոխական կոմիտէ մը կազմած է որ պիտի գրաւէ Կրետէի բոլոր պետական գումարները, շարունակելու համար ապստամբութիւնը: Ասկէ զատ, մասնաւոր տուրք մը պիտի գանձուի փոխան ընկալագիրներու, որոնց արժէքը պիտի վերադարձուի, երբ ապստամբութիւնը վերջանայ: Հեռագրական եւ հեռախօսի հաղորդակցութիւնները խզուած են բուն Յունաստանի եւ Կրետէի միջեւ: Կողմնակի աղբիւրներէ հասած լուրերու համաձայն, Վենիզելոս յայտարարութիւն մը ուղղած է, հրաւիրելով ընդդիմադիր երեսփոխանները եւ ծերակուտականները որ Կրետէ համախմբուին, մասնաւոր ժողով մը գումարելու համար: Հեռագրի մը համաձայն, կառավարութիւնը ձեռնարկած է գրաւելու Վենիզելոսի եւ անոր կուսակիցներուն բոլոր գոյքերը:

Կը հաստատուի թէ Զօր· Փլասքիրաս անհետանալով Քանէն (Փրանսա), գացած է Պրինտիզի (Իտալիա), այնտեղէն Կրետէ անցնելու համար:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐՋ ՕՐԻՆ

ԳԻՇԸ ՄԻ՛ ԽԱԽՏԻՐ

—o—

Երէկ խմբագիրը սեղանին վրայ շարելով դէզ մը բողոքներ «Ժը Սիւի Փարթու»ի ծանօթ հրատարակութեան դէմ, դիտել կուտար·

— Արդա՞ր են այս բոլորը, իրրեւ պոռնկում, եւ ի պատասխան անլուր թշնամանքի մը: Եւ սակայն,— պահեմ մեր պաղարիւնը, չխախտեմ այն արի եւ առաքինի գիծը որ վայել է ի խորոց սրտի խոցոտուած ժողովուրդի մը···

Արդարեւ, Լիւսիէն Ռըպաքէները կուգան ու կ'անցնին, ինչպէս Լօքի – ները, Ֆաէռները եւ միւսները: Իսկ մենք — երէկուան եւ այսօրուան երեւոյթներ չենք, որպէսզի խեղճուկրակ լրագրողներ կարենան դատ շահիլ իրենց տգիտութեամբ եւ գռեհկութեամբ:

Արդա՞ր է որ բողոքներ ուղղուին ոչ միայն *Ժը Սիւի Փարթու*ի, այլ եւ ուրիշ թերթերու խմբագրութեանց, ապացուցանելու համար թէ մենք ոչ «Սիտի»ներ ենք, ոչ ալ «յաւիտենական պարտեալներ»:

Բայց,— բան չենք շահիր, հայհոյելով մեր կարգին, գրի առնելով բթութիւններ, այն ալ փրանսերէն:

Որքան ալ խոցոտուած ըլլայ մեր սիրտը, սահման մը, գիծ մը կայ, որկէ անդին եթէ իջնենք, հաւասարած կ'ըլլանք Լիւսիէն Ռըպաքէներու:

Իսկ այդ պիտի նշանակէր ոչ թէ դատը շահիլ, այլ կորսնցնել:

Աւելի ազդու եւ աւելի հատու պիտի ըլլար ազնուական կեցուածք մը, դառնութեան կանչերով, բան որ եւ է ջղագին արտայայտութիւն, որ կրնայ տկարութեան տպաւորութիւն ձգել:

Բազմաթիւ միջոցներ կան, արժանի դասը տալու համար եղած վիրաւորանքին:

Այդ միջոցներուն մէկ մասը ձեռք առնուած է արդէն, ինչպէս կը հաղորդէ Ուս· Միութիւնը:

Ուրիշ միջոց մը — կիրակի օրուան տօնակատարութեան — 1600ամեակ — հրաւիրել փրանսերէն թերթին խմբագրութեան: « Կրնայինք դիմել մամուլի օրէնքին (1881), բայց կը նախընտրենք վստահիլ ձեր բարեացակամութեան եւ կը խնդրենք հրատարակել մեր պատասխանը, հայ գաղութին դէմ եղած անարդար ամբաստանութեան դէմ»:

*** Փրանսահպատակ պատանի մը, Վազգէն Նախշէրեան, (15 տարեկան), իր ըմբոստացումը յայտնելով եղած թշնամանքին դէմ, կը գրէ·— « 12 տարիէ ի վեր փրանսական դպրոց կ'երթամ, եւ ընկերներէս ոչ մէկը երբեք որ եւ է ակնարկ չէ ըրած Հայերու ազտոտութեան մասին: Երբ մայրս պատմեց թէ դուք ձայն բարձրացուցած էք Հայերը պաշտպանելու համար եղած անարժան մեղադրանքին դէմ, ուզեցի այս նամակը գրել, շնորհաւորելու համար ձեզ եւ շնորհակալութիւն յայտնելու: Ուզեցի Հայու պարտականութիւնս կատարել ձեզի գրելով այս նամակը եւ եթէ չկրցայ աւելի բարձր եւ աւելի ուժով խօսիլ, պատճառը այն է որ տարիքս չի ներեր անցնիլ որոշ սահմաններ: Անշուշտ պիտի զարմանաք որ փրանսերէն կը գրեմ ձեզի· բայց շատ կը ցաւիմ որ չեմ կրնար հայերէն ոչ կարդալ, ոչ ալ գրել, թէեւ շատ լաւ կը խօսիմ »:

*** Իրաւագէտ Պ. Պէրնար Վահէ երրորդ նամակ մը ուղղելով Պ. Լիւսիէն Ռըպաքէի, այլ նաեւ արհամարհանքի արժանի կը համարի զայն եւ յոյս կը յայտնէ թէ տրուած դասը օգտակար պիտի ըլլայ ապագային, «որպէսզի երկու անգամ որոնայ եւ լաւ կշռէ բառերը: Այս կերպով լաւագոյնս ծառայած պիտի ըլլամ փրանսական շահերուն, եթէ սակայն այդ է ձեր նպատակը »:

*** Մեզի կը հաղորդեն թէ *«Փառ Սուառ»*ի աշխատակիցներէն Պ. Պաէր տ'Ֆի եւ *«Աքսիօն Ֆրանսէզ»*ի աշխատակից Պ. Տէլըպէֆ, ինչպէս եւ ուրիշ փրանսացի օրագրողներ մամուլի դիւան մը կազմած են, ծանօթացնելու համար հայ ժողովուրդը:— Շնորհակալութիւն բոլորին:

«Je Suis Partout»ի յօդուածին դէմ

«Je Suis Partout»ի 23 փետրուար թիւին մէջ երեւցած յօդուածին մասին, Փարիզի հայ ուսանողական միութիւնը կը յայտարարէ.—

Հայ ուսանողութիւնը խորապէս զայրացած է, վերոյիշեալ թերթին մէջ երեւցած յօդուածին ծայրայեղութեան անպատկառ վերագրումներէն, որոնք չտեսնուած ձեւով մը կը նախատեն մեր ցեղը:

Հ· Ո· Միութիւնը,— զգալով որ անխիղճ, տգէտ եւ տափակ գրիչի մը անվայել վերագրումներուն դէմ բոզոքելու պարտականութիւնը մասնաւորաբար իր վրայ կ'իյնայ,— կ'որոշէ·

ա) Ցանձնել **«Je Suis Partout»**ի խմբագրութեան, գրէքրու եւ տեղեկութիւններու լրիւ ցուցակ մը, որպէսզի ապագային, մեր մասին յօդուած մը թխելէ առաջ, կարելիութիւնը ունենան գիտնալու թէ ինչի մասին կը գրեն:

բ) Հրաւիրել յօդուածագիրը, որպէսզի գայ եւ ապացուցանէ, եթէ կրնայ, ընդդիմախօսական ժողովի մը մէջ,— որուն հրաւիրուած պիտի ըլլան հայ թէ փրանսացի բարձր անձնաւորութիւններ,— իր գրածները մեր ցեղի մասին:

Եթէ յօդուածագիրը պատասխանէ մեր հրաւէրին, մենք պիտի գիտնանք տարհամոզել զինքը եւ ցուցնել իր գրութեան անիշդութիւնը:

Իսկ ընդհակառակն, եթէ խուսափի,— չունենալով հարկ եղած քաջութիւնը, պաշտպանելու համար իր գրութիւնը, այն ատեն պիտի գոհանանք նկատի առնելով իր տմարդի ընթացքը: Որովհետեւ արհամարհանքէ զատ ուրիշ բան կարելի չէ ունենալ բոլոր անոնց հանդէպ որոնք քաջութիւնը չունին, իրենց գրածը կամ բացատրելու:

*** Բողոքենք, բողոքե՞նք ամէն օր:

Ցարօ Գումրուեան, բժշկական ուսանող Փրնեւի մէջ, ուղղակի փրանսերէն շարաբաբերթին դրկած է բողոքագիր մը, պատճենը՝ *«Ցառաջ»*ի: Եւ բիտասարդը, որ ապրիլեան սեդունդին կը պատկանի, իր արդար ցասումը կը յայտնէ Լիւսիէն Ռըպաքէի գարշելի ծաղրանկարին դէմ, չափազանց կծու բառերով:

Աւելի պաղարիւն, բայց նոյնիսկ ուժգին բողոք մը (փրանսերէն) ստացանք Փարիզի *«Հայ երիտասարդ մտաւորականներու Ակումբ»*էն, ուղղուած փրանսերէն թերթին խմբագրութեան: « Կրնայինք դիմել մամուլի օրէնքին (1881), բայց կը նախընտրենք վստահիլ ձեր բարեացակամութեան եւ կը խնդրենք հրատարակել մեր պատասխանը, հայ գաղութին դէմ եղած անարդար ամբաստանութեան դէմ»:

*** Իրաւագէտ Պ. Պէրնար Վահէ երրորդ նամակ մը ուղղելով Պ. Լիւսիէն Ռըպաքէի, այլ նաեւ արհամարհանքի արժանի կը համարի զայն եւ յոյս կը յայտնէ թէ տրուած դասը օգտակար պիտի ըլլայ ապագային, «որպէսզի երկու անգամ որոնայ եւ լաւ կշռէ բառերը: Այս կերպով լաւագոյնս ծառայած պիտի ըլլամ փրանսական շահերուն, եթէ սակայն այդ է ձեր նպատակը »:

*** Մեզի կը հաղորդեն թէ *«Փառ Սուառ»*ի աշխատակիցներէն Պ. Պաէր տ'Ֆի եւ *«Աքսիօն Ֆրանսէզ»*ի աշխատակից Պ. Տէլըպէֆ, ինչպէս եւ ուրիշ փրանսացի օրագրողներ մամուլի դիւան մը կազմած են, ծանօթացնելու համար հայ ժողովուրդը:— Շնորհակալութիւն բոլորին:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ «ՓԱՅՏԱՐԱՐ 18»-Ը ՀՈՒՇԱՏԵՏՐԱԿԸ

(Ի. Ս. Ներքին տես)

Ներկայ տարեվերջին ամենահետաքրքրական իրադարձություններից մեկը, անշուշտ, Պետական 3-րդ վարկի հաջող տեղաբաշխումն է։ Ինչպես հայտնի է, այդ վարկի 200 միլիոն ռուբլի գումարի տեղաբաշխումը սկսվել է հոկտեմբերի 1-ին և ավարտվել դեկտեմբերի 15-ին։ Այդ ընթացքում վարկի ամբողջ գումարը, ինչպես և նախատեսված էր, տեղաբաշխվել է բնակչության շրջանում։

Ինչո՞վ է բացատրվում այդ հաջողությունը։ Ինչո՞ւ 3-րդ վարկը, որ ավելի մեծ գումար էր ներկայացնում, քան նախորդ երկուսը, ավելի հեշտությամբ տեղաբաշխվեց։

Նախ և առաջ այդ հաջողությունը պետք է բացատրել նրանով, որ 3-րդ վարկի տեղաբաշխման ժամանակ ավելի լայն կիրառություն գտավ աշխատավարձի միջոցով տեղաբաշխման ձևը։ Ինչպես հայտնի է, 1-ին և 2-րդ վարկերի տեղաբաշխման ժամանակ աշխատավարձի միջոցով տեղաբաշխումը կազմում էր ընդհանուր գումարի 1/3-ը, իսկ 3-րդ վարկի տեղաբաշխման ժամանակ այդ ձևը կազմեց ընդհանուր գումարի 1/2-ը։ Ընդ որում, եթե 1-ին և 2-րդ վարկերի տեղաբաշխման ժամանակ աշխատավարձի միջոցով տեղաբաշխումը տեղի էր ունենում միայն մի քանի ձեռնարկություններում, ապա 3-րդ վարկի տեղաբաշխման ժամանակ այդ ձևը տարածվեց գրեթե բոլոր ձեռնարկությունների վրա։

Ինչո՞ւ աշխատավարձի միջոցով տեղաբաշխումը ավելի հեշտ է, քան մյուս ձևերը։ Որովհետև այդ ձևը ամենից քիչ է պահանջում ձեռնարկությունների վարչությունների կողմից։ Այդ ձևի դեպքում ձեռնարկությունների վարչությունները պետք է միայն հաշվեն աշխատավարձի այն գումարը, որ պետք է տրվի աշխատողներին, և հայտնեն այդ գումարը։ Ամբողջ մնացածը կատարում է ֆինանսական ապարատը։ Ինչ վերաբերում է աշխատավարձի միջոցով տեղաբաշխման ժամանակ ծագող դժվարություններին, ապա դրանք ամենից առաջ կապված են աշխատավարձի ուշացումների հետ։ Ինչպես հայտնի է, աշխատավարձի ուշացումները մեծ չափերի են հասնում մեր ձեռնարկություններում։ Ուշացումների պատճառները շատ են։ Դրանցից մեկը, անշուշտ, այն է, որ ձեռնարկությունների վարչությունները ժամանակին չեն ներկայացնում աշխատավարձի ցուցակները։ Ուշացումների պատճառներից մեկն էլ այն է, որ ձեռնարկությունների վարչությունները ժամանակին չեն ստանում աշխատավարձի գումարները։ Ուշացումների պատճառներից մեկն էլ այն է, որ ձեռնարկությունների վարչությունները ժամանակին չեն ստանում աշխատավարձի գումարները։ Ուշացումների պատճառներից մեկն էլ այն է, որ ձեռնարկությունների վարչությունները ժամանակին չեն ստանում աշխատավարձի գումարները։

Ինչպես հայտնի է, 3-րդ վարկի տեղաբաշխման ժամանակ աշխատավարձի միջոցով տեղաբաշխման ձևը տարածվեց գրեթե բոլոր ձեռնարկությունների վրա։ Ինչպես հայտնի է, 3-րդ վարկի տեղաբաշխման ժամանակ աշխատավարձի միջոցով տեղաբաշխման ձևը տարածվեց գրեթե բոլոր ձեռնարկությունների վրա։ Ինչպես հայտնի է, 3-րդ վարկի տեղաբաշխման ժամանակ աշխատավարձի միջոցով տեղաբաշխման ձևը տարածվեց գրեթե բոլոր ձեռնարկությունների վրա։

ՄԵՂՄԱՅԻՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐԸ

Ամերիկա. Ա. Գ. Ի. Ը. Կ. Ը. Միութեան ներկայացուցիչ ընկ. Ա. Ա. Ա

ԵՂՈՒԿԱՑՈՒՇԻՉԸ

»»»-···«««

ԳԼՈՒԽ Գ-ՐԴ

Ջրմուռ։

Ֆրանսիայի ոստիկանության ղեկավարությունը ստանձնելուց հետո Ժան Վալժանը ամենից առաջ ձգտեց ծանոթանալ Փարիզի ոստիկանական ապարատի կազմակերպման ձևերին, որոնք նրան անծանոթ էին։ Նա ուզում էր ինքնուրույն ուսումնասիրել այդ ապարատի գործունեության եղանակները, որպեսզի հետագայում կարողանար ինքնուրույն ղեկավարել նրա գործունեությունը։ Ուստի նա ոչ մեկին չասաց, թե ինչ նպատակ է հետապնդում, և սկսեց ուսումնասիրել ոստիկանական գործերը։ Նա ուշադիր կարդում էր ոստիկանական տեղեկագրերը, հետաքրքրվում էր ամեն մի մանրամասնությամբ, ինքն էր հարցաքննում ոստիկանական գործակալներին, ինքն էր ստուգում նրանց տեղեկությունները։ Նա ուսումնասիրում էր ոստիկանական գործակալների ընտրության, նրանց նշանակման, տեղափոխման, պաշտոնից հեռացման կարգը։ Նա ծանոթանում էր նրանց սովորությունների, ընտանեկան հանգամանքների, ծանոթների հետ։ Նա ուսումնասիրում էր նրանց ճաշակները, ձիրքերը, ունակությունները։ Նա ուշադիր հետևում էր նրանց ամենօրյա աշխատանքին։ Նա ուսումնասիրում էր ոստիկանական գործակալների ընտրության, նրանց նշանակման, տեղափոխման, պաշտոնից հեռացման կարգը։ Նա ծանոթանում էր նրանց սովորությունների, ընտանեկան հանգամանքների, ծանոթների հետ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութքներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
7
ՄԱՐՏ
JEUDI
7 Mars
1935

ԺԱ ՐԴ ՏԱՐԻ - 11e Année N° 2747

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՋԻՒ ՀԱՍՈՒՆՑԱԾ՝ ԿԸ ՔՇՈՒԻՒՆ

=o·o=

Այս տողերը գրել սկսած էինք, երբ առացանք «Վ. Հայաստան»ի վեաը. 20 թիւը, որ պաշտօնապէս կը հաստատէ «վարչապետ» Սահակ Տէր Գաբրիէլեանի հրաժարումը:

Թերթին առաջին էջին վրայ կը կարդանք.—

Որոշում ՀՍԽՀ Կեդր. Գործադիր Կոմիտէի նախագահութեան, ընկ. Սահակ Տէր Գաբրիէլեանին ՀՍԽՀ ժողկոմխորհի նախագահի պարտականութիւններից ազատելու մասին.—

ԾԱՐԳԵԼ ԸՆԿ. ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆԻ ԴԻՄՈՒՄԸ ԵՒ ԱԶԱՏԵԼ ՆՐԱՆ ՀՍԽՀ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՍԱՐՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՑ»:

Երկրորդ որոշումով մը կը հաղորդուի յայորդին անուանու – մը,— Աբրահամ Գուլոյեան:

Այս առթիւ հրատարակուած կենսագրականէն կ'իմանանք թէ նոր «վարչապետ»ն ալ աւարտած է էջմիածնի ճեմարանը, ինչպէս մեծ մասը հայ բոլշեւիկ վարիչներուն:

Նախ եղած է ուսուցիչ: 1914ին մտած՝ բոլշեւիկեան կուսակցութեան մէջ: 1915ին հետապնդուելով ապաստանած՝ Մոսկուա, յետոյ Փեթերպուրկ: Իր ուսումը կատարելագործելով երկու մայրաքաղաքներուն մէջ, Փետրուարեան յեղափոխութենէն յետոյ կ'անցնի Բագու, յետոյ Աստրախան եւ Մոսկուա (1918–1922): Նոյն կը դառնայ ուսանող տնտեսագիտական կաճառին մէջ, եւ այնուհետեւ կը վարէ զանազան պաշտօններ: 1930ին նշանակուած է Հայաստանի հողագործական գործակալ: Իր վերջին պաշտօնն էր վարիչ՝ Հայաստանի Կեդր. Կոմիտէի գիւղական բաժնին:

Կը նշանակէ թէ ուղղափառ բոլշեւիկ մըն է, յատկապէս թրծուած եւ մշակուած թէ՛ տեսական թէ՛ գործնական գետնի վրայ, համառուսական քուրային մէջ:

Կենսագրական գիծերը չատ բան չեն խօսիր իր հայկական գործունէութեան մասին, որ մեծ արժէք չունի, կարմիր աչքերու համար:

Այս լուսաբանութենէն յետոյ, ինքնին կը ծագի միւս հարցը, —Ինչո՞ւ հրաժարեցաւ Սահակ Տէր Գաբրիէլեան:

Երբ առաջին լուրը տրուեցաւ, կ'ըսուէր թէ առողջական պատճառներ – յօդացաւ – թոյլ չեն տար աշխատիլ:

Արդ, այս մասին որ եւ է ակնարկ չի պարունակեր պաշտօնական զեկոյցը,– այնքան չոր ու ցամաք, իր երկու որոշումներով:

Նոր չէ Պ. Ս. Տէր Գաբրիէլեանի հիւանդութիւնը, եւ եթէ ծանրացած է յօդացաւը, կրնար արձակուրդ առանալ, փոխանակ մէկ անգամէն հրաժարելու:

Հետեւելով դէպքերու ընթացքին, կը կարծենք թէ աւելի խոր պատճառներ հարկադրած են այս հրաժարումը:

Վերջին համագումարներու փակումէն ի վեր, շարք մը փոփոխութիւններ, քաղաքավարի պաշտօնանկութիւններ եւ նոր անուանումներ տեղի կ'ունենան Մոր. Միութեան կուսակցական եւ վարչական կազմերուն մէջ:

Այսպէս, հաղորդակցութեանց գործավար նշանակուեցաւ Պ. Քականովիչ: Անդրկովկասեան Հանրապետութեանց կեդր. Գոր – ծադիր Կոմիտէի (խորհրդարան) նախագահ՝ վրացի Ենուկիձէ, որ 1920էն իվեր անընդհատ կը վարէր Մ. Միութեան կեդր. Գործադիր իր Կոմիտէի քարտուղարութիւնը:

Ենուկիձէի Մոսկուայի պաշտօնը յանձնուեցաւ նախորդ ընդհ. դատախազ Պ. Աքուլովի, անոր տեղը տալով օգնականին՝ Վիշինսկիի եւայլն:

Իշնելով կովկաս, աչքի կը զարնէ Ենուկիձէի անուանման եւ Ս. Տէր Գաբրիէլեանի հրաժարման զուգադիպութիւնը:

Այս առթիւ, անգամ մը եւս կը հաստատուի թէ՝ Անդրկով – կասեան Հանրապետութեանց դեկավարութեան մէջ կեդրոնական դերը կը պահեն Վրացիները, իսկ երկրորդ կարգին վրայ կը գտնուին Ազէրիները: (Ենուկիձէի նոր պաշտօնը մինչեւ հիմա կը վարէր Պ. Մուսաբէկով, Ազրբէջանի ներկայացուցիչը):

Մեր մինուճար երեւանին դիրքը չատոնց խախտած է այս ճակատին վրայ, ինչպէս հաստատեց Մոսկուայի վերջին համագումարն ալ, ուր հայ պատուիրակները եւ Հայաստանը իրենց ներկայութիւնը զգացուցին իրրեւ չուք:

Անկախ այս տարօրինակ զուգադիպութենէն, երկար տաեւէ ի վեր խուլ պայքար մը կը մղուէր բուն իսկ Երեւանի մէջ, Ա. Խանջեանի եւ Ս. Տէր Գաբրիէլեանի միջեւ, ուղղակի թէ անուղղակի:

Երկար պիտի բլլար պարզել այդ պայքարին զանազան դրաւորները: Ցիշենք, միայն, որ պայքարը աւելի դառնաւորուեցաւ Ադաւի Խանջեանի դիրքը զօրացաւ, երբ Հայաստանի փոխ – վարչապետ նշանակուեցաւ Բագուցի Թուրք մը, Ալի Մահմեաով:

Արդարեւ, այս մարզուն անուանումէն յետոյ, Սահակ Տէր Գաբրիէլեան տուաւերի մը պէս կ'երեւար իր իսկ վարած երկրին մէջ, թէեւ կ'ըսէին թէ Մաալին իր կռնակն է, իրրեւ հին բարեկամ: մէջ, թէեւ կ'ըսէին թէ Մաալին իր կռնակն է, իրրեւ հին բարեկամ: Մինչ Անդրկովկասի նախկին դեսպանը (Ս. Տ. Գ.) կը ճգնէր Երեւանի մէջ, թաթար Ալի – Մահմեաովն էր որ քննական պատ – ուհասներ կը կատարէր Հայաստանի դանազան շրջաններուն մէջ, զեկուցումներ պատրաստելով եւ իր տեսակէտները արժեցնելով Թիֆլիսէն մինչեւ Բագու եւ Մոսկուա:

Մինչ Անդրկովկասի նախկին դեսպանը (Ս. Տ. Գ.) կը ճգնէր Մի՛ւս կողմէ, Վանեցի Ադասին աւելի ճարպիկ էր եւ կրկնա՝ իր խաղերուն մէջ, եւ կրնար առ նուազն «ալ թեքում»ով ամրապատնել վարչապետը:

Մանաւանդ որ, իրականին մէջ ինքն է միահեծան վարիչը Երեւանի, իրրեւ ընդհ. քարտուղարը կուսակցութեան եւ նոյն Մաալինի աչքին լոյսը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Մ՛ւր գացած են ըմբոստ մարտանաւերը

ՎՃՌԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ ՊԻՏԻ ՄՂՈՒԻ ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ ՄԷՋ

Տակաւին ծանր է կացութիւնը Յունաստանի մէջ, իբրեւ հետեւանք մարտ 1ի յեղափոխութեան: Վճռական ճակատամարտ մը կը սպասուէր երեքշաբթի օր, երբ կառավարական օդանաւերը պիտի ռմբակոծէին կրետէ ապաստանած մարտանաւերը: Բայց վերջին պահուն կորսուեցաւ այդ մարտանաւերուն հետքը, եւ 21 օդանաւերը վերադարձան Աթէնք: Կը կարծուի թէ ապստամբ նաւաբաժինը ծովուն բացերը ելած էր, դէպի Երկոտասան կղզիները կամ այլուր, օգնութեան հասնելու համար Մակեդոնիոյ ըմբոստներուն:

Հաղորդակցութիւնները խզուած եւ լուրերը խիստ գրաճնուած եթարկուած ըլլալով, կարելի չէ որոշ գաղափար կազմել գործողութեանց ընթացքի մասին: Առջի օր հեռագիր մը կը հաղորդէր թէ բուռն կռիւներ կը մղուին Սելանիկի արեւելեան կողմը, Սթրումա գետին երկայնքը, Գ. զօրաբանակին (հաւատարիմ) եւ Դ. զօրաբանակին միջեւ (ապստամբ): Հեռագիրը կ'աւելցնէր թէ ապստամբները ունեցած են 50 մեռեալ եւ 150 վիրաւոր: Ամէն պարագայի մէջ, ստոյգ է որ ամէնէն վճռական դէպքերը տեղի կ'ունենան Մակեդոնիոյ մէջ, ուր համախմբուած է կառավարական զօրքը, հրամանատարութեամբ Զօր. Քոնտիլիսի:

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ

Զօր. Քոնտիլիս հետեւեալ յայտարարութիւնը ցրուել տուաւ օդանաւերով, իբրեւ պատերազմական նախարար.

— « Արեւելեան Մակեդոնիոյ ապստամբ բանակի զօրամասերուն,– Պ. Վենիզելոս էմահանոյով եւ իշխանատիպ կիրճով ձեզ մղեց ապստամբիլ հայրենիքին դէմ: Կառավարութիւնը հարկադրուեցաւ զրաշարժի ենթարկել պահեստիներու կարգ մը դասեր, պաշտպանելու համար յոյն ժողովուրդին ազատութիւնները: Մենք գիտենք որ դուք խաբուած կամ մոլորած էք բանի մը սպաներէ, որոնք ստայօդ եղանակով մը նկարագրած են կացութիւնը: Կառավարութիւնը այնպիսի ուժեր ունի որոնց հետ գլուխ չպիտի կրնաք ելլել: Եւ սակայն, չուզեր սպանիլ իր զաւակները եւ միչեւ կէս օր պայմանաժամ կուտայ ձեզի, որպէսզի հրաժարիք ձեր ըմբոստութենէն: Այդ պայմանաժամէն վերջը, այլեւս ոչ մէկ նեդրամտութիւն: Մենք արեւելեան Մակեդոնիոյ բանակին դէմ կ'ուղղենք մեր զինուորական եւ օդանաւային ուժերուն ամբողջ ծանրութիւնը: Ուրեմն նակատամարտին պատասխանատուութիւնը պիտի իյնայ նախկին վարչապետին, Պ. Վենիզելոսի ուսերուն վրայ: Քանի մը ժամ կը մնայ ձեզի, զղջում յայտնելու համար: Անկէ յետոյ, աղէտ մըն է որ պիտի պատահի: Այս ազդարարութիւնը ձեզի կ'ուղղէ պարկեշտ զինուոր մը որ երբեք չէ ստած»:

Զօր. Քոնտիլիս միեւնոյն ատեն ընդունելով մամուլի ներկայացուցիչները, հաստատեց թէ պայքարը դաժան պիտի ըլլայ, բայց ինք պիտի ջախջախէ հայրենիքի դաւաճանները, կառավարական զօրքին գլուխն անցնելով եւ ապաւինելով Աստուծոյ օգնութեան: Ցետոյ շարունակեց.

— « Կառավարութիւնը երբեք միտքէն չէ անցուցած դիկտատուրա հաստատել: Այն բացառիկ միջոցները որ ձեռք առնուած են, անմիջապէս չեղեալ պիտի համարուին, ապստամբական շարժման ջախջախումէն յետոյ: Կառավարութիւնը միշտ հանրապետութեան համար կը կռուի, անոր համար է որ շարժման մէջ կը դնէ բոլոր ուժերը, որովհետեւ Վենիզելոսի կուսակիցները իրենց ոճրապարտ շարժումով կ'ուզեն տապալել հանրապետական իշխանութիւնը եւ դիկտատուրա հաստատել»:

Զօրավարը այս առթիւ յայտնեց թէ անդորրութիւնը վերահաստատելէ յետոյ, կառավարութիւնը նոր ընտրութեանց պիտի ձեռնարկէ:

Պատերազմական նախարարին յայտարարութեան համաձայն, Մակեդոնիոյ ապստամբ զինուորներուն թիւը 2500ը չանցնիր: Անոնք պէտք եղած թնդանօթներէն զրկուած են, մինչդեռ կառավարութիւնը ունի 100,000 հաւատարիմ զինուորներ, 60 զինուորական օդանաւերով: Իսկ ուրիշ աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ շատ ալ վստահելի չէ Դ. զօրաբանակը, որ կը գործէ Մակեդոնիոյ ըմբոստներուն դէմ:

Հանրապետութեան Նախագահին յորդորը

Պ. Զայմիս, հանրապետութեան նախագահը, իր կարգին հետեւեալ պատգամագիրը ուղղեց ժողովուրդին.

— « Տեսնելով ձեր աչքերուն առջեւ պարզուած դէպքերը, պարտականութիւն կը սեպեմ, իբրեւ հանրապետութեան նախագահ, անխտիր բոլոր Հելլէններուն ուշադրութիւնը հրաւիրել վերահաս վտանգին վրայ: Անոնք որ ապօրէն արարքներու մէջ մղուած են՝ թող լսեն հայրենասիրութեան ձայնը, մոռնան բոլոր անձնական եւ խաղախական կիրքերը եւ հնազանդին հայրենիքի օրէնքներուն, որպէսզի կարենանք կանխել այն ահաւոր աղէտը որ կը սպառնայ երկրին: Որ եւ է վտանգ չկայ մեր խաղախական վարչաձեւին համար եւ երկիրը պէտք է կարելի եղածին չափ շուտ վերստանայ իր խաղախական բնականոն վիճակը որուն այնքան կարօտ է»:

Կառավարական շրջանակներէ կը հաղորդեն թէ անխնայ պիտի պատժուին ապստամբութեան դրդիչները, իբրեւ օրինակ ծառայելու համար: Տրուած որոշման համաձայն, նախ Մակեդոնիոյ ապստամբութիւնը պիտի զսպուի, յետոյ ցիրուցան պիտի ըլլան կրետէ ապաստանած մարտանաւերը, կղզին գրաւելու համար:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊԵՐՃ ԹԻՒՐՔԻՐԻՆ

ՊԵՐՃԱԽՕՍ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

—o—

Թուրքիոյ վերջին ընտրութեանց մէջ, չորս երեսփոխանական աթոռ ալ շնորհուեցաւ «ազլըք»ներուն (փոքրամասնութիւն): Երկուքը Ցոյն, մէկը Հայ, միւսը Հրեայ:

«Հայ»երուն ներկայացուցիչն է Պ. Պերճ Քէրէսթէճեան, որ այժմ կը կոչուի Թիւրքէր, մականունն ալ զոհած ըլլալով:

Պայ Թիւրքէր ընտրուեցաւ Ափիոն Գարահիսարի շրջանէն, ուր Հայերը շատոնց պատմութեան անցած են:

Իր ընտրութենէն առաջ եւ վերջը, Պայ Թիւրքէր փութաց շատ պերճախօս յայտարարութիւններ ընել, պարզելով իր դաւանանքն ու հանգամանքը:

Թոյլ տուէք արտատպել անոնց հիմնական կէտերը, ի պէտս զարգացողց.

Ընտրութենէն առաջ.

— « *Ես թեկնածութիւնս կը դնեմ ոչ թէ իբրեւ ներկայացուցիչը փոքրամասնութեանց, այլ իբրեւ թուրք հայրենակից* »:

Ընտրութենէն վերջը.

— « *Ես այն համոզումն ունիմ որ դարերէ ի վեր այս երկրին մէջ գրանուող եւ ՀԱՅ ԱՆՈՒՆԸ ԿՐՈՂ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՑ ԹՈՒՐՔ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐԸ եղբայրաբար եւ սիրով ապրած են իրենց խաղաղ թուրք հայրենակիցներուն հետ եւ ասկէ վերջն ալ նոյն ձեւով պէտք է շարունակեն իրենց բարեւոք յարաբերութիւնները, ի չահ եւ յօգուտ մեր սիրեցեալ հայրենիքին* »:

Ի՞նչ մեղմս պահեմ, այս յայտարարութեան մէջ ամէնէն աւելի սիրտ խռովեց մէկ պարբերութիւն, զոր գլխագիր շարել տուի.

— « *ՀԱՅ ԱՆՈՒՆԸ ԿՐՈՂ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՑ ԹՈՒՐՔ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ ...* » :

Միւս խօսքերուն համար չեմ զարմանար: Տեսակէտի խնդիր է, եւ երբեմնի Պերճ Քէրէսթէճեանը սկիզբէն ի վեր այդ մտածումներն ունեցած է:

Իսկ միւսը,— Նոր ազդանշան մըն է, յատկապէս մշակուած եւ հրապարակ հանուած:

Թուրք մամուլը շատոնց մէջտեղ նետած էր այս բանաձեւը, եւ կը սպասէր որ «ազլըք»ները իրենէ իւրացնեն, հիմնաւորեն ու տարածեն զայն:

Արդ, «ազլըք»ներուն «ազլըք»ը, հայ հասարակութիւնը այնպիսի դիւանագէտներ ունի որ, եթէ խլէ ըսես, կը սկսին վազել, եւ նամբայ կտրել, «յօրինեակ այլոց»:

Ճամբան հարթուելէ, ազդանշանը տրուելէ յետոյ, ալ ո՞վ կը համարձակի ընդդիմանալ, նոյնիսկ վարանիլ:

Եթէ չեմ սխալիր, նոյնիսկ Պոլսոյ ազգ. վարչութիւնը այդպիսի բացատրութիւն մը գործածած էր, երեսփոխանական ընտրութեանց առթիւ հրատարակած կոչին մէջ:

Ուրեմն, բանաձեւը նուիրագործուած է այլեւս, եւ վա՛յ անոր որ կը համարձակի փոքրամասնութեանց ազանդական անունը գործածել:

Մանաւանդ որ, մականուններու օրէնքն ալ հաստատուեցաւ, մասնաւոր կանոնագրով եւ մէկ տարի պայմանաժամով:

Կանոնագիրը կը ջնջէ ոչ միայն « հան »ը, այլեւ «օղլու»ն:

Ազդանշանը տրուած է նաեւ այս նպատակին վրայ:

Վկայ՝ նոյն ինքն պայ Պերճ Քէրէսթէճեան:

«Քէրէսթէճի»ն անգամ ուղղափառ չէ համարուած եւ դարձած է«Թիւրքէր»: Իսկ «Պերճ»ը ինքնին պատմութեան կ'անցնի, բանի որ այնհան պերճախօս հանգանակ մը պարգած է Օսմ. դրամատան երբեմնի տնօրէնը, յանուն « հայ անունը կրող հրիստոնեայ թուրք հայրենակիցներու »:

Գործ չունեցողը թող համրէ թէ բանի՞ հայ էփքիմներ կրնան բռնուիլ այսուհետեւ, օգտագործելով բարձրէ՛ պայ Թիւրքէրի բերնով տրուած ազդանշանը...

Վ.Ա.Հէ

ԳՐԵՑԷՔ **Iran**, ՈՉ ԹԷ **Perse**

Մարտ 21էն սկսեալ, (Նէվրուզ) Պարսկաստանի պաշտօնական անունը պիտի ըլլայ **Iran**, ոչ թէ **Perse**: Ազանցումներն ալ՝ Իրանեան, Իրանցի, Իրանական եւայլն:

Մելոն Քէպապճեանի ծանր արկածը

Ցաւով կ'իմանանք որ երեքշաբթի, ծանօթ նկարիչ Մելոն Քէպապճեան, վօժիռարի մէքթրոյին մօտ, մէկ մայթէն միւսը անցած պահուն, գետին փռուած է իմիճաշարժի մը զարնուելով: Գանկին ետեւէն խոր վէրք մը կը ստանայ եւ անմիջապէս կը փոխադրուի հիւանդանոց: Վիճակը մտահոգութիւն կը ներշնչէ: Չի կրնար խօսիլ:

Թուրքիա եւ միւս դրացիները

միջոցներ ձեռք կ'առնեն

»»»··«««

Պելկրատէն կը հեռագրեն թէ թնդանօթի ձայներ կը լսուին սահմանագլուխին վրայ: Անկարելի չի համարուիր որ Սելանիկ ապստամբներուն ձեռքն իյնայ: Վենիզելոս այս ռազմավարութեան հետեւեցաւ 1917ին, երբ Սելանիկ գնաց կրետէէն, նոր կառավարութիւն մը հաստատելու համար: Կէվկէլի հասած բանի մը նամբորդներ կը հաւաստեն թէ Սէրէզ եւ Գավալա ըմբոստներուն ձեռքը կը գտնուին: Սելանիկի բոլոր խանութները փակուած են եւ հանրային կեանքը խանգարուած է:

Պուլկարական աղբիւրէ ալ կը հաղորդեն թէ ոչ միայն թնդանօթաձգութեան, այլ եւ հրացանաձգութեան ձայները կը լսուին սահմանագլուխին վրայ: Կը կարծուի թէ բուռն կռիւներ սկսած են Քաւթիի լեռներուն մէջ: Ապստամբները խզած են Սէրէզի եւ Գավալայի հաղորդակցութիւնները, կամուրջ մը օդր հանելով: Պուլկարական կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առաւ, նախատեսելով թէ մէկ կամ միւս կողմին զինուորները կրնան անցնիլ սահմանը: Օգնական զօրք համախմբուած է կարեւոր կէտերու վրայ:

Այս առթիւ պուլկարական կառավարութիւնը կը գանգատի թէ Թուրքերը բազմաթիւ զինուորներ (հինգ զօրաբաժին) կեդրոնացուցած են սահմանին վրայ, նոյն իսկ յունական ապստամբութեան պայթումէն առաջ:

Պալքանեան համաձայնութեան պետութիւնները իրենց մտահոգութիւնները յայտնեցին հելլէնական կառավարութեան, մատնանշելով կացութեան փափկութիւնը: Ապստամբութեան լուրը խոր տպաւորութիւն գործեց Էնկիւրիի մէջ: Այս առթիւ կը շեշտեն թէ պալքանեան բոլոր պետութիւնները չպիտի հանդուրժեն որ հաստատուած գոյավիճակը որեւէ փոփոխութիւն կրէ:

(Ետքերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԱՎԱՅԻՆ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ

ԴԵՊԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԻԾ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԱՎԱՅԻՆ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ ԴԵՊԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԻԾ

«»»

ՊԵՐԼԻՆ, 28 մարտ. (Յատ.)— Ընթերցողները գիտեն, որ Հայկական հանրապետության արտաքին գործերի նախարարությունը Փարիզի խաղաղության համաժողովում ներկայացրել է Հայկական հանրապետության հարավային սահմանագիծը։ Այդ սահմանագիծը ներկայացնելիս Հայկական պատվիրակությունը հիմնվել է Սևրի դաշնագրի 89-րդ հոդվածի վրա, որի համաձայն Թուրքիան հրաժարվում է Հայաստանի հարավային սահմանների օգտին։ Այդ հոդվածի համաձայն Հայաստանի հարավային սահմանները պետք է որոշվեն Ամերիկայի նախագահ Վիլսոնի կողմից։ Վերջինս, ինչպես հայտնի է, 1919 թ. հոկտեմբերի 22-ին հանձնել է իր որոշումը, որի համաձայն Հայաստանի հարավային սահմանները պետք է անցնեն Վանա լճի հարավային ափերով, Բիթլիսի, Մուշի, Տիգրանակերտի, Արդահանի, Կարսի, Ալեքսանդրապոլի, Նախիջևանի, Ղարաբաղի, Զանգեզուրի, Նախիջևանի, Ղարաբաղի, Զանգեզուրի, Նախիջևանի, Ղարաբաղի, Զանգեզուր

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄ

Ուրիշ կարեւոր տեղեկութիւններ

Իրազեկ աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ կառավարական զօրքին եւ ըմբոստներուն վճռական ճակատամարտը կը մղուի Քելիճի բարձունքներուն վրայ (Սելանիկ)։ Աւելի քան 300 հաւատարիմ սպաներ Սելանիկ զրկուեցան յանկարծ, որովհետեւ վերջերս իրենք պատիժ այդ խաղաթղթի փոխադրուած էին բազմաթիւ սպաներ, որոնց կեդրոնը կը գտնուի Տրամայի եւ Գավալայի մէջ։

⁂ Յունաստանի ֆրանսական հպատակները պաշտպանելու համար, ծովային նախարարը հրամայեց որ անմիջապէս Պիրէոն երթայ «Վէօրտէօն» թորպիլահալածը։ Թուլօնի նաւաբաժինէն ալ երկու յածանաւեր հրաման ստացան յունական ջուրերը երթալու։

⁂ Վերջին լուրերու համաձայն, զինուորական գործողութիւնները մեծ դժուարութեանց կը հանդիպին, մշուշի, անձրեւի եւ ցուրտի հետեւանքով։ Եթէ ըմբոստները անձնատուր չըլլան, անխնայ պիտի ռմբակոծուին օդէն եւ ցամաքէն։

⁂ Պաշարման վիճակը աւելի խստացաւ ամբողջ Յունաստանի մէջ։ Օտար օդանաւերուն արգիլուած է մօտենալ Յունաստանի, եւ անթելի անհատական գործածութիւնը արգիլուած։ Ծովային հաղորդակցութիւնները ալ մեծապէս կրճատուած են։ Նախկին վարչապետ Միխալաճոփուլոս նամակ մը ուղղելով Վենիզէլոսի, կը պաղատի անմիջապէս գործի սկսիլ եւ դադրեցնել եղբայրական պատերազմը, նկատի առնելով տնտեսական եւ եղբայրական պատճառները։ Նախկին նախարարը միեւնոյն ատեն կառավարութեան ներողամտութիւնը կը խնդրէ ապստամբներուն համար։ Աթէնքի մէջ զօրահանդէս մը կատարեցին պահեստիները իրենց հաւատարմութիւնը յայտնելով կառավարութեան։ Հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Մակեդոնիոյ վճռական ճակատամարտը յետաձգուած է, փոթորիկին հետեւանքով։ Աթէնքի մէջ անդորրութիւնը կը շարունակուի։ Մաս մը ինքնաշարժներ կը բանին եւ դպրոցները պիտի վերաբացուին, բայց թատրոններն ու զբօսավայրերը փակ են ժամը 8ին։

ՀԻԹԼԷՐ ԽՆԴՐԵՑ ՅԵՏԱՁԳԵԼ
Սըր Ճ. Սայմընի Պարլին այցելութիւնը

»»»··«««

ԶԱՐՄԱՆՔ ԵՒ ՅՈՒՍԱՀԱՒԱՏՈՒԹԻՒՆ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ

Ինչպէս յայտնի է, Անգլիոյ արտաքին նախարարը Պերլին պիտի այցելէր այսօր, հինգշաբթի։ Եւ ահա նոր անակնկալ մը, վերջին պահուն։ Գերմանիոյ արտաքին նախարարը անգլ· դեսպանատուն երթալով, խնդրեց յետաձգել ճամբորդութիւնը։ Լոնտոնի գերմանական դեսպանն ալ նոյն խնդրանքը ներկայացուց անգլ· կառավարութեան, յատնելով թէ Հիթլէր հիւանդ է։

Այս լուրը մեծ զարմանք պատճառեց Լոնտոնի, Փարիզի եւ ուրիշ մեծ մայրաքաղաքներու մէջ, մանաւանդ որ Հիթլէր դեռ անցեալ օր ներկայ եղած էր ինքնաշարժի ցուցահանդէսի մը։ Պաշտօնապէս կ'ըսուի թէ «Առաջնորդ»ը պաղ առած է Սարպրուէնի մէջ, ուրբաթ օր, երկու ժամ գլուխը բաց մնալով ինքնաշարժին մէջ։ Իսկ անպաշտօն աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ այս յետաձգումը կապ ունի Անգլիոյ երեսփ· ժողովին մէջ կարդացուած տեղեկագրին հետ, որով Պ· Մաքտոնըլտ կը մատնանշէր Գերմանիոյ վերազինումը։ Այդ յայտարարութիւնները մեծ զայրոյթ պատճառեցին Գերմանիոյ մէջ, եւ մամուլը ուժգնօրէն կը բողոքէ եղած վերազրումներուն դէմ։ Յետաձգումը նշանակալից է նաեւ անոր համար որ, նոր թուական որոշուած չէ այցելութեան համար։

Գերմանական մամուլը ոչ – բարեկամական կը համարի Մաքտոնըլտի Սպիտակ Տետրակին հրատարակութիւնը եւ «հոգեբանութեան պակաս»ի կը վերագրէ գայն, ըսելով որ կը զուգադիպի շատ փափուկ ժամանակաշրջանի մը։ «Այդ հրատարակութիւնը միակողմանի է։ Ան կը ծածկէ ինչ որ կրնայ մեղքի տակ ձգել ուրիշ երկիրներ եւ կը գունաւորէ ինչ որ կրնայ իբրեւ զեղծ ծառայել Գերմանիոյ դէմ»։ Թերթ մը դիտել կուտայ թէ ակնարկութիւն չըլլար նոյնիսկ Ս· Միութեան սպառազինութեանց մասին, մինչ – դեռ Մոսկուայի վարիչները իրենք հրապարակաւ խոստովանեցան ամէն բան»։ Ուրիշ թերթ մը կը գրէ·— «Եթէ Մաքտոնըլտի հասկացողութեամբ անգլիական սահմանը Հռենոսի վրայ է, մերինն ալ Քալէի վրայ է»։

Անգլիա օդային ուժերու կ'աւելցնէ

Երէկ ամփոփած էինք Պ· Մաքտոնըլտի զեկոյցը՝ Անգլիոյ ըսպառազինութեանց յաւելման մասին։ Երեսփ· ժողովը սկսաւ բննել օդանաւային նախարարութեան ելմտացոյցը, որ յաւելուածական վարկեր կը պահանջէ հնգամեայ ծրագրի մը հիման վրայ, աւելցնելու համար օդային ուժերը։ Մշակուած ծրագրին համաձայն, յառաջիկայ տարեշրջանին իսկ (1935 ապրիլէն սկսելով) օդանաւային ուժերը պիտի բարձրանան 54 տորմղիկի, բուն մայր երկրին համար, իսկ 106ի՝ ամբողջ կայսրութեան համար։ Բաղդատելով ներկային հետ, առաջինը կ'աւելնայ 11 տորմղիկ, իսկ երկրորդը՝ 25։

Այս առթիւ հետեւեալ ուշագրաւ յայտարարութիւնն ըրաւ օդանաւային նախարարը·

— «Նկատի առնելով օտար օդանաւային ուժերու արագ յաւելումը եւ զինաթափութեան խորհրդաժողովին մինչեւ հիմա կրած ձախողանքը, ցաւ ի սիրտ որոշեցինք անմիջապէս գործադրել ծրագիր մը որ յետաձգուած էր այնքան յաճախ։ 1934ի տարեշրջանին համար յաւելուածական ձախք պիտի ունենանք 237,000 ոսկի»։

Պ. Ֆլանտէնի նոր յայտարարութիւնը

վարչապետ Պ· Ֆլանտէն առջի օր դարձեալ վստահութեան խնդիր յարուցանելով, յայտնեցաւ հուէարկել տալ ճարտարագործութեանց դեկավարման օրինագիծը (154ի դէմ 333 ձայնով)։ Այս առթիւ Պ· Ֆլանտէն յայտարարեց թէ Ֆրանսա հաւատարիմ կը մնայ ոսկեդրամի սկզբունքին եւ թէ ի հարկին միջոցներ ձեռք պիտի առնուին, սակարանական խաղերու դէմ։ Խօսելով կառավարութեան ծրագրին վրայ, ըսաւ թէ «օրէնքը ոչ ընդհանուր հանգամանք ունի, ոչ ալ մնայուն։ Ան պիտի գործադրուի միայն տագնապահար ճարտարագործութեանց համար, եւ կը ձգտի ճամբայ բանալ տնտեսական ազատութեան, նախապէս առողջացնելով հրապարակը»։

Հայու մը սպանութիւնը խորհրդարանի պարապմունքներու մէջ

երեքշաբթի առտու իր սենեակին մէջ սպանուած գտնուեցաւ Հայ մը, Օննիկ Տէտէեան, որ Վիշի կը բնակէր։

Առտուն ժամը 2·30ին վայելչազգեստ եւ յաղթանդամ մարդ մը կը ներկայանայ Մոնմարթրի մէկ պանդոկը, (ռիւ Լըփիք թիւ 3) եւ սենեակ մը կ'ուզէ գիշերուան համար։ Իրեն կ'ընկերանայ գեղեցիկ երիտասարդ մը զոր ներկայացուց իբրեւ իր եղբորդին։ Եւ երկուքը մէկ վեր ելան, «գործի մասին խօսելու համար»։ Բարի մօրեղբայրը կանոնական թուղթին վրայ գրեց իր անունը, Պոլսեցի, ծնած՝ 1907ին եւ խնդրեց որ առտուան ժամը 8ին արթնցնեն։ Այնուհետեւ ի՞նչ պատահեցաւ,— դեռ չէ ճշդուած։ Պանդոկին ծառան կ'ըսէ թէ «մօրեղբայրը» վար իջաւ կէս ժամ յետոյ, առանց աղմուկ հանելու։ Ժամը 6·30ին էր որ հունդիւնեներ լսուեցան սենեակէն։ Տանտիրուհին դուռը զարկաւ, բայց պատասխան չստանալով բունի ներս մտաւ եւ ի՞նչ տեսնէ·— Անկողինը արիւնոտած էր· մահճակալին եւ պատին միջեւ, արեան ցոպաղիխներու մէջ կը լողար վարձակալը, որ մահացու վէրքեր ստացած էր հատու գործիքով մը։ Անմիջապէս փոխադրուեցաւ Պիշա հիւանդանոցը, ուր իր վիճակը յուսահատական գտան։ Կարելի չեղաւ հարցաքննել։ Ոճրագործը կը փնտռուի։

Տեղական թերթերը հրատարակելով այս լուրը, զոհը կը ներկայացնեն Թուրք, շփոթելով բրհահպատակ բառին հետ։

Հ. Յ. Դ.

ԱՐԱՄ Ենթակոմիտէի ժողովը այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Պէքոնի ծանօթ հաւաքատեղին։

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ
ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻԻ

Հ· Ց· Դ· ՍԷՆԻ ԷՔԻԷՆի ԱՆՑՕՂ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ կողմէ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին *Դուրան* Գրադարանի սրահին մէջ կը նախագահէ ընկ. ԱՐՇԱԿ ՊՕՋԻԿԵԱՆ։ կր խօսի ընկ. ԼԵՒՈՆ ՊԱՅԱՆՏՈՒՐԵԱՆ

Մուտքը ազատ է։

×

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Հ· Յ· Դ· ԳՕՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին Հ· Ց· Դ· ՏԱՆ մէջ

կը խօսի ընկ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

»»»··«««

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՒԱԾՈՅ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 19Ի ԱՌԹԻԻ

կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· ՎԱՒԱՆՈՒ կոմիտէին կողմէ

Ցեղի կ'ունենայ այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

Քաֆէ տը լ'Էսթի վերնայարկը։

կը խօսի ընկեր Մ. ԲԱՐԹԵԱՆ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· ՌՕՄԱՆԻ *ԱՆԴՐԱՆԻԿ* խումբի կողմէ

24 մարտ կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին

տեղւոյն ընկերվարականներու սրահին մէջ։

Կազմակերպու· իններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ խնամքը։

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ
ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՏՕՆԻ ԱՌԹԻՒ

Հ· Ց· Դ· ՄԱՐՍԷՅԼԻ «ԸՆԿԵՐ-ԿԱՐՕ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ նախաձեռնութեամբ եւ մեծ պատրաստութեամբ այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, Լա Վիսթի «Էրմիթաժ»ի սրահին մէջ։

Կր ներկայացուի՝ *ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ*

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած՝ ՍԹԱՆՈՉԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՄՆԱՁԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

9 Մարտ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն *մինչեւ առաւօտ*

Salle LUCIENի *ճեմ* բահերասրահին մէջ

13, Rue d'Issy, Billancourt. Métro: Marcel Sembat.

Վեկավարութեամբ պ. Վ. *ԱԼԹՈՒՆԵԱՆի* առաջին անգամ ըլլալով կը ներկայացուի *ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ* (տրամ 6 արար)

Jazz «ZEP» եւ արեւելեան նուագ· Թանկոի մրցում·

Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով·

Մուտք 5, 7 եւ 10 ֆրանքի։

Հաղորդ. միջոց.— փորթ վէրսայլէն առնել 23 Թիւ ինքնաշարժը եւ իջնել Point du Jour·

ԵՐԻԵԼԵԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ
"AU GOURMET"

9, Rue de la Tour d'Auvergne-PARIS (9e) Métro : Cadet

Ասարատ օղի եւ մասնաւոր ադանդերներ։

Ամէն երկուշաբթի *իշխէմպէ չօրպասի* պոլսական ձեւով։

Առանձին կերակուրներ։

Ամէն օր մասնաւոր կերպով պատրաստուած գառնուհի մսով։

Etude de Me BERNARD WAHL

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կր ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի պրկածներ, անձամբ կր պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարանները, առջեւ, կուտայ certificats de coutumesներ, կր կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները։

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

վասպուրականցի Հայրենակիցներուն

Փարիզի եւ շրջաններու մէջ բնակող երկսեռ բոլոր վասպուրականցիները անխտիր ժողովի կը հրաւիրուին 22 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին Ֆլօրիա ճաշարանին մէջ, 61. Rue Mr. le Prince· Մեթրօ Odéon, հիմնելու համար վասպուրականցիներու Հայրենակցական միութիւն մը։ Բոլոր հայրենակիցներէն կր խնդրուի անպայման ներկայ գտնուիլ։

ՀԱՒՇԱԼԵՏԻՍ

Յ.Ր. Հ. Կ. Խաչի Իսկ լէ Մո լինոյի ժասնաճիւղի ժողովը այս Ուրբաթ երեկոյ ժարը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ՓԱՐԻԶԻ Ֆարօն-Տուրնըբերանի Հ. Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, 131, rue du Fbg. du Temple, մէթրօ Պէլվիլ, օրակարգ ընտրութիւն նոր վարչութեան եւ ուրիշ կարեւոր հարցեր։

Կը խնդրուի նախորդ վարչութենէն ներկայանալ Միութեան գոյքերով։

ՀԱՅ պատուաւոր եւ մասնագէտ կին մր կը ստանձնէ նորածին երախաներու խնամքը։

Կը ստանձնէ նաեւ այր եւ կնոջ մը տնական աշխատանքները։

Դիմել *Յառաջի* վարչութեան։

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր առաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի *մեծ վարձատրանքը* կը ներկայացնէ։

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է *թորումով*, բնական *անիսոնի* խառնուրդով, եւ խաղողի հիւթով, երաշխաւորուած է քիմիական ամէն բաղադրութենէ զերծ ըլլալը։

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին

Մեծաքանակ գնումներու համար՝

Ագենտը

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

48, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

ևաեւ DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիոնի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ՝

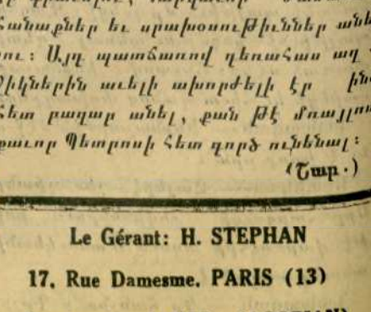
D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ Շրջաններու գործակալ՝

M.M. H. Khatchadourian et Danielian

24, rue Assalit· Nice (A. M.)

ԹԱՂԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

»»»··«««

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

Գ.

ԵՐԿՐՈՐԴ ՔԱՅԼ
ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Քաւոր Պետրոսը զարմանալի հոտառութիւն ունէր վտանգի ժամանակ։ Նա իսկոյն հասկանում էր, երբ կարող էր պատահել որ եւ իցէ անյաջողութիւն։ Պատահին ըստ կարգին կողոպտելուց յետոյ, Աբիսինիացու անցքից յետոյ, միանգամ ասաց ինձ։

— Մուրատ, պէտք է ժամանակ փոխել մեր մօրքը։

Ես հասկացայ նրա միտքը։ Նա սակս էր ուզում թէ պէտք է փոխել մեր կերպարանքը, մեր արհեստի ու պատրաստութեան ձեւը։ Ես չատ չուտ էի հասկանում նրա բոլոր փոխաբերական խօսքերը։ օրինակ, երբ նա ասում էր՝ «երկինքը ամպած է», ես դիտէի որ դա նշանակում է թէ փոթորիկը մօտ է, սպառնում է վտանգ։ Այսպէս մեր մէջ խօսքերի մեծ մասը պայմանաւորուած էին, ունէին առանձին միտք։

Պատրաստուեցանք փոխել մեր «մօրքը»։

Նոյն օրը թողեցինք մեր կեցած հիւրանոցը, դիւերով անցանք մի այլ հիւրանոց։ Այդ այն նպատակով էր որ այստեղ մեր կերպարանափոխութիւնը ոչ ոք չնկատէ, որովհետեւ առաջին հիւրանոցում բաւական ճանաչուած էինք։ Քաւոր Պետրոսը կարճացրեց իւր փառահեղ սպիտակ մօրուքը, որ ծածկում էր նրա ամբողջ կուրծքը, խուզել տուեց գլխի արեւոյական երկայն մազերը, յետոյ ներկեց սեւ գոյնով եւ համարեա թէ երիտասարդացաւ։ Նրա դէմքը դեռ բաւական թարմ էր մնացել, միայն մազերը վաղօրօք սպիտակել էին։ Նոյնը հրամայեց անել եւ ինձ։ Իմ սեւ սաթի պէս փայլուն մազերը ներկելու պէտք չունէին, ես միայն կարճացրի, իսկ երեսի մազերը դեռ այնքան չէին աճել, որ հարկաւոր լինէր կարել։ Մենք ձգեցինք մեր աբեղայական հագուստը, մի կողմ դրեցինք խաչն ու աւետարանը, եւ առանցնք աղքատ, թափառաշրջիկ մանրավաճառների կերպարանք։ Անցանք մի այլ գաւառ։ Այստեղ մեր ձիաններըն, ճանապարհորդական սայլակը, եւ ինչ որ աւելորդ ունէինք, բոլորը վաճառեցան։ Մի քանի անհրաժեշտ իրեղէններ, որ կարող էին երբեմն մեզ պէտք գալ, պահուեցան։ Մ՚ամբ պահ տուեց քաւոր Պետրոսը,— ես հասկանալ չկարողացայ։

Հագանք ճանապարհորդական կօշիկներ, ծնկներից վեր բարձր վզերով եւ սկսեցինք ոտքով թափառել դիւղից դիւղ։ Քաւոր Պետրոսը կրած ունէր մի փոքրիկ արկղիկ, իսկ ես չալակել էի մի ահագին արկղ զանազան յարկերով, զանազան լայն եւ անճոռնի խոչէրով, որոնց իւրաքանչիւրի մէջ դասաւած էին առանձին տեսակ վաճառքներ։ Երբ մտնում էինք մի գիւղ, ես մանրավաճառների սովորական ձայնով եղանակում էի։ «Մանրուք ապրանք··· լաւ ասեղներ, թելեր, գուլպաներ, ձեռնոցներ, պատկերներ, յուլունքներ, եւայլն։

Իսկ չատ անգամ նոյն երկրի լեզուով երգում էի մի այսպիսի երգ։

Լի՛բն է, լի՛բն է իմ արկղիկը
Գոյնզգոյն փարչաներով։
Թող գնէ սիրուն աղջիկը,
Ես կը տամ էժան գնով։

Ջրեր ունեմ ես զանազան,
Ծաղիկներով զարդարած,
Մատնիէ ունիմ, ապարանջան,
Շուրջը ակներով շարած։

Դուրս ե՛կ, դուրս ե՛կ կարմիր աղջիկ,
Կը զարդարեմ fո մատները։
Եթէ կը տաս ինձ մի պաչիկ,
Ջրի կ'առնես իմ չքերը։

Իմ ձայնը վատ չէր։ Առհասարակ մանրավաճառի ձայնը այն ուրախալի ձայներից մէկն է որ խիստ հազիւ անգամ լսելի է լինում քաղաքներից հեռու ընկած գիւղերի մէջ։ Այդ ձայնը մոգական ազդեցութիւն է գործում։ Իսկոյն դուրս են վազում խրճիթներից կնիկներ, երեխաներ եւ հաւաքուելով ցանկալի հիւրի չուրջը, թափում են նրա քսակի մէջ իրանց տարիներով խնայած դրօշները։ Ախ, որքան ուրախալի բան է առեւտուր ունենալ մի այսպիսի միամիտ հասարակութեան հետ, որ ոչինչ տեղեկութիւն չունի վաճառքի թէ արժողութեան եւ թէ որակութեան մասին։

Ճորտութիւնը այն ժամանակ դեռ տիրում էր այդ երկրում։ Գիւղերում երբեմն պատահում էին մի – մի հարուստ տներ։ Դրանք ըստ մեծի մասին լինում էին կալուածատէրները, որոնց պատկանում էր գիւղը իւր ճորտերով։ Մեզ հրաւիրում էին այդպիսի տները։ Շատ անգամ ամբողջ ժամեր էին անցնում, մինչեւ տիկինը ընտրում էր իւր համար ձեռնոցներ, մանեկահատակ օրիորդը անուշահոտ խզեր, աշակերտ որդին՝ մատիտներ, գրիչներ, երեխաները՝ խաղալիկներ, աղախինները՝ գլխի թաշկինակներ, մի խօսքով, ամէն մէկը ընտրում էր իւր պէտքերի համար զանազան բաներ։ Այնուհետեւ պէտք էր երկար ու բարակ բաղար անել, երգուել, սակարկել, գովաբանել վաճառքը եւայլն։

Այդպիսի դէպքերում քաւոր Պետրոսը առհասարակ ինձ էր թողնում առեւտուրը առաջ տանել։ Իմ դէմքը բաւական դեղեցիկ էր։ Ես ընդունակ էի գրաւելու, հարկաւոր ժամանակ հանաքներ եւ սրախօսութիւններ անելու։ Այդ պատճառով դեռահաս աղջիկներն աւելի ախորժելի էր ինձ հետ բաղար անել, քան թէ մեր ծերունի քաւոր Պետրոսի հետ գործ ունենալ։

(Շար·)

Le Gérant: H. STEPHAN
17, Rue Damesme. PARIS (13)
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN ÉN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԹԱՓԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
8
ՄԱՐՏ
VENDREDI
8 Mars
1935

ԺԱ ՐԴ ՏԱՐԻ - 11e Année N° 2748

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻՇՏ ԼՊՐԾՈՒԻՆ ԳԵՏՆԻ ՎՐԱՅ

=o·o=

Լրացնենք մեր խորհրդածութիւնները Հայաստանի «վարչապետ»ին հրաժարման մասին, որ աւելի շատ ախտանշան մըն է, քան թէ սովորական իրողութիւն մը:

Երէկ բացատրեցինք թէ Վրաստանն ու Ադրբէջանն են որ կը սիրապետեն, ուղղութիւն կուտան Անդրկովկասի գործերուն, կրաւորական վիճակի մը մէջ դնելով Հայաստանը: (Այս առթիւ սխալ մը սպրդած էր անուշադրութեամբ: Մուսաբէկով, Ադրբէջանի ներկայացուցիչը, նախագահն է ոչ թէ Անդրկովկասի Կեդրոն Գործադիր Կոմիտէին (խորհրդարան), այլ դաշնակցային կառավարութեան):

Բացատրեցինք, նաեւ, թէ երկար տաճնէ ի վեր խուլ պայքար մը կը մղուէր Սահակ Տէր Գաբրիէլեանի եւ Ազատ Յանջեանի կամ անոնց կուսակիցներուն միջեւ:

Նոր չէ այս ախտաւոր երեւոյթը,— ներքին պայքար՝ զար – մանազան խաղերով, դաւերով եւ նախանձոտ մրցակցութեամբ:

Անոնք որ կրցած են ուշադրութեամբ հետեւիլ վերջին տա – րիներու դէպքերուն, գիտեն թէ ո՛րքան սուղի նստած է այդ ներ – քին հակամարտութիւնը, որ յաճախ գոհէիկ ձեւեր կը ստանայ, միշտ «գաղափարական» ջնարակով մը ներկուած:

Անշուշտ միայն երեւանը չէ բուն յանցաւորը: Նոյնքան չարա – չուք դեր կը կատարեն Բագուն ու Թիֆլիսը, հանդոյցը լուծելով Մոսկուայի մէջ:

Եւ սակայն, ամէնէն աւելի երեւանն է որ ճեղքեր կը բանայ եւ բաց դուռեր կը ձգէ երրորդ կողմին առջեւ:

Այս պարագան այնքան ճիշդ է որ, չատ մը արժէքաւոր դէմ – քեր կը նախընտրեն իրենց պատեհանին մէջ քաշուիլ կամ ուրիշ տեղ ծառայել, փոխանակ Երեւան իջնելու եւ վարկաբեկուելու:

Թամկեան «ուխտաւոր»ն անգամ չկրցաւ պարտկել այս իրա – կանութիւնը, հակառակ իր ծնեբնեբուն արտայայտութեանց:

Ահա թէ ինչո՛ւ միշտ ալ միջակութիւններ թագաւորած են Ե – րեւանի մէջ, բացի հանգուցեալ Մխանիկեանէն, որուն ե՛ւ պաշ – տօնը ե՛ւ կեանքը կարճ տեւեցին:

Նոյն ախտաւոր մթնոլորտն էր որ Երեւանէն քշել տուաւ զայն առաջին անգամ կարմրցնողները, Հայաստանի խորհրդային իշ – խանութեան հիմնադիրներն ու գործօն աշակիցները:

Հարցը այն չէ թէ ի՛նչ հեղինակութիւն կը ներկայացնէին Ա – լոտ Յովհաննիսեան մը, Արտաշէս Կարինեան մը, Լուկաչինն ու Սաքօն, Մելիք Յովսէփեանը (Զեկա), Մակինցեանը, Հայկ Ազա – տեանը եւ ուրիշներ:

Բոլորն ալ, օրը օրին, դատուած են իրենց տեսակէտներով եւ գործերով:

Բուն հարցը այս է,— ներսէն թէ դուրսէն, թոյլ չեն տար որ մարդիկ հաստատեան, վարժուին միջավայրին, կարենան զանազա – նել ծուռն ու չիտակը: Մեքենայ մը կայ իրենց ոտքերուն տակ, որ միշտ կը սարսէ իրենց աթոռը, եւ առաջ մը կը նետէ իրենք անպէտ, առ նուազն իրենք աջ:

Վերջին փաստ՝ Սահակ Տէր Գաբրիէլեանի պարագան:

Ինչպէս ալ ուզեն բացատրել անոր հրաժարումը, որքան ալ փորձեն «պրովոկացիա՛» պոռալ ի լուր աշխարհի, չեն կրնար պարտկել անողոք իրականութիւնը:

Երէկուան եւ այսօրուան պատմութիւն չէ այս, այլ տասը տարուան: Աւելի քան տասը տարուան: Եւ չարունակելի:

Նոյնքան բոլշեւիկ է Սահակը, որքան Ազատին: Նոյնքան ծա – նօթ Մոսկուայի, եւ մոլեռանդ:

Եւ սակայն, չհանդուրժեցին, ներսէն թէ դուրսէն:

Նախապէս Անդրկովկասեան հանրապետութեանց ներկայա – ցուցիչն էր հրաժարեալ վարչապետը: Երբ Վրացիներու աստղը հեզհեզէ բարձրացաւ, Սամլին զայն ղրկեց Երեւան, ճիշդ ինչ – պէս Համիտը պաշտօնէ արձակելով մեծ–եպարքոսը, սիրտը չկոտ – րելու համար կը նշանակէր կուսակալ կարեւոր նահանգի մը (Քեամիլ փաշա — Իզմիր):

Բաղդատաբար հասուն եւ չափաւոր մարդ, Ս. Տէր Գաբրիէլեան կրցած էր աստիճան մը պահել հաւասարակշռութիւնը, իր վեցամեայ պաշտօնավարութեան ընթացքին:

Նշանաւոր անձանօթներու բազմութեան մէջ, քիչ–չատ հեղի – նակաւոր դէմք մըն էր նախորդ վարչապետը, իրրեւ վաղեմի բոլ – շեւիկ եւ իրազեկ՝ հայկական իրականութեան:

Բայց, ահա քշուեցաւ իր կարգին:

Սերունդի՞ խնդիր թէ ազդեցութեան պայքար, տեսակէտի՞ թէ մոլեռանդութեան հարց:

Ի՛նչ ակնոցով ալ դիտենք, պիտի հաստինք նոյն եզրակացու – թեան,— յեղյեղուկ, լպրծուն կացութիւն մը, ուր վարիչներ կու – գան ու կ'երթան, կը նշանակուին կամ կ'արձակուին, իւրաքան – չիւր փոփոխութեան հետ բան մը պակսեցնելով Հայաստանի վար – չական եւ կուսակցական ազդեցութենէն:

Մանձաղամխաներ միայն պիտի կրնային պնդել թէ՝ որ եւ է խորութիւն չկայ Թիֆլիսի, Բագուի եւ Երեւանի միջեւ, թէ Հա – յաստանի ձայնը նոյնքան ուշադրութեամբ կը լսուի Մոսկուայի մէջ, որքան միւսներունը:

Առաջին օրէն իսկ, Երեւան ժժգոյն դիմագիծ մը ունէր իր դեկավարութեամբ եւ հեղինակութեամբ, իսկ հիմա, տարիներ վերջը, իրական ողբերգութիւն մըն է որ կը պարզուի մեր աչքե – րուն առջեւ:

Իսկ այս ողբերգութեան մէջ եթէ տասը պատասխանատուու – թիւն կ'իյնայ արտաքին ազդակներու վրայ, առնուազն հինգն ալ հայկական բաժին է:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՑ ՍԱՍՏԻԿ ՁՄԵՌԸ ԿԸ ԽԱՓԱՆԷ ՋԻՆՈՒԻՐԱՒԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

»»»··«««

100,000 զինուոր ապստամբներուն դէմ

»»»··«««

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՇՏ ԼԱԻՍՏԵՍ

Ինչպէս կ'երեւայ, Զօր. Քոնտիլիսի ծրագրած վճռական ձեռնարկը չէ սկսած տակաւին, իբրեւ հետեւանք Մակեդոնիոյ սաստիկ ցուրտին, որ շատ կը յիշեցնէ մեր հայրենի աշխարհին ձմեռը: Ձիւնը փակած է ճամբաները եւ փոթորիկն ու մշուշը չափազանց կը դժուարացնեն զինուորական գործողութիւնները: Միւս կողմէ, կը թուի թէ կառավարութիւնը իմն ալ չուզեր ծայրայեղութեան դիմել, սպասելով որ ապստամբները անելի մատնուին եւ անճնուռը ըլլան առանց արիւնահեղութեան:

Այսօր, ուրբաթ, ճիշդ մէկ շաբաթ է որ երկու բշնամի բանակները դէմ դիմաց կանգնած են, պատրաստ՝ մահացու պայքարի մը: Կառավարութիւնը միշտ լաւատես կ'երեւայ, իր ձեռքին տակ ունենալով գերազանց ուժեր եւ 100,000նոց բանակ մը, կազմ եւ պատրաստ յարձակողականի: Իրազեկ աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ ապստամբները կարեւոր համախմբումներ կը կատարեն Սթրումայի երկայնքը, մինչեւ Սելանիկի բարձունքները եւ թէ իրենց տիրապետութեան տակ կը գտնուին Սէրէզը, Տրաման եւ Գաւալան: Մարտ 6ին կարգ մը մանր կռիւներ տեղի ունեցան Սթրումայի ափերուն վրայ, մինչ կառավարական օդանաւերը հետազօտութիւններ կը կատարէին: Այլեւս տարակոյս չկայ թէ վճռական ճակատամարտը պիտի մղուի արեւելեան Մակեդոնիոյ մէջ: Կ'ըսուի թէ կառավարական զօրքը շատ լաւ կազմակերպուած եւ պատրաստուած է, իսկ ապստամբները ոչ պէտք եղած սպառազինութիւններն ունին, ոչ ալ ապահով պարենաւորում: Պաշտօնական լուրերու համաձայն, շատ մը ապստամբներ դասալիք եղած են, իսկ ուրիշներ պուլկարական սահմանը մտած, ուտելիք եւ խոտ ճարելու համար:

Ինչպէս գրած էինք, թէ Պուլկարիա եւ թէ Թուրքիա արտակարգ միջոցներ ձեռք առած են, սահմանները պաշտպանութեան համար: Երկուքին ալ սահմանապահ զինուորները օժտուած են արդիական սպառազինութեամբ:

Որ եւ է փոփոխութիւն չկայ Կրետէի կացութեան մէջ: Վենիզելոս գէթ ապստամբական գործողութիւնները կը վարէ ճանուիայի իր բնակարանէն: Կը կարծուի թէ Կրետէի ջուրերէն հեռացած մարտանաւերը կը գտնուին Սելանիկի շրջակաները եւ միջոցներ կը խորհին, օգնական զօրք հանելու համար: Թէ Սելանիկի եւ թէ միւս ծովեզերեայ բաղաքներու (Գավալա եւ Տէտէ Աղաճ) ափերը պաշտպանուած են ականներով:

Աթենք միշտ հանդարտ է եւ փողոցները գրեթէ ամայի: Խիստ հսկողութեան տակ առնուած են հանրային շէնքերը: Իբր 15,000 զինուորներ համախմբուած են մայրաքաղաքին մէջ եւ միշտ նորեր կը հասնին, ի հարկին Մակեդոնիա փոխադրուելու համար: Կառավարութեան հրամանով ձերբակալուեցան բոլոր կասկածելի վարիչները, որոնք հսկողութեան տակ առնուած էին, եւ գրաւման ենթարկուեցան անոնց գոյքերը: Վենիզելոսի ոչ միայն անձնական, այլեւ ընտանեկան հարստութիւններն ալ գրաւուեցան: Շատ մը կասկածելի վարիչներ աքսորուեցան առժամապէս, փոխադրուելով Աթենքէն 50 մղոն հեռու վայր մը:

Զօր. Քոնտիլիսի նոր յայտարարութիւնը

Պատերազմական նախարար Զօր. Քոնտիլիս նոր զեկոյց մը հրատարակեց, որով կը բացատրէ ընդհ. յարձակողականի յապաղման պատճառները: Երկու օդանաւեր ռմբակոծած են Սէրէզի զօրանոցները, բայց մեր բարձրութենէ մը, ինչպէս եւ կայարանին եւ Բապաֆլրի կեդրոնները: Մեծ շփոթութիւն կը տիրէ Սէրէզի մէջ: Զեկոյցին համաձայն, ողբալի է ապստամբներուն կացութիւնը: Անմիջապէս որ օդերը բացուին, կառավարական բանակը յարձակողականի պիտի ձեռնարկէ:

Զօր. Քոնտիլիս հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ մամուլին.

— Կրնամ հաւաստել թէ Պ. Վենիզելոս կորսնցուցած է ե՛ւ իր բախտը ե՛ւ իմաստութիւնը: Զախողման դատապարտուած է իշխանութեան տիրանալու իր ծրագիրը: Մենք թշնամին պաշարած ենք արեւելեան Մակեդոնիոյ մէջ, եւ Կրետէի մէջ ալ չեն կրնար գլուխ ելլել մեզի հետ: Ձիշդ հիմա կը վերադառնամ Սէրէզի ռազմանակատէն: Մեր զօրքը այդ բաղաքէն 5 քիլոմէթր հեռու է: Ձիւնին ու մշուշին պատճառով է որ չեն կրնար աւելի յառաջ երթալ: Ինծի մտահոգութիւն պատճառող հարցը սա է.— ի՞նչպէս պիտի խաղաղին միտքերը, այս արիւնահեղութենէն վերջը: Աւելի դժուար է այս բանը քան յաղթանակը:

Զանգուածային ձերբակալութիւններ

Առջի օր օդանաւեր սաւառնեցան Գավալայի վրայ, յայտարարութիւններ ցրուելով: Թերթերը կ'ըսեն թէ բնակիչները ահաբեկ՝ իրենց տուները ապաստանեցան:

*** Աթենքի պուլկարական դեսպանը հաղորդեց յունական կառավարութեան թէ այն բոլոր ապստամբները որ Պուլկարիա կ'ապաստանին, անմիջապէս զինաթափ պիտի ըլլան:

*** Պոլսոյ յունական հիւպատոսը յանձնարարեց վոսփորի մէջ երթեւեկող հելլէնական նաւերուն՝ չշարունակել իրենց նամբան: Հինգ նաւեր վար դրուած են Պոլսոյ մէջ: Միւս երկիրներու հիւ –

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՆՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆ եւ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

(ԿՈՉ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԵՒ ՄԱՍՆԱՒՈՐԱՊԷՍ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑՈՒԹԵԱՆ)

Քարոզներէ, դասախօսութիւններէ եւ մասնաւոր խօսակցութիւններէ մէջ առիթ ենք ունեցել լայն հասարակութեան առջեւ ընդարձակօրէն բացատրել մեր առաքելութեան գլխաւոր նպատակներից մէկը՝ որ Ս. Էջմիածնի նորոգութեան եւ պահպանութեան խնդիրն է: Հայոց դարաւոր, ազգային եկեղեցու հնագոյն տաճարն է Ս. Էջմիածինը, Հայաստանեայց հայրապետութեան Մ. Աթոռը, 1633 տարիներից ի վեր (հիմնուած է Լուսաւորչի եւ Տրդատ թագաւորի ձեռքով 301 թ.) մեր ժողովրդի անցեալի, կրօնական եւ ազգային, հոգեւոր եւ ստեղծագործական կեանքի, հաւատոյ, յուսոյ եւ տոկունութեան, տառապանքի եւ մխիթարութեան կենդանի, խօսուն եւ լուսաւոր վկան:

Այսօր նա կարօտ է նորոգութեան, որ պէտք է սկսուէր մեծ պատերազմից առաջ, բայց անաւոր դէպքերի հետեւանքով, որ բաժին ընկաւ մեր ազգին, հնարաւոր չեղաւ սկսուած գործն ի գլուխ հանել: Ժամանակը սակայն այլեւս չէ սպասում. յապաղումը կարող է մեզ այնպիսի անակնկալի առաջ կանգնեցնել, որ դարմանելն աւելի դժուար, գուցէ, եւ անկարելի լինի: Պէտք է օգնութեան ձեռք մեկնենք մեր հոգեւոր մօրը, մեր դարաւոր սրբավայրին, մեր կրօնական, բայց եւ որոշ չափով ազգային յոյսերի եւ իդէաների մարմնացեալ նշանակին (**Symbole**):

Վնասուած է տաճարի տանիքին ամբողջապէս, որի հետեւանքով խոնաւութիւնն անցնում է կամարներին եւ պատերին. անցեալի նորոգութիւնների ընթացքում խնդրուած են նարտարապետական առանցնայատկութիւնները ու գեղարուեստական ամբողջութիւնը, արտաքին պատերի բարերի շատերը հնացած կամ մաշած, նիչրսը միանգամայն անհամապատասխան իր դիրքին եւ պատմական նշանակութեան: Հինաւուրց տաճարն ու մեծ կոթողը իր խթաբարուած վիճակով պատուաբեր չէ մեր ազգի անուան օտար այցելուների աչքում, բայց նոյնիսկ հիասթափութեան պատճառ է մեր հեռաւոր ազգայիններին համար, որոնք այլ վիճակի մէջ են տեսնում նորան, քան սպասում էին: Անհրաժեշտ է ոչ միայն նորոգել կորստեան վտանգից նորան փրկելու համար, այլեւ վերածել գեղարուեստական վայելչութեան, որ ոգեւորութեան եւ պարծանքի առարկայ դառնայ հայ, հեռաւոր երկիրներից եկող այցելուների եւ ազգի ամբողջութեան համար, դարերի խորհից եկող հնութեան հետ միասին: Այդպիսի կարեւոր գործը, բնականաբար, պիտի կատարուի հնութենից պահպանութեան համապատասխան հաստատութիւնների հսկողութեամբ, հայ նշանաւոր ճարտարապետների, արուեստագէտների եւ հնագէտների խմբակային աշակցութեամբ, համաձայն գիտական եւ գեղարուեստական պահանջների, պահպանելով տաճարի, անցեալից մեզ հասած, թանկագին առանձնայատկութիւնները:

Ազգերի գիտակցութեան կարեւոր չափանիշներից մէկը նրանց վերաբերմունքն է դէպի նախնեաց թողած ժառանգութիւնները, հնութիւնները ու ստեղծագործութիւնները: Սփիւռքի հայութիւնը առանց խտրութեան պէտք է ապացոյցը տայ, թէ նա գնահատում է իր անցեալը, թէ նորա համար թանգ է իր ազգային եկեղեցին հայրապետութեամբ, թէ նա իր հայրերի արժանաւոր եւ երախտագէտ սերունդն է, տառապանքի մէջ անգամ ստեղծագործող, ապրելու հաւատով եւ յուսով լցուած ժողովուրդ, ինչպէս մեր նախնիքն են եղել: Բարեպաշտութիւնն ու գիտակցութիւնը հաւասարապէս մրցման պիտի գան, գերազանցելու մէկը միւսին այս համազգային մեծ եւ կարեւոր գործի իրականացման մէջ:

Նուիրական այս նպատակի համար կազմուած է մեր գլխաւորութեամբ յատուկ յանձնաժողով Փարիզի գաղութի բոլոր խաւերի ներկայացուցիչներից, որոնց անունները հրատարակուելու են շուտով: Փարիզըպէտք է իր գիտակցական, սրտեռանդն մասնակցութեամբ եւ առատ նուիրաբերութեամբ գեղեցիկ օրինակ հանդիսանայ մեր բոլոր գաղութների համար: Ժամանակի դժուարութիւններով չպէտք է առարկուն այս համազգային արժէքն ունեցող մեծ գաղափարը, դժուարութիւնների մէջ կատարուած գործն է, որ աւելի գնահատելի է, ուստի եւ նորա յաջողութեան պէտք է մասնակից լինին ամէնքը, հարուստն ու աղքատը, ծերն ու երիտասարդը, արբ եւ կանայք, բոլոր հոգեւոր գաւակները ու հարազատները Մ. Աթոռի: Նոյն իսկ մանուկները պիտի ներշնչուին իրենց ծնողներից իրենց փոքրիկ խնայողութիւններից բաժին հանել, որպէս զի նրանց մատաղ սրտի եւ հոգու մէջ էլ տպաւորուի հանրական շահերի ըմբռնումն ու զոհաբերելու պատրաստակամութիւնը:

Հա՛յ եղբայրներ եւ քոյրեր, *պէ՛տք է նորոգուի եւ պահպանուի Ս. Էջմիածինը*: Մեր՝ հասարակաց Հօր, Ս. հայրապետի նուիրական իդձն ու փափաքն է այդ: Մաղթում եմ, որ Սփիւռքի համայն հայութեան վեհական կամքն ու որոշումը դառնայ այն: Անհրաժեշտ է, ստիպողական էջմիածնի նորոգութեան գործը, որպէսզի ոչ միայն կանգուն մնայ նիւթական շէնքը, այլ եւ այն հոգին, որ մարմնաւորում է հայրապետական Աթոռն:

Ամենայն Հայոց Ս. Կաթողիկոսի լիազօր ներկայացուցիչ եւ նուիրակ՝

ԳԱՐԵԳԻՆ ԱՐՔԵՊՍ.

5 *Մարտի*, 1935, *Փարիզ*

ՎԱՂԸ՝ ՄԵՐ ՁՈՐՐՈՐԴ ՏԵՍԱԿՅՈՒԹԻՒՆԸ ՕՐՈՒԱՆ ՀՈԳԵ – ՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Զանգուածային ձերբակալութիւններ Խ. Միութեան մէջ

Ռուս մենշեւիկներու արտասահմանի պատուիրակութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ համաձայն իր ստացած տեղեկութիւններուն (28 փետրուար), զանգուածային ձերբակալութիւններ կատարուած են ամբողջ Խ. Միութեան մէջ: Կալանաւորներուն մէջ կը գտնուին բազմաթիւ ընդդիմադիր համայնավարներ, ինչպէս եւ հիւ – շատ ծանօթ բոլոր մենշեւիկները, գլխաւորաբար անոնք որ լրացուցած են իրենց բանտարկութեան կամ աքսորի շրջանը: Այս վերջիններուն մէջ կը գտնուին Եէկով եւ ընկերուհի Զախարովա, որոնք վերջերս հեռագիր մը ուղղելով Ֆագաձէն, շնորհաւորած էին Ֆրանսայի ընկերվարականներուն եւ համայնավարներուն գործակցութիւնը:

— . —

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՀԱՊՇԻՍՏԱՆ չէզոք գօտի մը հաստատեցին վիճելի հողամասին մէջ: Հապէշական կառավարութիւնը ընդունեց Իտալիոյ առաջարկած բոլոր պայմանները: Պայմանագիրը ժամանակաւոր է եւ վերջնական պիտի դառնայ մասնաւոր բանակցութիւններէ յետոյ: Միւս կողմէ Իտալիա կը շարունակէ իր զինուորական առաքումները:

ՕՐԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔԻ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑՆԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱԿՈՏՈՐ ԸՆԹԱՑՔԻ ՎԱՅԵԼՈՒՑՔԸ ԵՎ ՆՐԱ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ

«...ՉԵՍ ՈՒՐԱՑԻ ՀԱՅԵՐԵՆ ԼՍՈՒԼ»

ՈՐՈՇ ՀԱՐՑԵՐ ՀԱՅ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԿ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Հայ ժողովրդի պատմության ուսումնասիրության գործում մեծ նշանակություն ունի հայկական աղբյուրների ուսումնասիրությունը։ Հայ պատմագրությունը հարուստ է տեղեկություններով, որոնք հնարավորություն են տալիս ոչ միայն վերականգնելու հայ ժողովրդի անցյալի պատմությունը, այլև ուսումնասիրելու հարևան ժողովուրդների պատմությունը։ Հայ պատմագրության ուսումնասիրությունը ունի երկարատև ավանդույթներ։ Դեռևս 5-րդ դարում հայ պատմագրությունը հասել էր զգալի զարգացման։ Հայ պատմիչները ոչ միայն հավաքում և գրի էին առնում տեղեկություններ, այլև քննադատորեն վերաբերվում էին իրենց աղբյուրներին։ Այդ ավանդույթները շարունակվեցին հետագա դարերում։

Հայ պատմագրության ուսումնասիրության մեջ կարևոր տեղ է գրավում 19-րդ դարի հայ գիտնականների ներդրումը։ Նրանք հրատարակեցին բազմաթիվ հին ձեռագրեր, կազմեցին ցուցակներ և ուսումնասիրություններ գրեցին հայ պատմագրության առանձին հարցերի մասին։ Այդ աշխատանքները մեծ նշանակություն ունեցան հետագա գիտական հետազոտությունների համար

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ԿՈՉԸ

Ա. Վիլիպիկյանի խոսքը ուղղված է մեր հանրապետության ներսում և դրսում ապրող հայ ժողովրդի ամենալայն զանգվածներին, որոնք ոգևորությամբ են ընդունել Սովետական Հայաստանի աշխատավորների կոչը՝ ամեն կերպ նպաստելու Սովետական Հայաստանի տնտեսական ու մշակութային հզորացմանը։ Ելույթ ունեցողները հայտնում են իրենց անսահման երախտագիտությունը Սովետական Հայաստանի աշխատավորների կոչի համար, որը նրանց ներշնչում է նոր հաղթանակների։

պատոսներուն ալ հրամայուած է արգիլել յունական նաւերուն վերադարձը, որպէսզի ապստամբներուն ձեռքը չանցնին կամ անոնց օգնութիւն չհասցնեն:

⁂ Այն երեսփոխանները ուծերակուտականները որոնք տակաւին ձերբակալուած չեն, հրաման ստացան չհեռանալ իրենց տուներէն եւ միշտ պատրաստ գտնուիլ որ եւ է կոչնագրի պատասխանելու :

⁂ Պուլկարիոյ արտաքին նախարարը կարեւոր ժողով մը սարքեց Սոֆիայի մէջ, Յունաստանի կացութեան մասին խորհրդակցելու համար: Կը մասնակցէին Ֆրանսայի, Գերմանիոյ, Փոքր Համաձայնութեան եւ Պալքանեան պետութիւնները: Ցետոյ Պորիս թագաւորը երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ վարչապետին հետ, դարձեալ Յունաստանի մասին:

Աթէնքի ռումանական դեսպանը այցելելով Յունաստանի վարչապետին, յայտնեց թէ պալքանեան համաձայնութիւնը բացառիկ ուշադրութեամբ կը հետեւի դէպքերուն, մաղթելով որ անհետաձգ բաղաքացիական պատերազմի վտանգը:

⁂ Աթէնքի թերթերը կը գրեն թէ կառավարութիւնը բռնած է Մակեդոնիոյ ապստամբներու հրամանատարին, Զօր. Քամէնոսի մէկ հեռագիրը, որով կը խնդրէր ծովակալ Տէմէսթիֆասէն՝ օգնութեան հասնիլ եւ զօրք հանել:

⁂ Ելմտական նախարարը խոստովանելով հանդերձ թէ ապստամբութիւնը նոր ծախքեր պիտի պատճառէ, յայտարարեց թէ Յունաստան պիտի վճարէ իր արտաքին պարտքերը, համաձայն Լոնտոնի պայմանագրին: Նախարարը ձերբակալել տուաւ այն անձերը որոնք երկիւղալի լուրեր կը տարածէին ելմտական կացութեան մասին:

Չինուորութեան երկարաձգման խնդիրը

Նախարարական խորհուրդը երէկ, հինգշաբթի, չինուրեան ենթարկեց չինուորութեան շրջանի երկարաձգման ծրագիրը: Առաջին ընթերցումն է այս, իբրեւ նախնական խորհրդակցութիւն: Վերջնական որոշումը պիտի տրուի երկրորդ ժողովի մը մէջ, եւ յետոյ օրինագիծը պիտի ներկայացուի խորհրդարանին, թերեւս յաջորդ շաբթու:

Այս խնդիրը արդէն իսկ իրարանցումի մատնած է հանրային կարծիքը: Երեսփ. ժողովի զինուորական յանձնաժողովին առջի օրուան նիստին մէջ, երեսփոխան մը հարցումներ ուղղեց, իմացած ըլլալով թէ կառավարութիւնը կ'ուզէ երկու տարուան վերածել զինուորութեան շրջանը: Յանձնաժողովին նախագահը պատասխանեց թէ օրինագիծը շուտով պիտի ներկայացուի խորհրդարանին :

Կ'ըսուի թէ այս միեւնոյն հարցին առթիւ, Պ. Էռիօ թելադրած է իր բնկերներուն՝ փութացնել արմատական – ներու ընդհ. ժողովին գումարումը, նշանակելով մարտ 30ի եւ 31ի, ինչպէս որոշուած է:

Զախակողմեան մամուլը եւ մասնաւորապէս բնկերվարական – համայնավար միացեալ ճակատը բուռն պայքար կը մղէ այս նոր ծրագրին դէմ, ազդարարելով թէ ընդհ. սպայակոյտը կ'ուզէ իր համբը պարտադրել եւ պատերազմի պատրաստուիլ:

Անգլիոյ նոր սպառազինութիւններ

Անգլիոյ երեսփ. ժողովը չորեքշաբթի օր սկսաւ քննել նաւային ելմտացոյցը, որ նոյնպէս յաւելում կը ցուցնէ – 3,500,000 ստերլին: Ցամաքային եւ օդանաւային ուժերն ալ հաշուելով, Մեծ Բրիտանիա 1935ին ազգային պաշտպանութեան պիտի յատկացընէ մօտաւորապէս 10 միլիոն ոսկիի յաւելուածական վարկ մը: Ամբողջ ելմտացոյցը կը հասնի 60,050,000 ոսկիի, մինչդեռ անցեալ տարի 57,050,000 էր:

Նաւային վարկերու յաւելման մեծ մասը պիտի գործածուի գլխաւոր ռազմանաւերու նորոգման եւ արդիացման: Միեւնոյն ատեն պիտի աւելնան 2200 նաւազներ եւ սպաներ: Իսկ նոր մարտանաւերու շինութիւնը պիտի շարունակուի համաձայն նախորդ ծրագրին:

Երեսփ. ժողովի նոյն նիստին մէջ, աշխատաւորական երեսփոխան մը հարցուց թէ կառավարութիւնը չուգե՞ր խտ առնել Մահոնըլտի գեկոյցը՝ սպառազինութեանց յաւելման մասին, մինչեւ որ կարելի ըլլայ խորհրդակցութիւններ կատարել Պերլինի մէջ: Արտաքին նախարարը «ո՛չ» պատասխանեց վճռապէս: Այս առթիւ հաստատուեցաւ թէ ոչ ոք կը հաւատայ Հիթլերի հիւանդութեան, եւ բոլորն ալ գայն կը վերագրեն դիւանագիտական ճարտարութեան մը:

Մինչ այս մինչ այն, պայթարը կը շարունակուի միջազգային մամուլին մէջ, Անգլիոյ վարչապետին զեկուցման եւ Պերլինի ճամբորդութեան յետագային մասին: Գերմանական թերթերը ուժգնօրէն կը մեղադրեն թէ Անգլիան եւ թէ Ֆրանսան, պնդելով թէ սխալ տեղեկութիւններ կը տարածեն Գերմանիոյ վերազինման մասին, արդարացնելու համար իրենց սպառազինութիւնները: Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ ինչ որ ալ պատահի Պերլինի ճամբորդութեան մասին, արտաքին նախարարը չպիտի հրաժարի վարշաւայի եւ Մոսկուայի այցելութենէն, որ նոյնման մեծ արժէք ունի:

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԷԿՈՒԿԻՒ ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔԻ ձոյլ ոսկի գողցուեցաւ Փրոյտրնի օդանաւային կայանէն (Լոնտոն): Անծանօթներ մտնելով օդանաւային ընկերութեան գրասենեակը, փախցուցին երեք սրնտուկներ, որոնք Փարիզ պիտի փոխադրուէին:

ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԵՑԱՒ «Ռորսիֆայի վագրը», իբրեւ չակաւոր աւազակ Սփատա, որ տարիներով ահուսարսափ սփռած է այդ շրջանին մէջ: Սփատա մոլեռանդ հաւատացեալ մըն է, եւ երբ վճիռը հաղորդեցին, ազաղակեց.— «Չհասկցան գիս: Ահաւոր փորձաճիներ պիտի թափին աշխարհի վրայ »:

ՄՇՏՆՋԵՆԱԿԱՆ ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԹԵԱՆ դատապարտուեցաւ հրէշ մը, Ֆիրմէն ժան, որ տարիներէ ի վեր կը գործածէր իր աղջիկը: Նախապէս ձերբակալուած էր 1930 յունիսին, բայց ազատ արձակուեցաւ, կինն ու աղջիկը ետ առած ըլլալով իրենց ամբաստանութիւնը: Հրէշը նորէն կը շարունակէր իր պիղծ յարաբերութիւնները, այն աստիճան որ աղջիկը ստիպուեցաւ դրացիներուն մօտ ապաստանիլ: Այս անգամ մայր ու աղջիկ նորէն դատարան դիմեցին եւ խոստովանեցան թէ սուտ խօսած էին, որովհետեւ հրէշը կը սպառնար սպաննել գիրենք: Առաջին անգամ է որ այսման ծանր պատիժ կը տրուի նոյն յանցանքին համար:

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԴԵՌ ՉԻ ԳՏԱԾ այն անծանօթը, որ մահացու վէրքեր տուած էր Օննիկ Տէտէեանի, ինչպէս գրած էինք երէկ: Կը կարծուի թէ պատճառը գողութիւն է, որովհետեւ Տէրէեան կիրակի օր վիշիէն Փարիզ եկած էր գնումներու համար եւ 5000 ֆրանք դրամ ունէր վրան:

Հ. Ց. Դ.

ՓՈՆ ՏՕՊՆԱՑԻ «Կորիւն» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 1ին Գրադարանի սրահին մէջ, կարեւոր օրակարգ: Սէկ Փէյրի վրէժ խումբի ընկերներէն ներկայ գտնուիլ որոշուած ժամուն:

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

Մարսէյլի վրէժ խումբի ընկերահամակրական հաւաքոյթ դասախոսութիւնը (Փետր. 18ի առթիւ) վաղը շաբթ երեկոյ ժամը 8ին: Կը խօսի ընկեր Հ. Սէրէնկիւլեան:

«Վռամեան» ենթակոմիտէի ընկերահամակրական հաւաքոյթ դասախոսութիւնը (Փետր. 18ն առթիւ) այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը հինն կը խօսի ընկեր Պ. Շիւսեան:

«Նիկոլ-Դուման» ենթակոմիտէի (Կարտան) ընկերահամակրական հաւաքոյթ դասախոսութիւնը այս կիրակի կէս օրէ ետք ժամը 3ին Դաշնակցութեան Տան մէջ: Կը խօսի Х.

ԸՆԿԵՐՈՒՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻՒ

Հ. Ց Դ. ՍԷՆԹ ԷԼԻԷՆԻ ԱՆՑՕՐ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Դարբեան Գրադարանի սրահին մէջ կը նախագահէ ընկ. ԱՐՇԱԿ ՊՕՋԻԿԵԱՆ: Կը խօսի ընկ. ԼԵՒՈՆ ՊԱՋԱՆՏՈՒՐԵԱՆ

Մուտքը ազատ է:

×

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Շովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Տէսինի Կոմիտէին

եւ մասնակցութեամբ Քրխտաֆոր, Ռոստոմ եւ Զաւարեան խումբերու

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին Հ. Ց. Դ. ՏԱՆ ՄԷՋ

Կը խօսի ընկ. ԱԶԳԻՆ ՄՈՒՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Նոյն իրիկունը ընտանեկան պարահանդէս դիմակաւոր եւ անդիմակ մինչեւ առաւօտեան ժամը 2 մասնակցութեամբ ԹԻՐԱՐՏԻ Երգչախումբին: Մուտք 2 ֆրանք:

»»»··«««

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 19Ի ԱՌԹԻՒ

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Վ.Ա.Լ.Ա.ՆՕՍԻ կոմիտէին կողմէ

Տեղի կ'ունենայ այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

Քաֆէ տը լ'Էթթ վերնայարկը:

Կը խօսի ընկերը Մ. ԲԱՐԽԵԱՆ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒՒԻՆՈՅԻ կարմիր խաչի հանդէսը յետաձգուած է Մարտ 17ին:

ՀԱՒՇԱՏԵՍՏ

ՓԱՐԻԶԻ ֆարօն-ֆուրուբեարէի Հ. միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, 131, rue du Fbg. du Temple, մէթրօ Պէլվիլ, օրակարգ ընտրութիւն նոր վարչութեան եւ ուրիշ կարեւոր հարցեր:

Կը խնդրուի նախորդ վարչութենէն ներկայանալ միութեան գոյքերուն:

Վասպուրականցի Հայրենակիցներուն

Փարիզի եւ շրջաններու մէջ բնակող երկսեռ բոլոր վասպուրականցիները անխտիր ժողովի կը հրաւիրուին 22 Մարտ, ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին Տ'օրիա ճաշարանին մէջ, 61. Rue Mr. le Prince, Մէթրօ Odéon, հիմնելու համար վասպուրականցիներու Հայրենակցական միութիւն մը: Բոլոր հայրենակիցներէն կը խնդրուի անպայման ներկայ գտնուիլ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՏՕՆԻ ՕՐԹԻՒ

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ «ԸՆԿԵՐ-ԿԱՐՕ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ նախաձեռնութեամբ եւ մեծ պատրաստութեամբ այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, Լա վիան թի «Էրմիթաժ»ի սրահին մէջ:

Կը ներկայացուի՝ *ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ*

Մանրամասնութիւնները տեղ ոյն վրայ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած՝ ՍԹԱՆՈՉԻ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

9 *Մարտ Շաբաթ երեկոյ ժամը* 8.30էն *մինչեւ առաւօտ*

Salle LUCIENի *սրճեղ բատերասրահին մէջ*

13, Rue d'Issy, Billancourt. Métro: Marcel Sembat.

Վեկավարուհեամբ պ. *Վ. ԱՒԹՈՒՆԵԱՆի* առաջին անգամ ըլլալով կը ներկայացուի *ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ* (տրամ 6 արար)

Jazz «ZEP» եւ արեւելեան նուագ. *Թանկօի մրցում*

Ճոխ պիֆէ ժողովրդական գիներով

Մուտք 5, 7 եւ 10 ֆրանք:

Հաղորդ. միջոց.— փորձ վէրսայլէն առնել 23 թիւ հիմնարկատը եւ իջնել Point du Jour.

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

16 Մարտ Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 8.30ին

13, rue Pierre Curie, K. Bicêtre Պ. Ռուի անէ-ռեատեանի արահին մէջ

Կազմակերպած փոքր տ'ինթալիի դպրոց. տիկնանց Սահաճիւղի վարչութեան կողմէ (ի նպաստ շրջանիս մանկապարտէզին):

կը ներկայացուի կարող ուժերու կողմէ՝

«ՊԱՇՏՕՆՆ ԽՌՄԲԱԼ Է» գաւեշտ

երգ, արտասանութիւն, հայկական պար եւ զանազան անակնկալներ դպրոցի աշակերտներու կողմէ.

Մուտք 3 ֆրանք:

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՑՈՒՒՑԻՔ ՓՏՏՈՒԵՑԻՔ ԵՒ ԴՆԵՑԻՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒՉ

ԱՐՔԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԱՆԱՐԱՏ ԱԽՈՐԺԱԲԵՐ

Պոլսոյ օդին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ քէյֆ կուտայ:

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱՒԱՔԻԲԷԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, Clamart (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԸՆԿԸՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Criqui

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆր. Շ. Կ. Խաչի Անկէնի մասնաճիւղի վարչութիւնը իր խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնէ Շրջ. վարչութեան ատենապետուհի տիկ. Տ. Միսաքեանին եւ Պ. Ս. Սասունիին իրենց կուռ եւ գեղեցիկ բանախօսութիւններուն համար, Պ. եւ տիկ. Ա. Պարթեւեանին, տիկ. Մառի Քէրգիպաշեանին, տիկ. Արշալոյս Յարգիսեանին, օր. Ալիս Պալոնեանին, Պ. Ա. Դմբէճեանին, «կոմիտաս» երգչախումբին, որոնք իրենց շնորհքի մասնակցութեամբ գեղարուեստական սքանչելի բաժին մը կազմեցին, տիկ. Շ. Բաբերդեանին որ սիրայօժար եւ ինքնաբերաբար ստանձնեց սորվեցնել փոքրերուն «Սեւ Հոյեր»ու վերջին պատկերին ներկայացումը. հանդէսին կարգագիր մասնախումբին բոլոր անդամներուն եւ անդամուհիներուն, վիճակահանութեան նուիրատուներուն, Քիւրիւճեան – Փանոսեան Նպարեղէնի տան եւ Պ. Մելքոնին որոնք ճոխ նուիրատուութիւնները ըրին պիւֆէին, եւ բոլոր անոնց որոնք իրենց անձնուէր ջանքերուն շնորհիւ մեծապէս նպաստեցին փետրուար 24ին տեղի ունեցած մեր հանդէսին:

× Հանդէսին նկարագրութեան մէջ մոռցուած էր յիշել Պ. Պերճ Թաշճեանը, որ յաջողութեամբ արտասանեց Շուշանիկ Կուրղինեանի «Այդ մենք ենք գալիսը, բանուորի մը տարազով:

Վարչութիւն

×

Հոգաբարձութիւնս իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Պ. Պ. Աւօ Քէչէճեանի, Թաշճեանի, Յակոբեանի, Սահակի եւ Հուպուեանի, որ իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը բերին Փետր. 17ին Եկեղեցւոյս մէջ Տ. Գարեգին Արքեպսկ. Յովսէփեանի կատարած Ս. Պատարագի եղեցողութեանց համար:

Հոգաբարձութիւն Ա.Ն.Ս.Ո.Վ.Իլի Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՐԻ

ՀԱՑ պատուաւոր եւ մասնագէտ կին մը կը ստանձնէ նորածին երախաներու խնամքը:

Կը ստանձնէ նաեւ այր եւ կնոջ մը տնական աշխատանքները:

Դիմել *Յառաջի* վարչութեան:

ՅԱՌԱՋԻ ԵՒ ՄԵՂՄԻԻ ՀԱՄԱՐ

դիմեցէք՝ ընկեր **Sarkis Bilalի**

7, rue du Puy, Romans (Drôme).

ԹԱՂԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱԳԻՐԸ

»»»··«««

Գրեց՝ ԲԱՖՖԻ

Գեղեցկադէմ գործակատարը մի լաւ գրաւական է առեւտուրի յաջողութեանը, մանաւանդ երբ գնողները կանայք են:

Շատ անգամ ես դիտմամբ գործը երկարացնում էի, աւելի այն ժամանակ, երբ տեսնում էի, որ ինչպէս առաւմ են, մէկի «աչքումը լոյս կար»:

— Օրիորդ, առում էի, ձեր զեղեցիկ դէմքին չատ կը սազի այդ հիանալի վարսակալը, յատուկ ձեր սիրուն մազերի համար պատրաստուած է: Օրի՛ որդը ժպտում էր, խնդրում էր մօրից գնել այն վարսակալը:

Ի՞նչ էր անում քաւոր Պետրոսը:

Տեսար, մօտեցաւ տան պատուհան: (Ըստ մեծի մասին այնպիսիներին, որոնց վրայ տանկիք ուշադրութիւն չեն գարձնում, միայն նայում են, որպէս մի հնացած, գործածութիւնից ընկած կարասիքի վրայ): Կը սկսէր դրաւեցնել նրան, առածներ, առակներ կը պատմէր, եւ արտառուելու չափ կը ծիծաղացնէր: Նա առանձին ընդունակութիւն ունէր պատմուներին դրաւելու: Այդ մէջտեղին ես առեւտուրը աւելի ձգտում էի, որպէսզի քաւոր Պետրոսը աւելի երկար ժամանակ ուշնեննայ, որպէս նա սովորաբար առում էր՝ « տան յիմարի ուղեղը թաք տալու »...:

Այդ առանց նպատակի չէր: Որովհետեւ քաւոր Պետրոսը իւր յատուկ խոբամանկութեամբ, տեղեկանալով նոյն տան հանգամանքներին, այնուհետեւ քիչ չէր պատահում որ միանգամ իւր արկղով այն տունը մտնող մանրավաճառը միւս անգամ յայտնւում էր բոլորովին ուրիշ կերպարանքով.— խաչով, աւետարանով, կամ սրով, գիչերային մթութեան մէջ...:

Եւ այդպէս, մեր մանրավաճառութիւնը ունէր ոչ թէ չահեկան նպատակ, այլ մենք գործ էինք դնում որպէս մի միջոց, որ նրա պատրուակով կարողանայինք մեր ցանկացած տեղերը մտնել, հետազօտել, լրտեսել, առանց մեզ վրայ կասկած յարուցանելու :

Ես մինչեւ այսօր սարսափով յիշում եմ մի դէպք... մինչեւ այսօր զգում եմ իմ ձեռքերի վրայ այն անմեղ արեան թացութիւնը :

Գանում էինք վոքրիկ գաւառական քաղաքում: Մենք մտանք մի տուն, ի հարկէ, իբրեւ մանրավաճառներ: Քաւոր Պետրոսը սովորութիւն ունէր հարկը պահանջած տեղերում ցոյց տալ իրան կամ յիմար, կամ ապուշ եւ կամ չափից դուրս մխիթար: Այդ տան մէջ նա ձեւացրեց իրան առաջիկ երկչոտ.

Այնտեղ ապրում էին չորս հոգի մարդ՝ — երկու աղուոր ամուսիններ, մի սպասուոր եւ մի աղախին: Ամուսինն այրը ծխում էր իւր էրբուխը եւ անդադար զանգատւում էր բեվմատիզմից: Պառաւ տան տիկինը զբաղած էր իւր մոխրագոյն թութակով եւ երկու սպիտակ կատուներով, որոնք նրա դէմաւոր մխիթարութիւնն էին ներկայացնում :

Երբ որ մենք դներս մտանք, թութակը արտասանեց մի քանի մարդկային բառեր: Քաւոր Պետրոսը զարհուրե – ցաւ...: Այդ մարդը, որ հազար սատանաներից երկիւղ չունէր — « սատանան»... « սատանան»... աղաղակելով, ճիչ բարձրացնելով, դուրս փախաւ: Տանտիրոջ վրայ ցաւալի ներգործութիւն ունեցաւ, երբ տեսաւ որ իւր թութակը անզգուշութեամբ վախեցրեց խեղճ մարդուն: Նա իւր սպասաւորին: Պառաւը երկար աշխատում էր համոզել, հանդստացնել նրան, հաւատացնելով որ իւր տեսածը սատանայ չէ, այլ հասարակ թռչուն է, միայն սովորել է մի քանի բառեր արտասանել: Քաւոր Պետրոսը որ մի քանի անգամ եղել էր թութակների հայրենիքում եւ ահագին խումբերով էր տեսել նրանց Հնդկաստանի կղզիներում, — վերջապէս համոզուեցաւ, որ իւր տեսածը սատանայ չէր, մանաւանդ երբ պառաւը դրեց նրան իւր ոսկրացած ձեռքի վրայ եւ սկսեց չաքար ուտացնել:

Բարեխիղճ ամուսինները, քաւոր Պետրոսին աւելի մխիթարելու համար, դիտմամբ թանգ վճարելով, գնեցին մեզանից զանազան իրեղէններ, որոնք մեզանից ետ առնելու, այլ պահանջեց մի ահագին կտոր սառն մխա եւ մի չիչ արաղ, որ եւ նրանց երկար կեանք բարեմաղթելով, հեռացանք:

Մենք իջեւանել էինք մի կեղտոտ հիւրանոցում, որ աւելի նման էր գինետան, այն զանազանութեամբ միայն որ այստեղ կարելի էր գտնել խիստ վատ կահաւորած սենեակներ: Նրա ընդարձակ բակում իրանց ձիանները հանգստացնելու համար կանգնում էին կառապանները: Այդ պատճառով այդ հիւրանոցը այն տեսակներից էր, ուր ամբողջ գիչերը յաճախորդները չեն պակասում. անդադար չառերը մտնում են եւ դուրս են գալիս: Եւ այդ հարթած, խեղաթիւրած խառնիճաղանճի մէջ տիրում էր այնպիսի բադոսային խառնաչփոթութիւն, որ ոչ ոչ միմեանց չէր հասկանում: Այդ բոլորը մեզ համար չատ նպաստաւոր էր: Մեզ չատ հնարաւոր էր գիչեր – ուայ մի որոչեալ ժամում դուրս գալ այնտեղից, գնալ ուր որ ցանկանում էինք, կատարել մեր գործը եւ կրկին վերադառնալ, առանց ոչ ոքից նկատելի լինելու:

Քաւոր Պետրոսը մի գիչեր չգնաց հասարակաց սենեակները ընթրիք ուտելու, այլ պահանջեց մի ահագին կտոր սառն մխա եւ մի չիչ արաղ, որ բերեցին մեր սենեակը: Նա մի քանի մարդու չափ ուտել կարող էր, իսկ մարդը չիչ արաղը նրա սովորական խմիչքն էր ընթրիքի ժամանակ: Ես արաղ չէի սիրում, պահանջեցի ինձ համար մի չիչ գինի:

Մենք տեղեկացել էինք որ այն տունը որտեղ թութակը վախեցրեց քաւոր Պետրոսին, փոքրիկ քաղաքի հարուստ տներից մէկն էր: Մենք գիտէինք որ երկու ձերբունի ամուսինները ունէին իրանցման մէջ մի նշանաւոր գումար, որ պահել էին սեւ օրուայ համար:

Ընթրիքից յետոյ քաւոր Պետրոսը հարցրեց ինձ.

— Մուրատ, դու ի՞նչ տեսակ գինի աւելի լաւ գործածել գիտես:

— Առջանակներ: Մի օր գրաչ կանք, ես հինգ անգամ մինը միւսի ետեւից կարողացայ խմել օղի մէջ նետած խնձորը:

(Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13)

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN ÉN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Թրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 9 ՄԱՐՏ SAMEDI 9 Mars 1935

11 ՐԴ ՏԱՐԻ - 11e Année N° 2749

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄՈՒԹԻՐԻ ՏԱԿ ԹԱՂՈՒԱԾ ԿՐԱԿՆԵՐ

=•·•=

Պուլկարիոյ բողոքը՝ Թուրքիոյ սպառազինութեանց առթիւ, կը սպառնայ աւելի ծանրացնել կացութիւնը, Պալքաններու մէջ։

Թուրքիա չատոնց իր ուշադրութիւնը կեդրոնացուցած է արեւելեան Թրակիոյ վրայ, որ երկար առեն լքուած էր։

Քրտական ապստամբութեան խորտակումէն յետոյ, նոյն լիազօրութիւններով Թրակիա փոխադրուեցաւ «արեւելեան նահանգներ»ու մարզպանը, Իլրահիմ Թալի։

Այս առթիւ արտակարգ խորհրդակցութիւններ կատարուեցան Էնկիրէնի մէջ։ Մանաւանդ հրահանգներ տրուեցան չրջանի նահանգապետներուն։ Եւ կազմուեցաւ հիմնական ծրագիր մը, երկու գլխաւոր ճակատներով,— Տեղաւորում եւ վերազինում։

Վերջին երեք տարիներու ընթացքին, «Ցառաջ» բազմաթիւ ուշագրաւ տեղեկութիւններ եւ դիտակցութիւններ հրատարակեց այս նոր քաղաքականութեան մասին, որ կ'ապացուցանէր թէ Թուրքիա ոչ միայն հրաժարած չէ եւրոպական ցամաքամասի վերջին փշրանքէն, այլ եւ աւելի հեռաւոր նպատակներ եւ ծրագիրներ կ'որոճայ։

Այսպէս, վերջին տարիներու ընթացքին, գաղթականներու տեղաւորման ծրագրին ծանրութեան կեդրոնն ալ փոխադրուեցաւ Թրակիա։ Նոյն իսկ մամուլը մանաւանդ քարոզութեան ձեռնարկեց, ուժ տալու համար նոր քաղաքականութեան։

Մամուլը կ'ուզէր ապացուցանել թէ՝ նախընտրելի է ամէնէն առաջ չէնցնել Թրակիան, այնտեղ համախմբելով Պուլկարիոյ եւ մանաւանդապէս Ռումանիոյ Թուրքերը, որոնք չպիտի կրնան յարմարիլ Անատոլուի կամ արեւելեան նահանգներու միջավայրին։

Այս առթիւ, կ'արծարծէին պատմական յիշատակներ, կ'ոգեկոչէին հին փառքերը, եւ տնտեսականին հետ քաղաքական հեռանկարներ ալ կը պարզէին։

Նոր քաղաքականութիւնը մանաւանդապէս գոյն եւ չեշտ առաւ անցեալ տարի, փոխադարձ ամբաստանութիւններով։

Պուլկարական Թերթերը եւ ազգային կազմակերպութիւնները կը գանգատէին թէ Թրքական զաղտնի գործակալներ եւ միու-Թիւններ դաւեր կը լարեն բուն իսկ Պուլկարիոյ մէջ, զրդռելով Իսլամները, որոնց Թիւը կէս միլիոնը կ'անցնի։

Իսկ Թուրքերը աւելի բարձր պոռալով, կը յայտարարէին թէ Պուլկարիա «կը փճացնէ» իր երկրին մէջ հաստատուած Թուրքերը, նիւթապէս թէ բարոյապէս։

Մինչ բանավէճը կը չարունակուէր — եւ այժմ կը չարունակուի չատ աւելի բուռն— Իտալիոյ արեւելեան գործակալութիւնը կը հաղորդէր հետեւեալ տեղեկութիւնները (Ցառաջ, 26 փետր.)։

1. Վերջերս Էնիրնէի մէջ գումարուած է ժողով մը, նախագահութեամբ Թալ Օկուրանի (Իպրահիմ Թալի)։

2. Ժողովը բնուած է ծրագիր մը, որուն համաձայն 350,000 գաղթականներ պիտի տեղաւորուին այդ շրջանին մէջ, երեք տարուան ընթացքին, փոխադրուելով Ռումանիայէն, Պուլկարիայէն, Եուկոսլավիայէն եւ Խրիմէն։ Այս բոլոր գաղթականները պիտի տեղաւորուին Թրակիոյ մէջ, հեռացած Յոյներուն եւ Պուլկարներուն տեղ։

3. Թրքական կառավարութիւնը նկատի ունենալով Պուլկարներու ձգտումները, անհրաժեշտ կը գտնէ զօրացնել Թրակիոյ ամրութիւնները եւ կատարեալ ձեւի մը վերածել զինուորական կազմակերպութիւնը։

4. Թուրք Թերթերը դիտել կուտան թէ Թրակիոյ մէկ մասը անարդարօրէն միացուած է Պուլկարիոյ, մանաւանդ որ մինչեւ Ֆիլիպէ երկարող երկրամասը ոչ մէկ զինուորական կամ տնտեսական արժէք ունի Պուլկարիոյ համար ...

Մնացեալը կը տեղեկանաք պուլկարական ծանուցագրէն, որ յանձնուած է Ազգերու Դաշնակցութեան, եւ որ չատ աւելի ծանրակչիռ իրողութիւններ կը մատնանչէ։

Ուրեմն, 1. *Թուրքիա տեղաւորում կը կատարէ Թրակիոյ մէջ, քշելով պուլկարական վերջին մնացորդները։*

2. *Արտակարգ սպառազինութիւններ կատարած է եւ կը կատարէ, հրոսախումբեր կազմելով տեղին վրայ, 500 Թնդանօթ, ինչպէս եւ 24,000 զինուոր փոխադրելով դուրսէն։*

3. *Զօրքն ու ժողովուրդը կը նախապատրաստէ արշաւանքի մը, դէպի հարաւային Պուլկարիա ...*

Երեւութապէս, այս պատրաստութիւնները կապ ունին Յունաստանի դէպքերուն հետ։ Իսկ իրականին մէջ, չատոնց սկսած են, եւ այժմ նոր թափ կ'առնեն, իբրեւ հետեւանք յունական յեղափոխութեան։

Պալքանեան դաշինքով, որուն չմիացաւ Պուլկարիա, որպէս զի վերջնապէս չկորսնցնէ իր հողային պահանջները, եւ մանաւանդ վերջապէս Թուրքեւհելլէն զինակցութեամբ, Թուրքիա յանձն առաւ պաշտպանել Յունաստանի հողային ամբողջութիւնը։ (Եւ ուած է պաշտպանել Յունաստանի հողային ամբողջութիւնը։ (Եւ փոխադարձաբար)։

Յունական ապստամբութիւնը բացառիկ պատեհութիւն մը կ'ընծայէ Թուրքիոյ, յառաջ տանելու համար իր հիմնական քաղաքականութիւնը,—ոչ միայն տեղաւորում եւ վերազինում Թրակիոյ մէջ, այլ եւ ծաւալում։

Ո՞ւր կրնայ յանգիլ այս չոգեպինդ վիճակը, չերջապատուած՝ այնքան պայթուցիկ նիւթերով։

Գոհանա՞նք արձանագրելով դէպքերը, փոխանակ բարձր քաղաքականութիւն փորձելու եւ դուչակութիւններ կատարելու։

Համբանք չունին մեր «քաղաքագէտները», իսկ մեզի կ'ինչայ վերլուծել կացութիւնը, այնպէս ինչպէս կը ներկայանայ, մէկ օրէն միւսը։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԲՈՂՈՔԵՑ ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄՕՏ ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ԴԷՄ

Թուրքերը 500 թնդանօթ եւ հինգ զօրաբաժին ՎԵԴՐՈՆԱՑՈՒՑԱԾ ԵՆ ԹՐԱԿԻՈՑ ՄԷՋ

»»»··«««

Թուրքիա իր կարգին կ'ամբաստանէ Պուլկարիան ըսելով թէ կ'ուզէ օգտուիլ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ

Յունական յեղափոխութեան ամէնէն տաք շրջանին, նոր անակնկալ մը կը սպառնայ վերի վայր շրջել բաղաքական կացութիւնը՝ Պալքաններու մէջ։

Մարտ 7ին, Ազգերու Դաշնակցութեան պուլկարական պատուիրակը, Պ. Անտոնով, ծանուցագիր մը յանձնեց ընդհ. քարտուղարին, բողոքելով թէ Թուրքիա մեծամեծ ուժեր կը կեդրոնացնէ պուլկարական սահմանին մօտ։ Լուրը անմիջապէս տարածուեցաւ, մեծ յուզում պատճառելով։

Պուլկարական ծանուցագիրը դիտել կուտայ թէ՝ պալքանեան դաշինքին կնճռումէն մէկ տարի վերջը, բրքական կառավարութիւնը սկսաւ վերակազմել իր բանակը, մեծապէս զօրացնելով սահմանամերձ շրջանին՝ արեւելեան Թրակիոյ զինուորական ուժերը։ Անցեալ տարի հինգ հարիւր թնդանօթ եւ երկու զօրաբաժին ղրկուած են այդ շրջանը։ Պուլկարական կառավարութիւնը բողոքեց, սակայն թրքական կառավարութիւնը պատասխանեց թէ այս ձեռնարկները անհրաժեշտ են, Տարտանէլի պաշտպանութեան համար։ «Իսկ անցեալ յունուարին եւ փետրուարին, Թրակիոյ բրքական ուժերը աւելցան նոր զօրաբաժինով մը։ Հրացաններ եւ ռազմանիւթ բաշխուեցաւ գիւղացիներուն, պարենաւորման, հանդերձաւորման եւ սպառազինութեան կայաններ հաստատուեցան սահմանագլուխին երկայնքը, եւ ընդհանրապէս տենդագին գործունէութիւն մը սկսաւ ամբողջ նահանգին մէջ, կարծես թէ պատերազմի նախօրեակին ըլլայիմք։ Բոլոր թրքական գիւղերու տուները լեցուած են զինուորներով եւ թնդանօթներով։ Թրքական կառավարութիւնը անբաւական համարելով այս ձեռնարկները, մարտ 1ին հրամայեց զէնիճի տակ առնել Թրակիոյ բոլոր պահեստիները։ Եւ որովհետեւ այս պահեստիները մեծ թիւ մը չեն կազմեր, նկատի առնելով շրջանին ցանցառ բնակչութիւնը, անոնց վրայ աւելցուցին 24,000 նորագիր զինուորներ, Պոլսէն եւ Անատոլուէն։ Էնիրնէի մէջ, բրքական իշխանութիւնը սկսաւ ՀՐՈՍԱԽՈՒՄԲԵՐ ԿԱԶՄԵԼ ԱՆԿԱՆՈՆ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԷ, ԾՊՏԵԱԼ ՍՊԱՌՆԵՐՈՒ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿ, ՈՐՊԷՍԶԻ ԳՈՐԾԱԿԱՑԻՆ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ ՄԷՋ, Ի ՆԱԽԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ՄՕՏԱԼՈՒՏ ԹՇՆԱՄՈՒԹԵԱՆՑ։ Ամբողջ շրջանին մէջ, խստօրէն դադրած են սպառներու եւ զինուորներու արձակուրդները, եւ տենդագին բարոզութիւններ կ'ըլլան թէ հաղաքացիներուն եւ թէ զօրքին մէջ, որոնք կը գրգռուին Պուլկարիոյ դէմ։ ԲԱՑԷՒԲԱՑ ԿԸ ԽՕՍՈՒԻ ԹՐՔԱԿԱՆ ՅԱՐՁԱԿՈՂԱԿԱՆԻ ՄԸ ՄԱՍԻՆ, ԱՅՆ ՀԱՒԱՏՔԸ ՆԵՐԾՆԶԵԼՈՎ ԹԷ ԹՈՒՐՔ ԲԱՆԱԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏ Է 24 ԺԱՄԷՆ ԳՐԱՒԵԼՈՒ ԱՄԲՈՂՋ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱՆ։ Այս առթիւ էնկիւրի ղրկուած բոլոր ծանուցագիրները մնացած են անպատասխանի»։

Ծանուցագիրը կ'ազդարարէ թէ Պուլկարիա պիտի հարկադրուի Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին դիմել, երբ չբարեփոխուի այս կացութիւնը։

Ի՞նչ կ'ըսէ թուրք պատուիրակը

Այս բողոքը իմանալէ անմիջապէս վերջ, բրքական պատուիրակը՝ Ռէմալ Հիւսնի փութաց Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարին հով, եւ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ։ Տեսակցեցաւ նաեւ Պ. Բոզէնպէրկի հետ, Ռուս մը, որ վերջերս պաշտօնի կոչուած էր Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ, իբրեւ օգնական քարտուղար։ Յետոյ կարգ մը յայտարարութիւններ ըրաւ մամուլին, մասնաւորապէս շեշտելով·

— « Թուրքիա միայն խաղաղասիրական նպատակներ կը սնուցանէ իր բոլոր դրացիներուն հետ։ Պուլկարիոյ այսօրուան ձեռնարկը եւ տրուած բացատրութիւնները ո՛ր եւ է կապ չունին դրացի եւ բարեկամ երկիրներու դժբախտ պատահարներուն հետ։ Բայց եւ այնպէս ստոյգ է թէ այս ձեռնարկը կատարուած է նիշդ այն պահուն երբ այդ դէպքերը տեղի կ'ունենան եւ դեռ չեն վերջացած ։ Իրողութիւն է որ Պուլկարիա զինուորական միջոցներ ձեռք առած է եւ կը շարունակէ առնել, յունական սահմանին վրայ։ Թուրքիա, իբրեւ անդամ պալքանեան միութեան եւ թուրքեւյունական սիրալիր համաձայնութեան, չէր կրնար անտարբեր մնալ այդ կարգադրութեանց հանդէպ։ Թուրքիա ամէն պարագայի մէջ հաստատապէս կապուած է Պալքանեան դաշինքով երաշխաւորուած հողային գոյավիճակի պահպանման։ Պուլկարիոյ ձեռնարկը չի փոխեր մեր ուղեգիծը, որ ներշնչուած է Պուլկարիան ալ օր մը Պալքանեան համաձայնութեան մէջ տեսնելու բաղձանքէն։ Մենք չենք կրնար լրջօրէն խօսիլ այդ համաձայնութեան ո եւ է մէկ անդամին ռազմատենչ դիտաւորութեան մասին, որովհետեւ դաշինքին էութիւնն իսկ կը տրամադրէ պահպանել հողային գոյավիճակը՝ Պալքաններու մէջ »։

«Ցառաջ»ի վաղուան թիւը

ԿԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՑ ԲԱՑԱՌԻԿ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ, ԱՄՍՈՒԱ-ԾԱՇՈՒՆՉԻ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ 1500ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ։

«ՑԱՌԱՋ»Ի ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՕՐՈՒԱՆ ՀՈԳԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

»»»··«««

ԻՆՉ Կ'ԸՍԷ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՏԵՂԱՒՈՐՄԱՆ ՖՐԱՆՍ. ԿՈՄԻՏԷՆ

ՄՄԲ.— Վերջերս տեղական Թերթ մը կը գրէր թէ Ֆրանսական կոմիտէ մը կազմուած է, գաղթավայրերու մէջ տեղաւորելու համար «հայմաթլոս» տարագիրները։ Այս առթիւ լուսաբանութիւններ խնդրած էինք բարկացուական եւ նախկին նախարար Պ. Ժիւսթէն Կոտառէ, որ յանձնարարած էր դիմել նոյն կոմիտէի վարչութեան ընդհ. քարտուղար Պ. Փրէսաքի (տես «Ցառաջ», 2 մարտ)։

Պ. Փրէսաք սիրայօժար ընդունելով մեր ներկայացուիչը, փութաց պատասխանել եղած հարցումներուն։

— Ի՛նչ է ձեր կոմիտէին նպատակը եւ անհայրենիք տարագիրներու մասին հետապնդած բաղաքականութիւնը։

= Մեր կոմիտէն կը ջանայ լուծել տարագիրներու տեղաւորման խիստ ստիպողական խնդիրը, առոր համար կրցած ենք հաւանութիւնն ստանալ Հարաւային Ամերիկայի բանի մը երկիրներու կառավարութեանց, մասնաւորաբար Փարակուէի, որ Ֆրանսայէն շատ փոքր չէ, բայց հազիւ մէկ միլիոն բնակիչ ունի··· Նկատի ունեցած ենք մանաւանդ ռուս գաղթականները։ Թէեւ շատ դժուարութիւններ ներկայացած են կազմակերպութեան սկզբնական շրջանին, բայց աստիճանաբար կը հարթուին արգելքները եւ մենք կրնանք ընտրել մեր նպատակին համապատասխանող եղկ-բագործական կամ արհեստագէտ տարրեր։

— Մինչեւ ցարդ արձանագրուողներուն մէջ Հայեր կը գտնուի՞ն։

= Չեմ կարծեր, թէեւ որ եւ է մասնաւոր տարր նկատի չենք ունեցած։

Շարունակելով իր բացատրութիւնները, ընդհ. քարտուղարը թուեց Փարակուէի առաւելութիւնները՝ երկրագործութեան եւ կլիմայի տեսակէտով։

— Կը հաւի՞ք ըսել, թէ Գերմանիայէն եւ վերջերս Սաարէն հեռացող հրեայ փախստականները հիւսիսային Սուրիա տեղաւորելու ծրագիր ունեցա՞ծ էք։

= Այդպիսի խնդիր առայժմ ուղղակի մեր գրասենեակին հետ կապ չէ ունեցած, բայց կրնայ ըլլալ, որ յետոյ մենք ալ զբաղինք։

— Այդ պարագային, երբ որ եւ է ժամանակ մեր սեղանին վրայ գայ այդպիսի խնդիր մը, չէ՞ք կարծեր թէ անելի մատնուած Հայերն ալ օգտուելու իրաւունք ունին։ Մանաւանդ որ, արդէն հազարաւոր հայ հողագործներ հաստատուած են, ցնծատելով երկրին տնտեսական զարգացման։

= Ո՛ր եւ է կասկած չունինք այդ մասին։ Հայերը լաւագոյն տարրը եղած են Արեւելքի մէջ։ Ի հարկին այդ մտքով կ'առաջնորդուինք։ Բայց մենք նկատի ունեցած ենք ուրիշ ծրագիր մը,— հարաւային Ֆրանսայի մէջ երկրագործական տարրեր հաստատել Հայերէ, ինչ որ շատ օգտակար ձեռնարկ մը պիտի ըլլար, մեր տեսակէտով։

— Վերջին հարցում մը եւս, հայ աշխատաւորներու կրած դժուարութեանց մասին։

Գիտէք, թէ ինչպիսի խոչընդոտներ կը գտնուին անոնց առջեւ, մէկ օրէն միւսը վերի վայր շրջելով անոնց վիճակը···

= Առ հասարակ մօտէն ծանօթ եմ այդ կացութեան, որ ցաւալի է բոլորիս համար ալ։ Բարեբախտաբար ծերակոյտի մասնաւոր յանձնաժողովը լրջօրէն կը զբաղի այդ խնդրով՝ արդար ու մարդասիրական կարգադրութիւններ ընելու համար։

Հանգանակիչ յանձնաժողով Ս. Էջմիածնի նորոգութեան համար

ՄՄԲ.— Երէկ հրատարակած էինք կաթող. նուիրակին կոչը, որով աջակցութեան հրաւէր կ'ուղղուի, Էջմիածնի նորոգութեան համար։ Այս առթիւ կազմուած է հանգանակիչ յանձնաժողով մը, որուն գլխաւոր անդամներուն ցանկը հաղորդած էինք երկու չաբաթ առաջ։ Այդ կազմը աւելի ընդլայնուած ըլլալով, սոսկած է հետեւեալ ձեւը, ինչպէս կը հաղորդեն մեզի, պաշտօնական աղբիւրէ։—

Վեհափառ եպիսկ. Քիւպարեան, Լեւոն Բհոյ. Տ. Արսլանեան, Տիկին Եաւոեան, Պ. Արսլանեան, Ո. Բուլղուրեան, Յ. Գալըպճեան, Պ. Խմէրեան, Յ. Թէլեան, Բժ. Վ. Թորգոմեան, Զ. Խանգատեան, Ն. Կարագեան, Ա. Կէվրէկ, Ա. Համբարձումեան, Վ. Ճէվահիրեան, Զ. Յակոբեան, Խ. Ներսէսեան, Գ. Զաքրեան, Ե. Պարկիր-ճեան, Խ. Սվաճեան, Յ. Սարաճեան, Տ. Տէվլէքեան, Ս. Փափազեան, Կ. Փափազեան, Բժ. Պ. Քօլօլեան։

Յանձնաժողովի վարչութեան կազմը.—

Պ. Լ. Կիւմիւշկէրտան՝ ատենապետ, Տիկին Զ. Ճէվահիրեան՝ փոխատենապետուհի, Պ. Յ. Զաւրեան՝ փոխ ատենապետ, Պ. Զ. Խանգատեան ատենադպիր, Լեւոն Բհոյ. Տ. Արսլանեան՝ ատենադպիր, Տ. Կամսարական՝ գանձապետ, Պ. Ա. Համբարձումեան՝ խորհրդական։

Իտալիա դեր ունի՞ այս անցուդարձին մէջ

Ինչպէս կը տեսնուի այս լուրերէն, կացութիւնը շատ փափուկ է Պալքաններուն մէջ, եւ լարած բոլորին ուշադրութիւնը։ Քաղաքական շրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ պուլկարական բողոքին մէջ դեր ունի Իտալիա։ Այս վերջին պետութեան աջակցութեան վրայ էր որ Պուլկարիա մերժեց միանալ Պալքանեան դաշինքին։ Միւս կողմէ, Վենիզելոս եւս հակառակ է Պալքանեան դաշինքին, եւ լրջօրէն հակած՝ Իտալիոյ կողմը։ Ապստամբութեան շարժառիթներէն մէկն ալ այս խնդիրն է։

Մինչ այս մինչ այն, Իտալիա կը շարունակէ իր զօրաշարժը, երեւութապէս Հապէշիստանի համար, բայց իրազեկներ կը պնդեն թէ բուն նպատակը աւելի լայն է։

Միւս պետութեանց րնթացքը

Պ. Պաթալով, Պուլկարիոյ արտաքին նախարարը, ուկնդրութեան ընդունելով մամուլի ներկայացուցիչները, բացատրեց թէ Թուրքիա զինուորական արտակարգ միջոցներ ձեռք առած է թուրքեւյունական սահմանագլուխին վրայ։ Այս միջոցին 4 – 5

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՅՈՒՐ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Ջրմուռ տուած մեծ մասամբ ջնջուած հասցէագրերով ծրարներ։ Ծրարներու վրայ դրոշմուած փոստային նշանները ցոյց կու տան, որ նամակները ուղարկուած են Ռուսիոյ տարբեր քաղաքներէ։ Ներսը՝ ոչ մէկ գրութիւն, միայն մէկ կամ երկու լուսանկար։ Ոմանց վրայ գրուած է «Ռուսիա», ուրիշներուն վրայ՝ «Ամերիկա»։ Ոչ մէկ ստորագրութիւն, ոչ մէկ հասցէ։ Ոչ մէկ նշան, որ կարելի ըլլայ գուշակել, թէ ո՞ւմ համար են եղած այդ նամակները։

Ոստիկանութիւնը կը կարծէ, որ այդ նամակները ուղարկուած են ռուսական ոստիկանական կազմակերպութեան մը կողմէ, որ կ՚ուզէ տեղեկանալ, թէ ո՞ր հայերը կը գտնուին Ամերիկա։ Ոստիկանութիւնը կը կարծէ նաեւ, որ այդ նամակները ուղարկուած են Ռուսիոյ ոստիկանական կազմակերպութեան մը կողմէ, որ կ՚ուզէ տեղեկանալ, թէ ո՞ր հայերը կը գտնուին Ամերիկա։ Ոստիկանութիւնը կը կարծէ նաեւ, որ այդ նամակները ուղարկուած են Ռուսիոյ ոստիկանական կազմակերպութեան մը կողմէ, որ կ՚ուզէ տեղեկանալ, թէ ո՞ր հայերը կը գտնուին Ամերիկա։

Ոստիկանութիւնը կը կարծէ

ԱՂՎԱԾԱՄԱՐՏԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑԱԾ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՀԱՐՑԵՐԸ

— o–o —

Լատուն — Գ. Մուշեղյան, Ա. Ղազարյան, Ն. Գրիգորյան, Ա. Ավետիսյան, Ա. Ղազարյան, Ա. Ալեքսան

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱՆՎԱՆԱՑՈՒՑԱԿ

»»•««

ՎՓՓՈՅ, ԸՆԴ

— Ես ալ ուզեմ խնդրել ձեզմե, որ ինձ ալ ընդունիք ձեր ընկերակցութեան մէջ։

— Ինչպէ՞ս չ՝ ընդունինք, ինչո՞ւ չ՝ ընդունինք, ըսաւ Ղազարոս։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 10 ՄԱՐՏ DIMANCHE 10 Mars 1935

ԱՐԴ ՏԱՐԻ - 11e Année № 2750

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՄՑՔԻ ԵՒ ԼԵԶՈՒԻ

»»»··«««

Իրականին մէջ, ա՛յս է խորհուրդը այն հրաշալի դէպքին, որուն 1500ամեակը հոչակուեցաւ Լրբեւ յորելեան Աստուածաշունչի Թարգմանութեան, ամբողջ մէկ տարի։

Եւ այս իմաստով է որ մենք զայն կ՚ողջունենք արդար հպարտութեամբ, երբ տօնելու կարգը եկած է Փարիզի։

«Յառաջ»ի այսօրուան թիւին մէջ չորս աշխատակիցներ կը քրքրեն պատմութիւնը, վերլուծելով անոր հարազատ իմաստը։

Զորան ալ ուղղակի կամ անուղղակի կը յանգին միեւնոյն եզրակացութեան,— յաղթանակ ազգային գիտակցութեան եւ արմենական հանճարի։ Ազատութիւն մտքի եւ լեզուի, — ապա ու — րեմն ինքնուրոյն ստեղծագործութիւն, որուն լրացուցիչ մասը կը կազմէ Աստուածաշունչին Թարգմանութիւնը։

Եթէ տակաւին պէտք ըլլար մանրել, պիտի ըսէինք թէ այս դարադարձը միեւնոյն ատեն յաղթանակն է ազգային — պետական վերածնութեան, քանի որ, սեփական գրի ու լեզուի տէրը՝ ինքին ըմբռնացում էր ընդդէմ օտար լուծի եւ օտարոտի ազդեցութեանց։

Ամէն պարագայի մէջ,— կրկին եւ կրկին ողջո՛յն 1500ամեակին, որ պիտի ծառայէ հայկական մշակոյթին փառքերը տարփողելու նաեւ այս պողոտաներուն վրայ,— լուսացնցուղ՝ իրենց արտաքինով, բայց խաւարակուռ՝ ներքինով։

×

Եւ խորհրդածութիւններ, խորհրդածութիւննե՛ր։ ··

Հազար հինգ հարիւր տարի վերջն ալ, միեւնոյն մտահոգութիւնը կը տրորէ մեր հոգին, կը սեղմէ մեր սիրտը,— դիր եւ լեզու եւ ազատութիւն։

Կարելի չէ դանել որ եւ է նմանութիւն, 1500 տարի առաջ ուան վիճակին եւ այսօրուան պայմաններուն մէջեւ։ Ոչ իրրեւ համայնապատկեր քաղաքական անցքերու, ոչ ալ իրրեւ միջավայր։

Եւ սակայն, ո՛րքան եղերական նմանութիւն երկուան եւ այսօրուան միջեւ, ազգային պատմութեան տեսակէտով։

Օտար աշխարհակալութեան, տիրապետութեան մարզանքները՝ երկուքն ալ։ Իսկ այսո՞ր ···

Օտար կամ օտարոտի մշակոյթի պատուաստում եւ բռնադատում երկուքն ալ։ Իսկ այսո՞ր ···

Կարօտ խաղաղութեան, ազատութեան, անկախ հայրենիքի եւ սեփական ստեղծագործութեան։ Իսկ այսո՞ր ···

Զենք ուղեր կատարել միւս փորձը,— բաղդատութիւնը երկուան եւ այսօրուան լուսաւոր կէտերուն միջեւ։

Ի հարկէ այսօր շատ աւելի, անհամեմատ աւելի մոտյլ է մեր կացութիւնը, թէ՛ իրրեւ ժողովուրդ եւ թէ՛ իրրեւ քաղաքական ազգակ։

Բայց, ի՞նչ օգուտ բաղդատութենէն, երբ յետին անցորդը իր մորթին վրայ կը զգայ տարբերութիւնը, այնքան եղերական եւ անողորմ։

Երկուքի՝ մեր ամեհի լեռներն էին մեզի ապաւէն, օտար աշխարհակալութեանց դէմ։ Եւ սեփական պետութիւնը, որքան ալ խարխուլ ըլլար կամ խռովեալ։

Այսօր՝ մեր ոտքերը կը սահին, կը գայթին աշխարհի բոլոր պողոտաներուն վրայ, մէկը լպրծուն, իսկ միւսը տղմուտ. մէկը լուսաւոր եւ միւսը խաւար։ Երկուքն ալ դաւադիր։

Նոյն իսկ մեր համբանքը, եթէ ոչ գոյութիւնը վաճառքի հանուած է այսօր, յանուն խաւարամիտ նչանախօսքերու։

Եւ սակայն,— դարերը մեզի ապաւէն։

Դարերը կուգան յայտարարել բոլոր ժամանակներուն համար, եւ ի սիրտս աշխարհի։

— «Կը մտածեմ, ուրեմն կամ»։

Այդ պատգամն է որ կը հնչէ դարերու մէջէն, հազար հինգ հարիւր տարի վերջը, մինչեւ այս Լոյս — Քաղաքը, ինչպէս, երբեմն, դէպի Բիւզանդիոն, Հռոմ, Ասորեստան կամ Իրան։

Եւ տօները պիտի ծառային, պէտք է ծառային անդամ մը եւս, կարելի հանդիսաւորութեամբ եւ բարձրաձայն նուիրագործելու պատգամը։

— Կը մտածեմ, կը գործեմ, ուրեմն կամ։

Ո՞ր խարխոյը, ո՞ր ազգակն է որ կը պակսի, չարունակելու եւ ամրապնդելու համար մեր ինքնապաշտպանութիւնը՝ իրրեւ ժողովուրդ եւ մեր ստեղծագործութիւնը՝ իրրեւ բազկացուցիչ տարր մշակոյթի։

Եթէ մենք վտարանդիներ ենք առժամեայ,— անդին կը հնչէ հայրենիք մը բազմամարդ, ընդունակ՝ ամելու եւ զարգանալու իրրեւ խարիսխ։

Եթէ լեզուն եւ ազգային դիմագիծը աւելի չուտ կը տուժեն այստեղ,— անդին եւ արեւելեան գաղութներուն մէջ բազդատաբար լուսաւոր է պատկերը։

Իսկ եթէ ուրիշները կը չարունակեն կոտրել մեր թեւերը եւ ալ ու ձախ ցրուել մեր փետուրները, — ո՞ր օրուան համար է այն երիտասարդութիւնը որ հասակ նետեց արեան ճապաղիքներու մէջէն։

Դարերը կ՚ըսեն մեզի,— խորհեցանք, ստեղծեցինք, հաւատացինք եւ գործեցինք։ Շարունակեցէք ձեր կարգին, ոչ միայն յարատեւօրէն պահելով, այլ եւ անընդհատ զարգացնելով, յղկելով, ազնուացնելով արդար վաստակը,— ազատութիւն մտքի եւ լեզուի, վերածնութիւն քաղաքական եւ ընկերային։

Հազար հինգ հարիւրամեակին օրհնութիւնը՝ բոլոր ճիգերուն ժեռեւ, եւ բոլոր ճակատներուն վրայ։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՎԵՆԻԶԵԼՈՍԻ ԳԼՈՒԽԸ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԵՆ ՅԸ ՎԱԽՑՈՒԻ ՈՐ ԵՐՐՈՐԴ ՃԱԿԱՏ ՄԸ ԿԱՁՄՈՒԻ

=o·o=

Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ գինուորական պատրաստութիւնները

Այս տողերը գրուած ատեն, տակաւին լուր չկայ Զօր· Քոնտիլիսի ծանուցած մեծ յարձակողականէն, որ վճռական դեր պիտի կատարէ Յունաստանի ներքին պատերազմին մէջ։ Սելանիկի բանակը (կառավարական) կը սպասէ ոչ միայն օդին յարմարութեան, այլեւ գինուորական ապսպրանքներու ժամանման, գործի ձեռնարկելու համար։ Աթէնքի կառավարութիւնը կը շարունակէ զօրք եւ ռազմանիւթ հասցնել, պատրաստութիւնները լրացնելու համար։ 1931ի, 1932ի եւ 1933 դասերուն զօրաշարժը վերջացած է, մէջտեղ հանելով 50,000 գինուոր։ Ուրբաթ օր Սելանիկ հասան հինգ ռմբաձիգ օդանաւեր, որոնք գնուած էին Եուկոսլավիայէն։ Այսօր – վաղը կը հասնին նաեւ ուրիշ տասը օդանաւեր, Անգլիայէն։ Կառավարութիւնը յածանաւ մը ապսպրած է օտար նաւաշինարաններու։

Միւս կողմէ կը շարունակուին արտակարգ տնօրինութիւնները ու ձերբակալութիւնները, գլխաւոր կեդրոններու մէջ։ Հանրային կարծիքին մէկ մասը պահանջած է պարգեւ հաստատել վենիզելոսի գլուխին համար։ Կառավարութիւնը կը բննէ այս խնդիրը։ Վարչապետը յայտարարեց թէ պարզ ձեւակերպութիւն մըն է այս, բանի որ վենիզելոս իմքիմիք օրէնքէ դուրս նետած է արդէն, ապստամբելով կառավարութեան դէմ։ Իսկ դատական նախարարը անհրաժեշտ կը գտնէ պարգեւ խոստանալ նախորդ վարչապետին գլուխը բերողին։

Զրոյցի մը համաձայն, վենիզելոս ծանրապէս վիրաւորուած է վերջին ռմբակոծութեանց հետեւանքով։ Իբրեւ թէ սերպիական շոգենաւի մը հեռագրիչը բռնած է անթել մը, որով կը ծանուցուի թէ վենիզելոս ծանրապէս վիրաւորուած ըլլալով, թորփիլահա – լածի մը մէջ դրուած եւ եգիպտոս ղրկուած է։ Պաշտօնական աղբիւրէ տեղեկութիւն չկայ այս մասին։

Առհասարակ, դժուար է ճշդել շատ մը լուրեր, թէ հաղորդակցութիւնները խանգարուած եւ թէ խիստ գրաճնութիւն հաստատուած ըլլալով։ Փարիզի հելլէնական դեսպանատունը առջի օր գեկոյց մը հրատարակեց, որ կը յանձնարարէ վերապահութեամբ ընդունիլ կարգ մը լուրեր։ Այսպէս, կը հերքուին Լարիսայի գրբրատման եւ Սելանիկի ռմբակոծութեան լուրերը։ Ձեկոյցը կ՚աւելցնէ թէ այժմ կառավարութեան ամբողջ ուշադրութիւնը կեդրոնացած է Մակեդոնիոյ մէջ, ուր ամէն օր կը զօրանայ հաւատարիմ բանակը, հրամանատարութեամբ Զօր· Քոնտիլիսի։

Կառավարութեան կողմէ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյց մը կ՚ըսէ (8 մարտ)։– Օդը միշտ գէշ է, հիւսիսային հովը սաստկօրէն կը փչէ եւ անընդհատ անձրեւ կը տեղայ։ Հակառակ այս կացութեան, 15 օդանաւեր հերոսական թռիչք մը կատարեցին եւ ռմբակոծեցին Սէրէզի մէջ համախմբուած ապստամբները եւ կայարանը։ Օդանաւային հետազօտութիւնները կը հաստատեն թէ Սէրէզի դաշտը ողողուած է մեծ մասով։ Եթէ անձրեւը շարունակուի, Սթրումա գետին յորդումը պիտի ծանրացնէ ողողումները։ Ողբալի է ապստամբներուն կացութիւնը։ Հակառակ բոլոր արգելքներուն, կամուրջ մը պիտի ձգուի Սթրումայի վրայ, անցնելու համար ջրամոյն դաշտը։ Մեր գինուորներուն վիճակը սխալ չելի է, կորովը միշտ բարձր։ Մենք կը կռուինք բնութեան տարերքին, եւ ոչ թէ արհամարհելի հակառակորդի մը դէմ։ Թող ազգը անհոգ ըլլայ։ Մենք ամէն միջոց ձեռք առած ենք, խնայելու համար մեր գինուորներուն։ Ցաղթանակը ապահով է աւելի քան երբեք։

Դարձեալ կառավարական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ շատ մը ապստամբներ լողալով անցած են Սթրումա գետը եւ անձնատուր եղած։ Կառավարական ուժերը կը շարունակեն յայտարարութիւններ ցրուելօդանաւերով, ներումխոստանալովանոնց որանձնատուր կ՚ըլլան անմիջապէս։ Աթէնքի մետրապոլիտը կոչ մը ուղղեց ապստամբներուն որպէսզի անձնատուր ըլլան։

Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ մարտ 8ի առտուն թնդանօթա – ձգութիւն մը տեղի ունեցաւ յունական սահմանագլուխին վրայ, եւ 1 ժամ տեւելէ յետոյ դադրեցաւ, իբրեւ հետեւանք տեղատարափ անձրեւներու։ Միեւնոյն ատեն երեք օդանաւեր սաւառնելով, ռումբեր ձգեցին ապստամբներու դիրքերուն վրայ։

Ապստամբներու ճակատէն կը հաղորդեն թէ առժամեայ կառավարութիւնը բանտարկած է այն բոլոր եկեղեցականները որոնք չեն միանար յեղափոխական շարժման։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Ուսանողական Միութեան ընդհ. ժողովը

Ուրբաթ գիշեր, Նուպարեան Մատենադարանին մէջ տեղի ունեցաւ Փարիզի Ուս· Միութեան սարքած ընդդիմախօսութիւնը, «Ժր Սիւի Փարթու»ի ծանօթ գրութեան առթիւ։ Սրահը լեցուած էր հրաւիրեալներով։ Կը նախագահէր Նուպարեան համալսարանական տան տնօրէնը, Պ· Պայէ։ Մանրամասնութիւնները յաջորդով։

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՎԵՆԻԶԵԼՈՍ

Աստուածաշունչի Թարգմանութեան 1500ամեակը

կը տօնուի այսօր կիրակի, 10 Մարտ ժամը 2.30 — 6

Նախագահութեամբ կար. Նուխրակ ԳՈՒՐԵԳԻՆ ԱՐՔ. ՅՈՎՍԷՓԵԱՆի

Լրանրամասնութիւնները տեսնել Չորրորդ էջ։

ՄԱՆՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ՕՐՈՒԱՆ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻԻ)

Ըստ Ստեփաննոս Օրբէլեանի, մի – այն Սիւնեաց նահանգին մէջ 10,000 գրչագիր Աստուածաշունչ եւ Աւետարան կը գտնուէր։ Ասոնք կը պատկանէին նահանգին վանքերուն եւ եկեղեցիներուն, եւ պահուած էին Բաղաց – բերդի մէջ, որուն առումէն ետք փրնացուեցան։

⁂ Շատ կարեւոր գրչագիր Աստուածաշունչներ գոյութիւն ունին էջմիածնի, Վենետիկ, Երուսաղէմ եւ Վիէննա, բայց դժբախտաբար, այս գրչագիրներէն ոչ մէկը իր թուականով մերձաւորութիւն մը ունի յոյն, ասորի կամ լատին գրչագիրներու հետ, որ – պէսզի կարենայ պատմա - բանասիրական ուսումնասիրութեանց ծառայել հիմնապէս։ Էջմիածնի հնագոյն օրի – նակը գրուած է ԺԳ· դարուն։

⁂ Աւելի բազմաթիւ եղած են գրչագիր Աւետարաններ քան Աստուածաշունչերը, որովհետեւ Աւետարանը աւելի գործածական է եկեղեցիներու մէջ։ Հնագոյն գրչագիր Աւետարանը կը գտնուէր Մոսկուայի Լազարեան եմարանի մատենադարանին մէջ որ այսօր փոխադրուած է Հայաստան։ Այս Աւետարանը Թ· դարու գործ է, գրուած է 887 թուականին։ Փոփ· Խալաթեան հրատարակած է այս Աւետարանին լուսանկարուած օրինակը։

⁂ Աստուածաշունչի առաջին տպագրութիւնը եղած է Զուղայեցի Յակոբ կաթուղիկոսի օրով եւ յանձնարարութեամբ, Ամստերտամի մէջ, 1666ին, պատկերազարդ, երեւանցի Ոսկան վարդ·ի ձեռքով։ Ոսկան հետեւած է լատինական Աստուածաշունչի բաժանումներուն, հայերէն տպած օրինակը բաժնելով գլուխներու եւ տուներու։ — Երկրորդ տպագրութիւնը եղած է Պոլիս, 1705ին, Պետրոս Լատինացիի ձեռքով, ճիշդ ու ճիշդ Ոսկանի հրատարակութեան համաձայն եւ նոյնպէս պատկերազարդ։ — Երրորդ տպագրութիւնը որ ամէնէն նշանաւորն է թէ՛ տպագրական արուեստի, թէ՛ պատկերներու, թէ թուղթի եւ թէ քնագրի տեսակէտով, հրատարակուած է Մխիթար Աբբահօր կողմէ, Վենետիկ, 1733ին։—Չորրորդ տպագրութիւնը Հ· Ցովհաննէս վրդ· Զօհրապեանի ճնճղական հրատարակութիւնն է, դարձեալ Վենետիկ, 1805ին, եւ ունի շատ հմտալից ներածութիւն մը։ Տպուած է թէ՛ մեծադիր, միակ հատորով մը, եւ թէ փոքրադիր, ութածալ 4 հատորներով։ — Հինգերորդ տպագրութիւնը տեղի ունեցած է 1817ին, Փեթերսպուրկի մէջ, ռուս ամտուածաշնչական ընկերութեան կողմէ, հետեւողութեամբ Ոսկանի տպած օրինակին։— Վեցերորդ տպագրութիւնը նոյն տեսած է հետաւոր Հնդկաստան, Սիրամփուրի մէջ, 1817ին, Կալկաթայի Աստուածաշունչի ընկերութեան կողմէ, դարձեալ Ոսկանի օրինակին հետեւողութեամբ։— Եօթներորդ տպագրութիւնը՝ Վենետիկ, 1860ին, Հ· Արսէն Բագրատունիի խնամքով։— Ութերորդ տպագրութիւնը Կ· Պոլիս, Ներսէս պատրիարքի ջանիքերով, Ս· Գրոց Ամերիկեան ընկերութեան աջակցութեամբ։— Իրմէ – եան Հայրիկ պիտի հրատարակէր էջմիածնի մէջ իններորդ տպագրութիւնը եւ իբր փորձ նոյն տեսած էին 18 էջեր, երբ մահը վրայ հասաւ եւ խափանեց այս ձեռնարկը։ — Չեմ յիշեր Աստուածաշունչի աշխարհաբար թարգմանութիւնները, որոնք կատարուած են բրիտանական եւ ամերիկեան Աստուածաշունչի ընկերութեանց կողմէ, ինչպէս նաեւ առանձին տպուած հին կամ նոր Կտակարանները, սաղմոսները, եւայլն։

⁂ Հ· Ցովհաննէս Զօհրապեան 1828ին Փարիզի մէջ հրատարակած է նաեւ հայերէն ռամկական լեզուով Աւետարան մը, գրաբարին հետ։

⁂ Բրիտանական եւ Ամերիկեան Աստուածաշունչի ընկերութիւնները հրատարակած են նաեւ հայատառ թուրքերէն Աւետարաններ եւ Աստուածաշունչի ուրիշ գիրեր։ Աւետարանը եւ Գործք Առաքելոցը 1872ին Պոլսոյ մէջ հրատարակուած են նաեւ հայատառ Բրտերէն «ՓԷյամաԼԷ Նօ» վերնագրով։

Հ. Ց. Դ.

ՎԷՊԵՐԱՆՆԵՐՈՒ ՖՈՆՏ

ՑԱՆԿ ԹԻՒ 9

=o=

Ընդ· Ց· Ակինեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի·

Հայկ Զրուանդեան, Քաշան	20
Տիգրան Տէրոյեան, Քաշան	20
Գարեգին Հացագործեան	10
Եփրեմ Թեւանեան	10
Օննիկ Թումանեան	10
Գումար՝	70
Նախորդ գումար՝	1665
Ընդհ· գումար՝	1735

ՆԿԱՐԻՉ ՔԻՊԱՊՃԵԱՆի ՎԻՃԱԿԸ

=o=

Մեր քաղաք տեղեկութեանց համաձայն, նկարիչ Մելքոն Քէպապճեանի առողջական վիճակը որոշ բարելաւում մը ցոյց կուտայ։ Վերջին բոյժերը կը հաստատեն էգսանկոսկրի բեկում չկայ, այլ միայն քիչ մը արիւնահոսութիւն ուղեղին մէջ։ Եթէ որ եւ է անակնկալ չպատահի, ապահով է ապաքինումը։ Սկսած է խօսիլ, բայց դրկուած է յիշողութեան կարողութենէն։

Բժիշկները արդիլած են որ եւ է այցելութիւն, յանձնարարելով կատարեալ հանգիստ։

— oo —

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ լուսաբանութիւններ հաղորդեց գերմանական կառավարութեան, որ կարգ մը հարցումներ ուղղած էր Հռոմի համաձայնութեանց մասին (Ֆրանսա եւ Իտալիա)։

Ինչպես հայտնի է, Ս. Արտանուշ Քույենը ծնվել է 1872 թվականին Տիգրանակերտում (այժմ՝ Դիարբեքիր) հայ ազգային-ազատագրական շարժման ակտիվ մասնակցի ընտանիքում։ Նրա հայրը՝ Գևորգ Քույենը, եղել է Տիգրանակերտի հայ ազգային-ազատագրական կոմիտեի անդամ, իսկ մայրը՝ Մարիամ Քույենը, ակտիվ մասնակցություն է ունեցել Տիգրանակերտի հայ կանանց ազգային-ազատագրական կազմակերպության գործունեությանը։ Ս. Արտանուշ Քույենը ստացել է միջնակարգ կրթություն։ Նա տիրապետել է հայերեն, թուրքերեն, ֆրանսերեն և գերմաներեն լեզուներին։ Ս. Արտանուշ Քույենը 1895 թվականին ամուսնացել է Տիգրանակերտի հայ ազգային-ազատագրական կոմիտեի անդամ Գրիգոր Զոհրապի հետ։ Ամուսնանալուց հետո Ս. Արտանուշ Քույենը ակտիվ մասնակցություն է ունեցել Տիգրանակերտի հայ կանանց ազգային-ազատագրական կազմակերպության գործունեությանը։ Նա եղել է կազմակերպության կենտրոնական կոմիտեի անդամ։

Ս. Արտանուշ Քույենը 1895 թվականին ամուսնացել է Տիգրանակերտի հայ ազգային-ազատագրական կոմիտեի անդամ Գրիգոր Զոհրապի հետ։ Ամուսնանալուց հետո Ս. Արտանուշ Քույենը ակտիվ մասնակցություն է ունեցել Տիգրանակերտի հայ կանանց ազգային-ազատագրական կազմակերպության գործունեությանը։ Նա եղել է կազմակերպության կենտրոնական կոմիտեի անդամ։

Ս. Արտանուշ Քույենը 1895 թվականին ամուսնացել է Տիգրանակերտի հայ ազգային-ազատագրական կոմիտեի անդամ Գրիգոր Զոհրապի հետ։ Ամուսնանալուց հետո Ս. Արտանուշ Քույենը ակտիվ մասնակցություն է ունեցել Տիգրանակերտի հայ կանանց ազգային-ազատագրական կազմակերպության գործունեությանը։ Նա եղել է կազմակերպության կենտրոնական կոմիտեի անդամ։

Ս. Արտանուշ Քույենը 1895 թվականին ամուսնացել է Տիգրանակերտի հայ ազգային-ազատագրական կոմիտեի անդամ Գրիգոր Զոհրապի հետ։ Ամուսնանալուց հետո Ս. Արտանուշ Քույենը ակտիվ մասնակցություն է ունեցել Տիգրանակերտի հայ կանանց ազգային-ազատագրական կազմակերպության գործունեությանը։ Նա եղել է կազմակերպության կենտրոնական կոմիտեի անդամ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՅՑ

«Ցույց» բառը ամենից հաճախ գործածվում է ընդդիմադիր կուսակցությունների կողմից։ Ցույցերի ժամանակ ընդդիմադիրները ցույց են տալիս իրենց ուժը, ցույց են տալիս, որ իրենք կան, որ իրենք կարող են ազդել իշխանությունների վրա։ Ցույցերի ժամանակ ընդդիմադիրները ցույց են տալիս, որ իրենք ունեն ժողովրդական զանգվածների աջակցությունը։

(Շար.ը Գ. Էջէն)

Վարդանեանը: Ձեմարանականներ չեն Զարենցը, Ալազանը, Գ. Մահարին, Ա. Վշտունին ... Այս ցանկը կարելի է դեռ երկար չարունակել, բայց պատահաբար, լոկ յիշողու-թեամբ առնուած այս անուններն էլ բաւական են հաստատելու համար, որ և՛ երէկուայ և՛ այսօրուայ «վարիչ» հայ բոլշեւիկների ճնշիչ մեծամասնութիւնը Ձեմարանականներ չեն: Փոր-ձեցէք «բոլշեւիկ վարիչ» Ձեմարանականի անուն գտնել. եւ կը տեսնէք որ շատ քիչ են: Ընդհակառակն, Ձեմարանականները պատկչի միս կողմն են, հակաբոլշեւիկեան ճակատում, ազգային մշակոյթի եւ քաղաքականութեան դիրքերում: Այստեղ, այո՛, «մեծ մասը» Ձեմարանականներ են:

Ուստի, յանուն արդարութեան, խնդրում եմ սրբեցէք Ձեմարանի անունից այդ արատը:

Ձեմարանական

ՈՒՐԻՇ ԿԱՐԵՒՈՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԲՂՔԱԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ՓՃԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐՏՔԵՐՈՒ ՅԵՏԱՁԳՈՒՄ

Ինչպէս ըսինք, դժուար է ստուգել շատ մը տեղեկութիւններ, եւ մենք ստիպուած ենք զանոնք արձանագրել համաձայն իրենց կարեւորութեան:

Զրոյցի մը համաձայն, Գավալայի եւ Տրամայի ապստամբ գինուորները պահանջած են իրենց սպաներէն, կարմիր ենթաս-պաներու յանձնել իրենց պաշտօնը, հակառակ պարագային սպան-ներով հակայեղափոխութիւն մը սարքել (երրորդ ճակատ): Այս առթիւ կ'ըսուի թէ գինուորները վհատած են: Իբրեւ թէ բռնուած է ապստամբ հրամանատար Զօր. Քամէնոսի մէկ հեռագիրը, որ զանգուածային դասալքութիւններ կը ծանուցանէ եւ կը վերջա-նայ հետեւեալ բառերով·— «Կորսուած ենք»:

Իսկ ուրիշ աղբիւրէ մը կը հաղորդուի թէ ապստամբները կը ոմբակոծեն կառավարական բանակը եւ բանդած են Սթրումայի կամուրջները:

Կառավարութիւնը ամէն միջոց ձեռք առած է, որպէսզի ապս-տամբները չկարենան դրամ ճարել: Հրամայուած է վառել ոչն-չացնել ապստամբ շրջաններու պետական գումարները եւ թոյլ չտալ որ ապստամբները կարենան վարկ ստանալ արտասահմանի մէջ կամ մուրհակներ գեղչել:

Ուրբաթ օր արտակարգ ժողովի մը հրաւիրուեցաւ Աթէնքի դրամատուներու տնօրէնները: Այս առթիւ որոշուեցաւ մորաթո-րիօմ հռչակել եւ ամէն դիւրութիւն ընծայել պարտքերու համար, որպէսզի դատ չբացուի:

Սամոսի եւ Քիոսի գրաւման ատեն, ազգ· դրամատան տնօ-րէնները ոչնչացուցին բոլոր թղթադրամները — բանի մը միլիոն տրախմի — պահելով թիւերը:

⁂ Կառավարական թերթերը պատահած դժբախտութեանց պատասխանատու կը հռչակեն Վենիզէլոսը, զայն կոչելով «հրէշ», «խժ» եւն· եւ մահապատիժ պահանջելով:

⁂ Իտալիա մեծ ուշադրութեամբ կը հետեւի դէպքերու ըն-թացքին: Ցունական ջուրերը հասան «Թրէնթօ» յածանուը եւ եր-կու թորպիլանաւեր: Կառավարութիւնը դադրեցուց օդանաւային երթեւեկը դէպի Ցունաստան եւ Թուրքիա:

ԹՈՒՐՔԻԱ եւ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ

=o·o=

Մեծ իրարանցում Ժրնեւի մէջ

Երէկ հաղորդած էինք թէ Պուլկարիա ծանուցագիր մը ուղ-ղած է Ազգերու Դաշնակցութեան, բողոքելով Թուրքիոյ արտա-կարգ սպառազինութեանց եւ սպառնական դիրքին դէմ:

Այս բողոքին վրայ, Ազգերու Դաշնակցութեան հելլենական պատուիրակն ալ դիմեց ընդհ· քարտուղարին, պարզելով իր տե-սակէտը եւ յայտնելով թէ տակաւին հրահանգ ստացած չէ իր կառավարութենէն: Պուլկարական պատուիրակը նորէն այցելեց ընդհ· քարտուղարին, որ թելադրեց Ա· Դ· խորհուրդին հաղոր-դել իր ծանուցագիրը, ի տեղեկութիւն: Այս առթիւ պիտի լսուին նաեւ Թուրքիոյ առարկութիւնները: Պուլկարիոյ եւ Թուրքիոյ պատուիրակները ժամադրուած են նշանակեցին, իրար լուսաբա-նելու համար:

Թուրքիոյ Ազգ· ժողովին մէջ, վարչապետ Ըմէրթ Ինէօնիւ լուսաբանութիւններ հաղորդեց կացութեան մասին, շեշտելով·

—«Մենք կ'ուզենք իրրեւ բարի դրացի ապրիլ Պուլկարիոյ հետ եւ ամրապնդել մեր չրջանային բարեկամութիւնները: Մեր հա-մոզումով, խաղաղութիւնը անհրաժեշտ է ընդհանուր բարգա-ւաճման համար»:

Վարչապետը բացատրեց թէ Թրակիոյ զինուորական համա-խմբումները հետեւանք են պալքանեան ուխտին եւ մասնաւորա-պէս Ցունաստանի հետ կնքուած զինակցութեան: Ժողովը միա-ձայնութեամբ վստահութիւն յայտնեց կառավարութեան:

⁂ Զրոյցներ շրջած ըլլալով պուլկարական պահեստի դասե-րու զօրաշարժի մասին, վարչապետ Զօր· Զլաքեւ յայտարարեց թէ այդ լուրերը չեն համապատասխաներ իրականութեան: «Մենք զինուորագրութեան դասեր չունինք եւ մեր սպառազինութիւնները կրճատուած են դաշնագիրներով, որոնց տրամադրութեանց կը հետեւինք տառապէս: Մենք չպիտի խանգարենք խաղաղութիւնը, ինչ որ ալ պատահի ուրիշ որ եւ է երկրի մէջ: Ամէն տարի, աշ-նան եւ ձմրան, մենք պարբերական արձակուրդ կուտանք դաշնա-գրով արտօնուած զինուորներու մէկ մասին, խնայողութեան հա-մար: Մարտ 10էն սկսեալ, ետ կանչեցինք արձակուրդի գացած զինուորներուն մէկ մասը, սահմանագլուխ փոխադրուած զին-ուորներուն տեղը բռնելու համար»:

Պուլկարական կառավարութիւնը հերքեց այն լուրը թէ երկու տարուան պիտի բարձրացուի զինուորութիւնը: Բայց կը խոստո-վանի թէ մաս մը պահեստի սպաներ եւ զինուորներ հրաման ստա-ցած են պատրաստ գտնուիլ, բանըչորս ժամէն դրօշի տակ կան-չուելու համար:

Նէօյիի դաշնագրին համաձայն, Պուլկարիա չի կրնար 20,000 զինուորէն աւելի ունենալ:

Հակառակ այս բոլոր հաւաստիքներուն, լուրջ մտահոգու-թիւն կը պատճառեն Պուլկարիոյ, մանաւանդ Թուրքիոյ պատրաս-տութիւնները: Այս վերջինը կ'ուզէ օգտուիլ առիթէն, վերազին-ելու համար Թրակիան եւ Տարտանէլը, հակառակ Լօզանի դաշնա-գրին տրամադրութեանց:

Հետզհետէ կը հաստատուի թէ վենիզէլոս իր յոյսը դրած է Իտալիոյ վրայ, որ ցոյցերէն հակառակ է պալքանեան դաշինքին: Եթէ վենիզէլոս յաղթէ, պիտի բանդուի պալքանեան դաշինքը: Ռումանիա, Չեխոսլավիա եւ Թուրքիա կը նախընտրեն ուղղակի գործողութեան դիմել, քան տեսնել պալքանեան դաշինքին հայ-հայումը եւ նոր զինակցութիւն մը՝ Իտալիոյ, Պուլկարիոյ եւ Ցու-նաստանի միջեւ: Վենիզէլոս առասպելական համբաւ հանած է Պալքանեներու մէջ, իբրեւ հաղթական ռազմավար, այնպէս որ երբ հաստատուեցաւ թէ ապստամբութեան գլուխը կը գտնուի, Պալքանցի դիւանագէտները ըսին·

— «Հին աղուէսը երբեմ չպիտի մտնէր այս արկածախնդրու-թեան մէջ, եթէ արտաքին աջակցութեան հաւաստիքներ ստացած եւ հարիւրին 55 յաջողութիւն նախատեսած չըլլար»:

Այս համոզումը կը հաստատուի Պուլկարիոյ ծանուցագրին մատուցումով:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՌԱՏ ՁԻՒՆ ԵԿԱՒ Փարիզի մէջ, զարմանքի մատնելով լոյս քաղաքին բնակիչները, որոնք վարժուած չեն բնութեան այս չնոր-հին: Ձմեռնային եղանակը սաստկութեամբ կը չարունակուի ամէն կողմ:

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ չարաթական տեղեկագրէն կ'երեւայ թէ մարտ 2ին 623 նպաստընկալ գործազուրկներ պակաս արձանագր-ուած են Սէնի նահանգին մէջ, բաղդատելով անցեալ չարթուան հետ: Նուազումը զգալի է նաեւ գաւառներու մէջ:

ԱՆԳԼ· ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ կողմէ Վարչապետ եւ Մոսկուա պի-տի երթայ Պ· Իսդըն, փոխան Սըր Ճօն Սայմընի: Ճամբորդութի-ւնը պիտի կատարուի մարտի վերջին չարթուն:

ԳԻՒՂԻՆ ՏԷՐՏԷՐԸ մորթեց եւ յետոյ գնաց ինքզինքը ծառէն կախեց սպասուհի մը, Մէյֆօնի մէջ: Կ'ըսուի թէ կատաղի խեն-դութենէ մը բռնուած էր ոճրագործը, 49 տարեկան այրի մը, իր աղջիկը կորանցնելէ վերջ: Իրագեկներ կը հաւաստեն թէ չարժա-ռիթը ուրի՞շ բան է, ուրիշ բան: Տէրտէրը սպաննուած էր գիշե-րանոց, անկողնին մէջ, փորը բաց:

ՋԻՆՈՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՐԿՈՒ տարուան բարձրացնելու որոշ-ման յանդեցաւ նախարարական խորհուրդը, առջի օրուան նիստին մէջ: Բարձրացումը պիտի կատարուի աստիճանաբար, համա-ձայն մանուած ծրագրի մը: — Վարչապետ Պ· Ֆլանտէն բնակա-րանէն դուրս ելած ատեն, սանդուղքէն սահելով, ծունկէն վիրա-ւորուեցաւ թեթեւապէս:

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ հետապնդումներ կատարուելով, աւելի քան 500 հոգի ձերբակալուեցան ուրբաթ գիշեր: Բանի չափ կալանաւոր-ներ վար դրուեցան, իբրեւ օրէնքի անսաստող (քրէական յան-ցանք, արտաքսում եւն·):

ԹԷՅԱՏԵՂԸՆ

Ֆր. Հ. ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ մասնաճիւղը

*«ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՕՐ»ը կը տօնէ Mars 17ին

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉԻ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ՅՈՕՅՄԵԱԿԸ

Այսօր կիրակի ժամը 14—18 Mutualitéի մեծ սրահին մէջ (24, rue St. Victor. Paris 5. Մետրօ՝ Maubert-Mutualité)·

Պիտի նախագահէ եւ բացման խօսքն արտասանէ

ԳԵՐ. Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Ս. ԱՐՔԵՊՍԿ. ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ

Ուղերձով մը պիտի ծանուցուի ՀԱՅՐ ՍՈՒՐԱԿ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ

Յոբելեանին նշանակութիւնը պիտի բացատրեն Ն· Ադոնց եւ Ա. Ջօպանեան

Գեղարուեստական բաժնին իրենց մասնակցութիւնը պիտի բերեն Օր.ներ՝ Մ. Բաբայեան, Հ. Թորոսեան, Դ. Ղազարոսեան, Ի. Պիւլպիւլեան, Ն. Աւեքսանեան: Պ.ներ՝ Ա. Կոճիկեան, Ա. Գմբէճեան եւ բանիցի պետրոսեան:

«Կիլիկիա» երգչախումբը՝ Գուրգէն Ալեմշահի ղեկավարութեամբ

Բեմը նկարազարդուած պիտի ըլլայ փարիզահայ արուեստագէտներու խումբի մը խնամքով Ն· Շիշմանեան նկարչին ղեկավարութեամբ:

Տոմսերու գիները են 6, 4 եւ 2 ֆրանք:

«Վ Հ Մ»

Մամուլի տակ է Ը· թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ·— ԴՐՕ՝ «*Մի հատուած յուշերից*», Ա· ԱԲԵՂԵԱՆ՝ «*Դորթաժի համալսարանը*», Ա· ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՐԵԱՆ՝ «*Ադամը*», Յ· ՉԱԽՐԵԱՆ՝ «*Թիֆլիսի բարբառի վիճաս-բանները*», «*Մարտիրոս Ղրիմեցու տաղերը*», Վ· ՄԻՆԱՍՅՈՐԵԱՆ՝ «*Շլիսել-բուրգի հայ կալանաւորը*», ՍԱՄՍՈՆ՝ «*Հայաստանի անդր· դեսպանը Պարս-կաստանում*», ՍՏ· ՔՈՉԱՐԵԱՆ՝ «*Լ· Աթաբէկեանը իրրեւ բանաստեղծ*», Ս· ՎՐԱՑԵԱՆ՝ «*Տիկ· Ե· Զօրեան*», ՀԻՆ ԹՈՒՂԹԵՐ·— Հայաստանի խորհրդ· արձանագրութիւնները·— ԱՆՑԵԱՆՔ·— ԿԵԱՆՔ ԵՒ ՄՇԱԿՈՅԹ·— ԳԻՐՔ ԵՒ ՄԱՄՈՒԼ·— ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ: Վ· ԵՊ· ՄԱՆԿՈՒՆԻ՝ «*Գէորգ Դ· եւ իր ժամանակը*»:

ՅԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած

ՀԱՅ ԱԶԱՏ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒ

ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

17 Mars կիր. ժամը 4ին

միջեւ կէս գիշեր

VICTOR HUGOի

գեղեցիկ սրահին մէջ

46bis Rue St. Didier

(Trocadéro)

Մուտք 10 ֆրանկ:

ԻՐԱՒԱԳԷՏ Մ· ՉԱՅԼԱԳ

Վ.ԿԱՑԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ եւ ՊՈԼՍՈՑ ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՆԵՐԷ

կ'ընդունի ամէն օր առաւօտները ժամը 9-12 և երեկոները 5-7:

208bis Rue Lafayette, Paris. Métro Louis Blanc

Հայկու ժամադրավայրը

Ազգային **Յ Լ Օ Ր Ի Կ**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton: 52-73**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ԱԵԴՐԱԿ ԱԱՍՈՒՆԻ

16, Rue de Vaugirard, PARIS (6e) Մէթրօ՝ ՕՏԷՕՆ կամ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ

ՀԵՌԱՁԱՅՆ՝ **ODÉON 76-22**

Կ'ընդունի ժամը 9 – 12 եւ 2 – 8, իսկ կիրակի միայն կէսօր

Կ'ՈՒԶԷ՞Ք ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐ ՈՒՆԵՆԱԼ ՕԶԻՆՁ ԴԻՆՈՎ ՄԸ

Ձեր պզտիկները կը մեծնան եւ կը փոխուին արագօրէն:

Չէ՞ք ուզեր ունենալ անոնց այդ գեղեցիկ եւ տակտի վարպե-տուկ շրջանին մէկ յիշատակը:

ԴԻՄԷՑԷՔ ԻՍԿ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՄԻԱԿ ՀԱՅ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ

Studio d'Art HENRI (Հ. Յակոբեանի)

10bis Bld. Rodin-Issy-les-Moulineaux Gare d'Issyի եռեւի փողոցը

Որը՝ խիստ ափան գինով ձեզ կը նկարէ գեղարուեստական ո-ճով մը վերջին ճաշակով՝ բլայ իր Studioի եւ իսկ ձեր տան մէջ:

ԱՒՈՒԻՆՈՒԹԵԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐՈՒ ՀԱՒԱՔԱԾՈՒ ՁԵՂՔ

Գեղեցիկ *Agrandissement* մը նուէր իրաքանչիւր պատուէրին:

Բաց է ամէն օր ... ինչ ուզեցեք կիրակի 6 ժամը 4 ֆրանք:

Etude de Me **BERNARD WAHL**

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կը սանձնէ ամէն տեսակ դատական ինդիրներ, ինչպէս նաեւ փոզոցի պրակաձներ, անձամբ կը պարտպանէ առեւտրական եւ ճարտարարուեստական դատարան-ներու առջեւ, կուտայ **certificats de coutumes**ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԱԾ· ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իգմիրի ագգ. հիւանդանոցին

33. Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)

Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ·

CABINET de Me V. YARJANIAN

JURISCONSULTE

44, Rue Lafayette – Paris (9) **Métro: Peletier Tél. Prov. 78 – 38**

Կը սանձնէ Առեւտրական, Պատժական եւ Քաղաքային ամէն տեսակ դատեր: Իրա-ւագիտական խորհրդակցութիւններ դատական եւ վարչական գործերու համար գրաւոր եւ կամ բերանացի: Նախարարութեանց եւ բոլոր պաշտօնատուներու մօտ, վարչական եւ իրա-ւական դիմումներ: Հայ առեւտրականներու եւ անհատներու մասնաւոր դիւրութիւններ պատ-ուագնի վճարման համար, նկատի առնելով ներկայ տնտեսական տագնապը: Մասնաւոր սպասարկութիւն քաղաքային եւ կրօնական ամուսնալուծման դատերու համար, ինչպէս նաեւ վիզայ Ամերիկա մեկնելու համար: Արագութիւն եւ գաղտնապահութիւն: Դիմեցէք եւ պիտի ստանաք ամէն գոհացում: Թաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պա-տասխանուի անմիջապէս: Ազգային խորհրդակցութիւնը ձրի է:

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՑՈՒԱԾՔ
ՓՏՏՈՒԵՑՔ
եւ ԳՆԵՑՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ

ԱՐՓԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱԶՈՒՈՒԻՉ
ԱՆԱՐԱՏ
ԱԽՈՐԺԱՐԵՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ներմկնայ եւ քեյֆ կուտայ:

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Յ· ՏԱԼԱԳԻՒԲԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ· ՃԻՏԷՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart (Seine)**

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԸՆԿԸՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Criqui

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ ֆարօն-ֆուրուբերան ի Չ· Միութեան ընդհ· ժողովը այսօր կի-րակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, *131, rue du Fbg. du Temple*, մէթրօ Պէլվիլ, օրակարգ ընտրութիւն նոր վարչութեան եւ ուրիշ կարեւոր հարցեր:

Կը խնդրուի նախորդ վարչութիւնէն ներկայանալ Միութեան գոյքե-րով:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ազգ· Ընկերութեան վարչութիւնը հրապարակաւ շնորհակալութիւն կը յայտնէ Պ· Ա· Մաթիկեանի որ փո-խան ծաղկեպսակի 100 ֆր. նուիրած է իր Օգնութեան Մնաւտկին ողբ. Պ· Մ· Մկրտչեանի մահուան առ-թիւ:

ՓՆՏՈՒԵՑՔ եւ ԿԱՐԴԱՑՔ

երգիծաթերթ՝ «Մ Ե Ղ Ո Ւ»

փարիզի եւ շրջանի *Յառաջի* ցրուիչ Պ· Ա Ի Ե Տ Ի Ա Ն:

Le Gérant: H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13)

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՐԵՔՇԱԲԹ
12
ՄԱՐՏ
MARDI
12 Mars
1935

ԻՐ ԹԻ ՏԱՐԻ - 11e Année No 2751

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՂՔԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՕՐՕՐ

— •• —

Սիրա չունինք վիճաբանութեան բռնուելու ո եւ է մէկուն հետ, այ թէ ճախ:

Կացութիւնը այնքան վրդովիչ է — տագնապ աչխատաւորութեան — որ քրիստական յանցանք պիտի ըլլար դուռ բանալ բիւ – զանդական վէճերու:

Կատարեալ համբերութեամբ կը հետեւինք խմաստութեան բոլոր փորձերուն, եւ բոլոր չընդալից մարզանքներուն:

Եւ քանի կը հետեւինք, այնքան կը յուսահատինք ...

Աշդարեւ, կարելի չէը երեւակայել աւելի ծանր ողբերգութիւն, քան ինչ որ կը տեսնենք, տարիներէ ի վեր, բայց մանաւանդ գործազրկութեան սասակացումէն յետոյ:

Ողբերգութեան առաջին պատկերը կը ներկայացնեն անոնք որ պատահանատուութիւններ ստանձնած են, պատահարար կամ իրենց հանգամանքին բերումով:

Ներկայիս կարելի է այդ բոլորը ամփոփել երկու բառի մէջ,— Միացեալ Ցանձնաժողով:

Մենք առաջին օրէն վարկ բացինք այդ մարմնին, չունենա – լով աւելի լաւը:

Եւ առաջին օրէն պարզեցինք մեր բոլոր տեսակէտները, մեր դիտողութիւններն ու թելադրութիւնները, որպէսզի այդ յանձնա – ժողովը դառնայ ձեռնհաս, կենդանի եւ գործօն:

Դժբախտաբար, յանձնաժողովը կը չարունակէ գործել այն – պէս ինչպէս անցեալ նոյեմբերին, երբ գործի սկսաւ:

Ան կը չարունակէ ժողովներ դումարել պարբերաբար — ա – ւելի ճիշդ՝ պատահարար:

Հարցերը կը դիզուին սեղանի վրայ: Հոգերը կ'աճին մէկ չա – բաթէն միւսը: Անհամբերութիւնը, չդագրդուութիւնը կը խռովեն աչխատաւոր բազմութեանց հոգին: Անօթութիւնը կը ծաւալի չէն գաղութներու մէջ: Ինքնութեան թուղթերու նորոգման թնճուկը անսասուգութեան մատնած է բազմաթիւ մարդիկ: Թիւրիմացու – թիւն մը կամ սխալ տեղեկութիւն մը վայրկեան կանչեր արձակել կուտան:

Միւս կողմէ, անհամար բանդիտներ խելք կամ «նուսխա» կը ծախեն, օրօրելով անճար բազմութիւնները:

Միացեալ Ցանձնաժողովը աղէ արձան դարձած է այս բոլո – րին հանդէպ:

Կը թուի թէ այս բոլորը կապ չունին իրեն հետ, կամ ունին այնքան որքան արտաքին կամ ներքին գործերու նախարարու – թեանց դռնապանին հետ:

Փետր. 19ին էր որ խմբագրուեցաւ իր վերջին զեկոյցը, մեծ մասով նուիրուած՝ Պուլկար Օսմանի հետ ծագած վէճին:

Զեկոյցին կցուած տեղեկութենէ մը կ'իմանայինք թէ՝ ժողովը որոշած է նոր դիմումներ կատարել ինքնութեան թուղթերու նո – րոգման առթիւ:

Կատարուա՞ծ են դիմումները: Որ եւ է մէկոց գտնուա՞ծ է կամ գոնէ դրական հաւաստիքներ ստացուա՞ծ են:

Եթէ գիտնայինք, օր առաջ կը գրէինք: Նոյն իսկ Ցանձնաժո – ղովին չահը կը պահանջէր օրը օրին հաղորդել:

Ուրեմն, անսասուգութիւն, ինչ որ կը նշանակէ կա՛մ ըսելիք չունենալ, եւ կամ չափազանց լաւատես երեւալ, հակառակ համա – տարած մտահոգութեան:

Մինչ այս մինչ այն, զարմանազան գործեր կը կատարուին յանուն Պուլկար Օսմանի անաւարի ժողովին, որմէ բխած մար – յանուն Պուլկար Օսմանի անաւարի ժողովին, որմէ բխած մար – մինը ինքզինքը իրաւասու կը զգայ ասպարէզ կարգալու Միացեալ Ցանձնաժողովին:

Դժուար է նախատեսել թէ ո՛ւր պիտի յանգի այս երկու մար – միններուն հակամարտութիւնը, որ կը սպառնայ իր ազմուկին մէջ խեղդել օրուան հոգերը:

Մեր ստացած տեղեկութեանց համաձայն, Պուլկար Օսմանի մարմինը արդէն իսկ դիմումներ կատարած է պետական չրջանակ – ներուն կամ պիտի կատարէ, գործելու համար նոյն իրաւասու – թիւններով, եթէ ոչ աւելի մեծ յաւակնութիւններով:

Ուրեմն արտաքին ճակատ մը եւս, ներքինէն զատ: Եւ միշտ «յանուն ազգի»:

Ողբերգութեան միւս պատկերն այն է որ, ամէն գլուխ ձայն մը կուգայ, ժողովներէն եւ յանձնաժողովներէն դուրս:

Նոյն իսկ մամուլը պարտականութիւն չի սեպեր խորհրդակ – ցութիւն մը կատարել ինքն իր մէջ, եւ համաձայնիլ տեսակէտի մը չուրջը:

Դաս մը մարդիկ չատո՞նց գտած են հրաչագործ բանալին, — հաւաքական հպատակութիւն: Եւ առաջ – իրիկուն կը հոլովին գայն, այն ապատորութիւնը ձգելով թէ գործադրելի է, եթէ բո – լորս միաբերան աղաղակենք:

Նոյն արամաբանութեամբ, դժգոհութիւն կը սերմանուի ա – նոնց դէմ որ չեն հաւատար այդ հրաչքին, մանաւանդ ներկայ պա – րագաներուն մէջ:

Ուրիշ դաս մը մարդիկ այս բոլոր չարիքներուն պատասխա – նատու բռնելով գաղթականներու զոյգ «օֆիս»ները, բարձրաձայն կը պահանջեն անոնց ջնջումը:

Թեզերը չեն մտածեր թէ, հակառակ իրենց բոլոր թերու – թիւններուն, միակ իրաւական կապը կը ներկայացնեն այդ օր – կաններն, դժբախտաբար երկուքի բաժնուած:

Եւ վերջապէս ամէն օր կը լսենք միւս աւետարեր եղանակը, — ներքագրէ:

Հիմա որ ողբերգութիւնը պարզեցինք, փորձենք բացատրել ծուռն ու չիտակը, անմիջականն ու ցնորականը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՋՕՐ. ՔՈՆՏԻԼԻՍԻ ԸՆԴՀ. ՅԱՐՁԱԿՈՂԱԿԱՆԸ

=o·o=

ԲՈՒՌՆ ԿՌԻՒՆԵՐ ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ ՄԷՋ

— · —

ԹԱՆԱՒԵՐԸ ԵՒ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐԸ ԿԸ ԳՈՐԾԵՆ ՓԲԻԱԴԱՐՁԱԲԱՐ

Ջօր. Քոնտիլիսի ծանուցած ընդհ. յարձակողականը սկսաւ կի – րակի օր, 10 մարտ, առտուան ժամը 6ին, Սելանիկ – Սէրէզ ճա – կատին վրայ: Կռիւը շարունակուեցաւ ամբողջ օրը: Պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ կառավարական զօրքը աստիճանաբար կը յա – ռաջանայ, փորձելով պաշարել Սէրէզը, որ կը կազմէ ապստամբ – ներուն յառաջապահ դիրքը: Կառավարական բանակը երեք տար – բեր կէտերէ անցած է Սթրումա գետը: Պելկրատի եւ Սօֆիայի ճամբով հասած հեռագիրներ կ'ըսեն թէ ապստամբները տակաւին տէր են Սթրումայի արեւելեան շրջանի մեծ մասին:

Աթէնքի մէջ տիրող կարծիքին համաձայն, եթէ ապստամբնե – րը հարկադրուին պարպել Սթրումայի դաշտը, դիրք պիտի բռնեն սահմանամերձ լեռներուն մէջ, ի հարկին ֆաշուելով մինչեւ թըր – քական սահմանագլուխը, ուր պատրաստ ամրութիւններ կան, Մեծ Պատերազմէն մնացած:

Միեւնոյն ատեն, կառավարութեան օդանաւերը սկսան ռմբա – կոծել Քանտիա, Հաճեա եւ Ռէբիմնօ քաղաքները (Կրետէ): Նա – ւատորմն ալ գործի սկսած է: Կառավարական մարտանաւերը ռմ – բակոծեցին ապստամբներու «Հէլլի» յածանաւը, որ Գավալայի նաւահանգիստը մտած էր եւ կը փորձէր ականներ տեղատրել: Յածանաւը հարկադրուեցաւ հեռանալ: Կ'ըսուի թէ ծանր վնասներ կրած է:

Մակեդոնիոյ յարձակողականը սկսաւ ծանր ռմբակոծու – թեամբ մը, որբացուած էր առտուն կանուխ եւ որուն ուժկուտային 30 օդանաւեր: Երբ հետեւակազօրքը յարձակումի սկսաւ, ապս – տամբները լուրջ դիմադրութիւն չկատարեցին: Կառավարական զօրքը առաջին անգամ գետը անցաւ կամուրջ մը ձգելով Օրլիահա գիւղին մօտ, եւ յետոյ գրաւեց Քումարինի եւ Նիկրիթա գիւղե – րուն կամուրջները: Քիչ յետոյ գրաւելով Օրլիահօ եւ Օրօվաթա գիւղերը, ձեռք անցուց Սիտիրոճասթրօն (Տէմիր Հիսար) եւ Օրհանիոյի երկաթուղին: Այդ պահուն Զօր. Փալիսթրա բուռն կըռիւ մը կը մղէր ապստամբներու ծայրագոյն աջ թեւին վրայ:

Կառավարական զեկոյցը զոհացուցիչ կը գտնէ կռիւներուն արդիւնքը, յայտարարելով թէ Սէրէզը գրեթէ գրաւուած է:

Հեռագրի մը համաձայն, ուր խաղաղացիներ սպանուած եւ ուրիշ 10 հոգի վիրաւորուած են Տրամայի ռմբակոծութեան հետե – ւանքով:

Կառավարութիւնը շարժման մէջ դրաւ «Ֆիլիպիս» յածանաւը, որ գործօն ծառայութեան ցանկէն ջնջուած էր չորս տարի առաջ: Թէեւ հինցած, այս մարտանաւը պիտի կրնայ չափուիլ «Ավերով»ի հետ, աւելի ծանր թնդանօթներ ունենալով:

⁂ Զօր. Թոտոփուլոս, որ պատերազմական նախարարութիւնը կը վարէ փոխանորդաբար, հետեւեալ յայտարարութիւնները ը – րաւ.

— Վերջին հետազօտութիւնները կը հաստատեն թէ ապըս – տամբները այժմ զօրեղապէս ամրացած են բնական դիրքերու վը – րայ, Սէրէզի մօտ: Կառավարական գինուորները կը շարունակեն իրենց յառաջխաղացութիւնը, ջանալով նուազագոյն արիւնահե – ղութեամբ մաբրել արեւելեան Մակեդոնիան եւ արեւմտեան Թրա – կիան:

Կառավարական զօրքը Սէրէզ մտնելով, կը սպասուի Գավալայի

Զօր. Քոնտիլիսի վերջին հեռագիրը կը հաղորդէ (11 մարտ).

Մեր յառաջխաղացութիւնը կը չարունակուի: Ապստամբները կը դիմադրեն ամուր դիրքերու մէջ, չրջապատուած փչաթելերով, բայց չեն կրնար դիմանալ մեր զօրքին ուժգին յարձակման: Բո – լոր դիրքերէն հանեցինք ապստամբները, գերի բռնեցինք երկու հարիւր հոգի եւ գրաւեցինք հինգ թնդանօթ: Այս գիշեր չկրցանք Սէրէզ մտնել, դիմադրութեան հանդիպելով քաղաքէն 10 քիլո – մէթր անդին: Վաղ առաւ Սէրէզ պիտի մտնենք եւ պիտի յառա – ջանանք դէպի Գավալա եւ Տրամա: Մեր օդանաւորդները անօրի – նակ հերոսութիւն ցոյց տուին: Մեր կորուստները աննշան են,— երկու մեռեալ եւ չորս վիրաւոր: Բազմաթիւ ապստամբ վիրաւոր – ներ ժողվեցինք: (Սէրէզ մտած են արդէն):

Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, ապստամբները խուճապի մատնուած՝ կը նահանջեն: Տէմիր Հիսարը լքելէ յետոյ, ապս – տամբները ոչնչացուցին երկաթուղին:

Տրամա եւ Գավալա կը ռմբակոծուին օդանաւերով:

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ անճնաուար եղած է «Հէլլի» յա – ծանաւը, որ ապստամբներուն կողմը անցած էր առաջին օրէն:

Ինչպէս պատրաստուեցաւ ապստամբութիւնը

Աթէնքի «Ակրոպոլիս» լրագիրը կը գրէ թէ ապստամբութի – ւնը շատոնց սարքուած էր: Վենիզէլոս ինք ամիս առաջ հեռացաւ Աթէնքէն, միասին տանելով իր գրադարանը: Գնաց հաստատ – ուեցաւ Կրետէ, Սուտայի ծոցին դիմացը: Համաձայնութիւն գո – յացած էր Զօր. Փլասթիրասի հետ, միասին տապալելու համար կառավարութիւնը: Զօր. Փլասթիրաս կ'ուզէր որ ապստամբու – թիւնը սկսի երկու ամիս առաջ: Այդ միջոցին Քանէն (Ֆրանսա) գնաց յոյնեւպուլկարական սահմանագլուխը, ուր Վենիզէլոսի

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Աստուածաշունչի Թարգմանութեան 1500ամեակը

ՏՈՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱՒ ՄԵԾ ԲԱԶՄՈՒԹԵԱՄԲ

=o·o=

Աստուածաշունչի թարգմանութեան եւ հայ մատենագրութեան 1500ամեակին նուիրուած հանդէսներու շարք բացուեցաւ կիրակի օր, **Mutualité**ի մեծ սրահին մէջ, մեծավայելուչ եւ հանդի – սաւոր տօնակատարութեամբ մը: Կը նախագահէր Կաթող. նուիրակ Գարե – գին արք.:

Ընդարձակ սրահը լեցուած էր փա – րիզի հայ գաղութին բոլոր խաւերը ներկայացնող կարգապահ եւ ընտիր բազմութեամբ մը որ հինգ ժամ խանդավառ ու ոգեւոր տրամադրութեամբ մը հետեւեցաւ օրուան բանախօսնե – րուն եւ գեղարուեստական խնամուած բաժնին:

Հանդէսին բացումը կատարեց «Կի – լիկիա» երգչախումբը, Ս. Թարգմանիչաց շարականով, դեկավարութեամբ Պ. Գուրգէն Ալեմշահի: Այս առթիւ խումբին միացած էին Անարատ Յղութեան Քոյրերու եւ Սեվրի Մուրատեան վարժարանի սաները:

Գարեգին արք. հակառակ իր տկա – րութեան, ոգեւոր ու գեղեցիկ ճառով մը բացատրեց կաթոդիկոսական կանդակը, որ յորելեանական տարի կը հռչակէր 1935ը: Այս տօնը մեր երախտագիտութեան պարտքն է, ըսաւ մեր երկու մեծ բարերարներուն, Սահակի եւ Մեսրոպի եւ կապը, շաղախը միա – ցնելու Սփիւռքի պատակտեալ մեր ժո – ղովուրդը:

Հրաւիրեց հանդիսականները յոտնկայս յայտնել այդ երախտագէտ յարգանքը հանդէս երկու մեծ մեռելներուն:

«Ի՞նչու ենք տօնում մենք այս տօ – նը, երկու բառով կարելի է բացատրել: Հինգերորդ դարուն հաղաքական պայմանները այնպէս էին դասաւոր – ուած որ եթէ չըլլար գիրերու գիւտը, թերեւս գոյութիւն չունենար այսօր հայ ժողովուրդը: Սասանեանց տիրա – պետութեան տակ ենթուած մեր ժողո – վուրդը անկման շրջան մը կ'ապրէր, ահա 428ին այդ անկման օրերուն իսկ թե առաւ հայ ոգին: Մեր ժողովուր – դին սպառնացող վտանգը մէկ չէր սա – կայն, միւս կողմէ բիւզանդական ազ – դեցութիւնն ալ իր աւերը կը գործէր բաժան բաժան ընելով հայ իշխանու – թիւնը: Բայց ժողովուրդին այն մեծ ուժը որ Սահակի ու Մեսրոպի ստեղ – ծագործութեամբ շունչ առած էր, հայ դպրութիւնը փրկեց այդ անկու – մէն: Առաջին մեծ գործը որ երե – ցաւ հայ դպրութեան որպէս առաջ – նորդ՝ Աստուածաշունչի հոյակապ թարգմանութիւնն էր որ իրաւամբ կոչուած է օտարներու կողմէ իսկ «թագուհի թարգմանութեանց»:

Այսօր թերթի մը մէջ (Մմբ. ՅՍ – ՌԱԶ) կարդացի թէ ինչու ենք տօնում Ս. Գիրքի 1500ամեակը, եւ ոչ թէ գի – րերու գիւտին: Թոյլ տուէք ինձ ասել թէ առաջինը ճիշդ է, որովհետեւ Աստուածաշունչի թարգմանութիւնը պատահական գործ չէ. անով ստեղծե – ցաւ ազգ. եկեղեցի, ազգ. գրականու – թիւն. ան է կոթող հայ դպրութեան, որուն յաջորդեց ճոխ մի թարգմանչա – կան գրականութիւն Ոսկեբերանի, Եփրեմ Ասորիի, Կիպրացիի, Փիլոն Եբրայեցիի եւայլն:

Կարիւնն ու եզնիկը, վկայաբանու – թիւնները, — եթէ չըլլային բոլոր այս գանձերը մեր անցեալին, ո՞ւր պիտի դիմէինք օտար գիտնականները, որոնք մեր մատենագրութեամբ զբաղեցան աւելի ուշ: Հապա լեզո՞ւն, մեր լեզուն, այն ոսկեայ բանալին որով կրցեր ենք մեր մատենագրութեան նուիրուել այնքան հոյակապ դէմքեր օտար գիտնականներէ, ինչպէս Սէն Մարթէ – ին, Լանկլուա, Տիլօռիէ, Մաթիէր Մարմվարտ, Մառ»:

Նախագահը հրաւիրեց ժողովուրդը ոտի կանգնիլ երկրորդ ան – գամ, յարգելու յիշատակը այս օտար մատենագիրներուն:

Փրօֆ. Ադոնց սգաւոր ըլլալով, վեր – ջին պահուն փոխանորդաբար խօսելու հրաւիրուեցաւ Պ. Կ. Բասմաջեան, որ համառօտ ճառ մը կարդաց.— «Հա – յատ. եկեղեցին դարերէ ի վեր կը տօնէ յիշատակը սուրբերու որոնք ի – րենց կեանքը նուիրած են իրենց ժո – ղովուրդին: Ասոնց կարգին են Սահակի եւ Մեսրոպի եւ իրենց աշակերտներուն նուիրուած տօները: Անոնք ոչ միայն իրենց կեանքը տրամադրած էին իրենց ժողովուրդի բարօրութեան, այլեւ ստեղծած էին այդ ժողովուրդին կեանքին չափ թանկագին բան մը,— Ոսկեդարը, 428ին»: Բանախօսը յետոյ թուականի կարգով յիշեց այն բոլոր հայ մատենագիրները որոնք կերտած են մեր թարգմանածոյ եւ ինքնագիր գրականութիւնը, ինչպէս Ա. շրջանին Ագաթանգեղոսը, Մաշտոց Բիւզանդացին, Եզնիկ Կողբացին, Կորիւն, եւն.: 434ին էր որ աստուածաշունչը Գոթե – րէնի թարգմանուեցաւ Հայոց մը կող – մէ, իսկ դարեր յետոյ, միայն 1582ին Անգլիացիները ունեցած են Ս. Գիրքի առաջին անգլերէն թարգմանութիւնը: Հայերէնի առաջին թարգմանութիւնը կազմած են Սաղմոսները: Ըստ Փրօփ. Քարիէրի յունարէնէ եղած են այդ թարգմանութիւնները ասորերէն բա – ռարաճի օգնութեամբ, ինչ որ կը բա – ցատրէ այն պարագան թէ ասորաբա – նութիւններ պակաս չեն հոն:

Բանախօսը վերջացուց եզրակացնե – լով թէ Աստուածաշունչի թարգմա – նութիւնը օգնեց մեր ազգային փրկու – թեան: Եթէ չըլլար ան, յունարէնը ու ասորերէնը բոլորովին պիտի օտարա – ցնէին մեր հայրերը:

(Մնացեալը յաջորդով)

⁂ Բեմին վրայ, Գարեգին արք. ի – ոյ ճոխ կտաւ էր գերապայծառկրաքէն, նախագահ Կաթոլիկ Կաճառին, որ մինչեւ վերջը հետեւեցաւ տօնակա – տարութեան եւ իր կարգին կրկոտ ճառ մը խօսեցաւ:

⁂ Դադարի պահուն, հանգանակու – թիւն մը կատարուեցաւ կաթող. նուի – րակին առաջարկով, անկախ՝ Էջմիած – նի մեծ հանգանակութենէն:

⁂ Կարգապահութեան կը հսկէին Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտները եւ հայ ա – րիները: Տօնակատարութիւնը կազմա – կերպած էր եկեղեցւոյ վարչութիւնը, որուն անդամներէն շատերը ապահո – վարար առաջին անգամ էր որ ներկայ կ'ըլլային այսման ժողովրդական եւ խանդավառ հանդէսի մը, միշտ իրենց պատեանին մէջ բաշուած ըլլալով:

Թրանսաւայ Կամաւորներու թողոմը

»»»··«««

Թրանսական բանակի հայ նախկին կամաւորներու Միութիւնն ալ, իր կարգին, բողոքագիր մը ուղղած է «**Je Suis Partout**»ի ծանօթ հրատա – րակութեան դէմ, իր արդար վրդո – վումը յայտնելով եւ բուելով հայ ժո – ղովուրդին մատուցած թանկագին ծա – ռայութիւնները Թրանսայի եւ արեւ – մտեան քաղաքակրթութեան:

Միութիւնը միեւնոյն ատեն նամակ մը ուղղած է «Աքսիօն Թրանսէզ»ի խմբագրութեան, շնորհակալութիւն յայտնելով Պ. Տէլէպէքի հայանպաստ յօդուածին առթիւ:

Կ'արժէր հրատարակել այս երկու նամակները ուր Թրանսերէն բնագիրնե – րը, ինչպէս եւ ուրիշ նամակներ, բայց մեր միջոցները թոյլ չեն տար օրը օ – րին տպելու զանոնք, մանաւանդ որ խնդիրը այլեւս կորսնցուց իր այժ – մէութիւնը:

⁂ Կարդալ, այսօր, Գ. էջին մէջ, Ուս. Միութեան ժողովը եւ Փրօփ. Շարլ Ռիշէի յայտարարութիւնները՝ «Յառաջ»ի աշխատակցին:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՕՐԻՆԱՑ ՏՕՀԵՐՔ ՄԻՋԻՒ

(Ի. իր վերջին տան)

Տարի մը ի վեր ոչ ոք կը տեսնէր զայն։ Իրողապէս ան մեռած էր մեզի համար։ Ոչ ոք գիտէր թէ ինչ կ՚ընէ, ուր կ՚ապրի, ինչպէս կ՚անցնէ իր օրերը։ Ամէն ինչ կը ստիպէր մեզ հաւատալ թէ ան մեռած է։ Ինչո՞ւ ան ինքզինքը մեզմէ կը հեռացնէր։ Ինչո՞ւ ան մեզ կը թողուր առանց որևէ լուրի։ Ինչո՞ւ ան մեզ կը զրկէր իր ներկայութենէն։ Ինչո՞ւ ան մեզ կը թողուր մեր ճակատագրին հետ մենակ։ Ինչո՞ւ ան մեզ կը զրկէր իր խորհուրդներէն, իր ուղղութենէն, իր ներշնչումներէն։ Ինչո՞ւ ան մեզ կը զրկէր իր ներկայութեն

ՄԵՐԻՔԻ ՄԱՏԱՆԱՎՈՐՈՒՄԸ ԳԱՍՆԱՀԱՆԳԻՍՏԻ ՎԻՃԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

— o —

Ք. ՊՈՍՏՈՎՈՒՆ. — Պատմում են հետաքրքրական մանրամասնություններ Մերիքի մատնավորման մասին։ Ինչպես հայտնի է, մեր ցեղակից Մերիքը ստիպված էր Ամերիկա գաղթել։ Այնտեղ նա ամուսնանում է ամերիկուհի Ջեյնի հետ։ Ջեյնը ամերիկյան հարուստ ընտանիքի զավակ է։ Ամուսնանալով Մերիքի հետ, նա ընդունում է նրա կրոնը։ Ջեյնի հայրը, որ ամերիկյան հարուստ գործարանատերերից մեկն է, ամուսնությունից հետո Մերիքին հրավիրում է իր մոտ։ Մերիքը գնում է նրա մոտ։ Ծերունին նրան ընդունում է շատ ջերմությամբ։ Մերիքը մնում է նրա մոտ մի քանի օր։ Ծերունին նրան ամեն կերպ փորձում է համոզել, որ նա մնա Ամերիկայում։ Մերիքը հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի կեսը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երրորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ քառորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ տասներորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ տասնմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ տասներկուերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ տասներեքերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ տասնչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ տասնհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ տասնվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ տասնյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ տասնութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ տասնիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ քսաներորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ քսանմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ քսաներկուերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ քսաներեքերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ քսանչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ քսանհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ քսանվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ քսանյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ քսանութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ քսանիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեսներորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեսմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեսներկուերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեսներեքերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեսչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեսհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեսվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեսյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեսութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեսիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ քառասներորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ քառասմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ քառասներկուերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ քառասներեքերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ քառասչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ քառասհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ քառասվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ քառասյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ քառասութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ քառասիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հիսներորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հիսունմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հիսունկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հիսունչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հիսունհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հիսունվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հիսունյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հիսունութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հիսունիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վաթսներորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վաթսունմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վաթսունկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վաթսունչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վաթսունհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վաթսունվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վաթսունյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վաթսունութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վաթսունիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթանասներորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթանասմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթանասներկուերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթանասներեքերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթանասչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթանասհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթանասվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթանասյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթանասութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթանասիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութսներորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութսունմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութսունկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութսունչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութսունհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութսունվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութսունյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութսունութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութսունիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննսներորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննսունմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննսունկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննսունչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննսունհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննսունվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննսունյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննսունութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննսունիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հարյուրերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հարյուրմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հարյուրկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հարյուրչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հարյուրհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հարյուրվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հարյուրյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հարյուրութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հարյուրիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երկուհարյուրերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երկուհարյուրմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երկուհարյուրկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երկուհարյուրչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երկուհարյուրհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երկուհարյուրվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երկուհարյուրյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երկուհարյուրութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երկուհարյուրիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեքհարյուրերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեքհարյուրմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեքհարյուրկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեքհարյուրչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեքհարյուրհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեքհարյուրվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեքհարյուրյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեքհարյուրութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեքհարյուրիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ չորսհարյուրերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ չորսհարյուրմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ չորսհարյուրկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ չորսհարյուրչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ չորսհարյուրհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ չորսհարյուրվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ չորսհարյուրյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ չորսհարյուրութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ չորսհարյուրիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հինգհարյուրերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հինգհարյուրմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հինգհարյուրկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հինգհարյուրչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հինգհարյուրհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հինգհարյուրվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հինգհարյուրյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հինգհարյուրութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հինգհարյուրիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վեցհարյուրերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վեցհարյուրմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վեցհարյուրկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վեցհարյուրչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վեցհարյուրհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վեցհարյուրվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վեցհարյուրյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վեցհարյուրութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վեցհարյուրիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթհարյուրերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթհարյուրմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթհարյուրկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթհարյուրչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթհարյուրհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթհարյուրվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթհարյուրյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթհարյուրութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթհարյուրիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութհարյուրերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութհարյուրմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութհարյուրկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութհարյուրչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութհարյուրհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութհարյուրվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութհարյուրյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութհարյուրութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութհարյուրիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննհարյուրերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննհարյուրմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննհարյուրկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննհարյուրչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննհարյուրհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննհարյուրվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննհարյուրյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննհարյուրութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննհարյուրիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երկուհազարերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երկուհազարմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երկուհազարկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երկուհազարչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երկուհազարհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երկուհազարվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երկուհազարյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երկուհազարութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երկուհազարիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեքհազարերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեքհազարմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեքհազարկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեքհազարչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեքհազարհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեքհազարվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեքհազարյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեքհազարութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ երեքհազարիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ չորսհազարերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ չորսհազարմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ չորսհազարկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ չորսհազարչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ չորսհազարհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ չորսհազարվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ չորսհազարյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ չորսհազարութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ չորսհազարիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հինգհազարերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հինգհազարմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հինգհազարկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հինգհազարչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հինգհազարհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հինգհազարվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հինգհազարյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հինգհազարութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ հինգհազարիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վեցհազարերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վեցհազարմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վեցհազարկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վեցհազարչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վեցհազարհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վեցհազարվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վեցհազարյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վեցհազարութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ վեցհազարիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթհազարերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթհազարմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթհազարկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթհազարչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթհազարհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթհազարվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթհազարյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթհազարութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ յոթհազարիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութհազարերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութհազարմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութհազարկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութհազարչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութհազարհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութհազարվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութհազարյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութհազարութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ ութհազարիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննհազարերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննհազարմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննհազարկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննհազարչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննհազարհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննհազարվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննհազարյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննհազարութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ իննհազարիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ տասհազարերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ տասհազարմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ տասհազարկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ տասհազարչորսերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ տասհազարհինգերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ տասհազարվեցերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ տասհազարյոթերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ տասհազարութերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ տասհազարիններորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ տասնմեկհազարերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ տասնմեկհազարմեկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ տասնմեկհազարկերորդը։ Մերիքը նորից հրաժարվում է։ Ծերունին նրան առաջարկում է իր գործարանի մեկ տասնմեկհազարչորսերորդը։

գործակալը յայտնեց թէ ժամանակը եկած չէ տակաւին: Փլասթիրաս կատղելով, Ֆրանսա վերադարձաւ եւ որոշեց առանձին գործել: (Հիմնէն իվեր խուլ մրցակցութիւն մը կը տիրէ Վենիզէլոսի եւ Փլասթիրասի միջեւ):

Ուրեմն, Փլասթիրաս գործի ձեռնարկեց, ապստամբութեան թուական որոշելով մարտ 25ը, որ Յունաստանի անկախութեան տարեդարձն է: Այս տօնակատարութեան առթիւ, երբ դահլիճին բոլոր անդամները, բանակին եւ նաւատորմիղ սպաները եւ պետութեան բարձր պաշտօնատարները մայր եկեղեցին հաւաքուած ըլլային, դաւադիրները եկեղեցին պիտի պաշարէին, գերի պիտի բռնէին վարչապետը, եւ պիտի համոզէին պատերազմական եւ ծովային նախարարները, ինչպէս եւ զօրահանդէսին մասնակցող զինուորները, որպէսզի միանան ապստամբութեան: Այդ միջոցին, ուրիշ յեղափոխական տարրեր պիտի գործէին Մակեդոնիոյ, Թրակիոյ եւ Եպիրոսի մէջ, իսկ մարտանաւերը պիտի գրաւուէին Պիրէոնի ապստամբներուն կողմէ: Զօր. Փլասթիրաս լուրի սպասելով յունական սահմանագլուխին վրայ, Սելանիկ պիտի իջնէր, գործողութեանց հրամանատարութիւնը ստանձնելու համար: Վենիզէլոս այս ծրագրի մասին լուր առած ըլլալով, եւ խորհելով թէ երբ Փլասթիրաս յաջողի, իր ասպարէզը փակուած է այլ եւս, իր կարգին գաղտնի հրամաններ տուաւ սպաներուն, որոնք պատրաստութիւններ տեսան եւ ապստամբութիւնը պայթեցուցին մարտ 1ին:

Մինչ այս մինչ այն, Սելանիկի պահակազօրին սպաներէն հարիւրապետ մը, որ կը մասնակցէր դաւադրութեան, գաղտնիքը հաղորդեց նահանգապետին: Այս վերջինը շատ վարպետ ծուղակ մը լարեց, Գ· զօրաբանակին վենիզէլոսեան սպաները ձերբակալելու համար: Հրամայեց ռազմափորձեր կատարել կէս օրին·յետոյ ընդհ· բանակատեղին հրաւիրեց բոլոր սպաները, որպէսզի լսեն իր ճնշադատութիւնները: Այդ պահուն շէնքը պաշարուած էր հաւատարիմ զինուորներով: Նահանգապետը յայտարարեց թէ բոլորն ալ ձերբակալուած են: Սպաները բողոքեցին, բայց երբ տեսան պահակ զինուորները, տեղի տուին: Ժամանակ չմնաց միեւնոյն զգուշութիւնը ձեռք առնելու Գ· զօրաբանակին դէմ (Տրամա–Գավալա), որ արդէն ապստամբներուն միացած էր: Նահանգապետը լուրը հաղորդեց վարչապետին, որ անմիջապէս նախարարական խորհուրդ գումարեց, սակայն ծովային նախարարը շատ կարեւորութիւն չտալով, դանդաղ շարժեցաւ եւ նաւատորմիղ մեծագոյն մասը միացաւ ապստամբներուն:

Թուրքիա եւ Պուլկարիա անուշի կապեցին

Ազգերու Դաշնակցութեան պուլկարական եւ թրքական պատուիրակները երկար տեսակցութիւն մը ունեցան, պուլկարական ծանուցագրին առթիւ, եւ փոխադարձ լուսաբանութիւններէ յետոյ փակուած յայտարարեցին միջադէպը: Պուլկարական պատուիրակը որոշեց նամակ մը գրել ընդհ· բարտուղարութեան եւ ետ առնել իր գանգատները: Սոֆիայի մէջ առ այժմ բաւական կը սեպեն Թուրքիոյ տուած հաւաստիքները:

⁂ Լոնտոնիթերթերը կը գրեն թէ թրքական գործակալներ կը բանակցին Անգլիոյ մայրաքաղաքին մէջ, 400,000 պողպատեայ սաղաւարտներ գնելու համար որոնք շինուած են 17 տարի առաջ: Մինչեւ հիմա տրամադրելի գտնուած է միայն 168,000 սաղաւարտ: Կ'ըսուի թէ ձեռնարկուներ յանձն առած են անմիջապէս շինել եւ յանձնել 230,000 սաղաւարտ: Միւս կողմէ, կ'ըսուի թէ մեծաքանակ խարի, հանդերձեղէն եւ ներմակեղէն ապսպրուած է:

Թուրքիոյ սպառազինութիւնները մտահոգութիւն կը պատճառեն նաեւ Եուկոսլավիոյ մէջ:

⁂ Թէվֆիք Արաս, Թուրքիոյ արտաքին նախարարը, կարեւոր յայտարարութիւններ ըրաւ մամուլի ներկայացուցիչներուն, շեշտելով թէ իր կառավարութիւնը երբեք նպատակ չունի դրացիներուն վնասելու եւ պարզապէս կը հետեւի պալքանեան դաշինքին տրամադրութեանց, զգուշական միջոցներ ձեռք առնելով:

Զանազան յուներ, բեր ու դեմ

Ջրոյցի մը համաձայն, Վենիզէլոս անկախ հանրապետութիւն հոչակած է Կրետէն:

⁂ Ապստամբները կը սպառնան մէկի դէմ երկու կառավարական զինուոր գնդակահարել, եթէ իրենց ընկերները գնդակահարուին:

⁂ Զօր· Փլասթիրաս իր հետը կորսնցուցած է նորէն: Հեռագիր մը կը հաղորդէր թէ Քան վերադարձած է, իսկ ուրիշ լուրի մը համաձայն Ձեներա կը գտնուի եւ կը փորձէ սերպիական անցագիր ստանալ, Մակեդոնիա մտնելու համար:

⁂ Լոնտոնի մէջ ծրագիրներ կ'որոնեն, մեծ պետութեանց միջնորդութիւնը առաջարկելու համար: Կ'ըսուի թէ Վենիզէլոս գաղտնի բանակցութիւններ կը կատարէ Աթէնքի կառավարութեան հետ:

⁂ Ապստամբները զէնքի տակ առած են 18–38 տարեկանները, իրենց գրաւած շրջաններուն մէջ:

— . —

Չհնուորութիւնը 1ուկս, յետոյ երկու տարի

Կառավարութիւնը (փրանսական) խորհրդարանին ներկայացուց իր մշակած օրինագիծը, որուն համաձայն զինուորութիւնը 18 ամիս պիտի տեւէ, յառաջիկայ ապրիլի նորագիրներուն համար: Իսկ անոնք որ կը զինուորագրուին հոկտեմբերին, երկու տարի պիտի ծառայեն, մինչեւ 1939: Այս կարգադրութիւնները անհրաժեշտ համարուած են, լեցնելու համար զինուորցուներու պակասը, որ հետեւանք է մեծ պատերազմին (նուազում ծնունդներ):

Օրինագիծը կ'առաջարկէ նաեւ 21էն 20ի իջեցնել զինուորութեան տարիքը եւ աւելցնել արհեստով զինուորներու թիւը:

Վարչապետին ճառը Լիոնի մէջ

Վարչապետ Պ· Ֆլանտէն շատ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ Լիոնի մէջ, տարեկան տօնավաճառին բացման առթիւ: Շեշտեց թէ իր գլխաւոր հոգը պիտի ըլլայ տնտեսական վերակազմութիւնը, իրեւ դարման տիրող տագնապին եւ գործազրկութեան: Այս առաջադրութեամբ, կ'ուզէ աժանցնել վարկերը, որպէսզի օտար դրամագլուխը չխուժէ հրապարակին վրայ: «Հակառակ սպառնալիքներուն, Ֆրանսա զինուորութեանց համար եղած ահագին ծախքերուն, Եւրոպայի համար պիտի գայ օր մը երբ պետութիւնները պիտի հարկադրուին խիստ խնայողութիւններ կատարել»: Ինչ կը վերաբերի արտաքին քաղաքականութեան, «վաղը Գերմանիոյ բարեացակամութենէն կախում պիտի ունենայ խաղաղութեան պահպանումը: Ֆրանսա անվթար կը պահէ իր ազգային պաշտպանութիւնը: Անցեալ դեկտեմբերին հաւէարկուած վարկերը կ'օգտագործուին, զօրացնելու համար սպառազինութիւնները եւ օդագնացութիւնը: Պիտի լրացուին նաեւ նաւային շինութիւնները եւ ցամաքային ամրութիւնները: Այս բոլորը յաւելուածական երաշխիքներ են ապահովութեան համար: Միեւնոյն ոգիով պիտի լուծուի զինուորութեան շրջանի երկարաձգման խնդիրը:

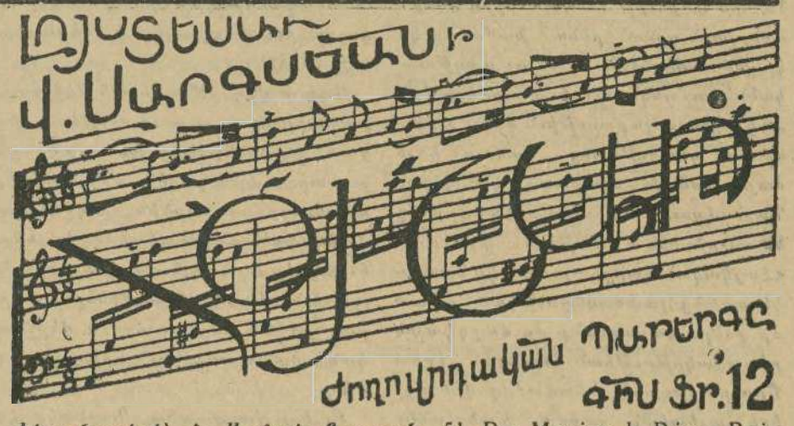
Թուրքիա կը շարունակէ զօրացնել Թրակիան

Ամենահաւաստի աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ՝ Թուրքիա աւելի մեծ բանակութեամբ զօրք կը կեդրոնացնէ այժմ Թրակիա, ու մասնաւորապէս պուլկարական սահմանին վրայ: Ասկէ առաջ տեղեկացուցած էինք թէ Թրակիոյ մէջ նոր ամրացումներու ձեռնարկուած է եւ մեծ թիւով զօրք բերուած: Յունաստանի ներքին յեղափոխութեան հետ, այդ առաջմուխները աւելցած են մեծ չափով:

⁂ Թուրք կառավարութիւնը կը շարունակէ, միեւնոյն ատեն, յարատեւօրէն հշել Թրակիոյ պուլկարները: Էմիրլիէի եւ այլ վայրերու մէջ մնացած փոքրաթիւ պուլկարներուն կարճ պայմանաժամ մը տրուած է՝ վերջնական հեռանալու համար:

⁂ Պուլկարիա եւս իր հարաւային սահմանները ուղարկած է զօրաբաժիններ: Արտաքին նախարար Պաքդոլով, հրաւիրելով օտար թղթակիցները, յայտարարած է թէ՝ «այն դէպքերը որոնք բանի մը օրէ ի վեր տեղի կ'ունենան Յունաստանի մէջ եւ որոնց կեդրոնը կը գտնուի Պուլկարիոյ մերձաւոր արեւելքը, Մակեդոնիոյ եւ յունական Թրակիոյ մէջ, կը հետաքրքրեն պուլկար կառավարութիւնը այն չափով ինչ չափով որ անոնք կը սպառնան Պալքանեներու խաղաղութեան»: Թղթակիցներու այն յայտարարութեան թէ Թուրքիա յարատեւօրէն զօրք կը կեդրոնացնէ Թրակիա, թէ հոն զինուորական նոր զօրաբաժիններ հաստատուած են եւայլն, նախարարը պատասխանած է·

— Պուլկարիոյ եւ Թուրքիոյ մէջ դաշնագիր մը գոյութիւն ունի: Անիկա դատարկ խօսք մը չէ: Մեր կողմէ մենք կը կատարենք ինչ որ կը պարտադրէ ան: Պատճառ չունինք մեր վերաբերումը փոխելու՝ դէպի Թուրքիան: Ուրեմն, ինծ համար անբացատրելի է թէ ի՞նչի հետեւանք են Թուրք կառավարութեան ձեռք առած միջոցները:

Կեդրոնատեղի՝ Հ· Սամուէլ Գրաւուն, 51, Rue Monsieur le Prince, Paris, եւ «ՅԱՌԱՋ»ի խմբագրատունը:
Մարսէյլի համար դիմել՝ Պ· Յ· Մալաքեանի, 101, Rue St. Jacques, Marseille.

ԹԻՅԱՏԵՊՐՈՆ

ՖՐ· Հ· ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ մասնաճիւղը
«ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՕՐ»ը կը տօնէ Mars 17ին
Դարակօզեանի սրահին մէջ 45, Ruede la Défense. Issy·
կը խօսի ՏԻԿԻՆ Շ· ՄԻՍԱՔԵԱՆ
Խմբերգ. ժեներգ եւ արտասանութիւն:
Դահլիճին մասնակցութեան համար մեծերու 5. փոքրիկներու 1 ֆր.:
Հաղորդկց. միջոց.— Մէթրօ Մէրի տը Իսիէի առնել 32 կամ 23 թիւ ճանապարհը եւ իջնել կար տ'Իսի:

ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹ **ԿՕՄԻՏԱՏԻ** ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳԱՀՈՒՄԲԻ ԿՂԶՄԷ
Տեղի կ'ունենայ ՄԱՐՏ 23 Շաբաթ գիշեր ժամը 9ին մինչեւ լոյս
«Aïro-Club de France»ի ՇՔԵԼ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
6, Rue Galilée, 6. Paris (16). Métro: Boissière.
ԵՐԳ, ՊԱՐ, ՋԱՒԵՇՏ եւ ՀԱՃԵԼԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ
Orchestre «ARIS»
Ճոխ եւ դիւրամատչելի **Buffet**, անթերի սպասարկութիւն·

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՓԹ

16 Մարտ Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 8.30ին
13, rue Pierre Curie, K. Bicêtre Պ. Ծուխանենեան սրահին մէջ
կազմակերպուած փոքր ա'իթալիի Դպրոց· Տիկնանց Մասնաճիւղի վարչութեան կողմէ (ի նպաստ շրջանիս մանկապարտէզին):
կը ներկայացուի կարող ուժերու կողմէ՝
«ՊԱՇՏՕՆՆ ԽՈՒՄԲԱԼ Է» գուեճ
Երգ. արտասանութիւն, հայկական պար եւ զուարճալի անակնկալ ընթ դպրոցի աշակերտներու կողմէ.
Մուտք 3 *ֆրանք:*

«Վ Լ Մ»

Մամուլի տակ է Ը· թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ·— ԴՐՕ՝ *«Մի հատուած յուշերից»*, Ա· ԱԲԵՂԵԱՆ՝ *«Դորպատի համալսարանը»*, Ա· ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՐԵԱՆ՝ *«Արամը»*, Ց· ՉԱԻՐԵԱՆ՝ *«Թիֆլիսի բարբառի վրնասբարները»*, *«Մարտիրոս Ղրիմեցու տաղերը»*, Վ· ՄԻՆԱՒՈՐԵԱՆ՝ *«Շլիսելբուրգի հայ կալանաւորը»*, ՍԱՄՍՈՆ՝ *«Հայաստանի անդր· դեսպանը Պարսկաստանում»*, ՍՏ· ՔՈՉԱՐԵԱՆ՝ *«Լ· Աթաբէկեանը իբրեւ բանաստեղծ»*, Մ· ՎՐԱՑԵԱՆ՝ *«Տիկ· ե· Զօրեան»*, ՀԻՆ ԹՈՒՐԹԵՐ·— Հայաստանի խորհրդ· արձանագրութիւնները·— ԱՆՑԵԱԼՔ·— ԿԵՆԱՆՔ ԵՒ ՄՇԱԿՈՒՅԹ·— ԳԻՐՔ ԵՒ ՄԱՄՈՒԼ·— ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ: Վ· ԵՊ· ՄԱՆԿՈՒՆԻ՝ *«Գէորգ Դ· եւ իր ժամանակը»*:

CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON
Ուրբաթ Մարտ 8էն Հինգշաբթի Մարտ 14
Ներկայացումները ժ. 2.30ին երեկոյները 8.30ին
Raimu dans
Tartarin de Tarascon
Գիներ 5ից 7 ֆր. Location gratuite·
Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի սուման՝ զեղչուած գինով:

Գործ կը փնտռէ.

Հմուտ սպասուհուոր եւ մանուածագէտ կին մը կը ստանձնէ նորածին երախաներու խնամքը:
Կը ստանձնէ նաեւ այր եւ կնոջ մը տնական աշխատանքներ:
Դիմել *Յառաջի* վարչութեան:

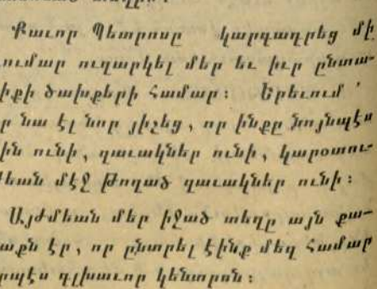
ԿՐ ՓՆՏՐՈՒԻ

Տիկին Ճէյմս Շէրպէթճեան, որուն ամուսինը Մ. Նահանգները կը գտնուի· Տիկին Շէրպէթճեան կը կարծուի ըլլալ Մարսէյլի կամ Փարիզի շրջաններու· Իրենց ազգականները կարեւոր լուր կայ· կը խնդրուի յիշեալին հասցէն հաղորդել յառաջի խմբագրութեան·

Le Gérant: H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13)
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր առաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի *մեծ վաճառանիշը* կը ներկայացնէ:
ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է *Թարոմ*, բնական *անիսոնի* խառնուրդով, եւ խոպողի հիւմով, երաշխաւորուած է քիմիական ամէն բաղադրութենէ զերծ ըլլալը:
Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին
Մեծաքանակ գնումներու հասցէ՝
Ագենտատէ
S. A· GRANDES
DISTILLERIES PEUREUX
48, Bld. des Vignes, Marseille
Tél. Colbert 58 - 10
եւ DISTILLERIE VIAL
18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)
Tél. Plaine 09 - 95
Լիոնի եւ շրջաններու ներկայացուցիչ՝
D. N. BAHADOURIAN
82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)
Նիսի եւ շրջաններու գործակալ՝
M.M. H. Khatchadourian et Danielian
24, rue Assalit· Nice (A· M.)

ԹԱՂԱԳՕՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

— Այո, ոչ ոք երեւակայել անգամ չէր կարող, որ նոյն «երկար կեանք» ցանկացողը ընդունակ կը լինէր կարճելու նրանց կեանքը ···:

Թողնելով յիշեալ քաղաքը, մենք անցանք մի անծանօթ գաւառ: Առհասարակ ամէն մի յանցանք գործած տեղից երբ հեռանում էինք, թողնում էինք մեր եաեւից ահագին տարածութիւն: Այդ երկիրը այնքան ընդարձակ էր, որ ամէն տեղ բացւում էր մեր առջեւ մի նոր ասպարէզ···:

Գ.

ՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԻՒՆ

Տասնեօթն տարեկան էի ես, երբ ոտքս դուրս դրեցի հայրենական երկրից: Այն օրից անցել էր ուժն տարի եւս, որ ես թափառում էի օտարութեան մէջ: Այդ եօթն տարուայ ընթացքում, կարծես թէ, ես արբած լինէի մի տեսակ կախարդական յմայքով, որ օր ըստ օրէ ինձ թմրեցնում էր, խորասուզում էր մի անբացատրելի ինքնամոռացութեան մէջ: Մի անդամ դոնէ չզարթնեց իմ մէջ ինքնաքննութեան մի թաքը, որ ես խորհէի, թէ ի՞նչ է իմ կոչումը, ի՞նչ նպատակի եմ ձգտում ես, դէպի ո՞ւր է տանում ինձ այդ դիւային եռանդը, ի՞նչ է իմ ներկան եւ ի՞նչ կը լինի իմ ապագան···

Իմ ամբողջ մտաւոր եւ հոգեկան զօրութիւնը լարուած էր դէպի հարը, դէպի անբարոյականը, դէպի վնասակարը: Ես մի առանձին դիւական հրճուանքով ուրախանում էի, երբ արիւնոտ գործը յաջողւում էր ինձ իմ սոսկալի ձեռնարկութիւնների մէջ:

Ինչու այսպէս փոխուեցայ ես, ո՞ւր մնաց իմ հոգու քնքշութիւնը, ո՞րտեղ կորաւ իմ բնաւորութեան մեղմութիւնը ···

Ես գործում էի ոչ թէ խելքով, ոչ թէ դիտակցաբար, այլ մի տեսակ վայրենի բնազդումով, որ միայն զգայնութեան ենթարկում է յատուկ:

Ասել՝ խաբելու համար, կողոպտել՝ յափշտակութեան համար, սպանել՝ արիւն թափելու համար,— ոսկի եւ արծաթ դիզել՝ միայն ունենալու համար,— դրանք էին այն անյագ բաղձանքները, դէպի որոնք մղում էր ինձ վայրենի բնազդումը:

Զարագործը մի տեսակ բարոյական խելագար է:— Այդ հիւանդութեան մէջ էի գտնուում ես:

Ես ոչ միայն մոռացել էի իմ անձը այլեւ մոռացել այն արարածներին, որոնք իմ սրտին խիստ մօտ էին: Եւ միանգամ դոնէ մտքիս չբերեցի իմ հայրենիքը եւ այն ազգը, որի արիւնն էի կրում եւ որից կարուած էի: Ես միանգամ դոնէ մտքիս չբերեցի մօրս, քոյրերիս եւ վերջապէս Սաւային···:

Որպիսի խոստմունքներով բաժանուեցայ նրանցից, որքան մեծ ակնկալութիւններ ունէին նրանք իմ մասին: Պարսկաստանի սահմանից անցնելու ժամանակ իմ սիրտը դեռ թարմ էր, որպիսի զգացմունքը դեռ ոչ բոլորովին հանգել էր նրա մէջ: Այն ժամանակ ես մտածեցի մօրս վիճակի վրայ եւ այդ պատճառով ծախած աւանակիս արծաթը ուղարկեցի նրան: Իսկ այնուհետեւ որքան դէմարներ անցան իմ ձեռքը, բայց միանգամ դոնէ չը–մտածեցի, թէ աղքատութեան մէջ ապրող մայրը ունեմ եւ որը մնացած քոյրեր ունէմ: Զարմանալի փոփոխութիւն, Պանդխտութիւնը ինչպէս քարացնում է մարդու սիրտը···: Ինչպէս կարծրացնում է բոլոր քնքուշ զգացմունքները: «Աչքից հեռու, սրտից հեռու»— ասում է հայկական առածը: Դա կատարուել էր իմ հետ:

Այդ բոլոր մտածութիւնները զբաղեցնում էին իմ մէջ այն ժամանակ, երբ յանկարծ ստացայ մօրիցս մի նամակ: Ամբողջ եօթն տարի օտարութեան մէջ ապրելով, այդ առաջին նամակն էր, որ առնում էի մոռացուած հայրենիքից: Նամակը հասաւ ինձ մի խաչագողի ձեռքով, որ եկել էր Պարսկաստանից: Նրա թուականից անցել էր աւելի քան մի տարի: Դա համարւում է չատ նոր նամակներից մէկը, որ մեր դասակարգի պանդուխտները բախտ են ունենում ստանալու իրենց ընտանիքից: Բոլոր ժամանակը նա մնացել էր նամակաբերի ծոցում, սպասելով, որ մի տեղում կը հանդիպէ ինձ եւ կը յանձնէ:

Կարծես, դառն արտասուքներով գրուած լինէր այդ ողբալի նամակը: Նրա մէջ նկարագրուած էր մօրս եւ քոյրերիս կրած նեղութիւնները ինձանից յետոյ, նկարագրուած էր կատաղութեան սարսափները ու ֆէրրաշների գործ դրած բարբարոսութիւնները, նկարագրուած էր մեր ընտանիքի թշուառ դրութիւնը, եւ իրանց կրած ցաւերը իմ պանդխտութեան մասին էին·: Նամակը վերջանում էր այսպիսի խօսքերով· «Մուրատ, այդպէս են վճռում զաւակները փոխարէնը այն կաթի, որով մայրը սնուցանում է որ դուն···: Դու մոռացար, բոլորը մոռացար···: Դու մոռացար դժբախտ մօրդ եւ թշուառ քոյրերիդ···: Դու մոռացար Սաւային, որ մինչեւ այսօր էլ սիրում է քեզ··· որին դու եւս մի ժամանակ սիրում էիր»:

Որքան ողղու է լինում մօր խօսքը, իմ բոլոր ապերախտութիւնները մի րոպէում նկարուեցան իմ աչքերի առջեւ: Կարծես, իմ ականջներին զարկում էր մի զառն, յանդիմանական անէծք· «դու անառակ որդի ես»···:

Իմ սիրտը լցուեց ցաւերով: Մի բան միայն մխիթարում էր ինձ, որ այդ նամակից տեղեկացայ, այն արարածները, որ մի ժամանակ սիրելի են եղել ինձ, դեռ կենդանի են:

Ես հէնց նոյն օրը յայտնեցի Քաղր Պետրոսին նամակին բովանդակութիւնը: Նա ցանկացաւ տեսնել խաչագողին, որի ձեռքով հասաւ ինձ նամակը, բայց նամակաբերը արդէն անհետացել էր: Երկու տարիներ խումբերի պատկանող խաչագողներ երբեք միեւնոյն սահմանում չեն գործում: Նա հէնց որ տեսաւ մեզ, իսկոյն հեռացաւ մեր գտնուած տեղից:

Քաղր Պետրոսը կարգադրեց մի գումար ուղարկել մեր եւ իւր ընտանիքի ծախքերի համար: Երեւում՝ որ նա էլ նոր յիշեց, որ ինքը նոյնպէս կին ունի, զաւակներ ունի, կարօտութեան մէջ թողած զաւակներ ունի:

Այժմեան մեր իջած տեղը այն քաղաքն էր, որ ընտրել էինք մեզ համար որպէս գլխաւոր կեդրոն:

(Շար·)

ՓՆՏՈՒԵՑՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ
երգիծաթերթ՝ «Մ Ե Ղ Ո Ւ»
փարիզի եւ շրջանի Յառաջի ցրուիչ
Պ· Ա Ի Ե Տ Ի ՕՂԼՈՒ:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԻՔԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութները	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻՒ

ՀԱՐԱՒԱՆԴԱՒՈՐ ԹԻՒ

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

13 ՄԱՐՏ MERCREDI 13 Mars 1935

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

11 ՐԴ ՏԱՐԻ - 11e Année N° 2752

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄՂՁԱՒԱՆՋԻ ՄԸ ՓԱՐԱՏՈՒՄԸ

—••—

Տասը օրէ ի վեր դժնդակ մղձաւանջի մը մատնուած էր դաշնակից Ելլադան, իբրեւ հետեւանք Մարտ 1ի ապստամբութեան:

Բարեբախտաբար կարճ տեւեց տագնապը: Արիւնահեղութիւնը դադրած է արդէն, եւ այժմ երկու կողմերը կը բանակցին, կարելի եղածին չափ աճան ազատելու համար:

Անշուշտ գոհ պիտի մնան յոյն ժողովուրդին բոլոր բարեկամները, լսելով եղբայրասպան պատերազմին վախճանը:

Ո՛ր կողմն ալ յաղթած ըլլայ, կարեւորը այն է որ երկիրը փրկուեցաւ ահաւոր աղէտէ մը: Այլապէս, դժուար էր նախատեսել հետեւանքները: Եթէ նոյն իսկ Պալքանները չբռնկէին, պայքարը կը սպառնար անդամանալի ցնցումի մը ենթարկել Ցունաստանը, որ անընդհատ կը գալարուի ներքին եւ արտաքին դժուարութեանց մէջ, մանաւանդ Փոքր Ասիոյ աղէտէն ի վեր:

Տարակոյս չկայ թէ երկու ոսոխները պիտի չարունակեն պայքարը, մանաւանդ հիմա որ արիւն ալ թափեցաւ:

Բազմաթիւ պատճառներ լարուած պիտի պահեն կիրքերը: կառավարութեան բռնելիք ընթացքն ալ, անշուշտ, պիտի ազդէ ապագայ յարաբերութեանց վրայ:

Զինուորական ջախջախիչ յաղթանակէ մը յետոյ, եթէ Ցալտարիս – Քոնտիլիս – Մէթաքսաս ուզեն անխնայ պատժել պատասխանատուները, իւղ լեցուցած պիտի ըլլան կրակին վրայ, որ կրնայ նորէն պոռթկալ, այս կամ այն ուղղութեամբ:

Այս հեռանկարին առջեւ, անտարբեր չեն կրնար մնալ Ցունաստանի դրացիները, ինչպէս եւ մեծ պետութիւնները, որոնք առ այժմ չեն հանդուրժեր հաստատուած դոյալիճակի խանգարման:

Կը թուի թէ Աթէնքի եւ Կրետէի մէջ ալ կ'ըմբռնեն այս կացութիւնը: Ապահովաբար այդ գիտակցութեան չնորհիւ էր որ կարճ տեւեց կռիւը, եւ Մակեդոնիոյ ու Թրակիոյ ճակատներուն խորհրդարանական կուսակիցները փորձեցին հակաճառել, ուրիշ մի-թինկ մը սարքելով, բայց կառավարութիւնը արգիլեց:

Մեւնոյն ատեն, ընդդիմադիրները ըմբռնացան, երբ, վէնիզէլոսի դէմ սարքուած մահափորձին դատավարութեան առթիւ, երեւան եկաւ կառավարութեան թուլութիւնը:

Անոնք դիտել կուտային թէ նոյն իսկ պատասխանատուն – բուն ձերբակալութիւնը կառավարութեան մարդիկը չէ որ կատարեցին, այլ Վէնիզէլոսի հաւատարիմները:

Արտաքին չարժառիթներուն մէջ, ամէնէն կարեւոր պարագան կը կազմէ Վէնիզէլոսի ընդդիմութիւնը՝ Պալքանեան դաշինքին:

Ծերունի Կրետացին հակառակ չէ թուրքիոյ նկատմամբ չեզոքութեան, ինքն ըլլալով անոր հիմնադիրն ու կնքահայրը: Բայց, Ցունաստանի համար աննպաստ կը գտնէ պալքանեան դաշինքը, եւ ուրիշ ծրագիրներ կ'որոճայ:

Մեր գործը չէ քննել թէ ո՛ր մեծ պետութիւնները դեր ունին այս ընդդիմութեան մէջ: Երբ ապստամբութիւնը պայթեցաւ, իտալական իշխանութիւնը չէ թոյլատրած որ ցամաք ելլեն, եւ ընդհակառակն ազդարարած է հեռանալ:

Վենիզէլոսի կուսակիցները փորձեցին հակաճառել, ուրիշ մի-թինկ մը սարքելով, բայց կառավարութիւնը արգիլեց:

Հազիւ տասը օր տեւեց երկու բանակներուն ընդհարումը, — եւ արդէն իսկ 12 միլիոն անգլ. ոսկի վնաս կը հաշուեն, ինչ որ հաւասար է պետութեան տարեկան եկամուտին (1924):

Տակաւին չենք հաշուեր բարոյական աւերը, որ այնքան ազդ-տարեր եղած է այս ուժասպառ երկրին մէջ:

×

Իսկապէս հիմնաւոր, անդիմադրելի պատճառներ կա՞յ, պայթեցնելու համար այս ապստամբութիւնը:

Առանց բարձր քաղաքականութիւն փորձելու, յիշենք մէկ – երկու պարագաներ:

Դժգոհութեան չարժառիթներէն մէկը՝ վարչամեւի խնդիրն է,— հանրապետութի՞ւն թէ միապետութիւն:

Պ. Ցալտարիս, ներկայ վարչապետը, համոզումով միապետական է: Իր կուսակցութիւնը, որ կը կոչուի Ժողովրդական, հրաժարած չէ այդ համոզումէն: Բայց երբ յաղթեց երեսփոխանական ընտրութեանց մէջ (1933), Ցալտարիս երդում կատարեց, հաստատուած կարգին հաւատարիմ մնալու համար:

Ընդդիմադիրները միշտ կասկածոտ, վերջերս խորապէս յուզուեցան կարգ մը դէպքերէ:

Այսպէս, երբ կառավարութիւնը չարգիլեց 1922ին գնդակահարուած վեց նախարարներու սգահանդէսը, երբ հանդանակու-թիւն բացուեցաւ, յուշարձան մը չհնելու համար, ընդդիմադիրները սկսան ազմկել թէ կամաց – կամաց ճամբայ կը բացուի դէպի միապետութիւն:

Բաժակը յորդեցաւ, երբ, անցեալ փետրուարին, ժողովրդականներ երեսփոխաններ եւ ծերակուտականներ միթինկ մը սարքեցին Սեպտեմբրիկի մէջ, միապետական ձգտումներով:

Վենիզէլոսի կուսակիցները փորձեցին հակաճառել, ուրիշ մի-թինկ մը սարքելով, բայց կառավարութիւնը արգիլեց:

Մեւնոյն ատեն, ընդդիմադիրները ըմբռնացան, երբ, վէնիզէլոսի դէմ սարքուած մահափորձին դատավարութեան առթիւ, երեւան եկաւ կառավարութեան թուլութիւնը:

Անոնք դիտել կուտային թէ նոյն իսկ պատասխանատուն – բուն ձերբակալութիւնը կառավարութեան մարդիկը չէ որ կատարեցին, այլ Վենիզէլոսի հաւատարիմները:

Արտաքին չարժառիթներուն մէջ, ամէնէն կարեւոր պարագան կը կազմէ Վենիզէլոսի ընդդիմութիւնը՝ Պալքանեան դաշինքին:

Ծերունի Կրետացին հակառակ չէ թուրքիոյ նկատմամբ չեզոքութեան, ինքն ըլլալով անոր հիմնադիրն ու կնքահայրը: Բայց, Ցունաստանի համար աննպաստ կը գտնէ պալքանեան դաշինքը, եւ ուրիշ ծրագիրներ կ'որոճայ:

Մեր գործը չէ քննել թէ ո՛ր մեծ պետութիւնները դեր ունին այս ընդդիմութեան մէջ: Երբ ապստամբութիւնը պայթեցաւ, իտալական իշխանութիւնը չէ թոյլատրած որ ցամաք ելլեն, եւ ընդհակառակն ազդարարած է հեռանալ:

Տրամայի անկումէն յետոյ, Գավալան ալ անձնատուր եղաւ կառավարական զօրքին: Թրակիոյ կուսակալը կը հեռագրէ թէ բարեկարգութիւնը կատարելապէս վերահաստատուած է արեւելեան Մակեդոնիոյ եւ արեւմտեան Թրակիոյ մէջ:

Սէրէզի կառավարիչը կը հեռագրէ թէ՝ իր ստացած տեղեկութեանց համաձայն, Դ. զօրաբանակի (ապստամբ) ընդհ. սպայակոյտին պետը, գնդ. Փանայոթովուլոս, անձնասպան եղած է: Ապստամբները խուճապի մատնուելով դէպի պուլկարական սահմանագլուխը կը փախչին:

Կառավարութիւնը այժմ կը պատրաստուի ջախջախել Կրետէի եւ միւս կղզիներու ապստամբութիւնը:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ ԵՒ ԹՐԱԿԻՈՅ ԱՊՍՏԱՄԲՆԵՐԸ ՊԱՐՏՈՒԵՑԱՒ ԵՒ ՅԻՐ ՈՒ ՅԱՆ ԵՂԱՒ

Իրարու հետեւէ ինկան Սէրէզ, Տրամա, Գավալա, Քաւալթի, Կիւմիւլճինա եւ Տէտ-Աղաճ

—·—

ԱՊՍՏԱՄԲՆԵՐՈՒ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐԸ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ՓԱԽԱՒ ԻՐ ՍՊԱՅԱԿՈՅՏՈՎ

ՈՒՐԻՇ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ ՄԸ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ

Զօր. Քոնտիլիս, Ցունաստանի պատերազմական նախարարը, արդարացուց իր սպառնալիքը,—շաբթարձակ յարձակում եւ ջախջախիչ յաղթանակ:

Երկուշաբթի օր, 11 մարտ, Սէրէզէն յետոյ կառավարական բանակին ձեռքը անցան Տրամա, Գավալա, Քսանթի, Կիւմիւլճինա եւ Տէտէ Աղաճ,— Մակեդոնիոյ եւ Թրակիոյ գլխաւոր քաղաքները, ուր դիրք բռնած էին ապստամբները, մարտ 1էն ի վեր: Հարուածը այնքան ուժգին էր որ, ապստամբ զօրամասերը ցիրուցան եղան, իսկ անոնց ընդհ. հրամանատարը պուլկարական սահմանագլուխը ապաստանեցաւ իր սպայակոյտին հետ:

Կարգով ներկայացնենք դէպքերը, քաղելով պաշտօնական զեկոյցներէն եւ օտար թղթակիցներու հեռագիրներէն:

Աթէնքէն կը հեռագրեն մարտ 11 թուականով·— Կառավարութեան զօրքը այս առտու գրաւեց Սէրէզը եւ Սիտէրոքաթրօն (Տէմիր Հիսար): Հրամանատար Ցակարաքիս, այդ շրջանի ա-պըստամբներուն վարիչը, մահացու վէրքեր ստացաւ: Զօր. Քոնտիլիս եւ միւս ըմբոստ սպաները Տրամա փախան: Քիչ յետոյ այս քաղաքն ալ գրաւուեցաւ Զօր. Եօանիտիսի հեծելազօրքին կողմէ: Ապստամբներուն վարիչները ամէն դիմադրութիւն դադրեցնելով, մասնաւոր կառախումբ մը նստան եւ գացին Ալեքսանդրապոլիս (Տէտէ Աղաճ), ապստամբական շրջանի ծայրագոյն արեւելեան սահմանը: Այնտեղ օգնութիւն խնդրեցին վենիզէլոսի մարտանաւերէն, կրետէ երթալու համար: Միւս կողմէ, Զօր. Փալիսբրաս գրաւեց Քոմոթինին (Կիւմիւլճինա): Զօր. Քոնտիլիս յայտարարեց թէ կառավարական բանակին նպատակն է ամբողջովին ցրուել ըմբոստ զօրամասերը եւ թոյլ չտալ որ նոր դիրքեր գրաւեն, որպէսզի նոր կռիւներ չծագին: Ապստամբ զօրամասերը կազմալուծուած են:

Զօր. Քոնտիլիսի վերջին զեկոյցը կը ծանուցանէ թէ ապրանքատար նաւերը 60 միլիոն տրախմի (600,000 անգլ. ոսկի) գրաւած են Ազգ. դրամատան Սէրէզի մասնաճիւղէն: Կը կարծուի թէ անոնց մէկ մասը յաջողած է Գավալա հասնիլ եւ նաւ նստիլ:

« Հէլլի » յածանաւը, որ անձնատուր եղած էր, առաջնորդի մը ուղեկցութեամբ հասաւ Սելանիկ, որ պաշտպանուած է ականներով:

Լուրի մը համաձայն, որ տակաւին չէ հաստատուած, ծովակալ Քոլիալէֆսիս, «Ավերով»ի հրամանատարը, Ադրիանուպրիա հասած է պարզ շոգենաւով մը, իբրեւ հասարակ նաւաստի: Եգիպտական իշխանութիւնը չէ թոյլատրած որ ցամաք ելլեն, եւ ընդհակառակն ազդարարած է հեռանալ:

Տրամայի անկումէն յետոյ, Գավալան ալ անձնատուր եղաւ կառավարական զօրքին: Թրակիոյ կուսակալը կը հեռագրէ թէ բարեկարգութիւնը կատարելապէս վերահաստատուած է արեւելեան Մակեդոնիոյ եւ արեւմտեան Թրակիոյ մէջ:

Սէրէզի կառավարիչը կը հեռագրէ թէ՝ իր ստացած տեղեկութեանց համաձայն, Դ. զօրաբանակի (ապստամբ) ընդհ. սպայակոյտին պետը, գնդ. Փանայոթովուլոս, անձնասպան եղած է: Ապստամբները խուճապի մատնուելով դէպի պուլկարական սահմանագլուխը կը փախչին:

Կառավարութիւնը այժմ կը պատրաստուի ջախջախել Կրետէի եւ միւս կղզիներու ապստամբութիւնը:

Նիւթական վնասը 12 միլիոն անգլ. ոսկի

Կառավարական զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ հրամայուած է դադրեցնել օդանաւային ռմբակոծութիւնը, որպէսզի աւելորդ կորուստներ չպատահին: Կառավարութիւնը ամէն միջոց ձեռք առած է, պահպանելու համար օտարականներու կեանքն ու գոյքը: Կառավարական «Քաթիմէրինի» թերթը 12 միլիոն անգլ. ոսկի կը հաշուէ ապստամբութեան նիւթական կորուստը: Այս գումարին մէջ են ապստամբներուն գրաւած դրամները, զինուորական արտակարգ ծախքերը, մարտանաւերուն կրած վնասները եւ ուրիշ կորուստներ:

Կառավարութեան վերջին զեկոյցը

Աթէնքի հեռագրական գործակալութիւնը հաստատելով կառավարական զօրքին յաղթանակը, Սէրէզէն մինչեւ Տէտէ Աղաճ, կ'աւելցնէ·—

Մինչ ըմբոստ սպաները կը լքէին զինուորները, որոնք մինչեւ հիմա ակամայ կը հնազանդէին անոնց եւ այժմ անձնատուր կ'ըլլան ազգային բանակին, այս վերջինը կը գրաւէր Տրաման եւ կը յառաջանար դէպի Գավալա, ուր վերահաստատուեցաւ օրինաւոր իշխանութիւնը: Արդէն իսկ քաղաքային եւ զինուորական իշխանութիւնները վերահաստատուած են ամբողջ արեւելեան Մակեդոնիոյ մէջ: Զօր. Քոնտիլիս Գավալա կը հասնի այս իրիկուն (11 մարտ): Գործողութիւնները վերջացած ըլլալով, զօրավարը Աթէնք մեկնեցաւ, ուր պիտի հասնի վաղ առտու (երէկ):

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ՆԱԻԱՏՈՐՄԱՆ ԱՒ ԱՆՁՆԱՏՈՒՐ ԵՂԱՒ

Աթէնքէն կը հեռագրեն մարտ 12 թուականով·—

Ամբողջ ապստամբ նաւատորմը անձնատուր եղաւ այսօր, բացի «Ավերով»էն եւ սուզանաւէ մը: «Ավերով» կը գտնուի Սուտայի ծոցին մէջ:

Իրազեկները այս լուրէն կը հետեւցնեն թէ վենիզէլոս պիտի փախչի ըմբոստ մարտանաւով, եթէ բանակցութիւնները ձախողին:

Վերջին հեռագրի մը համաձայն, նախորդ վարչապետը կը պատրաստուի փախչիլ առեւտրական օդանաւով մը:

Զօր. Քոնտիլիս Աթէնք հասնելով, ընդունելութեան անօրինակ ցոյցերով, իբրեւ յաղթական:

Ի՞նչպէս Պուլկարիա հասաւ ապստամբներուն հրամանատարը

Սոֆիայէն կը հեռագրեն·— Զօր. Քամէնոս, Մակեդոնիոյ ապստամբներուն հրամանատարը, մարտ 11ի կէս օրին ներկայացաւ պուլկարական սահմանագլուխի իշխանութեանց, Մաճազայի կայանին մէջ, Տարը Տէրէի մօտ, իր ամբողջ սպայակոյտին հետ: Զօրավարին կ'ընկերանային երեք գնդապետներ, երեք դեր – գնդապետներ, չորս հազարապետներ, չորս հարիւրապետներ, մէկ տեղակալ եւ քանի մը ենթասպաներ: Հրամանատարը իմ ճաշարժով ճամբայ ելած էր դէպի սահմանագլուխ, սակայն ձիւնը ճամբաները փակած ըլլալով, բոլոր սպաները հարկադրուեցան ձգել իմ ճաշարժները, սահմանագլուխին երեք քիլոմեթր մնացած: Այնուհետեւ ոտքով գացին մինչեւ սահմանագլուխ եւ նախ ձերբակալուեցան յոյն սահմանապահներուն կողմէ, որոնք հաւատարիմ էին կառավարութեան: Փախստականները բացատրեցին թէ իրենք անդամներն են կառավարական յանձնախումբի մը որ պիտի բանակցի պուլկար սահմանապահ իշխանութեանց հետ, որպէսզի պարտուած ապստամբները Պուլկարիա չփախչին: Այս յայտարարութեան վրայ, սահմանապահ զինուորները թոյլ տուին որ անցնին:

Երբ փախստականները պուլկարական սահմանագլուխ հասան, իրենք զիրենք ներկայացուցին հրամանատարին, որ անմիջապէս զինաթափ ըրաւ զանոնք եւ դէպի քիլկուիճ առաջնորդեց: Որովհետեւ շատ յոգնած էին, արտօնուեցան մօտակայ գիւղ մը երթալու ընդհ հանգստացան:

Յետոյ բոլորը մէկ փոխադրուեցան սահմանագլուխի կայանը եւ վար դրուեցան: Պուլկարական կառավարութիւնը հրամայեց վաղն իսկ Սոֆիա փոխադրել բոլոր փախստականները:

Զօր. Քամէնոս յայտարարեց թէ Տէմիր Հիսարի յաղթութենէն վերջը, մանաւանդ երբ կառավարութիւնը յաջողեցաւ զօրքը ցամաք հանել Տէտէ Աղաճ, կողէն սպառնալով ըմբոստ բանակին, որ եւ է նոր դիմադրութիւն անօգուտ էր:

Գրքոյկի մէջ 16 յոյն ապստամբներ անձնատուր եղան պուլկարական իշխանութեանց: Ասոնց մէջ կը գտնուին զօրավար մը եւ քանի մը սպաներ: Նէվրոքոփի հարաւակողմը հարիւրապետ մը եւ անցագրի պաշտօնեայ մը անձնատուր եղան պուլկարական իշխանութեանց: Ասոնք պատմեցին թէ ապստամբները կատարեալ պարտութեան մատնուած են եւ թէ շուտով բազմաթիւ փախստականներ պիտի հասնին պուլկարական սահմանագլուխը:•

Զօր. Քոնտիլիս յաղթական մուտք մը գործեց Սէրէզի մէջ, եւ երբ միւս քաղաքներն ալ ինկան, որոշեց Աթէնք վերադառնալ, կառավարութեան հետ խորհրդակցելու եւ կղզիները հպատակեցնելու համար:

Հեռագիրները կը հաստատեն թէ բազմաթիւ դասալքութիւններ տեղի ունեցան Սէրէզի անկումէն անմիջապէս վերջը: Առաջին առթիւ գերի բռնուեցան 3000 հոգի:

Օտար դեսպ. եւ «Նոր Օր»

Ապստամբութեան առաջին օրէն, կառավարութիւնը խիստ գրաքննութիւն հաստատեց, խափանելով շատ մը թերթեր: Աթէնքի «Նոր Օր»ն ալ դադարման դատապարտուած էր, բայց յետոյ արտօնուեցաւ վերհրատարակութիւնը, ոյոյն իմն Զօր. Քոնտիլիսի հրամանով, եւ գրաքննութեան ենթարկուելու պայմանաւ: Երէկ ստացանք մարտ 6ի եւ 7ի թիւերը, առաջին եւ երկրորդ տպագրութիւններով: Մարտ 7ի թիւին մէջ, մեր պաշտօնակիցը հետեւեալ խմբագրական յայտարարութիւնը հրատարակած է, «Հելլէն ազգը եւ մենք» խորագրին տակ·

— «Ցունաստան ծանր վայրկեաններ կ'անցընէ: Այս չարժումը կը սպառէ այս ազնիւ եւ պատմական ժողովուրդը թէ բարոյապէս, թէ ֆիզիքապէս եւ թէ նիւթապէս:

Սրտի խորունկ կսկիծով կը դիտենք մեր հելլէն եղբայրներուն ազիտաւոր դրութիւնը, որուն հետեւանքները անդրամանալի պիտի ըլլան:

Մեղի կը մնայ մաղթել որ չուտով վերջ գտնէ այս անբնական նոն վիճակը ու վերահաստատուի եղբայրական սերտ կապը պահպանուած հոսանքներուն միջեւ, որոնք հաւասարապէս զաւակներն են հայրենիքին:

Մեր անկեղծ ցանկութիւնն է Ցունաստանը տեսնել բարգաւաճ ու միշտ յառաջադէմ, իսկ ասիկա կարելի է խորհրդարանական կարգերու տակ, Սահմանադրութեան եւ օրէնքին հանդէպ կատարեալ յարգանքի արտայայտութիւնով:

Մենք եղբայր ենք հելլէն ժողովուրդին եւ խորապէս կ'ազդուինք այն տագնապներէն, որոնց մէջ կը գտնուի այս երկիրը:

Վստահ ենք որ հելլէն ազնիւ ազգը, որ այնքան մեծ եւ ծանր աղէտներէ յաղթական ելած է, առանց մեծ վնասի ենթարկուելու, այս տագնապն ալ պիտի անցընէ, վերստին գրաւելու համար այն պատուաւոր դիրքը, որ ունէր միջազգային քաղաքական կեանքին մէջ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Պ. ՍԱՀԱԿ ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ ԳԻՐՔ ՅԱՅՑԱԿ. ՅԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆ (1913—1935)

Պ.— 1913ին, յաջորդ տարուան մարտ ամսուն, Ազգային Ժողովի ընտրութիւնները պիտի կատարուէին։ Ես ալ ընտրող էի։ Ընտրելու իրաւունքը ունէին միայն այն հայերը, որոնք տարեկան 1000 ոսկի վճարած էին պետական գանձարանին։ Ես ալ այդ գումարը վճարած էի։ Ընտրելու իրաւունքը ունէին նաեւ այն հայերը, որոնք ունէին անշարժ կալուածներ, որոնց արժէքը 5000 ոսկիէն վար չէր։ Ես ալ այդ գումարը ունէի։ Ընտրելու իրաւունքը ունէին նաեւ այն հայերը, որոնք ունէին առեւտրական կամ արհեստանոցային որոշ ձեռնարկներ։ Ես ալ այդ ձեռնարկներէն մէկուն տէր էի։ Ընտրելու իրաւունքը ունէին նաեւ այն հայերը, որոնք ունէին որոշ կալուածներ։ Ես ալ այդ կալուածներէն մէկուն տէրն

— Ես ինքս ալ կը կարծեմ, որ ամենէն լաւ ձեւը այդ է։ Ուրեմն, ինչպէս ըսի,

Ցունական տագնապը եւ թուրք մամուլը

Թուրք մամուլը մեծ ուշադրութեամբ կը հետեւի յունական ապստամբութեան : «Ճիւմհուրիյէթ » դիտել կուտայ խմբագրա – կանի մը մէջ·

— « Հարկ չկայ ծածկելու թէ մանաւանդ մենք Թուրքերս մեծ ցաւ կը զգանք Ցունաստանի խառնակութեանց առջեւ : Ցունաստան մեր բարեկամ հարեւանն էեւ բնականաբար մեզի համար հաճելի չէ տեսնել որ մեր բարեկամութեան միացեալ ուժը կը պակսի, անոր զէնքերուն այսպէս պարապ տեղը փճացումով : Բարեբախտաբար, հայրենասիրութիւնը այնքան զարգացած է որ հելլէն ազգին մին– չեւ ուղն ու ծուծը թափանցած է :

Եթէ այսքան կը ծանրանանք չարժումի մը վրայ որ Ցունաս– տանի ներքին մէկ գործն է, պատճառը այն է որ մեր հարեւանին ցաւը մեզի ալ կը դպչի : Անմիջապէս աւելցնենք որ մեր բարեկա – մութիւնը աւելի քան չատ է ներկայ դառն օրերուն : Հարեւան եւ բարեկամ Ցունաստանը, ներկայիս ամէն առենէ աւելի պէտք ունի մեր բարեկամութեան : Մորապէս կը դիտակցինք ասոր եւ մեզ ա – ւելի մօտիկ կը զգանենք անոր : Մեր փափաքը այն է որ մեր հարե – ւանը արագօրէն անցընէ անիշխանութեան այս չրջանը : Այս ներ– քին խառնակութիւնը կը բաւէ եւ ուրիշներ աւելնալու չեն անոր վրայ : Այս տեսակէտով, Ցունաստան կրնայ վստահիլ իր իրական բարեկամներու բարեկամութեանց վրայ, եւ ասոր կոթնած աւելի ուժով եւ չուտով վերջ տալ խառնակութեանց :

Ըմբոստները որպէսզի կարենային իրենց նպատակին հասնիլ, պէտք է առաջին հարուածով յաջողէին : Մինչդեռ ձախողեցան եւ հետեւաբար կառավարութիւնը պիտի կարենայ վճռական յաղթա– նակը տանիլ : Մխայն թէ անհրաժեչտ է արագօրէն վերջացնել դոր– ծը, որպէսզի չհանուելիք յաղթանակը Պիւրոսեան յաղթանակի չնմանի » :

Ի՞նչ վիճակի մէջ է Ցունաստան

« *Մաթէն* »ի թղթակիցը Սելանիկէն Պելկրատ անցած ըլլա – լով, կարգ մը տեղեկութիւններ կը հաղորդէ Ցունաստանի ներքին կացութեան մասին, ազատ՝ որ եւ է գրաքննութենէ : Կ'ամփոփենք Էական մասերը·—

Զօր· Փոնտիլիս գործի ձեռնարկեց կարելի զգուշութեամբ , որպէսզի արիւնահեղութիւն չպատահի : Ապստամբներն ալ խո– հեմութեամբ կը շարժէին, որպէսզի աւելորդ կորուստներ չպա – տահին : Թուանշանները աչքէ անցընելով, կը տեսնենք որ հազիւ 5000 հոգի կամաւոր արձանագրուած են ապստամբ զօրամասերուն մէջ : Իրենց դէմ հանուած կառավարական զօրքն ալ 10 –12,000ը չէր անցներ : Զօր· Քամէնոս առաջ ռազմանիւթ ունէր, իբրեւ հր– րամանատարը Դ· զօրաբանակին, որ կը գտնուի սահմանամերձ շրջանի մը մէջ : Կառավարական զօրքին սպառազինութիւնը այն – քան ալ զօրաւոր չէր : Անբաւական էին թէ հրետանին եւ թէ օդա – նաւային ուժը : Ամէնը 27 օդանաւ կար տրամադրելի, որոնց 12ը հին դրութեամբ : Հարկ եղաւ ստիպողական ապսպրանքներ տալ , անմիջապէս յանձնելի : Եուկոսլավիա հինգ օդանաւ յանձնեց, իսկ Անգլիա՝ 10 հատ, խոշոր ռումբերով : Այս ապստամբութիւնը հաստատեց թէ Ցունաստան տկար է զինուորական տեսակէտով եւ այժմ նոր տագնապի մը մատնուած ըլլալով, չի կրնար մեծ դեր կատարել Եւրոպայի ապահովութեան գործին մէջ : Ինչ որ ալ ըլ– լայ ելքը, այս նոր դէպքը պիտի ծանրացնէ ելմտական տագնապը, անհաշուելի համեմատութիւններով :

Վենիզելոս կը կազմակերպէ Կրետէի կառավարութիւնը, բայց տարակոյս չկայ թէ մեծ յոյսեր չի կրնար սնուցանել : Ապստամ – բութեան յաջողութիւնը կարելի էր այն ատեն երբ Սալամինէն իսկած ըլլար : Այսպէս կամ այնպէս, խնդիրը պիտի փակուի : Եր– կու կողմն ալ կ'աշխատին կարելի եղածին չափ նպաստաւոր պայ – մաններ ձեռք բերել :

ՄԵԾՆ ԲՐԻՏԱՆԻԱ ՊԻՏԻ ՎԵՐԱԶԻՆՈՒԻ

=o·o=

ԲՈՒՌՆ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՐԵՍՓ· ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Մաքսօրըլտի դահլիճը ջախջախիչ յաղթանակ մը շահեցաւ երկուշաբթի օր, 79ի դէմ 424 ձայն, իր նոր խաղաթականութեան առթիւ :

Ինչպէս կը յիշուի, վերջերս երեսփ· ժողովին ներկայացուած էր վարչապետին մէկ զեկոյցը, որ անհրաժեշտ կը գտնէր զօրա – ցնել երկրին պաշտպանութիւնը, քանի որ դրական արդիւնքի մը չյանգեցաւ սպառազինութեանց կրճատման ծրագիրը :

Աշխատաւորական երեսփոխանները բողոքեցին այս առաջար– կին դէմ, եւ պարսաւանքի բանաձեւ մը ներկայացուցին երեսփ· ժողովին : Իրենց առեանախօսը «ողբալի» կոչեց վարչապետին տե– ղեկագիրը (սպիտակ տետրակ) եւ դիտել տուաւ թէ անհանգիստ դէպք է որ կուսակցական նկատումներ գրի առնուին կառավարու– թեան անունով : Իրրեւ եզրակացութիւն, բանախօսը յայտարարեց թէ Սպիտակ Տետրակը ժխտումն է Ազգերու Դաշնակցութեան : Միեւնոյն ատեն բողոքեց Գերմանիոյ վերազինման մասին եղած ակնարկներուն դէմ, շեշտելով թէ ուրիշ երկիրներ ալ կան որ կը վերազինուին :

Այս յայտարարութեան վրայ, անմիջապէս ոտքի ելաւ Պ· Պոլտուին, փոխ – վարչապետը, պաշտպանելու համար կառավա – րութեան տեսակէտը : (Մաքսօրըլտ հիւանդ է) : Ըսաւ թէ, վեր – ջին տարիներու փորձառութենէն յետոյ, չկայ մէկը որ հաւատայ թէ կարելի է անմիջապէս իրականացնել ընդհանուր զինաթափու– թիւնը : «Նոյն իսկ դժուար է ապահովութիւն յուսալ Եւրոպայի ներկայ վիճակին մէջ : Ի՞նչ ընել կը մնայ ուրեմն եթէ ոչ ջանալ կարգ – կանոնը պահպանել Եւրոպայի զանազան մասերուն մէջ : Այդ է որ կը կատարենք մենք : Անգլիական եւ ֆրանսական կառա– վարութեանց կարծիքով, հարկ է մասնաւոր արժէք տալ Գերմա– նիոյ գործակցութեան, այս գործին մէջ : Սըր Ճօն Սայմըն Պերլին պիտի երթայ 15 օրէն, որովհետեւ կը յուսանք թէ Պ· Հիթլէր ա– ռողջացած պիտի ըլլայ մինչեւ այն ատեն » :

Պ· Պոլտուին յետոյ մանրամասնօրէն պաշտպանեց սպառազի– նութեանց յաւելման ծրագիրը, զանոնք բաղդատելով միւս պե – տութեանց ուժին հետ, եւ շեշտեց թէ անհրաժեշտ է արդար հա – մեմատութեան մը հասցնել Անգլիոյ ծովային, ցամաքային եւ օ– դանաւային կազմակերպութիւնը :

Վիճաբանութեանց խառնուեցաւ նաեւ Պ· Զէմպրլէն, ելմտա – կան նախկին նախարարը, որ դիտել տուաւ թէ Անգլիոյ օդանա – ւային ուժը հինգերորդ կամ վեցերորդն է աշխարհի մէջ, եւ թէ ոչ մէկ մայրաքաղաքնիս վտանգիենթարկուած է որքան Լոնտոն :

*** Պ· Պոլտուին իր ճառին մէջ բացատրեց թէ խորհրդային իշ– խանութիւնը, որ պարտաւոր էր առաջին օրինակը տալ իբրեւ չու– նեւորներու պետութիւն, չորս տարուան մէջ 640,000էն 900,000ի բարձրացուցած է իր զինուորներուն թիւը : « Ահագին համեմա – տութեան մը հասած է անոր հրասայլերու, գնդացիրներու եւ ծանր թնդանօթներու ճարտարագործութիւնը : 1926ին Ռուսաստան 800 առաջնակարգ օդանաւ ունէր : Այսօր անոնց թիւը կը հասնի 2000– 2500ի : Իր զինուորական ելմտացոյցը մէկուկէս միլիոն րուբլի ա– ւելի է, բաղդատելով անցեալ տարուան հետ : 1925էն ի վեր 66 մի– լիոն ոսկի խնայած ենք մեր զինուորական ելմտացոյցէն, բայց այս խնայողութիւնը եղած է ի վնաս մեր պաշտպանութեան » :

Իրան խաղաթներու մէջ կը տեղաւորէ վաչկատուն ցեղերը

Իրանի կառավարութիւնը որոշեց ջնջել վաչկատուն կեանքը, խաղաթներու մէջ տեղաւորելով ցեղախումբերու անդամները : Բո– լոր վրանաբնակները պիտի տեղաւորուին խաղաթներու եւ գիւղե– րու մէջ : Միեւնոյն ատեն հանգանակութիւն պիտի կատարուի, որ– պէսզի վրանաբնակները կարենան շինուածանիւթ գնել, բնակա – րան կառուցանելու համար :

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԶՕՐ· ՓԼԱՄԹԻՄԱՍ յուսահատելով մեկնեցաւ Մլանէն եւ Մարսէյլ հասաւ, ուրկէ Փարիզ կը սպասուի :

Հ· Ց· Դ·

Գիւտաղ

ՄԱՐՍԷՅԻ Պատանեկան Միութեան բնակարհամակրական դասախո– սական ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին Միութեանը Գրադա– րան-Ընթերցասրահին մէջ, 48, Րիւ Նասիօնալ, կը դասախոսէ բնկ· Գոզոս Հիւսեան, նիւթ ունենալով ազգայնութի՞ւն թէ միջազգայնութի՞ւն

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» կոմիտէն բնդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկ– կերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին, 181 Գուր Լաֆայէթ, Ցար– դարեան Գրադարանին մէջ՝

«Վ· Լ· Մ»

Մամուլի տակ է Ը· թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ :— ԴՐՕ՝ « *Մէկ հատուած յուշերից* », Ա· ԱԲԵՂԵԱՆ՝ « *Դորպատի համալսարանը* », Ա· ԱՍՏ– ՈՒԱԾԱՏՐԵԱՆ՝ «*Արամը*», Ց· ԶԱՒՐԵԱՆ՝ «*Թլֆլիսի բարբառի վնասա = բանները*», « *Մարտիրոս Ղրիմեցու տաղերը* », Վ· ՄԻՆԱՒՈՐԵԱՆ՝ «*Շլիսել = բուրգի հայ կալանաւորը* », ՍԱՄՍՈՆ՝ « *Հայաստանի անդր· դեսպանը Պարս– կաստանում* », ՍՏ· ՓՈՁԱՐԵԱՆ՝ « *Լ· Աթարչկեանը իբրեւ բանաստեղծ* », Մ· ՎՐԱՑԵԱՆ՝ « *Տիկ· Ե· Զօրեանի* », *Հին Թուղթեր* ,— Հայաստանի խորհրդ· արձանագրութիւնները·— ԱՆՑԵԱՒ·— ԿԵԱՆՔ ԵՒ ՄՇԱԿՈՅԹ·— ԳԻՐՔ ԵՒ ՄԱՄՈՒԼ·— ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ : Վ· ԵՊ, *Մանկունի*՝ « *Գէորգ Դ· եւ իր ժա = մանակը* » :

ՉՕՐ· Ք. ՊԱՐՈՒՐ ԵՒ ՏԻԿ· ՍԱՐԱ ՊԱՐՈՒՐ

Ուրբաթ Մարտ 26ին, Ս· Ծնունդէն 9 օր առաջ, Ֆրանսայի մէջ գտնուող իրենց զաւակներուն հետ պիտի ընդունին իրենց բարեկամները :

Ա· ՏԱՒԻԹԵԱՆ

Ս· ՏԱՒԻԹԵԱՆ

Ս· ՊԱՐՈՒՐ

Ա· ՊԱՐՈՒՐ

Ա· ՔԱՐԱՄԱՆԵԱՆ

Ա· ՔԱՐԱՄԱՆԵԱՆ

Ա· ՊԱՐՈՒՐ

Ա· ՊԱՐՈՒՐ

Ա· ՊԱՐՈՒՐ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ՝— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Թրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
14
ՄԱՐՏ
JEUDI
14 Mars
1935

ԺԱ ՐԴ ՏԱՐԻ - 11e Année N° 2753

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՑՆՈՐԱԿԱՆՆ ՈՒ ՀԻՄՆԱԿԱՆԸ

»»»··«««

Հիմա որ բոլորս ալ ծանօթ ենք համաստաված ողբերգութեան, ի՞նչ միջոցներ կամ ելքեր ունինք, չարիքը մեղմացնելու, նուա – զագոյն բարիքը ապահովելու համար:

Բազմաթիւ մեղմացուցիչ դարմաններու հետ, կը յիշուին երկու հիմնական ելքեր,— ներգաղթ եւ «զանգուածային հպատա – կութիւն»:

Զանազան առիթներով դիտել տուինք թէ՝ մեր բարի կամքէն կախուած չեն ոչ մէկը, ոչ ալ միւսը:

Ներգաղթի մասին կարելի է խօսիլ, տակաւին, եւ պիտի խօսինք: Իսկ միւսը, «զանգուածային հպատակութիւն», ցնորք մըն է, որուն հաւատացողները կամ այս երկրին օրէնքները չեն գիտեր եւ կամ գիտնալով հանդերձ, կ'ուզեն մոլորեցնել հանրային կարծիքը: Ինչ որ կը նշանակէ «չանթաժ»· ուրիշ բառով մը՝ «միսթիֆիքասիոն»:

Այսքան կոպտօրէն բանաձեւելով հարցը, մենք սիրա չունինք թելը սորվեցնելու ո եւ է մէկուն, մանաւանդ քաղաքական «բուհ – ճի»ներուն:

Եւ աւելորդ կը սեպենք բացատրել, նաեւ, հաւաքական հպատակութեան առաւելութիւնները ու անպատեհութիւնները, ազգային կամ իրաւական տեսակէտով:

Անոնք որ կը հաւատան, կրնան չարունակել իրենց մարզանքները: Կրնան օրօր կարդալ իրենց ուզածին չափ, մինչեւ որ լսողները թմրին կամ քնացողները արթննան:

Բայց, իրաւունք չունին պահանջելու որ մենք ալ ձայնակ – ցինք իրենց հրաշալատում համերգին:

Մեր ձեռնպահութիւնը ինչո՞վ կը նուազեցնէ իրենց գիւտին յաջողութիւնը, երբ կը խօսին յանուն հազարաւոր թեկնածուներ – րու, եւ հաւատիքներ կուտան, աւետաբեր լուրեր ալ կը տարա – ծեն, բերանացի թէ գրաւոր:

Թող իրենք օգտուին, մենք ալ կը ծափահարենք, իմանալով որ գոնէ քանի մը հազար հայրենակիցներ փրկուած են անտառ – գութենէ եւ թշուառութենէ:

Այս առթիւ, տարրական պարկեշտութիւնը կը պահանջէ որ «բուհճի»ները մէկ կողմ դնեն իրենց փաստերը, ապացուցանեն ի – րենց համոզման հիմքերը:

Չի բաւեր ասդին – անդին փափաք թէ «կ'ընդունին», բայց մեր մենծերը հակառակ են»:

«Ցառաջ»ը որ եւ է կապ չունի «մենծ»երու հետ, եւ զգուան – քով կը մերժէ այն ադտոտ վերագրումները որ գրի կ'առնուին պարբերաբար, միտք պղտորելու համար:

×

Իսկ ներգա՞ղթը:

Հակառակ բոլոր բացասական երեւոյթներուն, կ'արժէ միշտ արծարծել այս հարցը, իբրեւ միակ հիմնական ելքը: Կ'արժէ փորձել բոլոր միջոցները, գոնէ քանի մը հազար «հայմաթլոս» – ներ, ամէնէն անճարները փոխադրելու համար:

Առնուազն հինգ հազար հաշուելով այս բազմութիւնը, նէթ անոր կէսն իսկ ընդունին, մեծագոյն ախոյանքը պիտի ունենանք, առ այժմ:

Արդ, ներգաղթ պիտի կատարուի՞ այս տարի, գարնան կամ աշնան:

Անցեալ տարի խոստացեր էին, Բարեգործականի միջոցաւ, բայց ամիսներ անցան եւ նոր լուր չունինք:

Միայն այս պարագան բաւական է, որպէսզի բոլոր ուժերը լարուին եւ անմիջական ներգաղթ պահանջուի միաբերան: Նոյն իսկ մինչեւ խորհրդային դեսպանատուն դիմելով, քանի որ Հա – յաստանի ներկայացուցիչն ալ ան է:

Դիմումը կրնան կատարել Միացեալ Ցանձնաժողովը, Բարե – գործականը եւ Հօկը հաւաքաբար, կամ թշուառները իրենք, օրի – նական բոլոր միջոցներով:

Անշուշտ խորհրդային իշխանութիւնն ալ իր ըսելիքները պիտի ունենայ:

Այդ պարագային, պէտք է իրենց խօսքերը գործի վերածելու ճիգ մը փորձեն բոլոր անոնք որ երեւանը կը փառաբանեն տանիք – ներու կատարէն, եւ տարիներէ ի վեր:

Անոնք չունին աւելի թանկագին պատեհութիւն, արժեցնելու համար իրենց հաւատիքները, յաւակնութիւնները, իմաստու – թիւնը եւ ... «Հայաստանասիրութիւնը»:

Եթէ մեզի, «թշնամիներ»ուս ալ պարտականութիւն մը կ'իյ – նայ, պատրաստ ենք սրտանց կատարելու, կը բաւէ որ Թօթվեն իրենց կանխակալ կարծիքները եւ ժանգահար իմաստակութիւն – ները:

Ահաւասիկ ասպարէզ՝ ամբողջ կերպարանքով ներկայանալու Մոսկուայի կամ Երեւանի առջեւ: Ոչ թէ իրրեւ ճիտը ծուռ խնդ – բարկու, այլ իրրեւ արդար իրաւատու:

Եթէ սոսկացած էք աղերսագիրներ մատուցանել օտար կա – ռավարութեանց, պատճառ չկայ որ պաղատագին կոչեր ուղ – ղէք բանուորա – գիւղացիական իշխանութեան մը, յանուն բան – ուորներու եւ գիւղացիներու:

Պէտք է հարցը ձեւակերպել տարրական իրաւունքի հիման վրայ, ի հարկին յանձնաժողովներ ալ ստանձնելով, փոխադար – ձարար:

Ունի՞նք այդ կեդրոնական եւ կենդանի մարմինը, կատարելու համար այս տարրական պարտականութիւնը:

Պատասխանը կը սպասենք բոլոր իրաւատուներէն եւ «Հայաս – տանահէր»ներէն:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵԱՆ ՔԱՅՔԱՅՈՒՄԸ

ՎԵՆԻԶԵԼՈՍ ԻՏԱԼ. ԿՂԶԻ ՄԸ ԱՊԱՍՏԱՆԵՑԱԻ

=o·o=

300,000 ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐ ԿԸ ԴԻՄԱԻՈՐԵՆ ՋՕՐ· ՔՈՆՏԻԼԻՍԸ

Յունական ապստամբութեան վերջին արարը փակուեցաւ Վե – նիզելոսի փախուստով:

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Մակեդոնիոյ եւ Թրակիոյ նա – կատին բայբայումէն յետոյ, անձնատուր եղաւ նաեւ նաւատոր – մը, բացի «Ավերով »էն: Մարտ 12ին, Վենիզելոս, իր կինը եւ հա – ւատարիմները այդ յածանաւին մէջ նստելով, ցամաք իջան Քասոս կղզին (երկոտասան կղզիներ) որ կը գտնուի Հռոդոսի արեւելեան կողմը եւ կը պատկանի Իտալիոյ: Փախստականները ցամաք հա – սնելէ յետոյ, « Ավերով » մեկնեցաւ Պիրէոն, անձնատուր ըլլալու համար: Վենիզելոսի կ'ընկերանային 60 սպաներ եւ հաղաքացի – ներ, որոնք արգելափակուեցան: Հոռմէն կը հեռագրեն թէ Վենի – զելոս հաղաքական յանցաւոր պիտի համարուի, եւ հետեւաբար չպիտի յանձնուի, քանի որ իտալական օրէնքը կ'արգիլէ հաղաքա – կան յանցաւորներու յանձնումը:

Երբ Վենիզելոսի փախուստը լսուեցաւ, քանի մը ամբոխ օ – դանաւեր ճամբայ ելան, « Ավերով »ը կեցնելու համար, բայց յա – ծանաւը իտալական ջուրերը հասած էր արդէն:

Վենիզելոս կղզայ եւ յայտարարէ...

Ապստամբութեան վիժումէն քանի մը օր առաջ, «Փառի – Սուան » յատուկ օդանաւ մը վարձած եւ ղրկած էր Կրետէ, գոր – ծողութեանց հետեւելու համար: Օդանաւին մէջ կը գտնուէին հո – չակաւոր շրջուն թղթակիցը՝ Տիկին Թիթայնա, մեքենավարը եւ անձնել հեռագրիչը: Կրետէի ապստամբները կրակի բռնեցին օդա – նաւը, որ վար իջաւ ծակ – ծակ եղած եւ այլեւս անպէտ: Երեք ու – ղեւորները հրաշքով ազատեցան: Այդ միջոցին Վենիզելոս արդէն մարտանաւ նստած էր, բայց Տիկին Թիթայնա յաջողեցաւ ունկն – դրութիւն ստանալ եւ խօսակցիլ: Համաձայն իր պատմութեան , Վենիզելոս մահացու անձկութեան մը մատնուած էր, գոյնը նե – տած էր եւ աչքերը արցունքով լեցուած էին: Իր առաջին հարցու – մին , նախորդ վարչապետը պատասխանեց·

— « Կ'ապահովցնեմ ձեզ թէ յեղափոխութիւնը արդար էր· բայց ես չէի ուզեր: Այլեւս պիտի հաշուիմ հաղաքական կեանքէն եւ վճռապէս որոշած եմ երբեք ոտք չկոխել իմ հայրենի երկիրս»:

Տիկին Թիթայնա կը հարցնէ թէ ո՛ւր պիտի երթայ: Վենիզե – լոս կարճ պատասխան մը կուտայ·— «Ամբողջ յոյս դրած եմ փը – րանսացի բարեկամներուս վրայ»: Ցետոյ ձորէն փղձկելով, կ'ա – ւելցնէ·

— « Ամբողջ կեանքիս մէջ եւ բոլոր սրտովս ուզեցի գլուխ հա – նել Կրետէի եւ Յունաստանի միութիւնը, տոգորուած՝ խոր, փո – խադարձ խանդաղատանքով մը: Կ'երդնում թէ միշտ այս էր միակ բաղձանքս»:

⁂ Յաղթանակի անմիջական տպաւորութեան տակ, Աթէնքի հաղաքապետական խորհուրդը պատուակալ հաղաքացիներուցան – կէն ջնջեց Վենիզելոսի անունը: Միեւնոյն ատեն փոխուեցաւ Վե – նիզելոս փողոցին անունը եւ կոչուեցաւ Ցալտարիս:

⁂ Նաւատորմին անձնատրութենէն եւ ըմբոստ սպաներու փա – խուստէն յետոյ, այն սպաները որոնք վար դրուած էին իրրեւ պա – տանդ, վերստանձնեցին մարտանաւերուն հրամանատարութիւնը, յանուն օրինաւոր կառավարութեան: Կրետէի կառավարիչը եւ զինուորական հրամանատարը, որոնք նոյնպէս արգելափակուած էին, վերահաստատուեցան իրենց պաշտօններուն մէջ:

⁂ Հանրապետութեան նախագահը յայտարարութիւն մը ուղ – ղելով, ազգին երախտագիտութիւնը յայտնեց կառավարութեան: Այս առթիւ հրաւիրեց ժողովուրդը անվերապահ հպատակութիւն յայտնել ազգ· կառավարութեան:

Ցանցատրներ պիտի պատժուին անխնայ

Ջօր· Քոնտիլիս, Մակեդոնիոյ յաղթականը, Աթէնքի մէջ ընդունուեցաւ անհախընթաց հանդիսաւորութեամբ: Երեք հարիւր հազար հաղաքացիներ կը մասնակցէին ցոյցին: Զօրավարը Աթէնք հասաւ օդանաւով եւ դիմաւորուեցաւ անհամար բազմութեան մը կողմէ: Օդանաւային կայանէն (Թաթոյ) մինչեւ հաղաք իննսա – շարժներու գետ մըն էր որ կը հոսէր: Զօրավարը ուղղակի վարչա – պետին բնակարանը գնաց: Քիչ յետոյ վարչապետը եւ զօրավարը երեւցան պատշգամէն, խելայեղ ծափերու մէջ: Վարչապետը Ա – թէնքի ժողովուրդին շնորհակալութիւն յայտնելով, եաւ մը խո – սեցաւ եւ փառաբանեց օրէնքին յաղթանակը: Ցետոյ աւելցուց·

— Անոնք որ զէնք բարձրացուցին հայրենիքին դէմ, պիտի պատժուին ոչ միայն արդարադատութեան օրէնքով, այլ եւ մշտն – ջենապէս պիտի վտարուին հաղաքական կեանքէն, իսկ մենք յա – մառօրէն պիտի աշխատինք երկիրը կազմակերպել նոր հիմերու վրայ: Ցոյները կրնան վստահ ըլլալ, օրէնքը պիտի գործադրուի այնպէս որ այլեւս անկարելի դառնայ կրկնել այս արկածախնդ – րութիւնը:

Զորեքշաբթի օր տօն հռչակուած էր ամբողջ երկրին մէջ, բո – լոր խանութները եւ գործարանները փակուած էին եւ փողոցները դրօշազարդուած: Հայրենասիրական երգեր կը բնդացնէին օդը:

⁂ Վարչապետ Պ. Ցալտարիս հետեւեալ յայտարարութիւն – ները ըրաւ մամուլին·

— « Ո՛ր եւ է ներողամտութիւն չպիտի ցուցնենք ոճրագործ – ներուն: Անոնց հանդէպ օրէնքը պիտի գործադրենք ամենայն խս – տութեամբ: կառավարութիւնը ժողովուրդին աջակցութեամբ

ՁԻՆՈՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԵՐԿԱՐԱՁԳՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

ԴԱՀԼԻՃԸ ԵՐԿՈՒ ՄԱՍԻ ԲԱԺՆՈՒԱԾ

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ հաւանական է որ հաղաքա – կան փոթորիկ մը պայթի վաղը, ուրբաթ, երեսփ· ժողովին մէջ, զինուորութեան շրջանի երկարաձգման օրինագծին առթիւ: Վար – չապետ Ֆլանտէն բացատրելով երկարաձգման անհրաժեշտութիւ – ը, վստահութեան խուէ պիտի պահանջէ:

Նախաբարական խորհուրդի առջի օրուան նիստին մէջ, մեծ տարակարծութիւններ երեւան ելան: Թէեւ բոլորն ալ կ'ընդունին երկրաձգման անհրաժեշտութիւնը, գոցելու համար «նահանջ » տարիներու բացը, բայց տարբեր տեսակէտներ ունին գործադրու – թեան եղանակներու մասին: Այսպէս, Պ· Լավալ, Մանտէլ, Փէռ – ռօ, Մառէն, Զօր· Մօռէն (պատերազմական) եւ Զօր· Տենէն (օ – դանաւային) կ'առաջարկեն պարզապէս երկու տարուան բարձրա – ցնել զինուորութիւնը: Մարաջախտ Փէքէն ալ այս տեսակէտը կը պաշտպանէ: Սակայն դահլիճը նկատի առնելով ձախակողմեան հոսանիներու ընդդիմութիւնը, որոշեց հիմք ընդունիլ զինուորա – կան օրէնքին 40րդ յօդուածը, որ կ'ըսէ·— «Երբ պարագաները կը պահանջեն, կառավարութիւնը կրնայ առժամապէս դրօշի տակ պահել այն դասը որ լրացուցած է իր մէկ տարուան զինուորու – թիւնը »:

Այս յօդուածին հիման վրայ, կառավարութիւնը մշակած է օրինագիծ մը, որ կը տրամադրէ պահել մէկ տարուան շրջանը, բայց վեց ամիս աւելի պահել յառաջիկայ ապրիլին կանչուելիք զինուորցուները, իսկ միւսները (հոկտեմբեր) երկու տարի , մին – չեւ 1940ի դասը: Միեւնոյն ատեն զինուորութեան տարիքը պիտի ըլլայ 20, փոխանակ 21ի:

Վիճաբանութեանց ատեն, արմատական նախարարները առա – ջարկեցին յաւելման խնդիրը յետաձգել մինչեւ մայիս, երբ տեղի կ'ունենան հաղաքապետական ընտրութիւնները, բայց աջակողմ – եանները մերժեցին: Ընկերվարական եւ համայնավար երեսփո – խանները արդէն իսկ պատրաստուած են, որ եւ է յաւելման դի – մադրելու համար եւ պայքար կը մղեն ամէն կողմ: Կը կարծուի թէ 160 արմատական երեսփոխաններէն 40ը դէմ պիտի քուէարկեն, իսկ 20ը ձեռնպահ պիտի մնան: Այդ պարագային, նորէն կարելի է մեծամասնութիւն գոյացնել, բայց վստահութեան քուէն շատ տկար պիտի ըլլայ:

պիտի դարմանէ գործուած աւերները, պիտի ապահովէ անդոր – րութիւնն ու բարօրութիւնը: Ապստամբները իրենց գլուխն ունե – նալով Պ· Վենիզելոսը, նոր դաւնութիւններ պատրաստեցին իրենց ոճրապարտ փորձով: Այս եղերական դէպքերը պարտ կը դնեն մեր վրայ անհրաժեշտ պատիժները տնօրինել: Պատիժները պիտի տրուին բարեխղճօրէն, ներշնչուած՝ բացարձակ անհրաժեշտու – թեան ոգիով եւ կարելի եղածին չափ սահմանափակ:

⁂ Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ յունական կառավարութիւնը խնդրած է իրեն յանձնել Զօր· Քամէնոսը եւ սպայակոյտը, որոնք Պուլկարիա ապաստանած էին: Յունաստան հաղաքական յանցա – ւոր չի նկատեր այս փախստականները, ամբաստանելով թէ դրամ գողցած են ազգ· դրամատան Սէրէզի մասնաճիւղէն:

⁂ Հաղորդակցութիւնները վերահաստատուեցան ամբողջ երկրին մէջ: Գրաճնութիւնը եւ պաշարման վիճակը մեղմացան եւ արտօնութիւն տրուեցաւ վերհրատարակելու ընդդիմադիր թերթերը: Օտար օդանաւերն ալ պիտի կրնան երթեւեկել առաջ – ուան պէս:

Երէկ իսկ (չորեքշաբթի) սկսան գործել արտակարգ զինու – րական ատեաններ, դատելու համար անձնատուր եղած կամ գերի բռնուած կարեւոր ապստամբները: Կառավարութիւնը ներողա – մտութեամբ պիտի վարուի այն զինուորներուն հետ որոնք ակա – մայ հպատակած էին իրենց գերադասներուն:

⁂ Պաշտօնական գեկոյցի մը համաձայն, ապստամբութեան հետեւանքով եղած մարդկային կորուստներն են 15 մեռեալ եւ 100 վիրաւոր:

⁂ Պուլկարական կառավարութիւնը որոշեց կեդրոնացման բանակատեղի մը փոխադրել փախստական ապստամբները, ցնոր տնօրինութիւն:

⁂ Ձերբակալութիւնները եւ հետապնդումները կը շարունակ – ուին Աթէնքի մէջ: Առջի օր անձնատուր եղաւ Զօր· Փափուլաս, որ կը փնտռուէր իբրեւ գործակից Վենիզելոսի գաղտնի կազմակեր – պութեան:

Կառավարական իշխանութիւնը վերահաստատուեցաւ նաեւ Քիոս, Միտիլլի և Սամոս կղզիներուն մէջ, որոնք ապստամբներուն ձեռքը անցած էին:

⁂ Կը հաստատուի թէ Վենիզելոս առժամեայ կառավարու – թիւն մը հաստատած էր, արտաքին, ներքին, պատերազմական , ելմտական եւ ծովային նախարարներով, որոնք բոլորն ալ ծանօթ գործիչներ են:

Ինչպէս խորտակուեցաւ Մակեդոնիոյ ճակատը

—oo—

Նորագոյն տեղեկութիւններ կը հաստատեն թէ Մակեդո – նիոյ ճակատին խորտակումը տեղի ունեցաւ կայծակի արագու – թեամբ, ամէնէն առաջ խուճապի եւ փախուստի մատնելով ապս – տամբութեան վարիչները: Մակեդոնիոյ հրամանատարութիւնը իր յոյսը դրած էր «Հելլէ » մարտանաւին վրայ, որ իբրեւ շաղկապ կը ծառայէր ապստամբներուն եւ Կրետէի միջեւ: Երբ այս մար – տանաւը անձնատուր եղաւ, ապստամբները անելի մատնուեցան: Խուճապը սկսաւ Սէրէզէն, երբ հակավենիզելոսեան տարրերը ըմ – բոստանալով, մասնաւոր պատուիրակութիւն մը ղրկեցին եւ հա – դարձ յանձնեցին Զօր· Քոնտիլիսի: Պատերազմական նախարարը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ· էջ)

Ս. Տ. ԳՐԻԲԱԿՈՎԻ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՎԱՔԱԺՈՂՈՎԻ ՀԱՄԱՐ

Ս. Տ. Գրիբակովի խորհրդային հավաքաժողովի համար ընտրվել է Ս. Տ. Գրիբակովի անվան կոլտնտեսության նախագահ Ա. Ա. Ղազարյանը։

Ս. Տ. Գրիբակովի անվան կոլտնտեսության նախագահ Ա. Ա. Ղազարյանը ծնվել է 1904 թվին։ Ա. Ա. Ղազարյանը ծնունդով գյուղացի է։ Նա մանուկ հասակից աշխատել է հոր հետ։ Ա. Ա. Ղազարյանը 1930 թվին մտել է կոլտնտեսություն։ Նա եղել է կոլտնտեսության ակտիվ անդամ։ Ա. Ա. Ղազարյանը 1937 թվին ընտրվել է կոլտնտեսության նախագահ։ Ա. Ա. Ղազարյանի ղեկավարությամբ կոլտնտեսությունը ամեն տարի ավելացնում է իր հողատարածությունները, ընդարձակում է անասնապահությունը, ամրապնդում է իր տնտեսությունը։ Ա. Ա. Ղազարյանը կոլտնտեսության նախագահ է եղել նաև 1946 թվին։ Ա. Ա. Ղազարյանը 1946 թվին ընտրվել է Գեղարքունիքի մարզային խորհրդի պատգամավոր։ Ա. Ա. Ղազարյանը ընտրվել է նաև Գեղարքունիքի մարզային խորհրդի գործկոմի անդամ։ Ա. Ա. Ղազարյանը ընտրվել է Գեղարքունիքի մարզային խորհրդի նախագահության

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

— ո —

Ա. ՇԱՀՆՈՒՐ

Ծնվել է 1908 թ. Մոսկվայում։ Ավարտել է Մոսկվայի պետական համալսարանի պատմության ֆակուլտետը։ Աշխատել է «Կոմունիստ» թերթում, «Կրասնայա նովի» ամսագրում, Մոսկվայի Կոմերիտական կոմիտեում։ Առաջին գրական փորձերը տպագրվել են 1927 թ. «Կոմսոմոլսկայա պրավդա» թերթում։ Առաջին գրքույկը՝ «Ռուսական ֆաշիզմը» (1933), հրատարակել է «Սովետական գրող» հրատարակչությունը։ Ներկայումս աշխատում է «Լիտերատուրնայա գազետա» շաբաթաթերթում։

ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ

Պատմվածքներ։ Ե., «Սովետական գրող», 1934, 175 էջ։ Տպաքանակը 5000 օրինակ։ Գինը 1 ռ. 50 կ.։

«Մի՛ դիպչեք ինձ ... Ես ամուսնացած եմ ... Ես ունեմ երեխա ... Ես ամուսնացած եմ ... Ես ունեմ երեխա ...» — ահա այն ամենը, ինչ կարող է ասել ամուսնացած կինը, երբ նրան ուզում են գայթակղել։ Ամուսնացած կինը, որ ունի երեխա, ամուսնացած կինը, որ ունի երեխա, ամուսնացած կինը, որ ունի երեխա,

անմիջապէս ետ դարձ եղաւ եւ ընդունուեցաւ ջերմ ծափերով : Քոնսթիլիս հրամայեց դադրեցնել Տրամայի ոմբակոծութիւնը եւ հետաքննութիւն մը կատարել Գավալայի եւ Քոմոթինիի վերեւ : Այդ պահուն լուր եկաւ թէ Տրամա եւ Քասնթի անձնատուր եղած են : Ժամը 11ին (երեքշաբթի) Գավալան ալ անձնատուր եղաւ, իսկ ժամը 2ին Ալեքսանդրապոլիսը (Տէտէ Աղաճ) : Ուրեմն ամբողջ Մակեդոնիան եւ Թրակիան մաբրուած էին եւ ապստամբներուն դէմ կավարները փախած : Ժամը 6ին Սէրէզի - ետ հաստատութիւնը կը ծանուցանէր թէ օրինաւոր իշխանութիւնը վերահաստատուած է ամբողջ արեւելեան Մակեդոնիայ մէջ :

Այս լուրերը հազիւ Աթէնք հասած, Պ. Ցալտարիս հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ մամուլի ներկայացուցիչներուն.

— Հայրենիքին դէմ գործուած ոճիրը որքան ծանր, նոյնքան անարդարանալի եղաւ : Ահա թէ ինչու աններելի է : Կառավարութիւնը երբ իշխանութեան գլուխ անցաւ, ներողամտութեամբ վարուեցաւ : Դժբախտաբար այդ ներողամտութիւնը տկարութիւն համարուեցաւ եւ մարդիկ համարձակեցան ոճիր մը գործել : Ներողամտութեան ժամանակը անցած է անդարձ եւ օրէնքին տիրապետութիւնը պիտի պարտադրուի անողոքմտաբար, որպէսզի ապագային ոեւէ մէկը չհամարձակի մտածել թէ կրնայ խռովութիւններ յարուցանել :

⁂ Նոր լուրերու համաձայն, Զօր. Քամէնոսի սպայակոյտի պետէն, գնդ. Փանայաթոփուլօսէն զատ անձնասպան եղած են ուրիշ երկու բարձրաստիճան սպաներ : Ուրիշ զօրավար մը փախած է մակոյկ մը նստելով Տէտէ Աղաճէն եւ կը կարծուի թէ Թրքական ջուրերը գացած է :

Բացառիկ տնօրինութիւններ

Աթէնքէն կը հեռագրեն.— *Վարչապետ Պ. Ցալտարիս չափազանց յոգնած ըլլալով, դիւղ գնաց քանի մը օր հանգստանալու համար : Վերադարձին նախարարական խորհուրդը հետեւեալ բացառիկ տնօրինութիւնները պիտի ընէ.— 1. Երեք ամիս դադրեցնել դատաւորները եւ պաշտօնատարները անփոխարինելի կացուցանող օրէնքը, որպէսզի կարելի ըլլայ մաքրագործում կատարել.— 2. Լուծել խռովարարական եւ յեղափոխական կազմակերպութիւններ.— 3. Ազգ. ժողովի ընտրութիւններ կատարել, փոխելու համար սահմանադրութեան կարգ մը կէտերը, մասնաւորապէս ընկերով ծերակոյտը եւ աւելի զօրացնելով գործադիր իշխանութիւնը :*

Ազգային վիճակահանութեան պարգեւներ

Երեքշաբթի օր տեղի ունեցաւ ազգ. պարգեւախաղի 1935 շրջանի Բ. վիճակահանութիւնը :

Մեծ պարգեւը, 2,500,000 փրանք, շահեցաւ 913,469 թիւը :

Հետեւեալ հինգ թիւերէն իւրաքանչիւրը շահեցաւ մէկ միլիոն փրանք.— 940,083, 940,129, 371,595, 420,014, 417,828 :

Հետեւեալ հինգ թիւերէն իւրաքանչիւրը շահեցաւ 500,000 փրանք.— 844,518, 785,679, 483,076, 623,937, 573,149 :

9436 վերջացող թիւերը կը շահին 100,000 փրանք :
8883 վերջացող թիւերը կը շահին 50,000 փրանք :
3960 վերջացող թիւերը կը շահին 25,000 փրանք :
6120 վերջացող թիւերը կը շահին 25,000 փրանք :
825 վերջացող թիւերը կը շահին 10,000 փրանք :
28 վերջացող թիւերը կը շահին 1000 փրանք :
5 վերջացող թիւերը կը շահին 100 փրանք :

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԳԱՂՏՆԻ ՈՍՏԻԿԱՆ ՊՕՆԻ, որուն դէմ նոր դանդաւաններ եղած էին, անհետացած է քանի մը օրէ իվեր :

ՇԻՆԱՐ ԵՒ ՎԱՒՔԻՐ գործարանին 2800 բանուորները (ժրնէվիլիէ) առջի օր գործադուլ հռչակելով, իրենց գրասենեակներուն մէջ բանտարկեցին տնօրէնները եւ պայմաններ առաջարկեցին : Ոստիկանութիւնը միջամտեց, բայց բանբողները երկար բանակցութիւններէ վերջը միայն հաւանեցան արձակել կալանաւորները :

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ
ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ՎՃԱՐՆԱՒ ՄԻՋՈՑ
27 ԱՊՐԻԼ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ
13bis Rue Boucherieի սրահին մէջ :

Le Gérant: H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13)
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ԳԱՑՔԷ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON

Հ. Յ. Դ.

Քարիզ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Զաւարեան Կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշտ 8.30ին Ակումբին մէջ :

Գալատ

ՄԱՐՍԷյԼԻ Պատանեկան Միութեան ընկերահամակրական դասախօսական ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Միութեանս Գրադարան-Ընթերցասրահին մէջ, 48, Բիւ Նասիօնալ : Կը դասախօսէ ընկ. Պօղոս Հիւսեան, նիւթ ունենալով ազգայնութի՞ւն թէ միջազգայնութի՞ւն

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիր. առաւօտ ժամը 10ին, սովորական հաւաքատեղին :

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 181 Գուր Լաֆայէթ, Զարդարեան Դրադարանին մէջ :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

16 Մարտ Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 8.30ին
13, rue Pièrre Curie, K. Bicêtre Պ. Ծովհաննէսեանի սրահին մէջ
Կազմակերպուած փօրթ տ'Իթալիի Դպրոց. տիկնանց Մասնաճիւղի վարչութեան կողմէ (ի նպաստ շրջանիս մանկապարտէզին) :
կը ներկայացուի կարող ուժերու կողմէ՝
«ՊԱՇՏՕՆՍ ԽՒՄԲԱԼ Է» զաւեշտ
կը նուագէ Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ
Երգ, արտասանութիւն, հայկական պար եւ զանազան անակնկալներ դպրոցի աշակերտներու կողմէ.
Մուտք 3 ֆրանք :

ԹԷՅԱՍԵՂԷՆ

ՓՐ. Հ. ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ մասնաճիւղը «ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՕՐ»ը կը տօնէ Mars 17ին
Գարակեօզեանի սրահին մէջ 45, Ruede la Défense. Issy.
կը խօսի ՏԻԿԻՆ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ
Խմբերգ. վեներգ եւ արտասանութիւն :
Ցախքերու մասնակցութեան համար մեծերու 5, փոքրիկներու 1 ֆր. : Հաղորդակց. միջոց.— Մէթրօ Մէրի տը Իսիէն առնել 32 կամ 23 թիւ հանրակառք եւ իջնել կար տ'Իսի :

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆԻ մահուան քառասունքին առթիւ կազմակերպուած, փարիզի Հայ Տիկնանց Միութեան պետական կարմիր խաչի եւ Հայ Բժշկական Միութեան կողմէ : Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 15ին,
15, rue de la Sorbonne, Paris. Métro St. Michel & Cluny.
ցարգանքի խօսք, արտասանութիւն եւ նուագ :
Մուտքը ազատ է :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓՐ. Կ. Խաչի Իսի լէ Մուլինոյի մասնաճիւղի դասախօսութիւնները տեղի կ'ունենան ամէն Հինգշաբթի երեկոյ : Առաջին դասախօսութիւնը այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին իր Դարմանատան հաւուն սենեակը, 255 Բիւ Ժան Ժագ Բուսօ :

ՄԱՐՍԷյԼԻ վաստպուրականի Հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի օրէ վերջ ժամը 2.30ին պար տը լա փոսթի մէջ : Գործօն եւ օժանդակ բոլոր անդամներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ այս կարեւոր ժողովին :

ՀԱՅ Աւրիներու ցերեկոյթը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի ժամը 2.30ին Salle des Centraux, 8, rue Jean Goujons Métro : Champs Elysées.
Գեղարուեստական բաժին :

«ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ»

Հայ կրթ. եւ Հրատ. Միութեան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ 17 Մարտ, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, *Փլաս տը լ'Օտէոն, Քաֆէ Վոլթէրի մէջ :*

Օրակարգ.— Ջեկոյց կեդրոնական Վարչութեան նոր վարչութեան եւ վերստուգիչ յանձնախումբի :

Կարեւոր.— Ընդհ. ժողովին ներկայ կրնան ըլլալ մասնաճիւղերու վարչութիւնները իրենց բոլոր անդամներով, փարիզի անդամներն ու գաւառի ներկայացուցիչները :

Համաձայն ցոդ. 12ի, եթէ ներկաներուն թիւը կէսէն պակաս ըլլայ կը հրաւիրուի Բ. ժողով նոյն օրը եւ նոյն տեղը ժամը 3.30ին, որուն ներկաները անկախ ներկայ եղողներու թիւէն՝ օրինաւոր կը համարուի :

(*Կնիք*)

Etude de Me BERNARD WAHL
(12 année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**
Կը տանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պատրաստէ առեւտրական եւ ֆաշտաբան դատարաններու առջեւ, կուտայ certificats de coutumes ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները :
Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19 : Նաեւ ժամադրութեամբ

ՆԱՄԱԿԱՏԱՐԱԿ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՆԻՄ, Վաթ.— 100 :
ՄՕՆԹՐՒՕԶ, Մ. Ա.— 35 :
ՎԱԼԱՆՍ, Գոդ.— 253 :
ԹՈՒԼՈՒԶ, Մ. Կ.— 101.65 :
ԼԻՈՆ, Փլ.— 70 :
ԼԱ ՍԼՅԶ ՍԻՒՐ ՄԵՐ, Մ. Կ.— 35 :
ՌՕՄԱՆ, Մ. Պ.— 115 :
ՍԷՆ ԼՈՒ, Մ. Ս.— 312 :
ԹԻՒՊԻՆԿԷՆ, Վիներ.— 40 :
ՄԱՐՍԷյԼ, Բ. Հայր.— 70 :
ՄԱՐՍԷյԼ, Ս. Ա.— 140 :
ՓԱՐԻԶ (20), Մ. Ա.— 35 :
ՀԱՐՆ, Պարս.— 100 :
ՍԷՆ ԹՐԷԹԷՆ, Հ. Գ.— 100 :
ՓԻՒԺ ՍԻՒՐ ԱՐԺԱՆ, Ա. Դ.— 70
Ֆրանք : Կարգադրեցինք :
ՄԱՐՍԷյԼ, Գոդ.— 1000 Ֆր. : *Կարգադրեցինք :*
ՓԻՒՎԱ, Ֆար.— 35 :
ՇԱՎԻԼ, Մ. Ս.— 35 :
ՄՕՆԹՎԻՏԷՕ, Ահ. Եղ.— 400 :
ԼԱ ՐՕՇԷԼ, Ա. Ս.— 70 :
ԼԱ ՄԱՄՊՐՈԼ, Ե. Մ.— 35 :
ԱՆԻԷՌ, Ա. Գաս.— 70 :
ՕԼՈՒՄԱԿ, Պարս.— 300 :
ԱՎԻՆԵՈՆ, Ռ. Ժամ.— 70 :
ՄԱՐՍԷյԼ, Հաճի Ա. Մ.— 146 :
ԹԱՒՐԻԶ, Գոդ.— 1000 :
ՇԱՎԱՆՕԶ, Ճ. Պլաք.— 35 :
ՄԱՐՍԷյԼ, Ե. Փ.— 35 :
ԿՐԸՆՈՊԼԸ, Օր. Հ. Մխ.— 70 :

Կ'ՈՒԶԷՔ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐ ՈՒՆԵՆԱԼ ՕԶԻՆՔ ԳԻՆՈՎ ՄԸ

Ձեր պզտիկները կը մեծնան եւ կը փոխուին արագօրէն :

Չէ՞ք ուզեր ունենալ անոնց այդ գեղեցիկ եւ սակայն վազանցուկ շրջանին մէկ յիշատակը :

ԴԻՄԵՑԷ՛Ք ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՄԻԱԿ ՀԱՅ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ

Studio d'Art HENRI (Հ. Յափուճեան)

10bis Bld. Rodin-Issy-les-Moulineaux Gare d'Issyի եռեւի փողոցը

Որը՝ խիստ աժան գինով ձեզ կը նկարէ գեղարուեստական ամենավերջին ճաշակով՝ ըլլայ իր Studioին եւ կամ ձեր տան մէջ :

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՇԱԽԻՐ ՁԵՂՔ

Գեղեցիկ *Agrandissement* մը նուէր իւրաքանչիւր պատուէրին :

Բաց է ամէն օր ինքնուրեանն Թուղթերու 6 հատը 4 ֆրանք :

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ձանչցուած է իր առաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի *մեծ վաճառանիշը* կը ներկայացնէ :

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է *Թորու. մով*, բնական *անիսոնի* խառնուրդով, եւ խաղողի հիւթով, երաշխաւորուած է քիմիական ամէն բաղադրութենէ զերծ ըլլալը :

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին Մեծաքանակ գնումներու համար դիմել՝
Արտօնատէր
S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX
48, Bld. des Vignes, Marseille
Tél. Colbert 58 - 10
ևառեւ DISTILLERIE VIAL
18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)
Tél. Plaine 09 - 95
Լիտրի եւ շրջաններու ներկայացուցիչ՝
D. N. BAHADOURIAN
82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)
Նիսի եւ շրջաններու գործակալ՝
M.M. H. Khatchadourian et Danielian
24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ՄԶԼՔՈՆԵԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

»»»··«««

Երեւանէն ստացուած են հետեւեալ նոր հրատարակութիւնները.—

Ա. Տատեան, *Արժատական Բառարան, 6 հատոր, թղթակազմ* Ֆր. 1200
Յ. Կորեան, *Ուղեգրութիւններ, Ա. հատոր, լթակազմ, 500 էջ* 60
քարտէսներ եւ պատկերներ
Յ. Յակոբեան, *Ուղեգրութիւններ, Ջ. հատոր, լթակազմ, քարտէսներ եւ գունաւոր պատկերներ, 885 էջ* 75
Շ. Հայազիզ, *Դիւան Մխ. Նալպանտեանի, լթակազմ, 392 էջ նկարներ* 30
Ա. Քեոեան, *Տաղաչափութիւն, լթակազմ, 460 էջ* 40
Մ. Մանանդեան, *Մտքի հետազօտութիւններ, թղթակազմ, 76 էջ* 18
Մ. Մանանդեան, *Ձափերը եւ կշիռները հնագոյն հայ աղբիւրներուն, թղթակազմ, 140 էջ* 10
Մ. Մանանդեան, *4 Երատոսդենէսի աստղիմնը եւ Պարսից աստղարէզը թղթակազմ, 66 էջ* 8
Մ. Մանանդեան, *Ճէօդալիզմը հին Հայաստանում, լթակազմ, 338 էջ* 40
Թ. Թորամանեան, *Շէնանիստերը հին Հայաստանում, թղթ. կազմ 40 էջ* 8
Մ. Ելիքեան, *Կոմիտասի ստեղծագործութիւնը, թղթակազմ, 32 էջ* 8
Լ. Ալաեան, *Դամբանների պեղումները Խ. Հայաստանում, թղթակազմ 240 էջ, նկարներ* 20
Շ. Հայազիզ, *Հին Երեւանը, թղթակազմ, 262 էջ, նկարներ* 20
Կ. Կորկոտեան, *Խ. Հայաստանի ազգաբնակչութիւնը 1831-1931, լթակազմ, 188 էջ մեծադիր* 60
Բ. Ունեաթեան, *Գառնիի հեթանոսական տաճարը, լթակազմ, 122 էջ մեծադիր, բազմաթիւ նկարներով* 50
Խ. Աւետեան, *Հայաստանի սեպագրական շրջանի պատմութիւն, լթակազմ, քարտէս եւ նկարներ, 556 էջ* 50

Նոյն գիրքերը. առանց թղթատարի ծախքի ստանալու համար, փոխադրէքը կանխիկ դրկել «Ցառաջ»ի :

Մեծաքանակ գնումներու համար՝ մասնաւոր գեղչ :

ԹԱԶԱՄՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

»»»··«««

Գրեց՝ ԲԱՖՖԻ

(41)

— Այդ այն փողն է որ դու ինձ աւել էիր տուած, պատասխանում է քաւոր Պետրոսը դեռ եւս վրդովուած կեր – պով :— Աւելի լաւ կը լինէր որ համբարքի մէջ զգոյշ լինէիք եւ ուրիշին մեղքի մէջ չձգէիք ···:

— Դու բարի ես, շատ բարի, Պետրոս Աբրամիչ, ասում է սեղանաւորը, բարեկամաբար նրա ձեռքը սեղմելով :

— Ես բարի եմ նրա՞ համար որ չգողացայ ուրիշի փողը :— Այս բարու – թիւն չէ, Արկադիյ Ֆադէիչ :

Ջնայելով այդ համեստութեանը, Արկադիյ Ֆադէիչը աշխատում է ապացուցանել որ Պետրոս Աբրամիչը բարի մարդ է :

Ամէն անգամ, երբոր թափառում – ներից յետոյ, երբ յայտնւում էինքան – զանաւորի մօտ, նրա սովորական հարցմունքն այդ էր լինում.

— Լա՞ւ վաստակ ունեցար, Պետրոս Աբրամիչ :

— Վատ են գնում գործերը, շատ վատ, Արկադիյ Ֆադէիչ :

— Ինչո՞ւ :

— Բոլորը մեր մեղքերից :

Սեղանաւորը ծիծաղում է :

— Դուք ծիծաղում էք, Արկադիյ Ֆադէիչ : Բայց տեսէք, ինչպէս վատացել են ժամանակները, առանց երդուելու, առանց սուտ խօսելու չես կարող առեւտուր անել ·· : Բայց այդ մեղք է, Արկադիյ Ֆադէիչ, շատ մեղք է ···: Համարեա մարդ իւր հոգին է ծախում ··· :

— Բայց չահ, այսու ամենայնիւ, լինում է :

— Ինչ չահ ··· այսպիսի չահը Ծուդայի արծաթին է, որ ստացաւ եւ մատնեց մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին : Այսպիսի չահը սատանան կը տանէ ··:

Ջնայելով յայտնած դժգոհութեան մասին, քաւոր Պետրոսը դարձեալ համբարում է սեղանաւորի առջեւ մի քանի հազարներ :

— Այս անգամ, երեւի, սատանան չէ դիպել քո փողերին, Պետրոս Աբրամիչ :

— Բրնկոով է աշխատած, դառն քրտինքով, Արկադիյ Ֆադէիչ :— Արդար աշխատանքը Յիսուս Քրիստոսը կը պահպանէ, պատասխանում է քաւոր Պետրոսը եւ սկսում է ջերմեռանդութեամբ խաչակնքել իւր երեսը :

Սեղանաւորը երբեմն սիրում էր քաւոր Պետրոսի հետ հանաքներ անել եւ զուարճանալ նրա պարզամտութեան վրայ :

Բայց ինձ զարմացնում էր քաւոր Պետրոսի հաւատարմութիւնը, որ ուղղեր էլ սեղանաւորը : Այդ մարդը, որի համար ոչինչ սուրբ բան չկար, վարւում էր նրա հետ ամենայն ճըշտմարտութեամբ : Ես կարծում էի, թէ դա մի խորամանկ նախապատրաստութիւն է, սեղանաւորին մեր ծուղակի մէջ գցելու համար, որի հարստութիւնը միլիոնների էր հասնում : Մի անգամ հարցրի քաւոր Պետրոսից ·

— Սեղանաւորի « հոգւոց»ը ե՞րբ պիտի կարդանք : Ուզում էի հասկացնել, թէ ե՞րբ պէտք է կողոպտենք նրան :

Նա պատասխանեց ·

— Եթէ ամէն աղբիւրները պղտորելու լինեն, դոնէ մէկը պէտք է մաքուր թողնես, որ ինքդ խմես :

Ես տեսնում էի, որ քաւոր Պետրոսը այս դէպքում եւս չէ չեղւում իւր հմայական կանոնից, « ամէն ինչ ծառայացնել իւր օգտի համար » ···:

Աշակողին եւս պէտք է մի հաւատարիմ մարդ ունենալ : Դուք չդիմէք խաչագողի վիճակը : Նա թափառում է երկրէ երկիր զանազան կեղծանունք – ներով, զանազան անուններով, որոնց ոչ մէկը իւր իսկական անունը չէ : Ճանկարծ նա մեռաւ. նրա ունեցածն էլ իւր հետ կը մեռնի : Որովհետեւ նա յայտնի է միայն կեղծ անունով, իսկ այդ կեղծ անունը կրողի ժառանգները գտնել անհնարին բան է : Կիրակոսի Թողած կայքը չէին տալ Մարկոսի ժառանգներին, թէեւ մեռնողը իսկապէս Մարկոսը լինէր, եւ կեղծ անունով միայն իրան կոչելիս լինէր Կիրակոս : Մի կենարան պէտք է, որ խաչագողը յայտնի լինի իւր իսկական անունով եւ հաւաքէ այնտեղ իւր ունեցածը, որպէսզի, եթէ մահ պատահելու լինի, հասցնեն նրա ընտանիքին : Ահա այդ էր քաւոր Պետրոսի յարաբերութիւնների պատճառը սեղանաւորի հետ : Նրա մօտ հաւաքում էր քաւոր Պետրոսը մեր բոլոր վաստակած փողերը : Եթէ մեզ մի բան պատահելու լինէր, սեղանաւորի գիտէր, թէ փողերը ումն են պատկանում : Մենք յայտնի էինք նրան մեր իսկական անուններով, եւ յանձնած գումարների համար ստացական էինք առնում նոյն անուններով :

Քաւոր Պետրոսը յայտնի էր անու – նով՝ — պարսկաստանցի, այս ինչ գաւառից, այս ինչ գիւղից, վաճառական Պետրոս Աբրամիչ Ազախանով : Յայտնի էի եւ ես իմ անունով, տոհմանունով եւ տեղի անունով :

Այդ ձեւը ունէր եւ այն յարմարութիւնը, որ դիցուք թէ մեզ մահ չպատահեց, այլ մի տեղ կալանաւորեցին մեզ : Այսպիսի դէպքերում չէին կարող մեր կայքը գրաւել, որովհետեւ մեզ կը գտնէին մի որ եւ է ցեղ կեղծ անուն տակ, իսկ մեր կայքը մեր սեպհական անունով կը լինէր բոլորովին ուրիշ ձեռքում :

Ես այժմ հասկանում էի այն զանազան անցագրերի անհրաժեշտութիւնը, որ քաւոր Պետրոսը Պարսկաստանից դուրս գալու ժամանակ առեց իւր հետ եւ միշտ նորոգել էր տալիս, որ ժամանակները չհորցնեն :

Ցանձնելով մեր այս անգամուայ բերած փողերը սեղանաւորին, վերադարձանք դէպի մեր իջեւանը : Ճանապարհին քաւոր Պետրոսի ուշադրութիւնը գրաւեց մի օտարոտի մուրացկան, որը փողոցում կանգնած էր մի լուսամուտի հանդէպ, եւ խղճալի ձայնով ողորմութիւն էր խնդրում : Լուսամուտի հանդէպ նստած տիկինը ձգեց նրան մի քանի դրօշներ եւ փակեց լուսամուտը : Մուրացկանը սկսեց որոնել, թէ որտեղ ընկան դրօշները :

— Նայիր, Մուրատ, ասաց ինձ քաւոր Պետրոսը, կարո՞ղ ես ճանաչել թէ դա ինչ մարդ է :

Ես նայեցի : Մուրացկանը հագած ունէր պատառոտած սեւ փարաջայ. մէջքը սեղմուած էր գունաւոր լայն գօտիով, գլխին դրած ունէր մի ջարդուած եւ հնութիւնից իսկական գոյնը կորցրած հոգեւորականի ցած գլխարկ (երեւի մէկը ընծայել էր նրան) եւ ձեռքին կրում էր երկայն գաւազան, հաւասարակ ոսկրեայ գլխիկով :

(Շար.)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

OՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Թրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
15
ՄԱՐՏ
VENDREDI
15 Mars
1935

ԺԱ ՐԴ ՏԱՐԻ - 11e Année N° 2754

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՐՑԵՐ ԵՒ ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐ

»»»··«««

Երբ կը խօսինք զանազան ելքերու մասին, առանց մեծ պատրանքներ սնուցանելու, փուչի մը պէս կը ցցուի յաւիտենական հարցումը,— Ո՞ր մարմինը, ո՞ր կազմակերպութիւնը:

Բոլորս ալ դիտենք թէ բազմաթիւ մարմիններ կը գտնուին հրապարակին վրայ, բայց անոնց իւրաքանչիւրը իր առանձին տեսակէտները եւ գործելու մեթոտներն ունի:

Բազմաթիւ փաստեր կը հաստատեն որ անոնք նոյն իսկ տրամագրութիւն չունին իրար լրացնելու, եւ կը նախընտրեն գործել համաձայն իրենց հայեցողութեան եւ կարողութեան:

Վերջին ամիսներու ընթացքին գործակցութիւն մը հաստատուեցաւ, ճիշդ է,— Միացեալ Ցանձնաժողով:

Եւ մենք փութացինք վարկ բանալ, որպէսզի ծլի, ծաղկի եւ զօրանայ:

Դժբախտաբար, նոյն ժամգոյն պատկերն է որ կը սիրէ անցեալ նոյեմբերէն ի վեր: Միացեալ Ցանձնաժողովը տակաւին մէջտեղ չդրաւ հիմնական ծրագիրը մը, իր գործունէութեան մասին:

Զենք ժխտեր իր կատարած աշխատանքները: Եւ սակայն, կը թուի թէ յանձնաժողովն ալ չուաըման մատնուած է, եւ կը զոհանայ սովորական դիմումներով, որոնց արդիւնքը գաղտնիք է մեզի համար:

Միւս կողմէ, կը թուի թէ յանձնաժողովը կը զգուշանայ դէմ դիմաց գալ բուն ժողովուրդին հետ: Ան պարտք չի սեպեր զեկուցում տալ եւ տեղեկութիւններ ստանալ, կարծիքներ լսել եւ նիւթ հաւաքել:

Կը բաւե՞ն իր սեղանին վրայ եղած նիւթերը: Նամակագրութիւնները եւ պաշտօնական ձեւակերպութիւնները բաւակա՞ն են, կացութեան ամբողջ ողբերգութիւնը իմանալու եւ անոր համեմատ աշխատանք ձեւակերպելու համար:

Ցանձնաժողովը կապ չունի նոյն իսկ մամուլին հետ, եւ իր կապը կը պահէ զեկոյցներ հաղորդելով, պարբերաբար:

Հետեւա՞նքը,— ազատ ասպարէզ չիմար-իմաստուն մարզանքներու, յարաճուն դժգոհութիւն եւ չուարում:

Եթէ սկիզբէն տիրաբար կազմակերպուած ըլլային Ցանձնաժողովին ծրագիրն ու գործունէութիւնը, ապահովաբար ոչ այսքան դառնութիւն կուտակուած կ'ըլլար, ոչ առտուն կանուխ արթնցողը սիրտ կը պղտորէր, ոչ ալ Պուլվառ Օսմանի ելոյթը կը պատահէր:

Ցանձնաժողովը ինչո՞ւ հրապարակաւ չարտայայտուիր իր նախատեսած միջոցներուն, կատարուած աշխատանքներու, աջէն ձախէն հրապարակ նետուած գիւտերու (հաւաքական հպատակութիւն) եւ ուրիշ բազմաթիւ հարցերու մասին:

Եթէ լռութիւնը ոսկի է, այս պարագային ոչ իսկ թիթեղի ձայն կուտայ:

«Ներքա՛ղթ, ներքա՛ղթ» կ'աղաղակեն հազարաւոր անձեր — ներ: Ոչ թէ այսօր, այլ տարիներէ ի վեր, եւ հետզհետէ աւելի բարձր:

Արդ, Միացեալ Ցանձնաժողովը ո՛ր եւ է դիմում կատարա՞ծ է այս առթիւ, ուղղակի Երեւան կամ դէպի խորհրդային դես — պանատուն:

Երբեմն անկարելի համարուած միջոցներ կը յաջողին, երբ դուռը զարնես հոգեբանական պահուն:

Այդպիսի չրջանի մը մէջ կը գտնուինք այսօր, եւ յանցանք է ուրիշին բարեացակամութեան դիմած առեն, մոռնալ սեփականը:

Այս մասին երբ եւ իցէ խօսուա՞ծ է նոյն ինքն կաթող. նուիրակին հետ, որ ահա իր աչքերով կը տեսնէ ամբողջ ողբերգութիւնը:

Գարեգին արք. յայտարարեց թէ իր պաշտօնը սահմանափակուած է միայն կրօնական առաքելութեամբ: Այդպէս ալ պէտք է մնայ:

Բայց, իր պաշտօնէն չեղած չըլլար, եթէ ընդհանուր դիմումի մը ուժ տայ իրրեւ ականատես տեղեկատու, ճիշդ ինչպէս որ առանց վերապահութեան կ'արտայայտուի երկրի վերաշինութեան մասին:

Երբ արմատախիլ բազմութեանց աջակցութեան կ'ապաւինին էջմիածինը վերաշինելու համար, ինչո՞ւ պարտականութիւն չպիտի սեպեն, փոխադարձաբար, երեւան հաղորդել նոյն բազմութեանց հոգերն ու ակնկալութիւնները:

Մանաւանդ որ, Միացեալ Ցանձնաժողովը եւ էջմիածնի հանգանակիչ յանձնաժողովը կը բաղկանան միեւնոյն տարրերէն, աւելի կամ պակաս:

×

Այս խորհրդածութեանց կարգին, կարելի չէ անվրդով դիտել ուրիշ ողբերգութիւն մը,— Հայր. Միութեանց կազմալուծումը:

Ատենէ մը ի վեր կասկածելի որդ մը սողոսկելով այդ Միութեանց մէջ, աւեր կը գործէ անարդել, եւ ձախլիկ թեւերու, ազգային կոտորակներու կը բաժնէ զանոնք:

Արդէն խախուտ՝ մանաւանդ Ֆրանսայի մէջ, այդ Միութիւնները հետզհետէ կը վերածուին ծաղրանկարներու, անընդունակ՝ որ եւ է չինարար գործ կատարելու:

Ապուշ բանաձեւ մը— Վերաշինո՞ղ — կը սպառնայ աւելութիւն սերմանել միեւնոյն հայրենակիցներուն եւ հայրենակցականներուն միջեւ, չլսելով կեդրոնացման որ եւ է փորձ:

Մենք չենք յիշեր Հայրենակցականի որ եւ է ծրագիրը — կանոնագիրը, որ նախատեսած չըլլայ աջակից ներգաղթի եւ հայրենիքի վերաշինութեան, միեւնոյն ատեն կատարելով իր պարտականութիւնը՝ գաղութներու հանդէպ:

Արդ, ի՞նչ հրաշք է որ կը խոստանան, փոխելով անուններ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՎԵՆԻԶԵԼՈՍ Կ'ՈՒԶԷ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻԼ ՖՐԱՆՍԱ *կամ* ԱՆԳԼԻԱ

Բազմաթիւ փախուստականներ դէպի Թուրքիա

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ հետզհետէ կը վերահաստատուի կացութիւնը: Կառավարութիւնը կը չարունակէ իր հետապնդումները, կաշկանդելու համար բոլոր կասկածելի տարրերը: Վերջին պահուն անձնատուր եղաւ զինուրական վարժարանին մէջ արգելափակուեցաւ Պ. Կոնթաս, Վերակոյտին նախագահը, որ անհետացած էր ապստամբութեան առաջին օրէն:

Վենիզելոս Հոդոս կղզին փոխադրուեցաւ, ուր աւելի յարմարութիւններ կան: Առաջին կղզին, Քասոս, որ չատ մօտ է Կրետէի, կարգ մը անպատեհութիւններ կը ներկայացնէր: Փախուստի առաջին դիչերը մօտակայ դիւղ մը անցընելէ յետոյ, Տէր եւ Տիկին Վենիզելոս փոխադրուեցան հարեւան կարապետոս կղզին, յետոյ Հոդոս: Վենիզելոսի կ'ընկերանային հարիւրի մօտ փախուստականներ,— երկու ծերակուտական, երեք երեսփոխան, 56 սպայ, 43 ենթասպայ եւայլն: Բոլորն ալ ցամաք հանուելով հսկողութեան տակ առնուեցան:

Զուսական կառավարութիւնը որ եւ է խնդրագիր չէ ներկայացուցած, այս փախուստականները յանձնելու համար, մանաւանդ որ տարակոյս չկայ թէ Իտալիա պիտի մերժէ: Վենիզելոս եւ միւս պատասխանատուները պիտի դատուին ի բացակայութեան: Արդէն իսկ գրաւման ենթարկուած են Վենիզելոսի բոլոր սեփականութիւնները: Արդիւնքը պիտի յատկացուի զինուրական գործողութեանց ծախքերուն:

« Տէյլի Մէյլ »ի թղթակիցն ալ կը հաստատէ թէ՝ Վենիզելոս վճռած է բոլորովին քաշուիլ քաղաքական ասպարէզէն եւ այլ եւս Զուսաստան չվերադառնալ: Նախորդ վարչապետը յայտարարած է թէ ինք չէր որ սարքեց ապստամբութիւնը, որ միակ միջոցն էր երկրին ապահովելու համար իր երազած ապագան: Վենիզելոս կ'ուզէ իր կեանքին վերջին օրերը անցընել Ֆրանսայի կամ Անգլիոյ մէջ:

⁂ *Զօր Քոնթիլիա, պատերազմական նախարարը, որ Զուսաստանի ամէնէն զօրաւոր դէմքն է այսօր, չնորհիւ իր չահած յաղթանակին, հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրած է մամուլին.*

— « Երբ անդորրութիւնը վերահաստատուի եւ յոյն ժողովուրդը իր կարծիքը յայտնէ ի նպաստ միապետութեան կամ հանրապետութեան, քաղաքական վարիչները պէտք է հպատակին ժողովուրդի կամքին »:

Այս արտայայտութենէն կը հետեւցնեն թէ անհաւանական չէ միապետութեան վերահաստատումը, մանաւանդ որ Ցաղտարիս դաւանանքով արքայական է եւ այժմ ազատ՝ զօրաւոր հակառակորդէ մը:

Լսողներ ալ կան թէ այդ պարագային Զուսաստանի թագաւոր պիտի հրաւիրուի Բէնթի դուքսը (Անգլիոյ Թագաւորին երրորդ զաւակը, որ կնութեան առաւ յոյն իշխանուհի մը, Մարինա) :

Բազմաթիւ փախուստականներ Թուրքիոյ մէջ

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ յունական ապստամբութեան չախաչախումէն ի վեր բազմաթիւ փախուստականներ կը հասնին Փոքր Ասիոյ ափերը: Մարտ 13ին ինքնաշարժ մակոյկ մը հասաւ Տարտանէլի բերանը: Մէկը կը գտնուէին զօրավար մը, դնդապետ մը, քանի մը ստորադաս սպաներ եւ 25 զինուորներ, որոնք փախած էին Գավալայէն: Բոլորն ալ ցուրտէն ընդարմացած էին եւ անօթութենէն ուժասպառ: Թրքական իշխանութիւնը դանոնք զինաթափ ընելով արգելափակեց առժամապէս:

Երկրորդ մակոյկ մըն ալ հասաւ ուրիշ նաւահանգիստ մը: Այս մակոյկին մէջ կը գտնուէին Միխելիի վերջին կառավարիչը, նշանակուած՝ ապստամբներուն կողմէ, ինչպէս եւ քանի մը ծովային սպաներ «Աւերով» յածանաւէն եւ հրամանատար մը:

⁂ *Պատերազմական նախարարութիւնը կը հաստատէ թէ երապէս անձնասպան եղած են Զօր. Փանայոթոփուլօս եւ գնդ. Ֆլէնկաս, չուգլով Պուլկարիա ապաստանիլ: Անձնասպանութիւն փորձած է նաեւ « Բացոնիս » մարտանաւին հրամանատարը: Իտալական օդանաւ մը Հոդոս փոխադրեց հրամանատարը: Վիճակը ծանր է, բայց ոչ յուսահատական:*

⁂ *« Իսմանիթ » վերապահութեամբ կը ծանուցանէ թէ, ապստամբութեան փախուստէն յետոյ, համազնեալարները փորձած են խորհրդային իշխանութիւն հաստատել Գավալայի մէջ, բայց կառավարական զօրքը հասնելով, խորտակած եւ 30 պատասխանատուներ գնդակահարած է:*

⁂ *Ուղուն Քէօփրիւլէն (Թուրքիա) կը հեռագրեն թէ հինգ վագոն լեցուն փախուստական սպաներ եւ զինուորներ հասած են եւ կը սպասեն կայարանին մէջ :*

⁂ *Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ այն 60 միլիոն տրամին որ յատկացուած էր յոյն ապստամբ սպաներուն կողմէ, բռնուած է պուլկարական սահմանին վրայ:*

⁂ *Կառավարական զեկոյց մը ապստամբներուն կորուստը կը հաշուէ 30 սպանեալ եւ 50 վիրաւոր:*

⁂ *Ապստամբութեան խորտակումը մեծ գոհունակութիւն պատճառեց Թուրքիոյ մէջ, ուր մամուլը կը փառաբանէ Պալքանեան ուխտին արժէքը՝ իրրեւ խաղաղութեան ապահ: Այս առթիւ դիտել կուտան թէ՝ Պալքաններու պատմութեան մէջ առաջին անգամ է որ աւելորդ համարուեցաւ մեծ պետութեանց միջամտութիւնը, եւ Պալքանեան պետութիւնները կրցան տիրաբար տնօրինել իրենց գործերը:*

Ի՞նչ կ'ըսէ Զօր. Քամէնոս

Զօր. Քամէնոս, Մակեդոնիոյ ապստամբներուն հրամանատարը, որ Պուլկարիա փախաւ, հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրած է.

— Մտիպուեցանք դադրեցնել հանրապետութեան համար մղուած կռիւը, որովհետեւ Մակեդոնիոյ եւ Թրակիոյ քաղաքները մեծ վնասներ կրեցին օդա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ԱՆԳԼԻՈՑ ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ՊԵՐԼԻՆ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՑ ՄԱՐՏ 25ԻՆ

=o·o=

Գերմանիա զինուորական օդանաւեր ունի...

Գերմանական կառավարութիւնը հաղորդեց թէ պատրաստ է Անգլիոյ արտաքին նախարարը ընդունելու մարտ 25ին եւ 26ին: Միեւնոյն ատեն, Գերմանիա պաշտօնապէս հաղորդեց թէ ռմբաձիգ օդանաւերու կազմակերպութիւն մը հաստատած է: Այս վերջին խոստովանութիւնը զարմանք պատճառեց ոչ միայն Փարիզի, այլ եւ Լոնտոնի մէջ, եւ հասկնալի է որ Սըր Ճօն Սայմըն դարձեալ խորհրդակցի ֆրանսական կառավարութեան հետ,, Պերլին երթալէ առաջ:

Խոստովանութիւնը հրատարակուեցաւ Գերմանիոյ արտաքին նախարարութեան պաշտօնաթերթին մէջ, որ այս առթիւ կ'արդարացնէ Վերսայլի դաշնագրին խախտումը: Կ'ըսէ թէ նախկին դաշնակիցները գործադրած չըլլալով իրենց յանձնառութիւնները, Գերմանիոյ ուրիշ ելք չէր մնար եթէ ոչ միջոցներ ձեռք առնել իր վերազինման համար: Յետոյ դիտել կուտայ թէ երկու տարի առաջ, դաշնակիցները կրնային Հիթլերի հասկնութիւնն ստանալ, ռմբաձիգ օդանաւերէ հրաժարման մասին, հասկնելով որ Գերմանիա 300,000 զինուոր պահէ, պաշտպանողական օդանաւերով, բայց փախցուցին այս պատեհութիւնը: Պաշտօնաթերթին հրատարակութենէն կը հետեւի թէ՝ միւս պետութիւնները որոշած երկար ատեն որ մերժեն Գերմանիոյ հաւասարութեան իրաւունքը, այնճան ծաւալուն եւ զօրաւոր պիտի դառնան Գերմանիոյ զինուրական կազմակերպութիւնները: «Անգլիա, Ֆրանսա, Խորհրդային Միութիւնը եւ Մ. Նահանգները մշակած են ծրագիր մը որուն մէջ ռմբաձիգ օդանաւերու տեսական արդիացումն եւ յարաճուն զօրացումը վճռական դեր կը կատարեն: Անգլիոյ Սպիտակ Տետրակը ոչնչացուց օդանաւային զինաթափութեան բոլոր յոյսերը, կամ եթէ կ'ուզէք՝ վերջնապէս հաստատեց թէ այդ յոյսերը ցնորական պիտի մնան երկար ատենի համար: Հետեւաբար Գերմանիա հարկադրուած է վերջնական ձեւ մըտալ իրմէնախապատրաստական աշխատանքներուն: Գերմանիա զինուրական օդանաւերու տորմիղ մը հաստատելով, ռազմատենչ նպատակներ չի հետապնդեր: Անարդար է այդպիսի եզրակացութիւն մը հանել: Դեռ 1922ին, վերջացած էր Գերմանիոյ օդանաւային զինաթափութիւնը եւ նոյնիսկ միջդաշնակցային յանձնախումբը հեռացաւ Գերմանիայէն: Հիմա Գերմանիա կ'ընէ այն ինչ որ կ'ընեն միւսները, հակառակ Գերմանիոյ կատարեալ զինաթափութեան, տարիներէ ի վեր տիրող բանակցութեանց եւ իրենց իսկ յանձնառութեանց: Այդ պետութիւնները միշտ կը պնդեն թէ իրենց բոլոր պատրաստութիւնները միայն պաշտպանութեան եւ խաղաղութեան պահպանման կը ձգտին: Հետեւաբար, ամենէն իրաւունք չունին մեղադրանքներ ուղղելու Գերմանիոյ: Երբ օտար թերթերը կ'ըսեն թէ Գերմանիա կը զինուի պատերազմի եւ ռազմատենչ նպատակներու համար, բարի եւ չար ազգերու հին տարբերութիւնն է որ կը կրկնուի, խորութիւն մը որ իր դասական արտայայտութիւնը գտաւ Վերսայլի վճիռներուն մէջ »:

ՀԱՅ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐԸ ՄԻՇՏ ՄՏԱՀՈԳ ԵՆ

Վիէն, 9 մարտ· (Յատուկ)·— Օրէ օր կը ծանրանայ հայ բանուորներու վիճակը: Ինչպէս գրուած էր արդէն, Պ. Փելչի կօշիկի գործարանին մէջ աշխատող հայ բանուորներէն 30 հոգի արձակուեցան: Այս օրերս քանի մը հոգի եւս արձակուեցան: Գործատէրը բոլոր արձակուողներուն կուտայ վկայական մը, հաստատելով թէ բանուորը իր հաստատութեան մէջ աշխատած է եւ գոհունակութիւն կը յայտնէ: Այս առթիւ կ'աւելցնէ թէ արձակած է պարզապէս օտարականներու վրայ գործադրուած օրէնքին տեսիլման տակ:

Արձակուածներուն մէջ կան այնպիսիներ որ ապրելու որ եւ է միջոց չունին: Ուրիշ հայ անգործներ ալ կան որոնց վիճակը նոյնպէս ծանր է: Բանիներ դիմած են քաղաքապետարան, խնդրելով նպաստ կամ գործ: Քաղաքապետութիւնը կը մերժէ բոլորն ալ, ըսելով թէ իրենք իրաւասութիւն չունին նպաստ տալու, քանի որ տեղացի անգործներ կան: Օրէնքով պէտք է որ 15—20 տեղացի անգործներ գտնուին, որպէսզի սկսին նպաստ տալ:

Քաղաքապետութեան կողմէ հրամցուցին մը պիտի չինուի, որուն աշխատանքները պիտի սկսին ապրիլին, համաձայն քաղաքապետին յայտարարութեան: Հիւանդանոցը պիտի լրանայ հինգ տարիէն: Ծախք նախատեսուած է 25 միլիոն ֆրանք: Պիտի ունենայ 5—600 աշխատաւոր: Քանի մը հայ անգործ երիտասարդներ ներկայանալով քաղաքապետարան արձանագրուած են, եւ կը սպասեն: Կասկած չկայ թէ հոս եւս պիտի գործադրուի 10 առհարիւրի օրէնքը, մանաւանդ որ ինքնութեան թուղթերու փոխոխութեան ժամանակ է: Անոնք որ ներկայիս գործ չունին, կը վախնան որ աշխատանքի դրկուին: Արդէն գործ ունեցողներն ալ մեծ դժուարութիւններ կը կրեն իրենց թուղթերը նորոգելու համար: Ամէն օր կը յետաձգեն, ըսելով թէ տակաւին վերջնական կարգադրութիւն եղած չէ:

Պ. Փելչի գործարանին մէջ աշխատողներուն կը տրուի երեք օրինակ վկայական, ինքնութեան թուղթերը փոխելու համար: Կը խոստանայ անորոշ ժամանակով աշխատցնել, եթէ աշխատանքի նախարարը թոյլ տայ, իսկ այն գործաւորը որ ինք կ'արձակէ, անոր վկայական չիտար ինքնութեան թուղթերը փոխելու համար:

Հաստատութեան գործերը երթալով կը թուլնան: Ներկայիս մէկէն հաշուով չաբաթը 35 ժամ կ'աշխատցնէ:

Գրեթէ բոլոր գործարաններն ալ նոյն վիճակի մէջ են: Կան որ աւելի պահաս կ'աշխատին, բայց տակաւին չկրցայ տեղւել թէ միւս գործատէրերը ինչպիսի վկայականներ կուտան իրենց օտար աշխատաւորներուն: Մէկ խօսքով հայ բանուորները ծանր մտահոգութեան մատնուած են եւ հազար ու մէկ ենթադրութիւններ կ'ընեն: Շատերը կ'ըսեն.— Ո՞ւր են «Հայաստանը հայ բանուորներուն է » ըսողները, ինչո՞ւ մէկտեղ չեն երեւար, ո՞ր օրուան կը սպասեն: Երբ մեր վիճակը քիչ-շատ տանելի էր, մարդիկ ձի կը խաղցնէին գաղութ գաղութ եւ երգուած կ'ընէին յանուն հայ բանուորին: Նոյն մարդիկը այսօր հայ բանուորը կը մղեն հաւաքական հպատակութեան, փոխանակ բանուորական Հայաստան դրկելու: Գ.

— · —

367 ՋԻՆՈՒՈՐՆԵՐ ՄԵՌԱՒ ԵՆ կրկին հետեւանքով, կ'ըսեն ձախակողմեան թերթերը: Այս մահերէն 213ը պատահած է 69 պահակալօրքերու մէջ:

ԵՐԵՔ ԱՂՋԻԿՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ ԱՆՁՆԱԳՈՒՆ եղաւ մայր մը, որ ամուսինէն բաժնուած էր եւ թշուառութեան մատնուած: Մեծ աղջիկը 18 տարեկան էր, միւսները՝ 7 եւ 3:

«ՅՈՒՆՈՒՅՆ ՀԱՅՆ»

— o —

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Ամեն անգամ, որ ես կարդում եմ Ցուցարարների ուղարկած նամակները, որոնք հասցեագրված են «Յունույն Հայն»-ին, ինձ թվում է, թե ես ներկա եմ մի հոյակապ հանդիսության, որի ժամանակ ամբողջ ազգը, ամբողջ ժողովուրդը, ինչպես մի մարդ, ոտքի է կանգնում, որպեսզի ողջունի իր ազատագրության առաջին տարեդարձը։

Ես տեսնում եմ, որ

«ԶԱՆԳՈՒԱԾԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹԻՒՆ»

— • —

ԿԱՐՏԱՆ, 4 մարտ.— Օր նոր, դիւտ նոր: «Զանգուածային քաղաքացիու-թիւն»,— ահա օրուան կարգախօսը: Քանի տնտեսական տագնապը կը խո-րանայ ու նոր բարդութիւններ եւ սր-տամմլիկ թշուառութիւններ յառաջ կուգան, այնքան եւս ժողովուրդները կը սկսին նորանոր միջոցներու եւ հնարաւոր ելքերու ճամբան որոնել: Տագնապը համաշխարհային է եւ այդ իսկ պատճառով բոլոր երկիրներուն վարիչները իրենց մտահոգութեանց գլխաւոր առարկան կը դարձնեն տն-տեսական տագնապին եթէ ոչ լուծու-մը, գէթ որոշ չափով մեղմացումը: Բոլոր երկիրներու մէջ օրուան հզօր-ները յանդած են այն եզրակացութեան թէ տնտեսական տագնապի ծաւալման ու խորացման դուն եւ արմատական չարիքը գերարտադրութեան եւ մեքե-նականացման մէջ կը կայանայ: Մար-դուն գործը այժմ մեքենան է որ կը կատարէ: Եւ մինչեւ այսօր ալ չա-րիքն իր գլխով առած կը քալէ հրէշի մը պէս: Մեր մէջ ալ «զուիանագէտ-ներ» պակաս չեն եւ ահա նոր գիւտը,— «զանգուածային հպատակութիւն»: Այն ալ Ի. Հայաստանը սիրող եւ պաշ-տող «բարեկամներ»ու բերնով ... Հի-մա որ ներգաղթի ամէն յոյս կտրուած է, մեր «բարեկամներ»ը սկսան այս նոր աւետիսը տալ, իբրեւ կախար-դական դարման: Անոնք կը կարծեն որ եթէ ֆրանսական հպատակութիւն ընդունին, այլ եւս ամէն մտահոգու-թենէ եւ ապրուստի հոգերէ ազատած կ'ըլլան: Դեռ անցեալ չաթիու «Ճա-ռայի» մէկ աշխատակիցը անձամբ ներկայանալով նախկին նախարար եւ ծերակուտական Ի. Ժիւթէն Կոտառի, հարցումներ կ'ուղղէր օրուան հոգե-րու եւ հաւաքական հպատակութեան մասին: Մեր բարեկամը չատ սրտցաւ պատասխան մը տուած էր, յայտա-րարելով թէ «Հայերու զանգուածա-յին հպատակութիւնը անրաղձալի եւ անգործադրելի է. մենք չենք ուզեր որ մշակոյթով եւ պատմութիւնով հա-րուստ անցեալ մը ունեցող ազգ մը իսպառ կորսուի պատմութեան էջե-րէն: Նախ դուք Հայերդ ներքին հա-մազգային գործակցութիւն մը կազ-մեցէք, արտաքին չարիքին դէմ մա-քառելու համար»:

Նախկին նախարարին այս արտա-յայտութիւնները անշուշտ մեր Հա-յաստանի «բարեկամներ»ն ալ կարդա-ցին: Երեւի թէ այդ խօսքերը ջուրի ձայն եկան անոնց ականջին որ առանց կարեւորութիւն եւ հաւատք ընծայե-լու ելեր են «զանգուածային հպատա-կութեան» քարոզութիւն կը կատա-րեն: Վերջերս թերթերը գրեցին թէ Ֆրանսայի կարգ մը շրջաններուն մէջ աշխատանքներ տարուած են, նոյն իսկ ցանկեր ալ կազմած՝ զանգուածային Ֆրանսական հպատակութիւն ընդու-նելու: Եւ սակայն զարմանալին հոն է որ, երկու այս մարդիկը հոգիով մար-մնով հակառակ էին հպատակութեան, երբ նոյն իսկ անհատական փորձեր ու դիմումներ կ'ըլլային առ որ անկ է: Երկու այս մարդիկը բեմերէն ու մամուլի էջերէն իրենց երկու ոտքը մէկ ըրած՝ անդադար կը բղաւէին,— Պէտք է խորհ. Հայաստան երթանք, հոն է մեր վերջնական ապրելը, եւ հոն կ'ըլլանք իրական քաղաքացիներ: Իսկ այսօր փոխուեր են դերերը: Այսօր մեր «բարեկամներ»ը միթինկներ ու ժողովներ կը դուարձեն, այս ու այն կը համոզեն, ցանկեր կը պատրաս-տեն ինքնապրելու, որպէսզի Ֆրանսա-կան կառավարութեան ներկայացնեն, ըսելով թէ.— «Ահաւասիկ մեր հայ-րենակիցները կամովին կ'ընդունին Ֆրանսական հպատակութիւնը»: Ինչ-ճերը կը կարծեն թէ Ֆրանսական կա-ռավարութիւնը նախապատրաստութիւնը առանց վերապահութեան պիտի ըն-դունի այս խնդրանքը, եւ ամէն բա-րիք պիտի չնորհէ Հայերուն:

Վա՛յ քեզ քաղաք, որ թագաւորդ մանուկ է: Ահա այսպիսի չնաշխար-հիկ զաղափարներով խանդավառուած խորհ. Հայաստանի քանի մը նախկին «բարեկամներ» իրարու քով գալով կը կազմեն յանձնախումբ մը, որպէսզի կարողանի, Պիլէդի եւ Մէհոյի հայու-թեան ցանկը պատրաստէն (անշուշտ կամովին) եւ ներկայացնեն Փարիզ:

Այս ալ չի բաւեր: Անկէ յետոյ պի-տի դիմեն նաեւ ածխահանքի ընկերու-թիւններուն եւ այլ վարչութեանց, որպէսզի հայ աշխատաւորները դուրս չթափին, քանի որ հաւաքարար հպա-տակ պիտի ըլլան:

Այնուհետեւ կը սկսին իրենց դիւտին յաջողութեան վրայ: Կը հարցնենք հրապարակաւ, 1. Հաղարէ աւելի հմ-րանք ունեցող այս գաղութին կար-ծիքը առա՞ծ է այդ մարմինը (իրենց բառով յանձնախումբ), որ կը բաղկա-նայ 15 հոգիէ: 2. Մ՞ի լիազօրեց որպէս դի ամբողջ գաղութին անունով խօսին ու գործեն: Այսքան խախուտ գործի մը ձեռնարկելով, չե՞ն վախնար որ առաջ մը նոր գառնութեանց եւ յու-սախաբութեանց դուռ պիտի բանան:

Լեւոն Գեղունի

ՊԷՏՔ Է ՊԱՏՌԱԶ ԴԻՄԱԿԸ

— • —

ԽՄԲ.— Յովհ. Կոնգալէզ Զալըգ-եան, մեր երիտասարդ ընկերը որ ար-գելափակուած կը մնայ Ատտիկէի բանտին մէջ (Մ. Նահանգներ), իբրեւ մեղսակից Ղեւոնդ արք.ի սպանու-թեան, հետեւեալ քաց նամակը ուղ-ղած է Վահան Թէթէեանի, անգամ մը եւս պատռելով անոր դիմակը.—

«Հայրենիքի փետր. 7ի թիւին մէջ զղուանքով կարդացի ձեր գրածները «Ազգագայի մէջ, հայկական եռագոյն դրօշակի մասին, ուր դուք այս դրօշը կ'անուանէք «արժեզրկուած կեղծ դը-րամ»:

Այս առթիւ ձեզ յիշեցում մը, Պ. Թէքէեան:

Կը յիշե՞ք, 1923ին, Ցունաստան, Քորֆուի մէջ, փետրուարին կամ մարտին — ղժբախտաբար ճիշդ ա-մին ու թիւը չեմ յիշեր — դուք փա-րիզէն եկած էիք, իբրեւ ներկայացու-ցիչ Փարիզի Հայ Ազգ. Պատուիրա-կութեան: Եկած էիք Քորֆու, Պոլսէն փոխադրուող որբերուս եւ Իզմիրի ա-ղէտէն փախստական հայ գաղթական-ներու վիճակը քննելու:

Ձեր Քորֆու ժամանելէն երկու և-րեք օր ետք, կը յիշե՞ք, առաւօտ մը խնդրանքի մը համար ձեզի ներկա — յացայ սկաուտական տարազով, Քոր-ֆուի ամէնէն փառաւոր պանդոկին մէջ: Պանդոկի կառսոնը երբ դիս ձեր սենեակը առաջնորդեց, դուք փայ-լուն սեղանի մը առջեւ նստած, առա-ւօտեան ձեր նախաճաշը կ'ընէիք: Ի-րարու ծանօթանալէ վերջ՝

— Պ. Թէքէեան, ըսի ձեզ, Գաւա-լա փոխադրուած ընկերներէս ամէն օր նամակ կը առանանք, իրենց վիճակի մասին չատ գէշ կը գրեն: Քանի մը օրէն հոս մնացող որբերն ալ պիտի ճամբեն: Ես Գաւալա երթալ չեմ ու-զեր, որոշած եմ Ֆրանսա, Փարիզ եր-թալ: Երկու Ֆրանս. հիւպատոսարան ներկայացայ, մերժուեցայ «վիզէ»ի համար: Ըսին՝ թէ պէտք է Ֆրանսայի մէջ ծանօթ բարեկամ ունենաս, որ դի «էֆիէկվիս» ուղարկեն. առանց էֆիէկվիսի չենք կրնար վիզէ տալ: Ես ոչ մէկ ծանօթ ունիմ Ֆրանսա, ո-րուն գրեմ էֆիէկվիսի համար: Ինչ որ ծախս ըլլայ, պատրաստ եմ հիմակ վճարել ձեզ, խնդրեմ, ինձ էֆիէկ-վիս մը:

Դուք դիս լսելէ ետք, մէկ քանի հար-ցումներ ըրիք. Թէ Պոլսոյ ո՞ր որբա-նոցն եղած էի. ո՞րքան դրամ ունիմ եւ ի՞նչպէս չահած էի: Ես պատասխա-նեցի.

— Ամսական երկրագործ. վարժա-րանի որբանոցէն եմ. 1920 սեպտ. 20ին Պոլսէն Հայաստան փոխադրուե-ցայ: Երբ աւազակ բոլշեւիկները Հա-յաստան խուժեցին, ամերիկեան Նէր Իսթ Րըլիֆը մեզ պաշտպանեց, մեզ հաւաքեց ու Պոլիս ուղարկեց: Պոլսոյ մէջ երկու արհեստանոց բացին Ամե-րիկացիները, որբերուս համար.— «Տոճ Հոմ», «Վիքթը Հոմ» անուններով: Ես Տոճ Հոմի արհեստանոցն էի, չա-բաթական երեք ոսկի կը չահէի. չա-հած դրամս ամբողջ խնայած՝ ար-հեստանոցի տնօրէն Պ. Պերճ Թաչ-ճեանին քով պահ տուած էի. դեռ մին-չեւ հիմա քովն է. կրնաք հարցնել ի-րեն: Ներկայիս ալ տեղւոյս «Մար-դարիտա» կարագի գործարանը կը գործեմ, օրական 10 տրամիի, չա-հած դրամս ամբողջովին կը խնայեմ:

Դուք երբ համոզուեցաք, թէ փա-րիզ մեկնելու ճամբու ծախքէս զուրս 2000ի մօտ ֆրանք ալ գրպանս կը մնար, ձեր գրպանէն թուղթ մը հանե-ցիք եւ անունս արձանագրեցիք: Ա-նուն, տարիքս արձանագրելէ ետք.

— Լա՛ւ, տղաս, ըսիք, ես կը կար-գադրեմ ձեզ համար ամէն ինչ:

Ձեզ չնորհակալութիւն յայտնած ա-տենս, հրաժեշտի ժամանակ, կը յի-չէ՞ք Պ. Թէքէեան, երբ կուրծքիս վը-րայ զարկած փոքրիկ ժապաւէնով հայկական եռագոյն դրօշակը տեսաք, ժպիտով մը ձեր ձեռքը ուսիս զարնե-լով՝ ըսիք.

— Տղա՛ս, ուր որ երթաս, եռագոյ-նը կուրծքիդ վրայ, այդպէս, միշտ քա՛րթր բռնէ:

Երկու երեք չաթաթ վերջ, Փարիզի Ազգ. Պատուիրակութենէն, Պ. Պէր-պէրեանի ստորագրութեամբ, «էֆի-տէվիս» մը ստացայ, Պ. Պերճ Թաչ-ճեանի հասցեով:

Երկու երեք օրէն՝ ես ճամբայ ելայ Ֆրանսա, Փարիզ: Փարիզ հասած օրս 8 ռիւ Պոգատոր, Ազգ. Պատուիրակու-թեան ներկայացայ չնորհակալութիւն յայտնեցի:

Փարիզ ժամանակ մը մնալէ վերջ, Փանամա մեկնեցայ, Հայկ. եռագոյնր կուրծքիս, միչտ բարձր բռնած:

Ի՛հ, Պ. Թէքէեան, ըսել է որ՝ դուք ձեր խօսքը կեղծեր էք, Քորֆուի մէջ. կեղծօրէն կը խրատէիք. կ'ուզէիք խրդախաթար «արժեզրկուած կեղծ դրամ» քչել ինծ:

Հէ՛յ, լերք, խայտառակ աչխարհ. մենք նախկին որբերս, ամէն ինչ կ'ա-կնկալէինք ձեզմէ, բայց այս մէկը՝ երե՛ք: Մենք երբեք չէինք ակնկալեր որ Հայոց «բանաստեղծ»ը, «դրագէտ» Թէքէեան մը կրնայ այսքան իջնալ քանի մը չիլինի համար եւ ինքզինք հասարակացնել այլասերած միջազ-գային փողոցային անպիտաններու հետ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Շարժանկար

= o =

Հայաստանի չարժանկարի ընկերու-թեան տնօրէն Դ. Դղնունի, որ վեր-ջերս վարձատրուեցաւ Աչխատանքի կարմիր Դրօչակով, հետեւեալ յայ-տարարութիւններն ըրաւ.—

Մեր չարժանկարը 15 տարուան գոր-ծունէութիւն ունի: Փաստ մը որ բան-ուորութիւնը տիրապետած է չարժա-նկարի արհեստագիտութեան եւ զայն դարձուցած՝ քարոզչական լաւագոյն դէնքը: Կատարուած նուաճումներուն ապացոյցն այն է որ չարժանկարի մի-ջազգային համադումարին մէջ խոր-հրդային չարժանկարը ստացաւ առա-ջին մրցանակը:

Ներկայիս մեր առաջին մտահոգու-թիւնը կը կազմէ բարձրացնել չարժա-նկարին որակը, — այդ նպատակով ուժ պիտի սրուի չարժանկարի չի-նարարութեան: Բովանդակ Ռուսիոյ մէջ այս տարի պիտի հիմնուին չար-ժանկարի 1000 չէնքեր, 15ը Հայաս-տանի մէջ: Հայաստանի չարժանը-կարի աստիճանին մէջ կատարուելիք չինարարութիւններուն գալով, 1935ը պէտք է դառնայ բեկումի տարի:

Շարժանկարի նոր վարիչ ուժեր պի-տի հրաւիրուին Հայաստան, — յիչենք Գէորգեան, Դովժենկոյի օգնականը Հայարդեան, Ս. Քոչարեան եւ ուրիշ-ներ: Այս տարի չարժանկարի մեր գործարանը պէտք է դարձնել իրական գործարան, սարքաւորելով արհես-տագիտական եւ արդիական ամէն ան-հրաժեչտութեամբ: Այդ գործին հա-մար պիտի ծախսենք 700.000 րուբլի, 20.000ի սարքաւորումը պիտի տա-նինք արտասահմանէն: Շինութեանց յատկացուցած ենք 550.000 րուբլի:

Այս տարի առաջին առթիւ կ'ստա-տենք երեւանի չարժանկար — թատ-րոն չէնքը: Այս չէնքին մէջ պիտի հիմնենք չարժանկարի արուեստա-գէտներուն համար ստեղծագործու-թեան տուն մը: 1935–1936 երեւանի մէջ պիտի հիմնենք մեծ գործարան մը չարժանկարի արտադրութեան յատուկ: Այս գործարանին չինութեան յատկացուած է 18.000 րուբլի: Գար-ծարանին նախագիծը պիտի մշակուի Մոսկուայի մէջ, այս տարի:

Ցառաջիկայ երկու տարուան ըն-թացքին, Հայաստանի մէջ պիտի ներ-կայացուի, Համօ Բեգնազարեանի բեմադրութեամբ, Ախունդովայի Բախտի անիւը, ինչպէս նաեւ Շահ-նամէն, արեւելեան ժողովուրդներու ազատագրութեան կեանքէն:

Դարձեալ, Մարտիրոսեանի բեմա-դրութեամբ, պիտի ներկայացուի Քաջ Նազարը, Ժամհարեանի բեմադրու-թեամբ՝ Ալագեազը, Դանիէլեանի բեմադրութեամբ՝ Ընկ. Միկոյեանի փախուստը, ինչպէս նաեւ մանկական չարժանկար մը, 6 մասէ բազկացեալ, գործ՝ Համօ Բեգնազարեանի եւ Զա-խիրեանի:

Ամէն զատ պիտի պատրաստուին դիտական ժապաւէններ եւ 12 համր քրոնիկներ:

Հայաստանի չարժանկարի ամենա-մեծ նուաճումներէն մէկն է Պէյօն, հնչուն ժապաւէնը, որուն վերջնական պատրաստութիւնը պիտի կատարուի Մոսկուայի մէջ եւ կ'ստացուի այս Ապրիլին:

ՆՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՄԸ

Արհեստական ձգախէժի պատրաս-տութեան համար Հայաստանի մէջ, ինչպէս ծանօթ է, ծրագրուած է չի-նել չարք մը գործարաններ, որոնց առաջինը, դունաքարերը մշակելու յատկացուած, ւարտած է արդէն:

Ի՞նչ պիտի ըլլայ այս գործարա-նին դերը: Գունաքարի (chromite) հան-քերը մշակել եւ պատրաստել աղ մը, bichromate de sodium, որ Հայաստանի մէջ կը կոչուի խրոմպիկ, (եւ գործա-րանն ալ՝ խրոմպիկի գործարան):

Երկրաբան Արլեթ, քննելով Սեւանի աւազանը, տեսած է որ մեծ քանա-կութեամբ գունաքարի հանքեր կան: Ահա այս հանքերն են, որ պիտի օգ-տագործուին:

Արդէն նորաչէն գործարանին մօտ փոխադրուած է մէկ տարուան բաւե-լու քանակութեամբ հանք: Գործա-րանին մէջ աղօրիքները նախ կ'աղան, փոչիի կը վերածեն հանքը: Ցետոյ այդ փոչին կը խառնուի սոտայի եւ կիրի հետ, ու կը փոխադրուի վառա-րանի մը մէջ, որուն ջերմաստիճանն է 1000: Այստեղ է որ հանքը կը լուծ-ուի եւ աղ կը կազմուի: Ցետոյ մաս-նաւոր անօթներու մէջ, այս աղը կը մչակուի ջուրով, վերջը ծծմբական թթուով: Վերջին գործողութիւն մը եւս, կը չոգիացնեն ջուրը եւ կը մը-նայ բիւրեղ մը, bichromate de soude, այլ անուամբ՝ խրոմպիկ:

Ահա այս նիւթին է, որ ապագային պիտի օժանդակէ արհեստական ձգա-խէժի պատրաստութեան:

Ի՞նչ պիտի ըլլայ այդ նիւթին դերը արհեստական ձգախէժի արդիւնաբե-րութեան մէջ,— մաքրել մեքենաները աւելորդ եւ վնասակար նիւթերէ:

Ասկէ զատ, խրոմպիկը կը գործած-ուի կաչիի արդիւնաբերութեան մէջ, վերջապէս խրոմպիկէն կը պատրաս-տեն գեղարուեստական ազնիւ ներ-կեր,— կանանչ, դեղին եւ նարնջա-գոյն: Այդ ներկերուն յատկութիւնն այն է որ վառ գոյն ունին եւ լաւ կը ծեփեն ու կը պահպանեն մակերեսը: Խրոմպիկը կը գործածուի նոյնպէս կենդանական ներկերու արդիւնաբե-րութեան մէջ: Ցիշենք նաեւ այն, որ կարելի է խրոմպիկով ջնարակել մե-տաղները, այսպէսով մետաղները կը դառնան աւելի դիմացկուն, չեն ժան-գոտիր այլ եւս:

Ռուսիա հարուստ է գունաքարի ա-նսպառ հանքերով: Ուրալ ունի 6 մի-լիոն թոն գունաքարի հանք (տում խրոմպիկ), մինչ Ափրիկէ երեք միլի-ոն թոն, Ֆրանսական Հնդկաչինը՝ 1.7 միլիոն թոն, Միացեալ Նահանգ-ները 1.25 թոն: Կը տեսնուի որ Ռու-սիան մինակը բոլորին չափ հանք ունի գունաքարի:

Ցարական Ռուսիոյ մէջ կային խր-ոմպիկի փոքրիկ գործարաններ: Մի-այն Շէյթանի գործարանն էր (Ուրալ) որ կը բանէր տակաւին պատերազմի ժամանակ: Վերջերս այդ գործարանը սարքաւորուեցաւ մեքենականու-թեամբ: Ներկայիս Շէյթանի մէջ, Սվերդլովէն 40 քիլոմեթր հեռու, կը չինուի ուրիշ նոր ու մեծ գործարան մը, արդիական ամէն անհրաժեչտու-թիւններով: Ծրագրուած է չինել ու-րիշ նման գործարան մըն ալ Բեսսեր կայարանին մօտ, դարձեալ Ուրալեան չրջան:

Ահա Հայաստան եւս կ'ունենայ խր-ոմպիկի գործարան մը, որուն հա-մար կը պատրաստուին երիտասարդ մասնագէտ ճարտարագէտներ:

Կը վտարեն

Առաջին անգամ չէ որ Հայաստանի կոմունիստ կուսակցութիւնը զանգ-ւածաբար մարդ կը վտարէ իր շար-քերէն: Սակայն միչտ պէտք է հետե-ւիլ այդ վտարումներուն, ոչ միայն նշդելու համար կուսակցութեան բա-րոյական ու կարգապահական ատե-ճանաչափը, այլ եւ հետաքրքրական պարագայ մը,— թէ ո՞րչափով Հա-յաստանի կոմունիստները իրենք զի-րենք մարզպան կը կարծեն ինչպէս երկրին, նոյնպէս իրենց գործերուն մէջ:

«Խորհ. Հայաստան»ի տուած վեր-ջին ցանկէն (11 փետրուար).—

Վտարուած են կոմունիստ կուսակ-ցութենէն.

1.— Աւետիսեան, որովհետեւ աչ-խատանքի կարգապահութիւնը խախ-տած է եւ կուսակցութեան հանդէպ անտարբերութիւն ցոյց տուած է, (թէեւ իրենք կ'ամբաստանեն «կուս-կնռքին պասսիվ վերաբերմուն-քով»):

2.— Կարապետեան, որովհետեւ ինքնակոչ ձեւով՝ կուսակցութեան ա-նունով գործած է (շատ աւելի խօսուն է իրենց լեզուով գրուած ամբաստա-նութիւնը,— «կուսակամակերպու-թեան անունից կեղծ արձանագրու-թիւն կազմող», ապահովաբար շանթաժ), եւ յետոյ չատ կը գինովնար:

3.— Եղիազարեան,— որովհետեւ անդամավճարները իւրացուցեր է:

4.— Ցարութիւնեան Արթիկ, որով-հետեւ անդամավճարները չէ վճարեր:

5.— Սարգսեան, որովհետեւ իր դիրքն է չահագործեր (վա՛յ քեզի, Ստալինին ճուտիկը):

6.— Ջամալեան, որովհետեւ պե-տական գումարներ կերեր է:

7.— Կարապետեան, որովհետեւ ... իր անցեալ կեանքը ծածկեր է:

8.— Աստարեան, որովհետեւ դիւ-ղի դեկավար մարմիններուն դէմ կո-ւռեր է:

9.—Նաղարեան, որովհետեւ պետա-կան պարտաւորութիւնները չէ կա-տարեր եւ 7 ամիս անդամավճար չէ տուեր:

Աւելի հետաքրքրական է հետեւեալ վտարումը: Գրեր էինք թէ կիրովի ըս-պանութիւնը զոհեր տուաւ Հայաս-տանի մէջ ալ, եւ քիչ մնաց Դրաստա-մատ Սիմոնեանն ալ ամբաստանուէր իբրեւ մեղսակից: Ահա Ախտալի չր-ջանէն կը գրեն թէ կուսակցութիւնը վտարած է Յովհաննէս Յակոբեանը, որովհետեւ Կիրովի սպանութեան առ-թիւ կուսակցութեան դեկավարնե-րուն հասցէին «հակայեղափոխական արտայայտութիւններ» ըրեր է: Եւ յանկարծ ամբաստանողները չեն մո-նար որ ամբաստանեալը նախկին ու-նեւորի զաւակ է (սարսափելի՛ մեղք մը), ոստիկանութեան մէջ ծառայած է եւ Դաշնակցական իշխանութեան օ-րով կատարած իր աչխատանքները սխա՛լ լուսաբանած:

Մի՛ զարմանաք, ուրեմն, եթէ, ինչ-պէս նոյն թերթը կը պատմէ, «խո-հրդային ազնիւ ու նուիրուած մաս-նագէտներ զրուանքով հեռացել են Հայաստանից եւ այժմ աչխատում են Մոսկուայում եւ այլուր»:

Իրար ամբաստանելու մոլութիւնը, կուսակցութեան մէջ իրենց վայե-լած ուժին սպառնալիքով ընկերն ու դա-շին խեղդելու քաղաքականութիւնը այնքան զարգացած է, որ երբ կու-սակցական մը չկարենայ յաջողիլ իր նպատակներուն մէջ՝ չահագործելով Հայաստանի կուսակցական դեկավա-րութեան հովանաւորութիւնը, այս անգամ կը դիմէ Թիֆլիզ: Կարդացէք.— «Կոստանեան արիաբար ան-տեսեց (Հայաստանի) խորհր-դային վերահսկողութեան յանձնա-ժողովի որոչումը՝ հիդրօմետ վար-չութեան ապարատի եւ աչխատանքի մասին, մոլորութեան մէջ գցեց հիդ-րոմետէօրոլոգիական անդրկովկաս-եան վարչութեանը եւ շտապեց Թիֆ-լիզ՝ ճգնելով անդրկովկասեան վար-չութիւնը հակադրել վերահսկողու-թեան յանճնաժողովին եւ վարկաբե-կել վերջինս»:

ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ ԱԿԱԴԵՄԻԱՆ կ'աչխատի

Ռուսիոյ Գիտութեանց Ակադեմիա-յին Հայաստանի մասնախումբը աչ-խատանքի սկսած է փետրուարէն ըս-կսեալ: Կենսաբանական կաճառի ան-դամներուն եւ այս աչխատանքով չա-հագրգռուած անհատական եւ ուսում-նական կազմակերպութեանց ներկա-յացուցիչներուն միջեւ խորհրդակ-ցութիւն մը կատարուեցաւ վերջերս, ճշդելու համար իրենց գործունէու-թեան ուղին:

Այս տարի գիտական խոր ուսում-նասիրութիւններու առարկայ պիտի դառնան Հայաստանի ներկաւոր բոյ-սերը, քարերը եւ միջատները, ինչ-պէս նաեւ դեղատու բոյսերը, ցնդող իւղերու եւ բուժական յատկութիւն-ներու քննութեան համար (խորդենի, եւն.):

Միաժամանակ փորձնական աչխա-տանքներ պիտի կատարուին կենդա-նաբանական ապարէզի մէջ, անա-սուններու ցեղերը ազնուացնելու նը-պատակով:

Մ. ՔԷՊԱՊՃԵԱՆԻ ՎԻՃԱԿԸ

Արկածահար Մելքոն Քէպապճեանի ծանօթներէն կը խնդրուի որ դեռ քա-նի մը չաբաթ չայցելեն իրեն: Հիւան-դին վիճակը թէեւ չատ բարւոքած է, սակայն խոտիւ արգիլուած են այցելութիւններ ու խօսակցու-թիւններ, որոնք կրնան յուզել եւ յոգ-նեցնել զինքը, դուռ բանալով բար-դութիւններու:

** Տոքթ. Պ. Քօլօլեան, որ առա-ջին օրէն սիրայօժար յանձն առաւ խնամել հիւանդը, կը յուսայ թէ ժա-մանակ մը չետոյ նկարիչը կրնայ վերսանալ խօսելու կարողութիւնը:

ՎՍՏԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ԿՐՆԱՔ ՑԱՆՁ-ՆԱՐԱՐԵԼ ԵՐԵՒԱՆԻ ՕՂԻՆ, ՈՐՈՒՆ ԴԱՆՈՒՑՈՒՄԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿ-ՈՒՄԱՆ Է ՁՈՐՐՈՐԴ ԷՋԻՆ ՎՐԱՑ:

ՄԱՄՈՒԼ

ՊՈՒՇԿԻՆԵԱՆ ՀԱՑԸ

— • —

Պուէնոս Այրէսի «Արմենիա»ն հե-ռաւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (16 փետր.).

— «Դուն Հայ ես, որովհետեւ ըս-տրուկ ես եւ վախկոտ, եւ ստրուկ ու վախկոտ ես, որովհետեւ Հայ ես»:

Ռուս բանաստեղծի այս ամօթալի դատավճիռը ի զօրու մնաց ամբողջ մէկ դար, ռուսական տիրապետու-թեան ամբողջ ընթացքին՝ Անդրկով-կասի վրայ:

Պուչկինը Անդրկովկաս եկաւ 1829-ին, երբ ռուս գրաւող եւ արշաւող բանակը կը սպառնար Կարնոյ: Եւ այդ բանակին հետ ճամբորդութիւն մը կատարեց դէպի Կարին, գրելով նաեւ իր յուշերը.— «Ճամբորդութիւն մը դէպի Էրզրում»:

Բանաստեղծը հիացաւ եւ ներշնչը-եցաւ Կովկասի բնական գեղեցկու-թեամբ, բնապաշտ եւ ռազմիկ ժողո-վուրդներով, եւ գեղեցիկ կտորներ գրեց Կովկասի մասին:

Բայց ինչո՞ւ հանճարեղ բանաստեղ-ծը լաւ յիշողութիւններ եւ տպաւո-րութիւններ ունեցաւ Անդրկովկասի միւս ժողովուրդներու մասին, բացի Հայերէ:

Պատճառը բաղաքական եւ տնտեսա-կան չէր, այլ ուղղակի հոգեբանա-կան:

Վրացի մարդու էչխին ու ուրախու-թիւնը, երբեմնի ազատ մարդու յան-դգնութիւնը շատ ախորժելի թուե-ցան մեծ բանաստեղծին:

Եւ ան Վրաստանի մէջ իմզգինք չզ-գաց որպէս տէր եւ տիրապետող, այլ իբրեւ հիւր եւ անցորդ:

Վրացին միայն արհամարհանք ու-նեցաւ Ռուսին հանդէպ:

Նոյնը նաեւ միւս ժողովուրդները— Լեռնականները, որոնք Շամիլի գլ-խաւորութեամբ հերոսական կռիւներ մղեցին Ռուսերու դէմ, ինչպէս նա-եւ Զերբէզները եւ Թաթարները, ո-րոնք Ռուսին դիմաւորեցին հրացա-նով եւ դաշոյնով: Եւ պարսիկ բաղ-նեպաները ոչ միայն նախապատ-ուհիւն չտուին Ռուսին, այլ աւելի անարգանքով եւ բիրտօրէն կոխկր-տեցին կռնակը մեծ բանաստեղծին, որ այնպէս հիասքանչ կը նկարագրէ:

Եւ այս սովորական մարդէն աւելի ցած եւ արհամարհելի Ռուսը իմ-գինքը գտաւ համեստ հայ ընտանի-ի մը մէջ ոչ թէ իբրեւ հիւր, անցորդ կամ պատահական մարդ, այլ որպէս փրկիչ, ազատարար, եղբայր, խա-չապաշտ ու խաչակիր:

Եւ ամէն տեսակ հիւրասիրութիւն, աստուածավայել յարգանք ու պատիւ ժպչելով, Պուշկինը, առաջնորդու-թեամբ նոյն ընտանիքի ազնիւ մի է-րիտասարդի հասաւ բանակին:

Եւ ան ստորագրեց մեր ազնիւ ազգի դատավճիռը, որ որբան եւ դաժան, նոյնքան եւ ճշմարիտ է, հարազատ եւ անկեղծ արտայայտութիւնը ռուս մտաւորականի, զօրակնաի, պաշ-տօնեայի եւ մուժիկի:

Մեր տասնեակ հերոսամարտերով եւ տասնեակ հազար հերոսներով եւ մէկ միլիոն ժողովուրդի մարտիրո-սութեամբ դեռ չենք կրցած փոխել այդ սխալ պատկերը, զոր ռուս մտաւորականը նետած է մեր անունին:

Կարծէ՞ք տարբեր է պարագան ներ-կայիս: Բնաւ:

Համեմատութիւնը նոյնն է, տար-բեր չափերով ու կշիռով:

Պուշկինի ստրուկ եւ վախկոտ Հա-յերը դեռ իսպառ ջնջուած չեն, քա-րերախտաբար անոնք կը գտնուին երկրէն դուրս, արտասահման ծնած, հոն մեծցած դարաւոր ստրկական ծառայութեամբ:

Եւ այս ստրուկ ու վախկոտ Հայը արտասահման նստած՝ վերակոչում կ'ընէ ազատատենչ հայութեան դէմ, դէպի Պուշկինեան Հայը, որ մեզ համար վաղուց թաղուած է:

Պուշկինեան Հայու իսկական ժա-ռանգորդները այսօր կը ներկայանան Հայաստանի մէջ հայ բոլշեւիկները եւ արտասահմանի մէջ՝ հայ ռամկավար-ները եւ անոնց արբանեակները:

Եւ ասոր համար է, որ մենք երբեմ իրար չպիտի հասկնանք: Պուշկինեան Հայը մենք վաղուց թաղած ենք, սա մեռեալ մըն է, գերեզման մը մեր ե տեւ»:

ԻՐՈՎԿՈՏՈՂՎԻ ՅԻՇՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԳԼՈՒԽ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

— Ես, տեսա՞ծ եք, ամբողջ կյանքս իմ ուսերիս վրա եմ կրել ու ոչ մի անգամ չեմ տրտնջացել։ Ես ամեն ինչ անում եմ ընտանիքիս համար, ինչպես որ ամեն մի հայ կին։ Ես ինձ համար ոչինչ չեմ ուզում, ոչինչ չեմ խնդրում։ Ես ամեն ինչ անում եմ ամուսնուս համար, որ նա ինձ սիրի, ինձ հարգի, ինձ վրա ուշադրություն դարձնի։ Ես ամեն ինչ անում եմ, որ նա ինձ ուրիշ կնոջ չփոխի։ Ես ամեն ինչ անում եմ, որ նա ինձ չդավաճանի։ Ես ամեն ինչ անում եմ, որ նա ինձ չլքի։ Ես ամեն ինչ անում եմ, որ նա ինձ չսպանի։

Ես ոչ մի բան չեմ խնայում, որ նա ինձ սիրի, ինձ հարգի, ինձ վրա ուշադրություն դարձնի։ Ես ամեն ինչ անում եմ, որ նա ինձ չդավաճանի։ Ես ամեն ինչ անում եմ, որ նա ինձ չլքի։ Ես ամեն ինչ անում եմ, որ նա ինձ չսպանի։

— Ես, տեսա՞ծ եք, ամբողջ կյանքս իմ ուսերիս վրա եմ կրել ու ոչ մի անգամ չեմ տրտնջացել։ Ես ամեն ինչ անում եմ ընտանիքիս համար, ինչպես որ ամեն մի հայ կին։ Ես ինձ համար ոչինչ չեմ ուզում, ոչինչ չեմ խնդրում։ Ես ամեն ինչ անում եմ ամուսնուս համար

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՇԱԲԱԹ
16
ՄԱՐՏ
SAMEDI
16 Mars
1935

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Յրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

11 ՐԴ ՏԱՐԻ - 11e Année № 2755

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԻՆ ԾՐԱԳՐԻ ՄԸ ԱՐԾԱՐԾՈՒՄԸ

»»»··«««

Մի քանի կէնտրոն գործնական գեանի վրայ, ատիթը եկած է քարմացնելու նաեւ հին ծրագիր մը, որ կը վերաբերի «Հայմամթ-յօս» գաղթականներու:

Կ'ակնարկենք Ժընեւի միջկառավարական համաձայնութեան: 1928 յունիս 28ին, 29ին եւ 30ին խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցաւ Ժընեւի մէջ, նախաձեռնութեամբ Ազգերու Դաշնակցութեան: Նպատակն էր միջոցներ գտնել, հայրենիքէ եւ պետական պաշտպանութենէ զրկուած տարագիրներու իրաւական կացութիւնը կանոնաւորելու համար:

Այդ ժողովը երկար վիճաբանութիւններէ յետոյ խմբագրեց երկու համաձայնագիրներ, մէկը՝ ռուս, միւսը՝ հայ գաղթականներու մասին: Ազգերու Դաշնակցութեան ժողովն ալ, 1929 սեպտ. 23ի նիստին մէջ, քննեց ծրագրուած միջոցները եւ խնդրեց պետութիւններէն որ առանձին անոնց գործադրութիւնը:

Ի՞նչ կը բովանդակէ 1928 յունիս 30ի համաձայնագիրը, որ հրատարակուեցաւ Ֆրանսայի պաշտօնաթերթին մէջ, 1930 յունուար 13ին: (Տես Յառաջ, 1930 յունուար 28,29,30 եւ փետր. 5):

Շատ զեղեցիկ տրամադրութիւններ, դժբախտաբար թուղթի վրայ մնացած:

Ամփոփենք հիմնական մասերը, ապացուցանելու համար թէ որքան բանաւոր են եւ նպատակայարմար եւ ի՜նչ ծանր հոգիէ կրնան փրկել մեզ, եթէ նոյնութեամբ գործադրուին:

Համաձայնութիւնը կը նախատեսէ այն բոլոր դժուարութիւնները որոնց մասնաւած են հայրենազուրկ տարագիրները, եւ կը յանձնարարէ. —

1· Հաստատել դրասենեակներ (Նանսէնեան), կարելի եղածին չափ շատ երկիրներու մէջ, զրաղելու համար գաղթականներու իրաւական կացութեամբ: (Զանց կ'առնենք մանրամասնութիւնները):

2· Ռուս եւ հայ գաղթականներուն չմերժել փոխադարձաբար օտարներու տրուած իրաւունքներ եւ չնորհներ, առարկելով թէ փոխադարձ պայմանագրութիւններ չունին անոնք (պետութենէ պետութիւն):

3· Նոյն գաղթականներուն իրաւունք տալ դատական օժանդակութեան, առանց փոխադարձ պայմանագրութեան խնդիր յարուցանելու:

4· ՕՏԱՐ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ՍԵՂՄԻՋ ՕՐԷՆՔՆԵՐԸ ԶԱՓԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ԳՈՐԾԱԴՐԵԼ ՌՈՒՍ ԵՒ ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ, ԵՐԲ ԵՆԹԱԿԱՆ ՉԻ ԿՐՆԱՐ ՕՐԻՆԱԳԻՒ ՄՏՆԵԼ ԴՐԱՑԻ ԵՐԿԻՐ ՄԸ: (Այս յանձնարարութիւնը չի վերաբերիր այն գաղթականին, որ դիտմամբ երկիր մը մտած է, անոր ազգային օրէնքներուն դէմ գործելու համար): *ԱՄԷՆ ՊԱՐԱԳԱՑԻ ՄԷՋ, ԵՏ ՉԱՒՈՆԵԼ ԻՆՔՆՈՒԻՐԵԱՆ ԹՈՒՂԹԸ:*

6· Տուրքի հարցին մէջ, ռուս եւ հայ գաղթականներուն տալ այն իրաւունքները զոր կը վայելեն իր բնական երկրին քաղաքացիները:

7· Գաղթականներու ինքնութեան վաւերաթուղթերը (Նանսէնեան անցագիր) երկարաձգել նուազագոյն ձեւակերպութիւններով, ազատ՝ երթեւեկի կաշկանդումներէ (բացի Մ. Մխիթարեանէն եւ Թուրքիայէն):

Այս առաջարկները առանց վերապահութեան ստորագրած են Ֆրանսայի, Գերմանիոյ, Աւստրիոյ, Պելժիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցիչները: Մէկ վերապահութեամբ՝ Լեհաստան, Ռումանիա, Եուկոսլաւիա եւ Զուիցերիա: (Ծան. 1· որ կը վերաբերի Նանսէնեան գրասենեակներու հաստատման): Երեք վերապահումներով՝ Պուլկարիան, իսկ ընդհանուր վերապահութեամբ մը՝ Անգլիա:

Ինչո՞ւ թուղթի վրայ մնաց այս կարգադրութիւնը, նոյն իսկ Ֆրանսայի մէջ, որ ամէնէն աւելի ընդ առաջ գացած եւ իր պաշտօնաթերթին մէջ ալ հրատարակած էր զայն:

Որքան կրցած ենք աւուրել, երկու գլխաւոր պատճառներով, մէկը՝ միջազգային, միւսը զուտ Ֆրանսական:

Ինչպէս դիտեցիք, համաձայնութիւնը հիմնուած է «յանձնարարութեանց» վրայ, եւ չունի պարտաւորիչ հանգամանք: Իւրաքանչիւր պետութիւն զայն կը գործադրէ իր սեփական հայեցողութեամբ:

Եթէ չենք սխալիր, գործադրելի դառնալու համար պայման է որ առնուազն երեք պետութիւններ վաւերացուցած ըլլան համաձայնութիւնը. մինչդեռ վերջնական հաւանութիւն յայտնած է միայն Պուլկարիա:

Այս կացութեան մէջ, Ֆրանսան ալ առկախ ձգած է խնդիրը. մանաւանդ որ, անհրաժեշտ է հինգ նախարարութեանց հաւանութիւնը, Խորհրդարանին ներկայացուելու համար (արտաքին, ներքին, եմմական, դատական եւ աշխատանքի):

Եկող գացող նախարարները պարբերաբար զրաղած են, երբ յիշեցնող եղած է, եւ այնուհետեւ պաշտօնապիրը մնացած է դարակներու մէջ:

Եւ ահա Ժընեւի նոր ժողովը, մարտ 14ին, այս նոյն հոգերու մասին:

Ինչպէս կը հաղորդէ մեր թղթակիցը, մանաւորապէս ար-ծարծուած է արտաքսումներու խնդիրը: Ժողովը չարունակելի ըլլալով, տեղեակ չենք վերջնական արդիւնքին:

Ամէն պարագայի մէջ, հայկական թէ ռուսական «օֆիս»ները պէտք է անկարելին փորձեն, ողջնդելու համար եթէ ոչ ամբողջ համաձայնութիւնը, գոնէ անոր գլխաւոր մասերը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԺԸՆԵՒԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

«Հայմամթոս» տարագիրներու կացութեան մասին

=o·o=

ՕՐԱԿԱՐԳԻ ԳԼԽԱՒՈՐ ՀԱՐՑԵՐԸ՝ ԱՐՏԱՔՍՈՒՄ ԵՒ ԱՆՑԱԳԻՐ

Ժընեւէն կը գրեն մեզի մարտ 14 թուականով.— Այսօր բացուեցաւ միջկառավարական խորհրդաժողովը, որ հրաւիրուած է քննելու համար հայրենիքէ զրկուած գաղթականներու կացութիւնը, համաձայն 1928ի պայմանագրութեան: Ժողովին կը մասնակցին 14 պետութիւններ, Իւսերու կողմէ՝ Ռու-պինշթայն, Հայերու կողմէ՝ Պ. Պ. Խատիսեան եւ Բաշալեան:

Օրակարգի գլխաւոր հարցերն են արտաքսումի եւ անցագրի դժուարութիւնները: Այս հարցերու մասին քանիներ մը ներկայացուց պետական պատուիրակը, շատ բարեացակամ տրամադրութեամբ: Բանաձեւը կ'առաջարկէ.—

1· Արտաքսում կատարել միայն ամենածանր յանցանքներու պարագային:

2· Անպատճառ անցագիր (վիզա) ապահովել արտաքսեալին, ուրիշ երկիր մտնելու համար:

3· Վճիռ տալ ոչ թէ գաղտնի, այլ միջկառավարական մարմնի միջոցաւ:

4· Ժամանակ տալ որ արտաքսեալը կարենայ պաշտպանել իմքզինքը, հեռանալէ առաջ:

Դժբախտաբար ոչ մէկ պետութիւն յանձն կ'առնէ նոր դիւրութիւններ ընծայել վիզայի համար:

Տեսակցութեան մը ընթացքին, պուլկարական ներկայացուցիչը խոստացաւ բարեացակամութեամբ վարուիլ հայ բանուորներուն հետ, վերջին կարգադրութիւնները համարելով իբրեւ առժամեայ տնօրինութիւններ:

Խորհրդաժողովին նախագահ ընտրուեցաւ, երեք տարուան համար, Յունաստանի ներկայացուցիչը, Պ. Ռափայէլ, որ միշտ բարեացակամ տրամադրութիւններ կը ցուցնէ հայ գաղթականութեան հանդէպ:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՕՐՈՒԱՆ ՀՈԳԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ

»»»··«««

ԻՆՉ Կ'ԸՍԷ Պ. ՖԷՐՏԻՆԱՆՏ ՀԷՐՕԼՏ

«Յառաջ»ին տրուած մասնաւոր ժամադրութեան մը համաձայն, կը ներկայանամ Պ. Ա. Հէրոլտի, գործօն անդամ Մարդու եւ Քաղաքացիի իրաւունքներու Դաշնակցութեան: Ալեհեր ծերունին զիս կ'ընդունի սիրալիր եւ ժպտագին կ'ըսէ.

— Կը կարծէի թէ երէկ պիտի գայիք: Կը զգամ թէ շատ բաներ ունիք ըսելիք:

—Անշուշտ, ծանօթ են ձեզի, Պ. Հէրոլտ, փարիզեան շաբաթաթերթի մը անտեղի եւ անարգական վերագրումները հայ ցեղի հասցէին: Ութսունէ մէկը, իր գրչէն քոյն ու մաղձ կաթեցուց հայ ցեղի հասցէին:

— Անցեալները, հանդէսի մը պահուն, իրազեկ եղայ այդ յօդուածին բովանդակութեան: Սակայն, ի՞նչ կարեւորութիւն ունին պատահական գրիչներու խորհրդածութիւնները հայ ժողովրդի մասին: Իրմէ շատ աւելի տագնապաւորները,— Լօքի եւ Ֆաշէր,— չկրցան Ֆրանսայի մէջ հաստատել իրենց կարծիքը ստեղծել, ո՞ւր կը մընայ Ութսունէ մը: Ատիկա, ինծի, մաշած յանկերգ մըն է: Ֆրանսացին դիւրաւ զոհ չի դառնար այդպիսի երեւոյթներու: Իր սեփական փորձառութեան աւելի կը հաւատայ, քան ուրիշի անձնիշդ յօդուածներու:

Անդրադառնալով օրուան հոգերուն եւ հայ աշխատաւորներու տագնապալի կացութեան, կը հարցնեմ.

— Մարդու եւ Քաղաքացիի Իրաւունքներու պաշտպան Դաշնակցութիւնը ի՞նչ կը խորհի հայ եւ ռուս տարագրութեան մասին: Ինչպէս գիտէք, անկանոն թուղթերու պատճառով զանազան դժուարութեանց կ'ենթարկուին հայ գաղթականները:

— Մարդու եւ Քաղաքացիի Իրաւունքներու Դաշնակցութիւնը ուշի-ուշով հետեւած է Պ. Մուրէի ծրագիրը եւ հաւանութիւն յայտնած: Միակ լաւագոյն եւ խղճմտօրէն մշակուած ծրագիրն է, որ գոհացում կուտայ արդարութեան եւ հիւրընկալութեան պահանջներուն: Արդէն երեսփոխանական խմբակցութիւնը եւ մեր միութիւնը վաւերացուցած են այդ ծրագիրը, խորհրդարան ներկայացնելու համար իբրեւ օրինագիծ: Անոր շնորհիւ ես կը կարծեմ թէ բոլոր օտարականները լաւագոյն ձեւով պաշտպանուած կ'ըլլան օրինական եւ վարչական խստութիւններէ:

— Թոյլ տուէք, Պ. Հէրոլտ, հարցնելու թէ, մինչ այդ օրինագծի վերացումը, Մարդու եւ Քաղաքացիի Իրաւունքներու Դաշնակցութիւնը ի՞նչ կը խորհի ներկայիս արտաքսման վտանգին ենթարկուած հայ գաղթականներու մասին:

— Մեր միութիւնը պաշտպան կ'եղած է բոլոր անոնց, որոնք զոհ են չկամութեան, անարդարութեան եւ խմահան կարգադրութեան: Մենք դիմումներ կատարած ենք հաւաքական թէ անհատական դէպքերու առթիւ, եւ միշտ ալ յաջող կարգադրութիւն ստացած:

— Վերջին հարցում մըն ալ, Պ. Հէրոլտ, Մ. եւ Ք. Դաշնակցութիւնը Ֆրանսայի մէջ ո՞րքան անդամ ունի:

— Կրօր թիւով շուրջ 160,000 անդամ: Մեր միութիւնը հիմնուած է 1898ին, Տրէյֆիւսի հռչակաւոր դատի ժամանակները: Միշտ ջատագոված է արդարութեան եւ մարդկային իրաւունքներու վեհ նշանաբանները եւ իր շուրջն է համախմբած Ֆրանսայի լաւագոյն մտաւորականութիւնը: Իրաւ-ֆանչիւր անդամ տարեկան կը վճարէ համեստ գումար մը՝ 10 ֆրանք: Կան նաեւ բաւական թիւով օտարական-ներ, որոնք բացի վարիչ մարմնի անդամակցութենէն, կը վայելեն տեղացիներու բոլոր իրաւունքները: Վ. Հ.

ԳԱՂՏՆԻ ՈՍՏԻԿԱՆ ՊՕՆԻի դէմ ձեւակերպուած են երեք ծանր ամբաստանութիւններ.— 1· փաստաթուղթերու գողութիւն.— դրամաշորթութիւն, 3· պաշտօնի գեղծանում:

ՕՆՆԻԿ ՏԷՏԷՆԱՆի վիրաւորման դէպքը հաղորդած էինք ժամանակին: Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց Կրօս անուն երիտասարդ մը, ծնած՝ 1915ին, որ մերժեց յայտնել մեղսակիցներուն անունները:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԽԵՂՃ ՅՐԱՆՍԱ ...

»»»··«««

Անցեալ օր էսիօն տեսայ: Պոռաց, գոռաց եւ ըսաւ.

— Կը վայլէ՞, տասը տարիէ ի վեր կը հիւրընկալեմ ձեզ, եւ դուք, փոխարէնն, չէք ուզեր ծառայութիւն մը մատուցանել մեզի:

— Ի՞նչ ծառայութիւն, պարոն նախագահ, ի՞նչ ծառայութիւն կ'ուզէք որ ընենք:

Եւ այն մարդը, որ այսօր Ֆրանսան կը կառավարէ, այնպիսի բաներ ը-սաւ, այնպիսի՛ բաներ, որ ամօքէս գետնին տակը անցայ:

Այսհան ալ ապերախտ ազգ, — Հայերուս մասին է խօսքը: Բովանդակ Ֆրանսան բանը գործը ձգած՝ կը սպասէ որ այո կամ ոչ ըսենք, բայց մանաւանդ կը փափաքի որ այո ըսենք անպայման: Ամբողջ բանակը, նաւատորմը, Ակադեմիան, մանաւանդ ժողովուրդը մեր «այո»ին կը սպասեն: Թերթերը խմբագրական կը գրեն, բոլո՛րը, բոլո՛րը լուրի կը սպասեն: Գործարանատիրուն մէջ ուրիշ բանի մասին չի խօսուիր, թատրոններուն մէջ վարագոյրը չանգոն կ'իջեցնեն եւ ժողովուրդին տեղեկութիւններ կը հաղորդեն բանակցութեանց ընթացքին մասին:

Հայերը վերջապէս պիտի յօժարի՞ն ընդունիլ Ֆրանսական հպատակութիւնը:

Այս է որ կ'ուզեն հասկնալ բոլորը: Վերակուտականներ, դիւանագէտներ Հայոց մեծերուն ոտքը կ'երթան շուռ-մուռ, զանազան առանձնաշնորհներ կը խոստանան, ոյնիսկ կարգ մը մեծանուն Հայերու նախարարութիւն կամ դեսպանութիւն խոստացուած է, կը բաւէ որ ազգովին ընդունինք Ֆրանսայի դառնալ: Կը յիշուին բանի մը Ֆրանսայի զղջակիցներ, որոնք ըսած են մեր մեծերուն.

— Ռըպաթէի գրածը կարդալէ վերջ, ալ չմնաց Ֆրանսայի մը, որ չհետաքրքրուի ձեզմով: Ֆրանսուհիները սկսած են խենթենալ, ոմանք մտադրած են երթալ Պիյանիուրի հայ գաղթակայանէն երիտասարդ մը գտնել եւ ամուսնանալ հետը, երէ Հայերը զանգուածաբար յօժարին Ֆրանսահպատակ ըլլալ: Հապա Ֆրանսիսխաթնե՞րը, անպայման կ'ուզեն ամուսնանալ Ռըպաթէի նկարագրած սա«գունտլիկ, կարնըվիկ, սեւուլիկ» կինիկներուն հետ: Եղբա՛յր, Ֆրանսացի եղէք լմննայ, սա խեղճ Ֆրանսացի երիտասարդներուն ալ մուրատը տեղը եր-թայ:

Այսպէս կ'ըսեն բոլորը: Ականջ-միամիտ աւելին կ'ըսէ դեռ: Եթէ Հայերը ընդունին Ֆրանսացիութիւնը, Ֆրանսական արիւնը ի՞նչ հանճարներ պի-տի ծնի մօտիկ ապագայի մը մէջ:

Եւ Հայերը « ըս » կ'ըսեն « մըս » չեն ըսեր:

Կը մեծծո՞ւն Ֆրանսացիներուն ա-ռաջարկները: Անգամ մը խորհիլ, մեր կաթողիկոսին հարցնել, ներ-գաղթի յանձնախումբին կարծիքն առնել, Դաշնակցութիւնը կը հակառա-կի, — կ'ըսեն:

Ֆրանսացիները կրցած են համոզել Հօկերը, հասկցնելով որ — երբ Ֆր-րանսացի բլլաք, գաղտնի գործունէու-թեան հարկ չի մնար այլեւս: Հակա-ռակ են գլխաւորաբար Դաշնակցա-կանները, մանաւանդ սա ՅԱՌԱՋը:

Այս կացութեան մէջ կրնամ երեւա-կայել Հնդոյին կատաղութիւնը:

Մարդիկը *հալմաթիչ* կ'ըլլան մեզի, ծօ', մեր ոտքերը կ'իյնան եւ մենք կը մեծծենք :

Պիտի ըսէք թէ մենք թանկագին ազգ ենք,— Թուրքն անգամ մեզ Թուրք դարձնելու համար ջարդեց, բայց մենք Թուրքին այո չըսինք. Ֆր-րանսացի՞ին այո պիտի ըսենք:

Ապերա՛խտ ազգ, իրաւ որ ապեր-բախտ են Հայերը:

Թերեւս ոմանք չհաւատան, որ Հ-նդհօն ինծի զանգատեցաւ այսպէս:

Սակայն հաւատացողներ ալ կան: Երբ պատմեցի, հաւատացին եւ ըսին.

— Մե՛ղք, Ֆրանսացի պիտի ըս-դունին մեզ եւ մեբոնք կ'արգիլե՞ն, մենք անոնց ...

Պիտի ըսէք թէ այդ հաւատացողնե-րը ... ասանակներ էին:

Ես բան մըն ալ չըսի, միայն խնդա-ցի:

ԱՐԱԶ

ՁԵՐԲԱԿԱԼՄԱՆ ՀՐԱՄԱՆ ՎԵՆԻԶԵԼՈՍԻ ԴԷՄ

Կառավարութիւնը գրաւեց իր եւ ընտանիքին ունարտութիւնը, որ կ'արժէ 500 միլիոն տոլարի

»»»··«««

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՊԱՇՏՕՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒՄ

Յունական կառավարութիւնը ձերբակալման հրամանագիր հանեց Կրետէի զինուորական ատեանին միջոցաւ, Վենիզելոսի եւ անոր գործակիցներուն դէմ, ամբաստանելով իբրեւ դրդիչ հաղափոխական պատերազմի եւ հաղափոխութեան զինման՝ ընդդէմ պետութեան:

Ինչպէս կը յիշուի, կառավարութիւնը առաջին ատիթ գրաւեց Վենիզէլոսի, կնոջը եւ զաւակներուն ստացուածքները, որ կը բաղկանան կալուած-ներէ, կան կարասիներէ, մատենադարաններէ եւ գեղարուեստական առար-կաներէ եւ կ'արժեն 500 միլիոն տրախմի (4,700,000 տոլար): Վենիզելոս հե-ռագրած է թէ ինքն է պատասխանատուն այն դրամին զոր իրեն ընկերացող 100 սպաներ եւ պաշտօնեաներ գրաւեցին Կրետէի մէջ, իրենց հեռացումէն ա-ռաջ: Նախորդ վարչապետը Հոդոս կը զտնուի տակաւին եւ մօտերս Իտալիա պիտի փոխադրուի թորփիլանաւով մը: Կը կարծուի թէ ի վերջոյ պիտի հաս-տատուի Լոնտոնի մէջ, բանի որ կինը անգլիածին Հելլենուհի մըն է:

Զօր. Քոնտիլիս զեկոյց մը հաղորդելով մամուլին, կ'ագդարարէ թէ կա-ռավարութիւնը չպիտի ներէ հայրենազուռ զինուորներուն, եւ ընդհակառակին պիտի վարձատրէ այն հաւատարիմները որ օգնեցին յաղթութեան: Զինուորա-կան ատեանը գործի պիտի սկսի անմիջապէս: Զօր Մեթաքսաս (անպաշտօն նախարար) թունդ հակավենիզէլոսական ծրագիր մը ներկայացուց կառավա-րութեան, պահանջելով հիմնովին վերակազմել պետութիւնը, մաքրագործել բանակը, դատական կազմը եւ տնտեսական վարչութիւնները, ինչպէս եւ փո-փոխութիւններ կատարել դպիրներու մէջ: Պ. Ցալտարիս վերապահեց իր պա-տասխանը, եւ խորհրդակցութեան պիտի հրաւիրէ նախարարները: Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ Պ. Ցալտարիս եւ Զօր. Քոնտիլիս ընդունելով հանդերձ կարգ մը տնօրինութեանց անհրաժեշտութիւնը, չեն ուզեր ծայրայեղութեանց դիմել:

Նախարարական խորհուրդը որոշեց պատասխանատուութեան կանչել Քանիէի մետրոպոլիտը, որ նպաստած է ապստամբութեան, օրհնելով ըմ-բոստները եւ իր կարգը տրամադրելով անոնց փոխադրութեան համար: Գա-վալայի գիւղացիները դաշտերու եւ լեռներու մէջ կը հալածեն ցիրուցան ըմ-բոստները: Պաշտօնանկ եղած Սէրէզի հաղափոխութեան եւ ուրիշ բազապե-տութեանց անդամները, որոնք օգնած էին ապստամբներուն: Քառասուն ծո-վային սպաներ պաշտօնանկ եղան եւ պիտի դատուին: Հաւանական է որ ձեր-բակալուին նաեւ Սելանիկի հաղափոխութեան այն անդամները որ կուսակից են Վենիզելոսի:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐՈՇՈՒՄ ԵՆ ՍԿՍԵԼ ՀԱՅ ՍԱՀՄԱՆԱԳԾԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

— o —

Ինչպես հայտնի է, Հայ Սահմանագծի աշխատանքը ղեկավարելու համար ստեղծվել է հատուկ հանձնաժողով, որի նախագահն է ընկեր Ա. Ա. Ժդանովը։ Հանձնաժողովի անդամներ են ընկերներ Ա. Ի. Միկոյանը, Ն. Ա. Բուլգանինը, Ա. Ա. Անդրեևը, Ն. Ս. Խրուշչովը, Ա. Ի. Կոսիգինը, Ն. Ա. Վոզնեսենսկին, Ա. Ա. Կուզնեցովը, Ն. Գ. Կուզնեցով

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. ԱՂԱՅԵԱՆԻ ՆՈՒՎԱԳՈՒՅՆԵՐԸ

Հրատ. Պետ. Հրատարակչութեան, Երեւան, 1934, 16°, 160 էջ, գին 1 ռ. 50 կ.

Ֆրիտիւֆ Աղայեան (ծն. 1907թ.) ծնած է Ղարաքիլիսայի (Վանանդ) մէջ, ուր հօրը՝ Ստեփան Աղայեանի, որ ուսուցիչ էր, հետ անցուցած է իր մանկութեան տարիները։ Ապա ընտանիքը տեղափոխուած է Ղազախ, ուր Ֆրիտիւֆ աւարտած է միջնակարգ դպրոցը։ Ներկայիս Աղայեան կը բնակի Երեւան եւ կը պատկանի «Նաիրի» գրական խմբակին։

Ֆրիտիւֆ Աղայեան սկսած է գրել 1926-ին։ Իր առաջին ստեղծագործութիւնները տպագրուած են «Նաիրի» հանդէսին մէջ։ Ապա անոնք հրատարակուած են առանձին գիրքերով։ Ներկայ ժողովածուն կը պարունակէ հեղինակին 1926-1934 թուականներուն գրած 20 պատմուածքները։

Ֆրիտիւֆ Աղայեան ունի ինքնուրոյն ոճ, որ կը տարբերի միւս գրողներու ոճերէն։ Ան կը գրէ պարզ, հասկնալի լեզուով, առանց ճոխ նկարագրութիւններու եւ ոճական զարդանախշերու։ Ան կը ձգտի ներկայացնել իրականութիւնը այնպէս, ինչպէս որ կայ։ Ան կը գրէ հիմնականին մասին, կ'անտեսէ մանրամասնութիւնները

ԱՂՕՐԿՈՒԹՅԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

ԳԼՈՒԽ ՎԵՑԵՐՈՐԴ

Ինչպես ես ինձ զգում, Ռեմի, հարցրեց Վիտալիսը, երբ ես ոտքի կանգնեցի:

Ես ինձ լավ եմ զգում, պատասխանեցի ես, բայց ոտքերս ցավում են, ինչպես նաև ձեռքերս, որոնք ես ուժասպառ եղա քարշ տալ:

Ես ինձ համար ավելի եմ վախենում, քան քեզ համար, ասաց Վիտալիսը, որովհետև ես ինձ մեղավոր եմ զգում քո հանդեպ: Ես քեզ ստիպեցի ինձ հետևել, և ես չգիտեմ, թե ինչ կլինի մեզ հետ, եթե չկարողանանք ճանապարհ ընկնել:

Ես ինձ ավելի լավ եմ զգում, քան կարծում էիր, ասացի ես, և եթե ոտքերս ցավում են, ապա ես կարող եմ քայլել:

Ես ուրախ եմ, որ դու այդպես ես մտածում, ասաց Վիտալիսը, որովհետև ես ստիպված եմ լինելու ճանապարհ ընկնել այսօր:

Ես ուրախ եմ, որ դու այդպես ես մտածում, ասացի ես, որովհետև ես ինձ լավ եմ զգում:

Ես ուրախ եմ, որ դու ինձ լավ ես զգ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
17
ՄԱՐՏ
DIMANCHE
17 Mars
1935

11 ՐԴ ՏԱՐԻ - 11e Année No 2756

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԳՆՉՈՒ ԸԼԼԱՒ՝ ԿԸ ԿԱՐՄՐԷՐ...

»»»··«««

Բոլորդ ալ իմացաք խորապէս կսկծալի գոյժը,— Ալպընեի (Մ. Նահանգներ) վերաքննիչ ատեանը մերժած է Մաթէոս Էյլէկեանի եւ Նշան Սարգիսեանի վերաքննութեան դիմումը, միաձայնութեամբ եւ առանց պատճառաբանութեան հաստատելով մահավճիռը:

Ամերիկայի ոստիկանական պաշտօնաթերթերը, «Պայքար», աճապարած էր Փարիզի պաշտօնակցին հեռագրել այս գոյժը, իբրեւ թէ աւետիս մը ըլլար:

Եւ Փարիզի պաշտօնաթերթը հրատարակեց զայն, առաջին էջին վրայ, երկու սիւնակ խորագրով (1 մարտ):

Առջի օր առացանք «Պայքար»ի փետրուար 28ի թիւը,— հրաշակերտ մը՝ անբարոյականութեան:

Ոստիկանը պաշտօնաթերթը պարտք սեպած է լուրը հաղորդել առաջին էջի առաջին վեց սիւնակներուն վրայ, տպարանին ամէնէն խոշոր տառերով:

Մենք չունինք այդպիսի տառեր, որպէսզի կարենայինք պատկերացնել չօշափելի ձեւով: Կը բաւէ ըսել թէ՝ «վերաքննութեան վճիռը մերժուած» խօսքին տառերը իրենց խոշորութեամբ եւ կոպտութեամբ կը մրցին Թերթին անունի տառերուն հետ:

Նոյնքան ճիգ թափուած է ուռուցիկ տառերով ծանուցանելու միւս մանրամասնութիւնները, միշտ վեց սիւնակի վրայ:

Այդ մանրամասնութիւններն ալ արտատպուեցան առջի օր, Փարիզի ոստիկանի օրկանին մէջ,— անշուշտ իրենց աւետիս:

Ցաղթանա՞կ:

Դատապարտեալները երկու Դաշնակցականներ են, իսկ վճիռը՝ եղեկտրական աթոռ: Մա՛հ:

Դաշնակցութիւնը եւ իր բարեկամները ամիսներով անհնարին ճիգեր թափեցին: Երկու ամսուան մէջ 82,000 տոլար հաւաքուեցաւ: Վեց հատոր դատական գիրք (2583 էջ) հրատարակուեցաւ: Մէկ խօսքով՝ չարժման մէջ դրուեցան բոլոր մարզկային միջոցները,— վերաքննութիւն կատարելու եւ արդարութիւնը երեւան հանելու համար:

Բայց, «Էյլէկեանի եւ Սարգիսեանի մասին տրուած դատապարտութեան վճիռը հաստատուեցաւ դատաւորներու միաձայնութեամբ եւ առանց պատճառաբանութեան»:

Կարելի՞ էր երեւակայել աւելի ջախջախիչ յաղթանակ, «միացեալ ճակատ» կոչուած խառնիճաղանճին համար, որուն ոգեշնայարը կը կազմեն անողնայար ոստիկանները:

Եւ կարելի՞ էր փախցնել աչքին, չընդալից պատկերացումով մը հաղորդելու համար աւետիսը, ի սիրտս աշխարհի...

Լրագրական պահա՞նջ,— թոյլ տուէք ըսելու թէ ոստիկանները նոյնիսկ լրագրական արուեստէն «պէխապէր» են:

Գնչու ըլլար՝ կը կարմրէր, այդքան չընդալից եւ պատկերա-զարդ եղանակով մը հաղորդելու համար տեղեկութիւն մը, որ մահ կը բուրէ, որուն հանդէպ փափկանկատութիւնը տարրական պահանջ է, յեթին անհատին համար:

Կուսակցական պայքա՞ր,— բայց որմէ՞ վրէժ լուծելու համար,— դատապարտեալներէ՞ն, որոնք զրկուած են ինքնապաշտպանութեան բոլոր միջոցներէն, թէ Դաշնակցութենէն, որ իր ամբողջ կերպարանքով ասպարէզ կը կարդայ «միացեալ»ին:

Ոչ մէկը, ոչ միւսը: Ոչ լրագրական պահանջ, ոչ ալ կուսակցական պայքար, այլ բոլորովին ուրիշ բան մը.— հոգեկան բոցական պայքար, այլ բոլորովին ուրիշ բան մը.— հոգեկան բոցառութիւն: Ախտ մը, որ հեզհեզ կը ճարակի, չնորհիւ հոգեւոր եւ մտաւոր թշուառութեան:

Եթէ այդպէս չըլլար, կուսակցական ամէնէն կատաղի պայքարներուն մէջ անգամ, մարդիկ իրենք իրենց թոյլ չպիտի տային կիրք յագեցնել մահապարտներու գլխուն վերեւ:

Այդ անասնական կիրքն է որ կը մատնէն ոստիկանական թերթերը, դժբախտ լուրի մը հրատարակութեան առթիւ:

Անոնք զանց չեն առած որ եւ է նրբութիւն եւ մանրամասնութիւն, որպէսզի ոչ միայն սիրտեր խոցոտուին, այլ եւ կաթիլ-կաթիլ թոյն հոսի տառերուն եւ բառերուն մէջէն:

Անոնք զանց չեն առած որ եւ է նրբութիւն եւ մանրամասնութիւն, որպէսզի ոչ միայն սիրտեր խոցոտուին, այլ եւ կաթիլ-կաթիլ թոյն հոսի տառերուն եւ բառերուն մէջէն:

Իսկ այս թոյնը չատ աւելի բարբարոս ոգի մը կը մատնէ, քան այն դանակը որ, քամնելի պարագաներու մէջ, խրեցաւ եպիսկոպոսի մը կուրծքին:

— «Մենք անմե՛ղ ենք »,— կ'որոտան Մաթէոս եւ Նշան, մահապարտի խցիկէն, առանց կորանցնելու իրենց պաղարիւնը:

— Դուք պիտի մեռնիք չարաչար, կ'աւետէ ոստիկանը մարդը, տպարանի ամէնէն ուռուցիկ տառերով, հեռագիրներով եւ վեց սիւնակի վրայ փռուելով:

Ոչինչ: Թող վայելեն այս հոգեկան երանութիւնը, քանի որ անընդունակ են ուրիշ առաքինութեանց:

Իսկ մեզի համար, ընկերներ բոլոր երկիրներու, կը կարծենք թէ ժամանակն է ամփոփուելու պզտիկ իրենց մը մէջ: Թէ ժամանակն է ամփոփուելու պզտիկ իրենց մը մէջ: Թէ ձիշդ այնպէս ինչպէս երկու մահապարտները, Մաթէոսն ու Նշանը, եւ միւսը եօթը երիտասարդները: Անոնց ճակատագրին պատճառները եւ միւսը եօթը երիտասարդները: Անոնց ճակատագրին պատճառները, տապանաքարութիւնը պէտք է լուսաբանէ պատմութիւնը ինք, համաձայն մեր կուսակցութեան աւանդութեանց եւ կանոններուն:

Անօգուտ է վիճիլ անարժան հակառակորդներու հետ, ապացոյցներ գտնելու համար արուած վճիռներուն անարդարութիւնը:

Գնչուին կոչումն է՝ չուան քաշել:

Քանի որ փորձեցինք եւ դեռ կը փորձենք բոլոր միջոցները, որպէսզի փրթի չուանը — եղեկտրական աթոռ — մնացեալը պէտք է վճռենք մենք մեր մէջ, փոխանակ աւելորդ եռանդ ապաւելու հրապարակաւ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՋԻՆՈՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՇՐՋԱՆԸ ԲԱՐՁՐԱՑԱԻ 18 ԱՄԻՍԷՆ ԵՐԿՈՒ ՏԱՐՈՒԱՆ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՏԵՍԱԿԵՏԸ ՅԱՂԹԵՑ 196Ի ԴԷՄ 350 ՁԱՅՆՈՎ

»»»··«««

Գերմանական վտանգը առհն քանի վեր

Յալմարէնի դահլիճը յաջողեցաւ քուէարկել տալ իր տեսակէտը, զինուրութեան շրջանի երկարաձգման մասին, կարդալով ամփոփ յայտարարութիւն մը եւ անմիջապէս վատահութեան խնդիր յարուցանելով:

*Ինչպէս գրած էինք, երեսփ. ժողովը նիստի հրաւիրուած էր ուրբաթ կէս օրէն յետոյ, յատկապէս այս հարցը քննելու համար: Ցուղումնալից երեւոյթ մը ունէր ժողովը, որ տեւեց մինչեւ ղիչերը ուշ առեն: Մօտ քսան հոգի խօսք առած էին, թէր եւ ղէմ: Նիստը բացուեցաւ կառավարութեան մէկ յայտա-րարութեամբ, որ կ'ըսէ.— Զինուորագրութեան «հատանջ» (նօսրացած) դասերու խնդիրը երկար առեն զբաղեցուցած է եկող – գացող դահլիճները, ո – րոնք ջանացած են գարման դտնել զինուորցուներու անողոք նուազման: Ամէն տարի կանչուած զինուորներու թիւը, որ սովորաբար 230,000 հոգի է, 1936էն սկսեալ մինչեւ 1940 հետզհետէ իջնելով, պիտի հասնի մինչեւ թիւով 118,000ի: Զինուորներու յաւելման խնդիր չէ որ կը դնենք, այլ գարմանել նուազումը, երկարաձգելով զինուորութեան շրջանը: Երբ հրատարակուեցաւ 1928 մարտ 31ի օրէնքը, որ հիմը կը կազմէ մեր զինուորական կազմակերպութեան, յոյս ունէինք թէ «հատանջ» տարիներու շրջանէն առաջ, կարելի պիտի ըլլայ գլուխ հանել սպառազինութեանց տահմանափակումն ու կրճատումը, սպառազինու – թիւններ որոնց բեռը այնքան ծանրօրէն կը կշռէ պատերազմէն աղքատացած ժողովուրդներու վրայ: Ոչ միայն այդ յոյսը չիրականացաւ, այլ Ֆրանսայի կացութիւնը բոլորովին փոխուեցաւ երբ, Գերմանիոյ հրաժարումէն յետոյ, այդ հարեւան մեծ պետութեան վերազինումը չարունակուեցաւ զանազան ձեւերով եւ լայն համեմատութիւններով, հակառակ Վերսայլի դաշնագրին ե. գլուխին տրամադրութեանց: Այն պահուն երբ գերմանական բանակին զին – ուորները կ'աւելնան մեծապէս, համաձայն միակողմանի որոշման մը որուն ոչ Ֆրանսական, ոչ ալ անգլիական կառավարութիւնը հաւանութիւն չի տար, Ֆրանսա չի կրնար — առանց իր ազգային պաշտպանութիւնը վտանգելու, — ընդունիլ որ իր բանակին զինուորները վար մնան 1928 մարտ 31ի օրէնքով նա – խատեսուած մակարդակէն: Գերմանիոյ 480,000 կանոնաւոր եւ անմիջապէս տրամադրելի զինուորներուն դէմաց, որոնց վրայ կ'աւելնան բազմաթիւ նա – խազինուրական կամ մարտական բազմաթիւ կազմակերպութիւններ, մենք 1935ի սկիզբը կրնանք հանել միայն 278,000 զինուոր, տրամադրելի՝ մայր երկրին մէջ: Բոլորին ծանօթ ծրագիրներու համաձայն, Գերմանիա 1936ին պիտի ունենայ առ նուազն 600,000 զինուոր: Ձիշդ այդ պահուն, եւ ենթադրելով թէ մեր յոյսերը պիտի իրականանան զանազանկարգադրութեանց չնորհիւ, մեր բանակին թիւը իջած պիտի ըլլայ 208,000ի: Անընդունելի է այդպիսի տարբերութիւն մը, նոյնիսկ եթէ այդ 208,000 զինուորներուն վրայ աւելցնենք մայր երկրին մէջ հաստատուած 72,000 չրջուն զինուորները: Ֆրանսա հաւատարիմ կը մնայ խաղաղութեան ամրապնդման եւ ապահովութեան մի – ջազգային կազմակերպութեան քաղաքականութեան, որուն միշտ ուժ տուած է: Բայց կառավարութիւնը կը նկատէ որ, ինչպէս ըրաւ անգլիական կառա – վարութիւնն ալ, պաշտօնական փաստաթուղթերով մը, դեռ չատ ճամբայ ու – նինք մինչեւ որ հասնինք բացարձակ ապահովութեան, առանց մեր թեկուզեն ունենալու պաշտպանողական միջոցներ՝ ընդդէմ յարձակման մը: Ուրեմն, անհրաժեշտ են համապատասխան միջոցներ, ապահովութիւն տանելու հա – մար: Այս պարագաներուն մէջ, կառավարութիւնը՝ դիտակից իր պատասխա – նատուութեան, եւ նոյն այդ 1928 մարտ 31ի օրէնքի սահմանին մէջ, որոշած է, համաձայն նոյն օրէնքի 40րդ յօդուածին, առժամապէս ղրօշի տակ պահել զինուորցուներու այն մասը որ պիտի կանչուի յառաջիկայ ապրիլին, ինչպէս եւ հոկտեմբերի զինուորցուները: Միեւնոյն որոշման ենթակայ են մինչեւ 1939 կանչուելիք զինուորցուները, եթէ սակայն նպաստաւոր պարագաներ չներկա – յանան, սպառազինութեանց կրճատման բանակցութեանց յաջողութեամբ: Ա – ժամապէս ղրօշի տակ պահուելիք զինուորցուներու ծառայութիւնը պիտի եր – կարաձգուի վեց ամիս, անոնց համար որոնց չրջանը կը լրանայ 1936 ապրիլին, եւ մէկ տարի՝ յաջորդներուն համար: Այս տեսիւ ներկայացուած օրինագիծը կը նախատեսէ նաեւ աւելցնել արհեստով զինուորականներու թիւը, համա – ձայն եմարական պայմաններուն: Թէեւ բազմածախս է այս միջոցը (արձա – նագրութիւն կամաւորներու), բայց արդիւնաւոր, աւելցնելու համար զին – ուորներու թիւը: Կառավարութիւնը զրեթէ հասած է օրինապէս արտօնուած թիւին, 117,000, քանի որ այժմ 103,000 հոգի կը ծառայեն զինուորագրութեան այս ճիւղին մէջ:

Ցայտարարութիւնը կը վերջանայ հայրենասիրական ջերմ կոչով մը, որ – պէսզի Ֆրանսա ունենայ ապահովութեան բոլոր միջոցները:

Ցայտարարութեան ընթերցումէն յետոյ, վիճաբանութիւնները սկսան Լէօն Պլումի ճառով, որ ուժգնօրէն կը քննադատէր կառավարութեան քա – ղաքականութիւնը: Ընկերվարական տրիբունը դիտել տուաւ թէ կառավարու – թեան նպատակն է յարձակողական բանակ մը կազմակերպել: Այս ամբաս – տանութեան պատասխանեց դնդ. Ֆապրի, զինուորական յանձնաժողովին նա – խագահը, դիտել տալով թէ Գերմանիա ունի 400,000 կանոնաւոր զինուոր, 200,000 ոստիկան, մարտական երիտասարդութիւն, պարտաւորիչ աշխատան – քի բանակ եւն.: « Վերջերս կէօրինկ կ'աղաղակէր.— « Ատեաւած օգնէ ա – նոնց, եթէ չարժման մէջ դնեմ իմ օդանաւերս»: Ի՞նչ է այս պատրաստու – թեանց նպատակը,— պատերա՞զմ, չախջախելու համար թշնամին եւ զայն բնաջնջելու իբրեւ ազգ: Ուրեմն վտանգի տակ է մեր գոյութիւնը»:

Գիշերուան նիստին մէջ, վիճաբանութիւնները աւելի տաքցան: Համայ – նավար ճառախօսը փորձեց արդարացնել Մ. Միութեան 900,000 զինուորներու անհրաժեշտութիւնը: Ի վերջոյ խօսք առաւ պատերազմական նախարարը, որ ջերմապէս պաշտպանեց կառավարութեան ծրագիրը: Վիճաբանութեանց մաս – նակցեցաւ նաեւ Պ. Խոխօ, որ հաստատեց թէ կառավարութիւնը համերաշխ է այս քաղաքականութեան մէջ: « Մոսկուայի կառավարութիւնը 600,000էն 940,000ի բարձրացուցած է իր բանակը: Ինչո՞ւ կ'ուզէք Ֆրանսայի համար ար – գիլել այն ինչ որ կ'արտօնէք խորհրդային հանրապետութեան համար »:

Ինչպէս ըսինք, դահլիճին քաղաքականութիւնը վաւերացուեցաւ 196ի դէմ 350 ձայնով,— 154 թուէի մեծամասնութեամբ, որ անապահով է:

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

»»»··«««

Տէտ-Ադաձի Պուլկարիոյ պիտի տուէր...

Ամէնքէն կը հեռագրեն թէ Վենիզէլոս դեռ Հռոդոս կը գտնուի եւ վերջ – նական որոշում չէ տուած ո՛ւր երթալու մասին: Իտալական կառավարութիւնը ամէն կերպով ապատ ձգած է զայն, իսկ Յունաստան որ եւ է պահանջ դրած չէ, փախստականը յանձնելու համար:

Ապստամբութեան օրերուն, զարմանալի գոյներ չրջեցան, Իտալիոյ աջակցութեան մասին: Այժմ կը հաստատուի թէ այդ գոյները իրական հիմ չունէին, եւ հրապարակ գրուած էին պարզապէս ըմբոստները խրախուսելու համար: Այդ գոյներուն համաձայն, Վենիզէլոսի գործակալները Հռոմ եր – թալով, բանակցութիւններ կատարուած են իտալական կառավարութեան հետ: Եթէ ապստամբութիւնը յաջողէր, նոր քաղաքականութիւն մը պիտի բացուէր Յունաստանի մէջ: Այսպէս, Տէտ Ադաձ Պուլկարիոյ պիտի ու – ղէր, իբրեւ ծովային ելք, փոխարէն հողամաս մը տանելով Հիւսիսային Ա – գեանիոյ մէջ: Մէկ խօսքով, պիտի խզուէր պալքանեան դաշինքը, ի նպաստ Պուլկարիոյ հողային պահանջներուն....

Արդ, իրագէկները կը հաւատան թէ Իտալիա չիտակ դիրք բռնեց մինչեւ վերջը, եւ եթէ գանդատեցաւ օդանաւային եւ ծովային հաղորդակցութեանց արգելքին դէմ, երբեք չխախտեց իր չեզոքութիւնը:

⁂ *Հակառակ բոլոր հերքումներուն, միշտ կ'արձարձուի միապետական վերահաստատման խնդիրը: Շարժման գլուխը անցած է Զօր. Մէթաքսաս, թունդ միապետական, որ այժմ լրջօրէն կը ճնշէ Ցալտարիսի վրայ,— նոյն – պէս միապետական, բայց աւելի խոհեմ: Զօրավարը սպայակոյտի պետ էր կոստանդին թագաւորին օրով, երբ գերմանական ազդեցութիւնը կը տիրապե – տէր Յունաստանի մէջ: Առջի օր ճառ մը խօսելով, պահանջեց արմատապէս մաքրել բանակը, նաւատորմը եւ միւս վարչութիւնները: Քանի որ կառավա – րութիւնը որոշած է լուծել ծերակոյտը եւ երեսփոխանական նոր ընտրութիւն – ներ կատարել, ինքնին մէջտեղ պիտի գայ վարչաձեւի հարցը: Զօր. Քոնտիլիս թէեւ հանրապետական է, սակայն չուզեր ընդդիմանալ ժողովուրդի կամքին, ինչպէս յայտարարեց: Լուրեր ալ կան թէ ի հարկին զինուժատուրս պիտի հաստատէ, գերմանական կամ իտալական կաղապարին վրայ:*

Պատասխանելով անգլ. թերթի մը հարցումին, Զօր. Քոնտիլիս յայտա – րարեց .

— Քանի ևս պատերազմական նախարար եմ, նախկին թագաւոր Եորկիոս չի կրնար Յունաստան վերադառնալ: Ինչ կը վերաբերի արտաահմանի փախած ապստամբներուն, անոնց յանձնումը չպիտի պահանջենք: Անոնք պիտի դատուին ի բացակայութեան, զինուորական տեսանողներու առջեւ եւ պիտի դատապարտուին ի բացակայութեան: Եթէ հելլէնական հողը մտնեն, բնականաբար պիտի քաւեն իրենց մեղքերը:

⁂ *Վարչապետը նիստի հրաւիրելով իր կուսակցութեան պատկանող նա –*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍԱՌ ԿԱՊԱՆԴ ՍԻՐՏԵՐ

»»»··«««

Օրուան դէպքերու ժխորին մէջ, մասնաւորապէս Յունաստանի ··· փո – խադարձ ոչնակոծութեան ճնշումին տակ, նահանջի մատնուեցաւ այս բա – ժինը, « Օրը Օրին »:

Ձիշդ Մակեդոնիոյ ըմբոստներուն պէս :

— Տեղ չկա՛յ, կ'ապտակէ, մէկ շաբաթէ ի վեր, գրաշար Աբրամը: Լու – րերը շատ են այսօր, Վենիզէլոս, Թեո – տիլիս, Ցալտարիս··· Ո՞ւր պիտի տե – ղաւորեմ:

Եւ «Օրը Օրին»ը ինքը կախեց աւելի – ցան մէկ շաբաթ, մինչեւ որ պաշար – ման շրջան խզուեցաւ··· Վենիզէլոսի պարտութեամբ:

Երէկ արդէն առաջին ճեղքը բացած էր Արագը:

Ուրեմն, վերակազմենք նախատը : Օրը Օրին:

×

Բայց, ո՞րկէ սկսիմ,— այնքան դիզուած, իրար խառնուած են աղ ու պղպեղ նիւթերը:

— Այսօր կիրակի է, եւ Աւետիսի կիրակին, կը յիշեցնէ բարեպաշտ մը որ գոց ըրած է օրացոյցը:

Ուրեմն, կը սկսիմ ժամուն բակէն:

Ո՛րքան աղ ու պղպեղ կուտակուած է մասնաւորապէս Փարիզի բանկալին մէջ:

Որքան գիտեմ, կաթող· նուիրակը սափոր մը լեցուն միւռոն բերաւ էջ – միածինէն:

Բայց, միւռոնը կրնա՞յ հալեցնել սառը: Մանաւանդ երբ «եկեղեցի Հա – յաստանեայց»ը նոր ,շատ նեղլիկ շուր – ջառ մը հագած է,— կրօնական ընկե – րակցութիւն:

Արդ, լսեցէ՛ք, ազգ եւ ազիւճ Հա – յաստանեայց:

1935 յունուար **25**ին, Ֆրանսական բանակի հայ նախկին կառաւորիներու միութիւնը նամակ մը կը գրէ Փարիզի եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան, խնդ – րելով արտօնութիւն տալ, իրենց գր – րասենեակը հաստատելու խորհրդա – րանին մէջ:

Եւ անհամբեր կը սպասէ պատաս – խանի :

Օրեր, շաբաթներ կ'անցնին: Ամ – բողջ մէկ ամիս: Ոչ մէկ պատասխան:

Միութիւնը կը հարկադրուի երկ – րորդ նամակ մը գրել, փետր· **25**ին, զարմանիք յայտնելով Բար յոութեան համար:

Մերժո՞ւմ: Բայց չէ՞ որ նոյն շրջա – փակին մէջ տեղաւորուած են Տիկ – նանց Կ· Խաչը, Ադհատախնամը, Գաղթ· գրասենեակը (Բաշալեան), կոմիտասեան յանձնախումբը:

Չէ՞ որ հայ կամաւորի մը յուշար – ձանն ալ տեղաւորուած է ժամուն դրան առջեւ, իբրեւ խորհրդանշան:

Այս անգամ, տասը օր վերջը, ձայն կուտայ եկեղեցին:

Մարտ 6 թուակիր նամակով մը, Հոգաբարձութեան ընդհ· քարտուղա – րը կը բարեհաճի պատասխանել երկու նամակներուն:

Անշուշտ ընդունելով առաջարկը:

Ո՛վ սրբազան միաքտութիւն: — կարդացէ՛ք·

— « Հոգաբարձութիւնս իր վերջին նիստին մէջ, նկատելով որ խնդիրը իր ձեռնհասութենէն վեր է, յարմար դա – տեց ներկայացնել զայն Վարչական ժողովին, որ, ըստ կանոնադրի, տա – րին 4 կամ 5 անգամ միայն ի նիստ կը դումարուի, իր գիւանին հրաւէրով:

Հետեւաբար կը խնդրենք որ սպա – սէք վարչական ժողովի յառաջիկայ դումարման եւ անոր տալիք որոշու – մին » :

Հոյակա՛պ: Ես կ'առաջարկեմ որ Գարեգին արք· կապոց մը Լուսաւորչի շրանշան բերել տայ Փարիզի հոգա – բարձութեան համար, ի վարձատուու – թիւն այսքան··· սառուցեալ օրինա – պահութեան :

Վ.Ա.Հէ

ԿԱՐՄԻՐ ՀՈՎԻՆ

Գլուխ երկրորդ

Ք.

Ինչպես էր, նայած տարվան դարձի ժամանակին, գյուղում ամեն բան ունենում էր իր կարգը։ Գարնան ցանքերն ու ամառվա հնձերը, աշնան հավաքն ու ձմռան ձյունը, ամեն մեկն իր ժամանակն ուներ։ Ամեն մեկն իր հոգսերն ու ուրախությունն էր բերում։ Ամեն մեկն իր ձայնն ու գույնն ուներ։ Ամեն մեկն իր հետ մի նոր բան էր տանում, մի նոր բան էր թողնում

եղաւ, անոր գինիէն ազգերը խմեցին, անոր համար ազգերը յիմարացան:

Babylone est une coupe d'or dans la main du Seigneur, toutes les nations ont bu de son vin et elle a enivré la terre.

Եւ հիմա սքանչացե՛ք հայերէն գըրքարին վրայ,— պարզ հատուած մը, իր՞նչքան սեղմ, բիւրեղացած երաժշտական, կարծես տաղաչափուած: Ազնուական հպարտութեամբ մը, այդ կարճ հատուածը, մեր ոս-կեդարեան հայերէնի այդ փշուրը, իր բարձունքէն կը դիտէ Ամերիկացի միսիոնարներու հայերէն աչխարհաբարը եւ ... Ռըպաթէի լեզուն:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Ց.Գ.— ՑԱՌԱՋի մէջ կարդացի որ Գարեգին արք. անցեալ կիրակի, Աստուածաշունչի 1500ամեակի Փարիզեան հանդէսին, իր ճառին մէջ, ակնարկեր է մեր գրածին ու տեսակէտներուն, եւ պաշտպաներ է այլ տեսութիւն մը: ՑԱՌԱՋի շրջուն թղթակիցը շատ հետաքրքրուած տուած էր ճառը, այնպէս որ չեմ գիտեր թէ ի՛նչ տեսակէտ կը բերէ եւ կը պաշտպանէ Էջմիածնի նուիրակը: Մեր յաջորդ յօդուածով՝ աւելի ետ կը բացատրուի տեսակէտը զոր կը բերեմ,— սրբել կրօնական ջնարակը որով կը ներկեն ոմանք մեր Ոսկեդարու հրաշքը: Առ այժմ ըսեմ այսքանը միայն, որ առանց բննադատական եւ վերլուծական ոգիի՝ պատմութիւնը անարժէք ուսում մըն է պարզապէս: Քննադատական եւ վերլուծական ոգին է, որ դէպ ճերուն հոգի կուտայ կամ իմաստ, արժէք կամ կշիռ: Նոյն այդ ոգին է դարձեալ, որ հին փոշիները կը սրբէ եւ այժմէական նշանակութիւն կուտայ դէպ ճերուն: Մինչեւ հիմա խաչակրաց արշաւանքը, ըստ մեր մաշած դասագիրճերուն, կրօնական թափօր մըն էր դէպի Երուսաղէմ: Հայտնի (Գերմանացի) յետոյ կուգայ Կրուսէ, եւ անոնցմով վերլուծական ոգին մեզի կ'աւանդէ թէ նախ տնտեսական ազդակներ եղան, յետոյ հոգեբանական պատճառներ, որ հիւսեցին այդ տարօրինակ վիպերգութիւնը, որուն, իբրեւ երաժշտութիւն, կրօնական մաշած եղանակ մը տուին մարդիկ իրենց միտքին մէջ:

Այսպէս եւ մեր Ոսկեդարու հրաշերգութիւնը: Մեր ըսածը այն էր թէ կարելի չէ գիրքի մը անունով յաւերժացնել կամ խորհրդանշել մեծ տօնը: Ըսել թէ Սահակ եւ Մեսրոպ, երկու տիտաններ, նստան աշակերտներով Աստուածաշունչ թարգմանեցին՝ միայն ու միայն հրիտասէրութիւն տարածելու համար Հայաստանի մէջ, կը նշանակէ պզտիկցնել ազգային գիտակցութեան եւ հոգեբանական կազմակերպութեան այդ հրաշալի խոյանքը, ինչպէս ծիծաղ պիտի շարժէր, եթէ մէկը ըսէր թէ Եօթանասնից թարգմանիչները Աստուածաշունչ (մեծագոյն մասը, ամբողջ Հին Կտակարանը) թարգմանեցին՝ հրիտասէրութիւն տարածելու համար Աղեքսանդրիոյ մէջ, (Եօթանասնից թարգմանութիւնը կատարուած է ... Քրիստոսէ երկու դար առաջ):

Շ. Ն.

— 1885ին հիմնուեցաւ Արմենական կուսակցութիւնը: 1888ին Հնչակեան կուսակցութիւնը: 1890ին հիմնուեցաւ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը:

Երգեր՝ Վահան Տէրեանէն

I.

Ձեր շէնեղ շէնիերի ծանրութեամբ սրտմաշուխ
Ձեր ահեղ բերդերի համրութեամբ վերամբարձ,
Բաղաքնե՛ր, ձեր մէջ կայ դժոխքի մի շշուկ,
Բաղաքնե՛ր, ձեր բանտում արդեօք կա՞յ վերադարձ:
Եւ գիշեր եւ ցերեկ ողբացող պաղ կուռերը
Զնդաններ ու բուրգեր չարութեամբ անողոք,
Բաղաքնե՛ր, ձեր բա՜նտերում մեռնում են երգ ու սէր,
Բաղաքնե՛ր, մռռացայ ես երգերըս անհոգ ...
Դղեակներ, պալատներ կերտելով ոսկեզօծ
Հեռուները մեռած շէնիերի անտառում:
Բաղաքնե՛ր, իմ հոգին ձեր վիհում ալեկոծ,
Բաղաքնե՛ր, իմ հոգին արեգակ է խնդրում ...
Կրկնակի գալստեան զանգերն եմ ես լսում
Հատուցումն է գալիս ես զգում եմ նորան,
Բաղաքնե՛ր, զարթնում է ահաւոր մի ցասում,
Բաղաքնե՛ր, զարթնում են մարդիկ այն որ մեռան ...

II.

Ես ձեզ բերի բարի լուր,
Իմ եղբայրնե՛ր, արթնցե՛ք:
Լո՛յս է, լո՛յս է ամենուր,
Մեռած – ճնած, վեր կացէ՛ք ...
Ձեզ կոչում է անդադար
Նոր միացման մռռացում.
Առուակ, արեւ ու անտառ
Ձեր երգին են սպասում,
Լոյս է, լոյս է ամենուր,
Պատանիներ եւ կոյսեր,
Ես ձեզ բերի բարի լուր,
Նոր հիացում, նոր յոյսեր,
Շիրիմներից եղէք վեր,
Մահիճներից հեշտանքի
Թեւեր առէք, լոյս թեւեր
Նոր արշունքի, նոր կեանքի:

III.

Որքան բացեր, վարդեր վառման,
Խնդութիւններ անդարձ կորած,
Որքան սէրեր, որքան գարնան
Քնքշութիւններ դարձան երազ:
Որքան, որքան մարգարտակուռ
Երգեր, խօսքեր ոսկեհնչիւն,
Ղզձեր, ղզձեր շուշան մաճուր
Դեռ չբացուած դարձան աճիւն ...

ՎԱՀԱՆ ՏԷՐԵԱՆ

ՆՄԲ.— Կ'արտատպենք Երեւանի «Գրական Թերթ»էն, բանաստեղծին մահուան 15ամեակին առթիւ, որ լրացաւ անցեալ փետրուարին: Այս կըտորները անտիպ կը համարուին եւ երբորդը հաւանաբար գրուած իր կեանքի վերջին չրջանին (1919—20):

Հայր Ցակոբը

Կիպրեան ափերուն վրայ, Հայկական Լեգէոնի սպասարկող Նաւ մը ունէինք «Էլ – Համի» — աւելի ճիշդը թնդանօթակիր տաշտ մըն էր այն, որ կուռելով հովին ու ջուրին դէմ, հալածելով թշնամի ընդծովեանները, եւ ամբակոծելով Թրքական ափերը, շաբաթը անգամ մը կանոնաւորապէս կ'այցելէր մեզի: Ան որ հերոսաբար Փորթ Սայիտէն հատ հատ, կամ խումբերով կիպրոս փոխադրեր Լեգէոնը կազմելիք զինուորցուները: Հորիզոնին վրայ անոր ուրուագիծը ու – րախութիւն եւ յոյսի նշոյլ մըն էր ամէնուս համար. միշտ նոր ընկերներու թարմութիւնն ունէր հետը:

Կղզի հասնելէն ի վեր առաջին ան – գամն էր որ ազատ կ'ըլլայի ներկայ գտնուիլ քարափը, հասնողները ժամ առաջ տեսնելու համար:

Առաջին չոգեմակոյկը ցամաք հա – նեց խումբ մը մօրուսաւորներ, երուսաղէմէն եկած տէրտէրներ եւ վարդապետներ էին, զինուորական տարազով եկեղեցականներ՛ր, : Հուրրա՛, ապրիք տէրտէրներ, խանդավառութիւն – նը մեծ էր:

Դժբախտաբար Լեգէոնի մէջ կրօնաւորներու սպայակոյտը արդէն կազմըւած էր, հոգեւորական եւ զինուորական աստիճաններով: Տեղակալ արքեպիսկոպոս մը իր տանուպետ փոքրաւորով եւ դեր – տեղակալ վարդապետ մը լայնօրէն կը բաւէին զինուորնե – րու հոգեւոր պէտքերուն: Նոր աղո – թողներու պէտք չկար, որով վերջին եկողները հարկադրուեցան բաժնելու զինուորներու կեանքը, որ չունէր ոչ վանքին հաւերը եւ ոչ ալ հանգստա – ւէտ անկողինները: Թափեցան բոլո – րը: Մէկ մէկ ղէպի ետ ճանապարհներ գտան, եւ եթէ յիշողութիւնս դիս չի խաբեր անարդարութիւն ընելու հա – մար, Ցակոբ վրդ. Թաշճեան միակը մնաց պայուսակը կռնակը եւ հրա – ցանը ուսին: Ան զարձաւ մեր Հայր Ցակոբը պահելով ամբողջ խանդն ու կորովը ու մաս մը իր մօրուքէն:

Ան նոյնացաւ զինուորին հետ, բաժնեց անոր բոլոր զրկանքը համակեր – պութեամբ մը որ զինք պիտի տանէր մինչեւ անձնուրացութիւն, աչխատեցաւ բլլալ միչտ զուարթ ու կատա – կող, իսկապէս օգտուելով այն ազա – տութենէն զոր համազգեստը կը պարգեւէր իրեն:

Կիլիկեան կռիւներուն օրինակելի զարձաւ իր պազարիւնութեամբ եւ կեանքը արհամարհեց իր արի կեց – ուածքով:

Մեր գումարտակը, ուր ինք պարզ զինուոր մըն էր, առաջին յարձակումը կը կրէր Մարաշի գծին վրայ, Պէչ Փունար: Հայր Ցակոբ բլուրի մը կատարը պահակ էր խրամներէն քիչ հեռու, ոտքի վրայ, քարերով չորուած թաքստոցի մը մէջ, թիրախ ծառա – յելով թշնամի գնդակներու: Եթէ մահուան վտանգը պիտի նկատենք փորձաքարը բոլոր առաքինութիւննեբու, մենք հակառակ մեր լարուած ուչադրութեան, չտեսանք վարդապե – տին նոյն իսկ զիրք փոխել փորձելը:

Մարաշի նահանջը, զինուորներու հետքերուն կառչած են հազարաւոր գաղթականներ: «Թշնամին, բարեկա – մը, բնութիւնը ձեռք ձեռքի տուած են հարուածելու համար այս դժբախտ ժողովուրդը», կը դոռար մեր տեղակալը ողբացեալ Միքելը: Հայր Ցակոբ, երեք չորս օրուան անքուն եւ անօ – թութենէն յոգնած, իր մնացած ամ – բողջ ոյժը նետած էր իր ազգակիցներուն օգնելու գործին: Ճամբան ինչ – կած գաղթականները հաւաքելու պաչ – տօն ունեցող վերջապահներէն մէկը անպայման ինք կ'ըլլար:

Զօրանոցը թէ կռուի դաչտին վրայ լաւ ու օրինակելի զինուոր մը եղաւ ու մնաց ան: Եթէ չկրցաւ իրականացնել հագուստը հանողներէն ամենավերջինը ըլլալու իր ցանկութիւնը, այդ իր կամքէն բոլորովին անկախ պատճառներով էր: Իր ընկերներէն էին որ զինք ստիպեցին այլ եւս հեռանալ:

Համեստ զարգացումով այս վարդապետը առանց խաչի, Աւետարանի եւ իմաստասիրական քարոզներու, զէն ի ձեռին կենդանի օրինակով պատիւ մը արձանագրեց եկեղեցականու – թեան:

Զինք ճանչցողները լաւագոյն յիչատակներ միայն ունին իրմէ. եւ իր մահուան անակնկալ դուժը զանոնք կը տանի յուղիչ վերապրումներու:

Լեգէոնի պատմիչը երկիւղածու – թեամբ տեղ պիտի տայ իր զինուորի կեանքին ու գործին:

Ցարգանք իր յիչատակին:

Ց. ՆՇԱՆԵԱՆ

Հրացանի խաղերը

Զատիկը մօտ էր ... Հասած չէինք մեր նպատակին, սակայն յուսահա – տիլը մեզի համար չէր, հրացանը մեզ պիտի վարձատրէր: Մենք կը հաւա – տայինք որ կը հասնի Զատիկը:

Մեր սարերը իրենց ճերմակ վերարկուն հանած, արեւին տակ կը չոր – ցնէին:

Գարուններ, աչուններ իրարու կը յաջորդէին, եւ չեմ գիտեր թէ ինչո՞ւ կենաց ծառին պտուղը խակ կը մը – նար: Կարելի՞ է հուպ առընթեր աղ – բիւրին ծարաւ մնալ ...

×

Կը հասնէր գարունը, եւ մեր Սա – սունի լեռները Գողգոթայի նման լերկ կը մնային. անոնք երբեք կանանչ չէին հագուիր, անոնց վրայ ծաղիկ չէր բացուեր:

Գողգոթան չծաղկած, Սասունի սարերը չէին կրնար ծաղկիլ ...

×

Կռուի տաեն մեր խմբապետին խրատները մեզի համար ինչքոյք կը համարուէր:

Մեր խմբապետը վիրաւոր, բերանը արիւն լեցուած, յորդոր կը կարդար, մեզ կը խրախուսէր, մեզի յոյս կուտար. յառաջ կը ձայնէր: Ան մեր նահատակներու բերնով մեզի կ'ըսէր.

— «Ցառա՛ջ, ընկերներ, ամէն մէկ վէրք՝ ծաղիկի կը փոխուի ռազմիկի սրտին մէջ»:

×

Անգամ մը եւս կը յաջողինք եւ կուռի Աստուածը մեզի կը ժպտի:

Մենք այծեամներու պէս մեր սարերէն վեր կը բարձրանանք. մեր յաղթութիւնը կատարեալ է. յաղթական, պահ մը հանգիստ կ'առնենք: Եւ ա – մէնուս մտահոգութիւնը կ'ըլլայ թէ արդեօք, մեզմէ ո՞վ առաջ կը հասնի ու կը համբուրէ ազատ հայրենիքի դաւազանը արքունի:

×

Ու քանի անգամ յուսախաբ, չախչախուած, յանկարծակի առաւօտգիշերի փոխուած կը տեսնէինք:

Մինչ մենք կը կարծէինք արդէն հասած մօտ մեր դրախտ հայրենիքին, կը տեսնէինք թուրք զօրքերու բանակները պատնէշ պարիսպ քաչած մեր առջեւ:

Մեզի կը թուէր՝ դրախտէն յանկարծ դժոխք փոխադրուած:

Կարելի չէր դիմադրել թուրքին հզօր ուժին, բայց կարելի չէր նաեւ դաւաճանել մեր սրտին ձայնին, կռուելու եւ մեռնելու ուխտ մը ունէինք, զայն պէտք էր կատարել:

Դժոխավրէժ թուրք բանակներուն դէմ կ'ապստամբէինք:

Մեր տարած յաղթութենէն վերջ, անմոռանալի էր վրէժխնդիր ցասու – մը թշնամի զօրքին:

Ո՞վ կ'երազէր հաչտեցնել մեզ մեր ջարդարար գազան ցեղին հետ:

Մրրկի պէս ընդհարում կ'ունենա – յինք, կը նուաղէր փայլը մեր աստ – ղին ...

Որսը չատ կ'ըլլար վիրաւ Մորո – քին:

Ոտրտուած էին մեր թեւերը, չախչախուած էին մեր ոտքերը:

Ու նորէն մեր սիրտը մեզի կ'ըսէր.

— Ցառա՛ջ ռազմիկներ, Տարօն ու Կարին ձեզ յաղթական կ'ուզեն զրկել:

Ցառա՛ջ յաղթելու հաւատքով:

Կռուողն որ վստահ է ուժին, ապահով է անոր յաղթութիւնը:

×

Մեզ կը խրախուսէին նաեւ մեր լեռները: Անոնք կարծես մեզի հետ կամաւոր զինուոր գրուած, կը կռուէին, կը խափանէին յեղյեղընթաց արշաւը թուրք բանակներուն:

Հրամանը ճակատագրին էր:

Անյաւսութեան ոմանց ցասումը մեզ չէր կրնար վրդովել:

Կռուի մէջ մենք սորված էինք միչտ առել զաւաճան երկիւղը:

Մենք զինուած էինք խիզախ յոյսերով:

Մենք զինուած էինք վեհապանծ հաւատքով:

Մենք զինուած էինք անձնուիրման կամքով:

ՇԱՏՐՈՒԱՆ

*** Ներկայիս Հայաստանի մէջ կայ 10.000 հայերէն ձեռագիր, որուն 7800ը Երեւանի պետական Թանգարանին մէջ եւ 1400ը Էջմիածնի մէջ: Ե – րուսաղէմի Հայոց վանքը ունի 4000 ձեռագիր, իսկ Վենետիկի Մխիթարեանները՝ 2 հազարի չափ: Աչխարհի մէջ, հայ ձեռագիրներու ընդհ. թիւը մօտ 20.000 է: Ամենահին ձեռագիրը որ մեզ հասած է, կը պատկանի 9րդ դարուն:

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

Բարիո՛յս, Ցոր...

Բարիո՛յս, բարեկամս Ցոր: Դուն մէկն ես ամենահին ժամանակներու տարակարծութեան մարդոցմէ, որոնց մասին խօսած ըլլան գիրքերը: Դուն Հրեայ չէիր, այլ եւս հիմա գիտենք թէ գիրքը, որ քու անունդ կը կրէ, աւելի հին է քան Հնգամատեանը: Եթէ Եբրայեցիները, որ քեզ թարգմանեցին արաբերէնէ, ճահճի բառը գործածած են Աստուած կանչելու համար, գիտենք որ անոնք այդ բառը փոխ առած էին Փիւնիկեցիներէն եւ Եգիպտացիներէն, — այդ մասին կասկած չունին ճշմարիտ գիտուններըը: Սատանա բառն ալ Եբրայերէն չէ, Քաղդէացւոց լեզուէն առած են, հիմա գիտենք տիկա ալ:

Դուն կ'ապրէիր Քաղդէացւոց սահմաններուն վրայ: Ես մեկնիչներդ, իրենց արհեստին արժանաւորութեամբը, կը պնդեն թէ դուն կը հաւատայիր յարութեան, որովհետեւ աղբիւրիդ վրայ պառկած, ըսիր Գրքիդ ԺԹ. գլխին մէջ, թէ «փրկիչս իմ կենդանի է եւ ի վախճանի յարիցէ ի հող»: Հիւանդ մը որ առողջանալու յոյսն ունի, չի նշանակեր թէ կը հաւատայ յարութեան: Սակայն ես քեզի կ'ուզէի ուրիշ բան ըսել:

Յոստովանէ որ յայտնի չատախօս մըն էիր դուն, բայց բարեկամներդ քեզմէ աւելի չատախօս էին: Կ'ըսէն թէ ունէիր եօթը հազար ոչխար, երեք հազար ուղտ, հազար եզ, հինգ հարիւր մատակ էչ: Հաչուենք հարստութիւնդ:

Գրէ՛, եօթը հազար ոչխարդ	22,500
Երեք հազար ուղտդ	450,000
Հազար եզդ	80.000
Հինգ հարիւր էչդ	10.000
Ընդամէնը կ'ընէ	562.500

Ձեմ հաչուեր կարասիներդ, մատնիներդ, գոհարեղէններդ:

Ես քեզմէ հարուստ եմ եղած, ուրեմն: Ու թէեւ կորնցուցի հարստութեանս մեծ մասը եւ հիւանդացայ քեզի պէս, այսուհանդերձ չտրտնջացի Աստուծոյ դէմ, ինչպէս բարեկամներդ կը մեղադրեն քեզ:

Բնաւ գոհ չեմ սատանայէն, որ քեզ մեղքի մէջ ձգելու եւ Աստուածդ մոռցնելու համար, Աստուծմէ արտօնութիւն կը խնդրէ, որպէսզի փճացնէ հարստութիւնդ եւ բորոտութեամբ վարակէ քեզ: Բայց այդպիսի վիճակներու մէջ է որ մարդիկ կ'ապաւինին Աստուծոյ: Եւ, ընդհակառակն, երջանիկ մարդիկն են որ կը մոռնան Աստուածը: Սատանան գաղափար չունի եղեր աչխարհի մասին, վերջն է որ ճանչցաւ անչուչտ:

Կինդ ալ լիբրին մէկն էր: Ընդունինք որ ինքնակոչ բարեկամներդ, մէկը եղեմացը, Արաբիոյ Թեմանցին, միւսը Բաղդատ Սոքեցին, երրորդը Սոփար Նաամացին, կնոջդ աւելի անհանդուրժելի էին: Այնպիսի ձեւով մը համբերութիւն կը քարոզեն քեզի, որ մարդոց ամէնէն հեզն անգամ կ'ընդվզի: Երկար քարոզներ կը կարդան քեզի, աւելորտագոյական քան քարոզը խարդախ Վ...ին (Ամսթէրտամէն) եւ այսինչին, այսինչին:

Հաւանաբար չես գիտեր թէ ի՛նչ կ'ըսես, երբ կը գրես.— «Մինչ ծո՞վ իցեմ կամ վիչա՞պ, զի կարգեցեր զիս – նիւ բարեկամներդ զէթ մէկը տասչեն գիտեր թէ ի՛նչ կը պատասխանեն քեզի.— «Մինչ կանաչանա՞յ պրտու առանց ջրոյ, կամ բարձրանայցէ՞ կինուն առանց ըմպելոյ»: Հրաչալի առածներ են ասոնք, մարդ մխիթարելու համար:

Սոփար Նաամացին քեզ կը մեղադրէ որ չանչան ես, բայց սա քու ազնիւ բարեկամներէդդ զէթ մէկը տասնոց մը փոխ տուա՞ր քեզի: Ես այդպէս պիտի չվարուէի: Մխիթարող բարեկամ չատ կը դանես, օգնողն է որ չկայ: Իրապէս մարդուն սիրտը կ'այրի, երբ երեք բարեկամ կ'ունենայ բայց կաթիլ մը ապուր չի տրուիր իրեն, իր հիւանդ վիճակին մէջ: Գիտեմ որ, երբ Աստուած քեզի վերադարձուց քու հարստութիւնդ եւ աւողջութիւնդ, այդ քու պերճախօս բարեկամներդ չհամարձակեցան ներկայանալ առջեւդ,— ցորի բարեկամները ըսելը, այսպէս, առած դարձաւ այլ եւս:

Աստուած չատ դժգոհ մնաց բարեկամներդ, եւ ուղղակի ըսաւ եղիփազ Թեմանացիին.— «Մեղար դու, եւ երկոքին բարեկամք քո, զի ոչ խօսեցարուք առաջի իմ ճշմարիտ»: Եւ զանոնք կը դատապարտէ եօթը զուարակ եւ եօթը խոյ մատաղ մորթելու, ուրովհետեւ ապուշ բաներ ըսին քեզի: Իսկ ես պիտի դատապարտէի, որովհետեւ չօգնեցին քեզի:

Կը խնդրեմ քեզմէ որ ըսես, ճի՞շդ է որ հարիւր քառասուն տարի ես ապրեցար այդ փորձանքէն վերջ: Կը սիրեմ հաւատալ, որ երկար կ'ապրին պարկեչտ եւ բարի մարդիկը, բայց այդ պարագային սրիկաներ պէտք է համարիլ ժամանակակից մարդիկը, որ այնքան կարճ կեանք մը ունին: (ՎՈԼԹԷՐ):

Մուսոլինի

Ֆրանսացի օրագրող մը այսպէս կը նկարագրէ Մուսոլինին.—

Օտարականները Հռոմ կուգան որքան տարուան հին յիչատակարանները դիտելու ցանկութեամբ, նոյնքան մղուած Մուսոլինին տեսնելու փափաքէն: Արդարեւ տիեզերական հետաքրքրութիւն մը ստեղծուած է այս մարդուն չուրջ, որ տարիներէ ի վեր իր հեղինակութեան եւ կախարդանքին տակ կը պահէ բովանդակ Իտալիան: Լրագրողներ, գրագէտներ եւ զբօսաչրջիկներ ունկնդրութիւն կը խնդրեն իրմէ ամէն օր, բայց չատ քիչերն են որ թախտը կ'ունենան տեսնելու զայն: Ու կը գոհանան Տուչէն դիտելով պաչտօնական ընդունելութիւններու ժամանակ կամ Վենետիկի պալատին պատչգամէն խօսած պահուն: Մուսոլինի այն մարդը չէ որ պիտի գինովնար այսքան հետաքրքրութեան արժանանալով: Իր տեսակցութիւնները կարճ են, կը սիրէ քաչուած ապրիլ: Սակայն ով որ տեսած է զինք, չափազանց կը տպաւորուի: Տիրական եւ հեղինակաւոր, կը գերիչէ բոլորին վրայ: Ասկէ կը ծագի այն աւանդութիւնը թէ Մուսոլինի դիկտատոր մըն է, յաղթանդամ մարմնով եւ անայլայլ դիմագծով, վճռական եւ տիրապետող: Ձեմ գիտեր ով, ըսած է թէ Մուսոլինի «բռնակալի դասական գլուխ» մը ունի:

Ճիշդ է որ Տուչէն կ'արտայայտէ տիրապետութեան կիրք մը, վերջապէս իր ուժին ու բախտին նչանը: Այսպէս է որ կարծես մագնիսականութեամբ կ'ազդէ իր չրջապատին վրայ: կը պատմեն թէ բարձր պաչտօնատար մը, երբ օր մը Վենետիկի պալատը կը մտնէր, ներսէն լսելով Տուչէին ձայնը, համարձակութիւնը կորցուց, ետ դարձաւ եւ իր հրաժարականը զրկեց:

Սակայն պետական մարդը որ է, կ'արգիլէ տեսնել եւ ճանչնալ բուն Մուսոլինին: Բարախուն սիրտով օժտուած մարդ մըն է ան: Գիւղացի ծընած, կը մնայ պարզակեաց, այլ զգայուն մարդ մը: Գիւղէն, առանց անցնելու քաղաքէն, կը մտնէ հոն ուր է հիմա: Հետեւաբար վրան ոչինչ «քաղքենի»: Ան պալատին մէջ տակաւին, կը պահէ պարզակեաց գիւղացիի իր նկարագիրը: Մուսոլինիի համակիրներն ոմանք կ'ուզեն զայն տեսնել բիրտ ու վայրենի, ժայռի պէս անսասան: Բայց այդպէս չէ Մուսոլինին: կը պատմուի որ երբ օտար օրագրողներու ընկերակցութեամբ Ձենովա կ'երթար, իր չածանաւը նաւահանգիստ մտած պահուն, չորակաթ առտուան մը մէջ, բլուրներէն ու տանիքներէն ծուխ ածանաւալ բազմութեան մը ծխահարութենէն եւ ողջոյններէն տպաւորուած, բոլոր եկեղեցիներու զանգակներուն զօղանջիւնէն սարսռալով, լացա՞ւ Մուսոլինի, լացաւ հին դասական ձեւով, — թոյլ տալով որ թափին արցունքները, առանց կեղծ ամօթխածութեամբ մը սրբելու զանոնք: Դարձեալ, կը պատմուի թէ Մուսոլինի կուլար ամէն անգամ որ ներկայ կ'ըլլար Ռորնէյլի ողբերգութեանց բեմադրութեան: Փաստ որ իշխանութիւնը չցամքեցուց բնածին յուզման իր աղբիւրը:

Այդպէս է որ Մուսոլինի կը փախչի հանդիսութիւններէն ու կը սիրէ ապրիլ մեկուսացած եւ ինքնամփոփ: Պարկեչտ եւ ընտանեսէր, իրիկուններ ընդհանրապէս կ'անցընէ զաւակներուն հետ, հետեւելով անոնց դասերուն եւ աչխատանքին: Եթէ նկատի չունենանք պետական մարդու իր աչխատանքները, վանականի կեանք մը կ'ապրի Մուսոլինի:

Իր ճաչերը չատ պարզուկ եւ աղքատիկ են, — ընդհանրապէս բանջարեղէն եւ պտուղ: Չի ծխեր: Ոգելից ըմպելի չի գործածեր: Ինչ մը դինի, միայն պաչտօնական ընդունելութեանց պահուն: Ամէն օր մարզանք կը կատարէ, այնպէս որ զիրուքեան նըշան ցոյց չի տար: Ձարպ չունի, այլ դնդերներ որ կորով կը ներչնչեն: Վերջապէս կ'ապրի գիւղացիի նման:

ԿՐ ԽՆԴՐԻՄ յօդուածագիրներէ եւ թղթակիցներէ իրենց գրութիւնները գրել թուղթի մէկ երեսին վրայ ընթեռնելի եւ մելանով:

խարխները, յայտարարեց թէ պատերազմական առեանները գործի պիտի ձեռնարկեն երկուշաբթի օր: Վճիռները շատ խիստ պիտի ըլլան: Դատապարտեալներուն բոլոր առաջնորդները պիտի դատուին: Կառավարութիւնը կարճ առենի մը համար պիտի դադրեցնէ սահմանադրական երաշխաւորութիւնները եւ խիստ մաքրագործման պիտի ենթարկէ վարչութեան բոլոր ճիւղերը, բնաջոյլ բոլոր կասկածելի տարրերը:

Վահապիներու թագաւորը պիտի ապաւինի Մէյիի մեծ մզկիթին մէջ

=o·o=

ԵՐԵՔ ԴԱՒԱԴԻՐՆԵՐԸ ՍՊԱՆՆՈՒԵԾԱՆ ՑԵՂՆ ՈՒ ՑԵՂԸ

Մարտ 15ին երեք մոլեռանդ Իսլամներ փորձեցին սպաննել Վահապիներու թագաւորը, Իպնը Սաուտ եւ գահաժառանգը, Մէքքէի մէջ, երբ իր զաւկին՝ գահաժառանգ իշխան Ֆէյսալի հետ կը մասնակցէր Գուրպանպայրամի արարողութեան: Երեք դաւադիրները զինուած էին գաշոյններով:

Դէպքը տեղի ունեցաւ երբ թագաւորը եւ գահաժառանգը աւանդական անդաստանը կը կատարէին Քեապէին շուրջը (Կաաբա), առտուն կանուխ, եւ Սեւ Քարին կը մօտենային չորրորդ անգամ: Այդ պահուն մարդ մը խոյացաւ իրենց վրայ, գաշոյն մը բռնած աիին մէջ: Եռեւէն ուրիշ երկու հոգի ալ հասան, նոյնպէս գաշոյններով: Թագաւորը բռնեց առաջին մարդը եւ անդին հրեց: Դաւադիրը տեղն ու տեղը սպաննուեցաւ թագաւորին թիկնապահներուն կողմէ: Միւս երկուքը խոյացան թագաւորին վրայ, բայց իրենց նպատակին չհասած, գետին փռուեցան: Այս ամբողջ անցուդարձին մէջ գործօն դեր կատարեց գահաժառանգը, հակառակ հազարամեայ աւանդութեան որ կ'արգիլէ արիւն թափել այդ սրբավայրին մէջ: Հեռագիրը կ'ըսէ թէ թագաւորը չարուներակեց լրացնել աւանդական արարողութիւնը, հակառակ համատարած յուզման: Պաշտօնական զեկոյցի մը համաձայն, դաւադիրները կատաղի մոլեռաններ են, անդամ՝ եմէնի մէկ ազանդին (Զէյտի), որ չի հանդուրժեր Իպնը Սաուտի արդիական վարդապետութեան: Քննութիւն բացուած է, միւս մեղսակիցներն ալ երեւան հանելու համար:

Կարգը եկաւ F.ի (վակսինում)

Աշխատանքի նախարարութիւնը պաշտօնական զեկոյցով մը կը ծանուցանէ թէ լրացած են Էով սկսող մականուններու գործողութիւնները եւ կարգը եկած է F.ի: Ուրեմն, ինքնութեան եւ աշխատանքի թուղթերու նորոգման համար պէտք է դիմում կատարեն այն օտար աշխատաւորները (սալարիէ) որոնց պայմանաժամը լրացած է 1934 դեկտեմբեր 31ին եւ որոնց մականունները կը սկսին Ֆրանսերէն F. տառով:

Իտալիա եւ Եուկոսլաւիա կը հաշտուի՞ն

Շատ կարեւոր փոխոխութիւն մը կը նշմարուի Եուկոսլաւիոյ եւ Իտալիոյ յարաբերութեանց մէջեւ: Պելկրատի իտալական նոր դեսպանը խնամակալ իշխանին ներկայացնելով իր յանձնարարագիրը, ճառ մը խօսեցաւ որ բացառիկ է: «Ես յատկապէս պաշտօն ստացած եմ, ըսաւ, իմ կառավարութեանս վարչապետին կողմէ, յայտարարել ձեզի թէ իմ գործունէութեանս նպատակը պիտի ըլլայ դրական մերձեցում մը հաստատել երկու երկիրներուն միջեւ: Արտաքին գործոց նախարարը ինծի հաստատած է թէ Իտալիա միայն բարեկամական զգացումներ կը տածէ Եուկոսլաւիոյ հանդէպ եւ միտքէն չանցըներ խանգարել անոր զարգացումը կամ հոգային ամբողջութիւնը, այլ ընդհակառակն կը ձգտի ամէն կերպով աջակցիլ, յանգելու համար սերտ եւ չջնջելի գործակցութեան մը եւ համաձայնութեան մը, քաղաքական թէ տնտեսական դեսնի վրայ»:

Խնամակալ իշխանը պատասխանեց ջերմ շնորհակալութեամբ, հաստատելով թէ ծրագրուած գործակցութիւնն ու համաձայնութիւնը օգտակար պիտի ըլլան ոչ միայն երկու երկիրներու չահերուն, այլեւ խաղաղութեան ամրապնդման:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՕՏԱՐ վիճակախաղերը արգիլուած ըլլալով, Լիւքէնպուրկի պարտեզախաղին երբորդ չերտին համար բացառիկ արտօնութիւն արուած է վերջին անգամ, քանի որ առմսակները չատոնց չրջաբերութեան հանուած էին:

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԼՐՏԵՍՈՒԹԵԱՆ խնդրին հարցաքննութիւնը, որ կը տեւէր 4 ամիսէ ի վեր, վերջացաւ առջի օր: Դատի պիտի քաշուին 32 ամբաստանեալներ: Ասոնց տասը վախած են եւ պիտի դատուին ի բացակայութեան:

ՕԴԱՆԱՒ ՄԸ ՎԱՐ ԻՆԿԱՒ Գահիրէ – Պաղեստին գծին վրայ, էլ Արիշի մէջ: Օդանաւորդը եւ երկու զուիցերիացի ուղեւորներ մեռան, երկու անգլիացի ճամբորդներ ալ վիրաւորուեցան:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (44)

ԹԱՂԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

»»•••««

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

Ես չատ անգամ տեսել էի (մինչեւ անգամ ամենասարսափելի չարագործութիւններից յետոյ) թէ ինչպէս նա առանձնացած մեր իջեւանի մի անկիւնում, արտասուքը աչքերում աղօթում էր: Ինձ երբեք չէր պատահած տեսնել, որ նա անցկացնէր իւր առաւօտեան եւ երեկոյեան աղօթքները: Շատ անգամ երբ պատրաստում էինք «գործի» գնալ,— տեսնում էի, որ նա ուշանում է: Երբ չսպասեցնում էր· «փոքր ինչ սպասեցէք, դեռ աղօթքս չեմ վերջացրել»···:

Դա փարիսեցութիւն չէր· դա նրա հաստատ հաւատն էր: Նա համոզուած էր, որ ամէն գործ, թէ բարի լինէր նա եւ թէ չար, պէտք էր աղօթքով սկսել եւ Աստուծոյ օգնութիւնը խնդրել:

Նա մինչեւ անգամ պատ էր պահում, կատարում էր հայկական եկեղեցու բոլոր ծոնները: Նրա թղթապահի մէջ կեդ անցպարերի հետ միասին, կար մի փոքրիկ հայերէն օրացոյց, շատ անգամ նայում էր նրա մէջ, որ չսխալուի, որ գիտենայ, թէ երբ պէտք էր պատ պահել, երբ պէտք էր ուտել, կամ երբ պէտք էր կատարել այս եւ այն ծոնը:

Քաւոր Պետրոսը իւր հոգեւոր հաղորդութիւնների մէջ սաստիկ մեծ հաւատ էր, իսկ իւր կրօնական հաւմունքների մէջ վերջին աստիճանի մոլեռանդ: Նա հաւատում էր, որ բայց Լուսաւորչի հօտից, ուրիշ քրիստոնեաներից եւ ոչ մէկը Աստուծոյ արքայութիւնը չի վայելի: Եւ այդ պատճառով սաստիկ նախանձախնդրութիւն ունէր ղէպի Հայոց եկեղեցին:

Բայց ի՞նչպէս կարելի էր միեւնոյն ժամանակ եւ խաչագող լինել եւ լաւ քրիստոնեայ:

Քաւոր Պետրոսի կարծիքով կարելի էր: Եկեղեցին ներող է: Եկեղեցին հէնց նրա համար է, որ սրբէ մեղաւորներին: Եթէ օրուայ մէջ հօթանասուն եւ հօթն անգամ մեղանչելու լինես, նա զարձեալ կը ներէ: Աստուածանալիր, ղէշ, սուրբ հաղորդութիւն ընդունիր,— այնուհետեւ դու արդար ես: Այդ հաւատը ունէն եկեղեցու վերաբերութեամբ բոլոր խաչագողները: Նրանց մօտ մինը միւսին չէ խանգարում: Կարելի է եւ պատ պահել, եւ աղօթք անել, եւ սուրբերի բարեխօսութիւնը խնդրել,— կարելի է միեւնոյն ժամանակ եւ նոյն սուրբերի անունով սուտ երդուել, խարել, դողդոջել եւայլն:

Աչագողը ծխապաշտ է: Կրօնի հոգեւոր, բարոյական մասը նրան անմատչելի է: Եկեղեցու հրահանգները կատարում է նա որպէս արարողութիւն,— իսկ խարէութիւնը որպէս գործ:

Քաւոր Պետրոսը եւ նրա նմանները պատրաստ էին եւ եկեղեցի կառուցանել, եւ միեւնոյն ժամանակ հարիւրաւոր ընտանիքների տունը քանդել, նրանց պատառ հացի կարօտ թողնել: Նա սովորած էր մէկ շրթունքով աղօթել, իսկ միւսով հայհոյել, սուտ խօսել: Նա պատրաստ էր մէկ ձեռքով ողորմութիւն տալ, միւսով յափշտակել ազքատին վերջին կոպէկը:

Գործողութիւնների այդ տարօրէն նաեւ հակառակութիւնը հաշտւում էր նրա մէջ ամենայն հեշտաշնութեամբ: Եւ նրա սիրտը միշտ խաղաղ էր, եւ նրա խիղճը միշտ անդորր էր, որովհետեւ ամէն մի մեղանչելու դէպքում նա ունէր մի պատասխանարան՝ — եկեղեցին եւ մի միջնորդ իրան երկնքի հետ հաշտեցնելու համար — քահանան:

Քաւոր Պետրոսը այսպէս էր հասկանում կրօնի եւ եկեղեցու խորհուրդը: Նա մի այլանդակ քրիստոնեայ էր: Բայց նրա հաւատի անկեղծութեան վերաբերութեամբ կասկածելը — շատ սխալ կը լինէր:

ե·

ԳՕՀԱՐՆԵՐ

Քահանային ճանապարհ դնելու հէնց միւս օրը, քաւոր Պետրոսը ինձ իւր մօտ կանչեց եւ ժպտելով ասաց·

—Մուրատ, մանրավաճառութեան համն էլ գնաց, պէտք է մի ուրիշ բանով զբաղուել:

Խիստ սակաւ էր պատահում, որ նա ինձ հետ հանաքներ անէր: Ես հարցրի·

— Ապա ի՞նչ անենք:

(Շար.)

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ բոլոր խումբերը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին վաղը երկուշաբթի երեկոյեան ժամը 8.30ին, Au Claire de Lune սրճարանի վերնայարկը: Մէթրօ՝ Փլաս տ'Իթալի:

Կարեւոր օրակարգ:

ԱՅՑ ԸՆԿ. Յ. ԱԿԻՆԵԱՆԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԻՆ

Ընկ. ՅՈՎՀ. ԱԿԻՆԵԱՆի ժաիուան քառասունքի առթիւ այց մը պիտի կատարուի իր գերեզմանին այսօր կիր. կէս օրէ վերջ, ժամը 2ին: Ժամադրավայր Մէթրօ՝ փորթ տը լա Վիլէթ:

Կը հրաւիրուին իր ընկերները եւ բարեկամները:

ԹԻՏՅԱՍԵՂԸՆ

ՖՐ. Հ. ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ մասնաճիւղը «ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՕՐ»ը կը տօնի այսօր կիրակի, Mars 17ին

Գարակօզեանի սրահին մէջ 45, Ruede la Défense. Issy·

Այսօր կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 3ին

Կը խօսի ՏԻԿԻՆ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Խմբերգ, մեներգ եւ արտասանութիւն:

Թախները մասնակցութեան ցիամար մեծերու 3, փոքրիկներու 1 Ֆր.:

Հաղորդկց. միջոց.— Մէթրօ Մէրի տը Իսիէն առնել 32 կամ 23 թիւ հանրակառք եւ իջնել կար տ'Իսի:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

24 Մարտ, կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 3ին

Գարակօզեանի սրահին մէջ, 45 Rue de la Défense. Իսի լէ Մուլինօ.

Métro: Mairie d'Issy.

Ն. ՊՇՏԻԿԵԱՆ մեծ պատրաստութեամբ եւ մասնակցութեամբ Բ. ԲԻԼՈՑԵԱՆի

եւ կարող ուժերու կը ներկայացնէ *Սիմոն Խմբէգճեանի*

«ՏԱՅԻ ԿԱՐԱՊԵՏ» (գաւեզտ 3 արար)

Միծապի եւ զուարճութեան օր մը Իսի լէ Մուլինոյի մէջ·

Տեղերու գիներ 5 եւ 3 Ֆրանք·

ՆՈՐ ՑԱՅՑԱՆԴ ՇԱՏ ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ՎԷՊ ՄԸ

«ԿԱՄՄԻՆԻ» *(ԲՒԻՋԱՆԴԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ)*

Մատենաշար՝ «ՆՈՐ ՕՐի: 225 էջ: Գին՝ 20 Ֆրանք Ֆրանսայի համար:

Գիմել «Յառաջ»ի վարչութեան:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կազմակերպուած՝ Cercle d'Etudes Caucasiennesի կողմէ:

Վաղը Երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին Sociétés Savantesի սրահին մէջ, 28, Rue Serpente, Paris (6). Métro: Odéon.

Կը խօսի Ֆրանսերէն *ԱՌԱՔԵԼ ՍԱՐՈՒԽԱՆ*

Նիւթ ունենալով Ferdousi et l'épopée iranienne dans la litterature arménienne et georgienne.

Թախերու մասնակցութեան համար կը գանձուի 3 Ֆրանք·

ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ ՑԱՆԶԱՆԱԺՈՂՈՎԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

երեւանէն ստացուած են հետեւեալ նոր հրատարակութիւնները.—

Ա.Ճաուեան, Արտաստական Բառարան, 6 հատոր, թղթակազմ Ֆր. 1200

Յակոբեան, Ուղեգրութիւններ, Ա. հատոր, լաթակազմ, 50Ը էջ 50

քարտէսներ եւ պատկերներ

Յակոբեան, Ուղեգրութիւններ, Զ. հատոր, լաթակազմ, քարտէսներ եւ դունաւոր պատկերներ, 885 էջ 75

Շահազիզ, Դիւան Մխ. Նալպանտեանի, լաթակազմ, 392 էջ նկարներ 30

Աբեղեան, Տաղաչափութիւն, լաթակազմ, 460 էջ 40

Մանանդեան, Մտոր հետազօտութիւններ, թղթակազմ, 76 էջ 18

Մանանդեան, Զափերը եւ կշիռները հնագոյն հայ աղբիւրներում, թղթակազմ, 140 էջ 10

Մանանդեան, 4 Երատոսթենէսի ստադիոնը եւ Պարսից ասպարէզը թղթակազմ, 66 էջ 8

Մանանդեան, Ֆէօդալիզմը հին Հայաստանում, լաթակազմ, 338 էջ 40

Թորամանեան, Շինանիւթերը հին Հայաստանում, թղթ.ակազմ 40 էջ 8

Մելիքեան, Կոմիտասի ստեղծագործութիւնը, թղթակազմ, 32 էջ 8

Լալաեան, Դամբանների պեղումները Խ. Հայաս. հում, թղթակազմ 240 էջ, նկարներ 20

Շահազիզ, Հին Երեւանը, թղթակազմ, 262 էջ, նկարներ 20

Կորկոտեան, Խ. Հայաստանի ազգաբնակչութիւնը 1831-1931, լաթակազմ, 188 էջ մեծադիր 60

Բունեաթեան, Գառնիի հեթանոսական տաճարը, լաթակազմ, 122 էջ մեծադիր, բազմաթիւ նկարներով 50

Խաչատրեան, Հայաստանի սեպագրական շրջանի պատմութիւն, լաթակազմ, քարտէս եւ նկարներ, 556 էջ 50

Սոյն գիրքերը· առանց թղթատարի ծախքի ստանալու համար, փոխադրէքը կանխիկ դրկել «Յառաջ»ի:

Մեծաքանակ պատուիրներու համար՝ մասնաւոր զեղչ·

«ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ»

Հայ կրթ. եւ շրատ. միութեան ընդհանուր ժողովը տեղի կ'ունենայ այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, *Փլաս տը լ'Օտէոն, Բաֆէ Վօլթէրի մէջ·*

ԳԱՑԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON

Le Gérant: H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13)

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ Մ. ՉԱՑԼԱԳ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ ՓԱՐԻԶԻ եւ ՊՈԼՍՈՑ ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՆԵՐԻ

կ'ընդունի ամէն օր առաւօտները ժամը 9-12 և երեկոները 5-7:

208bis Rue Lafayette, Paris. Métro Louis Blanc

ՄԵԾ ՀԱՅԵՐԳ ՊԱՐԱՒԱՆԴԷԶ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ *ԿԱՄՈՒՍԱՑ* ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳԱՀՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Տեղի կ'ունենայ ՄԱՐՏ 23 Շաբաթ գիշեր ժամը 9ին միչեւ լոյս

«Aéro-Club de France»ի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

6, Rue Galilée, 6. Paris (16). Métro: Boissière.

ԵՐԳ, ՊԱՐ, ՉԱՒԵՇՏ եւ ՀԱՃԵԼԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

Orchestre «ARIS»

Ճոխ եւ դիւրամատչելի **Buffet**, անթերի սպասարկութիւն:

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՒԹ

Կազմակերպուած *Հ.Մ.Ը.Մի ՓԱՐԻԶԻ ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ*

կիրակի 24 Մարտ կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

Théâtre Renée Maubel*ի մէջ*, 10, Rue l'Orient, Paris. մերօ Blanche

Կը ներկայացուին Լօրտ Պէտրն բառլ կ'այցելէ կրիայ խմբակին (*գաւեշտ 1 արար*), *15 օրուայ բանակումի մը հաստատումը* (*գաւեշտ 1 արար*) եւ Տ. ձիագօմէթեթի *ՀՈՐԱՑՕՆ* (ողբ. 5 արար)·

կարմրամորթներու պատկեր. մարզանք եւ բուրգեր:

Տոմսերու գիներ Ա. կարգ 10 Ֆր. Բ. կարգ եւ օթեակ 7.50 Գ. կարգ 5 Ֆր.

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԱՐՆՈՒՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՁԻՒՂԻ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆԸ

Տեղի կ'ունենայ *24 մարտ* կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին 7

Salle Gallementի սրահին մէջ:

Մուտք՝ 4 Ֆրանք·

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ՎԻՐԱԲՈՑԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

16, Rue de Vaugirard, PARIS (6e) Մէթրօ՝ ՕԴԷՕՆ կամ ՍԷՆ ՄԻՇԵԼ

ՀԵՌԱԽՕՍԵՑԵՔ՝ **ODÉON 76-22**

Կ'ընդունի ժամը 9 – 12 եւ 2 – 8, իսկ կիրակի միայն կէսօր

Կ'ՈՒԶԷՔ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐ ՈՒՆԵՆԱԼ ՈՉԻՆՉ ԳԻՆՈՎ ՄԸ

Ջեր պզտիկները կը մեծնան եւ կը փոխուին արագօրէն:

Չէ՞ք ուզեր ունենալ անոնց այդ գեղեցիկ եւ սակայն վտանգուկ շրջանին մէկ յիշատակը:

ԴԻՄԵՑԷ՛Ք ԻՍԻ ԼԷ ՄԱԻԼԻՆՈՅԻ ՄԻԱԿ ՀԱՅ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՑ

Studio d'Art HENRI (Հ. Եափուճեան)

10bis Bld. Rodin-Issy-les-Moulineaux Gare d'Issyի եռեւի փողոցը

Որը՝ խիստ ածան գինով ձեզ կը նկարէ գեղարուեստական ամենավերջին ճաշակով՝ ըլլայ իր Studioին եւ կամ ձեր տան մէջ:

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒԻՈՐ ՁԵՂՉ

Գեղեցիկ *Agrandissement* մը նուէր իւրաքանչիւր պատուէրին:

Բաց է ամէն օր ինքնութեան թուղթերու 6 ցատը 4 Ֆրանք:

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԱԺ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ հիմերի Ազգ. Ցիւանդանոցին

33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)

Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ·

Etude de Me BERNARD WAHL

(*12* année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 66 - 02**

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փոդոցի պակաձներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ցաշտարար դատարանի ներու առջեւ, կատարէ certificats de coutumeներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Ընդունելի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէոն եւ Սէն Միշել *Հեռաձայն* **Danton: 52-73**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

CABINET de Me V. YARJANIAN

JURISCONSULTE

44, Rue Lafayette – Paris (9) **Métro: Peletier Tél. Prov. 78 – 38**

Կը ստանձնէ Առեւտրական, Պատժական եւ Քաղաքային ամէն տեսակ դատեր: Իրաւագիտական խորհրդակցութիւններ դատական եւ վարչական գործերու ցամար գրաւոր եւ կամ բերանացի: Նախնարարութեանց եւ բոլոր պաշտօնատուններու մօտ, վարչական եւ իրաւական դիմումներ: Հայ առեւտրականներու եւ անցատներու մասնաւոր դիւրութիւններ պատուագիր վճարման ցամար, նկատի առնելով ներկայ տնտեսական տագնապը: Մասնաւոր սպասարկութիւն քաղաքային եւ կրօնական ամուսնալուծման դատերու ցամար, ինչպէս նաեւ վիզայ Ամերիկա մեկնելու ցամար: Արագութիւն եւ գաղտնապահութիւն: Դիմեցէք եւ պիտի ստանաք ամէն գոհացում: Դատառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս: Առաջին խորհրդակցութիւնը ձրի է:

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՑՈՒԱԾՔ ՓՏՏՈՒԱԾՔ եւ ԴՆԵՑԻՔ

ՐԱՔԻ ՏԻԿԶ

ԱՐԴԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՔՍ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՔ ԱՆԱՐԱՏ ԱԽՈՐԺԱՐԵՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ցերմկնայ եւ քէյֆ կուտայ:

Ֆրանսայի ցամար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՔԻՐԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart (Seine)**

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃՔՆԿՔՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Crimi

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զոսլոզերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
19
ՄԱՐՏ
MARDI
19 Mars
1935

ԺԱ ՏԱՐԻ - 11e Année N° 2757

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՊԱՏՌԵՑ ՎԵՐՍԱՅԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ

ՊԱՐՏԱԻՈՐԻՉ ԶԻՆՈՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՏ 16ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ԽՈՐ ՑՈՒՁՈՒՄ ՓԱՐԻԶԻ, ԼՈՆՏՈՆԻ, ՀՌՈՄԻ, ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ եւ ՈՒԱՇԻՆԿԹՐՆԻ ՄԷՋ

»»»··«««

Նոր ռումբ մը պայթեցաւ չարաթ օր, միջազգային քաղաքականութեան մէջ: Ֆրանսա հազիւ զուէարկած էր զինուորութեան երկարաձգման օրէնքը, չարաթ գիշեր, եւ ահա Պերլինէն հեռագիր մը կը հաղորդէր թէ Գերմանիա պարտաւորիչ զինուորութիւն հռչակած է մարտ 16էն սկսեալ: Լուրը մայրա-քաղաք մայրաքաղաք տարածուեցաւ կայծակի արագութեամբ, ընդհանուր յուզում պատճառելով ամէն տեղ: Թերթերը խոշոր խորագիրներով կը ծանուցանէին·

— ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՊԱՏՌԵՑ ՎԵՐՍԱՅԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ:

— ՎԵՐՍԱՅԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ ՄԵՌԱՒ...

— ՎՃՌԱԿԱՆ ՀԱՐՈՒԱ�ծ ՄԸ ՎԵՐՍԱՅԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐԻՆ:

Ի՞նչ էր պատահած: Մարտ 16ին գերմանական կառավարութիւնը կը հրատարակէր հրամանագիր մը, որ կը կոչուի « զինուորական վերակազմու-թիւն » եւ որ կը տրամադրէ·—

ՅՕԴ· 1.— Բանակին զինուորութիւնը կը կատարուի ընդհ· պարտադիր ծառայութեամբ:

ՅՕԴ· 2.— Խաղաղութեան ատեն բանակը կը բաղկանայ 12 զօրաբանակէ, այսինքն 36 զօրաբաժինէ, մէջն ըլլալով ոստիկանական կազմակերպութիւն-ները որոնք մաս կը կազմեն զօրին:

ՅՕԴ· 3.— Պատերազմական նախապարը պարտադիր է անյապաղ ներկայացնել անհրաժեշտ լրացուցիչ օրէնքները, ի գործադրութիւն ընդհանուր պարտադիր զինուորութեան:

Այսքանը, ինքնին, մտահոգիչ հարուած մըն է Վերսայլի դաշնագրին համար, որ խիստ սահմանափակման եւ որոշ կանոններու տակ առած է գերմանական բանակը 15 տարիէ ի վեր:

Դաշնագրին համաձայն (1919), Գերմանիոյ կանոնաւոր բանակը (Ռայխսվէր) պիտի բաղկանայ 100.000 զինուորէ, 12 տարուան ծառայութեամբ: Միայն 5 տա հարիւրը կրնայ զինուորութիւնը ձգել պահմանաժամէն առաջ: Այս բանակին 7 զօրաբաժինը պիտի ըլլայ հետեւակ, երեքը՝ հեծելազօրք, իսկ ամէնը մէկ պիտի կազմեն երկու զօրաբանակ:

Ցեռոյ, ոստիկանութիւնն ալ, (Շուցբո) պիտի բաղկանայ 100.000 հոգիէ, պայմանաւ որ զինուորական նպատակներու չյատկացուին եւ հարիւրակներու կամ հատուածներու բաժնուին:

Արդ, իրականին մէջ, 1935ի սկիզբը գերմանական բանակը կը հաննէր 300,000ի: Առանց Թուահամարի դունդեր կազմուած են: Կանոնաւոր զինուորներուն վրայ աւելցած են մարտական խումբեր, զինուորական պատրաստու-թեամբ: 1922էն ի վեր ամէն տարի բանակին զինուորներէն հարիւրին 15—20ը կ'արձակուին, կազմելով պահեստի ուժ մը (տարեկան 60,000): Ցեռոյ, կա-մաւորներ կ'ընդունուին 18, նոյնիսկ վեց ամսուան համար: Կազմուած են մասնագիտական վաշտեր, դաշնագրով արգիլուած զէնքերու համար (օդա-նաւ, թունաւոր կազ, հրասայլ եւայլն): Ոստիկանութիւնը կազմակերպուած է զինուորական առաջադրութիւններով: Զարձեալ զինուորական նպատակնե-րով կազմուած են օժանդակ (հիթլէրական) վաշտեր, որոնք ունին 100,000 զինավարժ քաղաքապահներ:

Դաշնագիրը այսպէս խախտելով եւ պարտաւորիչ զինուորութիւն հաստա-տելով, Գերմանիա կրնայ ունենալ 420.000էն 540.000 զինուոր (խաղաղութեան առեն), իսկ ոստիկանութիւնն ալ պատմօնապէս մաս կը կազմէ բանակին: (Իւրաքանչիւր զօրաբանակը երեք զօրաբաժին կը հաշուէն, բոլորը մէկ՝ 36 զօրաբաժին, որ կրնայ բաղկանալ 8000էն 15,000 զինուորէ):

Գերմանիա ունի նաեւ հինգ օդանաւային չբջաններ, մէկ ալ՝ ծովային զօրաժողութեանց համար:

Գերմանական կառավարութեան յայտարարութիւնը ժողովուրդին

Հրամանագրին հրատարակութենէն անմիջապէս, Տոքթ· Կէօպէլս, վար-փակեանի նախարարը, կարդաց յայտարարութիւն մը որ ուղղուած է ժող-ովուրդին: Յայտարարութիւնը բողոքելով Վերսայլի դաշնագրին զինուորական տրամադրութեանց դէմ, կը բացատրէ թէ Գերմանիա ինչո՞ւ քանի մը տարի համակերպեցաւ անոնց: « Գերման ժողովուրդը եւ մասնաւորապէս անոր ե-բեմնի վարիչները համոզուած էին թէ՝ կատարելով Վերսայլի դաշնագրին զինաթափութեան տրամադրութիւնները, նոր չբջան մը պիտի բացուի մի-ջազգային ընդհանուր զինաթափութեան: Գերմանիա կատարեց իրեն պար-տադրուած զինաթափութեան յանձնառութիւնները: Դաշնակիցներու վեր-տուչիչ յանձնաժողովը հաստատեց այս պարագան: (Յայտարարութիւնը այստեղ մանրամասնօրէն կը թուէ Գերմանիոյ ոչնչացուցած ռազմանիւթերը, ի գործադրութիւն Վերսայլի դաշնագրին, յետոյ կը շարունակէ) .— Պատմու-թեան մէջ անօրինակ դաշնագրի մը այս գործադրութենէն յետոյ, գերման ժո-ղովուրդը իրաւունք ունէր սպասելու որ միւս կողմն ալ կատարէր իր առանձ-նաձ յանձնառութիւնները: Բայց անոնք զանց առին իրենց պարտաւորութիւն-ները: Ոչ միայն չկատարուեցաւ որ եւ է զինաթափութիւն որ համապատաս-խանէր գերմանական սպառազինութեանց ոչնչացման, այլեւ զինարշաւի գա-դար իսկ տեղի չունեցաւ: Ընդհակառակն, ակներեւ զարձաւ ամբողջ շրջք մը պետութեանց սպառազինութեանց յաւելումը: Պատերազմի առեն հնարուած աւերիչ մեքենաները իրենց վերջին կատարելութեան հասան, չնորհիւ խաղա-ղութեան շրջանի գիտական մեթոտիկ աշխատանքին: Ցամաքային հզօր զրա-հաւորումներ հաստատուեցան: Նոր մեքենաներ չինուեցան ճակատամարտի եւ ռմբակոծութեան համար: Անընդհատ եւ սարսափելի յառաջդիմութիւններ կատարուեցան: Վիթխարի նոր թնդանօթներ չինուեցան, ինչպէս եւ հրթիռ եւ հեղձուցիչ նոր ռումբեր: Այդ օրէն ի վեր, աշխարհ կը թնդայ նորէն պատե-րազմի ազաղակներով, իբրեւ թէ երբեք համաշխարհային պատերազմ եղած չըլլար, ոչ ալ վերսայլի դաշնագիր: Եարաճուն սպառազինութեամբ օժտուած այս ռազմունակ պետութենէն մէջտեղ, Գերմանիան կը մնար անջրպետ մը՝ զուրկ որ եւ է ուժէ, անպաշտպան բոլոր վտանգներուն առջեւ»:

Այս առթիւ յիշելով 1931էն ի վեր կատարուած բանակցութիւնները, որոնք ձախողեցան, կը շարունակէ·

— «Այս պայմաններուն մէջ, Գերմանիոյ կառավարութիւնը հարկա-դրուեցաւ ինք անձամբ ձեռք առնել անհրաժեշտ միջոց մը՝ վերջ տալու համար անկարողութեան եւ զինաթափութեան այս որքան անարժան նոյնքան վտան-գաւոր վիճակին որպարտադրուած էր մեծ ժողովուրդ մը եւ մեծ կայսրութեան մը: Այս որոշումը տուած առեն ան կը դատէր այնպէս ինչպէս Փօլսուին, իր վերջին ճառին մէջ,— երկիր մը որ տրամադիր չէ իր պաշտպանութեան հա-մար անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնելու, երբեք բարոյական կամ նիւթա-կան ուժ պիտի չունենայ այս աշխարհին մէջ: Գերմանիոյ ներկայ կառավա-րութիւնը ուրիշ բան չուզեր բայց միայն բարոյական եւ նիւթական ուժ մը, այն ինչ որ անհրաժեշտ է պահպանելու համար խաղաղութիւնը Գերմանիոյ եւ առոյգ իսկ Եւրոպայի համար: Հետեւաբար Գերմանիա չարունակեց ընել ինչ որ իր կարողութեան սահմանին մէջ էր եւ կրնար ծառայել խաղաղութեան: 1.— Շատոնց իր բոլոր զրացիներուն առաջարկեց ոչ – յարձակման դաշինքներ կնքել.— 2. — Լեզու գաւ իր արեւելեան հարեւանին հետ (Լեհաստան).— 3.— Վերջապէս հանդիսաւոր հաւատամք տուաւ Ֆրանսայի թէ Գերմանիա Սարի հարցին կարգադրութենէն յետոյ այլեւս որ եւ է հողային խնդիր չպիտի յարուցանէ այսուհետեւ Ֆրանսայի հանդէպ: Գերմանական կառավարութիւ-նը, պատմութեան մէջ հազուագիւտ օրինակով մը, քաղաքական եւ նիւթական ծանր զոհողութիւն մը կատարելով, կը կարծէ տեղնուած ըլլալ անհրաժեշտ նախապատմանը՝ վերջ տալու համար մրցակցութեան մը որ դարերով տեւած է երկու մեծ ազգերու միջեւ:

Արդ, գերմանական կառավարութիւնը ցաւով կը հաստատէ թէ, ամիսնե-րէ ի վեր յարաճուն վերազինում մը կը կատարուի աշխարհի մնացեալ մասին մէջ: Ան խորհրդային Ռուսաստանի 101 զօրաբաժինէ, այսինքն 960,000 կամ եւ պատրաստ զինուորներէ բաղկացած բանակին մէջ կը տեսնէ տարր մը զոր կարելի չէր նախատեսել Վերսայլի դաշնագիրը խմբագրած առեն:

Երբ ուրիշ պետութիւններ ալ նմանօրինակ միջոցներ ձեռք կ'առնեն ար-տակարգ արտօրանքով, կը նշանակէ թէ մէկուն դրուած է այն առեն հաս-կացուած զինաթափութիւնը: Գերմանական կառավարութիւնը չուզեր մեղադրանք ուղղել որ եւ է պետութեան, բայց հարկադրուած է հաստատել թէ Ֆրանսա, երկամեայ զինուորութիւն հաստատելով, մէկուն կը դնէ այն դաղափարը որ կը արամադրէ կարճատեւ զինուորութիւն հաստատել: Այս պայմաններուն մէջ, գերմանական կառավարութիւնը անկարելի կը գտնէ ուշացնել այն կարգադրութիւնները որ անհրաժեշտ են երկրին ապահովութեան համար, կամ նոյնիսկ ծանկել գանոնք: Հետեւաբար, եթէ Գերմանիա, պատասխանելով Փօլսուինի 1934 նոյեմբեր 28ի ճառին, ի լոյս կը հանէ իր մտադրութիւնները, այդ կ'ընէ հետեւեալ նկատումներով.—

Առաջին՝ գերման ժողովուրդին ներշնչել այն համոզումը եւ ապրարել միւս պետութեանց, թէ գերման կայսրութեան պատիւն եւ ապահովութեան հրաշխատութիւնը նորէն յանձնուած է, այսօրուընէ սկսեալ, գերման ազգի սեփական ուժին:

Երկրորդ՝ նշանակելով ձեռք առնուած միջոցներուն տարողութիւնը, հեր-քել այն վերագրումները թէ գերման ժողովուրդը կը ձգտի զինուորական գե-րակայութիւն հաստատել Եւրոպայի մէջ: Իրրեւ պահակը ազգին պատիւին եւ չհերուն, գերման կառավարութիւնը ուրիշ բան չուզեր եթէ ոչ ապահովել ուժը այն քանակութիւնը որ անհրաժեշտ է ոչ միայն կայսրութեան ամբող-ջութիւնը պահպանելու, այլեւ յարգել տալու համար Գերմանիան միջազգային ասպարէզին մէջ, իրրեւ աջակից տիեզերական խաղաղութեան ապահովման: Որովհետեւ, օրուան այս ժամուն, գերմանական կառավարութիւնը կը կրկնէ գերման ժողովուրդին եւ բոլանդակ աշխարհի առջեւ թէ՝ վճռած է երբեք գերման ժողովուրդին եւ բոլանդակ աշխարհի առջեւ թէ՝ վճռած է երբեք չանցնիլ այն սահմանը որ անհրաժեշտ է ապահովելու համար գերմանական պատիւը եւ պետութեան ազատութիւնը: Միեւնոյն առեն, կառավարութիւնը հաստատ յոյս կը յայտնէ թէ՝ գերման ժողովուրդը, վերագտած բլլալով իր պատիւը, պիտի կրնայ, կատարեալ անկախութեամբ եւ իրաւունքներու կա-տարեալ հաւասարութեամբ, իր աջակցութիւնն ընծայել աշխարհի խաղաղաց-ման, խաղաղօրէն գործակցելով միւս ազգերուն եւ կառավարութեանց հետ:

Ցաղթականներուն իրաւացումը եւ գաղտնի ժողովներ

Լուրը հազիւ տարածուած, արտակարգ խորհրդակցութիւններ սկսան յաղթական պետութեանց մեծ մայրաքաղաքներուն մէջ: Փարիզի մէջ, ար-տաքին նախարարը տեսակցութիւն մը ունեցաւ անգլիական դեսպանատան գործակատարին հետ: Թերթերը զօրաշարժի ենթարկեցին իրենց թղթակից-ները, « հեղինակաւոր» կարծիքներ իմանալու համար: Անգլիոյ նախարար-ները օրէնքէն չեղելով, երկու անգամ բացառիկ նիստ գումարեցին կիրակի օ-րով, առանց որ եւ է գաղտնիք դուրս տալու: Բուն նախարարական խորհուր-դը գումարուեցաւ երէկ, երկուշաբթի, վերջնական որոշում տալու համար:

Ոչ միայն Ֆրանսական մամուլը, այլեւ անգլիականը, իտալականը, լեհա-կանը, ռուսականը, ամերիկեանը եւ միւսները զանազան ձեւերով կը շեշտեն կացութեան ծանրութիւնը: Նոյնիսկ Մ· Նահանգներուն մէջ ազէտ մը կը հա-մարուի Հիթլէրի նոր անակնկալը: Թէեւ Մ· Նահանգները չեն մասնակցած Վերսայլի դաշնագրին, բայց Գերմանիոյ հետ կնքուած առանձին դաշնագրին մէջ, արձանագրուած են Վերսայլի դաշնագրին զինուորականադրութիւն-ները, հետեւաբար ամերիկեան կառավարութիւնն ալ հարկադրուած է ուշա-դրութեամբ հետեւիլ կացութեան ելեւէջներուն:

ԱՐԻ ՖՐԱՆՍՈՒԱՀԻ ՄԸ ԵՒ ԻՐ ԲՈՂՈՔԸ

— oo —

ԽՄԲ·— Խորին յուզումով եւ շնորհակալութեամբ կը հրատարակենք այս գեղեցիկ նամակը, որուն պատճէնը հաղորդուած է մեզի, բոլորովին իմիմա-բերաբար:

Այս առթիւ ըսենք թէ՝ միւս ազնիւ Ֆրանսացին, Պ·**Yves Carlier** (Մարսէյլ), որուն արդար բողոքը հրատարակած էինք մարտ 3ին, բազմաթիւ երախտա-գիտական նամակներ ստացած է մասնաւորապէս ֆրանսական դպրոցներու հայ աշակերտներէ եւ աշակերտուհիներէ, եւ պարտք սեպած է զատ-զատ պա-տասխանել իւրաքանչիւրին ···

Protestation contre l'Injurieux Article «L'ARMENIE DE PARIS»

= o · o =

Messieurs Fayard & Cie. Paris

Ce qui m'incite à vous écrire c'est la note encadrée du No 223 que vous avez jugé utile d'ajouter sous l'enquête relative aux étrangers en France de votre reporter Lucien Rebatet.

En effet, je m'attendais bien à ce que vous receviez des protestations, mais cela m'étonne fort que vous ayiez reçu des approbations; en tout cas, je ne crois pas que ces dernières puissent concerner les Arméniens. D'ailleurs votre note en forme de réponse évasive n'était pas plus mâle que votre article intitulé «L'Arménie de Paris», j'ai été indignée en le lisant.

Comment votre reporter peut-il se permettre de salir aussi bassement une race qu'il ne connaît pas, car il ne siffit pas de se promener un jour dans une des nombreuses rues assez tristes de la banlieue Parisienne pour, dans un article, injurier un peuple, qui, au contraire, aurait droit à des égards.

Je suis Parisienne, de parents Parisiens, de grands-parents Alsaciens (mon grand'-père fut volontaire de la guerre de 1870). Ne croyez pas que je m'étale de trop sur ce sujet, car hélas, dans notre douce et libre France cela devient maintenant aussi nécessaire que de l'autre côté du Rhin.

Vivant depius 3 années dans un milieu arménien, je ne puis qu'apprécier toutes les qualités d'intelligence, de coeur, de courage, d'honnêteté (et j'en passe...) que je constate chez ceux qui m'entourent (et ils sont nombreux).

Je plains sincèrement ce pauvre M. Rebatet qui ne connaît qu'un violoniste et un conteur Arméniens. Comment se permet-il d'appeler son reportage «Une Grande Enquête» avec de si pauvres exemples?

Pour ma part (ma nouvelle famille contient un directeur industriel, un architecte, un avocat, un docteur, 4 intellectuels sur 4 hommes), je me trouve dans un milieu essentiellement intellectuel où chaque unité a une valeur.

Une des causes de leurs défaites, c'est que ce petit peuple, justement trop cultivé et trop civilisé dans sa terre d'Orient, n'a pas l'esprit guerrier et batailleur des Cosaques ou des Musulmans, plus primitifs. Même en notre 20ème siècle il faut convenir que c'est un défaut et donner raison au proverbe: «la loi du plus fort...».

Il ignore, ce cher M. Rebatet, qu'en 1915 ce petit peuple de 3 millions d'âmes donnait 500.000 martyrs pour avoir pris fait et cause pour la France et ses Alliés, que lorsque les Légions de volontaires Arméniens traversèrent Marseille, la populationfrançaiseles acclamait en criant«Vivent les Arméniens», qu'à ce moment on leur promettait notre appui pour leur indépendance et que depuis les Alliés et nous autres n'avons rien fait pour eux (lire le livre très intéressant et très impartial du grand homme d'état NANSEN «L'Arménie et Le Proche Orient»).

Les Arméniens, dès leur jeune âge, à Constantinople et ailleurs,apprenaient dans nos écoles de propagande à nous aimer et à considérer la France comme un des pays le plus hospitalier et le plus juste.

Ils sont venus, malgré le déchirement que l'on doit éprouver à quitter leur sol natal, leurs biens, avec encore l'espoir dans le coeur de trouver sur cette terre si acceuilllante, paraît-il, un endroit uù s'abriter et travailler à nouveau avec ardeur.

La plupart des Arméniens causent si parfaitement le français, qu'un oeil aussi peu exercé que celui de M. Rebatet ne peut certainement pas les reconnaître. Ils s'assimilent très bien à nous, leurs enfants, Français pour la plupart, aiment notre pays.

Donc, en conclusion, non seulement je vous conteste le droit de les critiquer et désapprouve les mesures draconiennes prises par les autorités contre eux, mais j'estime qu'on leur doit des égards tout spéciaux d'hospitalisation en attendant l'obtention pour eux du droit de vivre comme un peuple libre.

Jane HECKLI
22, Avenue de Metz, 22
ROMAINVILLE (Seine)

Փարիզի մէջ կը յուսան թէ Անգլիա եւ Իտալիա Ֆրանսայի կողմը պիտի բռնեն, հաւանական ձեռնարկ մը կատարելու համար: Մեծ յոյսեր դրուած են նաեւ Ժողովրդային Միութեան վրայ, որուն մամուլը ուժգնօրէն կը ձգտի Գերմանիոյ նոր քաղաքականութիւնը: Փարիզ եւ Հռոմ Լոնտոնի որոշման կը սպասեն: Հռոմի համաձայնութեամբ, Ֆրանսա եւ Իտալիա ստիպուած են խոր-հրդակցիլ, եթէ միակողմանի գրժում կատարուի հաշտութեան դաշնագիրնե-րուն դէմ: Նոյն յանձնառութեան տակ կը գտնուին Անգլիա եւ Ֆրանսա, Լոն-տոնի համաձայնութեամբ (3 փետրուար): Ուրեմն, Անգլիոյ առաջին գործը պիտի ըլլայ բացատրութիւն պահանջել Գերմանիայէն: Տրուելիք պատասխա-նէն կախում ունի Սըր Ճոն Սայմընի այցելութիւնը, որ նշանակուած է մարտ 24ին եւ որ կրնայ ջուրը իյնալ:

⁂ *Տեղական մամուլը թէեւ խորապէս յուզուած, դէպքերը կը գտած որոշ լրջութեամբ: « Թան » դիտել կուտայ թէ ուղղակի չհաղորդուած պետու-թիւնները չեն կրնար անտարբեր մնալ Գերմանիոյ նոր կարգադրութեան հան-դէպ: « Տէյլը » կը գրէ·— « Պէտք է միանգամ ընդ միշտ կրկնենք թէ խա-դաղութիւնը կախում ունի միայն խաղաղասէր ժողովուրդներու միութենէն եւ ուժէն: Ուրիշ ամէն բան ցնորք է »: « Մաթէն » ·— « Գերմանիոյ ձեռ-նարկին առաջին, անմիջական եւ առոյգ արդիւնքը պիտի ըլլայ զօրացնել խմ-բակցութիւնը այն պետութեանց որոնք վճռած են ամրապնդել իրենց ապահո-վութիւնը եւ պահպանել խաղաղութիւնը »:*

Պատասխանելով Թղթակցի մը հարցումներուն, մարաջախտ Փէթէն, որ Ջերմ կուսակից է զինուորութեան երկարաձգման, յայտարարեց·

— «Օրուան լուրը պաշտօնապէս կը հաստատէ վիճակ մը որ, ատ՛ոչ, չատոնց յայտնի էր մեզի »: Իսկ Զօր· Վէկան, սպայակոյտի նա-խորդ պետը, դիտել տուաւ·— « Գերմանական կառավարութեան որոշումը պիտի բանայ աչքերը անոնց որ չեն ուզեր տեսնել: Զարմանքի չմատնուեցան բոլոր անոնք որոնք լաւատեղեակ էին Գերմանիոյ զինուորական մտադրու-թեանց: Կը յուսամ թէ դէպքին ծանրութիւնը պիտի փութացնէ Ֆրանսայի

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

— Ես ալ կ՚ուզեմ հայրենասիրել, ըսաւ Ռուբէն, երբ ընկերները հաւաքուեցան անոր շուրջ։

— Ինչպէ՞ս պիտի հայրենասիրես, հարցուց Գէորգ։

— Ինչպէ՞ս պիտի հայրենասիրեմ, կրկնեց Ռուբէն։ Ես ալ չեմ գիտեր։ Ինչպէ՞ս հայրենասիրեն ուրիշները։

— Ուրիշները կը հայրենասիրեն, ըսաւ Գէորգ, ինչպէս որ մենք կը հայրենասիրենք։

— Ինչպէ՞ս կը հայրենասիրենք մենք, հարցուց Ռուբէն։

— Մենք կը հայրենասիրենք, ըսաւ Գէորգ, երբ կը սիրենք մեր հայրենիքը։

— Ինչպէ՞ս կը սիրենք մեր հայրենիքը, հարցուց Ռուբէն։

— Մենք կը սիրենք մեր հայրենիքը, ըսաւ Գէորգ, երբ կը սիրենք մեր ծնողքը։

— Ինչպէ՞ս կը սիրենք մեր ծնողքը, հարցուց Ռուբէն։

— Մենք կը սիրենք մեր ծնողքը, ըսաւ Գէորգ, երբ կը սիրենք մեր քոյրերն ու եղբայրները։

— Ինչպէ՞ս կը սիրենք մեր քոյրերն ու եղբայրները, հարցուց Ռուբէն։

— Մենք կը սիրենք մեր քոյրերն ու եղբայրները, ըսաւ Գէորգ, երբ կը սիրենք մեր ընկերները։

— Ինչպէ՞ս կը սիրենք մեր ընկերները, հարցուց Ռուբէն։

— Մենք կը սիրենք մեր ընկերները, ըսաւ Գէորգ, երբ կը սիրենք մեր դասընկերները։

— Ինչպէ՞ս կը սիրենք մեր դասընկերները, հարցուց Ռուբէն։

— Մենք կը սիրենք մեր դասընկերները, ըսաւ Գէորգ, երբ կը սիրենք մեր դասատուները։

— Ինչպէ՞ս կը սիրենք մեր դասատուները, հարցուց Ռուբէն։

— Մենք կը սիրենք մեր դասատուները, ըսաւ Գէորգ, երբ կը սիրենք մեր դպրոցը։

— Ինչպէ՞ս կը սիրենք մեր դպրոցը, հարցուց Ռուբէն։

— Մենք կը սիրենք մեր դպրոցը, ըսաւ Գէորգ, երբ կը սիրենք մեր գիրքերը։

— Ինչպէ՞ս կը սիրենք մեր գիրքերը, հարցուց Ռուբէն։

— Մենք կը սիրենք մեր գիրքերը, ըսաւ Գէորգ, երբ կը սիրենք մեր գրիչները։

— Ինչպէ՞ս կը սիրենք մեր գրիչները, հարցուց Ռուբէն։

— Մենք կը սիրենք մեր գրիչները, ըսաւ Գէորգ, երբ կը սիրենք մեր տետրակները։

— Ինչպէ՞ս կը սիրենք մեր տետրակները, հարցուց Ռուբէն։

— Մենք կը սիրենք մեր տետրակները, ըսաւ Գէորգ, երբ կը սիրենք մեր մատիտները։

— Ինչպէ՞ս կը սիրենք մեր մատիտները, հարցուց Ռուբէն։

— Մենք կը սիրենք մեր մատիտները, ըսաւ Գէորգ, երբ կը սիրենք մեր ջրաներկերը։

— Ինչպէ՞ս կը սիրենք մեր ջրաներկերը, հարցուց Ռուբէն։

— Մենք կը սիրենք մեր ջրաներկերը, ըսաւ Գէորգ, երբ կը սիրենք մեր վրձինները։

— Ինչպէ՞ս կը սիրենք մեր վրձինները, հարցուց Ռուբէն։

— Մենք կը սիրենք մեր վրձինները, ըսաւ Գէորգ, երբ կը սիրենք մեր ներկերը։

— Ինչպէ՞ս կը սիրենք մեր ներկերը, հարցուց Ռուբէն։

— Մենք կը սիրենք մեր ներկերը, ըսաւ Գէորգ, երբ կը սիրենք մեր նկարները։

— Ինչպէ՞ս կը սիրենք մեր նկարները, հարցուց Ռուբէն։

— Մենք կը սիրենք մեր նկարները, ըսաւ Գէորգ, երբ կը սիրենք մեր ազգը։

— Ինչպէ՞ս կը սիրենք մեր ազգը, հարցուց Ռուբէն։

— Մենք կը սիրենք մեր ազգը

ԳՐԱԿԱՆ ԱՐՎԵՍՏԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ

ՎԱՀԱՆ ՏԵՐՅԱՆ, ԼԵՎՈՆ ՇԱՆ

Ձերբ դրկի մի տղայ, 1915թ. տարեմուտին, տակավին չորս տարեկան, ես ալ ամբողջ մեկ տարի ապրած էի Պոլսոյ մէջ, հոն ուր ծնած էի։ Հայրս, որ Պոլսոյ մէջ կը հրատարակէր «Ազատամարտ» անունով օրաթերթ մը, ինծի համար ամենէն հետաքրքրական մարդն էր աշխարհի վրայ։ Ամէն առաւօտ, ես դեռ անկողնին մէջ, կը լսէի զինք, որ կը գոռար սենեակէն դուրս, ինչ-որ բանի համար։ Ան միշտ կը գոռար, երբ ինչ-որ բանի համար կատաղած էր։ Ես կը սիրէի զինք, երբ կատաղած էր, որովհետեւ այդ ատեն ան ինծի համար ալ կատաղած կ՚ըլլար։ Ես ալ կը սիրէի գոռալ, ինչպէս ինք։ Ես ալ կը սիրէի կատաղիլ, ինչպէս ինք։ Ես ալ կը սիրէի ամէն բանի համար գոռալ, ինչպէս ինք։ Ես ալ կը սիրէի ամէն բանի համար կատաղիլ, ինչպէս ինք։ Ես ալ կը սիրէի ամէն բանի համար գոռալ եւ

պաշտպանողական պատրաստութիւնները »: Ջօր. Մորթաք, որ գործօն դեր կատարած է Վերսայլի դաշնագրին ընդունուելու խմբա – գրութեան մէջ, յայտարարեց իր կարգին.— « Անձնապէս, ուրախ եմ ես: Գո– հունակութիւնը յստակ է հիմա եւ պիտի բանայ բոլորին աչքերը: Աւելի քան երբեք անհրաժեշտ է ամրապնդել Անգլիա – Ֆրանսա – Իտալիա – Ռուսիա միացեալ ճակատը »:

Հիթլեր զօրահանդէսով մը կ'ողջունէ իր բանակը

Պարտաւորիչ զինուորութեան հռչակումէն անմիջապէս վերջը, կիրակի օր, Հիթլէր զօրահանդէս մը սարքեց, ողջունելու համար իր բանակը: Արա – րողութիւնը կրկնակ հանգամանք ունէր. նախ՝ տօնել յիշատակը այն երկու միլիոն զինուորներուն որ ինկան պատերազմի դաշտին վրայ. յետոյ տօնել վերահաստատումը պարտաւորիչ զինուորութեան: Ամբողջ Գերմանիան կը լո– դար պետական եւ հիթլէրական դրօշներու ծովու մը մէջ: Ամենամեծ արա – րողութիւնը տեղի ունեցաւ Պերլինի Օլիմպիական մէջ: Այս առթիւ ճառ մը խո– սեցաւ Ջօր. Պլոմպէրգ, պատերազմական նախարարը, ուժգնօրէն հերքելով այն մեղադրանքները թէ Գերմանիա ռազմատենչ նպատակներ կը հետապնդէ: «Մենք Գերմանացիներս վրէժի պէտք չունինք: Եւրոպան չատ փոքր ռազմա – դաշտ մըն է երկրորդ համաշխարհային պատերազմի մը համար եւ անոր մշա– կոյթի արժէքները թանկագին են, արդիական պատերազմի կործանարար ու– ժերուն յանձնուելու համար»:

Անհամար բազմութիւն մը խռնուած էր բոլոր պողոտաներուն վրայ: Հիթ– լէր անձամբ կը մասնակցէր արարողութեանց: Շարժման մէջ դրուած էր ամ– բողջ ուազանին, որուն մէջ աչքի կը զարնէին մարաջախտ Մաքենզէն, Գերմա– նիոյ նախորդ գահաժառանգը, զօրավարներ, ծովակալներ, նախարարներ եւայլն:

Իրարեկ ազբիւրէ կը հաւաստուի թէ 17էն 35 տարեկան բոլոր Գերմանա– ցիները զինուոր պիտի արձանագրուին, համաձայն պարտաւորիչ զինուորու– թեան օրէնքին: Զինուորութեան չրջանը պիտի ըլլայ ութ չաբաթ, եւ պիտի տեւէ տասը տարի: Ուրիշ խօսքով, այս դասերը ամբողջ տասը տարի պիտի – ուորցու պիտի համարուին, եւ ամէն տարի զէնքի տակ պիտի կանչուին երկու ամսուան համար: Զօրքի պակասը լրացնելու համար, պիտի հաստատուի նաեւ մասնագէտներու բանակ մը, բաղկացած՝ ճարտարագէտներէ, էլեկտրա– գէտներէ եւ ուրիշ արհեստագէտներէ: Այս զինուորները զօրանոցներու մէջ պիտի չգրուին, այլ յատկապէս զինուած ապահովներու մէջ:

Ինչպէս գէնի, օդանաւ եւ մարտանաւ
ՓՃԱՑՈՒՑԻՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Պարտաւորիչ զինուորութեան օրէնքին առթիւ հրատարակուած պաշտօ– նական յայտարարութիւնը հետեւեալ կերպով կը ներկայացնէ Գերմանիոյ մէջ փճացուած զէնքերն ու ռազմանիւթերը, համաձայն դաշնակիցներու վեր– ստուգիչ յանձնաժողովին զեկուցման.—

Բանակ.— 59.897 թնդանօթ եւ խոզովակ· 130.558 գնդացիր, 31.470 ակա– նաբաձակ եւ խոզովակ, 6.007,000 հրացան, 243.937 գնդացիրի խոզովակ, 28.000 թնդանօթի սայլ, 38.750.000 թնդանօթի ռումբ, 16.550.000 հրթիռ, 491.000– 000 փամփուչտ ատրճանակի, 37.600 թոն վառօդ, 212.000 հեւաձայն, 1072 բոցարձակ, 31 զրահապատ կառախումբ, 59 հրասայլ, 2199 չարժուն կամուրջ, 8982 անթել հեռագրի կայան, 9817 թոն զինուորական հանդերձանք, 7300 ա– տրճանակ, 64.000 պողպատեայ սպաւառուր, 174.000 կաղարտել դիմակ եւն.:

Օդանաւային.— 15.714 հետապտիչ եւ ռմբաձիգ օդանաւ: 27,757 օդանաւի չարժանիւ:

Նաւատորմ.— Բանդուած, ձեւափոխուած, ընկղմած կամ յաղթական – ներուն յանձնուած.— 26 առաջին կարգի մարտանաւ, 4 եղերապահ զրահա – ւոր, 4 զրահապատ յածանաւ, 19 փոքր յածանաւ, 21 դպրոց – մարտանաւ, 83 Թորպիլանաւ, 315 սուզանաւ:

ԵՐԵՔՈՒԿԷՍ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՅ ՏՂԵԿ ՄԸ ՋԱՐԴՈՒՓՇՈՒՐ

Վիէն, 15 մարտ (Յատուկ).— Երէկ, հինգշաբթի, կէսօրին ժամը 11ուկէ – սին, երբ մանուկները դպրոցի խաղա– բանէն տուն կը վերադառնային, բեռ– նատար խոշոր կառք մը նամբէն շե – դելով կը զարնուի դիմացի մայթին, ու իր առաջի անիւներուն տակ կ'առ– նէ պզտիկ ձեռքի կառք մը որկեցած էր մայթին կից: «Քամիօն»ը կը գոցէ մանուկներու անցնելիք նամբան: Տր– դամբ բանի մը հոգի իրարու ձեռքէ բռնած կը փորձեն անցնիլ մայթէն, բամիօնին ետեւէն: Ձիշդ այդ միջոցին կառքը կը շարժի եւ ետեւի անիւին տակ կ'առնէ երեխուկէս տարեկան տղեկ մը, Վազգէն, զաւակը տէր եւ տիկին Քերովբէ Տէր Յարութիւնեա – նի, Բազմաշէնցի (Խարբերդ): Տղան ջարդ ու փշուր ոտքով անմիջապէս հիւանդանոց կը փոխադրուի: Երկու ժամ վերջ ոտքը կը կտրեն ծունկէն վար: Գործողութենէն 24 ժամ վերջ Վազգէն մեռաւ, խոր վիշտ պատճա– ռելով ամբողջ գաղութին: Մեր վըշ– տակցութիւնը իր դժբախտ ծնողքին:

Տեղական թերթերը տարբեր ձեւով ներկարագրեցին այս կսկծալի արկածը, բայց իրողութիւնը այս է, ինչպէս կը վկայեն ականատես Հայեր.— Պ. Մ.

Ֆրանսա-Գերմանիա մրցումը

Կիրակի օր, Փարք տէ Փրէնս մէջ տեղի ունեցաւ Ֆութպոլի մեծ մրցու– մը՝ Ֆրանսա – Գերմանիա: Ոտիկանութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք ա– ռած էր, մասնաւորապէս նկատի առնելով օրուան լուրը: Բարեբախտաբար որ եւ է դէպք չպատահեցաւ, եւ Ֆրանսացիները պահեցին իրենց պատիւը – նը, երբ գերմանական խումբը չահեցաւ յաղթանակը, 3—1ով: Հանդիսատես– ներուն թիւը կը հասնէր 45.000ի, որոնց 2000ը Գերմանացի (ուրիշներ կ'ըսեն 5000): Տոմսակներէ հասոյթ դոյացաւ 600.000 Ֆրանք: Մրցումը սկսաւ «Գեր– մանիա ամէն բանէ վեր»ով եւ «Մարսէյէզ»ով: Ներկաներուն մէջ կը դանուէին ոստիկանութեան վերատեսուչը, օգնականը, գերմանական դեսպանը եւ ուրիշ երեւելիներ:

Հետապնդումներ սափրիչներու դէմ

Մարսէյլի մեր թղթակիցը կը գրէ.—

Ազգային բանուորութեան կոմիտէն, անցեալ հինգշաբթի օր, ժողովի կը հրաւիրէր բոլոր գործատէրերը, որպէսզի խորհրդակցարար միջոցներ ձեռք առնեն տեղացի բանուորներու պաշտպանութեան, եւ մասնաւորաբար հարիւրին տասի օրէնքի գործադրութեան համար:

Առաջին պտուղը վայելեցինք արդէն:

Մասնաւոր քննիչներ չրջան կ'ընեն սափրիչներու խանութները, որպէսզի ճշդումներ կատարեն բանուորութեան մասին:

Քննիչները կը հարցնեն.— Բանուորները օտա՞ր են թէ տեղացի: Երբ կը պատասխանուի թէ օտար են, կ'ըսեն.— «Պէտք է տեղացի բանուոր առնէք»: Եւ օտար բանուորներու անունը, մականունը, ինքնութեան թուղթի թիւերը առնելէ վերջ, կը մեկնին, անգամ մը եւս պատուիրելով նախապատուութիւն տալ տեղացի բանուորութեան:

Այս բանին արժանացան նաեւ գրեթէ բոլոր հայ սափրիչները:

⁂ Թշուառութիւնը հետզհետէ լայն ծաւալ կը ստանայ: Հայ գործա – զուրկներու կացութեան մէջ ոչ մէկ մխիթարական փոփոխութիւն: Ահա, չորրորդ ամիսն է որ նպաստազուրկ հայրենակիցները իրենց գլուխը քարին կը զարնեն:

Ինքնութեան թուղթերու նորոգումը

»»»··«««

ԱՅՍՕՐՈՒԸՆԷ ՍԿՍԵԱԼ՝ F. G. H.

Աշխատանքի նախարարութիւնը կը ծանուցանէ.—

Այն օտար աշխատաւորները որոնց ինքնութեան թուղթերը լրացած են 1934 դեկտեմբեր 31ին կամ աւելի առաջ եւ որոնց մականուիները կը սկսին **F. G.** եւ **H.** տառերով, պէտք է նորոգման համար դիմեն երեքշաբթի, 19 մարտէն մինչեւ շաբաթ, 23 մարտ, երթալով, Փարիզ բնակողները՝ 391, **Rue de Vaugirard,** արուարձաններու մէջ՝ **7, Rue de Jouy:**

Դրասենեակները անընդհատ բաց պիտի ըլլան ժամը **8էն 14.45:**

Այն օտարականները որոնք արդէն հրաւիրուած են **(A. B. C. D.** եւ **E.)** եւ որոնց թուղթերը տակաւին չեն յանձնուած, պէտք է ներկայանան իրենց ա – ռաջին այցելութեան առթիւ նշանակուած թուականներուն:

F. G. եւ **H.** շարքի այն օտարականները որ չեն ներկայանար վերը նշանակ– ուած պայմանաժամուն (մարտ 19 — 23) իմիջին կը կորսնցնեն իրենց աշխա – տելու իրաւունքը:

Ինքնութեան թուղթերու նորոգումը Մարսէյլի մէջ

Պուչ – տիւ – Ռոնի նահանգապետը պաշտօնական ազդով մը կը ծանու– ցանէ թէ օտար աշխատաւորները իրենց ինքնութեան թուղթերու նորոգման համար պէտք է դիմեն ստորեւ նշանակուած գրասենեակները, միասին տանե– լով օրինական խնդրագիրը եւ աշխատանքի վկայական մը:

Մարսէյլի մէջ բնակողները պէտք է նախ դիմեն, միասին տանելով իրենց լրացած ինքնութեան թուղթերը, բանուորներու տեղաւորման նահանգային վարչութեան, 21, Rue Edmond - Rostand, ուր անհրաժեշտ հարցաբանները պի– տի տրուին ձրիաբար:

Այս հարցաբաններուն յանձնումը պիտի կատարուի երկուշաբթի, 18 մարտէն չաբաթ, 23 մարտ (այս վերջին օրն ալ մէջն ըլլալով):

Մարտ 23ի երկուշաբթիէն սկսեալ, պիտի սկսին բուն վերանորոգման դոր– ծողութիւնները: Լեցուած հարցաբանները եւ յարակից թուղթերը պէտք է յանձնուին խմբոն – Ռօսթան փողոցի բանուորական գրասենեակին: Իւրա – քանչիւր խնդրագրի պէտք է կցել պահարան մը՝ 50 սանթիմի նամակադրոշ– մով, եւ օտարականին անունով եւ հասցէով: Այն օտարականները որոնց մա– կանունը կը սկսի A. տառով, պէտք է իրենց թուղթերը յանձնեն երկուշաբթի, մարտ 25էն չաբաթ՝ մարտ 30: Միւս տառերուն համար ծանուցում պիտի տր– ուի թերթերու միջոցաւ, ճշդելով թուականները:

Յետոյ իւրաքանչիւր օտարական իր տան հասցէով պիտի տանայ իր մա– սին տրուած որոշումը:

Անոնք որոնց մասին նպաստաւոր որոշում տրուած է (ապի – ֆաւորապլ), պէտք է անյապաղ ներկայանան ոստիկանութեան պաշտօնատունը (Rue de l'E– vêché), այդ դեկոյդով, ժամանակը լրացած ինքնութեան թուղթով, 4 ֆր – րանքնոց դրոշմաւոր թուղթի վրայ դրուած խնդրագրով մը եւ հինգ լուսա– նկարով, երեսէն քաշուած եւ գլուխը բաց, խնդրելու համար իրենց ինքնու– թեան թուղթին նորոգումը:

Մասնաւոր միջոցներ ձեռք պիտի առնուին, դիւրացնելու համար դործը այն հաստատութեանց որոնք բազմաթիւ օտար մասնագէտ աշխատաւորներ կը բանեցնեն համաձայնութիւն դոյացնելով չահակից գործատէրերուն կամ անոնց ներկայացուցիչներուն եւ իրաւասու դրասենեակի միջեւ:

Այն օտարականները որ կը բնակին նահանգին միւս համայնքներուն մէջ, հարցարանները կրնան ստանալ տեղին քաղաքապետական բաժինէն, իսկ եթէ չկայ՝ թաղապետութենէն: Գործատիրոջ վկայականը եւ իրաւասու իշխանու– թեանց նպաստաւոր որոշումը ստանալէ յետոյ, անոնք պէտք է դիմեն իրենց բնակավայրի ոստիկանական տեսչութեան (եթէ չկայ՝ թաղապետութեան), եւ խնդրագիր մը ներկայացնեն ինքնութեան թուղթերու նորոգման համար, ճիշդ այնպէս ինչպէս պիտի բնեն Մարսէյլի օտար աշխատաւորները:

Գալով օտարականներու միւս դասակարգերուն (ոչ – աշխատաւոր), որ եւ է փոփոխութիւն կատարուած չըլլալով անոնց մասին, պէտք է ինքնութեան թուղթերու նորոգման համար դիմում կատարեն այն պայմաններով որ գո– ւած են նախընթաց տարիներու համար: Մարսէյլի մէջ, դիմումները պիտի ընդունուին ուղղակի ոստիկանական պաշտօնատան մէջ, մինչեւ յառաջիկայ մայիս 15 (վերջին պայմանաժամ):

Այս առթիւ կը ծանուցուի թէ՝ վարձու աշխատաւորներու (սալարիէ) կո– չերը եւ անչափահաս զաւակները, ինչպէս եւ անոնց խնամատարութեան են– թակայ անձերը, որոնք «ոչ–աշխատաւոր»ի թուղթ ունին, իրենց բնակութեան արտօնագրի նորոգումը պիտի կրնան ստանալ միայն այն ատեն երբ ներկա– յացնեն բնատնիքի պետին ինքնութեան թուղթերը կամ ի նորոյ հաստատուած բնակավայրը (ռէսիտիաս):

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ԱՆԻՒՒԻ ԱրամԵնթակամիտէի ժողովը այս Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Պէքոնի կայարանին դիմացի նոր հաւաքատեղին:

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հ.Մ.Ը.Մ.ի ՓԱՐԻԶԻ ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

կիրակի 24 Մարտ կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

Théâtre Renée Maubel*ի մէջ*, 10, Rue l'Orient, Paris. մէթրօ Blanche

կը ներկայացուին Լօրտ Պէտրն բառւլ կ'այցելէ կրիայ խմբակին (*գաւեշտ 1 արար*), *15 օրուայ բանակումի մը ֆաստատումը* (*գաւեշտ 1 արար*) եւ տ· ձիագօմէեթիի *ՔՈՐԱՏՕՆ* (*ողբ· 5 արար*)·

Կարմրարմարձներու պատկեր. մարգանք եւ բուրգեր:

Տոմսերու գիները Ա· կարգ 10 ֆր· Բ· կարգ եւ օթեակ 7.50 Գ· կարգ 5 ֆր.

ԹԱՏԵՐ. ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ եւ ՇՐՋԱՆԻ Հայր. Միութեան Փարիզի մ..ճիւղի եւ հովանաւորութեամբ Ֆրանսայի ՎԱՐԶԱԻԱԹԵԱՆ

6 ԱՊՐԻԼ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8·30Է ՄԻՆՉԵՒ ԼոյՏ

Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆի սրահին մէջ 13,Rue Pierre Curie

K. Bicêtre· մէթրօ՝ փորթ տ'Իթալի:

ՕՐ· ՐՈԶԱ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

եւ

ԹՈՎՄԱՍ ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ

Նշանուած

Կարտահան, 2 մարտ, 1935

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ· Ց· Դ· կարտահանի Նիկոլ-Դուամենն-Թակոմիտէի ընկերները իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն ընկ· Ա· Թոտիսեանի, իր եղբօր ԳԷՈՐԳ ԽԱ– ՏԻՍԵԱՆի կսկծալի մահուան առթիւ·

Ծախու է

Ծախու է կօշկակարներու համար քիչ գործածուած սաեայի մեքենայ մը շատ ժամն գինով: Սիա– պողաքար դիմել Պ. ՊԱՄՄԱՃ– ԵԱՆի, 56, rue Corvisart, Paric (13).

ՓՆՏՌԵՑԷՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ երգիծաթերթ՝ «Մ Ե Ղ Ո Ւ Կ» փարիզի եւ շրջանի *Յառաջի* ցրուիչ Պ· Ա Խ Ե Տ Ի Ս Է Ն:

ԳԱՑԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe· LYON

Le Gérant: H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13)
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ձանչուած է իր ա– ռաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի *մեծ վաճառանիշը* կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է *Թորու– մով*, բնական *անիսոնի* խառնուրդով, եւ խաղողի հիւթով, երաշխաւորուած է քիմիա– կան ամէն բաղադրութենէ զերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին Մեծաքանակ գնումներու համար դիմել՝

Ագենտ

S. A· GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

48, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

Եւ DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիճի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ՝

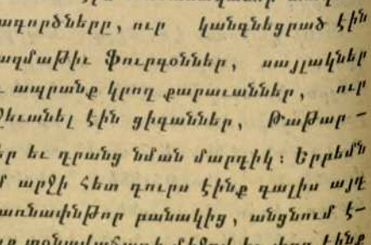
D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ՝

M.M.H. Khatchadourian et Danielian

24, rue Assalit· Nice (A· M.)

ԹԱՂԱՒՈՐԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱԼՐԱՆԸ

»»»··«««

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

— Պէտք է մի փոքր դադրեցնալ, չատ յոգնեցանք:

— Ի՞նչով դադրեցնալ:

— Դուռ խո իմանում ես երգել, ես էլ լաւ ածել գիտեմ ջութակի վրայ: Այսօր մուժիկի մօտ մի լաւ արջ տե– սայ, ծախում է, ես անպատճառ պէտք է գնեմ այն արջը:

Ես ծիծաղեցի: — Ինչի՞ համար, հարցրի, չլինի թէ ուղում էք օլիներա– դութիւն անել:

— Մի այդպիսի միտք ունիմ ···

Նա այնպէս լուրջ կերպով արտա – սանեց վերջին խօսքը, որ անկարելի էր ասածը կատակ համարել:

— Լաւ, ի՞նչ օգուտ դրանից:

— Օգուտը յետոյ կը տեսնես···:

Առաջին անգամն էր, որ քաւոր Պետրոսը ինձ, որպէս ասում են, մարդու տեղ էր դնում եւ ինձ հետ խորհրդակից էր լինում:

Նա ինձ հետ միշտ կարճ էր խօ – սում եւ աւելի հրամայում էր, քան թէ խորհուրդ էր հարցնում:

Թողնելով քաղաքը, որտեղ գտնւում էինք, անցանք մի գիւղ: Արջը արդէն պատրաստ էր: Մեր նոր պարապմունք– ի համար ընտրած երաժշտական գործիքներով եւ հագուստի ձեւերով մենք բոլորովին նմանում էինք թա – փառական ցիգաններին: Թէ ես եւ թէ քաւոր Պետրոսը խիստ ծիծաղելի էինք այդ նոր կերպարանափոխութեան մէջ:

Արջը վարժուած էր: Մնում էի ես: Քաւոր Պետրոսը երկու ամբողջ չա – բաթ սովորեցնում էր ինձ բոլոր եղա– նակները, թէ որպէս պէտք էր պար ածել նրան: Ես այս գործի մէջ ևս ցոյց տուի իմ ընդունակութիւնը: Քա– ռասն օրից յետոյ այն աստիճան պատ– րաստուած էի, որ կարող էի ամենայն վստահութեամբ հանդէս դուրս գալ, որպէս մի լաւ արջ պար ածող:

Քաւոր Պետրոսը, այդ երեւելի չա– րագործը, օրըստօրէ բարձրացնում էր իմ աչքում իւր խարերայութեան հրա– կայական մեծութեամբ: Նա իւր արջ պար ածողի մուշտակի մէջ նոյնքան մեծ էր, որքան երուսաղէմի արեղայի ֆարաջայի մէջ: Նրա համբերութիւ – նը, նրա հեռատեսութիւնը սահման չունէր: Ինձ թուում էր որ նա նայում էր այն ընդարձակ երկրի վրայ, որ – պէս իւր մշակութեան դաշտերի, որ – պէս իւր ագարակի վրայ: Արջ պար ածողի կեանքի մէջ պարածածկուած· կարծես թէ, նա ցանում էր սերմերը, որոնց բերքնաւոր արդիւնքը մի ժա – մանակ պիտի հնձէր···: Թափառելով գաւառից գաւառ, քաղաքից քաղաք եւ գիւղից գիւղ, նա հետազօտում էր հողը, նշանակում էր իւր յիշողու – թեան մէջ այն տեղերը, ուր մի ժա – մանակ նրա մանգաղին յաջող հունձ էր սպասում···:

Եւ արդարեւ, արջ պար ածողը, ռամիկ ժողովրդի ռամիկ ծաղրածուն, այնքան անմեղ, այնքան անվտանգ մարդ է, որ բոլոր տների բակի դըռ– ները բաց են նրա համար: Տիկինները, պարոնները, իրաւ է, նրա վրայ ու – շադրութիւն չեն դարձնում, բայց ա – զախինների, սպասաւորների եւ տան երեխաների սիրելին է նա: Ժամերով կանգնում է նա բակում, տան ան – դամ կրկնել են տալիս միեւնոյն խա– ղը, մինչեւ ձգում են նրան մի քանի դրօշներ: Այդ ասիթով կարողանում է նա ամէն տուն մտնել, ամէն տան ծակուծուկը հետազօտել եւ ամէն պատահիք իմանալ: — Այդ բաւական է « խաչադողի » համար···:

Քաղաքից քաղաք, գիւղից գիւղ, մեր արջը պար ածելով, առաջ էինք գնում: Ունէինք մեզ հետ մի ճամա – պարհորդական ողորմելի սայլակ, լծած մի ձիով միայն: Նրա վրայ տե– ղաւորւում էինք ես, քաւոր Պետրոսը եւ արջը: Վերջինս նստում էր իմ կոր– քին, եւ ես երբեմն նրա ձեռքն էի տա– լիս երաժշտականները, երբ կամենում էի փոքր ինչ հերհերել սայլակի վրայ:

Վերջապէս հասանք *** քաղաքը, ուր դեռ նոր սկսուել էր տարեկան ժողովածուն: Այստեղ ամէն տեսակ ապրանքների հետ կարելի էր գտնել եւ ամենատեսակ մարդիկ երեսներն գոյնզգոյն կաչիներով եւ հագուստ – ների զանազան ձեւերով: Սկսեալ Մի– ջին Ասիայի խորքերից մինչեւ Արեւ – մտեան Եւրոպան, ամէն երկրից մար– դիկ կային այնտեղ:

Շատ հասկանալի է, որ մեր արջով չէինք կարող մրցութիւն անել այն բազմաթիւ ձեռնածուների, լարախա– դացների, մոլաշրջիկ երաժիշտների ու դերասանական խմբերի հետ, ո – րոնք զանազան երկիրներից հաւաք – ուել էին այստեղ իրանց չնորհքը վա– ճառելու համար: Այստեմենայնիւ, «ծիտը թէեւ փոքրիկ է, դարձեալ թռչուն է»: Արջ պար ածողն էլ ունի իւր սիրողները:

Ամբողջ բազմութիւնը գտնւում էր սարսափելի խառնաչփոթութեան մէջ: Ամէն ոք տենդային անհամբերու – թեամբ չտապում էր, որպէս զի մին – չեւ ուշանալ աւարտուելը, վաճառէ իւր մթերքը: Ամէն տեղ ան– րում էր վազվզոց, աղաղակ եւ խռո – վութիւն: « Շունը սիրողը չէր ճա – նաչում »: Գողութիւնները չափ չու – նէին: Երկրի բոլոր արտիսները, ո– րոնք սովոր են զարմանալի ճարպի – կութեամբ ձեռքը տանել մարդկանց դրպանը,— այստեղ էին: Ես եւ քա – ւոր Պետրոսը լրացնում էինք պակա – սը···:

Այստեղ հասնելու ժամանակ քաւոր Պետրոսը ինձանից բաժանուեցաւ: Նա խնայով ներկեց իւր մօրուքը, մազե– րը եւ մատները, հագաւ իւր ամենա– պատուաւոր հագուստը, գլխին դրեց երկայն պարսկական մորթէ գլակ, եւ ձեւացնելով իրան Խորասանցի ակնա – վառ, խիստ թանգ գնով վարձեց մի խանութ գլխաւոր փողոցի վրայ: Եւ այժմ միայն առաջ ստացաւ նա Թաւրիզում այս անունով. «խորա – սանցի ակնավառ Մուշտակի – Մու– համէտ – Ղուլի – ազա»:

Իսկ ես իմ արջի հետ կենում էինք վաճառականդէսի մի յետ ընկած, կեղտոտ եւ մթին կողմում, ուր աշ – խատում էին ժամանակաւոր տակա – ռադործները, ուր կանգնեցրած էին բազմաթիւ փութգոնները, սայլակները եւ ապրանք կրող քարաւաններ, ուր իջեւանել էին ցիգաններ, Թաթար – ներ եւ դրանց նման մարդիկ: Երբեմն իմ արջի հետ դուրս էինք գալիս այդ խառնափնթոր բանակից, անցնում էինք ոտնաւանքի միջով եւ փող էինք հաւաքում:

(Շար·)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70

(ԵՐԹԵԼԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
20
ՄԱՐՏ
MERCREDI
20 Mars
1935

ԺԱ ՐԴ ՏԱՐԻ - 11e Année N° 2758

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՍԱԳԵՐՈՒ ՃԿՃԿՈՒԻՔԸ

»»»··«««

Խելիճն զօռ տալով է հիմա ամէն բան·
Ցիմարն էլ իմաստուն կարծում է իրան·
Նիհար հաւը, պարարտ մեծ սագի նման
Ուզում է ձու ածել, խելիճ աշեցէ՛ք:

ԱՇՈՒՂ ՋԻՎԱՆԻ

Ա·

Իշնչքան տաղտկալի բան է վէճի բռնուիլ այնպիսի տարբերու հետ, որոնք չատոնց կորնչուցած պարկեշտութեան եւ պատաս – խանատուութեան որ եւ է զգացում, գրի կ'առնեն կամ տպել կու – տան ինչ որ փչէ իրենց խելքին:

Այդպիսի տաղտուկի մը առջեւ կը գտնուինք այսօր:

Կրնայինք այս անգամ ալ արհամարհել «ընդդիմախօս»ները, բայց խնդիրը հանրային եւ հրատապ հանգամանք ունենալով, թոյլ տուէք մեր սովորութենէն չեղլի գոնէ մէկ անգամ:

×

Համատարած տագնապին առթիւ, մէջտեղ դրուած են երկու առաջարկները,— ներգաղթ եւ հաւաքական հպատակութիւն:

Քննեցինք երկու խնդիրներն ալ, զանազան առթիներով: Ար – տայայտուեցան, նաեւ, մեր աշխատակիցները:

Վերջին անգամ, իբրեւ հիմնական եզք, ծանրացանք ներգաղ – թին վրայ, հարցնելով·

— «Միացեալ Ցանճաժողովը որ եւ է դիմում կատարա՞ծ է այս առթիւ, ուղղակի Երեւան կամ դէպի խորհրդային դեսպանա – տուն:

Երբեմն անկարելի համարուած միջոցներ կը յաջողին, երբ դուռը զարնես հոգեբանական պահուն:

Այդպիսի շրջանի մը մէջ կը գտնուինք այսօր, եւ յանցանք է, ուրիշին բարեացակամութեան դիմած ատեն, մոռնալ սեփականը:

Այս մասին երբ եւ իցէ խօսուա՞ծ է նոյն ինքն Լենին՝ բոլշեւիկներու հետ, որ անոնք իր աչքերով կը տեսնէ ամբողջ ողբերգութի – ւնը»: (*Ցառաջ*, 15 մարտ):

Ուրեմն մէթոտիկ աշխատանք, յաջողցնելու համար ներգաղ – թը, ճիշդ «հոգեբանական պահուն»:

Փարիզի ռամկավար օրկանին խմբագիրը կը կարդայ մեր գրածը, եւ, թանկագին որս մը գտնողի ուրախութեամբ, յաջորդ օրը գրի կ'առնէ խմբագրակա՞ն մը:

Ի՞նչ ընելու համար·— Ապացուցանելու թէ «Ցառաջ»ը դարձի եկած է, ազդուելով «վարի խաւերէն», չարքերէն: «Տագնապին ծա – ւալման հետ համընթաց ան սկսած է երեսը դարձնել դէպի ներ – գաղթը»:

Այս ոչինչ: Շատ աւելի ծանր մեղք մը ունի «Ցառաջ»ը, ինչ – պէս ամբողջ դաշնակցական մամուլը կամ նոյն ինքն Հ· Յ· Դաշ – նակցութիւնը: Մի խօսին կարդանք·

— «Բայց աւա՛ղ, ուշացած առաքինութիւն, որ դժբախտա – բար պիտի չկրնայ թեթեւցնել «Ցառաջ»ի եւ իրեններու խղճին վրայ ծանրացած երկաւոքարը: Այսօր Հայաստան, ինչպէս ը – սինք, եթէ ճիգեր ընէ 2–3000 գաղթական պիտի կրնայ տանիլ, մինչ գաղութահայութիւնը այս 12 տարուան ընթացքին պիտի կրնար, մինչեւ այժմ ներգաղթողներէն զատ, 24 անգամ 2–3000 գաղթականներ ալ փոխադրել Հայաստան, եթէ «Ցառաջ»ի ներ – կայացուցած կազմակերպութիւնը այդ 12 տարուան ընթացքին խաչակրութիւն բացած չըլլար ներգաղթի բաղաքականութեան դէմ, որուն առջեւ այսօր միայն «Ցառաջ» հարկադրուած է ծունկի գալ»: (*Ազագայ*, 16 մարտ):

Իմացա՞ք: Ուրեմն, ծափահարեցէք, «Անկի՛ Դաշնակցու – թիւնը» գոչելով, յառնկայա:

Մինչեւ հիմա, բոլորդ հաւատացեր էիք թէ Հայաստան տուն չունի, տեղ չունի, տարին գոնէ հինգ հազար հոգի հայրե – նիք փոխադրելու համար:

Ճիշդ այդ պատճառով ալ, ահա երկու տարիէ ի վեր դադրած է ներգաղթը եւ կառավարութիւնը ձայն–ձուն չի հաներ, նոյն իսկ այս տարուան համար տուած հաւատիքներու մասին:

Զարաչար սխալած էք: Մեղաւոր է— Դաշնակցութիւն:

Ակռէ դուրս ինչ որ կ'ըսեն, ներգաղթի ձախողման առթիւ, սուտ է: Բռնեցէք Դաշնակցութեան օձիքէն, եւ հարցուցէք թէ ին – չո՛ւ ներգաղթի քաղաքականութեան ընդդիմացաւ լման 12 տարի:

... Եւ հիմա եկէք պահանջեցէք այս բոլոր եւ նենգամիտ խմբակէն — ռամկավար ղեկավարութիւն — որ մէկ հատիկ փաստ ցուցնէ, ապացուցանելու համար իր գաղտնի վերագրումը:

Պահանջեցէք որ գոնէ «Դրօշակ»ի հաւաքածոն եւ փաստ մնա – տած, սկսելով 1925էն:

Պահանջեցէք որ պրպտէ «Ցառաջ»ի հաւաքածոն, եւ մէկ տող, մէկ բառ ցուցնէ ի նպաստ իր մեղադրանքին, գարձեալ սկսելով 1925էն (Թերթին հրատարակութեան թուականը):

Նոյն պահանջը դրէք՝ միւս դաշնակցական թերթերուն հա – մար, մեծ թէ փոքր:

Առաջարկեցէք որ հրատարակեն Դաշնակցութեան եւ ռամկա – վարներու մէջեւ կատարուած բանակցութիւնները (1931 սեպտ· 1932 մայիս):

Պահանջեցէք, վերջապէս, որ ատեան մը կազմեն, ապացու – ցանելու համար թէ Դաշնակցութիւնը որ եւ է ատեն, իր հրատա – րակութիւններով, ճառերով, ընդհանուր եւ շրջանային ժողովնե – րով, իր գրաւոր քարոզութեամբ եւ գործնական քաղաքականու – թեամբ, նոյն իսկ Երեւանէն եկող – գացող ներկայացուցիչներու հետ կատարած բանակցութիւններով, ուղղակի կամ անուղղակի հետ կատարած բանակցութիւններով, ուղղակի կամ անուղղակի թելադրութիւններով փորձած ըլլայ ա՛ր եւ է արարք, որ ոչ թէ խաչակրութիւն, այլ աննպաստ համարուէր ներգաղթին ...

Շ·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻԱ ԲՈՂՈՔԱԳԻՐ ՄԸ ՈՒՂՂԵՑ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ

— •• —

ԱՌ ԱՑԺՄ ՈՉ ՄԷԿ ՀԱՒԱՔԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿ

ԱՑՍՕՐ ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

=o·o=

Գերմանիա պահրի կը հրաւիրէ Սըր Ճ. Սայմընը

=o·o=

Հիթլէրի անակնկալին առթիւ — պարտաւորիչ զինուորութիւն — առաջին ձեռնարկը կատարեց Մեծն Բրիտանիա, անմիջապէս նախարարական խոր – հուրդ գումարելով եւ բողոքագիր մը ուղղելով Գերմանիոյ: Ինչպէս պիտի տեսնէք, այդ բողոքագիրը խմբագրուած է չատ վարպետ ոճով մը, եւ լայնօ – րէն բաց կը ձգէ դուռը, նոր բանակցութեանց համար: Իրագէկ աղբիւրէ կը հաւաստուի թէ փարիզի մէջ չատ ալ գոհ չեն Անգլիոյ այս անջատ ձեռնարկէն: Ֆրանսա կը սպասէր որ հաւաքական ձեռնարկ մը կատարուի, Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Իտալիոյ եւ Թերեւս Ա· Միութեան նախաձեռնութեամբ: Բայց քանի որ Մեծն Բրիտանիա աճապարեց, կը թուի թէ Ֆրանսա եւս պիտի բո – ղոքէ, աւելի ուժգնօրէն, իր եռեւէն քաշելով Ա· Միութիւնը: Իտալիա վերա – պահ կ'երեւայ առ այժմ:

Ֆրանսայի վերջնական դիրքը պիտի որոշուի այսօր, նախարարական խորհուրդին մէջ, որ նիստի հրաւիրուած է յատկապէս այս հարցին քննու – թեան համար:

Ահաւասիկ բրիտանական բողոքագրին գլխաւոր կէտերը·—

1·Ն·Վեհափառութեան կառավարութիւնը պարտի կը համարի գերմանական կառավարութեան ուղղել բողոք մը, անոր մարտ 16ի որոշման դէմ, որ կը տրամադրէ պարտաւորիչ զինուորութիւն հաստատել եւ բանակին թիւը բարձ – րացնել 36 զօրաբաժնի, խաղաղութեան ատեն: Գերմանական օդանաւային բանակի մը կազմութեան ծանուցումէն անմիջապէս վերջը այսպիսի յայտարա – րութիւն մը կը կազմէ նոր օրինակ մը միակողմանի գործողութեան, որ բացի սկզբունքի հարցէն, լրջօրէն կը սպառնայ սաստկացնել Եւրոպայի անհանգս – տութիւնը:

2· Լոնտոնի փետրուար 3ի զեկոյցը, դիտելով տալով հանդերձ թէ դաշ – նագիրներով սահմանափակուած սպառազինութիւնները չեն կրնար փոփոխու – թեան ենթարկուիլ միակողմանի գործողութեամբ, կը յայտարարէր թէ բրի – տանական եւ ֆրանսական կառավարութիւնները տրամադիր են ընդհանուր կարգադրութեան մը, ազատ բանակցութեամբ ընդմէջ Գերմանիոյ եւ միւս պե – տութեանց, Եւրոպայի ապահովութիւնը կազմակերպելու համար նշանակ – ուած հիմերուն վրայ, ինչպէս եւ համաձայնութիւններ կնքելու համար ապա – ռազինութեանց մասին, որոնք, ինչ կը վերաբերի Գերմանիոյ, պիտի բոլորին վերսկսի դաշնագրին Ե· գլուխին համապատասխան յօդուածներուն տեղը: Զեկոյցը կ'աւելցնէր թէ ծրագրուած ընդհանուր կարգադրութիւնը կը տրա – մադրէ որ Գերմանիա գործօն դեր մը վերստանայ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ եւ հիմը կը դնէր օդանաւային դաշինքի մը, Լոքառնոյի դաշնագիրը ստո – րագրող պետութեանց միջեւ, ինչ որ պիտի ծառայէր կանխել նախայարձա – կումը եւ ապահովել պաշտպանութիւնը՝ օդանաւային անակնկալ յարձակման մը դէմ:

3· Գերմանական կառավարութեան պատասխանը, որ տրուեցաւ տասը օր յետոյ, ըպատասխանը տրամադրութեամբ կ'ընդունէր անգլերէն գրութիւնը մէջ, որ նիստի հրաւիրուած է յատկապէս այս հարցին քննու – թեան համար:

Ահաւասիկ բրիտանական բողոքագրին գլխաւոր կէտերը·—

1·Ն·Վեհափառութեան կառավարութիւնը պարտի կը համարի գերմանական կառավարութեան ուղղել բողոք մը, անոր մարտ 16ի որոշման դէմ, որ կը տրամադրէ պարտաւորիչ զինուորութիւն հաստատել եւ բանակին թիւը բարձ – րացնել 36 զօրաբաժնի, խաղաղութեան ատեն: Գերմանական օդանաւային բանակի մը կազմութեան ծանուցումէն անմիջապէս վերջը այսպիսի յայտարա – րութիւն մը կը կազմէ նոր օրինակ մը միակողմանի գործողութեան, որ բացի սկզբունքի հարցէն, լրջօրէն կը սպառնայ սաստկացնել Եւրոպայի անհանգս – տութիւնը:

2· Լոնտոնի փետրուար 3ի զեկոյցը, դիտելով տալով հանդերձ թէ դաշ – նագիրներով սահմանափակուած սպառազինութիւնները չեն կրնար փոփոխու – թեան ենթարկուիլ միակողմանի գործողութեամբ, կը յայտարարէր թէ բրի – տանական եւ ֆրանսական կառավարութիւնները տրամադիր են ընդհանուր կարգադրութեան մը, ազատ բանակցութեամբ ընդմէջ Գերմանիոյ եւ միւս պե – տութեանց, Եւրոպայի ապահովութիւնը կազմակերպելու համար նշանակ – ուած հիմերուն վրայ, ինչպէս եւ համաձայնութիւններ կնքելու համար ապա – ռազինութեանց մասին, որոնք, ինչ կը վերաբերի Գերմանիոյ, պիտի բոլորին վերսկսի դաշնագրին Ե· գլուխին համապատասխան յօդուածներուն տեղը: Զեկոյցը կ'աւելցնէր թէ ծրագրուած ընդհանուր կարգադրութիւնը կը տրա – մադրէ որ Գերմանիա գործօն դեր մը վերստանայ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ եւ հիմը կը դնէր օդանաւային դաշինքի մը, Լոքառնոյի դաշնագիրը ստո – րագրող պետութեանց միջեւ, ինչ որ պիտի ծառայէր կանխել նախայարձա – կումը եւ ապահովել պաշտպանութիւնը՝ օդանաւային անակնկալ յարձակման մը դէմ:

3· Գերմանական կառավարութեան պատասխանը, որ տրուեցաւ տասը օր յետոյ, ըպատասխանը տրամադրութեամբ կ'ընդունէր անգլերէն գրութիւնը մէջ, որ նիստի հրաւիրուած է յատկապէս այս հարցին քննու – թեան համար:

4· Եւ որովհետեւ Ն· Վեհափառութեան կառավարութիւնը կը փափաքէր խուսափիլ որ եւ է թիւրիմացութենէ՝ անգլերգերմանական խորհրդակցու – թեան տարողութեան եւ նպատակի մասին, փետրուար 21ին նոր հարցումներ ուղղեց գերմանական կառավարութեան, որ պատասխանեց յաջորդ օրը: Իբրեւ հետեւանք այդ բանակցութեանց, վերջնապէս համաձայնութիւն գոյացաւ եր – կու կառավարութեանց միջեւ թէ ծրագրուած ժողովին նպատակը պիտի ըլլայ աւելի յառաջ տանիլ խորհրդակցութիւնները անգլերէնական գե – կոյցին մէջ յիշուած բոլոր հարցերու մասին: Ուրեմն, այս հիման վրայ է որ բրիտանական կառավարութիւնը տրամադրութիւն յայտնեց ընդունելու այցե – լութեան հրաւէրը:

5· Ուրեմն, նախատեսուած խորհրդակցութիւնն էր գտնել «ընդհանուր կարգադրութիւն մը՝ ազատ բանակցութեամբ ընդմէջ Գերմանիոյ եւ միւս պե – տութեանց», եւ կնիքել «համաձայնութիւններ սպառազինութեանց մասին, ո – րոնք, ինչ կը վերաբերի Գերմանիոյ, պիտի բոլորին Վերսայլի Դաշնագիրին Ե· գլուխի յօդուածներուն տեղ »:

6· Բրիտանական կառավարութիւնը երբեք տրամադիր չէ մէկդի դնելու այն պատեհութիւնը զոր կ'ընծայէ Պերլինի այցելութիւնը, ըպատասխանելու հա – մար ընդհանուր համաձայնութեան մը, բայց, ներկայ պարագաներուն մէջ, կ'ուզէ ապահովութիւն ստանալ թէ գերմանական կառավարութիւնը տրամա – դիր է այդ այցելութեան տալու այն տարողութիւնն ու նպատակը որ ցոյնուած էր նախապէս, այսինքն խորհրդակցութիւն՝ փետրուար 3ի անգլերէնական յայտարարութեան հիման վրայ:

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՐԵՍՓ· ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Այս բողոքագրէն չորս ժամ վերջը, Անգլիոյ երեսփ· ժողովին մէջ, պա – տասխանելով հարցումի մը, արտաքին նախարարը յայտարարեց·

— Ճիշդ հիմա ստացայ Պերլինի մեր դեսպանին տեղեկագիրը: Դեսպանը կը տեղեկացնէ թէ՝ բրիտանական յանձնագիրը յանձնած է Գերմանիոյ արտաքին նախարարին, որ անոր ծանօթանալէ յետոյ, հաւաստած է թէ գերմա – նական կառավարութիւնը միշտ փափաքող է խմ այցելութեանս եւ կ'ընդունի խօսակցութեանց հիմն ու նպատակը, այնպէս ինչպէս նշանակուած են մեր ծանուցագրին մէջ: Ուրեմն կը կրկնեմ թէ մեր գրած պայմանները ընդուն – ուած են Գերմանիոյ կողմէ:

⁂ Ինչպէս գրած էինք, անգլիական դահլիճը արտակարգ նիստ գումարեց երկուշաբթի առաւօտ: Այս նիստին մէջ էր որ խմբագրուեցաւ բողոքագիրը: Ահագին բազմութիւն մը խռնուած էր արտաքին նախարարութեան շրջակա – ները, անհամբեր սպասելով ժողովի ելքին: Ոստիկանութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք առած էր, բարեկարգութիւնը պահպանելու համար: Խորհր – դակցութիւնները տեւեցին մէկ ժամ մէկ քառորդ (յիշեցէք մեր ժողովները···) եւ նախարարները արդէն համաձայնած էին արուելիք ծանուցագրի եւ Սըր Ճօն Սայմընի այցելութեան մասին:

Այս ժողովէն յետոյ, արտաքին նախարարը յաջորդաբար ունկնդրութեան ընդունեցաւ Ֆրանսական եւ Իտալական դեսպանները եւ անոնց հաղորդեց բողոքագրին պատճէնը: Այնուհետեւ գնաց խորհրդարան, պատասխանելու համար կարգ մը հարցումներու: Նախարարը զոհացաւ չատ կարճ պատասխան – ներով: Կ'ըսուի թէ ընդդիմադիրները գոհ չեն եւ նոր հարցապնդումներ պիտի կատարեն:

⁂ Սըր Ճօն Սայմընն եւ Պ· Իտըն դէպի Պերլին ճամբայ պիտի ելլեն կիրա – կի օր:

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՀՌՈՄԻ ՄԷՋ

Հռոմի անգլիական եւ ֆրանսական դեսպանները խորհրդակցութիւններ կը կատարեն իտալական կառավարութեան հետ, հաւաքական ձեռնարկի մը մա – սին: Կ'ըսուի թէ Պ· Մուսոլինի չատ սրտնեղած է որ Հիթլէր անակնկալ մը ստեղծեց ճիշդ այն պահուն երբ պետութիւնները կը փորձէին դիւրացնել Գեր – մանիոյ վերադարձը դէպի միջազգային գործակցութիւն: Իտալական կառա – վարութիւնը կ'ուզէ հաւատարիմ մնալ Հռոմի համաձայնութեան եւ անընդ – հատ բանակցութիւններ կը կատարէ Լոնտոնի եւ Փարիզի հետ, հաւաքարար գործելու համար: Միւս կողմէ իրագէկներ կը հաւատան թէ իտալական կա – ռավարութիւնը բացարձակապէս գաղտնի կը պահէ իր մտադրութիւնները: Ճիշդ այս միջոցին Հապէշիստան Ազգերու Դաշնակցութեան դիմած բլլալով, կը վախցուի որ Իտալիա վերաւորուի եւ քաշուի ընկերակցութենէն, հետե –ւելով Գերմանիոյ եւ Ճափոնի օրինակին:

Վերջապէս, տարբեր աղբիւրէ մը կը հաւատան թէ՝ պիտի պահանջուի որ Գերմանիա վերադառնայ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ, խորհրդակցաբար գտնելու համար բանաձեւ մը՝ ապահովութեան մասին: Եթէ Գերմանիա մեր – ժէ, այն ատեն սահմանափակման պիտի ենթարկուի իր արտաքին առեւտուրը: Իտալիոյ պաշտօնական շրջանակներուն մէջ անդրծագրելի կը գտնեն այսպիսի ծրագիր մը, մանաւանդ նկատի առնելով Անգլիոյ եւ Մ· Նահանգներու չհա – մաձայնութիւնը:

Մոսկուայի կոչը «պատժուա» պետութեանց

Գերմանական անակնկալը յայտնապէս ջղագրգռութեան մատնած է խոր – հրդային իշխանութիւնը: Կարմիր մամուլը խստօրէն կը դատապարտէ Հիթլէ – րի քաղաքականութիւնը, պատերազմի նախանշան համարելով զայն: «Իզվես – տիա», կառավարութեան պաշտօնաթերթը, չատ ծանր գտնելով կացութիւնը, կը հրաւիրէ «խաղաղութեան դաւոն կապուած բոլոր պետութիւնները» առ – պնդական խորհրդակցութիւններ կատարել, ճակատելու համար Գերմանիոյ դէմ, քանի որ Հիթլէր «բացէ ի բաց սուպարէդ կը կարդայ»:

Խորհրդային պաշտօնաթերթին կարծիքով, Գերմանիա գերազանց ուժեր պիտի գտնէ իրեն դէմ, չնորհիւ խաղաղութեան ախոյեան պետութեանց, եթէ այս վերջիններս հասկցնեն թէ փոխադարձ օգնութեան դրութիւն մը պիտի պարտադրուի, Գերմանիա մտանակի թէ ոչ:

Իրագէկներ կը հաւատան թէ խորհրդային իշխանութիւնը պիտի օգտուի առթէն, աւելցնելու համար իր սպառազինութիւնները: Միւս կողմէ, Մոս – կուա հետզհետէ աւելի արամադիր կ'երեւայ մերձենալ Հռոմի եւ Ճափոնի հետ, որպէսզի կարենայ Մանչուրիայէն քաշել իր զօրքին մեծ մասը եւ կեդ – րոնացնել արեւմտեան ճակատին վրայ: Խորհրդային մամուլը միշտ կը պնդէ թէ հիթլէրական Գերմանիան պատերազմ կը պատրաստէ, նոր հողեր գրաւե – լու համար արեւելքին, նոյնինքն Խորհրդային Միութենէն: Եթէ ճախողին ա – րեւելեան Լոքառնոյի ծրագիրը եւ անգլերգերմանական ծրագիրը, Մոսկուա ա – մէն ջանք պիտի թափէ, սերտ համաձայնութիւն մը հաստատելու համար Փա – րիզի եւ Լոնտոնի հետ, ընդդէմ գերմանական վտանգին: Ամերիկեան թերթե – րու թղթակիցները դիտել կուտան թէ խորհրդային իշխանութիւնը չատ կը վախնայ պատերազմէ մը, որովհետեւ, թէեւ տեւաբաթիւ բանակ ունի, բայց չի կրնար կռուիլ ընդարձակ ճակատի մը վրայ: Նախ որ, փոխադրութեան մի – ջոցները ողբալի վիճակի մէջ են, երկրորդ՝ գիւղացիները երբեք չեն համա – կերպած խորհրդային կարգուսարքին եւ մանաւանդ հաւաքական տնտե – սութեան· եւ երրորդ՝ խորհրդային ճարտարարուեստը թէեւ մեծ յառաջդի – մութիւններ կատարած է վերջին տարիներու ընթացքին, բայց դեռ զարգաց – ման առաջին աստիճաններուն վրայ կը գտնուի:

⁂ *Կը հաստատուի թէ Ֆրանսայի արտաքին նախարարը Մոսկուա պիտի երթայ, ուղղակի բանակցութիւններ կատարելու համար:*

»»»··«««

ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԷՆ Ի ՎԵՐ անհետացած է Պ· Էմ· Ռընաո, հասարակածային Աֆրիկէի կուսակալը, որ օդանաւով ճամբայ ելած էր իր կնոջ եւ ուրիշնե – րու հետ: Առջի օր լուր տրուեցաւ թէ օդանաւը իջած է Աֆրիկէի խորերը, բայց յետոյ հերքուեցաւ: Կը կարծուի թէ փոթորիկի բռնուած եւ ջախջախ – ուած է:

700 ԳԵՐՄԱՆ ԵՐԻՑՆԵՐ ձերբակալուեցան կառավարութեան հրամանով, իբրեւ գործօն անդամները կրօնական ընդդիմադիր հոսանքի մը: Ձերբակա – լութեանց աւելի քան 200ը տեղի ունեցան Պերլինի մէջ: Կալանաւորները բան – տարկուած են իրենց տուներուն մէջ: Աւելի քան 5000 երէցներ ազդարարու – թիւն ստացած էին չկարգալու նոր հոսանքին յայտարարութիւնը, բայց չա – տերը անաստակին:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻՏՔԻ ՀԵՂԻՆԱԿ ՕՐԻՆԱԿԱՆ ՄԱՐԴԸ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆԱՎՈՐԱԿԱՆ — ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

— Ձեր կարծիքով ի՞նչ է պատճառը, որ հայ կինը մինչև հիմա էլ չի կարողացել ազատվել իր ստրկական դիրքից, որ նրա ազատագրությունը ամենաանհրաժեշտ պայմանն է հայ ընտանիքի ներդաշնակ զարգացման համար (ընդհատելով)։

— Ներողություն, որ ընդհատում եմ ձեզ, բայց ես կարծում եմ, որ հայ կնոջ ստրկական դիրքի պատճառները շատ հեշտությամբ կարելի է գտնել։ Ես կարծում եմ, որ հայ կնոջ ստրկական դիրքի պատճառները հետևյալներն են։ Նախ և առաջ հայ կինը ստրկացել է այն պատճառով, որ նա ստրկացել է հայ տղամարդը։ Հայ տղամարդը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ընտանիքը։ Հայ ընտանիքը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ հասարակությունը։ Հայ հասարակությունը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ պետականությունը։ Հայ պետականությունը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազգը։ Հայ ազգը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ հողը։ Հայ հողը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ աշխատանքը։ Հայ աշխատանքը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ գիտակցությունը։ Հայ գիտակցությունը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ոգին։ Հայ ոգին ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ մարմինը։ Հայ մարմինը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ հոգին։ Հայ հոգին ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ մտքի ազատությունը։ Հայ մտքի ազատությունը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ խղճի ազատությունը։ Հայ խղճի ազատությունը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ կամքը։ Հայ ազատ կամքը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ ընտրությունը։ Հայ ազատ ընտրությունը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ գործողությունը։ Հայ ազատ գործողությունը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ խոսքը։ Հայ ազատ խոսքը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ լռությունը։ Հայ ազատ լռությունը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ ժպիտը։ Հայ ազատ ժպիտը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ արցունքը։ Հայ ազատ արցունքը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ ծիծաղը։ Հայ ազատ ծիծաղը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ լացը։ Հայ ազատ լացը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ հառաչանքը։ Հայ ազատ հառաչանքը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ հոգոցը։ Հայ ազատ հոգոցը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ շունչը։ Հայ ազատ շունչը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ կյանքը։ Հայ ազատ կյանքը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ մահը։ Հայ ազատ մահը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ հավիտենականությունը։ Հայ ազատ հավիտենականությունը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ Աստվածը։ Հայ ազատ Աստվածը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ Աստվածության գաղափարը։ Հայ ազատ Աստվածության գաղափարը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ Աստվածության գաղափարի գաղափարը։ Հայ ազատ Աստվածության գաղափարի գաղափարի գաղափարը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ Աստվածության գաղափարի գաղափարի գաղափարի գաղափարը։

— Ներողություն, որ ընդհատում եմ ձեզ, բայց ինձ թվում է, որ դուք շատ հեռու եք գնում։ Ես ձեզ հարցրի, թե ինչու է հայ կինը մինչև հիմա էլ չի ազատվել իր ստրկական դիրքից, իսկ դուք ինձ պատասխանում եք, որ հայ կինը ստրկացել է հայ տղամարդու պատճառով, որովհետև ստրկացել է հայ ընտանիքը, հայ ընտանիքը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ հասարակությունը, հայ հասարակությունը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ պետականությունը, հայ պետականությունը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազգը, հայ ազգը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ հողը, հայ հողը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ աշխատանքը, հայ աշխատանքը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ գիտակցությունը, հայ գիտակցությունը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ոգին, հայ ոգին ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ մարմինը, հայ մարմինը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ հոգին, հայ հոգին ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ մտքի ազատությունը, հայ մտքի ազատությունը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ խղճի ազատությունը, հայ խղճի ազատությունը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ կամքը, հայ ազատ կամքը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ ընտրությունը, հայ ազատ ընտրությունը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ գործողությունը, հայ ազատ գործողությունը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ խոսքը, հայ ազատ խոսքը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ լռությունը, հայ ազատ լռությունը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ ժպիտը, հայ ազատ ժպիտը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ արցունքը, հայ ազատ արցունքը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ ծիծաղը, հայ ազատ ծիծաղը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ լացը, հայ ազատ լացը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ հառաչանքը, հայ ազատ հառաչանքը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ հոգոցը, հայ ազատ հոգոցը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ շունչը, հայ ազատ շունչը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ կյանքը, հայ ազատ կյանքը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ մահը, հայ ազատ մահը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ հավիտենականությունը, հայ ազատ հավիտենականությունը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ Աստվածը, հայ ազատ Աստվածը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ Աստվածության գաղափարը, հայ ազատ Աստվածության գաղափարը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ Աստվածության գաղափարի գաղափարը, հայ ազատ Աստվածության գաղափարի գաղափարը ստրկացել է, որովհետև ստրկացել է հայ ազատ Աստվածության

ՊԱՏԱՐԱԳԱՎՈՐ ՑԱՐԴԱՍՔԱՆՔՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՎԱԾ «ՀԱՅԱՐՏԻ» ՏՈՒԺԵՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՆԴԵՍԸ

ՀԱՅԱՐՏԻ ՏՈՒԺԵՐԸ

Ցեւնասեանի ապստամբներուն դատը

Բազմաթիւ քննութիւններ

Երկուշաբթի օր սկսաւ յունական վերջին ապստամբութեան դատավարութիւնը, Աթէնքի մէջ։ Առաջին ամբաստանեալներն են 28 քաղաքացիներ եւ բարձրաստիճան սպաներ։ Զինուորական ատեանին նախագահն է Զօր. Պագոփուլօս, Աթէնքի զինուորական հրամանատարը, որ ի բացակայութեան մահ – ուան դատապարտուած էր Վենիզէլոսի վարչապետութեան օրով։ Դատավա – րութեան առաջին օրը միջադէպ մը պատահեցաւ ֆրանսական թերթի մը մէկ լուրին առթիւ, որ կը ներկայացնէր խօսակցութիւն մը՝ Վենիզէլոսի հետ։ Կարելի եղաւ հարթել վէճը, թիւրիմացութեան վերագրելով։

Դատավարութեան առթիւ, արտակարգ միջոցներ ձեռք առնուած են, ոստիկանութեան կողմէ։ Զեւակերպութիւնները կարճ պիտի տեւեն եւ վճիռները անվերաքննելի պիտի ըլլան։ Առաջին չարքէն վերջը, կարգով պիտի դատուին միւսները։ Զինուորական ատեաններ կազմուած են նաեւ Սելանիկի, Սմիռնոյ եւ Կրետէի մէջ։ Առանձին ատեան մը եւս պիտի բացուի Աթէնքի մէջ։

Կառավարութիւնը առժամապէս արգելքի տակ առած է 98 երեւելիներու ասացուածքները։ Առանց մէջ կը դնենուին, իբրեւ հայրենադաւ կամ մեղսակից, երեք նախկին վարչապետներ — Վենիզէլոս, Քաֆանտարիս եւ Փափանաստասիու —, նախկին նախարար Միլօնաս, Վենիզէլոսի տղան, Զօր. Փափուլաս, ծովակալ Տէմէսթիքաս, որ կը հրամայէր ապստամբ նաւատորմին եւ ուրիշ ականաւոր դէմքեր։ Եթէ ամբաստանեալները դատապարտուին, իրենց ստացուածքները պիտի դառնան պետական սեփականութիւնին։

Պաշտօնապէս 500 միլիոն տրախմի (մէկ միլիոն անգլ. ոսկի) կը հաշուեն պետութեան վնասը՝ իբրեւ հետեւանք ապստամբութեան։ Այս գումարէն դուրս է եկամուտներու վնասը։

Վենիզելոս կ'արդարացնէ ինքզինք

« Փաթ – Մուտ », որ օգանաւով մը կրեակ դրկած էր իր մանաւանդ Քղեթակիցը, Տիկին Թրեայնա, կը գրէ թէ նախորդ վարչապետը իրեն յանձնած է Թանկագին փաստաթուղթ մը, ապստամբութեան չարժառիթներու եւ իր դերի մասին։ Այդ գրաւոր յայտարարութեան մէջ, Վենիզէլոս ցիւելով միապետականներուն դաւերը՝ սկսած 1918էն, բանակին եւ ժողովուրդին զգոյշու – թիւնը՝ ներկայ կառավարութեան դէմ, հետեւեալ կերպով կը պատմէ իր մտանկութիւնը՝ վերջին ապստամբութեան.

— « Դեռ երկու ամիս առաջ, ես բոլորովին հակառակ էի այս չարժումին։ Անկէ ի վեր, նկատի ունենալով արբայական քարոզութիւնը, հանրապետական սպաներուն կրած հալածանքները, կառավարական մամուլին այն գաղտնաբերը թէ ինծի դէմ մահափորձերը պիտի կրկնուին մինչեւ որ ելքի մը յանգին, վերջապէս նկատի առնելով որ վարչապետը միշտ մերժեց պահպանել այդ արարքները, այլ եւս չընդդիմացայ չարժման։ Բայց յայտարարեցի անոր զեկավարներուն թէ ինծի համար անկարելի է իրենց գլուխն անցնել, ոչ միայն իմ յառաջացեալ տարիքիս պատճառաւ, այլ եւ անոր համար որ վճռած էի քաշուիլ քաղաքական ասպարէզէն։ Սակայն, ուէյցուցի թէ պատրաստ եմ Հրապարակաւ յայտնելու իմ ամբողջ համակրանքս այս չարժման համար, որպէսզի հայրենասիրութեան պակաս չվերագրեն ապստամբներուն։ Ըմբռնած նաւատորմը, փոխանակ զէպի հիւսիս երթալու, եկաւ Մուտայի ծոցը, որպէսզի համոզէ զիս ապստամբութեան զեկավարութիւնը ստանձնելու։ Անդամ մը եւս մերժեցի։ Նաւատորմին ժամանումէն վերջն էր որ իմացայ թէ կառավարութիւնը որոշած է ծովահէն համարել ապստամբ մարտանաւերը։ Այն ատեն պարտք սեպեցի յայտնել թէ կը ստանձնեմ ապստամբութեան զեկավարութիւնը» :

Ինքնութեան թուղթերու ներգործութիւն

»»» ·· «««

ՆՈՐ ՇԱՐՔԸ — F. G. H

Աշխատանքի նախարարութիւնը կը ծանուցանէ ·—

Այն օտար աշխատաւորները որոնց ինքնութեան թուղթերը լրացած են 1934 դեկտեմբեր 31ին կամ աւելի առաջ եւ որոնց մականուններուն կը սկսին **F. G.** եւ **H.** տառերով, պէտք է ներգործման համար դիմեն երեքշաբթի, 19 մարտէն մինչեւ շաբաթ, 23 մարտ, երթալով, Փարիզ բնակողները՝ 391, **Rue de Vaugirard,** արուարձաններու մէջ՝ **7, Rue de Jouy:**

Գրասենեակները անընդհատ բաց պիտի ըլլան ժամը 8էն **14.45:**

Այն օտարականները որոնք արդէն հրաւիրուած են **(A. B. C. D.** եւ **E.)** եւ որոնց թուղթերը տակաւին չեն յանձնուած, պէտք է ներկայանան իրենց առաջին այցելութեան առթիւ նշանակուած թուականներուն :

F. G. եւ **H.** շարքի այն օտարականները որ չեն ներկայացած վերը նշանակուած պայմանաժամուն (մարտ 19 — 23) ինքնին կը կորսնցնեն իրենց աշխատելու իրաւունքը :

ՀԱՅ ԴԱՏ

Փարիզ

Անիլինի Արամ Ենթակոմիտէի ժողովը վաղը Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Պէգոնի կայարանին դիմացի նոր հաւաքատեղին։

Գաւառ

Լիոնի «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 181 Գուր Լաֆայէթ, Զարդարեան Գրադարանին մէջ։

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ - ՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԹԷՏՐՈՆ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻԻ

կազմակերպուած՝ Հ. Դ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԻ

Ռոստոմ, Իշխան, Քրիստափոր, Ազբիւր Սերոբ եւ Վահագն

Ենթակոմիտեներու եւ Խումբերու կողմէ

եւ հովանաւորութեամբ **ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ**

Տեղի պիտի ունենայ այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին

4. Rue St. Jacques, սալօն Սէն ժարի սահիճ մէջ

կը նախագահէ ընկեր **ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ**

կը խօսի ընկեր **Գ. ՀԻՒՍԵԱՆ**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ, մեներգ, ալտասանութիւններ եւ զանազան անակնկալներ։

Յրախքերու մասնակցութեան համար 3 Ֆրանք։

ՆԱՄԱԿ ՈՒՆԻՆ

Նամակ ունին Տօքթ. Սխեեան, Տիրան Ասլանեան մշեցի վարդան Գրիգորեան։

Գիտել Յառաջի վարչութեան։

× Տօքթ. Հայկազեան վարվարեանէ կը խնդրուի իր ծնօցէն հաղորդել Տիկին կալիպսի Ասլանեանի *5, rue Maria Louza, Varna, (Bulgarie)*· կամ «Յառաջ»ի վարչութեան։

ԳՈՑԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe· LYON

Le Gérant: H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13)

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ *ԿՈՄԻՏԱՍ* ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Տեղի կ'ունենայ ՄԱՐՏ 23 Շաբաթ գիշեր ժամը 9ին միջնեւ լոյս

«Aéro - Club de France»Ի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

6, Rue Galilée, 6. Paris (16). Métro: Boissière.

ԵՐԳ, ՊԱՐ, ԶԱՒԵՇՏ եւ ՀԱՃԵԼԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

Orchestre «ARIS»

Ճոխ եւ դիւրամատչելի **Buffet,** ամբերի սպասարկութիւն։

Հայրենակիցնե՛ր, օգտուեցէք մեր նոր սակագիններէն, եթէ կ'ուզէք ձեզի դարձնել ձեր կազմակերպած ձեռնարկները, դիմեցէք ԵՔՐԱՏ նուագախմբին, որ իր գիները զեղչած է 100 - 150 ֆրանք, բաղդատմամբ ուրիշ նուագախմբերու։ ԵՔՐԱՏ նուագախումբը կը ստեղծէ անզուգական եւ ձեզի սիրելի մթնոլորտ։ կը նուագէ Հայկական, Եւրոպական եւ Կովկասեան ու Արեւելեան ամէն տեսակ եղանակներ եւ թանկագին արծանեակներ նոր բեմիկը։ Թուարով։ Դիմել՝ 8 օր առաջ՝

Պ. ONOSSIANի, 15, Rue Pourtour, Clamart. (Seine).

Խումբին արձանագրուիլ փափաքող երաժշտախումբերը դիմեն վերոյիշեալ ձեռնարկին։

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՑՔ

Կազմակերպուած Հ.Մ.Ը.Մի ՓԱՐԻԶԻ ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

կիրակի 24 Մարտ կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

Théâtre Renée Maubel*ի մէջ*, 10, Rue l'Orient, Paris. մեթրo Blanche

Կը ներկայացուին Լօրտ Պէտրն բառւլ կ'այցելէ կրիայ խմբակին (*տեւէշտ 1 արար*), *15 օրուայ բանակուռի մը ճաստատումը* (*տեւէշտ 1 արար*) եւ ս· ձիագօմէթեթիի *ՔՈՐՐԱՏՕՆ* (*ողբ. 5 արար*)։

կարմրամորթներու պատկեր. մարզանք եւ բուրգեր։

Տոմսերու գիները Ա. կարգ 10 ֆր. Բ. կարգ եւ օթեակ 7.50 Գ. կարգ 5 ֆր.

CABINET de Me V. YARJANIAN

JURISCONSULTE

44, Rue Lafayette – Paris (9) **Métro: Peletier Tél. Prov. 78 – 38**

Կը ստանձնէ Ազետարական, Պատժական եւ Քաղաքային ամէն տեսակ գործեր։ Իրաւագիտական խորհրդակցութիւններ դատական եւ վարչական գործերու համար գրաւոր եւ կամ բերանացի։ Նախարարութեանց եւ բոլոր պաշտօնատուներու մօտ, վարչական եւ իրաւական դիմումներ։ Հայ առեւտրականներու եւ անհատներու մասնաւոր դիրքութիւնները պաշտպանի ժեռարման համար, նկատի առնելով ներկայ տնտեսական տագնապը։ Մասնաւոր սպասարկութիւն քաղաքային եւ կրօնական ամուսնալուծման գործերու համար, ինչպէս նաեւ վիզայ Ամերիկա մեկնելու համար։ Արագութիւն եւ գաղտնապահութիւն։ Դիմեցէք եւ պիտի ստանաք ամէն գոհացում։ Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիժումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս։ Առաջին խորհրդակցութիւնը ձրի է։

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՑՈՒՑԻՔ
ՓՏՏՈՒԵՑԻՔ
ԵՒ ԳՆԵՑԻՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒՉ
ԱՐՔԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ
ԱՆԱՐԱՏ
ԱԽՈՐԺԱՐԵՐ

Գոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ բէյթ կուտայ։

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՓԻԲԻԼԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ· ՃԻՏՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart** (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃՐՆԿՐՏԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Criqui

FILMS RECOMMANDÉS

ՓԱՐԻԶ – ՆԱԽԱՆՑԻ ՍԻՆԵՄԱՆԵՐԸ
ՑԱՑՏԱԴԻՐ ՄԱՐՏ 15ԷՆ 21

EMPIRE PATHE. Le controleur des wagons - lits — Sur scène: Damia, le théâtre de marionnettes des Piccoli Dino Pal

MARIVAUX. Le bonheur (Charles Boyer, Gaby Morlay)

MARIGNAN.Monsieur sans gêne (Fernand Gravey)

IMPERIAL. Mascarade (Vers. s.t.f.)

MOULIN ROUGE. Quadrille d'amour — L'Homme de Hoans (Vers. s.t.f.)

OMNIA CINE INFORMATIONS. Actualité mondiales — La reine du Danupe

VICTOR HUGO. Le retour de Bulldog Drummond (Vers. s. t. f.). Antonia romance Hongroise

ROYAL. Le comte Obligado (Milton) — Carousel volant

BARBES. Le grand jeu — Un petit trou pas cher

BELLEVILLE. L'Ecole des contribuables — Le crime du siècle

CAPITOLE. Angele (Oran Demazis, Fernandel)

DEMOURS. La marche nuptiale — Vaccin 48

EXCELSIOR. Le cavalier Lafleur —L'Aigle blanc

FEERIQUE. Les nuits moscovites — L'Ecole des resquilleurs

LECOURBE. Les nuits moscovites — L'Ecole des resquilleurs

LOUXOR. Le femme—Pêcheurs d'oiseaux

LUTETIA. Compartiment de dames seules — Ménages

LYON. Les filles de la concierge — Sur scène: le comique Fournier — Les Harris, art et force

MAGIQUE. Les nuits moscovites — L'Ecole des resquilleurs

MAINE. Les nuits moscovites — L'Ecole des resquilleurs

METROPOLE. Les filles de la concierge — Volga en flamme

MONTPARNASSE. Les filles de la concierge

MOZART. La marche nuptiale — Vaccin 48

PALAIS DES GLACES. Les nuits moscovites — L'Ecole des resquilleurs

PATHE ORLEANS. Les nuits moscovites — L'Ecoles des resquilleurs

RECAMIER. Les nuits des moscovites — L'Ecole des resquilleurs

ROCHECHOUART. L'Aventurier — Un petit trou pas cher

SAINT CHARLES. Les nuits moscovites — L'Ecole des resquilleurs

SAINT MARCEL. La marche nuptiale — Beyrouth — Sur scène: la grande fantaisiste Marie Dubas

SELECT. La marche nuptiale — Vaccin 48

BANLIEUE

ALHAMBRA D'ASNIERES. Antonia, Romance Hongroise — Hors bord 67

COLOMBES. Les filles de la concierge — Sur scène: Les vagabonds Parisiens, duetistes fantaisistes

CASINO DE CLICHY. Nana — C'était un musicien

KURSAAL AUBERVILLIERS. Ademai aviateur — Terre soumise

KURSAAL BOULOGNE. Relâche

OLYMPIA DE CLICHY. Le secret des Woronzeff — Les géants de la route

PATHE CINEMA PALACE (Boulogne). Voici la marine — Le commissaire est bon enfant

ՀԱՅՐԱՊԱՏ ՎԵՀՕՐԵԱԿԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՐՋԱԿԱՆ ՎԵՀՕՐԵԱԿԸ (Մի-Փուտ) սկսաւ երկ իրիկուն։ 17րդ չրջանն է այս, որուն կը մասնակցին Ֆրանսայի եւ օտար լաւագոյն ախոյեանները (Ֆրանսա, Պելժիա, Իտալիա, Գերմանիա, Մ· Նահանգներ, Աւստրալիա, Տանըմարքա եւ Հոլանտա)։

Հայրենակիցնե՛ր, օգտուեցէք մեր նոր սակագիններէն, եթէ կ'ուզէք ձեզի դարձնել ձեր կազմակերպած ձեռնարկները, դիմեցէք ԵՔՐԱՏ նուագախմբին, որ իր գիները զեղչած է *100 - 150* ֆրանք, բաղդատմամբ ուրիշ նուագախմբերու։ ԵՔՐԱՏ նուագախումբը կը ստեղծէ անզուգական եւ ձեզի սիրելի մթնոլորտ։ կը նուագէ *Հայկական, Եւրոպական* եւ *Կովկասեան* ու *Արեւելեան* ամէն տեսակ եղանակներ եւ թանկագին արծանեակներ նոր բեմիկը։ Թուարով։ Դիմել՝ 8 օր առաջ՝

Պ. ONOSSIANի, 15, Rue Pourtour, Clamart. (Seine).

Խումբին արձանագրուիլ փափաքող երաժշտախումբերը դիմեն վերոյիշեալ ձեռնարկին։

«ԾԱՌԱՉ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (46)

ԽԱՉԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

»»» ·· «««

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

Մի օր կանգնեցի քաւոր Պետրոսի խանութի առջեւ, սկսեցի արբշ պար ածել։ Նա ձեռքը պարզեց, որ տայ ինձ մի քանի գոյշ։ Երբ մօտեցայ բռանանալու, հազիւ լսելի ձայնով ա – սաց ։— « դիշերը ինձ մօտ եկ···։»

Մենք ունէինք մեղ հետ զանազան տեսակ հագուստներ։ Որտեղ որը հարկաւոր էր լինում, այն էինք հագնում։ Գիշերը հագուստ փոխեցի եւ գնացի քաւոր Պետրոսի մօտ։ Նա հարցրեց ·

— *Քեզ մօտ կա՞ն անուէր, անծանօթ, եւ ոչինչ պարապմունք չունեցող մարդիկ։*

— *Որքան ուզես ։*

— *Որոնց կազմուածքը ինձ նման լինէր ։*

— *Ես ճանաչում եմ մի խրբրսրդ Թաթար, որի, բացի գլուխը, ամբողջ մարմինը ձեղ նման է։*

— *Հէնց մարմին է հարկաւոր, ա – սաց նա։ — Էգուց երեկոյեան պահուն դու անցիր իմ խանութի մօտով եւ այն Թաթարը թող քեղ հետ լինի։ Հիմա գնա։*

Ես հեռացայ, առանց հարցնելու այդ պատրաստութեան նպատակը։ Ես գիտէի, որ քաւոր Պետրոսը անպատակ ոչինչ չի անի։

Միւս օրը, երեկոյեան, ես Թաթարին հրաւիրեցի մի տոր հիւրանոց, լաւ ուտացրի, յետոյ փողոցը տարայ, ասելով, թէ գնելու եմ մի քանի բաներ։ Անցանք քաւոր Պետրոսի խանութի առջեւից։ Նա կանչեց մեղ ։

— *Ի՞նչ մարդիկ էք, հարցրեց ։*

— *Ես արբշ պար ածող եմ, պատասխանեցի ։*

— *Իսկ այդ պարո՞նը։*

— *Ես եկած եմ այստեղ գործ գտնելու, ասաց Թաթարը։*

— *Դեռ ո եւ է գործ գտած չէ՞ս ։*

— *Ոչ։ երեք օր է որ եկած եմ։*

— *Ընկեր ունե՞ս ։*

— *Մենակ եմ ։*

— *Քեզ ո՞վ է ճանաչում այստեղ ։*

— *Միայն այս պարոնը, նա զար – ձաւ դէպի ինձ,— ես այստեղ ուրիշ ծանօթ չունեմ ։*

— *Ես ճանաչում եմ, ապա, լաւ մարդ է, ասեցի,— եթէ կամենում էք գործ յանձնել, կարող էք հաւատալ ։*

Թաթարը ամենեւին չէր սպասում, որ ես այսպիսի վկայութիւն մը տայի իւր մասին։ Ադան, այսինքն քաւոր Պետրոսը, իմ խօսքերով բաւական – նացաւ, խոստացաւ նրան ամիսը տասնեւհինգ րուբլի վճարել, որ իւր մօտ ծառայէ ։

— *Քո ծառայութիւնները խիստ թեթեւ կը լինեն, ասաց նա,— քո գլխաւոր գործը այն կը լինի, որ դիշերները իմ խանութում պիտի պահես որքան կարելի է արթուն կերպով, որ հսկես դրան վրայ։ Տօնավաճառի պատճառով գողերը բազմացել են։*

Միամիտ մահմէտականի ուրախութեանը չափ չկար։ Ադան չնորհեց նրան մի րուբլի, հրամայեց, որ իսկոյն բաղանիք գնայ, մաքրուի, հագուստը փոխէ եւ այն օրից սկսէ ծառայութիւնը ։

— *Ես ուրիշ հագուստ չունիմ, բացի դրանցից, որ տեսնում էք, ասաց Թաթարը ։*

— *Ես կը տամ, պատասխանեց ա – դան ։*

Թաթարը մեծ գոհունակութեամբ հեռացաւ ։

— *Քաւոր Պետրոսի խանութը, իրաւ, որ, առանձին հսկողութեան կարօտ էր ։ Նրա մէջ գտնուած հարստութիւնը կարող էր հրապուրել գո – ղերի եւ աւազակների ախորժակը։ Շատերը նրան ճանաչում էին իրրեւ մի յայտնի ակնավաճառ, որի մօտ գտնում էին խիստ հազուագիւտ գոհարներ։ Բայց ո՞րտեղից էին այդ գոհարները, ո՞վ տուեց նրան, ինչո՞ւ մինչեւ այժմ ես տեղեկութիւն չունէի նրանց գոյութեան մասին,— այդ հարցերը սաստիկ հետաքրքրում էին ինձ ։*

Թաթարի բաղանիք գնալուց յետոյ, քաւոր Պետրոսը կողպեց խանութը, եւ իւր երկայն չիբուխը քամբքուի քսակի հետ տալով ինձ, ասաց ։— Հեռաւոր ինձ ։

Արեւը վաղուց մայր էր մտած, փողոցներում վառւում էին ճրագները ։ Բազմութեան աղմկալի անցուդարձը փոքր ինչ դադարել էր ։ Ես այն դիշեր փոխել էի իմ արբ պար ածողի մուշտակը, եւ հագած ունէի պարսիկ բռպաստաւորի հագուստ ։ Քաւոր Պետրոսի երկայն չիբուխը ձեռքիս բռնած, նրա հետեւից գնալով, ես կատարում էի այն տեսակ սպասաւորների պաշտօնը, որոնք արեւելքում միայն չի – բուվ կամ ղէյլան են պատրաստում իրանց պարոնների ծխելու համար, եւ մի տեղ գնալու ժամանակ հետեւում են նրանց ։

Քաւոր Պետրոսը մտաւ մի բուխա – րեցի վաճառականի մօտ ։— Համեցէք, համեցէք ասելով, նրան նստացրին սենեակի ամենապատուաւոր տեղում ։

Ես խնդրի պատրաստեցի չիբուխը, եւ մատուցանելով իմ պարոնին, խո – նարհութեամբ կանգնեցի սենեակի մի անկիւնում, դրան մօտ, եւ ձեռքերս սրտիս դրած, սպասում էի, մինչեւ նա ծխէ ու վերջացնէ ։

Բուխարեցին մի երիտասարդ վա – ճառական էր, որ բերել էր ահագին քանակութեամբ Բուխարայի թանկագին մորթիք, մետաքս եւ զանազան տեսակ ասիական ապրանքներ ։ Իւր վաճառքները ծախած, վերջացրած լինելով, նա միտք ունէր նրանց փոխարէն գնել իրանց երկրին յարմար մի քանի տեսակ եւրոպական եւ Ռուսաստանի ապրանքներ, յետոյ վերադառնալ իւր հայրենիքը ։

— *Բերեցի՞ք, հարցրեց նա քաւոր Պետրոսից ։*

Քաւոր Պետրոսը հանեց իւր ծոցից մի արծաթեայ տուփ ասելով ։— Երդւում եմ Օմարի եւ Աբուբաքրի գլուխներով, որ ոչ Ստամբուլի Մուլթանը եւ ոչ Պարսից Շահը չունեն այսպիսի զեղեցիկ գոհարներ իրանց գանձարանում ։

Լսելով Օմարի ու Աբուբաքրի անունները, ես հասկացայ, որ քաւոր Պետրոսը իրան ներկայացրել է որպէս մահբրդական տիպ ազանդից, որին եւ մահ քրտական շիա ազանդից, որին եւ բեցին ։

— *Ես ձեզ հաւատում եմ, պատասխանեց Բուխարեցին,— ճշմարիտ է, լաւ գոհարներ են, բայց թանգ էք գնահատում, չատ թանգ ։*

(Շար·)

ԾԱՌԱՉԻ եւ ՄԵՂՈՒԻ համար դիմեցէք՝ ընկեր **Sarkis Bilalի 7, rue du Puy, Romans (Drôme).**

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
21
ՄԱՐՏ
JEUDI
21 Mars
1935

11 ՐԴ ՏԱՐԻ - 11e Année N° 2759

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՍԱԳԵՐՈՒ ՃԱՃԱՆՈՒՔԸ

Բ.

Հրապարակաւ դրուած է հարցը,— Փարիզի ոստիկանապետութիւնը եւ իր կուսակցութիւնը, եթէ արժանապատուութեան զգացում ունին, պարտաւոր են վաստերով ապացուցանել իրենց ամբարշտութիւնը։—

«...Գաղութահայութիւնը այս 12 տարուան ընթացքին պիտի կրնար, միեւնոյն ժամանակ ներգաղթողներէն զատ, 24 անգամ 2–3000 գաղթականներ ալ փոխադրել Հայաստան, եթէ «Ցառաջ»ի ներկայացուցած կազմակերպութիւնը այդ 12 տարուան ընթացքին խաչակրութիւն բացած չըլլար ներգաղթի եղանակութեան դէմ, որուն առջեւ այսօր միայն «Ցառաջ» հարկադրուած է ծունկի գալ»։

Կուսակցական կիրքը որքան ալ ցամքեցուցած ըլլայ իրենց հոգին, անոնք, ոստիկանները, իրաւունք չունին պատմութիւնը գլխիվայր շրջելու եւ իրենց — «Հայաստանասէր»ներուն — փոքրութեան եւ ապիկարութեան մեղքը ուրիշի ճիտին փաթթելու։

Իսկ պատմութիւնը կ'ըսէ,— Ոչ մէկ հոսանք այնքան ուժգնօրէն հնչեցուց ներգաղթի պահանջը, որքան Դաշնակցութիւնը։ Իր տպաքաղութեան տակ եղած բոլոր միջոցներով։ Եւ առաջին օրէն, քար դնելով իր սրտին վրայ։

Որովհետեւ, որո՞ւ համար գաղանիք էր թէ՝ ներգաղթի քաղաքականութիւնն ալ իր որոշ անպատեհութիւններն ունէր, չը՞ջնչէ շրջան։

Արդարեւ, պատահած են պարագաներ, երբ Դաշնակցութիւնը հարկադրուեր է լուսաբանութիւններ տալ եւ դիմադրել ամբոխային տրամաբանութեան, որ չատ մը անպատեհութիւններ կը տեսնէր ներգաղթի անվերապահ պաշտպանութեան մէջ, նկատի առնելով հայրենիքին իրական կացութիւնը եւ քաղաքական պայմանները։

Այս առթիւ ի՞նչքան վիճաբանական ժողովներ, նախաձեռնութիւններ, որոնք տասն անգամ աւելի արթուն են, քան չատ մը ոստիկանական վարիչներ։

Ուրեմն մենք անդադար, կուսակցական – քաղաքական գործունէութեան բոլոր միջոցներով, ունեցանք միակնոտ կազդանչան, — Դէպի Երկիր։ Եւ անոր տրամաբանական պահանջը,— բացէ՛ք դուռները։

— Բայց դուք գժոխք ներկայացուցիք Հայաստանը, պղտորեցիք հանրային կարծիքը, հեռեւաբար եւ բնականաբար ...

Ա՛յս էր որ կ'ուզէիք ըսել, այնքան քաջ եւ անպատկառ արտայայտութեամբ։

Այստեղ ալ փաստերը ոչ թէ մեզի դէմ են, այլ ձեզի դէմ։ Բոլոր անոնց դէմ որ Հայաստան եւ ներգաղթ կը խաղան 12 տարիէ ի վեր, իբրեւ մեռասաններորդ ժամու խմաստուններ։

Լսեցէ՛ք։ Դաշնակցական մամուլը պարտականութիւն կը սեպէ հայրենիքի վիճակը ներկայացնել այնպէս ինչպէս որ է։ Դաշնակցականմամուլը չի գիտեր կեղծել։ Հ.Յ.Դաշնակցութիւնըմեզի սորվեցուցած է հետեւիլ, պըղտել, քննել, վերլուծել, եզրակացութիւններ հանել, տեսակէտներ պարզել եւ պահանջներ դնել։

Այդ աշխատանքի ընթացքին, անշուշտ վրիպումներ ալ կրնան պատահիլ։ Մենք յաւակնութիւն չունինք աշխարհի ամբողջ իմաստութիւնը, ճշմարտութիւնն ու արդարութիւնը մեզի սեպհականացնելու։ Եւ ազատ ենք ահաւոր մեղքէ մը,— ծուլացում եւ քարացում։

Արդ, եղած են չըջաններ երբ Հայաստանը, ինչպէս ամբողջ Սորհ. Միութիւնը ունեցած է իսկապէս գժոխային կացութիւն։ Եթէ ուրիշները կը սիրեն սուտ – խենդ ձեւանալ, իրաւունք չունին նոյն կործանաբեր փոքրոգութիւնը պահանջելու մեզմէ։

Հայաստանը ունեցած է — եւ դեռ ունի — վիճակներ, ուր եթէ մարդ արարածը լռէր, քարերը պիտի աղաղակէին։

Մարդկային տրամաբանութեան, հայրենասիրական պարտականութեան ո՞ր կանոնը կը տրամադրէ լռել, կեղծել, խաբել, չողոմել եւ սպրմոսներգել,—

1· Երբ թերթաչ եւ բարբարոս վարիչներ սովի կը մատնեն գիւղացի եւ բանուոր ժողովուրդ մը, արհեստական միջոցներով, ապիկարութեամբ կամ ծպլվարական մարզանքներով։

2· Երբ հարիւրաւոր քաղաքացիներ կը ձերբակալուին, կ'աքսորուին, բարբարոսական հալածանքներու կ'ենթարկուին անոտի պատրուակներով,— իբրեւց՝ բուն իսկ վարիչներուն խելագարութեանց հետեւանքով, եւ ուրիշ հաղարաւորներ ալ կը հետեւին մղձաւանջի տակ,— իբրեւ թէ թշնամի լուծի մը տակ ըլլային։

3· Երբ ամբողջ չըջան մը, քաղցի Զանգեզուրը պինթափ կ'ըլլայ վայրագօրէն, եւ ճարահատ լեռները կ'ապաստանին իր գաւակները (6–700 հոգի)։

4· Երբ հաւաքական տնտեսութիւնը (կոլխոզ) իր բարբարոսական գործադրութեամբ արիւն փսխել կուտայ հայ գիւղացիներուն, որոնք ճարահատ կը մորթեն իրենց անասունները, վնասելով եւ՛ իրենց եւ՛ երկրին։ (Դեռ չէ գտմանուած կրնուտը)։

5· Երբ տգէտ եւ ապուշ մարդիկ «Թոկից փախած» գործիչներ կը համարձակին իրենց ուզածին պէս խաղալ ոչ միայն ժողովուրդի ընկերային, տնտեսական, քաղաքական եւ ֆիզիքական կեանքին հետ, այլ եւ լեզուին, գրականութեան, դիտութեան, մինչեւ իսկ ուղղագրութեան հետ ...

6· Երբ հարիւրաւոր փախստականներ իրենց չունչը կ'առնեն դէպի Իրան, Արաքսի մէջ խեղդուելու գնով ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԵՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԲԱՐԵԿԱՄԸ ՆՈՐԷՆ ԿԸ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ՀԱԼԱԾԱԿԱՆ ՀԱՅԵՐԸ

Մեր ազնիւ բարեկամը, պ. Yves Carlier, որուն Ֆրանսերէն բողոքը Je Suis Partout-ի դէմ հրատարակած էինք մարտ 3ին, այս անգամ ալ սրտցաւ գրութեամբ մը կը բողոքէ հայ աչխատաւորներու մասին գործադրուած խտրութեանց մասին։ (« Marseille - Libre », 18 *մարտ*)։

Պ. Քարլիէ երկու մասին կը բաժնէ օտար աշխատաւորները.— 1· Անոնք որ Ֆրանսա եկած են իրենց յօժար կամքով եւ ունին հայրենիք մը ուր կրնան վերադառնալ, եւ 2· Անոնք որ եկած են ապաստանելու եւ չունին հայրենիք, ուր կարենան վերադառնալ։ Ցառաջ կը չարունակէ։

— « Մէկդի կը դնեմ առաջին շարքին պատկանող օտարականներու խնդիրը, բնութիւն միայն պարագաներ ապաստանած օտարականներու եւ մասնաւորապէս Հայերու, որոնցմէ կարեւոր գաղութ մը կը բնակի մեր նահանգին մէջ։

Նախ եւ առաջ, հարկ է ետ երթալ մինչեւ ժամանումը, աւելի ճիշդ՝ «ելք»ը (արտագաղթ) Հայերու մեր երկրին մէջ, եւ նշդել շարժառիթներ։ Անոնք իրենց յօժար կամքո՞վը եկան եւ պարզապէս հա՞ց ճարելու համար զոր չէին կրնար գտնել ուրիշ տեղ։ Ո՛չ, ընդհակառակն։ Ֆրանսա եկած Հայերը, մեկնած ըլլան Մերսինէն, Իզմիրէն, Էնկիւրիէն թէ Պոլսէն, բոլորն ալ հոս ապաստանած են ոչ թէ փրկելու համար իրենց գոյերը զոր բոլորովին լմած են, այլ փրկելու համար իրենց կեանքը որ վտանգի ենթարկուած էր իրենց երկրին տէրերուն կողմէ։ Ինչո՞ւ համար անոնք Ֆրանսա եկան, նախընտրելով ուրիշ երկիրներէ։ Հարկադրա՞ծ էին այդպէս ընելու։ Այս հարցումին ալ ոչ պատասխանելու պարտաւոր ենք։ 1920 — 1923ին —այս արտագաղթի թուականին — աշխարհը չէր տա – ռապեր տնտեսական տագնապէ։ Գերարտադրութեան տեղ արտադրութեան պակաս կար եւ բանուորները գլխու վրայ տեղ ունէին ամէն կողմ։ Եթէ անոնք նախընտրեցին Ֆրանսա եկան, պատճառը իրենց սէրն է Ֆրանսայի հանդէպ եւ եթէ Ֆրանսա լաւ ընդունելութիւն ըրաւ այն ատեն եւ նոյն իսկ հրաւիրեց, պատճառը պարզապէս այն է որ Ֆրանսա, աւանդական պաշտպանը Արեւելքի հալածականներուն, կ'ընդունէր թէ այդ ցեղը՝ զոհ յետպատերազմեան դաշնագիրներու եւ միշտ հալածական, իրաւունք ունէր մեր հիւրընկալութեան եւ միեւնոյն ատեն չէր մոռնար իր պաշտպանութեան համար զանազան նահատակներու վրայ եւ իր դրօշին ծալքերուն տակ ինկած Հայերը։

Արդ, երբ իբր 15 տարիէ ի վեր Ֆրանսա հաստատուած այս սարբին իրաւունք չեն տար աշխատանքի, ի՞նչ պիտի ըլլայ հետեւանքը։ Կարելի չէ արտասխել Հայերը, բայց որ չեն կրնար իրենց տեղէն շարժիլ, որովհետեւ — ո՞ւր պիտի երթան։ Իրենց հետ նահատակ տե՞ղը վերադառնալ։ Կարելի չէ մտածել այդ մասին, որովհետեւ անոնք «հայմաթլոս»ներ են, անհայրենիք։ Այստեղ մնան, բայց ի՞նչպէս ապրին առանց աշխատելու։ Ուրեմն ի՞նչ պէտք է ընեն այս կենսական երկընտրանքին մէջ, այսպէս երկու սուրի մէջ մնալով։

Տարբական տրամաբանութիւնը իսկոյն կուտայ պատասխանը.— Այս դժբախտներուն իրաւունք տալ վտանգելու իրենց հացը մեր երկրին մէջ, եւ վստահ ըլլալ թէ բանի մը հայ պզտիկներու կերած պատառ մը հացովը չէ որ պիտի տուժեն Ֆրանսացի պզտիկները։ Թէեւ իրապաշտ եւ եսապաշտ շրջանի մը մէջ կ'ապրինք, բիչ մը տեղ ալ զգացումին տանք, մանաւանդ երբ անոնք որոնց կ'օգնենք, երբեք ապերախտ չեն եղած մեզի հանդէպ եւ երբ բուն իսկ իրենու զօրութեամբ անոնք վերջի վերջոյ մեր երկիրը իրենցը կը նկատեն։ Չմոռնանք թէ Ֆրանսա պարտաւոր է պահպանել տկարներու հիւրընկալութեան եւ պաշտպանութեան բարի համբաւ մը, զոր ստացած է իր փառաւոր պատմութեան ընթացքին։ Մեր հանրապետականն նշանախօսքը պէտք է ըլլայ միշտ — Ազատութիւն, հաւասարութիւն, եղբայրութիւն բոլոր անոնց համդէպ որ կ'ապրին մեր օդեմիներուն պաշտպանութեան տակ։

»»»··«««

ԴԺԳՈՀՈՒԹԻՒՆ ԱՆԳԼԻՈՑ ԲՌՆԱԾ ԴԻՐՔԻՆ ԴԷՄ

»»»··«««

Երեք պետութիւններ պիտի խորհրդակցի՞ն Պերլինի այցելութենէն առաջ

=o·o=

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Փարիզի մէջ ընդհանուր յուսախաբութիւն պատճառեց Անգլիոյ բռնած դիրքը, զեմանական ծանօթ անակնկալին առթիւ։ Մանաւանդ որ, Մեծն Բրիտանիա իր ծանուցագիրը Պերլին զրկած է առանց նախապէս խորհրդակցելու Ֆրանսայի հետ։ Դժգոհութիւնը արտայայտութիւններ կ'երեւան ոչ միայն մամուլին, այլեւ պաշտօնական շրջանակներու մէջ։ Կ'րսուի թէ թէ – լադրութիւններ եղած են որ Սըր Ճօն Սայմըն Փարիզ հանդիպի Պերլին երթալէ առաջ, սակայն մերժուած է։ Միւս կողմէ, չատ հաւանաբ չընծայուիր այն լուրերուն թէ երեք պետութեանց արտաքին նախարարները մանաւանդ ժողով մը պիտի գումարեն Փարիզի մէջ, հաւաքական ձեռնարկ մը կատարելու համար։ Փարիզի անգլիական դեսպանը բացատրութիւններ տուաւ Անգլիոյ բռնած դիրքի մասին։ Լոնտոնի Ֆրանսական դեսպանն ալ լուսաբանութիւններ տուցաւ։ սակայն դժգոհութեան տպաւորութիւնը չփարատեցաւ։

Քանի մը հաւատացներ թերթերու արտայայտութիւններէն, գաղափար մը տալու համար տիրող յուսախաբութեան մասին։

Էքօթինաքս, « Էքօ տը Փառի »ի քաղաքական խմբագիրը, խստօրէն կը քննադատէ Անգլիոյ անջատ գործունէութիւնը եւ մանաւանդ Սըր Ճօն Սայմընի այցելութիւնը։ « Փարիզի մէջ կարելի չէր նախատեսել Անգլիոյ անձնատուրութիւնը Գերմանիոյ հանդէպ։ Եւ բնականաբար զարմանք եւ սրտնեղութիւն պատճառեց։ Կը թուի թէ բան չէ մնացած անցեալ փետրուարի սկիզբը մշակուած անգլոֆրանսական քաղաքականութենէն։ Չէ՞ որ երկու կառավարութիւնները պիտի խորհրդակցէին, երբ ընդունէին չհակիկ պետութեանց պատասխանները։ Արդ, Ֆրանսական կառավարութիւնը բան չէր գիտեր անգլիական ծանուցագրի մասին, մինչեւ որ արդէն Գերմանիոյ յանձնուած էր»։

« Ժուռնալ »։— « Սըր Ճօն Սայմընի ռազմավարութիւնը Պերլինի մէջ՝ տեղի կ'ունենայ այնպիսի պարագաներու մէջ որոնք ճիշդ հակառակն են այն պայմաններուն որոնք նախատեսուած էին Լոնտոնի համաձայնութեանց մէջ, երկու կառավարութեանց կողմէ »։

« Լ'Էօվր » — « Անգլիական ծանուցագրին առաքումը ինքնին խախտեց

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԽՈՐԱԳԻՐ ՉԳՏԱՑ

»»»··«««

Ձեր սիրտն ալ կը ճեղանա՞յ եր – բեմն։

Իմ սիրտս շատ կը ճեղանայ այս օրերուս,— համ հոտ չմնաց, խանդա – վառութեան գրգիռ չմնաց։ Ու սիրտս կը ճեղանայ։

Բարեբախտաբար չի պակսիր զբ – ւարճալիքը։

Երբեմն թերթ մը կ'առնեմ ու կը կարդամ,— տեսնեմ ի՞նչ կ'ըսեն ֆաշակրքութեան մեր վարպետները։ Շարունակ մեր ականջին կը պռոան, —բարեկրթութիւն սորվեցէք Եւրոպացիներէն, գիտութիւն սորվեցէք յոյս – բաղաքներու բնակիչներէն։ Ես ալ, արդարեւ, կը ջանամ բարեկրթութիւն ու գիտութիւն սորվիլ այս մեծ ազգերու մեծ մտաւորականներէն։

Անցեալ օր թերթ մը կը կարդայի, — այդ թերթը կը խմբագրէ մէկն անոնցմէ, որ մեզ մէկ ջուրով լուաց Սիտիներուն հետ։

Հասարակ լուր մը կուտար այդ թերթը։ Այսպէս կը գրէր թէ «իշխա – նաց կղզիները, որոնք կը գտնուին Սեւ Ծովու մէջ... »։ Ի՞նչ, իշխանաց կղզիները Սեւ Ծովու մէ՞ջ կը գտնուին։ Աշխարհագրութեանս վարժա – պետը, մէկ գերդոյի սպառնալիքով, ինձի գոց ընել տուած էր թէ իշխա – նաց կղզիները կը գտնուին Մարմա – րայի մէջ։ Մեր երախաներն ալ այդ – պէս գիտեն։

Բաղաքակրթութեան մենաշնորհ ունեցող Եւրոպայի մէջ, սակայն, մտաւորական մը, կ'ելլէ կը գրէ թէ իշխանաց կղզիները Սեւ Ծովու մէջ կը գտնուին։

Տակաւին չեմ յիշեր այն խելացի – ները, որոնք թէեւ մեզի Սիտիներուն չափ խելք չեն տար, սակայն Հայը կը շփոթեն Հրեային ու Թուրքին հետ։ Երեւակայեցէք որ մեր դպրոցական – ներն անգամ իրենց անուններէն իսկ կրնան ճշդել օտարներու ազգութիւ – նը։

×

Չխնդամիտ Եւրոպացիներու մեծա – մտութեան վրայ։ Ճիշդ է որ, բանի Եւրոպա կը գտնուինք, շա՜տ տգի – տութիւններ տեսանք, շատ վերագնահատութիւններ ըրինք, սակայն չեն արդարանար մեր տգիտութիւնները։

Ի՞նչ խմբագիրներ ունինք, որոնք երբ այբը տեսնեն, գոմէշի սանտր կը կարծեն։ Եւ սակայն թերթ կը հանեն, հանրային կարծիք կը վարեն, ա՜զգ կը փրկեն,— գէթ այդպէս կը յա – ւակնին։

Ու մեր խմբագրապետը տակաւին կը նեղանայ, երբ աշխատակից մը կը գրէ «գեկուցեց»։ Կը նեղանայ խմբագրին, երբ վրիպակ մը չէ տեսեր։

— Դիմացդ չե՞ս տեսներ, ա՜յ մարդ, կ'ըսեմ յաճախ, տե՛ս, հայ խմբագիրներ ունինք, որ հայերէ՞ն չեն գիտեր եւ թերթ կը հանեն։ Կ'ուզե՞ս որ օր մը առնեմ դիմացէն թերթ մը եւ ցոյց տամ ոճիրները գործուած հայերէնի դէմ։ Ա՜խ, այդ Հայաս – տանցիները, որոնք երբ Հայաստան կ'ըսեն, կարծես խանո՜ւրս կ'ըսեն, երբ կը բնաւադատեն « Հակահայաս – տանեան կուսակցութիւնը» (այս չա – կերտուած բառերուն հեղինակը փա – խուն մը կրնայ ըլլալ միայն), մարդ կը մղուի հարցնելու թէ իրենց գիտցածը ո՞ւր սորված են։ «Վանիի հաւ ուտող այս մարդիկը Հայաստանասէր դարձե՛ր՝ կարմիր կարասէն մեղր ուտել կը փորձեն, առանց կարենալ պարտկելու խմբագրի իրենց տգիտութիւնը։

ԱՐԱԶ

Ուրքաթի տեղ կիրակի՝ Թուրքիոյ մէջ

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ օրինագիծ մը կազմուած է որ շուտով պիտի ներկայացուի ազգ. ժողովին եւ որուն հաւանածայն ուրբաթի տեղ տօնական օր պիտի հռչակուի կիրակին։

որ եւ է համախորհուրդ ձեռնարկ Փարիզի, Լոնտոնի եւ Հռոմի միջեւ եւ Հիթլերի բնաջինջ այն բարոյական գոհունակութիւնը զոր կը յուսար ստանալ իր ներքին քաղաքականութեան վարկին համար»։

« Տէյլը » — « Կարելի չէ երկու կարծիք ունենալ անգլիական դաւիճին քաղաքականութեան մասին— անձնատուրութիւն՝ ճակատամարտի ամէնէն սաք չըջանին »։

« Էնթրանթան »։— Դժուար է երեւակայել թէ Սըր Ճօն Սայմըն ինչ կրնայ ըսել Հիթլերի։ Անոր ծանուցագրին մեղմ չէչտը ենթադրել կուտայ թէ վիճաբանութեան պիտի դրուի գերմանական բանակին դինուորներու թիւը։— «Երեսունեւվեց զօրաբաժինը չատ է։ Չէ՞ք ուզեր գոհանալ քսանով։ Շա՜տ քիչ է։ Թող ըլլայ քսանչրկո՜ւ... »։ Եւ Սըր Ճօն Սայմըն Լոնտոն պիտի վերադառնայ յաջողութիւն մը չհաճած ըլլալու հպարտութեամբ»։

« Փարի – Միտի » — « Մեծն Բրիտանիա իր նուրբ ռազմավարութեամբ կ'ուզէ իրաւարարի դերը ստանալ, ինչ որ միակ գերազանց մեթոտն է բաժնեւոյ տիրելու »։

Դժգոհ է նաեւ հաստատոր «Թան»։ Իր երէկուան խմբագրականին մէջ, կիսապաշտօնական օրկանը դիտել կուտայ թէ անգլիական կառավարութիւնը կ'ուզէ մինչեւ ծայրը երթալ, հաշտարար քաղաքականութեան մէջ։ « Եւ սա – կայն, դիտելի է որ անգլեւգերմանական բանակցութիւնները պիտի կատար – ուին այնպիսի պայմաններու մէջ որոնք աննախընթաց են դիւանագիտական պատմութեան մէջ։ Ի՞նչպէս կարելի է արդիւնաւորապէս քննել համաձայնութիւն մը սպառազինութեանց մասին, որ տեղը պիտի բռնէր Վերսայլի դաշնագրին ե· գլուխին, երբ Գերմանիա կատարուած իրողութեան մը առջեւ կը դնէ Եւրոպան։ Ի՞նչպէս կարելի է բանակցիլ ընդհանուր ապահովութեան մասին, երբ Գերմանիա բացէ ի բաց կը բռնադրէ Վերսայլի դաշնագրին էական տրամադրութիւնները։ Վերջապէս, ինչպէ՞ս կարելի է նախատեսել Գերմանիոյ վերադարձը դէպի Ազգերու Դաշնակցութիւն, երբ այդ պետութիւնը դիտակցաբար կը ձախողեցնէ Ժընեւի բոլոր ձեռնարկները եւ բրսօրէն կը բռնադրէ 1919ի դաշնագիրը որուն կը պարտի իր գոյութիւնը Ազգ. ժողովը։ Աստնք վիրաւորիչ հարցումներ են միջազգային կարծիքին համար, ճիշդ այն պահուն երբ կը սկսին Ֆրանքեւանգլիական խօսակցութիւնները »։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԲԱՂՈՔԱԳԻՐԸ

— . —

Նախաբարական խորհուրդը արտակարգ նիստ գումարեց երէկ առաւ եւ վաւերացուց Պ. Լաւալի պատրաստած պատասխանը, որ պիտի ուղղուի Գերմանիոյ։ Պատասխանը Պերլին հասած պիտի ըլլար հիմա օրին։ Միւս կողմէ, Փարիզի մէջ ամէն միջոց կը փորձեն, որպէսզի գոնէ այս հարցի մասին գործակցութիւն հաստատուի Անգլիոյ եւ Իտալիոյ հետ։ Հետեւաբար անընդհատ կը բանի Փարիզի եւ միւս մեծ մայրաքաղաքներուն միջեւ։ Դեսպաններու երթեւեկներն ալ իրարու կը յաջորդեն։ Առջի օր արտաքին նախարարին այցելութիւն տուին անգլիական գործակատարը եւ խորհրդային դեսպանը։ Միեւնոյն պատկերը Լոնտոնի եւ Հռոմի մէջ։

(Հետեւեալ շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆԱՄԱԿԱՆ ՄԱՐԴԻԿ

ՄԱՐՏԻ 1-Ի ՅԵՂՈՒՄԻՉԻ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԻ ՍԱՀՄԱՆԸ

— o–o —

Նիկոլ Աղբալյանի մասին մենք առաջին անգամ լսեցինք 1919 թ. գարնանը, երբ Ռուսաստանի հեղափոխական ալիքը հասավ Կովկաս, և Թիֆլիսում ստեղծվեցին բանվորական ու զինվորական պատգամավորների սովետներ։ Նիկոլը այդ ժամանակ 19 տարեկան էր։ Նա ընդունվել էր Թիֆլիսի ռազմական դպրոցը, որ ավարտելուց հետո նա պետք է դառնար սպա։ Բայց հեղափոխությունը նրան ուրիշ ճանապարհ ցույց տվեց։ Նա դարձավ հեղափոխական։

Նիկոլ Աղբալյանի հայրը՝ Ստեփան Աղբալյանը, ծնունդով Ղարաբաղից էր։ Նա ապրում էր Թիֆլիսում, ուր և ծնվել էր Նիկոլը։ Ստեփան Աղբալյանը հարուստ մարդ էր։ Նա ուներ մի մեծ գործարան, որ արտադրում էր ֆիլտրեր ջրաղացների համար։ Ստեփան Աղբալյանը ուներ նաև մի մեծ տուն, որի մի մասը նա վարձով էր տվել։ Նիկոլի մայրը՝ Մարիամ Աղբալյանը, ծնունդով Ղարաբաղից էր։ Նա ուներ մի մեծ տուն Ղարաբաղում, որի մի մասը նա վարձով էր տվել։

Նիկոլը ծնվել է 1900 թ. հունվարի 12-ին։ Նա ուներ մեծ քույր և երկու փոքր եղբայրներ։ Նրանց տունը Թիֆլիսում գտնվում էր Ալեքսանդրովյան պողոտայում, մի շատ գեղեցիկ տեղում։ Այդ պողոտայի մոտ էր գտնվում նաև Նիկոլի դպրոցը։ Նիկոլը սովորում էր լավ, և ուսման տարիներին նա ոչ մի անգամ չէր ստացել վատ նշանակություն։ Նա սիրում էր կարդալ, և կարդում էր շատ։ Նրա սիրելի հեղինակներն էին Ջեք Լոնդոնը, Մարկ Տվենը, Ֆենիմոր Կուպերը, Վալտեր Սկոտը, Ալեքսանդր Դյումա-հայրը, Ալեքսանդր Դյումա-որդին, Վիկտոր Հյուգոն, Ռոմեն Ռոլանը, Անատոլ Ֆրանսը, Ալֆոնս Դոդեն, Գի դը Մոպասանը, Ռուդյարդ Կիպլինգը, Ջեք Լոնդոնը, Ֆրիտյոֆ Նանսենը, Ֆրիդրիխ Շիլլերը, Գյոթեն, Հայնեն, Բայրոնը, Շելլին, Կիտսը, Շեքսպիրը, Ալեքսանդր Պուշկինը, Միխայիլ Լերմոնտովը, Նիկոլայ Գոգոլը, Ալեքսանդր Գրիբոյեդովը, Իվան Տուրգենևը, Ֆյոդոր Դոստոևսկին, Լև Տոլստոյը, Անտոն Չեխովը, Մաքսիմ Գորկին, Վլադիմիր Կորոլենկոն, Ալեքսանդր Կուպրինը, Ալեքսանդր Սերաֆիմովիչը, Դեմյան Բեդնին, Վլադիմիր Մայակովսկին, Սերգեյ Եսենինը, Ալեքսանդր Բլոկը, Ալեքսանդր Ֆադեևը, Ալեքսանդր Սերաֆիմովիչ

ՎԱՍԻԼԻ, ԼԵՎՈՆ ՈՒՏԱՀ ՎԱՍԻԼԻ

ՊՈՂՈՍԱՅԻՆ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ

— Ինչ է պատահել, որ ես չեմ լսում ձեր ձայնը, պարոն Վասիլի։

— Ա՛խ, սիրելի պարոն Ուտահ, ինչպե՞ս կարող եմ ես ձայնս բարձրացնել, երբ ամեն կողմից ինձ վրա են հարձակվում։ Ես ինքս ինձ չեմ ճանաչում։ Ես, որ միշտ հանգիստ եմ եղել, ինչպե՞ս կարող եմ հիմա ինձ զսպել։ Ես, որ միշտ ինձ զսպել եմ գիտեց

Ֆրանսայի դիրքը հիմնուած է հետեւեալ դիւաւոր կէտերուն վրայ.— 1. Բողոք.— 2. Մորմրդակցութիւն Փարիզի, Լոնտոնի եւ Հռոմի միջեւ.— 3. Արտակարգ նիստի հրաւիրել Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը: Ամէնէն դժուար խնդիրն է այս երեք ձեռնարկները կատարել համաժորհուրդ (Անգլիա, Իտալիա, Ֆրանսա), համաձայն Հռոմի եւ Լոնտոնի պայմանագրու-թեանց: Քանի որ անգլ. կառավարութիւնը աճապարեց անջատ ծանուցագիր մը ուղղել Գերմանիոյ, ճշդելու համար Սըր Ճօն Սայմընի ճամբորդութեան խընդիրը, Ֆրանսա եւ Իտալիա հարկադրուած են իրենց բողոքները Պերլին ղրկել անջատաբար: Հակառակ տրուած հերքումներուն, կ'ըսուի թէ Անգլիա նախաձեռնութիւնը պիտի ստանձնէ անգլ-իտալական խորհրդակցութեան մը, որպէսզի թիւրիմացութիւնները չծագին իր անջատ ձեռնարկին առթիւ: Այս ժողովը, եթէ գումարուի, լայնօրէն պիտի քննէ ի հարկին Ազգերու Դաշնակցութեան դիմելու խնդիրը:

Կ'ըսուի թէ երեք պետութեանց խորհրդաժողովը պիտի գումարուի հիւսիսային Իտալիոյ մէկ քաղաքին մէջ, այս չաբթու իսկ:

Ի՞նչ կը խորհին Լոնտոնի մէջ

Անգլիոյ նախարարական խորհուրդը իր սովորական նիստը գումարեց եւրկու, խորհրդակցելու համար օրուան հարցերու մասին: Նկատի առնուեցան չորս պարագաներ.— 1. Օգտակա՞ր է հապճեպ ժողով մը գումարել Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ հետ, Սըր Ճօն Սայմընի ճամբորդութենէն առաջ.— 2. Կամ աւելի լաւ չէ՞ որ Սըր Ճօն Սայմընն նախ Փարիզ հանդիպի, յետոյ Իտալիա չտապէ, Պերլին երթալէ առաջ.— 3. Անհրաժե՞շտ է որ Պ. Լավալ փութացնէ իր ճամբորդութիւնը դէպի Մոսկուա.— 4. Արդեօք նպատակայարմար չէ՞ յապաղել - կայ ապրիլին յետաձգել երեք պետութեանց խորհրդաժողովը, մինչեւ որ վերջացած ըլլան անգլիւդերմանական, անգլեւաւստական եւ Ֆրանքեւաւստա-կան խորհրդակցութիւնները:

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Ֆրանսական, իտալական եւ խորհրդային դեսպանները առաջարկած են Սըր Ճօն Սայմընի՝ ամէն պարագայի մէջ խորհրդակցութիւն մը կատարել Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ:

Ուշագրաւ պարագայ մը եւս.— Մորմրդային իշխանութիւնը կը պնդէ որ Պ. Լավալ փութացնէ իր այցելութիւնը, իսկ անգլիական կառավարութիւնը չուզեր որ զուգադիպին իր ներկայացուցիչներուն եւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարին այցելութիւնները:

Ախորժակները կը բացուին...

Գերմանական կառավարութեան պայթեցուցած ռումբը — պարտաւորիչ դինուորութիւն — բացած է բոլոր պարտեալ երկիրներու ախորժակը: Այս-պէս, հունգարական մամուլը նորէն կ'արծարծէ դաշնագիրներու վերաքննութեան խնդիրը, եւ կը պահանջէ որ իրենց երկիրն ալ օգտուի Գերմանիոյ օրի-նակէն: Զախջախուած Աւստրիան անդամ չորս բացած է աչքերը: Մարտ 19ին պաշտօնական գեկոյց մը հրատարակուեցաւ, Գերմանիոյ վերազինման առ-թիւ: Գեկոյցը կ'ըսէ թէ աւստրիական կառավարութիւնը միշտ հետեւեալ սկզբունքն ունեցած է,— Քառանուել ուրիշ երկիրներու նեբքին գործերուն: Այժմ ալ պատճառ չի տեսներ, ոչ ալ ինքնիրեն իրաւունք կուտայ քննադատելու Գերմանիոյ վերջին զինուորական անօրինութիւնները: Աւստրիան ալ այն երկիրներէն է որոնք հարկադրուեցան զինաթափ ըլլալ, հաշտութեան դաշնագիրներով: Եւ սակայն, Աւստրիա միշտ հաւատարութիւն պահանջած է, միշտ այն յոյսը յայտնելով թէ կարելի է գայն ստանալ բանակցութիւններով: Կառավարութիւնը որոշած է պաշտպանել Աւստրիոյ անկախութիւնը, տրա-մադրելի բոլոր միջոցներով: Իսկ ատոր համար անհրաժեշտ է իրաւունքի հա-ւատարութիւն:

Կուսակալը ջարդուփշուր եղած է իր բոլոր հետեւորդներով

Մարտ 19ին վերջնապէս հաստատուեցաւ թէ ջարդ ու փշուր եղած են հա-սարակածային Ափրիկէի կուսակալ Պ. Էտ. Ռընաո, կինը եւ երեք սպաներ, որոնք օդանաւ նստած էին անցեալ ուրբաթ օր, եւ կը փնտռուէին այդ օրէն ի վեր: Տասնէ աւելի օդանաւեր չարժման մէջ դրուած էին Ափրիկէի մէջ: Երեք-չաբթի օր, պելժիական օդանաւ մը Քոնկոյի մէջ դաւ չախչախուած օդանաւը եւ ուղեւորներուն դիակները:

Արկածեալ օդանաւը, որ երեք չարժանիւ ունէր, ամբողջովին մետաղեայ կառուցուածքով, բոլորովին աչնչացած էր, գլխիվայր խրելով հողին մէջ: Երբ թռիչքը սկսաւ, թանձր մշուշ մը կը տիրէր եւ փոթորիկ մը կը սպառնար: Կը կարծուի թէ մեքենավարը մոլորին մէջ կորսնցնելով իր ուղղութիւնը, չէ կրցած վարել օդանաւը որ դահավիժօրէն իյած է գետին:

Այս դէպքը խոր յուզում պատճառեց Փարիզի մէջ, մանաւանդ որ Պ. Ռընաո դաւակն ալ գոհ դացած էր օդանաւային արկածի մը, 1933ի Ծնունդին, դարձեալ մշուշի պատճառով: Կուսակալը 51 տարեկան էր, եւ նախապէս նա-հանգապետ Սէնի (Քիսմիի օրով): Երբ այս վերջինը պաշտօնական եղաւ փե-տրուարեան դէպքերուն առթիւ, ինքն ալ հրաժարեցաւ բարեկամութեան սի-բոյն: Ցետոյ փոխադրուեցաւ Ափրիկէ: Սկիզբէն իսկ արագօրէն յառաջա-ցած պետական ասպարէզին մէջ: Միեւնոյն ատեն բանաստեղծ էր, երաժիշտ եւ հնագէտ: 1933ին կնութեան առաւ այրի մը, Տիկին Միչէլ Վինպրըն, որ ու-նէր 600 միլիոն հարստութիւն եւ որ սակայն նախընտրեց հրաժարիլ իր սովորութիւններէն եւ հետեւիլ ամուսնին: Տիկինը դէչ նախապգացումներ ու-նեցած էր քանի մը անգամ:

Աւելի խոհ հազար երեւոյթներ ձերբակալուած Լէնինկրատի մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն մարտ 19 թուականով.— Աւելի քան հազար հո-գի ձերբակալուեցան Լէնինկրատի մէջ, վերջին քանի մը օրերու ընթացքին եւ աքսորուեցան: Կալանաւորներուն մէջ կը գտնուին նախկին իշխաններ, պա-նուականներ, դիւանագէտներ եւ զօրավարներ: Բոլորն ալ կ'ամբաստանուին թէ խախտած են անցագրի օրէնքը, իսկ շատեր ուրիշ յանցանքներով ալ կը մե-ղադրուին: Ներքին գործավարութեան պաշտօնական գեկոյցին համաձայն, բոլորն ալ գատի պիտի յանձնուին, իբրեւ մեղսակից հակախորհրդային գոր-ծունէութեան, ի հաշիւ օտար պետութեանց: Կալանաւորներուն մէջ կան 41 նախկին իշխաններ, 33 կոմսեր, 76 պատուոյներ, 35 գործարանատէրներ, 68 հո-գատէրներ եւ վաճառականներ, 142 դիւանագէտներ, 547 զօրավարներ եւ բարձրաստիճան սպաներ, 113 ոստիկանական պաշտօնեաներ, բոլորն ալ նախ-կին (ցարական):

Հապէշիստան քողոքից Իտալիոյ դէմ

Հապէշական կառավարութիւնը պաշտօնապէս դիմեց Ազգերու Դաշնակ-ցութեան, համաձայն ուխտի 10 եւ 15 յօդուածներուն, գանգատելով թէ «Իտալիոյ կատարած զօրաշարժին եւ զինուորներու անընդհատ առաքման հետե-ւանքով, այնպիսի վէճ մը ծագած է որ կրնայ խզման յանգիլ»: Ազգերու Դաշ-նակցութեան ընդհ. քարտուղարը անմիջապէս հեռագիրներ ուղղեց երկու կա-ռավարութեանց, որպէսզի զգուշանան այնպիսի քայլերէ որ կրնան ծանրացնել կացութիւնը: Մեծ մտահոգութիւն կը տիրէ պաշտօնական շրջանակներու մէջ, եւ նոյնիսկ կը վախցուի որ Իտալիա բաշուի Ազգերու Դաշնակցութենէն, աւելի բարդացնելով կացութիւնը:

Գերմանիա կը շարունակէ իր ճամբան...

Հակառակ եղած բողոքներուն, Գերմանիա կը շարունակէ զօրացնել իր ապառազինումները ու կատարելագործութիւնները:

Ուշագրաւ ռազմախրօճ մը կատարուեցաւ երեքշաբթի գիշեր: Ամբողջ հա-դաբը թաղուեցաւ մթութեան մէջ, գիտական միջոցներով, փորձելու համար օդանաւային յարձակման հնարաւորութիւնները: Քաղաքին 120,000 լամ-բարներէն 15,000ը միայն վառուած մնացին, այն ալ ծոպարկեալ: Եւ հաստատ-ուեցաւ որ բան չերեւար 2000 մէթր բարձրութեան վրայ, հակառակ լուսնի լոյսին: Այդ պահուն օդանաւերը հետազօտութիւններ կը կատարէին քաղաքին վերեւ:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Պելժիոյ ԴԱՀԼԻՃԸ հրաժարեցաւ, չկարենալով դիմանալ անտեսական - եւ ֆինանսական տագնապին: Պելժիական Ֆրանքը՝ պէլկան, ծանր անկում ունեցաւ Փարիզի սակարանին մէջ:

25 ՀՈԳԻ ՍՊԱՆՆՈՒԵՑԱՆ եւ 97 հոգի վիրաւորուեցան Քարաչիի մէջ (Հնդկաստան), երբ գօրքը կրակ բացաւ 100,000նոց խլամ ամբոխի մը վրայ, որ բուռն ցոյցեր կը կատարէր կրօնական մը գլխաւորութեամբ: Մահապարտ սպաննած էր Հնդիկ մը, առարկելով թէ անարդական գիրք մը գրած է Մու-համմէտի մասին:

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ երեք թեթեւ ցնցումներ զգացուեցան Մարսէյլի մէջ, է-րեքշաբթի առտու: Ցնցումը զգացուեցաւ նաեւ Թուլոնի եւ Կրընոպլի մէջ:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

Անիէնի Արամ Երեքհոգիանէի ժողովը այսօր Հինդշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Պէքոյի կայարանին դիմացի նոր հաւաքատեղին:

Գահատ

Լիոնի «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 181 Գուր Լաֆայէթ, Ջարդարեան Գրադարանին մէջ:

ՓՕՆ ՏՕՊՆԱՅԻ «Կորիւն» Երեքհոգիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին Գրադարանի սրահին մէջ:

Կը խնդրուի Սէն Փիէռի «Վրէժ» խումբի ընկերներէն, որոշուած ժամուն ներկայ ըլլալ: Կարեւոր օրակարգ:

ՓՐԻՎԱՅի եւ Շրջանի «Յառաջ» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին այս Շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 2ին Շալաժոնի մէջ:

Սէն Թ'Էթիէնի «Անտօք» Երեքհոգիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին «Գուրեան» Գրադարանը:

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ-ՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԹԷՅԱՏԵՐԱԿԱՆ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18ի ԱՌԹԻՒ

կազմակերպուած՝ Հ. Դ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ

Ռոստոմ, Իշխան, Քրիստափոր, Աղբիւր Սերոբ եւ Վահագն

Երեքհոգիտեներու եւ Խումբերու կողմէ

եւ հովանաւորութեամբ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

Տեղի պիտի ունենայ այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին

4. Rue St. Jacques, սալօն Սէն Ժաքի սրահին մէջ

կը նախագահէ ընկեր ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

կը խօսի ընկեր Գ. ՀԻՒՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ձոխ բաժին, երգ, մեներգ, արտասանութիւններ եւ զանազան անակնկալներ:

Դրախքերու մասնակցութեան համար 3 ֆրանք:

ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ **ԿՈՄՈՒՏՈՒՍ** ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳԱՀԱՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Տեղի կ'ունենայ ՄԱՐՏ 23 Շաբաթ գիշեր ժամը 9ին միչեւ լոյս

«Aéro-Club de France»ի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

6, Rue Galilée, 6. Paris (16). Métro: Boissière.

ԵՐԳ, ՊԱՐ, ՋԱՒԵՇՏ եւ ՀԱՃԵԼԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

Orchestre «ARIS»

Ճոխ **Buffet**, աւքեռի սպասարկութիւն (Պ. Եսայի Ղազէրեանի կողմէ),

ՄՈՒՏՔ 10 ՖՐԱՆՔ

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻԻՆ

Աչիկ եւ Roland Dubrulleները իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն սիրելի ԼՈՐԵՏՏԱՅի մահուան առթիւ իր վշտաբեկ ամուսնոյն՝ Մանուել Մարութեանի, Տիկին Վարդանոյշ եւ Պ. Բագրատ Յովհաննէսեաններուն, իրենց քեռակնոջ եւ քեռուն՝ Յասմիկ եւ Տոքթ. Մնացականեաններուն, եւ իրենց մեծ հօր ու մեծ մօր՝ Նանաջան եւ Սողոմոն Մնացականեաններուն:

Փարիզ, 20 մարս 1935

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

24 *Մարտ, կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 3ին*

Դարակեօզեանի սրահին մէջ, 45 Rue de la Défense. Իսի լէ Մուլինօ.

Métro: Mairie d'Issy.

Ն. ՊԵՇԻԿԵԱՆ մեծ պատրաստութեամբ եւ մասնակցութեամբ ԲՅՐԻԼՈՅՏԵԱՆի եւ կարող ուժերու կը ներկայացնէ *Սիմոն Լքմէքճեանի*

«ՏԱՅԻ ԿԱՐԱՊԵՏ» (գաւեշտ 3 արար)

Տիճդիի եւ զուարճութեան օր մը Իսի լէ Մուլինոյի մէջ,

Տէղերու գիներ 5 եւ 3 ֆրանք:

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած *Հ.Մ.Ը.Մի ՓՈՐԻՋԻ ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ*

Կիրակի 24 Մարտ կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

Théâtre Renée Maubel*ի մէջ*, 10, Rue l'Orient, Paris. Métro Blanche

Կը ներկայացուին Լօրտ Պէյրն բառւ կ'այցելէ Կրիայ խմբակին (*գաւեշտ 1 արար*), *15* օրուայ բանակումի մը հաստատումը (*գաւեշտ 1 արար*) եւ Տ. ձիագօմէթթիի *ՔՈՐՐԱՏՕՆ* (ոդր. 5 արար)։

Կարմրամորթներու պատկեր. մարզանք եւ բուրգեր:

Տոմսերու գիներ Ա. կարգ 10 ֆր. Բ. կարգ եւ օթեակ 7.50 Գ. կարգ 5 ֆր.

ՅԱՒԵՇՏԵՐ

Ֆր. Կ. Ժաչի Փարիզի մտանճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամ - անդամուհիները եւ հաւակիրները այս Շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Օր. Ֆէրմանեանի բնակարանին մէջ, 11 բիս տը լ'Էքօլ տը Մէտըսէն, Փարիզ (6)։ Մէթթրօ Օտէոն։

ՓՈՐԻՋԻ Առաքելարանի Հայրենիքէ. Միութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները այս Կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, 40 Բիս տը Պէլվիլ, մէթթրօ Պէլվիլ։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Ներկայներու թիւը մեծ-մասնութիւն պիտի համարուի։

Կ. ԽԱՉԻ ԻՄԻՒ ժառանգիւղի ժողովը վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին իր դպրոցին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Բարձր-Հայքի Հայր. Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը այս Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Grand Bar du Printemps, 44 Bld. de la Paix: *Կը խնդրուի զործօն եւ օժանդակ անդամներէն անպայման ներկայ ըլլալ սոյն կարեւոր ժողովին։ Օրակարգ.— Միացեալ բարոյական եւ նիւթական հաշուետուութիւն, զեկոյց գործագրկութեան առթիւ մեր ունեցած գործունէութեան մասին, ընտրութիւն նոր վարչութեան եւ ընթացիկ հարցեր։*

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Կ'ՈՒԶՈՒԻ հայ գործաւոր մը փարիզի արուարձանի մը մէջ պարտիզպանութեան, պահապանութեան եւ քիչ մըն ալ տնական գործերու համար։ Աջմիջապէս դիմել Maison Nichan (Epicerie), 38, rue de Bellefond. Paris (9).

ԳԱՁԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ձանչուած է իր առաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի մեծ վաճառանիշը կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է Թորուժուռ, բնական անիսոնի խառնուրդով, եւ խաղողի հիւնով, ելաչխատուրած է քիմիական ամէն բաղադրութիւնէ զերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին Մեծաքանակ գնումներու համար դիմել՝

Արտօնատէր

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

48, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

Եւեթ DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիոնի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ՝

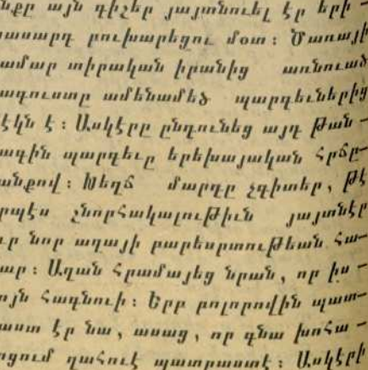
D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ՝

M.M. H. Khatchadourian et Danielian

24, rue Assalit. Nice (A. M.)

Le Gérant: H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13)

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

«ԾԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (47)

ԹԱՂԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

»»»··«««

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

— Լաւ բանը լաւ էլ գին կ'ունենայ, պատասխանեց քաւոր Պետրոսը։ — Բայց թող ես կոյր աչքերով ներկայանամ Մուհամմէտի դրախտում, եւ թող յաւիտեան զուրկ մնամ մեծ մարգարէի լուսապայծառ դէմքը տեսնելուց, եթէ սուտ լինեմ ասում։— Այդ պատուական գոհարները ես բոլորովին կէս գնով եմ տալիս ձեզ։

Նա սկսեց արծաթեայ տուփի մի-ջից մէկ - մէկ գուրս բերել փայլուն գոհարները, որոնք ճրագի լոյսի առջեւ ասղերի նման վառւում էին։ Ես չլացած մնացի։ Ոչ սակաւ չլացաւ եւ երիտասարդ բուխարեցին, բայց վաճառականական խորամանկութեամբ իւր հիացմունքը թաքցնելով, պատասխանեց նա.

— Դուք հաւատացնում էք, թէ կէս գնով էք տալիս, բայց ես բաւական թանգ եմ գնում։ Իմ առաջարկած գինը պակաս գին չէ։ Աւելի լաւ կ'անէք, որ ընդունէք եւ այս րոպէիս վերջացնենք գործը։

— Ձեզանից, որպէս մի հմուտ վաճառականից, անսերելի է այդ լսել։ Մի՞թէ կարելի է այս ասպիճան ստոբացնել իմ գոհարների արժէքը, ասաց քաւոր Պետրոսը եւ դժգոհութեամբ սկսեց թանկագին քարերը կրկին դարսել արծաթեայ տուփի մէջ։

Պէտք է ասել՝ որ երիտասարդ բուխարեցին ամենեւին հմտութիւն չունէր առհասարակ վաճառականութեան մէջ, մանաւանդ գոհարներ ճանաչելու կամ գնահատելու մէջ։ Քաւոր Պետրոսը կամեցաւ միայն չղոթքարել նրան։ Հարուստ հօր միակ զաւակը լինելով, նրան առաջին անգամ վաճառականութեամբ օտար աշխարհ էին ուղարկել, նրա բախտը փորձելու համար։ Եւ որպէս խորհրդատու, անփորձ երիտասարդի հետ դրել էին նրա ծերունի գայեակին, որը այն գիշեր ուրիշ տեղ հիւր էր գնացած։ Բայց ծերունի գայեակի ներկայութիւնը այժմ այնքան հարկաւոր չէր, որովհետեւ գոհարների մասին բանակցութիւնը սկսուել էր մի քանի օր առաջ, եւ ծերունի գայեակը գանազան հսկացող ակնավաճառների ցոյց էր տուել։ գնահատել էին գոհարները։ Տարբերութիւնը քաւոր Պետրոսի պահանջածի ու նրանց առաջարկածի մէջ հինգ հազար րուբլի էր միայն։ Քաւոր Պետրոսը երկու հազար էլ գիջում արեց, եւ վերջնական գինը յայտնելով, ասաց.

— Քանի հազար րուբլի, բոլորակ թիւ է, մի կոպէկ անգամ չեմ պակասացնի։

Երիտասարդը համաձայնուեցաւ եւ հրամայեց իր գործակատարին իւ-կոյն համարել փաղերը։ Քաւոր Պետրոսը առացաւ եւ յանձնեց գոհարները, ասելով.

— Թող ես Մուհամմէտի սուրբ ատամը կոտրող չարագործներից մէկը լինեմ, եթէ սուտ լինեմ ասում, — որ այդ առեւտուրի մէջ ոչ միայն վաստակ չունեցայ, այլ բաւական վնաս եմ կրում։ Ես այս գոհարները գնել եմ Հնդկաստանում մի հարուստ ագջայից քսանեւհինգ հազար րուբլով։ Իսկ այժմ փոխարէնը ստանում եմ միայն քսան հազար րուբլի։ Ես վնասուեցայ, բայց տացէ Աստուած, որ դուք մէկին հազար օգուտ վեր առնէք։

— Ցոյս ունեմ, ասաց երիտասարդը ինքնաբաւական ժպիտով։— Դուք բարի մուսուլման էք, ձեզանից կարելի է «խէյր» սպասել։

— Հաւատացէք, որ այդպէս է, դուք չէք սխալւում, պատուելի պարոն, պատասխանեց քաւոր Պետրոսը մի առանձին ջերմեռանդութեամբ։— Երբ յաջողութեամբ կը վերադառնաք ձեր հայրենիքը, խնդրեմ կը տեսնէք իմ ձեռքի օրհնութիւնը. դուք այդ գոհարներից մի քանիսը կ'ընծայէք Բուխարայի էմիրին եւ նա անպատճառ կը տայ ձեզի մի քանի պատուոյների նահանգապետութեան պաշտօնը եւ դուք ձեզ իւր վէզիր կը նշանակէ։

Բուխարեցին սկսեց ուրախ - ուրախ ծիծաղել։ Գուցէ այդ իսկ նպատակով գնեց նա գոհարները։

Քաւոր Պետրոսը (այսինքն խորամանկի ակնավաճառ Մաշադի - Մուհամմէտ - Ղուլի - աղան) բարի գիշեր ասելով, հեռացաւ։ Ես չիբուխը ձեռքում հետեւեցի նրան։

Դրսում եղանակը բոլորովին փոխուել էր։ Անձրեւը հեղեղի նման թափւում էր։ այդ պատճառով փողոցներում մարդիկ հազիւ էին երեւում։ Փիչերը այնքան խաւար էր որ եթէ մատդ կոխելու լինէիր մէկի աչքը, բնաւ չէր տեսնի։

Քաւոր Պետրոսը հրամայեց ինձ հետուից հետեւել իրան։ Նա գնաւ նոր վարձուած քաթար ծառային բաղաքնիբից դրանը։ Աղան նրան նեղ տարաւ։ Ձրագները վառուեցան։

Այդ միջոցին ես անցայ խանութի դռնից։ Ծառան տեսաւ ինձ եւ ճանաչեց։ Իմ այնօրուան վկայութիւնը նրա հաւատարմութեան վերաբերութեամբ, երեւում էր, այնքան գրաւել էր նրա սէրը դէպի ինձ, որ խեղճը մոռացել մի բանով երախտամոռացի լինել։ Նա չկամեցաւ, որ ես անձրեւի տակ մնայի, հրաւիրեց իր մօտ։ Ես հրաժարուեցայ պատասխանելով, թէ չեմ կարող նեղս մտնել, գուցէ նրա պատկին հաճելի չէր լինի այդ։ Նա ասաց, որ այդ մասին պղայից թոյլտուութիւն կը խնդրէ։ Ի հարկէ, տացաւ թոյլտուութիւնը։

Ծանուցը ունէր մի քանի բաժանմունքներ. մենք գնում էինք ծառայի սենեակում։ Այդ ժամանակ միայն ես մոռացել հարցրել նրա անունը։

— Ասկէր, ձեր ոտքի հողը, ասաց նա։

Ասկէրը բոլորովին մոքրուել էր բաղանիքում, նրան հարկաւոր էր մի լաւ հագուստ, որ օրինաւոր սպասաւորի կերպարանք ստանար։ Աղան ընծայեց նրան նոյն հագուստը, որով ինքը այն գիչեր յայտնուել էր երիտասարդ բուխարեցու մօտ։ Ծառայի համար սիրական իրանից առնուած հագուստը ամենամեծ պարզեւներից մէկն է։ Ասկէրը ընդունեց այդ թանկագին պարզեւը երեխայական հրճուանքով։ Ինձ մարդը չգիտեր, թէ որպէս չնորհակալութիւն յայտնէր իւր նոր տպաւորութեան համար։ Աղան հրամայեց նրան, որ իւ-կոյն հագնուի։ Երբ բոլորովին պատրաստ էր նա, ասաց, որ գնա խոհանոցում դահուկ պատրաստէ։ Ասկէրի հեռանալուց յետոյ քաւոր Պետրոսը ինձ կանչեց իւր մօտ։

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
22
ՄԱՐՏ
VENDREDI
22 Mars
1935

ԺԱ ՐԴ ՏԱՐԻ - 11e Année N° 2760

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՍԱԳԵՐՈՒ ՃՂՃՂՈՒԿԸ

Գ.

Դաշնակցութիւնը իր առանձին տեսակէտներն ունենալով Հայաստանի կարգուսարքի, անոր վարչական հետեւած քաղաքականութեան եւ հայկական դատի պահանջներու մասին, անընդհատ կ'արծարծէ գանոնք, եւ աշխատանքներ կը կատարէ համախմբելու անոնց կացութեան պահանջներուն։

Այդ աշխատանքներուն մաս կը կազմէ պարզաբանումը մեր հայրենիքի բուն կացութեան, օգտուելով իր սեփական միջոցներէն եւ խորհրդային հրատարակութիւններէն։

Եւ արտասահմանի մէջ դուք պիտի չկրնաք ցուցնել ուրիշ թերթ, որ դաշնակցական մամուլին չափ ուշադրութեամբ եւ յարատեւութեամբ հետեւի հայրենիքի անցուդարձին, պատկերացնէ անոր չարն ու բարին, վերլուծէ երեւոյթներն ու դէպքերը։ (Գիտակցաբար զանց կ'առնենք բանուորական կամ հօկեան օրկան – ները, որոնք ի բնէ եւ ի պաշտօնէ սահմանուած են տարբեղելու ամէն բան)։

Իրրեւ ընդհանուր ուղղութիւն, մէկ է Դաշնակցութեան եւ իր մամուլին դիրքը,— Մնալով ընդդիմադիր, չարունակել գաղափարական պայքարը, վեր հանել սեւն ու ճերմակը, լուսաբանել հանրային կարծիքը, ղգաստութեան հրաւիրել երեւանցիները, եւ առանց վերապահութեան ուժ տալ երկու հիմնական եւ սահմանադրական պահանջներու,— ներդաշնակութիւն եւ վերաչինութիւն։

Դժբախտաբար, երկու պահանջներն ալ այնպէս դասաւորուած են որ, Դաշնակցութիւնը չի կրնար ուղղակի եւ գործօն դեր կատարել, այս գործին, ինչպէս ուրիշ պարագաներու մէջ։

Կարճամիտ եւ անպարկեշտ մարդիկ արտասահմանի ժողովուրդը բաժնած են երկու մասի,— Հայաստանի «բարեկամ» եւ «թշնամի»։

Բարեկամ ես, եթէ «թմմէննահ» կ'ընես երեւանի, մինչեւ դեռատին խոնարհելով։ Այլապէս, կը դառնաս թշնամի։ Հակահայաստանեա՞ն ...

Ուրիշ խօսքով, ինչպէս Հայաստանը «սիրելու» իրաւունքը, նոյնպէս ներդաշնակ կազմակերպելու պարտականութիւնը վերածուած է պապենական ժառանգութեան։ Անձեռնմխելի մնացած չնորհը «բարեկամ»ներուն։

Եթէ ներդաշնակ իրաւունքը ծխախոտի մենաշնորհ ըլլար, աւելի դաժան պայմաններով արուած չպիտի ըլլար, քան կը տեսնենք տարիներէ ի վեր։

Ուրեմն Դաշնակցութիւնը չի կրնար ոչ թէ ներդաշնակ կազմակերպել իր նախաձեռնութեամբ, այլ եւ խափանել զայն (պահ մը ընդունի՛նք այս մեղադրանքը ...)։

Ներդաշնակի գործողութիւններ կատարուեցան պարբերաբար, — 1921ին, 1922ին, 1923ին, 1924ին, 1925ին, 1927ին եւ 1932–33ին։

Այս բոլոր ձեռնարկներուն մէջ, Դաշնակցութիւնը բացակայ էր։ Ոչ թէ իր ուզելով, այլ իրրեւ հետեւանք տիրող հոգեբանութեան եւ հաստատուած կարգին։

Ամէն գործողութեան առեն, չինական պարիսպ մը քաշուած էր ոչ միայն Դաշնակցութեան կամ ո եւ է Դաշնակցականի առջեւ, այլ եւ բոլոր անոնց դէմ որ հեռուէն – մօտէն կապ ունէին մեր կուսակցութեան հետ։

Բոլոր աւետարեր լուրերը տարածեցին անոնք, «բարեկամ»ները, առաջնորդութեամբ Շահվերեանններու, Հօկերու կամ Ե – րեւանի բարեհաճ նայուածքին արժանացած կազմակերպութեանց։ Բոլոր արձանագրութիւնները, ցանկերը կազմեցին ա – նոնք։ Բոլոր հաւատաքննութիւնները, զաւմաները, առաքումներ – նոնք։ Բոլոր հաւատաքննութիւնները՝ «բարեկամ»ները։ Ցունաստանի վերջին – րը կատարեցին դարձեալ «բարեկամ»ները։ Յունաստանի վերջին առաքման առթիւ, նոյն իսկ Բարեգործականի խոնարհ խնդրանքները հազիւ ուշադրութեան արժանացան։

Եւ ի՞նչ։ Ամէն անգամ որ արձանագրութիւն կը կատարուէր, երկու, երեք, տեղ–տեղ հինգ անգամ աւելի թեկնածու կը ներկայանար, բոլորն ալ մաղուած, զտուած։ Բայց Երեւանի «լիա – զօր»ները կը բարեհաճէին ընդունիլ այնքան որքան հրամանագրուած էր։ Եւ մնացեալները յուսակտուր կը դառնային իրենց տուները, թէեւ չատոնց բեռ կապած ըլլային։

Կը բաւէ յիշել միայն վերջին ներդաշնակը (Յունաստան եւ Պուլկարիա), հաստատելու համար թէ ո՛րքան ամարդի, վայրենարարոյ տեսարաններ պարզուեցան։

*Ղրկուած կարաւաններէն զատ, յունական Մակեդոնիոյ եւ Թրակիոյ բոլոր քաղաքներուն մէջ արձանագրուած, մաղուած եւ թրակիոյ բոլոր քաղաքներուն մէջ արձանագրուած, մաղուած եւ թրակիոյ բոլոր քաղաքներուն մէջ արձանագրուած, մաղուած եւ թրակիոյ բոլոր քաղաքներուն մէջ արձանագրուած, մաղուած եւ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՍԵԼԱՆԻԿԷՆ

ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵԱՆ ՓՈԹՈՐԻԿԸ ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՑ ՄԷՋ

ՄՄԲ. — Հաղորդակցութիւնները վերահաստատուած ըլլալով, Սելանիկէն ալ թղթակցութիւն մը ստացանք վերջին դէպքերու մասին: Կը հրատարակենք Էական մասերը, իբրեւ լրացուցիչ Աթէնքի թղթակցութեան, որ հրատարակուեցաւ երէկ.—

Վենիզէլոսի դէմ սարքուած մահափորձին դատավարութեան կասկածելի ընթացքը, ինչպէս նաեւ ուրիշ զանազան պատճառներ ստեղծած էին լարուած վիճակ մը ամբողջ երկրին մէջ, երբ Սելանիկի մէջ պատահած միջադէպ մը ելեկտրականացուց մթնոլորտը:

Ժողովրդականները թագաւոր Կոստանդինի յիշատակին կատարեցին յարգանքի ցոյց մը: Երբ դուրս կ'ելլէին սրահէն, քանի մը տաք գլուխներ «կեցցէ Կոնստանդինը» բացագանչեցին ու անարգական բառեր գործածեցին հանրապետութեան հասցէին: Այդ միջոցին քանի մը Ազատականներ նախատուեցան եւ ցաւալի ծեծկուռք – ներ տեղի ունեցան:

Այս դէպքէն կը զայրանան ու կուսակալին դիմելով արտօնութիւն կ'ուզեն բողոքի միթինկ մը գումարելու: Ժողովրդականներն ալ նոյն օրը մի – թինկ մը գումարելու արտօնութիւն կը պահանջեն: Ընդդ. կուսակալը տեսնելով որ դէշ վիճակ մը առեղծուած է, ծանր արիւնահեղութենէ մը խուսափելու համար երկու կողմէն ալ կ'արգիլէ միթինկներու գումարումը: Ազատականները, հակառակ զրուած կարուկ արգիլքին կը սպառնան բռնի ուժով գումարել միթինկը, որոշեալ օրը եւ որոշեալ հաւաքավայրին մէջ: Զինուորական ուժեր չարժման մէջ կը դրուին, ամէն գնով արգիլելու համար որ եւ է հաւաքոյթ, երբ դեռ միթինկին օրը չեկած՝ յեղափոխութեան մը պայթումին լուրը կը հասնի Ա – թէնքէն:

Մարտ 2ի չաթաթ առաւօտ ամբողջ քաղաքը պաշարման տակ էր: Զինուրական չղթայի տակ առնուած էին գլխաւոր անցքերը եւ ռազմագիտա – կան բոլոր կէտերուն վրայ թնդանօթ – ներ զետեղուած էին: Քաղաքային իշ – խանութիւնը փոխանցուած էր զին – ուորական իշխանութեանց: Պաշար – ման վիճակ հռչակուած էր: Ընդդի – մադիր (Ազատական) թերթերը փակ – ուած էին, եւ միայն կառավարական թերթերը լոյս կը տեսնէին: Բոլոր հրատարակութիւնները կ'անցնէին խիստ գրաքննութենէ մը: Արտասահ – ման մեկնումը արգիլուած էր, նմա – նապէս արտասահմանի հետ որ եւ է հաղորդակցութիւն:

Ըմբոստութիւնը ծագած էր Աթէնքի մէջ, հանրապետութեան պաշտպան սպաներու, մայրաքաղաքի պահակա – զօրքի եւ պահեստի հակակառավարա – կան սպաներու մէկ մասին կողմէ:

Առաջին ժամերուն թերթերը գրե – ցին թէ ըմբոստութիւնը խեղդուած է արեան մէջ եւ խաղաղութիւնը անմի – ջապէս վերահաստատուած: Արդա – րեւ, Աթէնքի մէջ շատ արագ չարժած էին կառավարականները զեկավարու – թեամբ զօրավար Քոնտիլիսի, եւ – ոանց ժամանակ տալու զսպած էին յեղափոխութիւնը: Սակայն ըմբոստ – ները յաջողած էին ծովային ուժերու մեծ մասը իրենց կողմը քաշել: Նա – ւատորմիղին մեծագոյն մասը իրենց հետ ունենալով մեկնած էին Նաւակա – յանէն դէպի Կրետէ, ուր կը մնար քա – նի մը ամիսներէ ի վեր Պ. Վենիզէլոս:

Երբ կառավարութեան զօրամասերը զսպեցին Աթէնքի խռովութիւնները, 2 մարտանաւեր, 3 Թորփիլահալած – ներ եւ 2 ընդծովեաններ ըմբոստանա – լով առած քալած էին: Ցամաքային Ճունաստանի մէջ գոյութիւն ունեցող չորս զօրաբանակներէրն երեքը իրենց հաւատարմութիւնը յայտնեցին կա – ռավարութեան, իսկ չորրորդը, որ Սա – լեւելեան Մակեդոնիոյ զօրաբանակն էր, ըմբոստութեան դրօշ պարզեց զօր. Քամիննոսի գլխաւորութեամբ: Այս այն զօրվարն է, որ մերժած էր մասնակցիլ 1933 մարտ 6ի Փլաստիրասեան պետական հարուածին, ո – րով՝ վճռահութիւն ներշնչած էր ներ – կայ կառավարութեան:

Պատերազմական նախարար եւ նախկին հայդուկ Զօր. Քոնտիլիս, Աթէն – քի ըմբոստութիւնը մարելէ եւ հոն կարգ կանոնը հաստատելէ վերջ եկաւ Սելանիկ, անձամբ կազմակերպելու եւ դեկավարելու համար ըմբոստացած չորրորդ զօրաբանակին դէմ կատար – ուելիք զսպումի գործողութիւնները:

Քամիննոս, չորրորդ զօրաբանակի հրամանատարը, իր ձեռքին տակ առնելէ վերջ Գավալան, Տրաման եւ Սէ – րէզը իր անմիջական չղջաններով, ու – ղղէ զիծով կը յառաջանար Սելանիկի վրայ, զայն եւս գրաւելու ցանկու – թեամբ: Քոնտիլիս կանխած էր ըմ – բոստ զօրավարին ծրագիրը: Սելանի – կէն 75 քիլոմէթր հեռաւորութեան վը – րայ, Սթրիմոն գետին միւս կողմը տեսպուեցաւ կանգ առնել Սելանիկի վրայ արշաւող չորրորդ զօրաբանա – կը, որ ուժոլցած էր իր չղջաններուն մէջէն հաւաքուած քանի դաս նորակոչ զինուորներով: Երրորդ զօրաբանակը սակայն, ճիշդ ժամանակին գրաւած էր դիրքերը: Ապստամբութեան չոր – րորդ օրը կառավարութիւնը կացու – թեան տէր կը դառնար բոլորովին:

Զօր. Քոնտիլիս, համախորհուրդ Սելանիկի զօրաբանակի հրամանատա – րութեան եւ կուսակալին հետ, զէնքի տակ կանչեց չորս դասեր: Զօրակոչին պատասխանուեցաւ խանդավառու – թեամբ: Կամաւորական գունդ մը եւս կազմուեցաւ: Աթէնքի եւ Լարիսայի զօրաբաժինները իրարու հետէ կը հասնէին Սելանիկ ու անմիջապէս կը մեկնէին ճակատ: Յարձակումը պիտի սկսէր մարտ 6ին, բայց այնպիսի փո – թորկալի օդ մը կար որ, անկարելի էր որ եւ է չարժում փորձել: Այնը – պատ այդ երեք օրերու ընթացքին եւս Քոնտիլիս անդադար զինուոր հա – մախմբեց ըմբոստներու դէմ: «Ամէն ինչ ճակատին համար» յայտարարեց: Հաւաքեց ձիերը, առժամեայ կերպով դրաւեց օթօպուսները եւ 4—5 օրուան ընթացքին ըմբոստներուն դէմ հա – նեց 100.000նոց սպառազէն բանակ մը:

Զօր. Քոնտիլիս կոչ ուղղեց ըմբոստ զինուորներուն որպէսզի ի զուր եղ – բայրական արիւն չթափուի: Օգա – նեալները առաւօտէն մինչեւ իրիկուն հետախուզութիւններ կը կատարէին, ցրուելով նաեւ անձնատուութեան հր – բաւիրող կոչեր:

Հաղարաւոր ձերբակալութիւններ կատարուեցան Աթէնքի եւ Սելանիկի մէջ, ապստամբ եւ ընդդիմադիր հա – մարուած, ինչպէս եւ կասկածելի ան – ձերու մէջ: Կալանաւորներուն եւ փա – խստականներուն ինչքերը գրաւի տակ առնուեցան: Դրամատուները կնքուե – ցանու քանիմը դրամատուներուն արտօնութիւն տրուեցաւ առաւելա – գոյն՝ մինչեւ 50.000 տրախմի վճա – րումներ կատարելու: Այս արդելքը չուտով վերցաւ ելմտական նախարա – րին միջամտութեան պատճառաւ:

Կառավարութիւնը ուղեց իմանալ Պ. Վենիզէլոսի տեսակէտը՝ այս չար – ժումին մասին որուն հեղինակը իրեն համար գաղտնիք չէր: Վենիզէլոս կրեսէի իր բոյնէն բուռն պատաս – խան մը տուաւ կառավարութեան, յայտարարելով թէ ինքը պայթող չարժումին գլուխը կեցած է,— դէն – քերը վար պիտի չդնէ մինչեւ որ ներ – կայ կառավարութիւնը հրապարակէն քաշուի: Այս առթիւ Կրետացին ըմ – բոստացումի կը հրաւիրէր իր բոլոր կուսակիցները:

Ամբողջ առեւտրական չարժումը կանգ առած էր երկրին մէջ: Պատե – րազմական վիճակը խստօրէն կը չա – րունակուէր: Թերթերու զրաքննու – թիւնը աւելի խստացաւ: Հեռաձայնի հաղորդակցութիւնը կանգ առաւ Սե – լանիկի մէջ: Հաւաքուեցան ամէն ան – սակի պատերազմական զէնքերը եւ ռատիօները անդործութեան դատա – պարտուեցան մասնաւորապէս Սելա – նիկի մէջ որ երկու հակառակորդ բա – նակներու նպատակին առանցքը կը նկատուէր:

Մինչեւ մարտ 9ի չաթաթ օրը կը չարունակուէին զինուորական առա – քումները դէպի ճակատ: Զօր. Քոն – տիլիսի նպատակն էր մեծ ուժերով յարձակիլ ըմբոստներուն վրայ, օգա – նաւերով եւ թնդանօթներով ահաբե – կել զանոնք, եւ որքան կարելի է քիչ արիւնահեղութեամբ մաքրագործել ըմբոստ չղջանները:

Երբ լրացաւ վերջին ապդարարու – թեան պայմանաժամը, Զօր. Քոնտի – լիս ապդանչանը կուտայ կատպի յարձակողական մը: Ապստամբները ձիւնի պէս կը հալին, առանց լուրջ ընդդիմութիւն մը փորձելու: Իրարու հետէ կ'իյնան Սէրէզը, Տրաման եւ Գավալան իրենց չղջաններով, ուր անմիջապէս կը հաստատուի օրինաւոր իշխանութիւնը:

«Էլլի» դրահաւորը որ Գավալայի առջեւ խարսխած էր, անձնատուր կ'ըլլայ կառավարութեան,— Սելանիկ կը բերուի: Զորրորդ զօրաբանակը պա – տառ պատառ կ'ըլլայ եւ կը մատնուի խուճապի: Ըմբոստ հրամանատարը՝ Քամիննոս, կարգ մը սպանելու հետ կը յանձնուի պուլկար սահմանապահ իշխանութեանց, իսկ Զօր. Փանահօ – թօփուլոս յուսահատելով անձնատ – պան կ'ըլլայ:

Արեւելեան Մակեդոնիոյ մաքրա – գործման լուրը յուսահատեցուց Վե – նիզէլոսը որ մեկնեցաւ Կրետէէն դէպի խռալական կղզի մը: Միւս գրաւուած կղզիներն ալ հետզհետէ անցան օրի – նաւոր կառավարութեան ձեռքը, քա – նի մը ապստամբ նաւերը մէկիկ մէ – կիկ յանձնուեցան, գլխաւոր պատաս – խանատուները զանազան ուղղութիւն – ներով ցրուելէ վերջ:

Այսպէս վերջ դաւ Ճունաստանի գլխուն պայթած այն անիմաստ փո – թորիկը, որ քիչ մնաց պիտի առնէր անդարմանելի աղէտի մը կերպարան – քը:

Դեռ ժամանակը եկած չէ հանգա – մանօրէն ճշդելու համար բուն պա – տասխանատուները այս չարժումին, որ Ճունաստանի արժեց երեք միլիոն տրախմի նիւթական վնաս եւ քանի մը հարիւր մեռեալ ու վիրաւորներ: Անշուշտ պատերազմական առեւանը երեւան պիտի հանէ ապստամբութեան բուն չարժառիթը եւ վախճանական Վենիզէլոսը տեսարակ մը պիտի հրա – տարակէ, լուսաբանութիւններ եւ բա – ցատրութիւններ տալով, եւ ինքնար – դարացումներ փորձելով:

Ամբողջ Ճունաստանի հանրային կարծիքը, մէկը ըլլալով Վենիզէլոսի կուսակիցներն ալ, խստօրէն կը զա – տապարտէ ապստամբական այս չարժումը եւ գլխաւոր յանցաւորը կը նկատէ այս երկրի երրեմնի կուռքը, Վենիզէլոսը:

Նորակոչ զինուորները որոնք տաք անկողիններէն առանց վարժութեան ճակատ մեկնած էին, ձիւնին եւ ցե – խին մէջ ապտեղու համար, իրենց տուները վերադարձած են արդէն:

ՎԱՀԱԳՆ

ԱՆԲԱՂԱՁԱԼԻՆԵՐՈՒ ՎՏԱՐՈՒՄԸ

Տօքթ. Ռընէ Մարսիալ, որ Ծանօթ է գաղթականներու, մանաւանդ հայ տարագիրներու կացութեան նը – ւիրած իր ուսումնասիրութիւններով, Մէրքիւռ տը Ֆրանսի մէջ (15 փետր.) յօդուածով մը կը քննէ «անբաղձալի – ներու» դէմ բացուած պայքարը եւ վտարումներու հարցը: Յօդուածին խմբագրութեան ձեւն իսկ ենթադրել կուտայ, որ Տօքթ. Ռընէ Մարսիալ ա – նուղղակի կը պատասխանէ Կասքուա – նի: Մեր ընթերցողները կը յիշեն ան – շուշտ թէ Կասքուան, վկայութեան կանչելով Տօքթ. Ռընէ Մարսիալի ու – սումնասիրութիւնները, կը յարձա – կէր օտարականներու, մանաւանդ բար Հայերու վրայ, ներկայացնելով գաղթականները իբրեւ անդադալի: Պէտք է վտարել օտարականները, կը պոռար Կասքուան:

Եւ ահա թէ ի՛նչ կը գրէ Տօքթ. Ռընէ Մարսիալ.—

1922ին, բժշկական Ակադեմիային մէջ, զեկոյցով մը պարզեցի թէ ինչու չատ է օտարականներու թիւը Սէն Նահանգի հիւանդանոցներուն մէջ: Զեկոյց մը եւս տուի 1923ին, ցոյց տա – լով ցաւին դարմանն ալ միասին: Իմ քննութիւններս, բազմաթիւ նոր դի – տողութիւններով պարզեցի նոյն տա – րին Le Parlement et l'Opinion եւ La Revue de France պարբերաթերթերուն մէջ, 1924ին՝ Annales d'Hygiène-ի մէջ: Անկէ ի վեր կը չարունակեմ, դասա – խօսութիւններով, յօդուածներով եւ դիրքերով, բացատրել թէ որքան ան – դէմ ենք, գաղթային գործերու մէջ, դառն եւ ընտրութիւն կատարելու անհրաժեշտութեան:

Եւ ինչպէս որ եւ է մեծ չկրցանք մշակել օտարականներու հիւրընկա – լութեան հարցին մէջ, այնպէս ալ որ եւ է գաղափար չունինք վտարումնե – րու մասին: Փորձեցի խնդիրը պար – զել Աչխատանքի նախարարութեան, Գաղթընկալութեան (immigration) միջ – նախարարական Յանձնախումբին, Բազաքապետական Խորհուրդին: Մուլ ձեւացան բոլորը: Ոչ ոք ուզեց նկա – տի առնել ներկայացուած իրողու – թիւնները:

15 տարի առաջ, մենք «առեղծե – ցինք» Մարոքի Սիտիները, եւ մեր յանցանքն է եթէ լեհ աւազակներ ու – նեցանք: Ծանօթ է ազմուկը, զոր բար – ձրացուցին թերթերը, 1921—25ին, ա – նոնց մասին,— թէ բոլորն ալ գող – աւազակ մարդիկ են, թէ սուղի կը նետի մեղի անուցանել զանոնք բան – աերու մէջ, թէ սուղի կը նետի մեղի խնամել զանոնք հիւանդանոցներու մէջ: Սակայն որովհետեւ, այդ չբջա – նին, մեր դրամատիրութեան եւ ճար – տարագործութեան ներկայացուիչ – ները բանուորի պէտք ունէին, թէր – թերուն զայրոյթը խաղաղեցաւ յան – կարծ: Աչխատանքի եւ Արտաքին նա – խարարութիւնները նորէն քունի մէջ էնան, իսկ Գաղթընկալութեան ընդհ. ընկերութիւնը չարունակեց իր գոր – ծունէութիւնը: Լեհաստանի մէջ, 1927ին, առաքելութիւն մը կատարե – լով, տեսայ թէ ի՛նչ դէշ ձեւով կը կատարուէր բանուորներու հաւաքման գործը: Առաքելութենս ժամանակ ծանօթացայ Պարկիզեւսկիի հետ, որ քաղաքապետն է կեղնոյի, եւ Ռուրի լեհական բանուորութեան կապտ – կերպիչը: Մօտէն տեղեակ լեհական գաղթային հարցերու, գիտէր թէ Գերմանացիները ի՞նչպէս կը զսկէին լեհ բանուորները: Պաշտօն տրուած էր իրեն կազմակերպել Ֆրանսական Հանքերու անհրաժեշտ բանուորութիւ – նը,— Պարկիզեւսկի գոում կը կատա – րէ, գաղթընկալութեան ծորակը կը տեղմէ, սակայն մեր անտեսագէտնե – րը, անոնք որ մեզ առաջնորդեցին ներկայ կացութեան, պահանջեցին ա – զատ ձգել դուռները: Լայն բացուե – ցաւ ծորակը, եւ լաւին հետ գէշն ալ մտաւ մեր սահմաններէն ներս: Եւ ե – կան Լեհեր, որոնք սերը չէին կազմեր անշուշտ լեհ գաղթականներուն: Ինչ խօսք որ Լեհերը չեկան, մենք բերինք զանոնք: Պատերազմէն ասդին, երբեք զոում չկատարուեցաւ ինչպէս բան – ուորներու, նոյնպէս տարագիրներու մէջնէ: Վերջին փաստը այն որ, դեռ երկու տարի առաջ, հիթլէրական հալածանքներու ժամանակ, զրկարաց ընդունեցինք գերմանացի տարագիր – ները առանց հակակշռի: Եւ ուշինչ բ – րինք՝ Սարի փախստականները ընա – բելու ժամանակ:

Եւ ինչպէս 1922ին, 1935ին եւս ա – տիկանական խռովութիւններ, բայց կազմակերպութիւն ու մեթոտ՝ էր – բեք: Երկկ անիշխանութիւն գաղթըն – կալութեան մէջ, այսօր անիշխանու – թիւն վտարումներու հարցին մէջ:

Մենք ենք որ կը ստեղծենք անբաղ – ձալիները, մենք կանչեցինք գանոնք: Ռասիկանական եւ կարծեցեալ առող – ջապահական հակակշիռը, որ կը կա – տարուի մեր երկրին մէջ, ոչ մէկ ար – ժէք կը ներկայացնէ, որովհետեւ նախ զատ չկայ, երկրորդ ռասիկանու – թիւնը անկարող է գործադրելու ինչ – պէս իր հրահանգները, նոյնպէս եւ դատարաններու որոշումները: Արդա – րեւ, երբ օտարական մը կը վտարուի, յանախ աննշան յանցանքի մը համար, ռասիկանը կը պահպի՝ սահմանագլուխ առաջնորդելու համար օտարականը: Վտարման հրամանը, ուրեմն, ինք – նախարկութիւն մըն է միայն, թէեւ մինչ տ անարդար: Իրական ատպակ – ները կանոնաւոր թուղթեր կ'ունենան միշտ, կամ կրնան խուսափիլ ռասի – կանական քննութիւններէն: Այնպէս որ խելագարներն ու ոճրագործները միշտ կրնան բնակիլ Ֆրանսայի մէջ, մինչդեռ կը հալածուին կամ կը վը – տարուին լաւագոյն անձերը:

Վտարումներու հարցը աւելի ծան – րակշիռ է քան առանց հակակշիռի կա – տարուած գաղթընկալութեան խնդի – րը, որովհետեւ կը կատարուի զան – գուածաբար: Անհատներ չեն որ կը վտարուին, այլ ամբողջ խումբեր: Վտարումները, այնպէս ինչպէս կը կատարենք, հակամարդկային վար – մունք մը կը ներկայացնեն, որովհե – տեւ մենք թշուառութեան մէջ կը նե – տենք մարդիկ, որոնք աշխատած են մեզի համար,— նաեւ հակառնան – սական, որովհետեւ գործազրկութիւ – նը կը չարունակէ աւելնալ մինչ կը նուազի սպառողներու թիւը: Վերջա – պէս հակաֆրանսական քաղաքակա – նութիւն մըն է այդ վարմունքը, որով – հետեւ իրենց երկիրը զրկուած այդ խեղճերը, աշխատանք չկարենալով գտնել նաեւ իրենց հայրենիքին մէջ արդէն իսկ բնակչութեամբ յորդուն (Իտալիա, Լեհաստան), թշուառու – թեան պիտի մատնուին այնուհ անի – ձելով Ֆրանսացիները, իրենց զաւակ – ներուն սորվեցնելով աւել մեզ հակա – ֆրանսական քարոզութիւններ կատա – րելով իրենց բազմաթիւ հայրենա – կիցներուն մէջնէ, ինչ որ աւելի վը – տանգաւոր է մեզի համար քան այս կամ այն քաղաքական գործիչին կա – տարած քարոզութիւնը: Կասկած չկայ որ Ֆրանսայի հանդէպ Լեհաստանի բռնած ներկայ դիրքը հետեւանք է այն վարմունքին, զոր մենք ցոյց որ – ւինք հանդէպ լեհ բանուորներուն, որքան եւս այն սադրանքներուն, զորս կը կատարեն մեր չհաղթանները Լե – հաստանի մէջ:

Միջադէպը, որ տեղի ունեցաւ Խա – քարփէլի հանքերուն մէջ (1934 օգոս – տոս), 20.000 լեհ բանուորները երկիր ճամբելու սպառնալիքէն վերջ, կը պատկերացնէ արդէն մեր մեծ ճար – տարութեան եւ ելմտական չբջա – նակներու ներկայացուչիչներուն մը – տանդութիւնը: Մարդկային բանուո – րը անոնք կը դնեն ու կը ծախեն ոչ – խարի նման: Երբ պէտք չունին, կը ճամբեն: Այս մտայնութիւնն է որ ընդվզեցուցած էր Խաքարփէլի հան – քագործները, ոչ միայն Ֆրանսացի, այլ եւ լեհ: Բայց այս ըմբոստութեան պատճառով էր, որ այլ եւս չհամար – ձակեցան երկիր ճամբել 20.000 բան – ուորները մէկ հրամանով:

Ինչ որ կատարուեցաւ հանդէպ բան – ուորութեան, նոյնը կրկնուեցաւ հան – դէպ գաղթականներուն: Անոնց հան – դէպ կատարուած տնօրինութիւններն ալ նոյնքան անիշխանական են, բայց դիւրին՝ որովհետեւ անհատական ձե – ւով կը կատարուին եւ վտարուողները չեն կրնար լաւ պաշտպանուիլ իրենց ընկերակցութիւններով: Արդիւնքը միեւնոյնն է սակայն, վնասակար որ – քան չհաղթրգռուածներուն, նոյնքան թէ երկրին պատուոյն եւ բարի համ – բաւին համար:

Ահաւասիկ ձեղի քանի մը անհա – տական պարագաներ, զորս կ'առնեմ հարիւրաւոր նմաններու մէջէն.—

1.— Χ., հայ գաղթական մը: 24 դեկտեմբեր 1924ին դատապարտուած է 3 ամիս բանտարկութեան, որով – հետեւ արդիլուած զէնք կրեր է եւ Մարսիլիոյ փողոցներուն մէջ կռուեր: Պատիժը քաւելէ վերջ՝ կ'ելլէ բանտէն եւ 29 փետրուար 1932ին վտարման հրաման կը ստանայ: Կը ձերբակալուի 24 մայիս 1932ին կը դատապարտուի չորս ամիս բանտարկութեան, որով – հետեւ չէ հնազանդեր վտարման հր – րամանին: Վերաքննիչ առեանը 3 ա – միս բանտարկութեան վարժ եմ իրրեւ վարժապետ, եւ չեմ յաւակնիր երբեք դատապարտել կամ իսկ դատել երի – տասարդութեամբ թրթռուն մեծա – տաղանդ բարեկամս, որուն կը մնամ յաւէտ անձնուէր

ԵՏԱՆ

ԱՒ ՈՐ ԱՆԿ Է

Շատ մը հայրենակիցներ չեն գի – տեր թէ չքաւոր գաղթականները կը – նան զերծ ըլլալ Նանսէնեան տուրքէն: Ի տեղեկութիւն կը հաղորդենք.—

1.— Գործազուրկ Հայերը կրնան բոլորովին զերծ ըլլալ Նանսէնեան տուրքէն:

2.— Չքաւոր Հայերը կրնան իրենց վիճակին համեմատ մասնակի կամ ամբողջական կերպով զերծ ըլլալ Նանսէնեան տուրքէն:

Այդ տրամադրութիւններէն օգտո – ւելու համար պէտք է դիմել Bureau de la S. D. N. 32, Bld. Raspail 3րդ յարկը, ինքնութեան թուղթի փոխանման հա – մար դիմում կատարելէ առաջ:

ԲԱՑ ՍԻՐՏՈՎ ԲԱՑ ՏՈՂԵՐ

ԱՌ Պ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

= o =

Գեղեցիկ է արդարեւ համաութիւնդ Ս. Գրոց թարգմանութեան եւ լեզուին հանդէպ:

Տարիներով թարթափողներ իսկ չեն յաջողած ամբարել ինչ պաշար որ դուն մթերած ես ու կը չարունակես մթերել:

Բայց մթարթ մը կայ, զոր կը հա – մարձակիմ լուսաւորել, քու վերջին յօդուածիդ մէջ ի մասին «Պատմու – թիւն Աստուածաշունչի Թարգմանու – թեան»:

Նախ, պէտք է միշտ, մանաւանդ երբ խնդիրը որ եւ է սուրբ գիրքի վը – րայ է, հեթանոսական, քրիստոնէա – կան, երրայական, դիցարանական, եւն., այո՛, պէտք է ձեռք առնել սա՛ անխուսափելի ճշմարտութիւնը, որ առաջնորդէ մեր պրպտումն ու միտ – քը, ինչպէս ճրագ մը մութին մէջ,— այդ անխուսափելի ճշմարտութիւնը այն է թէ զար ըստ զարէ ձեռագիր – ներուն փոխադրութեան, տեղափո – խութեան, աւելի կամ նուազ անփոյթ կամ տգէտ զաղափարագրներու, ընդօ – րինակողներու անճշտութիւններուն երեսէն՝ սպրդած են վրիպումներ, պակ – սած, ինկած են գիրեր, ամբողջ հատ – ուածներ, էջեր իսկ, այլովքն հան – դերձ, որոնցմէ գլխաւորը՝ յաճախ ակ – նարկուած զաղափարագրներու տխմար յաւակնութիւնը, յաւելումներ կամ յապաւումներ կատարելու: Մնացածը դիւրին է ըմբռնել: Իրողութիւն մը՝ որ մինչեւ իսկ կրնայ պատահիլ — եւ կը պատահի իսկ — ներկայ լուսաւոր – եալ եւ բոլոր կատարելութիւններով հանդերձուած դարուն մէջ:

Այս ընդունելով այսպէս, եւ ան – կեղծ ու պայծառ միամտութեամբ, զժուար չէ, հետեւաբար, մեկնել մեկ – նաբանել մեր Ս. Գրոց թարգմանու – թեան իրական խրթնաբանութիւննե – րը, բազդատական ուսումնասիրու – թեամբ հաստատուած անճշտութիւն – ները:

Այս մէկ:

Երկրորդ կէտ մըն ալ կայ.— երբ մեր աչքին տակ ունինք որ եւ է սուրբ գիրք, հնագոյն եւ յարաբերաբար նո – րագոյն որեւէ սուրբ գիրք,մեթոտիքին մէջ ալ պէտք է պատրաստ ունենանք սա զաղափարը, թէ հոն պիտի գրա – ներնք կամաւոր խրթնաբանութիւններ, այն կարգէն՝ որոնց կը հանդիպինք, զոր օրինակ, հանելուկներու, առեղ – ծուածոներու, առասպելներու մէջ: Չեմ ուզեր ընդլայնել: Կը հասկցուի արդէն: Որ եւ է ս. գիրքի գաղափա – րին, անոր ծագումնային, անոր վար – դապետութիւններուն, վերջապէս ա – նոր միտքին յարակից է մթութիւնը, ուրիշ բառով՝ պատգամախօսութիւ – նը, սիբիլլական համաոտաութիւնը: Աստուած ինքնին մութին կ'ախորժի, անդոյդ թիւով կը զուարճանայ, Վիր – գիլիոսի ըսածին պէս.— Աստուած ինքնին ի բիւ կոթատ է զուարթաց – եալ: Սիբելլ Նարդունի, դիտես ար – դէն դուն խորհուրդը, սքօղուած ի – մատը (mystère), որուն հիմը պայ – ծառութեան վրայ չէ որ կը հանդչի: Խորհուրդը աղջամուղջ է, իր ցոլքը ատ առաւելն մահուան իրականութիւ – նըն է ...: Այս տեսութեամբ, դիւ – ուար չէ, հետեւաբար, մեր Ս. Գրոց թարգմանութեան մէջէն զեղչել մթու – թեանց մասը: Ինչ որ երբեք սառե – րած չի բերեր հոյակերտ լեզուին եւ չափաւոր պսպղանքին՝ որ հայերէ – նինն է:

Եթէ երկարաբանութենէ չվախնայի, քու իսկ մէջ բերած օրինակներուն վրայ դասընթացք մը կը հիմնէինք քեզի հետ: Բայց — ինչո՞ւ մեղքս ծածկեմ — նեղուեցայ քու մէկ օրի – նակէդ, զոր յիշատակած էիր իբր սը – խալ կամ անիմաստ թարգմանու – թիւն, որ, սակայն, իրականին մէջ (առանց նոյնիսկ բնագիրը կամ ուրիշ համեմատական թարգմանութիւն ի նկատ առնելու) պարզապէս հիանալի է:

Այսպէս.— Եւ ընտրեաց զկեդր առ – նուլ անձն իմ, զմահ բան զոսկերս իմ: Նախ, պարզենք քերականօրէն.— Եւ անձն իմ ընտրեաց առնուլ զկեդր, զմահ (*ընտրեաց առնուլ*) բան զոս – կերս իմ: *Թարգմանե՛նք աչխարհա – բար.*— Ես նախամեծար համարեցայ (ընտրեաց անձն իմ, *préférer, ի՛նչ դե – ղեցիկ բացատրութիւն*) անձնասպան ըլլալ (չուանը առնել վիզիս անցը – նել):

Հոս ո՞րն է ծիծաղելին, իմ տոհմիկ Նարդունիս: Ընդհակառակն, կը զա – նեմ որ անծանօթ թարգմանիչը, երի – ցըս երանեալ մեր հնադարեան հայրե – նակիցը, կրցած է բնագրին (ո՛ր լե – զուով ալ ըլլայ) տալ ճկունութիւն, պայծառութիւն եւ ամենայն ինչ, որ թարգմանութիւն մը վսեմ կ'ընծայէ:

Զեզդ տուր, ազնիւ բարեկամ, ու վերլուծենք զայն.— Եկեղ, noeud, խեղդկալ, անպակաս իմաստով զո – րեղ, ամենայն կարողութեամբ զօրաւոր, ահագին, ամենակալ, ամենազօր, ամենակարող, ամենակեցոյց, ամենակենդան, ամենակեցուցիչ, ամենակերակուր, ամենակերպ, ամենակիր, ամենակոչ, ամենակոչեցեալ, ամենակոչեցուցիչ, ամենակոչիչ, ամենակոչնակ, ամենակոչնական, ամենակոչնեցուցիչ, ամենակոչնիչ, ամենակոչնոց, ամենակոչնոցական, ամենակոչնոցեալ, ամենակոչնոցիչ, ամենակոչնոցուցիչ, ամենակոչնոցուցչական, ամենակոչնոցուցչեալ, ամենակոչնոցուցչիչ, ամենակոչնոցուցչնակ, ամենակոչնոցուցչնական, ամենակոչնոցուցչնեալ, ամենակոչնոցուցչնիչ, ամենակոչնոցուցչնոց, ամենակոչնոցուցչնոցական, ամենակոչնոցուցչնոցեալ, ամենակոչնոցուցչնոցիչ, ամենակոչնոցուցչնոցուցիչ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչական, ամենակոչնոցուցչնոցուցչեալ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչիչ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնակ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնական, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնեալ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնիչ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոց, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցական, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցեալ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցիչ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցիչ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչական, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչեալ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչիչ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնակ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնական, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնեալ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնիչ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոց, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցական, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցեալ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցիչ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցիչ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչական, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչեալ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչիչ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնակ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնական, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնեալ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնիչ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոց, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցական, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցեալ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցիչ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցիչ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչական, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչեալ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչիչ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնակ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնական, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնեալ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնիչ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոց, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցական, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցեալ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցիչ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցիչ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչական, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչեալ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչիչ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնակ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնական, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնեալ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնիչ, ամենակոչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնոցուցչնո

ՄԱՐԴԱՏԻՐ Տպարանի

— ՈՒ —

Մեռած Յան, միութիւն, փարթիւ Հ. Ս. Ռ. Միութեան ամէն մէկ տպարանի մէջ ինչպէս որ ամէն տեղ ալ, ամէն տարի կը կատարուի տպարանի մարդկանց ընդհանուր ժողով մը, որուն ներկայ կ՚ըլլան տպարանի բոլոր անդամները։ Այս տարի ալ 15 Մարտին տեղի ունեցաւ այդպիսի ժողով մը։ Ներկայ էին 60.000 փաստաթուղթ։ Ժողովը բացուեցաւ Ս. Ալիխանեանի նախագահութեամբ։ Ներկայացուցիչ մը եղաւ Կեդրոնական Կոմիտէն։ Ժողովին մասնակցեցան նաեւ Մարդատիրի տպարանի ներկայացուցիչները։

Ժողովի առաջին խօսքը առնելով Ս. Ալիխանեան ըսաւ, որ 1925ին ան ձեռնարկած է տպարանի մը կազմակերպութեան։ Տպարանը սկսած է աշխատիլ 1926ին, եւ այդ տարուան ընթացքին տպագրած է 1.500.000 փաստաթուղթ։ Ան ըսաւ, որ տպարանը ունեցած է նաեւ դժուարութիւններ, որոնք յաղթահարուած են։ Ներկայ տարին տպարանը ունեցած է 1.800

ետին կը կազմեն իրական վերազինում մը: Մենք սպունգով սրբեցինք Լօզանի պայմանները (հատուցում), եւ դեռ երէկ մէկ ժամ իսկ չընկրկեցանք Սարի հանրաժողովին առջեւ: Գերմանիա կը մոռնայ այս բոլորը: Մեծ ժողովուրդ մը՝ ինչպէս կրնայ ապացուցանել գործակցութեան անկեղծ բաղձանք մը, այսպէս խեղաթիւրելով պատմութիւնը: Պարտաւորիչ զինուորութեան ծանրակշիռ ո – րոշումը տալով, Գերմանիա այլեւս միայն փրանքֆուգերման խնդիր մը չէ որ կը յարուցանէ, այլ եւ վտանգի կ'ենթարկէ խաղաղութիւնը »:

Պ. Ֆլանտէն յետոյ երկարօրէն բացատրեց թէ ինչո՛ւ կառավարութիւնը կը նախընտրէ առժամապէս երկարաձգել զինուորութեան շրջանը, փոխանակ մէկ անգամէն երկամեայ զինուորութիւն պահանջելու: « Եթէ պատահի որ խաղաղութեան շուք մը ծագի երկրի վրայ», զինուորութիւնը պիտի կրճատուի առանց դիմելու ծերակոյտի եւ երեսփոխանական ժողովի տաժանելի ձեւակերպութեանց»: Կառավարութիւնը նախընտրեց տալ որոշում մը որ միայն մէկ անգամ պիտի ներկայացուէր խորհրդարանին: Այս կերպով կը կարծէ աւելի լաւ ծառայած ըլլալ ազգային պաշտպանութեան, քան անճատուր ըլլալով խորհրդարանական անվերջ վիճաբանութեանց: Մենք պէտք է կրկին եւ ուշադրութեամբ կարդանք գերմանական յայտարարութիւնը պարտաւորիչ զինուորութեան վերահաս – տատման մասին·որովհետեւ այդ պաշտօնագիրը մէջտեղ կը դնէ տեսակէտ մը որ եթէ ընդունուի, պիտի ծառայէ ոչնչացնելու Ազգերու Դաշնակցութեան հաստատած խաղաղասիրական գործը: Ֆրանսա բաւական զօրաւոր է ինքզինքը պաշտպանելու , եւ ի հարկին իր զինակցութիւններով պաշտպանելու, բայց Եւրոպայի մէջ կան շատ մը տկար ազգեր որոնց գոյութիւնը պիտի վը – տանգուի, եթէ թոյլ տանք որ ուժի խաղախականութիւնը յաջորդէ օրէնքի հա – զաղականութեան: Ֆրանսա կ'ատէ պատերազմը: Ամէն միջոց ձեռք պիտի առ – նուի, պահպանելու համար խաղաղութիւնը »:

Վարչապետը իր ճառը վերջացուց խանդավառ կոչ մը ուղղելով հայրենա – սիրութեան եւ համերաշխութեան: « Ձափէն աւելի երկար տեւեց տեսակ մը «տիլեթանիթիամ» այս երկրին մէջ, գեղապաշտութիւն մը որ կը ժխտէ հայրե – նիքի գաղափարը: Կը բաւէ՛, կը բաւէ՛: Վերստին բթծենք եւ վերստեղծենք ազգային ոգի մը: Ֆրանսա շրջապատուած է ազգերու թափօրով մը որ իրեն պիտի միանայ ապահովելու համար իրաւունքի եւ արդարութեան յաղթանա – կը, եթէ հնչէ վտանգի ժամը: Ցուսաւոր թէ այդ վտանգին առաջքը պիտի առ – նուի: Մենք կ'ուզենք որ Ֆրանսա միաձայնութեամբ կարմ յայտնէ իր նիւթա – կան եւ բարոյական բոլոր միջոցները տրամադրելու խաղաղութեան դատին»:

A. B. C. ՇԱՐՔԸ ՎԵՐՋԱՑԱՒ

Աշխատաւոր ի նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ վերջացած են գործո – ղութիւնները այն օտար աշխատաւորներուն որոնց մականունները կը սկսին A. B. C. տառերով: Պատասխանները հաղորդուած են թաղային համապատաս – խան իշխանութեանց, որպէսզի յանձնուին ենթականերուն:

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ դահլիճը վերակազմուեցաւ, մէկ – երկու նախարարնե – րու փոփոխութեամբ: Բոլորն ալ հակավենիզէլոսեան են: — Քաղաքապետու – թիւնները իրարու եռեւէ կը փոխեն փողոցներու անունները, բոլոր «վենիզէլոս»ները վերածելով Յալտարիսի, Քոնոլիսի, նոյն իսկ Կունարիսի (գնդա – կահարուած): — Պ. Վենիզէլոս Փարիզ կը սպասուէր երէկ:

5000 ՍԵԻՄՈՐԹՆԵՐ կատաղի կռիւ մը բռնուեցան ոստիկանութեան հետ, Նիւ Եորքի Հարլէմ թաղին մէջ: Հետեւանքը,— 150 վիրաւոր եւ 200 կա – լանաւոր: Շարժման մէջ դրուած էին 1000—1500 ոստիկաններ եւ քաղաքա – պահներ, արտասուաբեր ռումբերով:

ԿԱՏԱՂԻ ԿՌԻՒ մըն ալ Ռումանիոյ մէջ տեղի ունեցաւ, գնդուներու եւ 130 գիւղացիներու միջեւ: Զոհ հոգի սպաննուեցան եւ 40 հոգի վիրաւորուեցան:

ՄՈՍԿՈՒԱՅի գլխերային ոստիկանութիւնը 40 տո հարիւր աւելցաւ եւ հեծեալ ոստիկաններ ալ չարժման մէջ դրուեցան, դադրու համար անապաս – տան մանուկներու չարագործութիւնները, որոնք մեծ չափերու հասած են: Անցեալ օր 17—18 տարեկան մանուկներ բռնացան զոլորցական աղջկան մը վրայ եւ երբ դիմադրեց, սպաննեցին զայն, Մոսկուայի բանուկ մէկ պողոտա – յին վրայ: Թէրթերը ուրիշ վրդովիչ դէպքեր ալ կը յիշեն, խնայ միջոցներ պահանջելով:

ՀԱՅ ԼԵԳԻՈՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

= o =

Մարսէյլի եւ շրջակայքի լեգէոնա – կան մութեան ընկերները ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի, կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Bar de la Poste-ի մէջ, 2, Rue Colbert, օրակարգ՝ օրուան հոգերը:

Ընկերներ,

Մարսէյլ եւ շրջակայքը բնակող բո – լոր լեգէոնականները անվերապահօ – րէն պէտք է բոլորուին մութեանս շուրջ: Մեր թիւը հասած է 100ի: Կը կարծենք թէ 50 ընկերներ առնուազն չեն պատասխանած մեր կոչերուն: Ներկայիս կոչ կ'ընենք իրենց անպայ – ման անդամագրուիլ, այս կիրակի ներկայ ըլլալով ժողովին կամ դիմել չորեքշաբթի իրիկունները ժամը 7ին, մութեանս հաւաքատեղին, 59, Rue Bernard du Bois: Մուտքի դրամ չգան – ձուիր: Անդամավճար՝ ամիսը 1 ֆր.:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Կ'ՈՒԶՈՒԻի հայ դործաւոր մը փարիզի արուարձանի մը մէջ պարտիզպանութեան, պահապա – նութեան եւ քիչ մըն ալ տնական գործերու համար: Անմիջապէս դի – մել Maison Nichan (Epicerie), 38, rue de Bellefond. Paris (9).

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՄԱՐՍԷյԼի «Հրայր» խումբի ժողովը վաղը, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ուկէսին ընկեր Դ. Երանեանի բնակարանին մէջ: Խիստ կարեւոր օրա – կարգ:

Գահատ

ԼիՈՆի «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ըն – կերները այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 181 Գուր Լաֆայէթ, Զար – դարեան Գրադարանին մէջ:

ՓՕՆ ՏՕՊՆԱՅի «Կորիւն» Ընթակոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Գրա – դարանի սրահին մէջ:

Կը խնդրուի Մէն Փիէռի «Վրէժ» խումբի ընկերներէն, որոշուած ժա – մուն ներկայ ըլլալ: Կարեւոր օրակարգ:

ՓԻՒՎԱՅի եւ Շրջանի «Ցառաջ» խումբի ընկերները ժողովի կը հրա – ւիրուին վաղը Շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 2ին Շալմոնի մէջ:

ՍԷՆ ԹՒԹԻԷնի «Ազնտօք» Ընթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին «Դուրեան» Գրադարանը:

ՎԻԼՆի կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները, վաղը չարաթ իրիկուն ժամը 7.30ին, «Ապաժակ» Ակումբին մէջ: Կը խնդրուի ներկայ ըլլալ ճիշդ ժամանակին:

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼի ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷի ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

Ընկեր կարօ Ընթակոմիտէի ընկերահամակրական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին ընկեր Ս. Պօյա – ճեանի ագարակը (Դրօշակի Տան մէջ), կը խօսի ընկեր Ազգին:

Նոյն Ընթակոմիտէի ընկերական ժողովը նոյն օրը ժամը 6ին:

Համագասակ խումբի ընկերահամակրական դասախօսութիւնը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ուկէսին, կը խօսի ընկ. Հ. Ցերէնկիւլեան:

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌՔԻՒ

Կազմակերպուած՝ Հ. Դ. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼի

Ռոսոմ, Իշխան, Բրիսաւփոռ, Աղբիւր Սերոք եւ Վահագն Ընթակոմիտէներու եւ խումբերու կողմէ

եւ հովանաւորութեամբ ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷի

Տեղի պիտի ունենայ վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին

4. Rue St. Jacques, սալօն Սեն Ժաքի սրահին մէջ

Կը նախագահէ ընկեր ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Կը խօսի ընկեր Պ. ՀԻՒՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ, մեներգ, արտասանութիւններ եւ զանազան անակնկալներ:

Թախքերու մասնակցութեան համար 3 ֆրանք:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Հ. Ց. Դ. ՌՕՄԱՆԻ Անգրանիկ խումբի թէյասեղանը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի Ընկերվարականներու սրահին մէջ:

Մուտք 2 ֆրանք:

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲԻ ժողովը տեղի կ'ունենայ 30 Մարտ Շաբաթ երե – կոյ Ֆլօրիայի մէջ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

24 Մարտ, կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 3ին

Դարակէօզեանի սրահին մէջ, 45 Rue de la Défense. Իսի լէ Մուլիճօ.

Métro: Mairie d'Issy.

Ն. Պետիկեան մեծ պատրաստութեամբ եւ մասնակցութեամբ Բ. ԻԼՈՑՍԱՆի

եւ կարող ուժերու կը ներկայացնէ *Սիմոն Էքմէքճեանի*

« ՏԱՅԻ ԿԱՐԱՊԵՏ » (գաւեշտ 3 արար)

Տիճադի եւ զուարճութեան օր մը Իսի լէ Մուլինոյի մէջ:

Տեղերու գիներ 5 եւ 3 ֆրանք:

ՍԻՓԱՆի Երեկոյ - Պարահանդէսը

Տեղի կ'ունենայ 28 Մարիլ կիրակի ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր

VICTOR HUGOի շրեղ սրահներուն մէջ

46, Rue St. Didier. **Métro: Victor Hugo**

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԱՐՆՈՒՎԱԼԻ ՄԱՍՆԱՒԱԽՈՒՂԻ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆԸ

Տեղի կ'ունենայ 24 Մարտ կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3էն 7 Salle Gallementի սրահին մէջ:

Մուտք՝ 4 ֆրանք:

UNE AFFAIRE! *Ծախու է փաղիչեոն մը անմիջապէս յանձնելի, 3 փիէս, մեծ խոհանոց, 300 քառակուսի մէթր պարտէզ, հաւնոց, տէպարա, քալ, ջուր, ելեկտրա – կանութիւն: Գին՝ 36,000 ֆրանք: Դիմել՝ ժամը 2-6, Rue de Sèvres 35 à Clamart. Seine.*

ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ *ԿՈՄԻՏԱՍ* ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԳԱՀՈՒԽՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Տեղի կ'ունենայ ՄԱՐՏ 23 Շաբաթ գիշեր ժամը 9ին մինչեւ լոյս

«Aéro - Club de France»Ի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

6, Rue Galilée, 6. Paris (16). Métro: Boissière.

ԵՐԳ, ՊԱՐ, ՋԱՒԵՇՏ եւ ՀԱՃԵԼԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

Orchestre «ARIS»

Ճոխ **Buffet**, անթերի սպասարկութիւն (Պ. Եսայի Ղազէրեանի կողմէ),

ՄՈՒՏՔ 10 ՖՐԱՆՔ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ եւ ՔԱՇԱՆ-ՊԱՆԵԷՕՑԻ Մ.-ՃԻՒՂԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

7 Ապրիլ կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2.45ին

Պէհիկթաշլեան սրահին մէջ, 26, Rue Troyon, Sèvres. (Métro. Pont de Sèvres)

ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ *« ՋԻՕԿՕՆԴԱ »*

(Ցրամ 4 սլարար Դաբրիէլ տ'Անունցիօյի)

Կը մասնակցին.— Պարոններ. Դ. Տէրվիշեան, Ս. Թորոսեան, Ս. Շահլասեան, *Տիկիններ.* Լ. Պետրոսեան, Ց. Լաճիֆեան, *Քնարիկ Մակդօնալդ, Օրիորդներ.* Գանճար, Ա. Գազազեան:

Տոմսերու դիները 10, 7 եւ 5 *ֆրանք: Միջնարարներուն պիւֆէ:*

Etude de Me **BERNARD WAHL**

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պատրաստէ առեւտրական եւ ֆաւտարեան դատարան. ներու առջեւ, կոտայ certificats de coutumes-ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերարերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ԿՈՒԶԷ՞Ք ՉՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՑՈՒՈՑՔ ՓՏՏՈՒՆՑՔ ԵՒ ԳՆԵՑՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ

ԱՐՒԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԱՆԱՐԱՏ ԱԽՈՐԺԱԲԵՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ներկայէ եւ բէյֆի կուտայ:

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՒԻՒԻԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-69

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart** (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԸՆԿԸՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Criqui

ՀՈՒՇԱՏԵՏԻՐ

Ֆր. Կ. Խաչի Փարիզի մասնա – ճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամ – անդամուհիները եւ հաւակիրները վաղը Շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Օր. Ֆէրման – եանի բնակարանին մէջ, 11 բիս տը լ'Էքօլ տը Մէտսէն, Փարիզ (6): Մէթրօ Օտէոն:

ՓԱՐԻԶի Առաքագարի Հայրենիք. Միութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները այս կիրակի ա – ռաւօտ ժամը 10ին, 40 Բիս տը Պէլ – վիլ, մէթրօ Պէլվիլ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ներկաներու թիւը մեծա – մասնութիւն պիտի համարուի:

Կ. ԽԱՉԻ ԻՍԻՒ ժամնաճիւղի ժողովը այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին իր դպրոցին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՑԼի Բարձր-Հայքի Հայր. Միութեան ընդհ. անդամական ժո – ղովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Grand Bar du Printemps, 44 Bld. de la Paix: *Կը խնդրուի գործօն եւ օժանդակ ան – դամներէն անպայման ներկայ ըլլալ սոյն կարեւոր ժողովին: Օրակարգ.— Միաձայ բարոյական եւ նիւթա – կան հաշուետուութիւն, գեկոյց գոր – ծադրութեան առթիւ մեր ունեցած գործունէութեան մասին, ընդհանու – թիւն նոր վարչութեան եւ ընթացիկ հարցեր:*

ՄԱՐՍԷՑԼի Բալուի Հայր. Միու – թեան անդամական ժողովը այս կիրակի երեկոյ ժամը հիշատ 8ին, Րիւ Փէթիթ Մառի, Սալոն Մասիսի մէջ:

Խիստ կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի բոլոր անդամ և ոչ-անդամ հայրենակիցներէ անպայման ներ – կայ գտնուիլ:

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON

Ուրբ. 22 Մարտէն Հինգշաբթի Մարտ 28

Առաւօտները ժ. 2.30ին երեկոները 8.30ին

Jean Kiepura et Lucien Baroux

dans **Mon Coeur t'appelle**

Գիները 5ու 7 ֆր. Location gratuite.

Ներկայ յայտարարութիւնը բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմսակ՝ զեղչուած գինով:

Le Gérant: H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13)

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ԽԱՉԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

»»»··«««

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

— Մուրատ, ասաց Նա,— ունե՞ս քեզ մօտ որ եւ իցէ դէնք:

— Մեծ դանակ մօտս է:

— Այդ բաւական է, ասաց Նա չտա – պով:— Ես գնում եմ, դու այդ չի – մարի պարանոցը կը կտրես··· դէմքը կը բերես քեզ հետ··· իսկ մարմինը կը թողնես այստեղ··· այդ արկղը եւ խանութի կողպէքը կը կոտրես··· դուրը կիսարաց կը թողնես··· ես գը – նում եմ քո արջի մօտ··· այնտեղ կը սպասեմ քեզ ···:

Այդ խօսքերը այնպիսի արագու – թեամբ արտասանեց Նա, որ ես ժա – մանակ չգտայ բացատրութիւն պա – հանջելու: Վատահ լինելով, որ իւր պատուէրները ճշդութեամբ կը կա – տարուեն, այլեւս չսպասեց պատաս – խանի, Ասկէրի չորերը հագաւ եւ հե – ռացաւ:

Երեւում էր, որ Ասկէրը սպասաւո – րութեան մէջ բաւական վարժուած էր: Տասն րոպէ չանցած, դահուէքի լիքը դատաւորները մատուցարանի վրայ դրած, ներս բերեց: Տեսնելով իւր տիրոջ բացակայութիւնը, հարցրեց Նա ·

— Ո՞ւր գնաց տաղն:

— Դրացի խանութից կանչեցին նը – բան, չուտով կը վերադառնայ, պա – տասխանեցի ես:

Ասկէրի սէրը այն աստիճան վառ – ուած էր դէպի ինձ, որ մի առանձին մտերմութեամբ տուեց դահուէքի դա – տաւորներից մէկը եւ խնդրեց ինձ: Երբ վերջացրի, իսկոյն մատաղեցի քաւոր Պետրոսի սոսկալի պատուէրը: Ի՞նչ պէտք էր անել: Ես մնացել էի չուա – րած: Մի րոպէին, անորոշ զգացմունք ներսից տանջում էր ինձ: Գուցէ դա հանգած խղճի մի փոքրիկ կայծը լի – նէր, որ դեռ վառ էր մնացել իմ սր – տում: Երբեք եւ ոչ մի ժամանակ ես այնպէս կանգ չէի առել եղեռնագոր – ծութեան առջեւ, որպէս այդ րոպէ – ում: Կեանքից զրկել մի անմեղ մար – դու, դա սարսափելի չարագործու – թիւն էր: Եւ ինչի՞ համար, ի՞նչ էր արել նա: Բայց մի՞թէ դահիճը իրա – ւունք ունի քննելու, մի՞թէ իրաւունք ունի խղճալու: Ես դահիճ էի, ես մի կոյր, անսիրտ գործիք էի: Հրամա – յուած էին մորթել, պէտք է մորթէի:

Ես կանդնեցի: Ասկէրը տեսնելով , որ մենք մենակ ենք, երախտադէտ սիրտը այլեւս չկամբերեց: Նա մօտե – ցաւ, դրկեց ինձ, եւ իւր կրծքի վրայ սեղմելով, ասաց·

— Ախ, դու որքան լաւ մարդ ես , շատ լաւ մարդ, Աստուած քեզ բարի տայ: Եթէ ինձ այդ աղայի մօտ չբե – րէիր ես սովից կը մեռնէի:

— Դարձեալ կը մեռնես··· պատաս – խանեցի ես, եւ դանակը ցցուեցաւ նը – րա կոկորդի մէջ···:

Խեղճը դղրդղաց եւ գլորուեցաւ ցած ···

Ես ամենայն ճշդութեամբ կատարե – լով իմ վարպետի պատուէրները, հե – ռացայ, ինձ հետ տանելով ողորմելի Ասկէրի կարած կառափը:

Գալով քաւոր Պետրոսի մօտ, հար – ցրէի ·

— Ի՞նչ պէտք է անել այդ գլխի հետ:

— Ջարդիր, տուր արջիդ, թող ու – տէ:

Ես կատարեցի եւ նրա վերջին հրա – մանը:

Քաւոր Պետրոսը այրեց Ասկէրի չո – րերը, որ հաղնելով դուրս էր եկել իւր խանութից, եւ կրկին հագաւ իւր արջ պար ածողի մուշտակը:

Միւս առաւօտ նա ուղարկեց ինձ փողոցը, տեսնելու, թէ ինչ ձայն կայ: Դեռ նոր էին ուշադրութիւն դարձրել խանութի կոտրած կողպէքի վրայ, դեռ նոր էին գտել մորթուած դիակը եւ գոհարների խորտակուած արկղիկը: Ոստիկանութիւնը չորք – պատել էր խանութը, ոչ օքին չէին թողնում մօտենալ:

— Ի՞նչ է պատահել, հարցնում էին մարդիկ միմեանցից:

— Այս գիշեր խորասանցի հարուստ ակնավաճառի գլուխը կտրել են, բո – լոր գոհարները տարել են, լինում էր պատասխանը:

— Աստուած պատժեց նրան, ամբո – խի մէջից լսելի եղաւ մի ձայն ,— այս գիշեր նա վաճառեց ինձ քսան հազար րուբլի կեղծ գոհարներ···:

Ոստիկանութիւնը իսկոյն կալանա – տրեց այդ մարդուն: Դա երիտասարդ բուխարեցին էր:

Վերադառնալով քաւոր Պետրոսի մօտ, ճանապարհում զանազան մը – տածութիւններ պաշարել էին ինձ: Ես հասկանում էի, թէ ինչ նպատա – կով խաղացուեցաւ այդ ամբողջ դրա – ման: Ես հասկանում էի, որ խեղճ Ասկէրին խորասանցի ակնավաճառի հաղուստի մէջ մորթել տալով, քաւոր Պետրոսը կամեցաւ կորցնել իսկական ակնավաճառի (այսինքն իւր) հետքե – րը: Բայց ես չէի հասկանում մի բան: Իրաւ է, քաւոր Պետրոսը, օգտա – գործելով երիտասարդ բուխարեցու մի – մտութիւնից, վաճառեց նրան քսան հազար րուբլի կեղծ գոհարներ: Բայց ինձ յայտնի էր, որ նա սկզբում ցոյց էր տուել բոլորովին բնական գոհար – ներ, յետոյ բնականի փոխարէն տուեց կեղծը, արհեստականը, նմանեցրա – ծը: Այժմ գլխաւոր հարցը նրանումն էր, թէ ո՞րտեղից ունէր քաւոր Պետ – րոսը այն բնական գոհարները, որ ու – րիշ չատ մարդկանց վրայ եւս վաճա – ռեց :

Մի ակնթարթում ծագեց իմ յիշո – ղութեան մէջ վաղուց մոռացուած անցքը, որ սկիզբն դրեց իմ դժբախ – տութեանը: Ես յիշեցի այն աղետալի բանալին, որ դարբնի աշակերտ եղած ժամանակս չէինել էի քաւոր Պետրոսի համար: Ես յիշեցի նոյն բանալիով մի ամրոցի մէջ պահուած երկաթէ արկղի բացուելը եւ նրա մէջից մեծ քանա – կութեամբ գոհարների եւ զանազան թանկագին իրեղէնների կողոպտուե – լը: Ես յիշեցի վարպետիս կրած տան – ջանքները, նրա արհեստանոցի յար – կունիս դրուելը:

Այդ բոլորը ինձ ասում էին թէ քա – ւոր Պետրոսի այժմեան ակնավաճա – ռութիւնը խորին կապ ունէր Պարս – կաստանում մի ժամանակ կատար – ուած գողութեան հետ: Ես յիշեցի մի այլ փաստ, որ բոլորովին հաստա – տում էր իմ ենթադրութիւնները:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋի եւ ՄԵՂՈՒԻի համար դիմեցէք՝ ընկեր **Sarkis Bilali**ի **7, rue du Puy, Romans (Drôme).**

×

ԼիՈՆի ՄԷՋ

ՄԵՂՈՒԻի գործակալն է

Պասունցի Է Ր Օ

115. Rue Moncey. L(yon).

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՇԱԲԱԹ
23
ՄԱՐՏ
SAMEDI
23 Mars
1935

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զոսլոկերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

11 ՐԴ ՏԱՐԻ - 11e Année No 2761

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՍԱԳԵՐՈՒ ՁԱՁԱՒՈՒԹԻՒՔԸ

Դ.

Մեր կամկառ հակառակորդները երբ «խաչակրութիւն» կը վերագրեն Դաշնակցութեան — անշուշտ հպա՞րտ են իրենց առա – քինութիւններով, նոյն այդ ճակատին վրայ:

Թող իրարու ականջին փսփսան այդ երանութիւնը, իսկ մենք փորձենք վերլուծել իրականութիւնը:

Սկիզբէն մինչեւ այսօր, «Հայաստանասէր»ները ուրիշ պար – ծանք չունեցան, այս ճակատին վրայ, եթէ ոչ բազկատարած սաղ – մոսերգութիւն: Նկուն եւ չողոքորթ հպատակութիւն:

Կը յիշե՞ք որ անոնք, իրրեւ առանձնաշնորհեալ «բարեկամ», որ եւ է հիմնական ծրագիր մատուցած ըլլան Երեւանի, իրաւունք – ներ յիշեցնելով եւ պարտականութիւններ առանձնելով:

Կամ եթէ մտան զանազան յանձնառութեանց տակ, երբ եւ իսկ կրցա՞ն արդարացնել իրենց ուռուցիկ հաւատամքներն ու յաւակ – նութիւնները:

Ներգաղթի մասին վերջին աւետարեր լուրերը հրատարակ – ուեցան 1931ի ամառը, չընդալից մանրամասնութիւններով, մա – նաւանդ երբ մեր մէջ կը գտնուէր Սահակ Տ. Գարբիէլեան, Հա – յաստանի նախորդ վարչապետը (22 օգոստոս):

Ինչե՛ր, ինչե՛ր չլսեցինք այդ օրերուն: Թոյլ տուէք թարմա – ցնել յիշողութիւնները, արտատպելով քանի մը հիմնական կէ – տեր:

Բարեգործականի կեդր. վարչութիւնը սեպտ. 4 թուակիր զեկոյցով մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէր Հայաս – տանի վարչապետին բերնով.—

«Պ. Ս. Տէր Գաբրիէլեան անգամ մը եւս յայտարարեց թէ կառավարութիւնը որոշած է անմիջապէս ընդունիլ 6000 գաղթա – կանիներ, անոնց բնակութեան եւ աշխատութեան մասին արդէն կարգադրութիւններ եղած ըլլալով: Ցոյս յայտնեց որ 4000 գաղ – թականի համար եւս մինչեւ երկու երեք ամիս կարգադրութիւն – ներ կ'ըլլան թերեւս: Կառավարութիւնը, հաւատարիմ իր հայրե – նաշէն ծրագրին, *ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԻ – ԹԻԻՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՈՐՈՇՈՒՄԸ ԿԱՑԱՑՈՒՑԱԾ Է ՄԻՆՉԵՒ ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼ 30,000 ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ, ՈՐՈՆՑ ԱՊՐՈՒՍՏԸ Ա – ՊԱՀՈՎ* է, բայց առաջին խումբէն վերջ բնակարանի հարցին լու – ծումէն կախում պիտի ունենայ միւսներուն փոխադրութիւնը եւ տեղաւորումը: Վարչապետը յոյս ունի սակայն որ Հ. Բ. Ը. Միու – թիւնը, Հօկը եւ Հայրենակցականները պիտի յաջողին հնարաւոր ընծայել այս բանը, բնակարաններու շինութեան համար տրամա – դրելով գլխաւորաբար փայտ եւ փոխադրութեան միջոցներ»:

Արդի՞նքը.— 1931ի վերջերը առաջին կարաւանները կազ – մուեցան Ցունաստանի մէջ: Ամբողջ մէկ տարուան ընթացքին փո – խադրուեցան 6500–7000 հոգի (կլոր թիւով), որոնց հազարը Պուլ – կարիայէն:

Այնուհետեւ,— դադար մը, որ կը տեւէ մինչեւ այսօր:

Այդ չորս կարաւաններուն փոխադրութեան համար, դու – մարներ տրամադրեցին Բարեգործականը եւ Նանսէնեան Գրասէն – եակը, իսկ չորեքտաս տրամադրեց յունական կառավարութիւնը: Պուլկարիան ալ ընծայեց կարելի դիւրութիւնները:

Ցետո՞յ,— սպասենք եւ յուսանք: Երեւան գործնական աշակ – ցութիւն կը սպասէր արտասահմանէն: Կը պահանջէր դրամ եւ շի – նանիւթ, բնակարաններ շինելու համար: Կը պահանջէր հոգալ փո – խադրութեան ծախքերը, որպէսզի կարենայ չարունակել «գան – գուածային» ներգաղթը:

Եւ «Հայաստանասէր»ները չլսելինդ՝ ձեռնարկեցին գործի, փողով ու թմբուկով:

1933ի ամառը կազմուեցաւ չքեղաշուք Ցանձնաժողով մը, Փարիզի մէջ, բնակարաններու շինութեան հիմնադրամ ճարելու համար: Այս առթիւ ալ խոհեմութիւն համարուեցաւ գործի հրա – ւիրել հաւաքնաւոր անդամներ, դուրս ձգելով Դաշնակցութիւնը:

Ցանձնաժողովը դատնի դուռ լինկաւ, եւ, մինչեւ 1934 օգոս – տոս ճարած էր մօտ ... 150,000 ֆրանք:

Տեղեկութիւն չունինք թէ ի՛նչ աւելցած է այդ օրէն մինչեւ այսօր: Ապահովաբար ամբողջ գումարը ոչ իսկ 200,000ի կը հաս – նի, քանի որ թիւերը չատոնց կասած է:

Ամերիկան ալ ունէր Ներգաղթի Ցանձնախումբ մը, աւելի ա – ռաջ կազմուած:

Սեւ կատու անցած էր այդ չրջանի «Հայասատանասէր»ներուն մէջտեղ: Իրար լինկան ոտքակոխ, հնչակ, Հօկ, Բարեգործական: Մէկը միւսէն հաչիւ պահանջեց հրապարակաւ:

Եւ առաջ մը հրապարակաւեցաւ պաշտօնական հաչիւը, որ կ'ըսէր.— 1932 մարտէն մինչեւ 1934 մարտ, երկու տարուան ըն – թացքին հանգանակուած է 6064 տոլար:

Այս գումարէն Հայաստան փոխադրուած է միայն 2930 տո – լար, իսկ տեղին վրայ ծախսուած՝ 2824 տոլար, մնացեալը (310) *դրամատուն դրուած ըլլալով ...*

Այս յայտնութեան առթիւ, Ամերիկայի ոտքակոխներուն օր – կանը, «Պայքար», քունէն նոր արթնցած եւ խորտիկս վրդով – ուած, կ'աղաղակէր.

— «Մեր բաղձանքն է որ ներգաղթի ձեռնարկն ալ ազատուի արտասահմանի օգնութեամբ բնակարաններ շինելու պայմաններ..

«Բանի որ միլիոններ կը ծախսուին հայրենիքի տնտեսական եւ մշակութային զարգացման համար, ինչո՞ւ ներգաղթն ալ մաս չկազմէ վերաշինութեան ծրագրին եւ չօգտուի անոր համար բաց – ուած պետական պիւտճէէն»: (9 օգոստ. 1934):

Վա՜յ եթէ մենք յիշեցուցած ըլլայինք այս պարագան ...:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԷԿ ՕՐԷՆ ՄԻԻՍԸ ԿԸ ԲԱՐԴԱՆԱՅ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՖՐԱՆՍԱ ՎՃՌԱՊԷՍ ԲՌՂՈՔԵՑ, ԻՏԱԼԻԱ ՊԱՐՁԱՊԷՍ ՅԱՒ ՅԱՑՏՆԵՑ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԱՆԸՆԴՈՒՆԵԼԻ ԿԸ ԳՏՆԷ ԲՈՂՈՔԻ ՊԱՏՃԱՌՈՒԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Անգլիոյ դիրքը եւ Իտալիոյ զինուորական պատրաստութիւնները

Քաղաքական կացութիւնը աւելի կը բարդանայ մէկ օրէն միւսը: Ամփո – փենք վերջին անցքերն ու լուրերը, առանց խորհրդածութեան:

Ինչպէս գրած էինք, Ֆրանսա բողոքագիր մը ուղղեց Գերմանիոյ, պար – տաւորիչ զինուորութեան վերահաստատման դէմ: Քանի մը ժամ վերջը կը տարածուէր նաեւ իտալական ծանուցագիրը, աւելի մեղմ: Գերմանիոյ արտաքին նախարարը, Ցօն Նէօրաթ, երկու պաշտօնագիրներուն ծանօթանալէ յետոյ, միեւնոյն պատասխանը տուաւ երկուքին ալ: Ֆրանսական դեսպանին դիտել տուաւ թէ՝ բողոքագրին պատճառաբանութիւնը նկատի չառներ բուն կացու – թիւնը, հետեւաբար անընդունելի է Գերմանիոյ համար: Իսկ իտալական դես – պանին յայտնեց թէ Գերմանիա ստիպուած է մերժել եղած փաստարկութիւն – ները, քանի որ միւս պետութիւնները նկատի չառնելով զինադադարի խոստումները, չեն յարգած Վերսայլի դաշնագիրը:

Ի՞նչ կ'ըսէ Ֆրանսայի բողոքագիրը: Յայտնելէ յետոյ պարտաւորիչ զին – ուորութեան վերահաստատումը, դիտել կուտայ թէ այդ մասին որուած ո – րոշումները բացէ ի բաց հակառակ են Գերմանիոյ ստորագրած դաշնադիր – ներուն արամադրութեանց: «Անոնք հակառակ են նաեւ 1932 դեկտեմբեր 11ի յայտարարութեան, որով գերմանական կառավարութիւնը ընդհանրապէս կ'ընդունէր թէ կարելի չէ Գերմանիոյ սպառազինութեանց իրաւունքի հաւա – սարութիւնը հաստատել առանց ընդհանուր ապահովութեան կարգադրա – քի մը: Այս սկզբունքին ընթացք տալու համար կարգ մը փորձեր կա – տարելի եղաւ, Ֆրանսական կառավարութիւնը, համախորհուրդ բրիտանա – կան կառավարութեան հետ, կը կարծէր իր վստահութիւնը յայտնած ըլլալ գերմանական կառավարութեան, առաջարկելով ազատ բանակցութեան եղա – նակ մը, լիովին համապատասխանդաշնագիրներովհաստատուած իրաւունքնե – րու պահպանման, հաստատելու համար նոր պայմանագիր մը, ի կարգադրու – թիւն ապահովութեան եւ սպառազինութեան հարցին: Եւ գերմանական կա – ռավարութիւնը կարծես կ'արդարացնէր այս վստահութիւնը, ընդունելով այս – պիսի եղանակի մը սկզբունքը: Մարտ 16ի գերմանական օրէնքին հրատարա – կութիւնը, որ տեղի ունեցաւ յանկարծ, առաջին բանակցութեան համար որոշ – ուած Թուականէն քիչ առաջ (կ'ակնարկէ Սըր Ճօն Սայմընի այցելութեան), կը կազմէ նոր արտայայտութիւն մը այն տրամադրութեանց եւ մեթոտներու դորս գերմանական կառավարութիւնը կ'ուզէ հակադրել իրեն եղած հաշտարար առաջարկներուն դէմ: Հետեւաբար, Ֆրանսական կառավարութեան առջեւ կը ներկայանան երկու դիտելի պարագաներ.— մէկ կողմէ, եւ իրրեւ ընդհա – նուր երեւոյթ, գերմանական կառավարութիւնը դիտակցաբար կ'անտեսէ իրա – ւադիտական այն կենսական սկզբունքը թէ որ եւ է պետութիւն չի կրնար քաշ – ուիլ դաշնագրի մը պարտադրած յանձնառութիւններէն, ոչ ալ փոփոխել անոր տրամադրութիւնները, առանց ատորագրող կողմերուն հաւանութեան եւ ա – նանց բարեկամական համաձայնութեան մը: Միւս կողմէ, եւ մանաւորապէս, ինքն իսկ փաստաթուղթերով վերջ որ չահակից պետութիւնները լուսարանեն առաջարկուած բանակցութեան տուեալները, գերմանական կառավարութիւնը դիտակցաբար ձեռք առած է ամէնէն նպատակայարմար միջոցները, վտանգե – լու համար այդ բանակցութեան ճակատագիրը, կանխաւ եւ միակողմանի եղա – նակով մը խախտելով անոր էական նպատակները, կատարուած իրողութեան մը միջոցաւ:

« Հանրապետութեան կառավարութիւնը պարտականութիւն կը սեպէ բո – զոքի ամէնէն վճռական ձայնը բարձրացնել այն անօրինութեանց դէմ, ո – րոնց մասին այժմէն կը բանաձեւէ իր վերապահումները: Դիտակից՝ այն հաշ – տարար ճիգին զոր միշտ հետապնդած է կատարեալ ուզղամտութեամբ եւ միշտ նկատի առնելով գերման արժանապատուութիւնը, որպէսզի Գերմանիա լիովին մասնակցի Եւրոպայի ապահովութեան կազմակերպման, Ֆրանսական կառա – վարութիւնը ուրիշ բան չի կրնար ընել եթէ ոչ գերմանական կառավարութեան վրայ ձգել այսպէս յառաջ եկած անհանգստութեան պատասխանատուութիւնը եւ անոր հետեւանքները, այսինքն այն պարտաւորութիւնները զորս այս իրա – ւունքը կրնայ դնել չահակից պետական երկիրներու կառավարութեանց վրայ :

« Ֆրանսա իր մասին վճռած ըլլալով փնտռել միջազգային զործակցու – թեան բոլոր միջոցները, փարատելու համար այս անհանգստութիւնը եւ ա – պահովելու Եւրոպայի խաղաղութիւնը, պարտականութիւն կը համարի վերստին յայտարարել թէ հաստատօրէն վճռած է որ եւ է բանակցութեան հա – մար նկատի չառնել միակողմանի որոշումներ որ արուած են բանաբարելով մի – ջազգային յանձնառութիւններ »:

ԻՏԱԼԻՈՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄՆԵՐԸ

Ինչպէս ըսինք, աւելի մեղմ է իտալական ծանուցագիրը: Ահաւասիկ ամ – փոփումը.—

«Իտալական կառավարութիւնը չի կրնար չյիշեցնել որ թէ 1935 յունուար 7ի համաձայնութիւններով (Հռոմ) եւ թէ փետրուար 3ին հրատարակուած անգլեֆրանսական վկայագրի հետ միասին հաստատուած էր հետեւեալ սկզբունքը.— Վերսայլի դաշնագրին ե. գլուխը չի կրնար փոփոխուիլ միակողմանի գործո – ղութեամբ: Իտալական կառավարութիւնը, որ իր մասին միշտ ցանկալի գտած է այդ գլուխին վերաքննութիւնը բանակցութիւններ կատարելով չահակից պետութեանց հետ, կատարեալ հաւատարութեան հիման վրայ, ընդունած էր այն սկզբունքը թէ գերմանական սպառազինութեանց խնդիրը պէտք է քննուի ընդհանուր բանակցութեամբ, ինչպէս որոշուած էր 1932 դեկտեմբեր 11ի յայ – տարարութեամբ: Այս եղանակը սկզբունքով ընդունուած էր նոյն ինքն գերման կառավարութեան կողմէ, անցեալ փետրուար 14ի զեկոյցով: Հետեւաբար, Ի – տալական կառավարութիւնը պարտականութիւն կը սեպէ իր ամենալայն վե – րապահումները յայտնել գերմանական կառավարութեան տուած որոշման եւ անոր հետեւանքներու մասին: Իտալական կառավարութիւնը միշտ ջանացած է գերմանիան ալ կապել չահակից մեծ պետութեանց գործակ – ցութեան, գրութիւն մը որ գերմանիոյ համար լիովին կը ճանչնայ գերիչխան պետութեան մը իրաւունքներն ու պատասխանատուութիւնները: Ճիշդ այս նախրնթացներուն համար է որ գերմանական կառավարութեան որոշումը մաս – նաւորապէս ծանր հանգամանք մը կը ստանայ, մանաւանդ նկատի առնելով իր պատճառած անստուգութիւնը՝ բոլոր երկիրներու մէջ: Իտալական կառավա – րութիւնը բազմաթիւ ապացոյցներ տուած է, նոյնիսկ վերջերս, միջազգային գործակցութեան իր որոշման մասին եւ այլ ուղղութեամբ ալ պիտի չարունակէ իր ջանքերը, որոնք կը համապատասխանեն ժողովուրդներու պահանջներուն եւ Եւրոպայի ընդհանուր համակեցութեան առաջադրութեանց: Բայց պար – տականութիւն կը սեպէ յայտարարել թէ՝ ազգային բանակցութեանց առեն չպիտի կրնայ պարզապէս իրրեւ հաստատուած դոյովիճակ ընդունիլ այն ինչ որ ստեղծուած է միակողմանի որոշումներով որոնք կը ջնջեն միջազգային հանգամանք ունեցող յանձնառութիւններ »:

Իտալիա որոշեց պատրաստ պահել բանակը

Իտալիոյ պատերազմական նախարարութեան խորհրդականը, ուշագրա – ւոր մը խօսեցաւ հինգշաբթի օր, երեսփ. ժողովին մէջ: Ակնարկելով միջազ – գային կացութեան եւ Գերմանիոյ վերազինման, յայտարարեց.— «Ազգը այ – սուհետեւ կրնայ ամբողջովին վստահիլ իր բանակին զօրութեան եւ արդիւնա – ւորութեան »: Այս ճառը ընդունելութեան բուռն ծափերով, որոնց կը մասնակ – ցէր նաեւ Պ. Մուսոլինի: Խորհրդականը չատ աւելի կարեւոր յայտարարու – թիւն մը ըրաւ: Ցայտնեց թէ մէկզի դրած է զինուորութեան չրջանի կրճատ – ման ծրագիրը: Կառավարութիւնը, նկատի առնելով ժողովուրդին թիւը եւ զինեալ ազգի դրութիւնը, կը խորհէր 18 ամիսէն 12ի իջեցնել զինուորութեան չրջանը· բայց այժմ « քաղաքական եւ զինուորական կացութիւնը թոյլ չի տար արձակել 1913ի դասին զինուորները, որոնք պիտի արձակուէին յառաջի – կայ չաբթու »:

Տրուած տեղեկութեանց համաձայն, Իտալիա սովորականէն աւելի զին – ուորներ պիտի ունենայ դրօշի տակ, 450.000էն մինչեւ 500.000, որոնց երկու զօրաբաժինները արեւմտեան Ափրիկէ ղրկուած են, բայց կրնան փոխարինուիլ դաղթավայրերու կամաւորներով:

Նոր եւ աւելի մանրամասն յայտնութիւններ Գերմանիոյ պատրաստութեանց մասին

»»»··«««

ՕՐԱԿԱՆ 15 ՕԴԱՆԱՒ. ԵՐԵՔ ԱՄԻՍԷՆ 1500

Երեսփ. ժողովին զինուորական չանձնախումբը չատ կարեւոր եւ ազդակա – լից նիստ մը գումարեց առջի օր: Այս առթիւ լսուեցաւ պատերազմական նա – խարարը, զօր. Մոռէն, որ չատ կարեւոր յայտնութիւններ ըրաւ: Հակառակ չանձնախումբի անդամներու բացարձակ լռութեան, թերթերը յաջողած են կարգ մը տեղեկութիւններ ստանալ:

Այսպէս, համաձայն Զօր. Մոռէնի յայտարարութեան, Գերմանիոյ զօր – ծարաններուն 70 առ հարիւրը այժմ չարժման մէջ դրուած են, ռազմանիւթ արտադրելու համար: Կարգ մը զօրծարաններ գիշեր ցերեկ կը բանին, գնդացիր հասցնելու համար, բանուորական չորս խմբակներով, որոնց իւրաքանչիւրը կ'աչխատի վեց ժամ: Ինչ կը վերաբերի քիմիական կպերու, Գերմանիոյ տարբերաժուրանները կը գործեն բացարձակ գաղտնապահութեամբ: Այժմ – նախիտա միջոցներ ձեռք առնուած են լրտեսութեան դէմ: Գերմանիա օրա – կան 15 օգանաւ կը չինէ, որով երեք ամիսէն պիտի կրնայ ունենալ 1500 ռազ – մական օգանաւ: Պարտաւորիչ զինուորութեան առթիւ ծանուցուած 36 զօրա – բաժինները պիտի կազմեն 500,000նոց ուժ մը: Գերմանական բանակին վերա – կազմութիւնը կրնայ ամբողջանալ 1936ի գարնան: Միւս կողմէ, կառավարու – թիւնը ուտեստ եւ հում նիւթ կը մթերէ: Այս բոլոր պատրաստութեանց գաղտ – նիքները այնքան խստօրէն կը պահուին որ, վերջերս բազմաթիւ լրտեսներ դո – ղակահարուած են:

Զօր. Մոռէնի կարծիքով, Գերմանիա կրնայ անմիջապէս երեք զօրաբա – նակ կեդրոնացնել Հռենոսի ալ ափին վրայ: Ցետոյ, ինքնաբերաբար լուծելով հաւատարութեան խնդիրը, Գերմանիա այժմ կը ձգտի հասնիլ ամենահզօր պե – տութեան՝ Ֆ. Միութեան զինուորական ուժին:

Իրրեւ եզրակացութիւն, պատերազմական նախարարը չեշտեց թէ Ցրան – սա մասնաւորապէս պէտք է պատրաստուի ընդհարման մը առաջին օրերու ա – նակնկալ յարձակման դէմ: Այս առթիւ, յայտնեց թէ նոր վարկեր պիտի պա – հանջէ 1935ի համար:

Զեկուցումէն վերջը, բազմաթիւ հարցումներ եղան մասնագիտական հար – ցերու մասին: Պատերազմական նախարարը մերժեց խօսիլ Ռուսաստանի օ – դանաւային ուժերու, սպայակոյտերու միջեւ կատարուած բանակցութեանց եւ ուրիշ փափուկ հարցերու մասին: Ցետոյ պարզեց Ֆրանսայի զինուորական կացութիւնը եւ կառավարութեան անմիջական ծրագիրները:

Երեմեաու խորհրդակցութիւնը Իտալիոյ մէջ

Վերջնապէս համաձայնութիւն գոյացաւ որ, բացի այսօրուան (չաբաթ) խորհրդակցութենէն, որ պիտի կատարուի Փարիզի մէջ, աւելի լայն խորհր – դակցութիւն մը տեղի ունենայ Իտալիոյ Ռոմօ քաղաքին մէջ, երբ Սըր Ճօն Սայմընի վերադառնայ Պերլինէն: Այս խորհրդակցութեան պիտի մասնակցին

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐՄԱՆ ՇՈՒՐՃՈՒՄԸ ՀԱՅ ԴԱՒԱԹԻ

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՀՈՒՐՔԵՐԸ ԿԱՐՏՏԱՐ ՀԱՅՈՑ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՄԸ

ՀԱՅԵՐԷՆ ՀԱՏՈՒԱԾ ՀԱՐՈՒՍՏԱԳՐԱՆԻ ՄԸ

ՀԱՅՈՑ ՀԻ ԽՍԿԱՅՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՀԱՅՈՑ ՄԵԾ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԸ ԱՅՍՕՐ

ՀԱՅՈՑ ՀԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻ ՄԸ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ
առողջական վիճակը

— • —

ԽՄԲ.— Տոքթ· Ց· Սիվրիսարեան, որ սիրայօժար ստանձնած է հսկել տարաբախտ ընկեր Ա· Ահարոնեանի առողջական վիճակին վրայ, հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Ցուսարերի, փետր· 21 թուականով·—

Բժ· Հ· Օհանջանեանի մեկնումէն երեք կանոնաւորաբար չաբաթը երեք անգամ կ'այցելեմ հիւանդին, իսկ երբեմն ալ խորհրդակցութեան համար կը հրաւիրեմ բժիշկներ Քէչեանն ու Արզուեանը, որոնք սիրով ու յօժարակամ կը պատասխանեն։

Բաղդատմամբ՝ ներկայ ընդհանուր վիճակը զոհացուցիչ է, եթէ առանց պատահարի ձմեռը անցընենք — ինչ որ յուսալի է — կարծեմ մեծապէս պիտի բարւոքի։

Շարժուձեւ։— Ամէնէն ակնյայտ բարելաւումը որ ունեցած է՝ ձեռքի եւ ոտքի չարժուձեւերն են։ Մանաւանդ ոտքը· մինչեւ այսօր զաւազանով կը նայր մեզ դալ սենեակին մէջ, իսկ այս չաբաթ առանց անգամն ըլլալով ա– նուց զաւազանի, բոլորովին ինքնի– րեն, մօտ քառորդ ժամ չըվեցաւ։ Ձեռքը կրնայ երեւակայել ո՛ր աստիճան ու– րախութիւն զգաց, ու կ'ըսէր մանկան հրճուանքով՝ «Զարմանում եմ, հրաշք է»։ Իր ապաքինման համար բնականաբար հաւատքը խորունկցաւ։ Հետեւաբար սնածին չըլլար այն հա– մոզումս, թէ իր ապաքինման այս հաւատքը լաւ անդրադարձում մը պի– տի ունենայ։ Իսկ ձեռքը որ ցարդ գրեթէ մեռած էր, ան ալ սկսաւ իր կարգին կենդանութեան նշաններ ցոյց տալ, որ թոյլ կուտայ յուսալու թէ՝ քանի մը ամիսէն պիտի կրնայ իր կո– ճակները կոճկել։

Լսողութիւնը։— Լսողութիւնը ներ– քէն չէ կորսնցուցած, ընդհակառակն, կարծեմ աւելի սրացած է, ամէնապզ– տիկ չշուկ մը որ անլսելի է իր չուր– ջիններուն՝ ինք անմիջապէս կը լսէ։

Տեսողութիւնը· — Դժբախտաբար, ձախ աչքը բլորովին կորսուած է, իսկ աջը թէեւ քիչ մը տկար, բայց կա– րելի է զարմանել ակնոցով։

Ցիշողութիւն եւ արտայայտութիւն· — Ահա մեր ամէնուս մտահոգման պարագան· զուցէ զիտէք թէ յիշողու– թեան եւ խօսելու կեդրոններու կա– պակցութիւնը խանգարուած է· ներ– քեւն երբ յիշէ որ եւ է բան, չի կրնար արտայայտուիլ, իսկ երբեմն ալ եր– թեք բան մը չի յիշեր, իսկ երբեմն ալ կը յիշէ, կ'ուզէ արտայայտուիլ, այս անգամ ալ բառն է որ կը պակսի, ո– րով կը սկսի ջղայնանալ ու յուզուիլ· կ'ունենայ նաեւ այնպիսի վայրկեան– ներ, որ ամբողջ նախադասութիւն մը ճիշդ ու ճիշդ յարմարազոյն կերպով կ'ըսէ, երբ արամադրութիւնը բարձր ըլլայ՝ լեզուն ըստ բաւականին կը չարժի· օդին ազդեցութիւնը չատ մեծ դեր ունի արամադրութեան վրայ· եթէ օդը անամպ եւ պայծառ է, իր արամադրութիւնը չատ լաւ է, հետե–ւաբար բառերն ալ բաւականին սա– հուն· իսկ խաւար ու ամպոտ օր մը ինքն ալ մելամազձոտ վիճակ մը կը ստանայ։ Ահա այն պատճառները, ո– րոնք թոյլ կուտան մեզ յուսալու՝ թէ ամառուան հետ նոր կեանք մը պիտի սկսի։

Այս չաբթուան անակնկալներէն մին ալ իր մէջ ծնած կարողութիւնն է։ Մինչեւ հիմա նոյն իսկ չէր ուզեր գիրք կամ թերթ տեսնել, իսկ այժմ կ'ուզէ միչտ կար– դալ։ Անցուչտ թոյլ չենք տար, որ – պէսզի չյոգնի· փորձի համար իրեն ցուցուցի «Ցառաջ»ի վերջին լուրի բաժնին վերնագիրը եւ ըսի որ կար– դայ· լաւ կերպով կարողացաւ կար – դալ, միայն Վ գիրը Պ հնչեց եւ կար– գաց «Պերջին·լուբ»,իսկ այս առտուան անակնկալն ալ ձախ ձեռքով Ա.Ֆ.Գ.Դ· գրերը գրելն էր թուղթի կտորի մը վրայ (ներփակ կը ղրկեմ ձեղ իրր յիշատակ)։

Օր մը իր հեղինակութենէն — «Թէ մոռանան այսքան չարիք» — երկտողը ըսի, եւ հարցուցի՝ թէ ո՞վ է գրած· քանի մը վայրկեան մտածման մէջ թաղուեցաւ եւ կարծէք խոր քունէ մը արթնցողի երեւոյթով՝ մատը կուրծ– քին տանելով բաւ· — ե՛ս։

Երբեմն թիւերը համրել կուտամ մէկէն մինչեւ յիսուն՝ ինքնօգնու– թեամբ կրնայ համրել՝ երբ արամա – դրութիւնը բարձր է անշուշտ, իսկ ասոնց փոխարէն բոլորովին հակա – ռակ տարօրինակութիւններ ալ ունի· օրինակ՝ ոչ իր անունը կը յիշէ, ոչ ալ Տիկինին, ինչպէս նաեւ իր մօտիկ– ներուն· կ'ըսեմ, կրկնել կուտամ իր անունը՝ երբ հինգ վայրկեան անցնի, նորէն կը մոռնայ։

Ահաւասիկ ամփոփ կերպով ներկայ վիճակը այն գերզգայուն բանաստեղ– ծին եւ անխոնջ գործիչին, որ տա – րիներ ամբողջ տուաւ իր ցեղին ինչ որ ունէր ազնիւ եւ առաքինի իր մէջ· տը– ւաւ իր միտքին ուժը, տուաւ բարո – յականը, տուաւ նիւթականը եւ ամէ– նէն վերջն ալ իր ֆիզիքականը եւ այ– սօրուան վիճակով ուրիշ բան մը չէ, այլ 6–7 տարեկան անմեղ մանուկ մը։

Այս ամառ առած բաղնիքներէն չատ մեծ օգտակարութիւն տեսած ըլլա – լով, այս տարի նորէն պէտք պիտի ըլլայ զրկել, եւ եթէ որ եւ է արգելք մը չըլլայ՝ կ'ուզեմ այս անգամ ընկե– րանալ իրեն։ Մոռցայ ըսելու թէ Մարսէյլի ամէնէն նշանաւոր մանուա– գեարը եղող փրոֆ· Ռոժիին խոր – հուրդներուն է որ կը հետեւիմ եւ որ 3–4 ամիսը մէկ անգամ կը քննէ։

«ՑԱՌԱՋ»Ի ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ

«Երբ հագիւիւ ապիտակ, յարիւ շիտակ»

Վաչա – լէ– Պէկի կայարանէն դուրս կուգար վաթսունը անց ծերուկ մը, ձեռքը թեթեւ պայուսակ մը բռնած։ Օտարի մը նման կուշտ ու բոլոր կը նայէր։ Անոր կոր քիթը, արծուի աչ– քերը, արդէն հատատեցին Հայ բլ – լալը։

Կը մօտենամ իրեն։ — Բարեւ, հայ– րիկ։

— Օ՛, Աստուծոյ բարին, տղա՛ս։ Ուրախ եմ Հայու մը հանդիպելուս։ Հոս Վաչա – լէ– Պէկի կայարա՞տնն է։

— Այո, հայրիկ։

— Շատ լաւ տղաս։ Ցոգացաւ ու – նեմ, եկած եմ անոր թոռ ջուրերէն օգտուելու։

Աւանդութեան համաձայն կը հիւ – բասիրեմ ծերուկը։ Ձաչէն յետոյ, խօսք կը դառնայ արտասահմանի հա– յութեան ներկայ անատոյզ վիճակի մասին։ Ծերուկը պահ մը խորհելէ յե– տոյ·

— Տղաս, ազգի մը փրկութեան գործը կախում ունի անոր մէջ ապ – րող երիտասարդ ուժէն։ Այդ ուժովն է որ ազգերը կը հասնին իրենց չատ մը բաղձանքներուն, պայմանաւ որ երիտասարդութիւնը իր ազգին փր – կութեան համար ինքզինք չարժման մէջ դնէ։ Եթէ ազգի մը երիտասար – դութիւնը իր ազգի փրկութեան գոր– ծին կը մնայ անտարբեր, ոչ այն ազ– գը, եւ ոչ ալ անոր մէջ ապրող երի– տասարդ ուժը գոյութիւն կրնայ ու – նենալ։ Ուշ կամ կանուխ անոնք կը սրբուին պատմութեան բեմէն։

Ներկայիս գաղթահայ հայութեան մէջ ապրող երիտասարդութիւնը երեք դասի բաժնուած է։ Առաջին դասա – կարգը կեցած է միացեալ եւ անկախ Հայաստանի տեսակէտին վրայ, ինչ որ բոլոր գտարիւն Հայերու տենչն է։ Կը մաղթեմ յաջողութիւն։

— Ամէն։

— Երկրորդ դասակարգը հակած է համայնավարութեան, նշանարան ու– նենալով «Աչխարհը հայրենիք, մարդ– կութիւնը եղբայր»։ Ասոր ոչ աչխարհ կը հաւատայ եւ ոչ ալ իրենք։ Ասոնց ալ Աստուած խելք ու գիտակցութիւն տայ։

— Ամէն։

— Երրորդ եւ աւելի բանիմացները կանգնած են չէզոք դիրքի վրայ, ինչ որ լաւ անուն չէ։ Շնչող ու ապրող, աչխատող ու տեղծագործող մարդը չի կրնար այդ անուն կրել· ամօթ է։ Եթէ առաջին դասակարգի ըմբոնու – մը հաճելի չի գար իրենց, թող մըտ – նան «Աչխարհը հայրենիք» դասակար– գին։ Եթէ այդ ալ հաճելի չէ թող մի– անան հանրօգուտ որ եւ է միութեան մը։ եւ թող սրբեն այս արատը իրենց ճակատէն, մանաւանդ այս միջոցին, երբ ամփոփուիլ, միանալ եւ մէկտեղ գործելու անհրաժեչտութիւն կայ։

Ես հավիւ երեսուն տարեկան էի, երբ գաղթօճաք մտաւ հայ ժողովուրդի մէջ։ Երբեք չուզեցի չէզոք մնալ։ Թէ– եւ ֆէտայի չեղայ, լեռները չխնկայ, բայց անոնց ապահովութեան համար, բոլոր միջոցներս արամադրած էի։ Եւ այդ ճամբուն վրայ տունս խուզար – կուեցաւ, գոնուեցան արդիլուած տեղեր (թաքստոց) եւ իրեր։ Եղբօրս հետ բանս լինկանք խորտակելով բո – լոր կարողութիւնս եւ մոխիրի վրայ ձգելով քսան անձէ բաղկացեալ ըն– ձեղով քսան անձէ բաղկացեալ ըն – տանիք մը։ Բանտին հարուածներէն մէկ չարաթ վերջ մեռաւ եղբայրս, երբ ամօթքերը կը պրկէին։ Ես բանտէն դուրս եկայ օսմ։ սահմանա – դրութեան՝ 1908ին,խորտակուած ա– ոողջութեամբ մը։ Այս ամէնը հայ ազգի փրկութեան գործին մէջ չէզոք չմնալու համար։

Բանտէն ելլելով դարձեալ չուզեցի չէզոք մնալ, ստանձնեցի գիւղիս կր – թական հոգը, ուժեղ տեսչի մը հրա – մանին տակ (Զաւարեան)։ 1915ի ընդ– հանուր ջարդին, բոլոր ընտանիքս զոհելէ յետոյ, հրաչքով ազատեցայ եւ անցայ Կովկաս, ծանօթ հրամանա – տարէ մը գէնք պահանջեցի ճակատ մեկնելու։ Մերժեց՝ ըսելով.— «Դուն տառապած ես ու բանտը խլած է քու ճակատ մեկնելու կարողութիւնդ»։ Պատասխանեցի թէ ակղբէն իսկ չէ – զոք մնալու մեղք չեմ ունեցած, ի՞նչ– պէս չէզոքութեան կը դատապարտէք զիս· ես այդ արատը իմ ճակտիս քե– սել չեմ ուզեր։ «Գնա ուրիշ դործ մը ըրէ, եւ ոչ թէ ճակատը»։

Կը խոստովանիմ որ զէնք չառի, դիրքեր չմտայ, բայց դիրք մտնողնե– րու կռնակն էի, անոնց համար սոխ ու փախաթէս կը մանրէի, չէզոք չմնա– լու համար։

×

Հիմա դուք այս ծերուկը իր անցեալ տառապանքով եւ աչխատանքով բաղ– դատեցէք այն մարդուն հետ, որ հա– րուստ ամառական մը կը քամէ հայ ժո– ղովրդի ցաւքած երակներէն եւ կ'ար– ժանանայ Աղաթոն պէյի «Հէյալ»ին։ Ինչո՞ւ համար։ Որովհետեւ պէյը տե– սած է անգամ մը որ Մալէզեան մին– չեւ դիչերուան ժամը 12 դրասեղանի մը առջեւ նստած, հայ գաղթական – ներու գործերը կը դասաւորէ։

Քարուքանդ ըլլաս դու քար աչխարհ քու քար դառողութեամբդ։

Այն դիչերը երբ Մալէզեան մինչեւ դիչերուան ժամը 12 դրասեղանի տա– ջեւ նստած էր, ի՞նչ կը բանէր անդին աչխարհ մը՝ արիւն ծովի մէջ կը լո– ղա՞ր թէ ոչ· սուրերու, գնդակի ու ոումբի տարափին տակ կը խարկը – ւա՞ր թէ ոչ։ Եթէ մարդկութիւնն այս անարդարութեան դէմ լուչ քարերը պիտի ձեղքեն ու պոռանԱղաթոն պէյի երեսին·

— Դուն հալալ կ'ընես, մենք հա – րամ ու վարամ կ'ընենք ...

Եթէ «Ցառաջ» այս տողերս չարթա– նագրէ, հայ ժողովրդի բարեկամ թերթ մը չէ։

Մ· ԲԱՐԹԵԱՆ

ԿԵԱՆՔԸ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Կ. Խաչի օրը

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒՆԻՆՕ.— Կիրակի օր, ձանձրացած քայլերս կ'ուղղեմ դէպի Գարակէօզեան սրահը, ուր Կ· Խաչի մասնաճիւղը պիտի ոճնէր իր «Օր»ը։ Կը մտնեմ ներս։ Առաջին աթոռ աչ– քերուս կը հանդիպի իւղաներկ «Մայր Հայաստան»ը, որուն ներքեւ Հայորդիներ նստած օրուան խնդիր– ներուն չուրջ գրոյց կ'ընեն։ Սրահը լեցուած է կոկիկ բազմութեամբ մը։ Մեր Աչխուհիները բոլորն ալ գործի վրայ են, ոմանք հիւրընկալութեամբ եւ ոմանք ալ թէյի պատրաստու – թեամբ կը զբաղին։ Մանուկներու տուաւր թիւ մը կայ· գոյնզգոյն ժա– պաւէններով աղջնակներ եւ տեւ խո – պոպներով տղաքներ, տղաքներ որոնց հայկական տեւ աչքերը կը փայլին տեւ յօնքերու տակ։ Կը մօտենամ պատու մօր մը — բարեւ մայրիկ ու կը նստիմ քովը։ Կը նայիմ աչքերուն, տեւ ու խորունկ աչքերուն, կը տեսնեմ հին օրերէն մնացած հաւատքի սրբութեան կայծ մը։ Կը մօտենամ երկրորդի մը, — Բարեւ օրիորդ։ Կը հետեւիմ չար – ժումներուն, չատ նուրբ ու քաղքենի։ Եւ ակամայ կը յիչեմ Լիւսիէն Ռըպա– թէի անարգանքը ուղղուած մասնա – ւորաբար մեր դաղութին։ Կը զարմա– նամ թէ ինչպէս չկրցաւ հասնիլ այս աչքերուն խորը՝ իմանալու համար ա– նոնց ապատագանքն ու իմաստութիւ – նը ...

Օր· Գալուստեան կը բանայ հանդէսը, եւ մանրամասն տեղեկութիւններ կը հաղորդէ չորս տարուան աչխատանքի մասին։ Եօթը հոգինոց կազմը այսօր հասած է 75ի։ Ցետոյ Տիկ· Շ· Մի – սաքեան կ'ամփոփէ Կ· Խաչի պատմու– թիւնը, մէկ մէկ կը յիչէ բոլոր գա – դաքներու եւ շրջաններու մասնաճիւ – ղերը, կը բացատրէ անոնց կատարած աչխատանքը իրենց չրջապատին մէջ կը յիչէ թէ Կ· Խաչի միջոցներով գա– նի դպրոցներ եւ նման հաստատու – թիւններ կը պահուին։ Ընդհանուր խանդավառութեան մէջ կը վերջացնէ իր խօսքը, հրաւիրելով բոլորուիլ Կ· Խաչի չուրջ։ Կարգը կուգայ Հայոր – դիներու եւ Հայուհիներու։ Երգերու եւ արտասանութիւններու տեղատա – րափ մը։ Կ· Խաչը ազգակ մը գարձած է բոլոր անգամ անդամահիններու ըն– դունակութեանց զարգացման։ Փոք – րիկներ Ղարիպեանի, Մ· Ղարիպեանի եւ Պ· Թովմասեանի երգերէն եւ արտասանութիւններէն վերջ, երգե – ցին Թ· Զաքարեան, Տ· Ասլանեան, Տ· Տէրտէրեան, Օր· Վարդուկեան։ Ար– տասանեց Օր· Գույումճեան։ Ցետոյ խօսք առին Պ· Պ· Ե· Մինասեան եւ Հ· Հանտալեան, քաջալերական խօս – քեր ուղղելով Կ· Խաչուհիներու։ Վեր– ջին խօսքը տրուեցաւ Տիկ· Ս· Տէր Դաւիթեանի, որ պարզելով հայ կնոջ դերը, կը հրաւիրէ անդամագրուիլ Կ· Խաչի։ Հրաւէրին պատասխանեցին վեց հոգի։ Այս առթիւ եղան նուէր – ներ· գումար՝ 115 ֆրանք։ Օրուան ասնին առթիւ յիսուն ֆր· կը նուիրէ Պ· Ալթընալեան։ Սթանօզի Հայր· Միութեան կողմէ սիրայօժար կը նը– ւաղէր նուագախումբը, մէջ ընդ մէջ։ Այսպէս խանդավառ մթնոլորտի մը մէջ ասնուեցաւ Կ· Խաչի Օրը մեր չր– ջանին մէջ, եւ մենք բաժնուեցանք ա– կամայ այն վստահութեամբ թէ ալ ա– ւելի պիտի զարգանայ այս հանրօ – գուտ կազմակերպութեան գործը։

Հ· Հրաչ

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ
ՄԵՐ ԴԱՍԸՆԹԱՑՒՆԵՐԸ

ԿՐԸՆՈՊԼ.— Հոս ալ, ինչպէս ուրիչ վայրեր, ուր կան Կ· Խաչի մասնա – ճիւղեր, Կ· Խաչը կը պահէ հայերէնի դասընթացք մը։

1931ին էր որ բացուեցաւ առաջին դասընթացքը։ Այդ օրէն ի վեր մեր փոքրիկները, չուրջ 40 հոգի կանո – նաւորապէս կը հետեւին դասերուն։ Անոնք այժմ աւելի լաւ դիտեն մայ – րենի լեզուն գրել ու կարդալ, քան չատ մը չափահասներ։

1933ի վերջերը Կրընոպլի մասնա – ճիւղը դասընթացք մըն ալ բացաւ Լանսէյի մէջ որ կը գտնուի Կրընոպ– լէն 16 քիլոմէթր հեռու։ Այստեղ ալ դասերուն կը հետեւին մօտ երեսուն պղտիկներ։

Քանի մը ամիս առաջ Կ· Խաչի վար– չութիւնը ընթացք տալով Կրընոպլի արուարձաններէն Ֆընթիկի ծնողքնե– րու դիմումին, հոն ալ դասընթացք մը բացաւ։ Առաջին դասին իսկ ներ – կայ էին 17 փոքրիկներ։

Ուրեմն Կրընոպլի Կ· Խաչը ներկա– յիս կը պահէ երեք դասընթացք, ուր մօտաւորապէս իննսուն փոքրիկներ կը սորվին մեր չքնաղ լեզուն։

Դաստիարակութիւնները կ'ըլլան իւ – րաքանչիւր դպրոցին չարաթը մէկ օր։ Լանսէյի եւ Կրընոպլի մէջ կիրակի ա– ռաւօտները մինչեւ կէս օր, իսկ Ֆընթէնի մէջ՝ հինգչարթի առաւօտները մինչեւ կէս օր։

Այս երեք դասընթացքներուն հա – մար մասնաճիւղը կը ծախսէ ամսա – կան առնուազն 300 ֆր·, որ կը հայ– թայթուի միայն անդամական տուբ – քերէ եւ փոքրիկներէ գանձուած չն – չին թոշակներէ։

Ծնողքներու համակրանքը մեծ է հանդէպ Կ· Խաչին։ Ու ամէն առթիւ մեր մասնաճիւղը կը վայելէ լայն օ – ժանդակութիւնը գիտակից տարբե – րու։

Մարի Փափազեան

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻ ՄԸ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ձիւնիէն կը գրեն «Ազդակ»ի (Պէյ– րութ)·—

Մարտ 12ին Նաւարա թաղի կամա – րին ներքեւ, դաշոյնի երկու ուժգին հարուածներով գետին փռուեցաւ բը– նիկ Թալասցի Զաքարը Ժամկոչեան, երկու Հայերու կողմէ, Գէորգ եւ Կա– րապետ եղբայրներ, Քիլիսցի։

Առաւօտուն կանուխ, Զաքարը եւ եր– կու եղբայրները վէճի կը բռնուին եւ իրարու հասցէին աւելի–պակաս խօս – քեր կ'ուղղեն։ Զաքարը կը չարունակէ ճամբան, սակայն Գէորգ եւ Կարա – պետ կը հետապնդեն զայն եւ վերջա – պէս կամարին տակ կը հասնին եւ ե – ւէն։ Հազիւ քանի մը խօսք փոխանա – կած Գէորգ դաշոյնը կը քաչէ եւ կ'ի– ջեցնէ։ Զաքարը կը ծռի դետին, ինք – զինքը պաչպանելու համար, սակայն երրորդ հարուածն ալ կուգայ եւ ան – չուշնչ կը փռէ զայն։ Ոչխասպի կին մը որ այդ միջոցին կ'անցնէր անկէ, կը տեսնէ գործուած ոճիրը եւ կը սկսի պոռալ։ Կարապետ եւ Գէորգ կը փախչին, առաջինը կ'երթայ տուն ձեռքերը ներկուած արիւնով, իսկ երկ– րորդը կը կորսնցնէ հետքը։ Կարա – պետ թէեւ կը փորձէ ուրանալ, սա – կայն անօգուտ։ Շուտով երեւան կը հանուի գաղտնիքը։

Այս ոճիրը արդիւնք է երկու տա – րիէ ի վեր կուտակուած թչնամա – թեան մը։ 1934ին, Գէորգ եւ Կարա – պետ կ'աչխատէին Նէհր Քէյպի մէջ, ուր կը գտնուէր նաեւ Զաքարը։ Նա – խանձի հետեւանքով երկու եղբայր – ները Զաքարը վռնտել կուտան եւ կը սկսի գժտութիւնը անոնց միջեւ։ Օր մը, Զաքարը առանձին գտնելով Գէոր– գը, կը ծեծէ զայն եւ այդ պատճառաւ կը սատկանայ իրենց թչնամութիւ – նը։ Դատարան կ'երթան եւ երկար ժա– մանակ տեղի կ'ունենայ դատաստա– ման։ Չի վերջնապէս սակայն հակառա– կութիւնը եւ կը յանգի այս զարհու – րելի ոճիրին։

ՍՏԱՑԱՆՔ

«Վէմ», հանդէս մչակոյթի եւ պատ– մութեան։ Թիւ Ը· (Նոյեմբեր – դեկ – տեմբեր)։ 150 մեծադիր էջ, պատմա– կան եւ ուսումնասիրական ճոխ նիւ – թերով եւ պատկերազարդ։ Տարեկան բաժնեգին՝ 60 ֆրանք։ (Մանրամաս– նութիւնները տեսնել Դ· էջ)։

ՄԱՄՈՒԼ

Փայլուն յաղթանակ մը

Մարտ 19ին Հ· Մ· Ը· Մ·ի Դա – մասկոսի խումբը փայլուն յաղթանակ մը տարաւ անգլիական ասպետներու խումբին դէմ (երեսնադէմ)։ Այս առ– թիւ «Ազդակ» հետեւեալ խորհրդա – ծութիւնները կ'ընէ խմբագրականի մը մէջ (14 մարտ)·

—«Ի՞նչ բաղցր է յաղթանակի պար– գեւած ուրախութիւնը։ Երեք հազարի հասնող հայութիւնը, առանց սեռի, տարիքի եւ համոզումի խտրութեան, մէկ սիրտ ու մէկ հոգի եղած, կեցցէ– ներով կը թնդացնէր դաշտը եւ կ'ուզէր համբուրել նակատները մեր յաղ– թական մարզիկներուն, որոնք պայ– ծառացուցին մեր նակատները եւ բարձրացուցին մեր ազգային արժա – նապատուութեան ու հպարտանքի զգա– ցումները։

Ուրախ էինք մեզ հետ նաեւ տեղացի– ներն ու օտարները, որովհետեւ հայ մարզիկներու տարած այս փառաւոր յաղթանակը հովանաւորեալ երկիր – ներուն կ'ապահովէր երեք դրացի եր– կիրներու ախոյեանը ըլլալու բարձր պատիւը։ Պաղեստինի ոստիկանական խումբը, որ մրցեցաւ մեր տղոց հետ կիրակի օր եւ պարտուեցաւ, ցարդ ճանչցուած էր անընկճելի, բաճիյա յաղթած ըլլալով ինչպէս Պաղեստինի ու Անդրյորդանանի, նոյնպէս ալ հո– վանաւորեալ երկիրներու բազմաթիւ խումբերուն։ Ոտիկան· այս խումբը ճանչցուած է նաեւ փութպոլի թէմ – ներին մասնագէտ, խաղի օրէնքին ե – րուն բացածանօթ եւ անթերի խաղար– կութիւն ունեցող խումբ մը։ Կիրակի օր խաղադաշտին վրայ գտնուող հանդիսականները համոզուեցան ար– դէն այդ իրողութեանց։

Մրցակից խումբը կազմող մարզիկ– ներու մարմնական առաւելութիւննե– րէն զուրկ թէպէտ, բայց մրցումի ըս– կիզբէն մինչեւ վերջ իրենց ցոյց տը– ւած սքանչելի խաղարկութեամբ եւ Հ· Մ· Ը· Մ·ի կոչումին ու վեհու – թեան արժանի կարգապահութեամբ մեր տղաքը արժանացան բոլորի հիա– ցումին ու գնահատութեան։ Առանց բացառութեան, տեղական բոլոր թեր– թերն ալ, ֆրանսերէն թէ արաբերէն, գովեստով խօսեցան կիրակի օրուան մրցումի մասին եւ վեր առին մեր տը– ղոց օրինակելի խաղարկութիւնը, ան– նուազ կարեւր եւ կարգապահ ոգին։

Ցաղթուող խումբն իսկ ուրախու – թեամբ յայտնեց իր գնահատութիւնը եւ խոստովանեցաւ որ իր ցարդ խաղ– ցած խումբերուն ամէնէն ուժեղն ու օրինապահն է հայ խումբը։

Այս յաղթանակը, անկասկած, գլ– խաւոր պատճառն էր հանրային այն մեծագոյն հետաքրքրութեան եւ անա– ճախընթաց խանդավառութեան, որ ապրեցան մեր հազարաւոր հայրենա– կիցները անցած կիրակի օր մարզա – դաշտին վրայ։ Սակայն կար նաեւ ու– րիշ զօրաւոր ազդակ մը, ներկայ բազ– մութիւնը մղելու այդ արտակարգ ցնծութեան։ Այդ, տիրող ընդհանուր համակրանքն է հանդէպ Հ· Մ· Ը· Մ·ին մեր ժողովուրդի բոլոր խաւերուն մէջ։ Եւ ամէնէն թանկագին շահն ալ, ըստ մեզ, ոչ թէ ամուր ջիղերն ու պր– կուած մկաններն են, այլ այդ մար – զական կարգապահ ու նուիրական ո– գին, որ մեր նոր սերունդին կը ջամ– բէ Հ· Մ· Ը· Մ·ը, կը պահէ զանոնք կազմ ու պատրաստ, կը դարձնէ եղ– բայրասէր, խաղ եւ հայրենասէր։ Ա– ռանց այս առաքինութեանց, առանց հոգեկան բարձրութեան, փիզիքակա– նը պիտի մնար շատ թոյլ եւ պիտի դառնար կոպիտ ու ցոյն իսկ վնասա– կար։

Գնահատելով հանդերձ մեր յաղ– թական մարզիկներու ամէն գնով յաղ– թելու կամքն ու մարզասէր ոգին, կ'աղօթենք Հ· Մ· Ը· Մ·ը, որ կը – ցան է իր իսկական ոգին, հայկական կորովը պարգեւել անոնց։ Որովհետեւ առանց Հայ Մարմնակրթական Ընդհ· Միութեան կազմակերպութեան, այդ մարզիկները ճիշդ է որ կրնային ունե– նալ առողջ մարմին եւ լաւ խաղար – կութիւն, սակայն պիտի պակսէր ա– նոնց հոգ այն ազնիւ, անձնուէր ու հայրենասէր ոգին, որ մի միայն Հ·Մ· Ը·Մ·ը կրնայ տալ։ Առանց այդ ոգի– ին, մեր մարզիկները ոչ կրնային ար– ժանանալ հանրային այս անհնախընթաց հետաքրքրութիւնն ու խանդավառու – թիւնը եւ ոչ ալ կրնային արժանանալ ընդհանուր համակրանքին։ Հ· Մ· Ը· Մ·ը վեր է ամէն նկատումէ եւ հա – շիւէ։ Անոր մարզիկները անշահախնդիր են եւ անձնազոհ։ Անոր անդամ – ները համակ նուիրում եւ հոգի են։

Մարզական ազգային համահայկա– կան միութիւնն է Հ· Մ· Ը· Մ·ը, ո– րուն զօրացման ու տարածման հա – մար ամէն Հայ պէտք է իր կարելին ը– նէ։ Այն ատեն, այս կազմակերպու – թիւնը աւելի փառաւոր յաղթանակ – ներ, իրական նուաճումներ պիտի ա – պահովէ մեր ժողովուրդին համար»։

Պայքար ծխախոտի դէմ

Սուրիոյ եւ Լիբանանի թերթերուն մեծամասնութիւնը կը չարունակէ բուռն պայքար մղել ծխախոտի դէմ։ Համաձայն «Էլ Բասրա»ի տեղեկու – թեանց, Ռէյժի անօրէն Պ· Կալան Պէյքթ գացած է եւ խնդրած Մարոնիներու Արխատ պատրիարքին օրհնութիւնը։ Պատրիարքը վճռապէս յայտարարած է անոր թէ՝ ինք մինչեւ վերջ պիտի պահէ իր դիրքը մենաշնորհին դէմ։ Կալան չատ պզտած է այս պատասխանէն։

Հալէպի մէջ, կարեւոր ժողով մը գումարուած է, որուն մասնակցած են բացի Ազգայնական պարագլուխներէ, բազմաթիւ երեւելիներ։ Այս ժողովը դրաժած է ծխախոտի դէմ սաբթուած պոյքոթի հարցով եւ տուած է կարգ մը գործնական որոշումներ։ Տրիպոլսոյ մէջ եւս կը չարունակուին աչխատանք – ները ծխախոտի դէմ։

Ծխախոտի չանճախուռերին կողմէ նչանակուած գնահատող մարմնի ան– դամ ընտրուած է Պ· Թագուր Պօյաճեան, որ երկար տարիներ բարձր պաչտօն– ներ վարած է Ռէյժի մէջ։

Հատարաքական շարժումը Սուրիոյ մէջ

Դամասկոսէն կը հաղորդեն թէ Սուրիայի Ազգայնականները պատրաս– տութիւն մը ղրկած են Հիճազ, իբն Ակուտի մօտ, Պաղտատի ճամբով։ Պաղ– տատի մէջ սուրիական պատասխանատուութեան միացած է Իրաքեան պատաս – խանատու մը եւ երկուքը մէկ մէկքէ զացած են, խորհրդակցելու համար Հիճազի թագաւոր Իբն Ակուտի հետ, համաարաբական մեծ կայսրութիւն մը ստեղծելու հարցին չուրջ։ Այդ ապագայ կայսրութեան մէջ պիտի մտնեն Հի – ճազը, Նէճտը, Եէմէնը, Իրաքը, Անդրյորդանանը եւ ... Սուրիան ու Պա –ղեստինը։

Մեկնելէ առաջ Ֆաթրի պէյ Պարուտի հետ ուղերձ մը ղրկած է Մարոնի Պատ– րիարքին, խնդրելով որ չարունակէ իր դործակցութիւնը, արարական դրացի երկիրներու հետ։

Իսկ նը Ակուտ ընդունելով պատասխրակութիւնը, անպարծադրելի համարած է միացման ծրագիրը եւ յանձնարարած է զարգացնել մչակոյթի եւ առեւտու– րի կապերը։

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑԻՆ ԲՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

Փարիզի մէջ վերջերս կազմուեցաւ «Օտարականներու հարցին ուսումնա– սիրութեան» յատուկ դրասենեակ մը (45 rue St'Roch)։ Նախագահ ընտր – ուած է Անրի տը Ժուվընէլ, փոխ – նախագահ՝ փրոֆ· Լանտրի եւ Տոքթ· Ռընէ Մարսիալ։

ՎՍՏԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ԿՐՆԱՔ ԾԱՆՔ – ՆԱՐԱՐԵԼ ԵՐԻԵԻՆ ՕՂԻՆ, ՈՐՈՒՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿ – ՈՒՄԸ Է ՁՈՐԲՈՐԴ ԷՋԻՆ ՎՐԱՁ։

ԽՍՅՈՒՆՔՆԵՐ ՅԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Գ. ՊՈՊՈՎ

ՄԱՐԴԸ ՀԱՄԱՐ

Ֆրանսիական հետևյալ ասացվածքը ամենից լավ կարող է բնութագրել մարդկային այն տեսակը, որ ես կոչում եմ մարդ հաստատ. «Il a tout ce qu'il faut pour être heureux, mais il ne l'est pas» (Ունի ամեն ինչ, որ երջանիկ լինի, բայց չէ):

Ես ճանաչում եմ մարդ հաստատ, որ ունի ամեն ինչ, որ երջանիկ լինի, բայց չէ:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 24 ՄԱՐՏ DIMANCHE 24 Mars 1935

11 ՐԴ ՏԱՐԻ - 11e Année N° 2762

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՍԱԳԵՐՈՒ ՃԿՃԿՈՒԻՔԸ

Ե.

Հաճոյքով չէր որ խրեցանք այս բանավէճին մէջ, ճիշդ այն պահուն երբ ընդհանուր կացութիւնը կը հարկադրէ ամփոփուիլ, ճակատները նեղցնել եւ ելքեր փնտռել դաղութներու ինքնապաշտպանութեան համար:

Մեր չօչափած նիւթերուն մէջ, դուք չսիրէք գանգք խնդիր մը որ իր ժամանակին արծարծուած, մանրուած, հանրային սեփականութիւն դարձած չըլլայ:

Միեւնոյն առեն չսիրէք գանգատ ը՛ր եւ է հակասութիւն, երէկուան եւ այսօրուան միջեւ: Մտածումները, տեսակէտները զրի առնուած են սրատաբաց: Ցաճախ բուռն արտայայտութիւններով, բայց միշտ հետեւողական:

Ինքն իր մէջ ամբողջական եւ յետին համբակին համար մատչելի ուղեգիծ մըն է մեր քաղաքականութիւնը, որ ամէն բանէ առաջ կը պարտադրէ գիտակից եւ ծրագրեալ աշխատանք: Առանց ոտքը գետնէն կտրելու, հրաշքէ խոստանալու կամ անկարելի բաներ պահանջելու:

Մեղքը մերը չէ, եթէ ծուռերէրան հակառակորդները կը մոռնան կամ իրենց ուզածին պէս կը հասկնան ոչ միայն իրենց կարգացածը, այլ եւ ապացուցուած ճշմարտութիւններ, անվիճելի եւ անվիճաբանելի փաստեր, պարզապէս կիրք յաղեցնելու կամ իմաստութեան դափնին խլելու համար:

Եւ մենք յաճախ հարց կուտանք թէ՝ արմատախիլ բազմութեանց այս անկերպարան եւ վրդովիչ կացութեան առջեւ, որ կը բարգնայ մէկ տարիէն միւսը, մարդիկ ո՞ր գերագոյն իդէալին կը ծառայեն, աչքերը կապուած երիվարի մը պէս անդադար մանգալով նոյն կախարդական շրջանակին մէջ:

Այս ամբողջ ողբերգութեան մէջ, արդեօք չկա՞ն բոլորովին անվիճելի հարցեր, որոնք հարկադրէին կարճ կապել վէճերը ...

Թամկավարներու ամենագէշ «չէֆ»երը ինչո՞ւ չեն համարձակիր հրատարակութեան տալ այն համաձայնութիւնը որ մշակեցաւ տքնաջան բանակցութիւններով եւ նշանագրուեցաւ 1932 մայիսին: Թող մէկտեղ դնեն զայն, դէթ իրարու նախագիծ, որպէսզի մարդիկ համոզուին թէ կարելի չէ՞ր կանխել չատ մը չարիքներ:

Փակագիծ մը, փակելէ առաջ այս գլուխը:

Աջէն – ձախէն արձակուած բազմաթիւ քստութեանց կարգին, յաճախ կը հանդիպինք բառի մը,— «վայասան»:

Մի՛անգամ ընդ միշտ կը յայտարարենք բոլոր կամաւոր ապուշներուն կամ գիտակից սրիկաներուն, թէ մեր գիւղը չէ այդ զրպռիչ բառը:

Անոր հեղինակները են Թաւրիզ հասած վախճանականները, եւ այդպէս ալ արձանագրուեցաւ, իր ժամանակին:

Իսկ վախճանականները, որոնց թիւը չորս հարիւրը անցաւ, ոչ Դաշնակցականներ էին, ոչ ալ Դաշնակցութեան յանձնարարութեամբ Հայաստան ղրկուած:

Անոնց մէջ պատահաբար թիւ մը կը կազմէին «Հայաստանասէր»ները, իսկ ամէնէն կատաղածները Հօկի անաղմներ, նոյն իսկ բոլշեւիկները էին, որոնց նամակներէն եւ թղթակցութիւններէն չատ քիչ բան լոյս տեսաւ մեր թերթին մէջ, այն ալ խստօրէն դրաքննուած:

×

Երկու խօսք ալ հաւաքական հպատակութեան մասին, որուն գլուխն անցած է այժմ «Նոր Երկիր», հովանաւորութեամբ Պուլկար Օսմանի «Հրամանատար»ին:

Այս թերթը մանրավաճառի կրպակ մըն է, ուր ինչ թեմս գլխու վրայ տեղ ունի: Կամ չջլուն գրատախտակ, լայնօրէն տրամադրելի՝ բոլորին համար:

Եթէ խմբագիրը օր մը խելք ընէր աչքէ անցընել մէկ տարուան, վեց ամսուան կամ վերջին ամսուան հաւաքածոն, տպահոլարար պիտի կարմրէր:

Մենք սիրտ չունինք երեւան հանելու իր կոպիտ հակասութիւններն ու զարմանալի ցնդաբանութիւնները: Իսկ որ եւ է պատասխանի անարժան կը համարինք այն անրարոյական արշաւը, որ ահա մէկ տարիէ ի վեր կը հովանաւորուի, կը ճոխանայ ու կը զարգանայ այդ «հասարակական» օրկանին կողմէ, քնարեր սուտերով եւ գարշելի բանսարկութիւններով: (Հասկացողին չատ բարեւ...):

Մենք «չանթաժ» կոչեցինք հաւաքական հպատակութեան գիւղը, եւ այսօր ալ կը մնանք նոյն տեսակէտին վրայ:

Մէկդի դնելով սկզբունքի խնդիրը, որու մասին նոր չէ որ պիտի արտայայտուինք, ըսել ուզեցինք թէ անյոյս եւ անգործնական գաղափար էր «զանգուածային» հպատակութիւնը: Մանաւանդ հիմա, երբ կան «զանգուածային» հպատակութիւնը, մա: Անոր չի հաւատար նոյն ինքն հնչակեան օրկանին խմբագիրը, բայց կը չատահ մոլորեցնել հանրային կարծիքը, առանց մտածելու հետեւանքները:

Այնպէս ինչպէս կը ներկայացնեն հարցը, խեղճուկրակ մարդիկ եւ ճարպիկ լարախաղաց մը, մեզի համար ուրիշ խմաստ չունի եթէ ոչ զանգուածային ապուշութիւն:

Միացեալ Ճանճաժողովը կրնայ ուշադրութեան առած ըլլալ հարցը: Ուրիշներ ալ կրնան ուսումնասիրել: Ելքը նոյնն է:

Բայց երբ որ եւ է թերթ կամ խմբագիր կամ գործիչ վարձու տալով իր խելքը, կը փորձէ խարել անճար բազմութիւնները, — մենք ամուր կը բռնենք անոր օձիքէն:

Մնացեալը ժամանակի խնդիրը է:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԵՐԵՔ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆՑ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐՈՒՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

= o–o =

Երեսփ. Ժողովը 9ի դէմ 555 ձայնով վաւերացուց Հոռմի համաձայնութիւնը

ԸՆԴԴ. ԱՆՍՏՈՒԳՈՒԹԻՒՆ եւ ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ ԳԱՂԹԱՎԱՃԻՐ ՊԱՇԱՆՋԵԼՈՒ...

Երէկ, շաբաթ, առաւտեան ժամը 10ին սկսաւ առաջին խորհրդակցութիւնը Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Իտալիոյ ներկայացուցիչներուն միջեւ: Անգլիա եւ Իտալիա ղրկած էին խորհրդականներ, իսկ Ֆրանսայի կողմէ կը մասնակցէր արտաքին նախարար Պ. Լաւալ, որ կէսօրին ճաշի հրաւիրեց հիւրերը: Խորհրդակցութիւնները չարունակուեցան կէս օրէն յետոյ: Պ. Իտըն, Անգլիոյ ներկայացուցիչը, Պերլին պիտի երթայ գիշերուան կառախումբով, ընկերակցելու համար Սըր Ճօն Սայմընի, քանի որ անզիւզերման բանակցութիւնները կը սկսին երկուշաբթի օր:

Հակառակ այս իրողութեանց, կամ նոյն իսկ անոնց պատճառով յուսահատեսութիւն մը կը տիրէ Փարիզի պաշտօնական շրջանակներուն եւ մանաւանդ մամուլին մէջ: Քիչեր կը հաւատան թէ կարելի պիտի ըլլայ գոհացուցիչ արդիւնքներ ձեռք բերել անգլւզերմանական բանակցութեանց միջոցաւ: Անգլիոյ արտաքին նախարարին դլխաւոր նպատակը պիտի ըլլայ համոզել եւ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ վերադարձնել Գերմանիան, որպէսզի կարելի ըլլայ ելք մը գտնել եւրոպական գործակցութեան համար: Այս պատճառով է որ անգլիական մամուլը դիտել կուտայ թէ Ֆրանսա ծանր սխալ մը գործեց, Ազգերու Դաշնակցութեան դիմելով եւ արտակարգ ժողով առաջարկելով: Կ'ըսուի թէ այդ ժողովը պիտի գումարուի յառաջիկայ ապրիլին, ուրեմն Գերմանիան պիտի ներկայանայ իբրեւ ամբաստանեալ:

Աւելի մեծ յոյսեր դրուած են Հռոմի (Իտալիա) խորհրդակցութեան վրայ, որ տեղի պիտի ունենայ Պերլինի այցելութենէն յետոյ եւ որուն պիտի նախագահէ Մուսոլինի:

Ֆրանսա կը յուսայ թէ կարելի պիտի ըլլայ այդ ժողովին մէջ վերահաստատել երեք պետութեանց միացեալ ճակատը, որ խախտեցաւ Անգլիոյ բռնած դիրքով: Հաւանական է որ այս խորհրդակցութիւնը յետաձգուի կամ երկարաձգուի, մինչեւ Պ. Իտընի վերադարձը Մոսկուայէն եւ Վարչապետին:

Այս առթիւ, ուշագրաւ երեւոյթ մը: Երկրորդ անգամ ըլլալով, կիսապաշտօնական «Թան»ը կը քննադատէ Անգլիոյ դիրքը: Երէկուան խմբագրականին մէջ, դիտել կուտայ թէ Սըր Ճօն Սայմընի հակառակ չարժած է վերջին յանձնառութեանց, երեսփ. ժողովին մէջ թելադրելով թէ Գերմանիա կրնայ հրաւիրուիլ երեք պետութեանց ժողովին: Անգլիական ազդիւրէ կը հաւատան թէ փարիզի մէջ սխալ հասկցած են Սըր Ճօն Սայմընի յայտարարութիւնը: Անոր բուն նպատակն է եւրոպական աւելի լայն խորհրդակցութիւն մը կազմակերպել յառաջիկայիս:

Ան հասարակ, Ֆրանսական մամուլը կացութեան բարւոքումը կը տեսնէ եւրոպական պետութեանց սերտ գործակցութեան մէջ, հաւատք չունենալով Ազգերու Դաշնակցութեան կամ Գերմանիոյ բարեացակամութեան վրայ: Միւս կողմէ, բոլորն ալ միաբերան կ'արձագանգեն սպառազինութեանց յաւելման եւ փոխադարձ աջակցութեան դաշինքներու անհրաժեշտութիւնը:

Այս առթիւ «Թան»ն իսկ դիտել կուտայ թէ Աւստրիոյ վարչապետ Տոլֆուսի սպանութենէն 24 ժամ վերջը, Մուսոլինի զօրք համախմբեց սահմանին վրայ: «Այս գործողութիւնը աւելի նպաստեց պահպանելու Աւստրիոյ անկախութիւնը եւ խաղաղութիւնը, քան բոլոր դիւանագիտական ծանուցագիրները: Ցանցաւորը Ֆրանսան չէ, եթէ Գերմանիոյ դաշնագրի բռնաբարութիւնը անմիջական հակազդեցութիւն չպատճառեց. բայց բրիտանական կառավարութիւնը վերջին յանձնառութեանց անհամապատասխան ծանուցագիր մը ղրկելով, պատճառ եղաւ տատանումի մը որուն հետեւանքները կրնան ծանր ըլլալ»:

Այս խմբագրականը ներշնչուած է արտաքին նախարարութեան կողմէ:

Կրակոս խօսքեր Երեսփ. Ժողովին մէջ

Երեսփ. ժողովը ուրբաթ օր 9ի դէմ 555 ձայնով վաւերացուց Հոմի մէջ կնքուած դաշնագիրը, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ: Միայն ինը համայնավար երեսփոխանները դէմ քուէարկեցին: Ինչպէս կը յիշուի, այս դաշնագիրը կը կարգադրէ երկու երկիրներուն միջեւ եղած վէճերը՝ Ափրիկէի մէջ եւ կը ճշդէ եւրոպական գործակցութեան հիմքերը: Ֆրանսայի ընկերվարականները, որոնք նոյնքան բուռն պայքար կը մղեն Ֆաշականութեան դէմ, քուէարկեցին դաշնագրին վաւերացումը:

Այս առթիւ խանդավառ արտայայտութիւններ եղան Ֆրանքեւիտալական գործակցութեան մասին: Վաւերացումէն առաջ, տաք վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան արտաքին քաղաքականութեան առթիւ: Բուռն հարցապնդում մը կատարեց Պ. Ֆրանքլէն Պույեօն, 1921ի Ֆրանքեւիրքական համաձայնութեան հոչակաւոր հեղինակը:

— «Հերի՞ք է որքան հաւատացինք այն ատեն թէ կայ բարի Գերմանիա մը որ խաղաղութիւն կ'ուզէ եւ թէ ամէն բան կրնայ կարգադրուիլ ժըննեւի մէջ: Մէկ կողմը գայլեր կան, միւս կողմը ոչխարներ: Աչխարհը չատ աւելի մօտ է կործանման քան եղած է բարբարոսներու արշաւանքէն ի վեր: Թող սթափի Ֆրանսան: Իր անշահախնդրութիւնը իրեն իրաւունք կուտայ հրամայելու աշխարհի մը մէջ ուր տակաւին արժէք ունին բարոյական ուժերը: Թող համախմբէ խաղաղութեան բարեկամ ուժերը, ճշդիւտ եւ անմիջականական ծրագրի մը հիման վրայ: Ժրնե՞ւ երթալ: Շատ լաւ, բայց ոչ թէ վիճելու, այլ յայտարարելու թէ Գերմանիոյ վերաղինման առջեւ, Ֆրանսա եւ իր դինակիցները կազմած են դինակցութիւն մը պիտի խափանէ պիչատիչ ազդին հարուածները: Այլեւս չհաւատալով ինքն իրեն, Ֆրանսա ոճիր մը գործեց: Ժամանակ է փոխելու մեր քաղաքականութիւնը, որպէսզի կարենանք փրկուիլ: Հերի՞ք է որքան հաւատացինք Ժրնեւի փարախին »:

Այս բուռն ճառին պատասխանեց Պ. Լաւալ, յայտարարելով թէ ինք լաւատես է եւ թէ կառավարութիւնը հանդարտութեամբ պիտի կատարէ իր արքունութեան պարտականութիւնը: «Ֆրանսա չուզեր որ եւ է պետութիւն դուրս ձգել հաստատուն եւ տեւական խաղաղութեան շրջանակէն: Դաշինքներ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Պ. ԼԻՒՍԻԷՆ ՌԸՊԱԹԷ ԿԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆԷ...

«Je Suis Partout» երէկ, 23 մարտ, վերջացուց իր հռչակաւոր պրպտումները,— «Ներխուժում» կամ «Արշաւ», օտարականները Ֆրանսայի մէջ»: Իր վերջաբանին մէջ, Պ. Լիւսիէն Ռըպաթէ, որ այնքան անորակելի տողեր ստորագրած էր հայ գաղթականութեան մասին, կը փորձէ չմեղացնել ինքզինքը: Դիտել կուտայ թէ իր յօդուածաշարքին սկիզբը խօսեցաւ «Հայկական պրոլետարիատ»ի մասին (չունենալու դաս), առանց խնդրոյ առարկայ ընելու մըտաւորականները, թէ գրեթէ միեւնոյն իրողութիւնները հաստատեց ինչ որ ըրած են այդ պրոլետարիատին մօտեցողները կամ զայն գործածողները՝ անոր ողբալի առողջապահութեան, ազգային ճարտարարուեստի մէջ օգտագործման եւ փիզիքական յարմարեցման նոյնման դժուարին պարագաներու մասին: «Կը յիշեցնեմ թէ Հայերը, հիւսիսային Ափրիկէցիներէն անմիջապէս վերջը, ամենէն մեծ համեմատութիւնը կը ներկայացնեն փրանսական հիւանդանոցներու մէջ դարմանուած հիւանդներու »?

Ցետոյ կը պատմէ թէ այդ յօդուածը պատճառ եղաւ որ բազմաթիւ նամակներ ստանան թէ ինք եւ թէ թերթին խմբագրութիւնը:

Այս առթիւ պատահաբար կը յիշէ կարգ մը հատուածներ,— այն լուտանքներն ու անէծքները որ տեղացած են իր գլխուն:

Նամակագիր մը գրած է.— «Ա՛ղէտ տղէա, որ չար ներշնչումն ունեցած է ցուցադրելու իր տգիտութիւնը, հաւատալով թէ պիտի պարտադրէ զայն, ճոխացնելով լրբութեամբ եւ դողդոջութեամբ »:

Ուրիշ մը.— «Մենք պիտի վերակազմենք անկախ Հայաստանը, եւ այն օրը կրնաք վստահ ըլլալ թէ Հայաստան բովանդակ աշխարհի ցոյց պիտի տայ թէ ի՛նչ է ինք եւ արժանի դասը պիտի տայ Ռըպաթէներուն»:

— «Սեւ բուրդով ոչխա՛ր »: Ստորագրողը՝ եօթանասնամեայ հայ մտաւորական մը: (Ե. Տէր Անգրէասեան):

— «Ձեր հանդէսի էջերուն վրայ փռուած այս ազտեղութիւնը... պէտք է Ռըպաթէ մը ըլլալ, ըսել կ'ուզեմ «կուժա» մը, այնքան չնականօրէն ծաղրանկարի վերածելու համար ամբողջ ազգ մը: Կա՛մ ձեր աշխատակիցը անբան մըն է որ բոլորովին կ'անգիտանայ հայկական քաղաքակրթութեան մը եւ մշակոյթի մը գոյութիւնը, եւ կամ հոս գործիքը մեր ուխտեալ թշնամիներուն, Թուրքերու պաշտօնական միջնորդը »... (ԽՄԲ.— Որքան կը յիշենք, ուղղուած է Ժըննեւէն):

— «Ինծի ապշութիւն կը պատճառէ ձեր աշխատակիցը, այնքան լաւատեղեակ Հայաստանի «խուժադուժ»ի մասին եւ այնքան համակիր՝ Ապտիւլ Համիտի: Ան քաջութիւնը չունի մինչեւ արտասահմանական վախճանին տանելու իր կարծիքները եւ պաշտպանելու Հայերու ջարդը, լուծելու համար տագնապը եւ մաքրագործելու Ֆրանսան: Հինգերորդ դարուն, մենք ունեցած ենք մեր ոսկեդարը, մեր այբուբենի գիւտով եւ ամբողջ մատենագրութեան հայերէնի թարգմանութեամբ: Բայց, ո՞ւր էիք դուք այն ատեն: (Կը սպասեմ այն նամակին որ պիտի ապացուցանէ թէ մենք վայրենիներ ենք, Հայաստանի փառաւոր անցեալին առջեւ: Կ'ենթադրեմ թէ չպիտի ուշանայ.— Լ. Ռ.):

— «Հայերէն «Ցառաջ» լրագիրը, որ պատիւ ըրած է մեզի ուղղելու լաւնհատատ «ձեռագիր» մը, կը գրէ.— «Ձեր տգէա, սահմանափակ, կոպիտ աշխատակիցը» եւայլն: (ԽՄԲ.— Կ'ակնարկէ իրաւագէտ Պ. Պ. Վահէի գրութեան):

Եւ վերջապէս սա ճամակը.— «Ճնորամիա, տգէա, անբան ... Անձնապէս խօսելով ձեզի հետ, վստահ եմ թէ այդքան ամբարտաւան չպիտի ըլլայիք, եթէ Ֆրանսայի Հիմնէլը մը գտնուէր Ֆրանսայի մէջ. որովհետեւ ապահովաբար առաջին յաճախորդը պիտի ըլլայիք ամլացման ենթարկուելու համար ... Եթէ ներկայ չըլլաք մեր դատախազութեան, չպիտի վարանիմ բարձրաձայն պոռալու թէ դուք այլասերած մըն էք, ապականած, առեւլուտ մարդ մը, փուքարճակ մը, երկչոտ մը, վատ մը »:

« Այս դիւահարը համբերութիւնը չէ ունեցած աւելի երկար սպասելու, քանի որ կ'աւելցնէ, առտոտգրելէ առաջ,— «Անկիրճն Ռըպաթէի պէս այլասերածները »:

Այս ևոմոյշներէն յետոյ, Պ. Ռըպաթէ կ'եզրակացնէ.

— « Հայերը « առելու » այնքան քիչ պատճառ ունին որ, չեմ վարանիր մատնանշել անբնական վիճակ մը, աւելի ճիշդ՝ մոռացում մը զոր վերջերս երեւան հանեց Պ. Թօպէռ Լօֆէ, « Revue des Sciences Politique»ի մէջ: 1916էն 1920 Փոքր Ասիոյ ճակատին վրայ գործածուած հայկական լեգէոնին նախկին զինուորները պէտք է անկարելութեան թուշակի համար նոյն իրաւունքներն ունենան ինչ որ օտար լեգէոնը եւ սուրիական լեգէոնը: Ինչ կը վերաբերի իշխան Լուսինեանի, խաչակիրներու արշաւանքին, հայկական հին ճարտարապետութեան, կը խնդրեմ նամակագիրներէս նկատի ունենալ թէ ես պատմութեան եւ հնագիտութեան դասընթացք բացած չեմ իմ պրպտումներուս մէջ: Կը ցաւիմ: Այլ, անգամ մը եւս կը յիշեցնեմ թէ հարցը կը վերաբերէր միայն Ֆրանսա եւ կամ զաղթականութեան քանակական արժէքին, ձեռքի աշխատաւորներուն, հատարակ բանուորներուն եւ ոչ թէ որակեալ բանուորներուն, մտաւորական – ներուն, մանաւանդ իւրացած առեւտրականներուն եւն. եւն.:

« Եթէ պարտք սեպեցի քանի մը կտորներ յիշել այս բուռն պարսաւանքներէն, պատճառը այն է որ ապացուցանեմ թէ մարդիկ ինչպէս կրնան անարդել Ֆրանսացի լրագրող մը որ իր տանը մէջ կը խօսի իր երկրին համար կարեւոր հարցի մը մասին: Մեր հիւրերէն ոմանք ապահովաբար գայթակղելի կը գտնեն որ նոյն լրագրողը պահէ այդ յետին ապատութիւնը: Աքանչելի՛ Ժաւլում ա – պընջականութեան իրաւունքի: Մենք ոչ միայն պէտք է ամէն բան դրկարաց ընդունինք, այլեւ եթէ համաձայնիք դիտել տալ թէ այսինչ ապատատանեայները աւելի ազատ են եւ անյարմար քան միւսները, անմիջապէս մեզ թշնամի կը համարին եւ աւելի անազօրոյն դահիճներ քան Թուրքերը »:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂԱՎ

ԿԱՐՄԻՐ ՁԻՒՆ ԵԿԱՒ ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՄԷՋ, կարսի կողմը: Մատնադէտներ դրկուեցան, ուսումնասիրելու համար այս արտակարգ երեւոյթը:

ՀԱԿԱՀԻԹԼԷՐԱԿԱՆ ԹՂԹԱԿԻՑ ՄԸ, Տօքթ. Վէյգման, անհետացած է օրերէ ի վեր: Ստուգուեցաւ թէ հիթլէրական գործակալի մը կողմէ թակարդը ձգուելով, առեւանգուած եւ Գերմանիա փոխադրուած է Պալէն (Զուիցերիա): Լրագրողին կինը, որ ամուսնալուծուած է եւ Փարիզ կը բնակի, առջի օր փորձեց անձնասպան ըլլալ անոր քրոջը տանը մէջ: Անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրուեցաւ:

ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՑԱԽՈՍԻԿՈՒԹԻՒՆԸ ԳԻՄԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՋԻ

Հայոց հարցախոսիկութիւնը գիմաւորութեան առաջի օրերուն ամենէն աւելի ուշադրութեան արժանացած հարցերէն մէկն է։ Ամէն մարդ կ՚ուզէ գիտնալ, թէ ինչպէս պիտի ընդունի զայն նոր կառավարութիւնը, ինչպիսի քաղաքականութիւն պիտի որդեգրէ ան այդ հարցին նկատմամբ

ՍՈՍԵՐՈՒ ՏՈՒՐԾՈՒՆԸ

=o·o=

Out of the day and night
A joy has taken flight;

P. B. Shelley

Լրատուական միտ կ'ելլայ երբեմն տրտուր
Ցեղապահության խոսքը ոգեղէն ու անոյր.
Մենք ալ լռեցի՞նք ցաւերը մեր անաստուած
Մրմնջելով իբրեւ ծանր բարեմաղթ մը նուէր.

Ցնծութեան մէջ ալ կ'ելլայ ոգեղէն ձայնը,
Ինչպէս ամպրոպ մը ահեղ, որ կայծակներ կը ծնի,
Ու ան ալ կը մեռնի, որպէս ցօղը կ'ըմպէ ծաղիկ,
Մեր ոգիին մէջ ալ ան կը թողու իր հետքը.

Ինչպէ՞ս կրնանք մոռնալ մեր ազգին ցաւերը,
Որոնք մեզ կը տանջեն ամէն օր, ամէն ժամ,
Ինչպէ՞ս կրնանք մոռնալ մեր ազգին ցաւերը,
Որոնք մեզ կը տանջեն ամէն օր, ամէն ժամ

կը կազմուին Եւրոպայի ապահովութեան համար: Պէտք չէ մոռնալ թէ Ֆրանսա զօրաւոր է եւ երբեք անձնատուր չպիտի ըլլայ»:

Ֆրանքլէն Պուլեօն գոհ չմնաց նախարարին չափաւոր յայտարարութիւններէն, ցաւ յայտնելով թէ չատ քիչ անդամ ճշմարտութիւնը կը խօսին երկրին, որ այնքան պէտք ունի անոր: «Ձեմ ուզեր խանգարել վաղուան բանակցութիւնները, բայց երբ ամբողջ ցեղ մը կը համախմբուի ուրիշները կործանելու համար, ժամանակը եկած է ազաղակելու թէ կայ ժողովուրդ մը որ ճակատէն պիտի զարնէ վտանգը, փրկելու համար խաղաղութիւնը եւ Ֆրանսայի ազատութիւնը»:

Ահագին բամբութիւն խոնուած էր խորհրդարանին չուրջը, լսելու համար այս ճառերը:

Գերեւարիդ պատրաստութիւններ

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Հիթլէր բանակը եւ օդանաւային ուժերը վերակազմելէ յետոյ, իր ուշադրութիւնը պիտի կեդրոնացնէ նաւատորմին վրայ, զայն բարձրացնելով 400,000 Թոնի: Այս առթիւ, պիտի պահանջէ որ իր բանակը հաւասար ըլլայ ցամաքային ամէնէն զօրաւոր բանակին, իսկ օդանաւային ուժը՝ հաւասար եւրոպական օդանաւային ամէնէն հզօր նաւատորմին: Այս բոլորէն յետոյ, պիտի յարուցանէ նոր խնդիր մը,— գաղթավայրեր յատկացնել Գերմանիոյ, հարաւային արեւելեան Աֆրիկէի մէջ կամ այլուր:

⁂ Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնը ազդարարութիւն մը ուղղեց Գերմանիոյ, առանց անունը յիշելու, այլ դիտել տալով թէ կարգ մը պետութիւններ հետզհետէ աւելի կը ձգտին մոռնալ դաշնագիրներով կնքուած յանձնառութիւնները: Զեկոյցը կ'ընդունի թէ ծանր է եւրոպայի կացութիւնը եւ թէ ամերիկան ժողովուրդը խորապէս մտահոգ է հետեւանքներու մասին: Մ. Նահանգներու բարձր պաշտօնատարները չատ մօտէն կը հետեւին եւրոպայի կացութեան:

⁂ Մ. Նահանգներու խորհրդային դեսպանը ճառ մը խօսելով, դիտել տուաւ թէ «պատերազմի վտանգը տեսանելի է նոյնիսկ այն ազգերուն համար որ չեն ուզեր տեսնել զայն: Այդպիսի դէպք մը պիտի դառնայ տիեզերական պատերազմ, ամէնէն բարբարոսականը եւ զարհուրելին որ երբեք տեսնուած ըլլայ»:

⁂ Իրազեկ աղբիւրէ կը հաւաստուի թէ գերմանական կառավարութիւնը 240 միլիոն ֆրանք յատկացուցած է, զինուորական լրտեսութեան դէմ լրտեսութիւն հաստատելու համար: Բանի մը տարի առաջ, այս գումարը 300,000 մառք էր, ֆօն Փափէն բարձրացուց 6,700,000 մառքի, Հիթլէր՝ 10,600,000ի (64 միլիոն ֆրանք): Այս գումարներէն զատ ուրիշ վարկեր ալ յատկացուած են, որոնց գումարը կը հասնի 240 միլիոն ֆրանքի:

8000 խանութպաններու ցոյցը Մերակոյին առջեւ

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՎԻՐԱՒՈՐՆԵՐ

Ուրբաթ կէս օրէն յետոյ 8000 խանութպաններ եւ մանր առեւտրականներ բուռն ցոյց մը կատարեցին Մերակոյին առջեւ, եւ փորձեցին ներս խուժել, բողոքելու համար առեւտրական սահմանափակումներու վճռաման օրէնքին դէմ:

Ցուցարարները Սալ Պիւլիէի մէջ հաւաքուելցան ժամը 3ին, եւ, փոխադրական նիստ մը վերջը, որոշեցին քալել Մերակոյին վրայ: Խանութպաններու բանակը զարմանալի նշանաբախտակներով անցան գլխաւոր փողոցներէն, եւ տեղ-տեղ ընդհարելցան հանրապետական պահակներուն հետ: Ոտքի մը ցուցարարներ խզեցին շղթան, եւ խուժեցին փողոցի մը մէջ, բայց ոստիկանութիւնը կրակ բացաւ: Մի քանի ան հոլովութիւններ ծագելցան ուրիշ վայրերու մէջ: Բազմաթիւ ապակիներ չախչախուելցան: Ի վերջոյ ցուցարարներու բազմութիւնը ցիրուցան եղաւ, եւ փոքրաթիւ պատուիրակութիւն մը ընդունուելցաւ Մերակոյին մէջ, ներկայացնելու համար խանութպաններուն բողոքը:

Կարգ մը թերթեր 15 — 20 վիրաւոր կը հաշուեն, իսկ «Փոփիւլէր» աւելի քան 400:

Խանութպանները կը պահանջեն վերաքննել առեւտրական ստացուածքներու վաճառման օրէնքը, առարկելով թէ իրենք գոհ կ'երթան վաչխառուներու խաղերուն: Ցոյցերուն մասնակցող մանր առեւտրականներու ակնհաքան կը ներկայացնէ 500,000 անդամներ, որոնց անունով 8 — 10,000 ցուցարարներ չարժման մէջ գրուած էին ուրբաթ օր:

⁂ Վարչապետը, դատական, ներքին եւ ելմտական նախարարները օրինադիծ մը ներկայացուցին խորհրդարանին, առաջարկելով դեղել տոկոսի սակը, օրինական սակ մը նշանակել եւ վերահաստատել վաչխառուներուն չանցանքի հետապնդումը:

Մ. Միութիւնը երկաթուղիներու վերակազմութեան ծրագիր մը ներկայացուց նոր գործաւորը, Քականովիչ: Այս առթիւ կազմուած տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ 1934ին չոգեկառքի արկածներու թիւը հասած է 62.000ի, իսկ 1935 յունուարին՝ 7000ի: Հարիւրաւոր մարդիկ մեռած, հազարաւորներ վիրաւորուած են:

Փարիզ եւ արուարձանները

ՓՐՕՓԱԿԱՆՏԻ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻ նիստը տեղի պիտի ունենայ այս Հինգշաբթի Մարտ 28ին, երեկոյեան ժամը 8.30ին Au Clair de Lune սրճարանի վերնայարկը:

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԱՐՆՈՒՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆԸ

ցեղի կ'ունենայ այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3էն 7
Salle Gallementի սրահին մէջ:
կը խօսի Օր. ՍԱԹՕ ՅԱԿՈՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին՝ *Մուտք՝ 4 ֆրանք:*

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած *Հ.Մ.Ը.Մի ՓԱՐԻԶԻ ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ*
Ս.յսօր, կիրակի 24 Մարտ կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին
Théâtre Renée Maubel*ի մէջ*, 10, Rue l'Orient, Paris. մէթրօ Blanche
Կը ներկայացուին Լօրտ Պէտրն բառւլ կ'այցելէ կրիայ խմբակին (*գաւեշտ 1 արար*), *15* օթուայ բանակումի մը ֆաստատումը (*գաւեշտ 1 արար*) եւ Տ. ֆիագօմէթթիի *ՔՈՐՔԱՏՕՆ* (ողբ. 5 արար):
կարմրամորթներու պատկեր, մարզանք եւ բուրգեր:
Տոմսերու գիներ Ա. կարգ 10 ֆր. Բ. կարգ եւ օթեակ 7.50 Գ. կարգ 5 ֆր.

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑՈՒՑՈՒՄ

Ս.յսօր, 24 Մարտ, կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 3ին
Գարակէօզեանի սրահին մէջ, 45 Rue de la Défense. Իսի լէ Մուլինօ.
Métro: Mairie d'Issy.
Ն. ՊԵՏԻԿԵԱՆ մեծ պատրաստութեամբ եւ մասնակցութեամբ Բ ՐԻԼՈՅԵԱՆի եւ կարող ուժերու կը ներկայացնէ *Միմոն Լքմէքճեանի*
« ՏԱՅԻ ԿԱՐԱՊԵՏ » (գաւեշտ 3 արար)
Պիծաղի եւ զուարճութեան օր մը իսի լէ Մուլինոյի մէջ:
Տեղերու գիներ 5 եւ 3 ֆրանք:

« Վ. Լ. Մ »

Լոյս տեսաւ Ը. թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.— ԴՐՕ՝ «*Մի հաւատաք յուշերից*», Ա. ԱՐԵՂԵԱՆ՝ «*Դորպատի համալսարանը*», Ա. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՐԵԱՆ՝ «*Ադամը*», Ց. ՉԱԽՐԵԱՆ՝ «*Թիֆլիսի բարբառի վնասաբարները*», «*Մաթեթրոս Ղրիմեցու տաղերը*», Վ. ՄԻՆԱՒՈՐԵԱՆ՝ «*Շլիեզբուրգի հայ կալանաւորը*», ՍԱՄՍՈՆ՝ «*Հայաստանի անդր. դեսպանը Պարսկաստանում*», ՍՏ. ՔՈՉԱՐԵԱՆ՝ «*Լ. Աթաբէկեանը իբրեւ բանաստեղծ*», Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ՝ «*Տիկ. Ե. Զօրեան*», ՀԻՆ ԹՈՒՐՔԵՐ.— Հայաստանի խորհրդարձանագրութիւնները.— ԱՆՑԵԱԼՔ.— ԿԵԱՆՔ ԵՒ ՄԵՌԱԿՈՑԹ.— ԳԻՐՔ ԵՒ ՄԱՄՈՒԼ.— ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ: Վ. ԵՊ. ՄԱՆԿՈՒՆԻ՝ «*Գէորգ Դ. եւ իր ժամանակը*»:

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆԵԳԻՆԸ.— Ամերիկա, Բրիտանական կայսրութիւն, Եգիպտոս, Իտալիա 70 ֆրանք: Ռումանիա, Պուլկարիա, Յունաստան, Սուրիա, Պարսկաստան 50 ֆրանք: Ֆրանսա եւ ուրիշ երկիրներ 60 ֆրանք:

Խմբագրութեան հասցէն՝ S. Vratzian, 13, Rue des Platanes, Plessis-Robinson, France (S.)— *Ֆրանսայի ընդհանուր գործակալ՝* Լ. Գեւոնեան, 17, Rue Damesme, Paris (13):

Յաւտուկ խնդրանք՝ փութացնել բաժնեգիրներու պատգումը, որով բաժանորդները ալ կարգադրուած կը լինեն խմբագրութեան գործին:

CABINET de Me V. YARJANIAN
JURISCONSULTE
44, Rue Lafayette – Paris (9) **Métro: Peletier Tél. Prov. 78 – 38**
Կը ստանձնէ Առեւտրական, Պատժական եւ Քաղաքային ամէն տեսակ գործեր: Իրաւագիտական խորհրդակցութիւններ գործական եւ վարչական գործերու համար գրաւոր եւ կամ բերանացի: Նախապարագիծներ եւ բոլոր պաշտօնատուններու մօտ, վարչական եւ իրաւական դիմումներ: Հայ առեւտրականներու եւ անհատներու մասնաւոր դիւրութիւններ պատուագիր վճարման համար, նկատի առնելով ներկայ տնտեսական տագնապը: Մասնաւոր ապահովութիւն քաղաքային եւ կրօնական ամուսնալուծման գործերու համար, ինչպէս նաեւ վիզայ Ամերիկա մեկնելու համար: Արագութիւն եւ գաղտնապահութիւն: Դիմեցէք եւ պիտի ստանաք ամէն գոհացում: Գործակատարին եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս: Ազգային խորհրդակցութիւնը ձրի է:

Հայերու ժամադրավայրը
Ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ *Հեռաձայն* **Danton: 52-73**
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Խորին շնորհակալութիւններս բոլոր անոնց, որ անձամբ կամ գրաւոր իրենց վշտակցութիւնը յայտնեցին սիրելի մօրս դառնադէտ մահուան առթիւ:
Յ. Բոբիկեան
Սէն Շամօն, *19 Մարտ 935*

Le Gérant: H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13)
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ՍՏԻՊՈՂԱԲԱՐ ԾԱԽՈՒ Է

հօշակարի խանութ մը քանուկ փողոցի վրայ: Ամսական վարձք 120 *ֆր.: Դիմել* 62, Rue Réunion, Paris (20).

ԳԱՑԷՔ
CIGALE CINÉMA
60 Avenue de Saxe. LYON

ՓՈՓԱԳՐՈՒԱԾ Է

ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ
16, Rue de Vaugirard, PARIS (6e) Մէթրօ՝ ՕԴԷՕՆ կամ Սէն Միշել
ՀԵՌԱՁԱՅՆ՝ ODÉON 76-22
Կ'ընդունի ժամը 9 – 12 եւ 2 – 8, բայ կիրակի միայն կէսօր

Etude de Me BERNARD WAHL
(*12* année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**
Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆաշտարար դատարաններու առջեւ, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:
Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

Կ'ՈՒԶԷ՞Ք ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐ ՈՒՆԵՆԱԼ ՕԶԻՆՁ ԳԻՆՈՎ ՄԸ

Ձեր պզտիկները կը մեծնան եւ կը փոխուին արագօրէն:
Չէ՞ք ուզեր ունենալ անոնց այդ գեղեցիկ եւ սակայն վտանգուկ շրջանին մէկ յիշատակը:
ԴԻՄԵՑԷՔ ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՄԻԱԿ ՀԱՅ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՁ
Studio d'Art HENRI (Հ. Յափուճեան)
10bis Bld. Rodin-Issy-les-Moulineaux Gare d'Issyի եռեւի փողոցը
Որը՝ խիստ աժան գիներով ձեզ կը նկարէ գեղարուեստական ամենավերջին ճաշակով՝ բլայ իր Studioին եւ կամ ձեր տան մէջ:
ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՆԱԿԻՈՒ ԶԵՂՉ
Գեղեցիկ *Agrandissement* մը նուէր իւրաքանչիւր պատուէրին:
Բաց է ամէն օր ինքնութեան թուդթերու *6* հատը *4* ֆրանք:

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ
ՓԱՐԻԶԻ ԲԱԺ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ Իզմիրի Ազգ. հիւանդանոցին
33, Rue Poissonnière (Rex սինէմային ճիշտ քովը)
Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ:

ԵՐԵԹԱԼԵԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ
"AU GOURMET"
9, Rue de la Tour d'Auvergne-PARIS (9e) **Métro : Cadet**
Ասպարատ օրի եւ մասնաւոր ադանդերներ:
Ամէն երկուշաբթի *իշկէմպէ չօրպասի* պոլսական ձեւով:
Առտնին կերակուրներ:
Ամէն օր մասնաւոր կերպով պատրաստուած գառնուկի միս:

ԻՐԱՒԱԳԷՏ Մ. ՉԱՑԼԱԳ
Վկայեալ փաբիզի եւ պոլսոյ իրաւաբանականի համալսարաններէ
Կ'ընդունի ամէն օր առաւօտները ժամը 9-12 և երեկոները 5-7:
208bis Rue Lafayette, Paris. Métro Louis Blanc

ԿՈՒԶԷ՞Ք ՁՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ
ՀԱՐՑՈՒԻՑԷՔ ՓՏՏՈՒՆՑԷՔ ԵՒ ԳՆԵՑԷՔ
ՐԱՔԻ ՏԻԻԶ
ԱՐՒԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ
ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԱՆԱՐԱՏ ԱԽՈՐԺԱԲԵՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս չկը ձերվկնայ եւ քէյֆ կուտայ:
Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՓԻԲԻԼԵԱՆ
8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89
Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃԵԱՆ,
75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart (Seine)**
Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԸՆԿԸՏՐԵԱՆ եւ ԹԻՐԱԻԵԱՆ
211, Rue de Criqui

ԽԱՉԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

»»»··«««

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

Ես ամենեւին տեղեկութիւն չունէի, թէ քաւոր Պետրոսը ինչ բանի վրայ է մտածում կամ ինչով է զբաղուած, ոբովհետեւ նա չատ ժամանակ բացակայ էր գտնուում մեր իջեւանից: Բայց հէնց առաջին օրից ինձ պատուիրեց, որ մեր կացարանից դուրս չգամ եւ ամենեւին ցոյց չտամ, թէ ես նրա ընկերն եմ: Ինձ սկզբում անհասկնալի էր, թէ ինչո՞ւ թաղաքի մէջ էր պահում ինձ: Բայց մի օր զարձաւ դէպի ինձ այդ հարցով.

— Կամենո՞ւմ ես չատ փող ունենալ: Մուբաա՛ :

— Ինչո՞ւ չէ:

— Ուրեմն ինչ որ ասեմ, պէտք է կատարես:

— Ես միշտ հնազանդ եմ եղել ձեզ:

— Դու պէտք է մտնես այդ մեծ անտուկի մէջ որ այսօր բերեցի բազաբից :

— Կամենո՞ւմ էք, որ գա իմ զազաղը լինի:

— Այո՛ դրա նման մի բան, պատասխանեց նա ժպտելով, եւ ապա չարունակեց.

— Լսիր, քեզ այս անտուկի մէջ վտանգ, պէտք է տանեմ մի հրեայ սեզանաւորի խանութը: Անտուկը այն տեղ պահ կը տամ, ուր կը մնայ երեք օր: Վերջին օրուայ գիշերը դու կը բացես քո զազաղը եւ յարութիւն կ'առնես նրա մէջից: Անտուկը այնպէս պատրաստուած է, որ նեբսից խիստ հեչ-տուԹեամբ կը բացուի: Խանութում դու կը գտնես երկաԹեայ ահագին արկղը: Նա լիքն է ոսկիներով եւ զանագան թանկագին իրեզէններով: Նրանց մէկ մասը, ի հարկէ մեծ մասը քեզ հետ առած, կրկին կը մտնես քո զազաղի մէջ:

— Ինչու ոչ ամէնը, այլ նրանց մէկ մասը:

— Այստեղ նպատակ կայ···:

Թէեւ նա չասաց, բայց ես հասկացայ, որ քաւոր Պետրոսի սակաւապէտութիւնը այն նպատակով էր, որ խոկոյն ուշադրութիւն չդարձնեն յափշտակութեան վրայ, երբ արկղը բոլոր-բովին զատարկուած կը գտնեն իւր հարստութիւնից: Ես պատասխանեցի.

— Ես էլ կ'ընտրեմ, ինչ որ աւելի թանկագին է:

— Այդ Թողնում եմ քո ճաշակին, միայն Թուղթ փողերին չի պիտի դիպչես :

— Որովհետեւ Թուղթ փողը բանացնում են, միւս օրը իսկոյն կը նկատեն, որ պակաս է.

— Դու խիստ հասկացող տղայ ես, գառնուկս ասաց նա ձեռքով փաղաքշաբար իմ մէջքին զարկելով: — Ահա քեզ երկու բանալիներ, որ չատ հեչ-տուԹեամբ կը բաց անեն երկաԹեայ արկղը:

— ԵԹէ չբաց անեն, իմ զարբնու-Թեան արհեստը այնտեղ պէտք կը գայ ··· :

— Ոչ, կը բաց անեն. քո արհեստը հարկաւոր չի լինի: Միայն պէտք է զգուշանաս, որ արկղի վրայ կամ բանալիների տեղում որ եւ իցէ խանգարմունք չպատճառես:

— Հասկանում եմ: Ցետոյ:

— Այդ գործը կը կատարուի, որ-պէս ասեցի, երբորդ օրուան գիշերը: Զորրորդ օրուայ պատուհան պահուն ես անտուկը կը վեր առնեմ Հրեայի խանութից:

— Բայց ես նրա մէջ կը մեռնեմ սովից :

— Դու կը գտնես նրա մէջ բոլոր յարմարութիւնները, ինչ որ քեզ պէտք կը լինի:

Այդ միջոցին նա բաց արեց սընտուկը եւ ցոյց տուեց նրա մէջի պատրաստութիւնները:

— Ցերեկները, ասաց նա,— դու պէտք է անչարժ եւ լուռ մնաս քո զազաղի մէջ, որպէս մի դիակ: Իսկ գիշերները ազատ ես, կարող ես դուրս գալ, զուարճանալ, որքան կամենաս: Խանութում ոչ ոք չէ լինելու:

Նոյն օրուայ երեկոյեան պահուն մի բեռնակիր սայլակ խորհրդաւոր սընտուկը տարաւ սեզանաւորի խանութը: Նրա միջից ես լսեցի հետեւեալ խօսակցութիւնը:

— Այդ ի՞նչ է, ռաբբի Շիմօն, հարցրեց սեզանաւորը:

Ռաբբի Շիմօնը, այսինքն քաւոր Պետրոսը, պատասխանեց.

— Բնակարանս ապահով տեղ չէ, Աբրահամ Իսայիչ, համարեա ամէն գիշեր գողութիւններ են պատահում: Մի քանի բաներ դնել էի մեր այնտեղի սինագոգայի համար. չատ բաներ էլ նուիրեցին բարի մարդիկ, բոլորը, ինչ որ հաւաքել եմ, դրել եմ այդ անտուկի մէջ: Վախենում եմ, չիցէ Թէ մի գժբախտութիւն պատահի, եւ հազարաւոր խեղճ իսրայէլացիները կը զրկուին այդ օժանդակութիւնից, որ ընծրհեցին մեր այտեղի եղբայրները: Մտածեցի անտուկը ձեզ մօտ Թողնել, Աբրահամ Իսայիչ, մինչեւ իմ գնալը:

— Լաւ ես մտածել, բարբի Շիմօն, ասաց սեզանաւորը եւ հրամայեց անտուկը դնել իւր խանութում: Ցետոյ հարցրեց .

— Ե՞րբ էք կամենում գնալ, ռաբբի Շիմօն:

— ԵթԷ Աստուած յաջողի, մի երկու կամ երեք օրից յետոյ: Շատ ուշացայ, Աբրահամ Իսայիչ: Այնտեղի գործերս կատարող չկայ. խեղճ ժողովուրդը մնացել է բոլորովին անտէր. անխը-նամ: Պէտք է չտապեմ որ նրանց օգնութիւն հասցնեմ:

— Պէտք է չտապել, ռաբբի Շիմօն, երբ որ այդպէս է, ասաց սեզանաւորը:

Ռաբբի Շիմօնը չնորհակալութիւն յայտնելով, հեռացաւ: Այնուհետեւ ամէն օր գալիս էր նա սեզանաւորի խանութը եւ ամէն անգամ իմ զարանի մէջից լսում էի նորանոր խօսակցութիւններ:

Երկրորդ օր:

— Ռաբբի Շիմօն, հարցնում է սեզանաւորը,— դեռ երկա՞ր պէտք է լսպասենք Մեսիայի գալստեանը:

— Ժամանակը մօտեցել է:

— Ի՞նչպէս կը լինի մեր վիճակը, երբ նա կը յայտնուի:

— Սուրբ քաղաքը (Երուսաղէմ) կը վերականգնուի իւր աւերակների մէջից: Իսրայէլի ցրիւ եկած որդիները կը հաւաքուեն աշխարհի ամէն կողմերից: Աւետաց երկիրը կրկին կը ծաղկի իւր հին փառքերով: Մեսիան կը տիրէ ամբողջ տիեզերքին: Եւ երկրի ամենահզօր թագաւորները, մէկ գեհենի հրեայի փէչից բռնած, նրանից ողորմութիւն կը խնդրեն:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70

(ԵՐԹԵԻՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զոսլաւիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՏԱՐԵԴԱՐՁ

26
ՄԱՐՏ
MARDI
26 Mars
1935

11րդ ՏԱՐԻ - 11e Année № 2763

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄՆԱՄԸՋ ԳԻՏՑԵՐԸ ԵՒ ԻՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

— ••• —

Երբ իբրեւ հիմնական միջոց կ'առաջարկէինք ներքաղքը, մեզի վերագրեցին բան մը զոր երբեք բերան չենք առած,— «գանգուածային»։

Մեր բառը շատ պարզ էր եւ բացորոշ։

— « Իսկ ներգա՞ղքը։ Հակառակ բոլոր բացասական երեւոյթներուն, կ'արժէ միշտ արծարծել այս հարցը, իբրեւ միակ հիմնական ելքը։ Կ'արժէ փորձել բոլոր միջոցները, ԳՈՆԷ ՔԱՆԻ ՄԸ ՀԱՅԱՐ «ՀԱՅՄԱԹԼՕՍ»ՆԵՐ, ամէնէն անճարները փոխադրելու համար ։

Առնուազն հինգ հազար հաշուելով այս բազմութիւնը, եթէ աներ կէսն իսկ ընդունին, մեծագոյն սփոփանքը պիտի ունենանք, առ այժմ»։ (ՅԱՌԱՋ, 14 մարտ)։

Ահա առթիւ էր որ, յաջորդ օրը, կրկին արծարծելով նոյն խնդիրը, կը հարցնէինք.

— « Արդ, Միացեալ յանձնաժողովը որ եւ է դիմում կատարա՞ծ է այս մասին, ուղղակի երեւան կամ դէպի խորհրդային դեսպանատուն։

Երբեմն անկարելի համարուած միջոցներ կը յաջողին, երբ դուռը գարնես հոգեբանական պահուն»։

« Նոր Երկիր »ի խմբագիրը անճարակ ոգեմաւարութիւն մը փորձելով, այս վերջին նախագասութիւնը վեր ի վայր շրջած եւ տարած կապած էր ... գանգուածային հայրենադարձութեան, մեզ հասկնալի դարձնելու յաւակնութեամբ (17 մարտ)։

Բարեկամաբար խորհուրդ պիտի տայինք ուշադրութեամբ կարդալ ոչ միայն մեր գրածները, այլ եւ իր հրատարակած թերթին ձեռագիրներն ու փորձերը։ Մանաւանդ ձեռագիրները։

Ամէն տեղ չանցնիր խուժանավարութեան, զռեհիկ վարկաբեկումներու եւ խեղաթիւրումներու այդ աժան – կարապետ մարդանքը, որ չափազանց երկար տեւեց։

×

Ուրեմն, մեր առաջարկն է ամէն միջոց, նոյն իսկ անկարելին փորձել, յաջողցնելու համար անմիջական ներգաղթ մը։

Երբ ուրիշին դուռը կը զարնէք, մի մոռնաք սեփականը։ Մանաւանդ յիշելով փոխադարձաբար չտալուած հաւատարիքները։

Իսկ այս ձեռնարկին համար ունինք չատ բանաւոր հիմեր։ Նոյն ինքն Երեւանի վերջին լուրը։

1934 ապրիլ 9ին, Բարեգործականի Կեդր. Վարչութիւնը մամուլին կը հաղորդէր զեկոյց մը, հետեւեալ բովանդակութեամբ.

— Հայաստանի վարչապետ Պ. Ս. Տէր Գաբրիէլեան «նշանակալից»ամակով մը հաղորդած էր թէ ներկայ տարուան ընթացքին հաղարացի Շահվերտեան պիտի գայ, «Միութեանս զեկավարներուն հետ խորհրդակցելու համար եւ թէ ապրիլին 2–3000 գաղթականներու փոխադրումը եւ տեղաւորումը կրնայ ապահով նկատուիլ»։

Դժբախտաբար,— թոյլ տուէք նոյնութեամբ արտասպել զեկոյցին մնացեալ մասը.

— «Ներգաղթի կարգադրութեանց մասին ցարդ որ եւ է տեղեկութիւն հաղորդուած չըլլալով, ոչ Միութեան եւ ոչ ալ Ներգաղթի Ֆոնտի կեդր. Յանձնաժողովին, ի վիճակի եմ յայտնագաղթի Ֆոնտի կեդր. Յանձնաժողովին, ի վիճակի եմ յայտնարկութիւններ ընելու որ թերթերու մէջ եղած այլազան հրատարակութիւնները արդիւնք չեն պետական հրահանգի, այլ ինքնաբերաբար կատարուած նախապատրաստական աշխատանքի մը բնոյթը ունին պարզապէս»։

Եւ Բարեգործականը պարտականութիւն կը սեպէր ազդարարել որ պատրաստութիւններ չտեսնուին, մինչեւ նոր հրահանգի մը սաացումը։

Միեւնոյն առեն Երեւանէն հասած անհատական նամակներ հրատարակուեցան, որոնք դիտել կուտային թէ որ եւ է ներգաղթի յոյս չկայ 1935ի գարնունէն առաջ։

Ուրեմն, ճիշդ մէկ տարի է անցած, եւ «Հայաստանասէր»ներու ոչ գլուխը, ոչ ալ թեւերը որ եւ է լուր ունին ներգաղթի կարգադրութեանց մասին։

Մեր լսածն ալ ճիշդ այս հարցին կը վերաբերի։

Չհաւատալով «գանգուածային» ներգաղթի — ոչ այսօր, ոչ ալ մօտաւոր ապագային — մենք հնարաւոր եւ տեղւոյնական կը գտնենք մասնակի փոխադրութիւն մը,— 2–3000 հոգի, ինչպէս խոստացած էր Երեւան։

Հաշուելով երեք հազար եւ հազար մը վերապահելով արեւելեան գաղութներու — Պուլկարիա եւ Յունաստան — կը կարծենք թէ երկու հազարի տեղափոխութիւն մը կրնայ կատարուիլ Ֆրանսայէն, անյապաղ։ Աւելի լաւ, եթէ ուզեն բարձրացնել քանակը։

Արդ, առ նուազն երկու հազարի ներգաղթը մեծապէս պիտի թեթեւցնէ այս գաղութին հոգերը, պայմանաւ որ նախապատրաստութիւն վայելեն բոլորովին անճարները,— «անկանոն»ներ, արտասքսելիներ, աշխատանքի կամ նպաստի իրաւունքէն զրկուածներ եւն.։ Մէկ խօսքով՝ բանուորներ, որոնք ամէնէն առաջ, իրաւունք ունին հայրենիքին վրայ։

Այս առթիւ, եթէ Երեւան քիչ մը փոխէր իր քարացած ունայնութիւնները եւ թոյլ տար որ ուզողը կարենայ անցագիր հանել եւ երթալ, ի՞նչ կը պակսէր բանաւորապետական իշխանութեան ապահովութենէն։

Ինչո՞ւ «քիթատպող» Ալպանացին կրնայ ուզած առենը անցագիր հանել եւ իր երկիրը երթալ, իսկ երիցս թշուառ հայ տարագիրը հանել եւ իր երկիրը երթալ — ոչ այսօր, ոչ ալ մօտաւոր ապագային — մենք հնարաւոր եւ տեղւոյնական կը գտնենք մասնակի փոխադրութիւն մը,— 2–3000 հոգի, ինչպէս խոստացած էր Երեւան։

Հաշուելով երեք հազար եւ հազար մը վերապահելով արեւելեան գաղութներու — Պուլկարիա եւ Յունաստան — կը կարծենք թէ երկու հազարի տեղափոխութիւն մը կրնայ կատարուիլ Ֆրանսայէն, անյապաղ։ Աւելի լաւ, եթէ ուզեն բարձրացնել քանակը։

Արդ, առ նուազն երկու հազարի ներգաղթը մեծապէս պիտի թեթեւցնէ այս գաղութին հոգերը, պայմանաւ որ նախապատրաստութիւն վայելեն բոլորովին անճարները,— «անկանոն»ներ, արտասքսելիներ, աշխատանքի կամ նպաստի իրաւունքէն զրկուածներ եւն.։ Մէկ խօսքով՝ բանուորներ, որոնք ամէնէն առաջ, իրաւունք ունին հայրենիքին վրայ։

Այս առթիւ, եթէ Երեւան քիչ մը փոխէր իր քարացած ունայնութիւնները եւ թոյլ տար որ ուզողը կարենայ անցագիր հանել եւ երթալ, ի՞նչ կը պակսէր բանաւորապետական իշխանութեան ապահովութենէն։

Ինչո՞ւ «քիթատպող» Ալպանացին կրնայ ուզած առենը անցագիր հանել եւ իր երկիրը երթալ, իսկ երիցս թշուառ հայ տարագիրը — մենք հնարաւոր եւ տեղւոյնական կը գտնենք մասնակի փոխադրութիւն մը,— 2–3000 հոգի, ինչպէս խոստացած էր Երեւան։

Հաշուելով երեք հազար եւ հազար մը վերապահելով արեւելեան գաղութներու — Պուլկարիա եւ Յունաստան — կը կարծենք թէ երկու հազարի տեղափոխութիւն մը կրնայ կատարուիլ Ֆրանսայէն, անյապաղ։ Աւելի լաւ, եթէ ուզեն բարձրացնել քանակը։

Արդ, առ նուազն երկու հազարի ներգաղթը մեծապէս պիտի թեթեւցնէ այս գաղութին հոգերը, պայմանաւ որ նախապատրաստութիւն վայելեն բոլորովին անճարները,— «անկանոն»ներ, արտասքսելիներ, աշխատանքի կամ նպաստի իրաւունքէն զրկուածներ եւն.։ Մէկ խօսքով՝ բանուորներ, որոնք ամէնէն առաջ, իրաւունք ունին հայրենիքին վրայ։

Այս առթիւ, եթէ Երեւան քիչ մը փոխէր իր քարացած ունայնութիւնները եւ թոյլ տար որ ուզողը կարենայ անցագիր հանել եւ երթալ, ի՞նչ կը պակսէր բանաւորապետական իշխանութենէն։

Ինչո՞ւ «քիթատպող» Ալպանացին կրնայ ուզած առենը անցագիր հանել եւ իր երկիրը երթալ, իսկ երիցս թշուառ հայ տարագիրը — աշխատաւոր եւ գիւղացի—տարիներով պոչ կապելու կը դիմէ, հարկադրուի։

Մէկդի դրէք անամէջ գիւտերը, եւ քիչ մըն ալ այս ուղղութեամբ աշխատեցէք։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԱՐՏ. ՆԱԽԱՐԱՐԸ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՍԿՍԱՆ ԵՐԷԿ, ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

— o–o —

Եւեմ Պեսութեանց ժողովը պիտի գումարուի Ապրիլ 11ին, Իտալիոյ մէջ

Սբր ձօն Սայմըն, Անգլիոյ արտաքին նախարարը, կիրակի օր Լոնտոնէն ճամբայ ելաւ օդանաւով եւ իջաւ Ամսթէրտամ։ Իր խորհրդականը, Պ. Խոլն, որ Փարիզ կը գտնուէր, մասնաւոր օդանաւով մը գնաց միանալու, եւ երկուքը մէկ նախարարին օդանաւը նստելով, իրիկուան դէմ Պերլին հասան։ Մեծ պատրաստութիւններ տեսնուած էին Գերմանիոյ մայրաքաղաքին մէջ, հիւրընդունելութեան համար։ Լոնտոնէն մեկնելէ առաջ, Սբր ձօն Սայմըն հետեւեալ կարճ յայտարարութիւնն ըրաւ.

— « Անմիջական արդիւնքներ չեմ սպասեր։ Խնդիրը չատ ընդարձակ է եւ չափազանց դժուարին։ Բայց մեր բոլոր ուժերով պիտի պայքարինք, մեր նպատակին հասնելու համար, որովհետեւ մեր նպատակն է « եւ յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն »։

⁂ Իրրեւ արդիւնք Փարիզի խորհրդակցութեանց, որ տեղի ունեցան չաբաթ առաւ, որոշուեցաւ Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ արտաքին նախարարներուն խորհրդաժողովը գումարել ապրիլ 11ին, Սթրէզայի մէջ (Իտալիա)։ Այս ժողովին անմիջապէս վերջը, ապրիլ 15ին պիտի գումարուի Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը, համաձայն նախազահ Թէվֆիք Արասի առած որոշման։

Անգլիոյ ներկայացուցիչները պիտի այցելեն նաեւ Վարշաւա, Մոսկուա եւ Փրակա։ Ուրեմն գլխաւոր շահակիցներուն կարծիքները առնուած պիտի ըլլան մինչեւ ապրիլ 11։

Դժուար է նախատեսել այս դիւանագիտական գործունէութեան արդիւնքները։ Որոշ յոռետեսութիւն կը տիրէ ոչ միայն Փարիզի, այլեւ Լոնտոնի մէջ, թէեւ չաբաթ օրուան խորհրդակցութեան առթիւ հրատարակուած զեկոյցը կ'ըսէ թէ երեք պետութիւններն ալ նոյն տեսակէտն ունին եւ թէ Սբր ձօն Սայմըն մը պիտի կատարէ, համոզելու համար հիթլէրական կառավարութիւնը որ միանայ եւրոպական գործակցութեան, վերադառնայ Ժընեւ եւ զգուշանայ նոր պատակոսմէ մը։ 1931ին ալ Մաքտոնըլտ եւ Հէնտըրսըն այցելեցին, երբ Գերմանիան մատնուած էր եղմական սուր տագնապի մը։ Այսօրուան կացութիւնը բոլորովին տարբեր է եւ չատ աւելի ծանրակչիռ, որովհետեւ եթէ ցանկալի գործակցութիւնը չհաստատուի, նաւարեկութիւնը անխուսափելի պիտի դառնայ։

Գերմանական մամուլը միաբերան կը գովէ Սբր ձօն Սայմընը, իբրեւ « պարկեչտ միջնորդ մը», անոր պաշտօնը նմանցնելով Պիսմարքի դերին՝ ընդմէջ Մեծն Բրիտանիոյ եւ Ռուսաստանի (1878)։ Հակառակ պաշտօնական ներշնչումներուն, թերթերը չեն ծածկեր իրենց յոռետեսութիւնը՝ բանակցութեանց արդիւնքի մասին։

Պաշտօնական արարողութիւններէն յետոյ, Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ ներկայացուցիչները սկսան բանակցութիւնները, երէկ, երկուշաբթի։ Ընդունելութեան առթիւ, բրիտանական դեսպանատունը կը ծածանէր Պերլինի գլխաւոր պողոտաներուն վրայ։ Ցույցերը չարունակուեցան Թամփլհոֆի օդակայանէն մինչեւ բրիտանական դեսպանատունը։

ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՁԱՄԲԱՆԵՐ պիտի շինուին Եւկոսլաւիոյ մէջ, հունգարական սահմանէն մինչեւ Յունական եւ պուլկարական սահմանները։ Կառավարութիւնը 14 միլիոն տոլար վարկ սահմանած է այս շինութեանց համար։

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ մէջ եւս կ'արծարծուի պարտաւորիչ զինուորութեան վերահաստատման խնդիրը։ Մասնաւորապէս առաջինը շատ անհամբեր է եւ առջի օր զրոյց կը շրջէր թէ պիտի հետեւի Գերմանիոյ օրինակին, բայց հունգարական կառավարութիւնը փութաց յայտարարել թէ չուզեր միակողմանի կարգադրութիւն ընել։ «Փէշթայի մէջ ուշադրութեամբ կը հետեւին կացութեան եւ համոզուած են թէ երբ ճանչցուի Գերմանիոյ սպառազինութեանց իրաւունքի հաւասարութիւնը, իմքինին պիտի հաստատուի միւս զինաթափ պետութեանց իրաւունքի հաւասարութիւնը»։

Պուլկարիոյ գնահատելի բարեացակամութիւնը

ՆԱՆՍԷՆԵԱՆ ՀԱՅԵՐԸ ԿՐՆԱՆ ԱՇԽԱՏԻ

« Փոսլէտնա Փռչտա » պուլկարական թերթը կը դրէ թէ ներքին նախապատրաստութիւնը, անհրաժեշտ քննութիւնը կատարելէ վերջ, Նանսէնեան անցագիր ունեցող Հայերուն թոյլատրել չարունակել իրենց աշխատանքը, անոնց տալով լիակատար ապաուէրիւն։

Պուլկարիա, որ առաջին օրէն բարեացակամ վերաբերում ցոյց տուած էր Հայերու հանդէպ, վերջերս սեղմումներ կատարեց։ Հիմա, ինչպէս կ'երեւի, այդ որոշումն է որ կը վերաքննուի եւ Նանսէնեան անցագրով Հայերը եւս աշխատանքի արտօնութիւն կը ստանան։

ԻՏԱԼԻԱ ԿԱԶՄ ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏ ՈՒՆԻ 650,000 ԶԻՆՈՒՈՐ

1,200,000 տղ մարզանքի տակ

Տիրող տագնապին հետեւանքով, իտալական կառավարութիւնը դրօշի տակ կանչեց 1911ի ամբողջ դասը, « իբրեւ զգուշական միջոց»։

Նախապէս կանչուած էին արդէն երեք դասեր։ Այս զօրաշարժը զինուորական ամէնէն կարեւոր զէպքն է Եւրոպայի մէջ, մեծ պատերազմէն ի վեր։ Այս կարգադրութեան շնորհիւ, ապրիլի առաջին երկու չաբաթներուն բանակին թիւը պիտի հասնի 560,000ի, համաձայն պաշտօնական տեղեկութեանց։ Իտալիա այս միջոցին զինեալ կ'ուզէ ոչ միայն պատասխանել Գերմանիոյ վերազինման, այլեւ ապացուցանել թէ ֆաշականութիւնը լրջօրէն զործի ձեռնարկած է, տեղեկելու համար «ռազմիկ ազգ»։ Զօրաշարժը տեղի ունեցաւ ճիշդ այն պահուն երբ Մուսոլինի ճառ մը կը խօսէր, ծանրանալով զինու զօրութեան վրայ։ Անպաշտօն ազբիւրէ կը հաւաստուի թէ դրօշի տակ կանչուած զինուորներուն թիւը ոչ թէ 560 հազար, այլ 650 հազար է։ Թերթերէն մէկը այդպէս ալ գրած էր (650,000), սակայն վերջին տպագրութեան մէջ տոիպուեցաւ փոխել թիւը, կառավարութեան հրամանով։ 1911ի դասի զինուորցուներէն առաջին առթիւ 30,000 հոգի արդէն դրօշի տակ տնուած էին քանի մը չաբաթ առաջ, Աբեւելեան Ափրիկէի համար։ Եւ նոյնքան զինուորներ ալ պիտի կանչուին լիցնելու համար այն երկու նոր զօրաբաժինները որոնք պիտի փոխարինեն Ափրիկէ ղրկուածները։ Այնպէս որ մնացեալ 160,000ին զօրաշարժը անակնկալ մը եղաւ բոլորին համար։ Այս առթիւ պաշտօնապէս հաստատուեցաւ թէ 1912ի դասէն կարգ մը մասնագիտական վաչտեր ալ դրօշի տակ տնուած են, բայց թիւերը գաղտնի կը պահուին։ 1913ի եւ 1914ի դասերն ալ հաշուելով (իրենք քանչիւրը 220,000 հոգի) Իտալիա կ'ունենայ պատկառելի բանակ մը, կազմ եւ պատրաստ օրէկ պատահականութեան առեն։ Այս կանոնաւոր բանակէն զատ Իտալիա ունի իրր 1,200,000 զինուորցուներ, 18 տարեկանէն վեր, պատրաստէն եւ մարզանքի տակ։

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻԻ ՈՒՇԱԳՐԱՒ ՃԱՌԸ

Մուսոլինի իր ճառը խօսեցաւ չաբաթ 23 մարտ, մասնաւորապէս չեչտելով.

— « Մենք պատրաստ ենք ամէն բանի որ ճակատագիրը կրնայ դնել մեր ճամբուն վրայ, եւ ի հարկին ամէն խոչընդոտ պիտի տապալենք անպարտելի ուժգնութեամբ։ Մեր սեւ չապիկաւորներուն եւ ժողովուրդին կրած միլիոնաւոր սուինները ուժ կուտան եւրոպական գործակցութեան մեր անկեղծ փափաքին։ Այսօրուան երկնքին չատ ամպոտ քաղաք։ Մթնոլորտի մը մէջ, Իտալիա կը ներկայացնէ հանդարտ երեւոյթ մը, որովհետեւ զօրաւոր է ոգիով եւ զէնքով։ Կ'ուզեմ ձեր միջոցով յայտնել ամբողջ ժողովուրդին, թէ մենք անպատրաստ չպիտի գտնուինք որ եւ է դէպքի առջեւ։ Մենք կրնանք հանդարտօրէն նայիլ ոչ – հեռաւոր ապագայի մը որ մերը պիտի ըլլայ։ Ձեր սիրտերուն մէջ կրեցէք այս զերագոյն աստուածութիւնը եւ զոյն զարձուցէք զէնք մը ձեր անյաղթելի կամքին համար»։

Այս ճառը խօսեցաւ Վէնետիկի պալատին պատշգամէն, ֆաշական կուսակցութեան 16րդ տարեդարձին առթիւ։ Անհամար բազմութիւն մը խռնուած էր որուն մէջ չատեր համազգեստ եւ զրօշակներ ունէին։

⁂ 1919 մարտ 23ին էր որ Մուսոլինի հրապարակային ճառ մը խօսելով Միլանի մէջ, հիմը կը դնէր ֆաշական կազմակերպութեան։ Երեք տարի վերջը, նոր հռոմեքը սիրացաւ Իտալիոյ իշխանութեան, վերիվայր ընելով ամբողջ կարգ ու սարքը։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ՆՈՐ ԲԱՆԱԿԻՆ ՈՒԺԸ

« Մաթէն » հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ զերմանական նոր բանակին կազմակերպութեան մասին.— Ծուռով կը հրատարակուի բանակին կազմակերպութեան օրէնքը։ Նոյն իսկ հաւանական է որ հրատարակութիւնը տեղի ունենայ Սբր ձօն Սայմընի այցելութենէն անմիջապէս վերջ։ Այժմէն կրնանք հաղորդել անոր գլխաւոր դիծերը։ Գերմանական նոր բանակը պիտի բազկանայ ոչ թէ 12 զօրաբանակներէ (36 զօրաբաժին), այլ 14 զօրաբանակներէ, (40 զօրաբաժին)։ Կանոնաւոր զօրքի 12 զօրաբանակներուն վրայ պիտի աւելնան երկու զօրաբանակներ՝ մէկը՝ ատրիկանական ուժերով, միւսը՝ մասնագիտական։ Առաջին անգամ զէնքի տակ պիտի տնուի 1914ի դասը։ Զինուորութեան չրջանը պիտի ըլլայ մէկ տարի, բայց կրնայ երկարաձգուիլ, եթէ միջազգային կացութիւնը հարկադրէ։ Մասնագիտական վաչտերը պիտի կանչուին ապրիլի սկիզբը։ Այս բանակը պիտի բազկանայ մասնաւորապէս ճարտարարուեստներէ, արհեստագէտներէ, երեկտրագէտներէ եւ ուրիշ մասնագէտներէ։ Զինուորութեան չրջանը պիտի ըլլայ 1—1 ուկէս տարի։ Տակաւին կան ուրիշ մարտական – կուսակցական – կազմակերպութիւններ, մասնաւանդ պարտաւորիչ աշխատանքի բանակը, ինչպէս եւ 1900—1917ի դասերուն զինուորցուները, որոնք ծառայութեան պիտի կոչուին իւրաքանչիւրը երկու ամսուան համար։ Վերապրյլի դաշնագրով հաստատուած 12 տարուան ծառայութեան պայմանագիրները պիտի վերջանան, երբ հրատարակուի նոր օրէնքը։ Այս կարգի զինուորներուն մէկ մասը նոր բանակին մէջ պիտի ծառայէ իրրեւ մարզիչ ենթասպայ։ Ապագինեալ չրջաններու զինուորագրութիւնն ալ պիտի կատարուի նոր օրէնքին համաձայն։ Այս առթիւ 50 պահակազօրք (բերդապահ ուժ) պիտի հաստատուի Հռենոսի ափերուն վրայ։ Պիտի վերակազմուի նաեւ զինուորական գերագոյն խորհուրդը, նախագահութեամբ Զօր. Լիւդենտորֆի, որ այս առթիւ մարալլահոյի աստիճանին պիտի բարձրանայ։

Գերմանական նոր բանակը պիտի կազմուի ամբողջական ցեղապաշտութեան

(Աւերեալ շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Ս. Տ. ԳՐԻՖԻԼԵՑԻ ԵՒ ԽՍՏԱՑԵՑԻ ՆԵՐ ԴԻՏՈՒԹԻՒՆ

— · —

Կանգնած ենք Դուռնի մօտ։ Տէր Գաբրիէլ Ս. Գրիֆիլեցի, մեր հոգեւոր հովիւը, ինքնաշարժով մը կու գայ մեզ տանելու Ս. Տէր Վարդանի վանքը։ Ճամբան կը խօսինք։

— «Ջրհեղեղ է Թագուհի», կ՚ըսէ ինծի։ Ես կը հարցնեմ, թէ ինչպէ՞ս կրցաւ ան ազատիլ ջրհեղեղէն։

Հոգեւոր հայրը կը պատմէ հետեւեալ զրոյցը։

Ջրհեղեղի ատեն Թագուհի ամուսնացած էր Ս. Տէր Գաբրիէլ Ս. Գրիֆիլեցիի հետ։ Ան ունէր երկու զաւակ, որոնցմէ մէկը կը գտնուէր Թագուհիի գրկին մէջ։ Ջրհեղեղի ատեն Ս. Տէր Գաբրիէլ կը տեսնէ, որ ջուրերը կը բարձրանան։ Ան կը հրամայէ Թագուհիին, որ ինքն ալ իր զաւակով մտնէ տապանը։ Թագուհի կը մերժէ։ Ան կ՚ուզէ, որ իր զաւակը ինքն ալ մնայ։ Ս. Տէր Գաբրիէլ կը հրամայէ, որ Թագուհի իր զաւակը տանի տապանը։ Թագուհի կը հնազանդի։ Ան կը մտնէ տապանը, կը դնէ զաւակը մահճակալին վրայ, ինքն ալ կը պառկի անոր քով։ Ջուրերը կը բարձրանան, կը ծածկեն տապանը, բայց Թագուհի կը մնայ ողջ։

Ս. Տէր Գաբրիէլ Ս. Գրիֆիլեցի կը ծնի 1930-31-32 թուականներուն։ Ան կը վախճանի 1934ին։ Ան 33 թուականին կը գտնուէր Խոյ։ Ինչո՞ւ ան կը մեռնի Խոյէն հեռու։ Ինչո՞ւ Ս. Տէր Գաբրիէլ Ս. Գրիֆիլեցի կը մեռնի Խոյէն հեռու։ Ինչո՞ւ ան կը մեռնի Ս. Տէր Վարդանի վանքին մէջ։ Ինչո՞ւ ան կը մեռնի Ս. Տէր Վարդանի վանքին մէջ, որ Ս. Տէր Գաբրիէլ Ս. Գրիֆիլեցիի հայրենի գիւղին՝ Խոյ-Ջուղայի մօտիկ հարեւանութեան մէջ կը գտնուի։

Ս. Տէր Գաբրիէլ Ս. Գրիֆիլեցի կը մեռնի Ս. Տէր Վարդանի վանքին մէջ, որովհետեւ ան կը գտնուէր Խոյէն հեռու։ Ան կը գտնուէր Խոյէն հեռու, որովհետեւ ան կը մեռնի Ս. Տէր Վարդանի վանքին մէջ։ Ան

ԲՐԻԱՆՍԿԻ ՀՈՒՇԵՐԸ

(Շարունակ)

— o —

Իսկ ես ոչինչ չէի ասում, ոչինչ չէի կարողանում ասել, որովհետև ինձ համար ամեն ինչ պարզ էր։ Ես գիտեի, որ Ժակ Բրիանսկին ինձ սիրում է, և ես ինքս էլ սիրում էի նրան, ինչպես կարող է սիրել միայն տասնվեցամյա աղջիկը։ Ես գիտեի, որ նա ինձ համար ամեն ինչ կանի, և ես ինքս էլ պատրաստ էի նրա համար ամեն ինչ անել։ Ես գիտեի, որ նա ինձ համար ամեն ինչ կանի, որովհետև ես նրա համար ամեն ինչ կանեի

հման վրայ: Ամէն գինուոր իրեն հետ պիտի ունենայ իր արիականութեան ապացոյցը, ուրիշ խօսքով, Հրեաները չպիտի ընդունուին: Հաւանական է որ Հրեաները գինուորական առուքի ենթարկուին, համաձայն իրենց հարստու – թեան:

Այս առթիւ լրագիրները կը հաւաստեն թէ նոր օբլիգը յատկացուած պիտի ըլլայ միայն արտասահմանի, ուրիշ խօսքով, Գերմանիոյ գինուորական եւ ռազմագիտական կարգադրութեանց մէկ մասը միայն պիտի պարունակէ, ապացուցանելու համար թէ Գերմանիա պարզապէս պաշտպանողականմիջոցներու կը դիմէ եւ իր գինուորական կազմակերպութիւնը չունի որ եւ է յարձակողական հանգամանք:

⁂ Լեհական աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ գերմանական նոր բանակը արդէն պատրաստ ունի 14,000 գնդացիր, 7—8000 թնդանօթ, 200 հրասայլ, հազար գինուորական օդանաւ եւ 100,000 ինքնաշարժ: Այս առթիւ դիտել կը տրուի թէ գերմանական նոր բանակը աւելի զօրաւոր է քան պատերազմէն առաջ:

ԱՒՏՐԻԱ՛Ն ԱԼ -- 100,000 ՋԻՆՈՒՈՐ

Ինչպէս պիտի կարդաք օրուան լուրերուն մէջ, բոլոր պետութիւններն ալ սկսած են խլրտիլ,— մանաւանդ պարոեաները,— Հունգարիա, Պուլկարիա եւ Աւստրիա: Իրագէկ աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ Աւստրիա դիմած է Ազգերու Դաշնակցութեան, պահանջելով 100,000ի բարձրացնել իր բանակը, պարտաւորիչ գինուորութեամբ: Սէն – Ժէրմէնի դաշնագրով, Աւստրիա կրնայ պահել միայն 30,000 գինուոր: Վարչապետ Տոլֆուսի սպանութենէն եւ նապոլեոնի խլրտումէն ի վեր, պետութիւնները արտօնեցին որ 8000 գինուոր եւս ունենայ: Այժմ, Գերմանիոյ վերագինման վրայ, Աւստրիա չի զոհանար այս ուժով, եւ կը պահանջէ 100,000, որպէսզի կարենայ պահպանել իր անկախութիւնը: Աւելորդ է ըսել թէ Փոքր Համաձայնութեան պետութիւնները երբեք չպիտի ընդունին այս առաջարկը: Այդ կ'ապացուցանէ նաեւ Իտալիոյ ձեռնարկը — 700,000 գինուոր — իբրեւ ազդարարութիւն Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ:

Այս առթիւ, կը հաւաստեն թէ Գերմանիա արտակարգ ճիգեր կը թափէ, Աւստրիան իր կողմը չհեղլու համար, Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին դումարումէն անմիջապէս վերջը:

Թուրքիան ալ անհանգիստ է

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Թուրքիա մեծ ուշադրութեամբ կը հետեւի Անգլիոյ ներկայացուցիչներուն Պերլինի եւ մասնաւորապէս Մոսկուայի այցելութեան: Մոսկուայի Թրքական դեսպանը, որ ինկելիբ կը գտնուի արձակուրդով, հրաման առացաւ անմիջապէս վերադառնալ իր պաշտօնավայրը, որպէսզի կարենայ մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդել իր կառավարութեան, կատարուած բանակցութեանց մասին: Դեսպանը պիտի չմեկնի եւս դէպի Պերլին, եւ Անգլիոյ նախարարներուն պիտի ընկերանայ մինչեւ Մոսկուա:

Միւս կողմէ Պ. Լավալ պիտի փութացնէ իր ճամբորդութիւնը դէպի Մոսկուա: Պ. Լիթվինով հեռագրով չնորհակալութիւն յայտնեց Ֆրանսայի արտաքին նախարարին, որ սիրայօժար ընդունած էր խորհրդային իշխանութեան հրաւէրը:

Ռումանիոյ արտաքին նախարարը Փարիզ կուգայ

Աւելորդ է ըսել թէ օրուան դէպքերը իրարանցումի մատնած են նաեւ Պալքանեան երկիրները: Պ. Թիթուլէսքու, Ռումանիոյ արտաքին նախարարը, որ միեւնոյն ատեն նախագահն է Փոքր Համաձայնութեան եւ Պալքանեան միութեան, Պուքրէշէն ճամբայ ելաւ, Փարիզ գալու համար: Ճամբան պիտի հանդիպի նաեւ Պելկրատ եւ Փրահա: Նախարարը Փարիզի մէջ պիտի խորհրդակցի Ֆրանսական կառավարութեան հետ, իրենց դիրքը ճշդելու համար: Ինչպէս յայտնի է, Փոքր Համաձայնութիւնը վճռապէս հակառակ է Վերսայլի դաշնագրին գինուորական տրամադրութեանց դրժման, եւ այս ուղղութեամբ պիտի արտայայտուի Ինչպէս Փարիզի, նոյնպէս Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին մէջ: Հակառակ պարագային, կը վախցուի որ Պուլկարիա եւ Հունգարիա եւս հետեւին Գերմանիոյ օրինակին, պարտաւորիչ գինուորութիւն հաստատելով:

⁂ Պուքրէշէն կը հերքեն այն զրոյցը թէ Ռումանիա եւ Փոքր Համաձայնութեան միւս պետութիւնները կը պատրաստուին զօրաշարժ կատարել, բռնադատելու համար Հունգարիոյ եւ Պուլկարիոյ:

Պ. Ֆրանսեն եւ Էռիօ կը խօսին

Վարչապետ Պ. Ֆրանսէն երէկ իրիկուն ճաշ մը խօսեցաւ ձայնարձակին առջեւ, օրուան կացութեան մասին: Պ. Էռիօ եւս քաղաքական չաշ կարեւոր ճաշ մը խօսեցաւ Լիոնի մէջ, Գերմանիոյ վերագինման առթիւ: « Մենք չենք ուզեր դիմել գինարշաւի կամ զօրարշաւի: Եթէ կառավարութիւնը ուզէր հետեւիլ այդպիսի քաղաքականութեան մը, ես չպիտի ուզէի մասնակցիլ անոր. եւ այս՝ այն պարզ պատճառով որ մենք 40 միլիոն ժողովուրդ ենք եւ, այդպիսի պայքարի մը մէջ, պիտի պարտուինք Գերմանիոյ պէս ժողովուրդէ մը որ ունի 65 միլիոն բնակիչ: Մեր ուզածն է պարզապէս ապահովել գինուորական ուժի այն աստիճանդին չափը որ անհրաժեշտ է պաշտպանողական բանակ մը ունենալու համար, վտանգի պահուն: Շատոնց է որ ես դիտէի թէ զօրանոցներ եւ օդանաւեր կը չինեն Գերմանիոյ մէջ: Հանրային գործիչի մը համար ներելի չէ անդիտանալ այս բանը: Ես կ'ուզեմ խաղաղասիրական քաղաքականութիւն վարել. բայց աչքերը բաց, ոչ թէ գոց: Մեկի՝ Ֆրանսացիներուս համար խաճապի որ եւ է պատճառ չկայ: Մենք դիտենք որ չատ սիրելի հիւանդ մը ունինք. բայց դիտենք նաեւ անոր սպառնացող հիւանդութիւնը եւ պիտի կրնանք փրկել զայն: Մարդիկ կան որ կ'ըսեն թէ Հիթլէր վերագինուած է, բայց մենք դինաթափ եղած չենք: Ինչպէ՞ս: Մենք գինուորութեան շրջանը երեք տարիէն երկուքի, յետոյ 18 ամսուան, եւ վերջապէս մէկ տարուան չեղեցի՞նք: Զինաթափութիւն չէ՞ այս »:

Կացութիւնը Ցունաստանի մէջ

Մարտ 1ի ապստամբութեան առթիւ բացուած քննութիւնները կը շարունակուին ամբողջ Ցունաստանի մէջ: Դավալայի եւ Սելանիկի մէջ երեւան հանուեցան չատ կարեւոր փաստաթուղթեր, որոնք ցոյց կուտան թէ ապստամբութիւնը պատրաստուած էր անցեալ յունուարին: Կառավարութիւնը հրատարակութեան պիտի յանձնէ այս փաստաթուղթերը, բոլորովին լուսաբանելու եւ դարմանելու համար կացութիւնը: Խստօրէն պիտի պատժուին բոլոր պատասխանատուները եւ պիտի մաքրագործուին բանակն ու վարչական պաշտօնատունները:

Մինչ այս մինչ այն, հայրենասիրական արտայայտութիւնները իրարու կը յաջորդեն ամէն կողմ: Բազմաթիւ հանգանակութիւններ բացուած են, զոհերուն օգնելու կամ բանակը զօրացնելու համար: « Փրոյա» թերթը, որ հանգանակութեան ձեռնարկած էր նաւատորմին համար, երեք միլիոն տրամիէ հասփեց քանի մը օրուան մէջ: Օդանաւային ուժերուն համար ալ հանգանակութիւններ կը կատարուին: Աթէնք, Պիրէոն եւ ուրիշ քաղաքներ որոշեցին մէկ մէկ օդանաւ նուիրել բանակին: Շարժապարներու սէնիթան ալ օդանաւ մը նուիրեց: Թերթ մը հանգանակութիւն բացած է, Յալտարիսի արձանը կանգնելու համար:

Պատերազմական ատեանը կը շարունակէ ամբաստանեալներու դատավարութիւնը:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂԱՎ

Լեհական Մորհրդարանը բուռն վիճաբանութիւններէ յետոյ մարտ 23ին ընդունեց սահմանադրութեան բարեփոխման օրինագիծը, որ իր իսկ մահավճիռն է: Նոր սահմանադրութիւնը նախագահին կուտայ բացարձակ միապետի մը իրաւունքները: Նախագահը կատարեալ լիազօրութիւն ունի նշանակելու եւ հրաժարեցնելու վարչապետը, նախարարները, բանակին հրամանատարը, զեբազոյն ատեանի նախագահը, որոշում տալու խաղաղութեան կամ պատերազմի մասին, դաշնագիրներ կնքելու օտար պետութեանց հետ, լուծելու խորհրդարանը, եւ ընտրելու իրեն յաջորդելիք երկու թեկնածուներէն մէկը:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ մը կատարուեցաւ Սլավիանսքի մօտ (Ուկրայնա): Կորովիչ, որ շատ կարեւոր դեր մը կատարած էր հաւաքական տնտեսութեանց մէջ (կոլխոզ), սպանուեցաւ գիւղացիներուն կողմէ:

ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ պուլկարական պատուիրակը, Անտանով, որ բուռն բողոքագիր մը ներկայացուցած էր Թուրքիոյ գինուորական պատերազմական դէմ, ստիպուեցաւ հրաժարական տալ, տեսակէտի տարբերութիւններ ունենալով արտաքին նախարարին հետ:

ՕԴԱՒԱՐՆԵՐՈՒՆ ԲՈՒՐԴԸ թափելու համար գիտական փորձեր կատարուեցան Մոսկուայի մէջ, Փրոֆ. Իլինի կողմէ: Քիմիական բաղադրութիւն մը կը տրուի ոչխարին, բերնէն կամ ներարկումով, մինչեւ տասը օր, եւ բուրդը իմիջին կը թափի:

ԱԼՊԱՆԻՈՑ ՕԴԱՆԱՒԱՑԻՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ մենաշնորհը յանձնուեցաւ իտալական ընկերութեան մը, տասը տարուան համար:

ՓԱՐԻԶ ԵՒ ԱՐուԱՐԱՆԱՒԻՒՔ

ՓՐՕՓԱԿԱՆՏԻ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻ Նիստը տեղի պիտի ունենայ այս Հինգշաբթի Մարտ 28ին, երեկոյեան ժամը 8.30ին Au Clair de Lune արճասանի վերնայարկը:

ՆՈՒԱՃՈՒՀԱՆԴԷՍ

ԼԻՏԻ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆԻ (ՋՈՒՔԱԿԱՀԱՐՈՒՀԻ)

Ղեկավարութեամբ Maître Jacques THIBAULTի, տեղի կ'ունենայ այսօր, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 21ին Salle de l'Ecole Normale de Musiqueի մէջ, 78 rue Cardinet. *Փարիզ:*

Ապրիլ 24ի սգահանդէսը Մարսէյլի մէջ

ՊԻՏԻ ՏՒՆՈՒԻ ԱՊՐԻԼ 23ԻՆ, ԺԱՄԸ 3ԻՆ,

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Զ. Ո. ՄՈՒՍԹԵԱՆ

ՅԱՐՈՒՆ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Պաճեէօ – Քաշանի մէջ ՅԱՐՈՒՆ կը ծախուի, հանրակառքի կայարանին, պիւրօ թապայի մէջ, **160 Ave. Aristide Briand, Bagneux.**

ԳՈՑՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON

Le Gérant: H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13)

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ՍՏԻՊՈՂԱԲԱՐ ԾԱԽՈՒ Է

կօշկակարի խանութ մը բանուկ փողոցի վրայ: Ամսական վարձք 120 ֆր.: Դիմել 62, Rue Réunion, Paris (20).

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ծր. Կ. Խաչի Իսի լէ Մուլինոյի մանաճախի քարտուղարութիւնը չնորհակալութիւն կը յայտնէ Տիկ. Շ. Մխակեանի իր ոգեւորիչ բանախօսութեան համար, Պ. Պ. Կիրակոս Պօյաճեանի եւ Յարութիւն Պօյաճեանի որ իրենց ժամանակութիւնը բերին գեղարուեստական բաժնին:

Շնորհակալութեամբ ստացանք հետեւեալ նուէրները.— Մանուէլ Ալթթապալեան 50 ֆր., Տիկ. Ագնիս Պէրթերեան 10, Տիկ. Թարակէօզեան մէկ շիշ շամբանեա եւ մէկ շիշ Պօլսո, Պ. Մինասեան 10 եւ Օր. Թումանեան 5 ֆր.: Հանդէսի միջոցին արձանագրուեցան վեց անդամանդամուհիներ: Մուտքի նուէրներ՝ Օր. Սրբուհի Ադամեան 10 ֆրանք, Պ. Գրիգոր Գազանճեան 20, Պ. Աղապաղ Պարսամեան 10:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Սէօլէօզի Հայրենակցական միութեան Փարիզի վարչութիւնը իր ջերմ չնորհակալութիւնը կը յայտնէ նախագահ « Արեւելք » թատերախումբին, տիկիններ՝ Եւգինէ Պասմաճեան, Ազատի Քարաճեանի, Արաքսի Ներսէսեանի, Մարիամ Համբարեան,, Ազատի Բուբեանի, Զ. Ադամեանի, Ն. Տէմիրճեանի, Մ. Գալիկեանի եւ Պ. Պ. Յ. Գարակէօզեանի (սրահին տէրը), Յ. Համբարեանի, Ն. Իշխանասեանի որ իրենց սիրայօժար մասնակցութեամբ եւ եռանդուն ջանքերով նպաստեցին միութեանս կողմէ կազմակերպուած « Վարդանանց » ներկայացումի յաջողութեան:

Այս առթիւ կը յայտնենք, որ ներկայացումը կազմակերպուած էր ոչ թէ «Սէօլէօզցի Վերաշինաց»ը, ինչպէս գրուած էր « Նոր Երկիր»ի մէջ, այլ անկուսակցական Սէօլէօզի հայրենակցական միութիւնը:

Սէօլէօզի Հայր. Միութեան
Փարիզի վարչութիւն

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչցած է իր ազատնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամենէն նախընտրելի մեծ վաճառանիշը կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է թորումով, բնական անիսոնի խառնուրդով, եւ խաղողի հիւմով, երաշխաւորուած է քիմիական ամէն բաղադրութիւնէ զերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին Մնձաբանակ գնումներու համար:

Ա ր տ օ ն ատ է ր

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

48, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

Նաեւ DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիոնի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ՝

D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ Շրջաններու Գործակալ՝

M.M. H. Khatchadourian et Danielian

24, rue Assalit. Nice (A. M.)

FILMS RECOMMANDÉS

ՓԱՓԷ – ՆԱՓՈՆԻ ՍԻՆԷՄԱՆԵՐԸ
ՑԱՑՏԱԳԻՐ ՄԱՐՏ 22ԷՆ 28

EMPIRE. Charles Chan à Londres — Sur scène : la célèbre fantaisiste Marie Dubas, et 6 attractions

MARIVAUX. Le bonheur (Charles Boyer, Gaby Morley)

MARIGNAN. Monsieur sans gêne (Fernand Gravey)

IMPERIAL. Mascarade (Vers. orig! s.t.f.)

MOULIN ROUGE. Le contrôleur des wagons - lits — Toute la femme (Vers. orig. s.t.f.) avec Ruth Chatterton

OMNIA CINEMA INFORMATIONS. Actualités mondiales — L'Armoire merveilleuse

VICTOR HUGO. Les nuits moscovites — L'Ecole des resquilleurs

ROYAL. Le prince Jean.— Le Greluchon délicat

BARBES. Le vertige — Nuit de New - York

BELLEVILLE. Ramenez les vivants — L'Aigle blanc

CAPITOLE. Quadrille d'amour — Cocaïne — Sur scène : Prior et ses joyeux provençaux

DEMOURS. Quadrille d'amour — Cocaïne

EXCELSIOR. Antonia romance hongroise — Hors bord C.67

FEERIQUE. Les filles de la concierge — L'Aristo

LECOURBE. Adema aviateur —Terre soumise

LOUXOR. Quadrille d'amour — Cocaïne

LUTETIA. L'Or dans la rue — Les sacrifiés

LYON. Quadrille d'amour — Cocaïne — Sur scène: la grande vedette Lys Gauty

MAGIQUE. Les filles de la concierge — Volga en flamme

MAINE. Les filles de la concierge — L'Aristo

METROPOLE. Quadrille d'amour — Cocaïne Sur scène: Les Waltons et leur théâtre de marionnettes

MONTPARNASSE. Quadrille d'amour — Cocaïne

MOZART. Quadrille d'amour — Cocaïne

PALAIS DES GLACES. La porteuse de pain — Interview

PATHE ORLEANS. Les filles de la concierge — Sur scène : Brancato et Charpini, chanteurs fantaisistes, au piano Ferrand Maillard

RECAMIER. Angele — La symphonie du travail

ROCHECHOUART. Quadrille d'amour — Cocaïne

SAINT CHARLES. Les filles de la concierge —L'Aristo

SAINT MARCEL. Les filles de la concierge —Sur scène: Le chansonnier Mauricet

SELECT. Les joyeux garçons (vers. orig! s. t. f)— Le coup du parapluie

BANLIEUE

ALHAMBRA D'ASNIERES. Les nuits moscovites — L'Ecole des resquilleurs

COLOMBES. Quadrille d'amour —Cocaïne —Sur scène: Odette Moulin, chanteuse

CASINO DE CLICHY. Les filles de la concierge — Lidoire

KURSAAL AUBERVILLIERS. Les nuits moscovites — L'Ecole des resquilleurs

KURSAAL BOULOGNE. Relâche

OLYMPIA CLICHY. Ademai aviateur — Terre soumise

PATHE CINEMA PALACE (Boulogne) . La marche nuptiale — Vaccin 48

ԽԱՉԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

»»»··«««

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

— Իսկ երբ կը յայտնուի՞ Մեսիան:

— Բոլոր հեթանոսները կը գիմեն դէպի Նա. բոլորը հրեայ կը դառնան:

— Ուրեմն այդ հեթանոսները որ այժմ մեզ հալածում են, էլ չեն լինի:

— Աբեւի ծագելու տեղից մինչեւ նրա մուտքը կը տիրէ Մովսէսի սուրբ օրէնքը:

Երրորդ օր:

— Ռաբբի Շիմօն, ինչո՞ւ ընկաւ Երուսաղէմը:

— Իսրայէլի որդիների մեղքերի պատճառով: Նրանք օրէնքը քանդեցին. Եհովայի փոխարէն կուռքեր պաշտեցին. օտարազգի կանանց հետ ամուսնանալով, պոռնկութիւն գործեցին, սուրբ տաճարի խնամատարութիւնը եւ քահանաների յարգանքը մոռացան. իրանց զոհերի, իրանց նուէրների մէջ ժլատ գտնուեցան, այրի կնոջ հացը խլեցին եւ որբերի ժառանգութիւնը յափշտակեցին: Այդ բոլորը տեսնելով, Աստուած բարկացաւ նրանց վրայ, սուրբ քաղաքը կործանեց եւ Իսրայէլին գերութեան մատնեց:

— Այժմ էլ մենք միեւնոյն ենք գործում, ուրիշի հացը խլում ենք, նրա որդիներին քաղցած ենք թողնում:

— Դա նեղելի է, երբ գործը օտարազգիների հետ է, բայց մի Իսրայէլացուն թոյլ տուած չէ իր եղբօրը հարստահարել:

— Ուրեմն օտարներին կարելի՞ է:

— Կարելի է: Միթէ չէ՞ս յիշում Եհովրաթի այն տեղը, երբ Մովսէս մատնում էր Իսրայէլը Փարաւոնների գերութիւնից ազատել եւ տանել նրանց իրանց հայրենի աշխարհը, նա խորհուրդ տուեց Իսրայէլի կնիկներին, որ իրանց եգիպտացի հարեւաններից արծաթեայ եւ ոսկեայ գարդեր փոխ առնեն, ասելով, թէ ոչ այնքան հեռու մի տեղ ուխտ ենք գնում, երբ կը վերադառնանք, կրկին չետ կը տանք ձեզ: Կնիկները կատարեցին այդ պատուէրը, եւ եգիպտացիների հարըստութիւնը իրանց հետ տանելով, անցան կարմիր ծովը:

— Յիշում եմ Եհովրաթի այդ տեղը: Բայց այդ խարեբայութիւն չէ՞ր:

— Ոչ: Եգիպտացիները շատ էին հարստահարել Իսրայէլացիներին, դրանք էլ փոխադարձաբար կողոպտեցին նրանց: « Ակն ընդ ական » — դա օրէնք է:

Չորրորդ օրուայ առաւօտեան պահուն խանութի դրանը կանգնեց մի սայլակ:

— Ռաբբի Շիմօն, այդ ի՞նչ է, հարցրեց տէղապետը:

— Գնում եմ, Աբրաամ Իսայիչ, հետս սնտուկը վեր առնելու եւ իմ չնորհակալութիւնը ձեզ յայտնելու:

— Միթէ՞, այդպէս չուտ, շատ ցաւում եմ, ռաբբի Շիմօն: Ես դեռ երկար յոյս ունէի լսել ձեր բարի խրատները:

— Այո, գնում եմ, Աբրաամ Իսայիչ, Մովսէսի եւ Ահարոնի օրհնութիւնը ձեզ թողնելով:

— Թող եհովան բարի ճանապարհ տայ ձեզ, ասաց տէղապետը եւ հրամայեց սնտուկը տեղաւորել սայլակի վրայ:

Ռաբբի Շիմօնը կրկին եւ կրկին օրհնեց Աբրաամ Իսայիչին. նրանք համբուրուեցան, բարեմաղթեցին միմեանց շատ օրեր, երկար կեանք եւն.:

— Ես մի յիշատակ պիտի թողնեմ ձեզ, Աբրաամ Իսայիչ, զուր շատ բարութիւններ արեցիք ինձ համար, ասաց ռաբբի Շիմօնը եւ տուեց նրան մի բան:

Թէ ի՞նչ էր այդ, ես, ի հարկէ, սնտուկի միջից տեսնել չէի կարող, միայն լսեցի, որ քաւոր Պետրոսը ասաց նրան, թէ այդ արծաթեայ տուփի մէջ ամփոփուած է « տապանակ ուխտի » մի մասը. եւ տուփը ինչպէս չինուած է, պէտք է այնպէս անձեռնմխելի եւ առանց բացուելու մնայ:

— Պահիր քեզ մօտ, ասաց նա, եւ Աստուծոյ օրհնութիւնը պակաս չի լինի քո տանից: Քո զաւակները կը ծլեն, կը ծաղկեն, եւ քո հարստութիւնը ծովի աւազի չափ կը լինի:

Սեզանաւորը չգիտէր ինչով յայտնել իր չնորհակալութիւնը, մանաւանդ երբ լսեց որ այդ տուփի չնորհիւ իր հարստութիւնը ծովի աւազի չափ կը լինի: Ես չեմայ թէ ինչ տուեց մայեց սնտուկը տեղաւորել սայլակի վրայ:

Ռաբբի Շիմօնը կրկին եւ կրկին օրհնեց Աբրաամ Իսայիչին. նրանք համբուրուեցան, բարեմաղթեցին միմեանց չատ օրեր, երկար կեանք եւն.:

— Ես մի յիշատակ պիտի թողնեմ ձեզ, Աբրաամ Իսայիչ, զուր շատ բարութիւններ արեցիք ինձ համար, ասաց ռաբբի Շիմօնը եւ տուեց նրան մի բան:

Թէ ի՞նչ էր այդ, ես, ի հարկէ, սնտուկի միջից տեսնել չէի կարող, միայն լսեցի, որ քաւոր Պետրոսը ասաց նրան, թէ այդ արծաթեայ տուփի մէջ ամփոփուած է « տապանակ ուխտի » մի մասը. եւ տուփը ինչպէս չինուած է, պէտք է այնպէս անձեռնմխելի եւ առանց բացուելու մնայ:

— Պահիր քեզ մօտ, ասաց նա, եւ Աստուծոյ օրհնութիւնը պակաս չի լինի քո տանից: Քո զաւակները կը ծլեն, կը ծաղկեն, եւ քո հարստութիւնը ծովի աւազի չափ կը լինի:

Սեզանաւորը չգիտէր ինչով յայտնել իր չնորհակալութիւնը, մանաւանդ երբ լսեց որ այդ տուփի չնորհիւ իր հարստութիւնը ծովի աւազի չափ կը լինի: Ես չեմայ թէ ինչ տուեց մայեց ինձ՝ նստել իր տեղը եւ կառավարել ձիանները: Ես կատարեցի հրամանը, ասելով.

— Ես կը մեռնեմ սովից, եթէ մի բան չուտեմ. հէնց այս գիշեր պաշարը սպառուած էր:

— Փոքր ինչ առաջ գնանք, ճանապարհին կայ մի իջեւան, այնտեղ մի բան կը գտնենք ուտելու:— Բլուր, ձիանները չատ կամաց են գնում:

Ես հարցրի.

— Ի՞նչ պիտի անենք, եթէ մեզ հետամուտ լինեն:

— Ոչ ոք հետամուտ չի լինի, պատասխանեց նա հանդարտութեամբ:— Ինձ յայտնի է, որ սեզանաւորը այսօր պրպտուած է մի զօտատանական գործով, նա խանութում չի մնայ, ուրեմն եւ իր արկղը չի բաց անի, որ նկատէ, թէ իր հարստութեան հետ ի՞նչ է պատահել: Իմ բաժանութեան ժամանակ նրան կանչեցին զատարանը:

(Շար.)

ՓՆՏՌՑԵՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԵՔ
երգիծաթերթ՝ « Մ Ե Ղ Ո Ւ »
Փարիզի եւ Շրջանի Ցառաջի ցրուիչ
Պ. Ա Ի Ե Տ Ի Ս Է Ն:

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զոսլաւիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
27
ՄԱՐՏ
MERCREDI
27 Mars
1935

ԺԱ ՐԴ ՏԱՐԻ - 11e Année N° 2764

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԻՆՉՈ՞Ւ ԿՐ ՄՈՌՆԱՔ ՄԻԻՍ ՀԱՅՏԷՆ...

— oo —

Երբ կը յուզենք անմիջական եւ առ այժմ սահմանափակ ներ–գաղթի մը խնդիրը, ինքնաբերաբար կը ծագի հարց մը.

— Վերջապէս, ո՞ր օրուան համար է Երեւանի բարեխնա՞մ կառավարութիւնը:

Կը գարնէք ամէն դուռ, կը դիմէք բոլոր հիւրընկալ պետու–թեանց բարեհաճութեան:

Մեր կացութեան թշուառութիւնը կը ներկայացնէք Իլանահէ–նի, Էհիոյի կամ Ժաքիէի (Ֆրանսա), Զլատեւի (Պուլկարիա), Քոնտրվիսի կամ Յալտաբիսի (Միացեալ Նահանգներ), Թիմուլէսգոյի կամ Եորկայի (Ռումանիա), Սուրիոյ մարզպանին, արաբական իշխա–նութեան, Իրաքի կամ Իրանի կառավարութեանց: Իսկ երբ կարգը կուգայ Մոսկուայի կամ Երեւանի, մունջ հարս կը դառնաք, ձեռ–քերն ու ոտքերը կը կապկպուին եւ ապուշ–ապուշ իրարու երես կը նայիք ...

Ի՞նչով կը բացատրէք այս ձեռնպահութիւնը կամ սրատուչ փափկանկատութիւնը:

Երեւանը աւելի՞ բարձր է եւ անմատչելի, քան Փարիզը կամ Սօֆիան: Կամ արդեօք Իլանահէնը եւ Էհիոն մեր հօրեղբօր տղաք–նե՞րն են: Անոնք ժառանգական պարտականութիւննե՞ր ունին մեր անտէր բազմութեանց հանդէպ:

Անցեալ նոյեմբերէն ի վեր անվի մը մատնուած են հարիւրա–ւոր հայ աշխատաւորներ: Այս առթիւ բազմաթիւ դիմումներ կա–տարուեցան ամէն ճակատի վրայ, բայց հայկականէն:

Գոնէ մենք տեղեակ չենք թէ որ եւ է դիմում կատարուա՞ծ է, ուղղակի կամ անուղղակի, խորհրդային իշխանութեան եւ մաս–նաւորապէս Երեւանի պարտականութիւններն ալ յիշեցնելու հա–մար: Մանաւանդ որ — հարկ է կրկնել միշտ — հաւաստիքներ ալ չտայլուեցան, զանազան առիթներով, տարուէ տարի, պաշտօնա–պէս թէ անպաշտօն:

Երբ յեղափոխութիւն կը ծագի Սպանիոյ, Չինաստանի կամ Ուրուկուէյի մէջ, Երեւանը աչք ու ականջ կարած՝ մի թիւնկներ կը սարքէ, հանգանակութիւններ կը կատարէ, եղբայրական օգնու–թիւն կը փութացնէ: Պատճառաբանութիւնն ալ չատ պերճախօս է, — Այդ բոլոր յեղափոխականները զոհերն են քաղքենի – դրամա–տիրական աշխարհակալութեան դիւցազնական ախորժակներուն, ա–նոնց անլուր չահագործման կամ ռազմատենչ մարզանքներուն:

Բարի՛: Իսկ մեր արմատախիլ բազմութիւննե՞րը,— այն ան–համար աշխատաւորնե՞րը որ պատառ մը հացի կարօտը կը քաշեն այսօր, նոյն իսկ աշխատելու իրաւունքէն կը զրկուին, միեւնոյն պատճառներով:

Եթէ անոնք արիւնի եղբայրներ չեն, կամ դուք չէք հետա–քրքրուիր արիւնի եղբայրակցութեամբ, ճակատագրի եղբայր–նե՞ր ալ չեն, իբրեւ բանուոր եւ գիւղացի ...

Եւ յանցաւորը միայն Երեւա՞նն է:

Այդէն տեղ կը տարփողեն թէ հայրենիք ունինք, պետական կարգուսարք, իշխանութիւն, վարկ ու վաստակ ունինք, չնորհիւ աշխարհի մէկ վեցերորդ մասին բարեհաճութեան:

Ապրի՛ք: Բայց իրաւունքներ ալ չունի՞նք այդ հայրենիքին կամ իշխանութեան վրայ: Գաղութները կաթնաու կովե՞ր են թէ նոյն հայրենիքին զաւակները:

Երբ նոյն իսկ էջմիածինը նորոգելու համար գաղութներու աջակցութեան կը դիմեն — առանց մէկ րուբլի պահանջելու երկ–րի ժողովուրդէն կամ իշխանութենէն — ինչո՞ւ չէք յիշեցներ թէ մենք ճորտեր չենք, ոչ ալ հարկատուներու հօտ մը: Եթէ պարտա–կանութիւններ ունինք — եւ ունինք — իրաւունքներ ալ կը վայե–լենք, հոգ չէ թէ սահմանափակ ըլլան, պարագաներու բերումով:

Այս ի՞նչ կապած – աւել քաղաքականութիւն է որ վարակեր է արտաքսմանի բոլոր իրաւաւոր իշխանութիւնները, մանաւորա–պէս «Հայաստանասէրներ»ները — Հօկ, Բարեգործական, Հնչակ–եան կամ Վերաշինացներ եւ ուրիշ գոյնզգոյն ճակատներ. նոյն իսկ վեդարաւորներ ...

Վերջ ի վերջոյ պիտի չունենա՞նք ընդհանուր եւ իրաւասու ճակատ մը, որ յայտարարէ, սիրաբար եւ կատարեալ անկեղծու–թեամբ.

— Ընկե՛ր Երեւան, դիտենք, չատ հոգեր ունիս գլխուդ· կա–րողութիւնդ ալ սահմանափակ է, եւ չենք ուզեր նոր տագնապներ ստեղծել: Սակայն, մեր ուզածը մեծ բան չէ: Տե՛ս, ամէն միջոց պատճառել: Սակայն, մեր ուզածը մեծ բան չէ: Տե՛ս, ամէն միջոց կը փորձենք օտարութեան մէջ, սակայն գլուխները քարին կը զարնուին եւ հազարաւոր անճարներ յուսահատութեան մատնուած են: Դուն ալ պարտականութիւններ չունի՞ս այս բազմութեան հանդէպ, որ ամէն բանէ առաջ աշխատաւոր է, կամ հողի զաւակ: Ձիգ մըն ալ դո՛ւն փորձէ, քանի որ իշխանութիւն ես եւ կոնակդ ունիս վիթխարի Ռուսաստանը: Ինչո՞ւ կը սպիտես որ մուրացկա–նիս վիթխարի Ռուսաստանը: Ինչո՞ւ կը սպիտես որ մուրացկա–նի պէս մաշեցնենք օտարին դուռները: Եթէ սեւ օրուան համար ալ չես, հապա ի՞նչ յաւակնութեամբ երկիր – երկինք իրար ան–ցընել կուտաս, եւ թշնամիներ կը վնասես: Այս ընթացքով, դուն պիտի ըլլաս քու առջեւի թշնամիդ: Մինչդեռ, եթէ ուշադրու–թեամբ հետեւիս եւ կատարես նուազագոյն պարտականութիւն – ներէ, ամէնէն ծանր հարուածը տուած պիտի ըլլաս անոնց որ «թշ–նամի» կը համարուին:

Մէկդի դնելով միւս բոլոր մարմինները, նոյն ինքն Միացեալ Ցանձնաժողովը ինչո՞ւ վճռական փորձ մը չի կատարեր, գոնէ յուշագիր մը չի ներկայացներ, իբրեւ լրացուցիչ մասը իր ստանձ–նած պարտականութեանց:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԻԹԼԷՐ ԱՄԲՈՂՋ ԵՕԹԸ ԺԱՄ ԽՕՍԵՑԱԻ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

= o–o =

Կ'ընդունի պատասխանատուութեանց ահռելիափակումը Բայց ոչ արեւելեան, ոչ ալ Դանուբեան դաշինի

ՉՈՒԶԵՐ ԳՈՐԾԱԿՑԻԼ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻ ՀԵՏ

ՏՐԱՄԱԴԻՐ Ե ՎԵՐԱԴԱՌՆԱԼՈՒ ԺԸՆԵՒ, ԵՔԷ...

Ինչպէս գրած էինք, երկուշաբթի օր տեղի ունեցան անգլիագերմանական խօսակցութիւնները, Գերլինի Վիլհելմշթրասէի պատմական պալատին մէջ, ուր դումարուած էր 1878ի վեհաժողովը (որ մշակեց 61րդ յօդուածը ...):

Առաջին խօսակցութիւնը տեւեց եօթ ժամ, չարունակուելով ամբողջ առ–աւոտն եւ կէսօրէն յետոյ: Ընդհատուեցաւ միայն երկու ժամ, ճաշի համար: Գերմանիոյ ներկայացուցիչներն էին Ատոլֆ Հիթլէր, արտաքին նախարար Ֆօն Նէօրաթ եւ պինաթափութեան խորհրդաժողովի պատուիրակ Ֆօն Ռիպ–պէնթրոփ, իսկ Անգլիոյ ներկայացուցիչները՝ Սըր Ճօն Սայմըն, Իտըն եւ Գերլինի անգլիական դեսպանը: Քաղաքական շրջանակները լարուած ուշա–դրութեամբ կը հետեւին այս խօսակցութեանց, որոնց ելքէն կախում ունի խա–ղաղութեան ապահովումը: Իրիկուան դէմ օտար թերթերու բոլոր թղթակից–ները անգլիական դեսպանատան հրաւիրուեցան, տեղեկութիւններ ստանալու համար: Այս առթիւ դեսպանատան մամուլի տեսուչը ներողութիւն խնդրեց որ Սըր Ճօն Սայմըն չպիտի կրնայ անձամբ գալ, « չափազանց յոգնած ըլլալով»: Ցետոյ կարգաց համառօտ զեկոյց մը որ յուսախարութիւն պատճառեց, իր վախա բովանդակութեամբ: Զեկոյցը կ'ըսէր.—

« Գերմանիոյ վարչապետը այս առաւ ընդունեցաւ Անգլիոյ արտաքին նախարարը եւ Պ. Իտընը, ի ներկայութեան Գերմանիոյ արտաքին նախարարին եւ անգլիական դեսպանին: Խօսակցութիւններ տեղի ունեցան առաւն, ինչ–պէս եւ կէսօրէն յետոյ, փետրուար 3ի անգլեւֆրանսական զեկոյցի կարգ մը կէտերու մասին: Խօսակցութիւնները պիտի չարունակուին վաղ առաւ. »:

Ինչ խօսք որ թղթակիցները չպիտի զոհանային այս ընդհանուր խօսքե–րով: Անոնք յաշղեցան չատ աւելի լայն եւ կարեւոր տեղեկութիւններ ստա–նալ, որոնց մանրամասնութիւնները կ'ամփոփենք ստորեւ, քաղելով զանազան աղբիւրներէ:

Խօսակցութիւնները տեղի ունեցան հետեւեալ կէտերուն վրայ.—

1.— ՓՈԽԱԴԱՐՁ ՕԴՆՈՒԹԵԱՆ ԾՐԱԳԻՐ ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ ԵՒՐՈՊԱՑԻ ՄԷՋ· — Հիթլէրի կարծիքով, այս ծրագիրը չատ մեծ վտանգներ կը սպառնայ Գեր–մանիոյ, որ չուզեր ապագային խառնուիլ օտար կռիւներու: Գերմանական կառավարութիւնը կը կարծէ թէ այս կարգի համաձայնութեան մը պէտք չէ մասնակցին այն պետութիւնները որոնք չհաշտցուած չեն իրենց աշխարհա–գրական դիրքով: Այս առթիւ Հիթլէր բացորոշապէս յայտարարեց Անգլիոյ ներկայացուցիչներուն թէ չուզեր այս գետնին վրայ գործակցիլ խորհրդային Ռուսաստանի հետ:

2.— ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՆՆԴԻՐ.— Գերմանիա հակառակ չէ որ անյա–պաղ կնքուի զինաթափութեան ընդհանուր պայմանագիր մը, իրաւունքներու բացարձակ հաւասարութեան հիման վրայ, որ երաշխաւորէ ստորագրող բոլոր պետութեանց ապահովութիւնը:

3.— ՕԴԱՆԱԶԻՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐ.— Հիթլէր յայտնած է թէ իր երկիրը պատրաստ է ոչ–յարձակման դաշինքներ կնքելու բոլոր պետութիւններուն հետ որոնք պատրաստ են միասնակցելու փետրուար 3ի զեկոյցով պարզուած օդանաւային պայմանագրութեան, խնդիր մը որու մասին Գերմանիա արդէն յայտնած է իր կարծիքը:

4.— ԴԱՆՈՒԲեԱՆ ԴԱՇԻՆՔ.— Հիթլէր բատ էութեան չքննեց այս խըն–դիրը, եւ զոհացաւ դիտել տալով թէ օդատեղութիւն մը չի տեսներ այնպիսի համաձայնութեան մը մէջ որ պիտի ամրապնդէ ներկայ դրայիճակը, այս–ինքն պիտի արգիլէ բնական յարաբերութեանց զարգացումը Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ: Ցետոյ, Գերմանիա չի կրնար մասնակցիլ որ եւ է դիւանա–գիտական պայմանագրի որ միւս պետութեանց թոյլ կուտայ խառնուիլ Աւս–տրիոյ ներքին գործերուն:

5.— ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Գերմանիոյ կարծիքով, Ազգաժո–ղովը պէտք չէ զործիք դառնայ կարգ մը պետութեանց համար: Հիթլէր սկզ–բունքով հակառակ չէ որ Գերմանիա ժընեւ վերադառնայ, բայց նախ անհրա–ժեշտ է բարեկարգել զայն, Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտը բացարձակապէս անկախ պահելով Վերսայլի դաշնագրէն: Միւս կողմէ, Գերմանիոյ համար կախան չարց մը չէ վերադարձի խնդիրը, որ կրնայ յետաձգուիլ, մինչեւ որ կարգադրուին ապահովութեան եւ իրաւունքներու հաւասարութեան հիմնա–կան խնդիրները եւ զինաթափութեան համաձայնութիւն մը կնքուի:

Գերմանիա Մեհեղը կը պահանջէ...

Պերլինէն կը հեռագրեն Հավասի.— Անգլիոյ նախարարները բացարձակ լուութիւն կը պահեն խօսակցութեանց մասին: Մինչեւ անդամ կը մերժեն հաս–տատել կամ հերքել լուսահատութեան տպաւորութիւնը, որ յառաջ եկած էր առտուան խօսակցութիւններէն: Սակայն կը հաստատուի թէ Սըր Ճօն Սայմըն գոհացած է լսելով Հիթլէրի դեկուցումը զինաթափութեան մասին, եւ հար–ցումներ ուղղած կամ առարկութիւններ բրած է միայն հետեւեալ կէտերու մա–սին.—

1. Անգլիոյ արտաքին նախարարը բացէ ի բաց հարցուց Գերմանիոյ վար–չապետին թէ հաւանակա՞ն է որ բուռն գործողութիւն մը կատարուի Մէմէլի հողամասին մէջ (նախկին գերմանական նաւահանգիստ մը որ կցուած է Լիթ–ուանիոյ, ամբողջ շրջանով): Անգլիական աղբիւրի մը համաձայն, Հիթլէր ժխ–տական պատասխան տուած է, միեւնոյն ատեն չերեւելով թէ Մէմէլը տաժա–նելի հարց մը պիտի մնայ Գերմանիոյ համար, ցորչափ կը չարունակուի ներ–կայ կարգադրութիւնը:

2. Ինչ կը վերաբերի Աւստրիոյ հարցին, երկար եւ չփոթ վիճաբանութիւն

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

= o · o =

ԿԸ ԽՈՍՏԱՆԱՑ ԱՄԷՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԹԱՑԵԼ ՀԱՑԵՐՈՒՆ

Իրաւագէտ Պ· Պէրնար Վահէ, որ մօտերս հրատարակելիք իր փրանսերէն թերթին համար պրպտումներ կը կատարէ փրանսական իշխանութեանց մօտ, երէկ այցելեց նաեւ Իսի – լէ – Մուլինոյի քաղաքապետին, որ սիրալիր ընդու–նելութիւն մը ըրաւ անոր: Պ· Պէրնար Վահէ ի մէջ այլոց հետաքրքրուեցաւ հայ գործազուրկներու նպաստին դադարման հարցով եւ հարցուց պատճառը:

Պ· Քաղաքապետը պատասխանեց հետեւեալ կերպով·

— Հայերուն հետ փոխադարձ պայմանագիր չունենալով, Քոմիսիօն Փա–րիքէրը հարկ դատեց դադրեցնել նախ նպաստները այն ազգութեանց որոնց հետ փոխադարձութեան պայման չունէինք:

— Ներեցէ՛ք, Պ· քաղաքապետ, թոյլ կուտա՞ք որ այդ մասին յիշեցնեմ Սէնի քաղաքապետին 14 սեպտեմբեր 1933ի շրջաբերականը՝ ուղղուած Փարիզի թաղապետութեանց եւ Սէնի համայնքներուն ուր մասնաւորաբար կը շեշտուի թէ հայ եւ ռուս գաղթականներուն պարագան տարբեր է եւ թէ զանոնք պէտք է նկատել իբր փոխադարձութիւն ունեցողներ:

— կրնայ ըլլալ, բայց շիտակը խոստովանելու համար նիւթական անկա–րելիութեան մէջ կը գտնուինք այդ պայմանը գործադրելու: Նոյնիսկ դադրե–ցուցած ենք խտալացիներուն որոնց հետ փոխադարձութիւն ունինք: Բայց, ամէն կերպով կը ջանամ մեղմել Հայոց վիճակը՝ բաժնելով անոնց ուտեստե–ղէն, նպաստ՝ դեղ գնելու համար, հագուստ չհաւոր հայ մանուկներուն, եւ աղքատներու: Քառասուն հատ ձրի *փաթանթ* կը տրամադրեմ Հայերուն որ–պէսզի *մարչէ* ընեն եւ ԹՈՒՅԼՏՈՒԹԻՒՆ ՊԻՏԻ ԸՆԵՄ ԲՈԼՈՐ ԱՆՈՆՑ ՈՐ ԿՈՒԶԷՆ ՓՈՂՈՑԻ ԱՆԿԻՒՆՆԵՐԸ ՊՏՈՒՂ ԵՒ ԱՅԼՆ ԴԱՒԵԼ: Չիւանդներու ձրի դարմանում պիտի ըլլայ: Սիրայօժար պիտի ճնեմ բոլոր անհատական պարագաները որ կը ներկայանան եւ անոնցմէ արժանաւորներուն պիտի տրուի դրամական օժանդակութիւն: Ես շատ կը սիրեմ Հայերը, մանաւանդ որ վեր–ջերս շատ զգածուեցայ անոնց յայտնած ցաւակցութիւններէն՝ իմ սիրելի աղ–ջկանս մահուան առթիւ:

ՄԻԱՑԵԱԼ ՑԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

(ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ 1935 ՄԱՐՏ 23Ի)

Հայ Գաղթ· Միացեալ Ցանձնաժողովը իր 11րդ եւ 12րդ նիստերը գումա–րեց մարտ 11ին եւ 20ին, Նուպարեան Մատենադարանին մէջ:

Ժողովը ընդունեցաւ նոր յուշագիրը որ ուղղուած է Աշխատանքի նախա–րարին եւ որ կը պարզէ հայ աշխատաւորներուն ինքնութեան գուղթերուն վե–րաբանորգման գործին մէջ երեւան եկած բոլոր դժուարութիւնները եւ անոնց համար բարեացակամ տեսրիւնութիւն մը կը խնդրէ: Այդ յուշագիրը կցուած է ներկայ գրութեան:

Յուշագիրը մարտ 12ին ղրկուած է Աշխատանքի նախարարին, եւ անոր օ–րինակները յանձնուած կամ հաղորդուած են մեզի բարեկամ նախարարներու եւ անձնաւորութեանց:

Յանձնաժողովին կողմէ պատուիրակութիւն մը մարտ 13ին ներկայացաւ Պ· Էհիոյի, ընկերակցութեամբ երեսփոխան Պ· Մուքէի եւ Մարդուն Իրա–ւունքներու Պաշտպան Լիկային ընդհանուր քարտուղար Պ· Քանի: Պատուի–րակութիւնը, Պ· Էհիոյի յանձնելով մեր նոր յուշագիրը, նորէն անոր ու–շադրութիւնը հրաւիրած է Ֆրանսայի հայ աշխատաւորութեան բացառիկ կա–ցութեան վրայ եւ խնդրած է ըստ այնմ վերաբերուիլ հայ գաղթականներու աշխատանքի իրաւունքի հարցին մէջ:

Ժողովը մարտ 11ին ընդունեցաւ Հայ Տնտեսական Կեդրոնին մէջ կազ–մուած նոր մարմինին առաջամեայ վարչութեան երեք պատուիրակները, որոնք յայտնեցին թէ նոր մարմինին նպատակն է որ կազմուի Փարիզի եւ շրջականե–րու հայութեան անունով խօսելու եւ գործելու իրաւասու մարմին մը, որքան ըլլայ ընդհանուր ժողովէ մը, եւ այդ ընդհանուր ժողովն ալ կազմուած ըլլայ բոլոր հայրենակցական, մշակութային եւ բարեսպատակ կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներէն:

Ժողովը, յետ խորհրդակցութեանց, այն եզրակացութեան յանգեցաւ թէ Միացեալ Ցանձնաժողովը, որ կազմուած է տնտեսական ներկայ տագնապին համար Ֆրանսայի ամբողջ հայ գաղութին ի նպաստ միջոցներ խորհելու եւ տնօրինելու նպատակով եւ հարկաւորաբար առժամեայ հանգամանք մը ունի, իրաւասու չէ ազգային վերին մարմին մը ստեղծելու պատեհութեան կամ անպատեհութեան մասին կարծիք յայտնելու եւ որոշում տալու: Միացեալ Ցանձ–նաժողովը պիտի շարունակէ իր ջանքերը, Ֆրանսայի հայ գաղութին եւ աշ–խատաւորութեան հաւաքական շահերը պաշտպանելու համար, եւ ոգիէն կո–չում կ'ընէ ոյն նպատակներուն հետամուտ բոլոր մարմիններուն իրեն բերելու իրենց գործակցութիւնը, համերաշխութեամբ տանելու համար իր ստանձնած ծանր գործը:

Ժողովը նկատողութեան առաւ զանազան գրութիւններ որ իրեն ուղղուած են Մարսիլիոյ Ազգ· կեդր· Վարչութենէն, Փարիզի հարաւային շրջանի Ցա–ռաջդիմասէր Միութենէն, Սեվրանի Հայերէն, Տէսինի Հայերէն, Նիսի մէջ կազմուած նոր մարմինէ մը, որուն նպատակն է պաշտպանել Նիս – Մատրէնի հայ գաղթականներուն իրաւունքները, եւ որոշեց ընթացք տալ այդ գրու–թեանց մէջ յարուցուած հարցերուն, որոնք կը համապատասխանեն իր ստանձ–նած գործին եւ առաջադրութեանց:

ՄԻՄ.— Վազուան Թիւով՝ Աշխատանքի նախարարութեան ուղղուած յուշագիրը:

— · —

ԵՐԵՔ ՖՐԱՆՍԻՀԻՆԵՐ դատապարտուեցան Գերմանիոյ մէջ, 9ական ա–միս բանտարկութեան եւ 3000ական մարք տուգանքի, ամբաստանուած ըլլա–լով թէ 15,000 մարք փախցուցած են երկրէն, ապօրէն միջոցաւ:

ԴՈՆՓԱԿ ՆԻՍՏԻ ՄԸ ՄԷՋ սկսան դատուիլ, երկուշաբթի օր, 32 կարեւոր ամբաստանեալներ, որոնք երկար տարիներ ի վեր զինուորական լրտեսութիւն կ'ընէին: Շատ կարեւոր յայտնութիւններ կը սպասուին:

ՕՐՈՒԱՆ ԳԻՐՔԵՐԸ

«Խ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲՆԱԿՉՈՒԹԻՒՆԸ ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿՈՒՄ»

(1831 — 1931· ՋԱԻԷՆ ԿՈՐԿՈՏԵԱՆ: ՀՐԱՏ· ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ ՓՕՆՏԻ, ԵՐԵՒԱՆ)

180 մեծադիր էջերից կազմուած մի աշխատութիւն է այս գիրքը եւ թէպէտ հրատարակուած է Մելքոնեան Փօնտի գումարներով, որ յատկացուած են գլխաւորապէս գիտական հրատարակութիւնների համար, սա — կայն իրականին մէջ ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ մի «Տեղեկատու Խորհ· Հայաստանի բնակիչների Թուի»:

Ինքը հեղինակը եւս իր աշխատութեան մասին է այդ տեսակէտից եւ ցանկացել է «հասարակութեան տրամադրել մի լրիւ ճեռնարկ Հայաստանի բնակավայրերի եւ բնակչութեան մասին»: Այդ պատճառով նա տալիս է «միայն աղբիւրների յուսալիութիւնը եւ ոչ ճշգրտութիւնը»: Մինչեւ անգամ յայտնում է, որ «մեր ազիւսակի տուեալները առանց գիտական վերլուծման օգտագործել գիտական աշխատանքներում ցանկալի չափով է համարել»:

Ահա այս համեստ նպատակով ճանապարհ է ընկել հեղինակը եւ ներ — կայացրել է Խորհ· Հայաստանի այժմեան 29 գաւառների (29,668 քառակուսի քիլոմէթր) բնակիչների թիւը, սկսած 1831 թուից մինչեւ 1931:

Այս ճեռնարկին մէջ չէք գտնի, ոչ բնակչութեան տարիքը, ոչ պրպտումը, ոչ ներգաղթ եւ ոչ արտագաղթ: Մի խօսքով չկայ բնակչութեան շարժում, այլ միայն գիւղ — բնակավայրի ա — նունը եւ բնակիչների քանակը: Մեր կարծիքով գրքի վերնագիրը չափազ է լինէր «Խորհ· Հայաստանի բնակչութիւնը», այլ Տեղեկատու խորհրդային Հայաստանի բնակիչների Թիւն: Բացի այդ հեղինակի նպատակն է եղել տալ բնակիչների թիւը, որոնք ապրում են խորհրդային Հայաստանում. Խորհ· Հայաստանից դուրս եղած միւս չորջանների բնակիչները կամ մասնաւորապէս Հայերի թիւը, օրինակ սահմանակից հայկական գաւառներում, զոր կարելի էր ներկայացնել գոնէ յատկուածական ճեւով, հեղինակը այդ բոլորը իր նիւթից դուրս է համարել:

Չնայելով այս հիմնական պակասութիւններին, այնուամենայնիւ առաջին անգամն է, որ կատարւում է այսպիսի մի աշխատանք Խորհրդային Հայաստանի եւ առ հասարակ Հայաստանի վերաբերմամբ եւ այդ պատճառով արժանի է ուշադրութեան: Ինչպէս յայտնի է, Ռուսերը Անդրկովկասի նուաճումը սկսել են 1801 թուին եւ ամբողջապէս իրենց են տարել, այնպէս որ 1828ի Թուրքմենչայի դաշնագրով համարեա թէ վերջացրել են իրենց նուաճումները, եթէ չհաշուենք 1829 թուի Ախալցխայի, Փաշալրխի եւ 1878 թուի Կարսի գրաւումը:

Բոլոր նուաճուած երկրամասերում, գլխաւորապէս հարկային խնդիրները կանոնաւորելու համար, Ռուսերը ըստիպուած են եղել կազմել վիճակագրութիւններ: Առաջին վիճակագրութիւնը տեղի է ունեցել 1831 թուին եւ այնուհետեւ կրկնուել են մի չարք վիճակագրութիւններ 1873, 1886, 1897ի համաուսական վիճակագրութիւնը եւ 1916 թուին զիւղատնտեսական վիճակագրութիւնը: Բացի դրանից 1919 թուին Հայաստանի Հանրապետութիւնը կազմել է այն ժամանակուայ Հայաստանի վիճակագրութիւնը, որին յաջորդել է 1922 եւ 1926 թուերի խորհրդային վիճակագրութիւնը: Բացի այս ընդհանուր վիճակագրական տուեալներից, համարեա ամէն տարի հրատարակւում էին փոխարքայի զիւանի վիճակագրական բաժնի տեղեկագրքերը: Շնորհիւ դրանց մեր հայրենիքի վերաբերմամբ լրիւ կամ պակաս վիճակագրական բաւական նիւթեր կան, որոնք կազմել են դանագան նպատակների համար: Ահա այդ նիւթերն է, որ համեմատութեան է դրել հեղինակը եւ աշխատել է ներ — կայ Հայաստանի բնակչութեան թիւը տալ, սկսած 1831 թուից մինչեւ 1931 թիւը:

Որովհետեւ ներկայ Հայաստանի վարչական սահմանները հարիւր տարւայ ընթացքում բազմաթիւ անգամ — ներ փոփոխութեան են ենթարկուել, այդ պատճառով հեղինակը նպատակայարմար է համարել կանգ առնել ամէն մի զիւղի վերայ առանձին առանձին, այլապէս անհնար պիտի լինէր այդ նպատակը իրականացնել: Եւ որովհետեւ եղած վիճակագրական տուեալներից չաւերի մէջ այդպիսի մանրամասնութիւններ պակասում են, Պ· Կորկոտեանը աշխատել է լրացնել յետնորդ վիճակագրութեան տուեալներով: Սա արդէն վիճակագրութիւն չէ, այլ մօտաւոր ենթադրութիւններ: Բարեբախտաբար չատ չեն այդ ձեւի սրբագրութիւնները, այլապէս աշխատութիւնը բոլորովին արժէքից պիտի զրկուէր:

Ելնելով այդ տուեալներից, տես — նում ենք, որ խորհրդային Հայաս — տանի այժմեան սահմաններում, քա — զաքները եւ զիւղերը միասին վերցրած, բնակում էին.—

1831

Հայ,	իսլամ,	այլազգի,
110.676	50.274	802

1873

Հայ,	իսլամ,	այլազգի
329.266	132,125	34.479

1886

Հայ,	իսլամ,	այլազգի
430.865	160.963	44.005

1916

Հայ,	իսլամ,	այլազգի
792.678	168.004	33.000

1919

Հայ,	իսլամ,	այլազգի,
889.677	39.000	33.000

1922

Հայ,	իսլամ,	այլազգի,
671.279	77.767	33.006

1926

Հայ,	իսլամ,	այլազգի,
743,571	77,655	60.064

1931

Հայ,	իսլամ,	այլազգի,
883.348	105.838	61.447

Սակայն պէտք է աւելցնել, որ 1916 թուականի վիճակագրութիւնը որ կազմուել է պատերազմի ժամանակ, բնականաբար պիտի լրիւ չլինէր եւ այդպէս էլ է: Նոյնը պէտք է ասել եւ 1919ի վիճակագրութեան մասին, որ թէեւ սկսուել է 1919 թուին, բայց չէր վերջացել եւ հետեւաբար տուեալները լրիւ չեն: Այնուամենայնիւ Պ· Կոր — կոտեան անհրաժեշտ է համարել ըստ իր ճեւի լրացնել, այնպէս որ 1916— 1919 թուականների մեր առաջ բերած թիւերը, հիմնուած են ամբողջապէս Պ· Կորկոտեանի կազմած ազիւսակների վրայ:

Ահա այս է գիրքը: Բայց որովհետեւ խորհրդային երկիրներում ոչ մի գիրք չի հրատարակւում կամ ոչ մի յօդուած չի գրւում, եթէ դու մարք — սեան տեսակէտ չունես կամ Լէնին — Ստալինեան գծի վրայ կանգնած չես, այնպէս էլ Հայաստանում ոչ մի խօսք չի ասւում, ոչ մի տող չի գրւում, եթէ դու հայհոյանք չանես Դաշնակցու — թեան հասցէին: Այդպէս էլ վարւել է Պ· Կորկոտեանը եւ գիրքը վերջացրել է Դաշնակցութեան մասին լուսանկարներ եւ զրպարտութիւններ թափելով:

Պ· Կորկոտեան գրքի յաւելուածին մէջ ի մի ամփոփելով բոլոր տուեալները, զարմացած տեսնում է, որ 1919 թուին Հայաստանի Հանրապետութեան անկատար վիճակագրութեամբ եղել է 961,677 անձ, իսկ 1922 թուին՝ այսինքն բոլշեւիկեան սիրա — պետութիւնից ուղիղ երկու տարի յետոյ բոլշեւիկների կազմած անբերի վիճակագրութեամբ եղել է 782,052 անձ: Եւ մեր խմաստուն խիկարը բացագանչում է· «Շնորհիւ դաշնակցական քաղաքականութեան երկիրը կորցրել է 179,625 հոգի եւ չորս գործո — դութիւն իմացող երեխան կարող էր այս կորուստը տեսնել»:

Այո՛, չորս գործոդութիւն իմացող երեխան կարող է տեսնել, թէ ինչպէս Պ· Կորկոտեանը, որ յաւակնու — թիւններ ունի թւերի հետ խաղալու եւ եղրակացութիւններ հանելու, դիտաւորեալ կերպով աղաւաղում է թիւերը միմիայն նորա համար, որպէսզի իր նոր տէրերը քաղցր աչքով նայեն իր վրայ: Այսպէս կամ այնպէս վերկելով իր կաչին, հեղինակը մոռացել է որ 1920 թուականի դեկտեմբեր 4ին, երբ բոլշեւիկները ոտք դրին Հայաստան, տեղի ունեցան կարմիր եւ սպիտակ ջարդեր: Մի՞թէ երբէք Պ· Կորկոտեանը մոռացել է բոլշեւիկների այդ չբնա — նում կատարած սոսկալի բարբարոսութիւնները, երբ խլեցին ժողովրդից նորա վերջին ուտելիքը, երբ «Թալչաբաշներ»ի ընորհիւ ամէն ինչ դատարկուեց Հայաստանից եւ գնաց Մոսկուա իբրեւ «եղբայրական նուէր բնակիր Լէնինին», երբ սոսկալի կեր — պարանք ստացաւ Հայաստանի մէջ սովը, երբ Հայաստանի բնակիչներից ով որ կարող էր փախչում իր երկրից: Ասպա բանաձեն ու աքսորները ...

Մի զուցէ Հայաստանի բոլշեւիկնե — րը կ'ուզէին մոռանալ եւ սեւ դիմ քա — չել այդ սոսկալի տարիների վրայ· այստեղ է ասուած·— «Սա՛ը, բայց չափը ճանաչէը»:

Ճամենայն դէպս, որքան էլ զան — գան Կորկոտեաններ ուզենան ազատագել թւերը, պարզ է որ 1919 թուին, այսինքն Հայաստանի Հանրապետութեան օրով Հայաստանի բնակիչները 960.000 էին եւ բոլշեւիկների տիրապետութեան երկու տարուան ընթացքին ոչ միայն բնակչութեան աճումը ընկաւ, այլ եւ մօտ մէկ հինգերորդ պակասեց:

Ռ· ՍԵՒԵԱՆ

ԱՆԲԱՂԱՁԱԻՆԵՐՈՒ ՎՏԱՐՈՒՄԸ

»»»··«««

(Բ· եւ վերջին մաս)

Տոքթ· Ռընէ Մարսիալ, չարունակելով ներկայացնել այն թշուառները, որոնք անբաղձալի դարձած են վարչական անիշխանութեան մը պատճառով, կուտայ քանի մը պատմութիւն եւս (Ա· մասը տեսնել «Ցառաչ» 22 մարտ) ։—

1.— Ք. ֆրանսացի աղջիկ մը, ա — մուսնացած Ռուսի մը հետ: Ֆրանսա վերադարձած 1927ին իր զաւկին հետ, Մոսկուայի Ֆրանսական դեսպանին կողմէ տրուած անցագրով եւ աղջիկի իր անունով: Իր զաւակը, 13 տարեկան, անցագրին մէջ արձանագրուած էր առանց հօր անունի:

Փարիզ հասած օրը կը դիմէ ոստիկանական վերատեսուչին, ուզելով հասկնալ թէ պատճա՞ռը է օտարականներու նման, ինքնութեան թուղթ առնելու: Ոչ կը պատասխանուի ի — րեն: 1934ին ինքնութեան թուղթ կը պահանջեն, միաժամանակ 365 ֆրանք տուգանք իրեն համար եւ 285 ֆրանք զաւկին համար, ինքնութեան թուղթ չունենալնուն պատճառով: Տուգանքը չի կրնար վճարել պահանջուած օրը եւ վտարման հրաման կը ստանայ անմիջապէս, թէեւ խնդրը առ հաշիւ 200 ֆրանք վճարած էր ոստիկանա — կան վերատեսչութեան:

Վտարման հրամանը կը մնայ ի զօրու, հակառակ կատարուած քննու — թեան:

2.—Ք. ռուս զաղթական մը, հայր 9 զաւակներու: Ֆրանսա մտած, իր ընտանիքով, 1923ին: Աշխատած իր — րեւ չրջուն վաճառորդ: Ընտանիքը քեմխտապործութեան (maroquinerie) արհեստանոց մը կը բանեցնէր:

Այս ընտանիքը ճանչցուած էր իր — րեւ պարկեշտ եւ աշխատասէր, սա — կայն ծանր կացութեան մը կը մատնուի, որովհետեւ բազմաթիւ զաւակ — ներ ունէին, մեծ մասը տակաւին մանուկ: Երկար ծնած են Ֆրանսայի մէջ եւ արձանագրուած իրրեւ Ֆրանսացի: Առջինակը Ֆրանսական բանակի մէջ մտած:

Ընտանիքին մեծն ու կինը վտարման հրաման կը ստանան յանկարծ, ա — ռանց դիտնալու թէ ինչո՛ւ: Այսպէսով մանուկները կը մնան հաւաքականութեան բեռ:

3.— Ք. ռուս զաղթական կին մը, ամուսնացած ինքնաշարժի մեքենա — վարի մը հետ: Ամուսինը, ինքնաշարժի արկածով մը վիրաւորուած, կը մնանի երկար տարի անկողին մնալէ վերջ եւ հալիճնելով իրենց անտեսած ամբողջ խնայողութիւնը:

Այրին, այս կացութեան մէջ, ապրուստի համար աշխատելու դառա — պարտուած, կը խնդրէ աշխատանքի արտօնութիւն: Կը մերժուի եւ վտարման հրաման կը ստանայ:

4.— Ք. ռուս զաղթական կին մը, 1933ին վտարման հրաման կը ստա — նայ, որովհետեւ Ֆրանսա եկած էր առանց վիզայի: Հազար դժուարու — թիւններով կը յաջողի քանիցս յետաձգել տալ վտարման հրամանը, եւ այսպէս մինչեւ 1934 յունուար, չհաւնելով արտօնութիւն ստանալ ուրիշ երկիր մտնելու: Հետզհետէ մտային խանգարման նշաններ ցոյց կուտայ:

«Ռուսական թերթ մը 13 նոյեմբեր 1934ին կը գրէր այս կնոջ մասին. Ապրուստի որ եւ է միջոցէ զրկուած, Սէն գետը կը նետուի իր 8 տարուզաւկին հետ»:

Այսպէս, ուրեմն, մինչ կը տրան — ջանք թէ Ֆրանսայի բնակչութիւնը կը նուազի,— երեւոյթ մը որ տեղի կ'ունենայ մեկ կողմէ դիւղերու պարպուտմով եւ մեւս կողմէ ծնունդներու պակասով,— միաժամանակ կը յարձա — կինք օտարականներուն վրայ՝ արտաքսելու համար զանոնք, առանց նկատի ունենալու թէ յաճախ անոնք զաւակներ ունին, որոնք իրենց մայրենի լեզուն չեն գիտեր, այլ միայն Ֆրանսերէնն կը խօսին եւ վտառահարած Ֆրանսացի պիտի դառնան՝ եթէ թոյլ տանք որ սիրեն Ֆրանսան:

Այս անտրամաբանական եւ բար — բարոս վարմունքը կը յատկանշէ թէ բացարձակապէս չունինք ներգաղթի քաղաքականութիւն:

Սակայն կարծես բաւական չըլլար վտարել զանոնք: Ոմանք կը խորհին աքսորել ոճրագործներու նման: Ահա թէ ինչ կը գրէ Թան 6 յունուար 1935 թուականով.—

Կառավարութիւնը արդար իրա — ւամբ կը ճնի վտարման հարցը ան — բաղձալի օտարականներուն, որոնք Ֆրանսա կը բնակին: Պ· Մարսէլ Ռէ — նիէ, ներքին նախարարը, կ'ուսումնա — սիրէ այն դժուարութիւնները, զոր կը ներկայացնեն այդ օտարականնե — րուն վրայ կատարուելիք հսկողու — թիւնն ու հակակշիռը, ու եւէ մը կը փնտռէ՝ օրինական ճամբով հաւաքե — լու այդ վտանգաւոր մարդիկը եւ աքսորելու կզզի մը կամ գաղութ մը, ուր անոնք, իրենց ապրուստը շահե — լու համար, պիտի կապուին զանա — զան աշխատանքներու:

Ու պէտք չէ զարմանալ, եթէ Մ· Նահանգներու մէջ 35 օրթոթերթեր, արտատպելով այդ լուրը, կը գրէին·—

Ներկայիս, Ֆրանսայի մէջ, ռուս գաղթականները մատնուած են կրկ — նակ դժուարութիւններու: Հազարա — ւորներ կան, որ աշխատաւորի պաշ — տօնական արտօնութիւնը ունենալով հանդերձ, անգործ կը մնան, եւ փը — րանսական կառավարութիւնը կ'աշ — խատի որքան կրնայ իր օձիքին ազատել այս օտար աշխատաւորներէն՝ երկրէն հեռացնելով զանոնք, տեսնելով որ գործազրկութիւնը կը ծաւալի փրան — սացի բանուորներուն միջեւ: Ու կը վտարեն օտարականները իբրեւ հետե — ւանք անոնց գործած ոճիրներուն, կամ որովհետեւ չեն վճարած ինքնութեան թուղթերու տուրքը կամ դատարկա — պորտութեան մէջ բռնուած են:

Եուկոսլաւիոյ թագաւորին սպանու — թենէն ի վեր, օտարականներու հա — ւաքական խուզարկութեան պարա — գային, կը ձերբակալուին ռուս ան — գործները պարզապէս որովհետեւ գի — շերած են նստարաններու վրայ կամ իրենց գրպանին մէջ չեն ունեցած 5 ֆրանքը, որ պայման է՝ դատարկա — պորտութեան համար:

Վերջին ամիսներու ընթացքին, հա — րիւրներով գաղթականներ վտարուե — ցան Ֆրանսայէն: Անոնք կը բշեն դէպի սահմանակից երկիրները, սովորաբար Պելճիա, որ կը մերժէ ընդունիլ զա — նոնք, այնպէս որ վտարեալները կը վերադառնան Ֆրանսա, ուր, ներկա — յիս, ոեր օրինագիծ մը կը նախատեսէ երեք անգամ Ֆրանսայէն վտարուե — լով հանդերձ վերադարձող օտարա — կանները ահռելի կուանա, Սատանա — յին սարսափելի կղզին, ուր կը փոխա — դրուին արդէն Ֆրանսայի անյոյս ոճ — րագործները:

Ռուսերու նոր «ջոկատ»ը եւս, մեծամասնութիւնը խազախ սպաներ, Կրուա նաւով, Հավրի վրայով, վեր — ջերս զրկուեցաւ Փարակուէ: Ասկէ ա — ռաջ զրկուած էին 9 ուրիշ կարաւան — ներ, առաջինը մէկ տարի առաջ:

Ամէն մարդ իրաւունք ունի աշխա — տանքի, ինչ ալ ըլլայ իր ազգութիւ — նը: Մարդուն խիզճն ու հոգին կ'ընդ — վզին խորհելով որ զբաղատիրութիւ — նը, նարինջի պէս քամելէ վերջ աշ — խատաւորը, կեղեքը նետելու ձեւով կը նետէ պայն՝ երբ այլեւս պէտք չունի անոր, առանց խղճալու ոչ աշխատա — տուրին, ոչ ալ անոր ընտանիքին վրայ: Ամէն պարկեշտ մարդ,— այս բանին բուն իսկ Ժէ· դարու խմաստով, — զայրոյթի կը մատնուի անպայման այս երեւոյթին առջեւ:

Մի՞թէ կարելի չէ գտնել ուրիշ դար — ման մը քան վտարել, զաղտապարտել, աքսորել, արտաքսել: Մենք կրնանք յիշեցնել մեր նախարարներուն, իբր թէ պատասխանատու, թէ Ֆրանսա — յէն քանի մը ժամ հեռու զոյութիւն ունի ամբողջ Հիւս· Աւրիկէ մը, որ — նակէութիւնը չատ նօսր իր տարածու — թեան հետ համեմատած: Գոյութիւն ունի նաեւ զաղթային հսկայ աշխարհ մը, որուն մասին չատ կը խօսինքայց չատ քիչ բան կ'ընենք, Մատակաս — քար, Նոր — Քալետոնիա, որոնց այ — լազան կլիման թոյլատու է եւրոպա — ցիներու բնակութեան: Ի՞նչ կը մը — տածէ Գաղթային Կայսրութեան հրա — կաւոր խորհրդաժողովը: Ապահո — վարար միայն պարոնայք չահագէտ — ներու չահերուն մասին: Ի՞նչ է քաղա — քականութիւնը սա փոքրիկ խնդութ — պաններուն, սա կաճառաս մարդոց, որոնց ամբողջ կայսրութիւն մը տուին Թէոդորները, Լարժօներն, Սավոր — նման տը Պրացցաները, Ռիվիէրները, սը Ֆուքօներն, Կալիէնիները, Լիօթէ — ները եւ բոլոր իրենց քաջ ախոյեան — ները եւ հետեւորդները: Եւ այդ մարդիկը չեն գիտեր թէ ի՞նչ ընեն իրենց տրուած այդ կայսրութիւնը:

Ի՞նչ են սա քաղքենիները, որոնք կ'ողբան միապետութիւնը, բայց չեն իսկ գիտեր թէ Շարլըմաններ, Կարո — լոս Ե·, Հանրի Դ·, Ռիշլիէօ, Ռոլպէր Ժողովուրդ լեցուցին Ֆրանսայի մէջ, ուրիշներ՝ Քանատայի մէջ, տալով հող, դրամ, իրաւունքներ, ազնուա — պետական տիտղոսներ եւ աշխատանք անոնց, որոնք հոդը հերկելու չատ քաջ պիտի զգային իրենք զիրենք:

Շարլըմաններ կը պաշտպանէ Պիրէն — եան իր սահմաններէ եւ հերկել կու — տայ հողը Սպանիացիներուն՝ անոնց պարզեւելով զայն: Փոխարէն, Սպա — նիացիներէն կը պահանջէ միայն լսել զօրակոչը երբ հարկ ըլլայ՝ կռուելու համար Իսլամներուն դէմ, որոնք կը սպառնային իր սահմաններուն: Իսկ խաղաղութեան ժամանակ, մշակել հողերը: Սակայն հողն ու իր բոլոր արտադրութիւնները կը պատկանէին այդ Սպանիացիներուն:

Շարլ Ե· Պէրրիի մէջ կը հաստատէ Սկովտիացիներ իրրեւ վարձատուրու — թիւն անոնց կատարած զինուորական ծառայութեան: Կ'արտօնէ հերկել հո — դը, տէր դառնալ հողին, զոր կը մը — շակեն, նոյն իսկ անոնց կուտայ մատնաւոր իրաւական ապահովութիւն:

Հաների Դ· Հոլանտացիներ կը բերէ Ֆրանսա, ցամաքեցնելու համար ճա — հիճները: Անոնք որ կուգան եւ 5 տարի կ'աշխատին ճահիճներու չորացման մէջ, տեղացի կը դառնան, կը ստա — նան այն բոլոր իրաւունքները, զոր ունին Թագաւորին հպատակները, բե — րեւ վաճառական կամ հողագործ, նոյն իսկ նոր ազնուական կը հաս — տատուին երկրին մէջ:

Ռիշլիէօ եւ Ռոլպէր ժողովուրդ լե — ցուցին Քանատայի մէջ հող տալով Նորմանտացի, Պրբթոն կամ Փուատու — ի գաղթականներուն, զոր Ֆրանսա — յէն կը ղրկէին Քանատա, ինչպէս եւ հողային առաւելութիւններ տալով արձակուած նախկին զինուորներուն, որ կ'ուզէին հոն հաստատուիլ, օժան — տելով այն Ֆրանսացի աղջիկներուն, որոնք կ'ուզէին ամուսնանալ Քանա — տայի մէջ:

Սակայն 1935ի մեր քաղքենիները անկարող են հասկնալու նման չնոր — հարաչխութիւն մը: Որովհետեւ քա — ղաքականութիւն մըն է որուն տակսը ուշ կը զանձուի: Տարին 5 տարիւր չի բերեր իրենց, այլ բարգաւաճ գաղ — թային կայսրութիւն մը 5 տարուան մէջ, թերեւս աւելի կանուխ: Ֆրան — սական նոր ցեղ մը պիտի կազմուէր, որ մայր երկրին պիտի վերադար — ձնէր, ֆիզիքական եւ բարոյական ու — ժով, ինչ որ մենք տուինք իրեն նիւ — թական հարստութիւնով:

Միեւնոյն տեղն սոսկալի մը, խը — րախտ մը պիտի ըլլար այդպէս չար — ժելով, բարոյական տեսակէտով, ապ — րուստ հայթայթելով բազմաթիւ ըն — տանիքներու, որոնք մեզի նուիրեցին իրենց կեանքին մէկ քանի տարիները, եւ այդ է միայն որ կ'ուզեն չարու — նակել:

Անիշխանական վարմունքը, զոր կը կատարենք, սխալէ մը աւելի բան մրն են, ոճիր մը նոյնիսկ, եւ վստահ եմ որ գլխաւորաբար կը կազմեն հա — կաֆրանսական քաղաքականութիւն մը:

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ

Ֆ. Ասպազարեանի նուագահանդէսը

= • =

Erard'ի դասական սրահը՝ ուր կար — ծես անհետացած մեծ վարպետներու հոգիները կը հսկեն, խուռն ու զա — ուած Ֆրանսացի հասարակութիւն մը, որոնց մէջ, առաջին չարքին վրայ, բոլորին ուշադրութիւն կը գրաւէին կաթող· նուիրեալ Գարեգին արք·— Հայ արուեստին եւ արուեստագէտին բարեկամը — եւ քանի մը հայ դէմ — քեր միայն:

Հայ մեծ արուեստագէտին հիացող — ները վստահ են՝ ամէն տարի, անոր անսպասելի ճպոտին տակ լսել մշտա — նորոգ յայտագրի մը պարփակած ա — մէնէն դժուար եւ արուեստին կատար — ները հասնող գործերը՝ ինչպէս մարտ 20ի դիչերուան յայտագրին պսակը՝ Սէզար Ֆրանքի sonate:

Երկիւղած լռութեան մը մէջ ունկն — դրուեցաւ Թարթինի concerto en ré mineur'ի allegro՝ տրամանոյշ ու երփնե — բաղդ, grave՝ հոգեխոով, եւ presto՝ դուարթ ու ոստոստուն, մանկական կենսախինդ չուրջպարի մը հրապոյ — րով:

Gluck'ի mélodie'ն փորձաքար մըն է, արուեստագէտի մը զգայնութեան եւ ըմբռնումին տեսակէտէն:

Աղաբեանի խաղը հոն հասաւ նր — րութիւններու եթերային աստիճան — ներուն:

Պատասխանատու կտոր մը նաեւ Pugnani'ի Tempo di minuetto'ն որուն դժուարին նախադասութիւնները հա — մարձակ ու ճկուն ճպոտի մը տակ՝ տիրական ուժով դրաւեցին ունկնդիր — ները, երկարատեւ ծափերու արժա — նանալով:

Երաժշտական դոհար մըն է Coupe — rin'ի Les chérubins'ը, որուն երազանքը — ձայնարգելով (sourdine) շեշտուած — անթերի վերարտադրելու արժանի — քը ունի Աղաբեան:

Leclair'ի Gavotte'ը եւ Պէթհովէնի contredanse'ը — երկու գեղջուկներ — փայլուն կատարումով մը փակեցին ունկնդրութեան առաջին մասը:

Երկար ծափողջոյններէ յետոյ մի — այն երիտասարդ արուեստագէտը կը — ցաւ սկսիլ պիէճ մեծ վարպետին — Սէզար Ֆրանքի հոյակապ ու պակու — ցիչ գործը — Sonate en la majeur — չորս մասերէ կազմուած:

Վարպետին այդ գործը հասկնալու համար պէտք է ծանօթ ըլլալ իր տա — րապակոծ կեանքին դրուագներուն: Մեծ համեստ մը եւ մեծ բարի մը ե — ղած է Ֆրանք: Եթէ իր գործին մէջ ամենքուան հոգիի մը մղումներուն քով յանկարծ կը բարձրանան ընդվզումի մը նօթերը, բայց անոնք չուտ կը մարին բարի եւ հեզ ներդաշնակութիւններուն մէջ, մտածելով համբերատար ու գերազանցօրէն ազնուական հոգիի մը առաքինութիւնները, որոնք իսկական արուեստագէտին նկարագրին անբաժան մասը կը կազմեն: Ա — ռանց անոնց՝ արուեստագէտի կոչու — մին անարժան՝ արհեստաւորներ մե — այն կրնան ըլլալ:

Մոայլ ու թախծոտ կիսաձայներու հիւսուածքով մը կը սկսի իր «սօնա — թ»ը լէյթ–մոթիվի մը ձեւով կրկնուե — լով՝ տատապանքի հեկեկանքներու նման, ստեղծելով ողբերգական մթ — նոլորտ մը:

Աղաբեանի հմայիչ ճպոտին տակ այժմ տանջուող հոգի մը կը գալար — ուի ալէկրային մէջ, պահ մը — ցաւի պոռթկումի մը մէջ — հասնելով ար — տայայտութեան զերագոյն աստիճա — նին եւ նուագելով հեզհեզ՝ պահելով մելամաղձոտ ու դառն նկարագիրը՝ կրծող կսկիծի մը զգայնութեամբ ...

Հետեւող recitativo'ն գուցէ կտորին ամենատպաւորիչ մասը կը կազմէ հոգեխոով նախադասութիւններով ու չէշտուած դաշնակին հետ ընդ հատ ձայնակցութեամբ: Թախիծը երբեմն կը պատռի յանկարծ ցաւագին ճեղքե — րով, փաթթուած դաշնակին այժմ ո — րոտացող բողոքներուն:

Պահ մը տատապանքէն ձերբազատ — ուած՝ հրապուրիչ ու սիրուն մօթիֆ մը կը սաւառնի վերջաւորութեան մէջ, հասնելով ուժեղ ու չքեղ համագրու — թիւններու, լաւատես չեշտերով, թէ — եւ երբեմն տատապանքի նօթեր՝ կրկին կը վերազտնան, չզոցուած վէրքի մը կսկիծը դնելով ներդաշնակութիւն — ներուն մէջ:

Հոգեպ ողբերգութիւն մըն է Ֆրան — քի «սօնաթ»ը, որուն վերարտադրե — լու կարողութիւնը կը պահանջէ բա — ցառիկ տաղանդ եւ իսկական վիրթուո — զի մը մեքենականութիւնը:

Աղաբեան այդ կտորով կը կանդ — նէր նուիրագործուած տաղանդով չայրնի քանի մը մեծ վարպետներու չարքին՝ որոնց միայն կը ներուի մո — տենալ կէս ժամ տեւող այդ երաժշ — տական հսկայ եւ ամպածրար կոթո — ղին:

Վերջին բաժնին մէջ բուռն կերպով ծափահարուեցաւ նաեւ Մէնուէլսոնի Berceuse'ը ուր նուրբ ձայներու դժուա — րին խաղը, ջինջ ու վճիտ, կ'ապա — ցուցանէին երիտասարդ վարպետին անսպասելի տիրականութիւնը, ինչ — պէս նաեւ Ալպէնիզի գմայլելի «Քան — կո»ին մէջ, ուր ճկուն խաղ մը իր հը — րապոյրը կը միախառնէր արեւուտ ու գունագեղ ներդաշնակութիւններուն:

Հասարակութեան կրկնակ պահանջ — ներուն վրայ Աղաբեան տեսնուե — ցաւ նուագել Կրէյսլերի Berceuse'ը՝ գարնանային դիչերուան մը չղարչա — պատ հրապոյրով, եւ իր հեղինակած «Օրօր»ը որուն մէջ գիտցած է դնել

ՅԱՐՈՒՅՆ ՍԱՀԱԿՅԱՆԻ

(Վերատպություն)

— Ես ինչ-որ բան չեմ հասկանում, — ասաց Ռուբենը, երբ ավտոն արդեն մի քանի վայրկյան կանգնած էր մեծ ու գեղեցիկ տան առջև։ — Ասում են՝ Ռուբեն Ղազարյանի տունն է, իսկ ես ոչ մի Ռուբեն Ղազարյան չեմ ճանաչում։ Ինչ-որ Ռուբեն Ղազարյան կա, որ ինձ հետ ոչ մի կապ չունի։ Ես ոչ մի Ռուբեն Ղազարյան չեմ ճանաչում։

Ռուբենը ավտոյից դուրս եկավ, մոտեցավ դռանը և սկսեց զանգը սեղմել։

Դուռը բացեց մի ծեր կին։

— Ներողություն, — ասաց Ռուբենը, — ես ոչ մի Ռուբեն Ղազարյան չեմ ճանաչում։ Ես ոչ մի Ռուբեն Ղազարյան չեմ ճանաչում։

— Ես էլ, — ասաց ծեր կինը։ — Ես էլ ոչ մի Ռուբեն Ղազարյան չեմ ճանաչում։

— Ես ոչ մի Ռուբեն Ղազարյան չեմ ճանաչում։

— Ես էլ, — ասաց ծեր կինը

մը տեղի ունեցած է հետեւեալ խնդրին շուրջը.— Ո՞ր հեղինակութեան կը վերաբերի ճշդել թէ Աւստրիոյ ներքին գործերուն միջամտութեան եղած է թէ ոչ: Որ եւ է ճշդիւա պատասխան չէ տրուած այս հարցին:

3. Վերջապէս, Սըր Ճօն Սայմըն երկարօրէն աշխատած է հասկնալ թէ Գերմանիա ինչո՛ւ բացէ ի բաց կ'ընդդիմանայ արեւելեան դաշինքին:

Այսպէս կամ այնպէս, տպաւորութիւնները չատ խառն են եւ կանխահաս է վճռական եզրակացութիւններ հանել: Աւելի չատ յստակութիւն կը սիրէ քան լաւատեսութիւն:

Ապրիլ 11ի Խորհրդաժողովը

Իտալական թերթերը մեծ արժէք չեն տար Պերլինի խօսակցութեանց, եւ աւելի չատ կը ծանրանան Սթրէզայի ժողովին վրայ, որ պիտի գումարուի ապրիլ 11ին, Իզօլա Պէլլայի մէջ: Ժամադրավայրը կղզի մը ըլլալով, Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ ներկայացուցիչներն ալ բոլորովին պիտի կզգիանան: Կ'ըսուի թէ ոչ մէկ թղթակից պիտի ընդունուի կղզիին մէջ եւ խորհրդաժողովը պիտի տեւէ մէկուկէս օր: Մինչեւ ժողովին գումարումը, Անգլիոյ ներկայացուցիչները լրացուցած պիտի ըլլան Պերլինի, Վարշաւայի, Մոսկուայի եւ Փրակայի այցելութիւնները, ծանօթանալով բոլոր տեսակէտներուն:

Այս առթիւ իտալական թերթերը դիտել կուտան թէ Իտալիա եւ Ֆրանսա, իւրաքանչիւրը իր հասկցած եղանակով յայտարարեց իր վճռականութիւնը եւ պայծառամտութիւնը: Իսկ անգլիական կառավարութիւնը մէջտեղ դրաւ յայտարարութիւն մը որ չի՛ոթութիւն կը պատճառէ իր դիրքին վճռականութեան մասին: Գերմանիոյ կը մնայ որոշումներ տալ բոլոր հարցերու մասին եւ, իրրեւ մեծ պետութիւն, ստանձնել իր գործերուն ամբողջ պատասխանատուութիւնը:

Միւս կողմէ քաղաքներ եւ պատրաստութիւններ

Լուրի մը համաձայն, անգլեւգերմանական խօսակցութեանց ատթիւ Հիթլէր քաղաքած է իտալական զօրակոչին դէմ, որուն մանրամասնութիւնները հաղորդած էին երկիւ:

⁂ Աւստրիոյ արտաքին նախարարը ճառ մը խօսելով, կրկին պնդեց Աւստրիոյ զինուորական իրաւունքներու հաւասարութեան վրայ: Յայտարարեց թէ գոհ չպիտի մնայ, մինչեւ որ Աւստրիան ալ չսահմանայ իրաւունքներու հաւասարութիւն: «Արդէն ընթացք առած է այդ հաւասարութիւնը եւ գործի պիտի վերածուի չատ մօտ օրէն»:

⁂ Հունգարիոյ վարչապետն ալ ճառ մը խօսեցաւ Փէշթայի մէջ, միեւնոյն հարցի մասին: Բացատրեց թէ ծանր է միջազգային կացութիւնը, որովհետեւ անոնք որ կ'ուզեն լուծել եւրոպական տագնապը, չեն մօտենար կենսական հարցերուն: «Ան որ կ'ուզէ իրապէս լուծել եւրոպական տագնապը, պէտք է վերցնէ այն անարդարութիւնները ուր նուաստացումները որոնց ենթարկուեցան այսպէս կոչուած պարտեալ պետութիւնները: Գերմանիա իրաւունքներու հաւասարութիւն պահանջեց, եւ որովհետեւ չտուին, ինքն իր ձեռքով գոր ծազրեց, արժեցնելով իր վեհապետական իրաւունքը: Հունգարիա չի կրնար միեւնոյն ճամբով հետեւիլ Գերմանիոյ օրինակին, բայց, անգամ ըլլալով Ազգերու Դաշնակցութեան, միեւնոյն պահանջը պիտի դնէ Ազգերու Դաշնակցութեան առջեւ»:

⁂ Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ, պատասխանելով երեսփոխանի մը հարցումին, վարչապետ Պ. Մաքտոնըլտ յայտարարեց.

— «Վերապրլի գաշնագիրը չի նախատեսեր զրժում՝ ստորագրողներէն մէկուն կողմէ: Յարգելի երեսփոխանը ծանր սխալ մը կը գործէ, ենթադրելով թէ գերմանական կառավարութեան կամ ուրիշ որ եւ է կառավարութեան կողմէ միակողմանի արարք մը կրնայ գաշնագրի զրժում համարուիլ բառին սովորական իմաստով: Գերմանիոյ մարտ 16ի որոշումը, որով կը վերահաստատուի պարտաւորիչ զինուորութիւնը եւ գերմանական բանակ մը կը կազմուի, անշուշտ կ'ապացուցանէ թէ գերմանական կառավարութիւնը կը ձգտի չյարգել գաշնագրին կարգ մը զինուորական տրամադրութիւնները: Բրիտանական կառավարութեան տեսակէտը այս մասին՝ արդէն յայտնուած է բացորոշապէս»:

⁂ Պերլինի բրիտանական պատուիրակութեան չրջանակներուն մէջ կը հաւատան թէ Անգլիոյ ներկայացուցիչներուն նպատակն է «ոչ մերժել, ոչ ալ տեղի տալ, այլ տեղեկութիւններ առանալ եւ տեղեկութիւններ հաղորդել»:

Ֆրանսա նոր տարատեսակ կը շինէ

Երկուշաբթի օր երեսփ. ժողովը 125ի դէմ 453 ձայնով քուէարկեց օրինագիծ մը, որ կը տրամադրէ առաջին կարգի զրահաւոր մը շինել այս տարի, ինչպէս եւ երկու թորփիլանաւեր, իսկ 1937 յունուարին ալ՝ երկրորդ զրահաւոր մը:

Նոր զրահաւորները պիտի ունենան 35,000 թօն տարողութիւն, համաձայն Ուաշինկթընի պայմանագրին: Այս առթիւ երկար ճառ մը խօսեցաւ ծովային նախարարը, պաշտպանելով ծրագիրը: Ներեցաւ թէ անհրաժեշտ է մէկդի նետել 1913ի հինգամեայ մարտանաւերը, այլապէս ֆրանսական տորմիղը չպիտի կրնայ բաղդատուիլ միւսներուն հետ: «Ներկայ պարագաներուն մէջ զրկուիլ զրահաւորներէ՝ պիտի նշանակէր առանց հետեւակազօրքի մնալ ցամաքային ճակատամարտի մը մէջ: Օր մը կարելի կրնայ ըլլալ թեթեւ յածանաւերու եւ թորփիլանաւերու տեղ գործածել օդանաւեր, սակայն ատկաւին չկայ միջոց մը որ փոխարինէ առաջին կարգի զրահաւորները եւ սուզանաւերը»: Նախարարը յայտարարեց թէ ֆրանսական նաւատորմը 30 առ հարիւր կրճատուած է, բազդատելով նախապատերազմեան չրջանին հետ, թէ ներկայ տարեչրջանին պիտի պահուին 16,000 ծովային զինուորներ, չորս տարուան համար, թէ եւ մտացոյցին 80 առ հարիւրը 628 միլիոն ֆրանք սահմանուած է ոռճիկներու վճարման եւն.:

Քաղաքացիներու պաշտպանութիւն օդանաւային յարձակումներու դէմ

Երեսփ. ժողովին միեւնոյն նիստին մէջ, 11ի դէմ 453 ձայնով քուէարկուեցաւ ուրիշ օրինագիծ մը, որ միջոցներ կը տրամադրէ քաղաքացիներու «կրաւորական պաշտպանութեան» համար, ընդդէմ օդանաւային եւ կազային յարձակումներու: Զախակողմեան տարրերը ուժգնօրէն ընդդիմացան այս ծրագրին, պատերազմի ազդանշան համարելով զայն:

Ցանձնաժողովին տեղեկագիրը պատասխանելով բոլոր քննադատութիւններուն, դիտել տուաւ թէ խորհրդային Ռուսաստանի մէջ գոյութիւն ունի ընդարձակ ընկերակցութիւն մը, որ պարտաւորիչ մարզանքներու կ'ենթարկէ բոլոր քաղաքացիները, օդանաւային յարձակումներու դէմ: Օրէնքին տրամադրութեամբ, պատիժներու պիտի ենթարկուին անոնք որ կը խափանեն կրաւորական պաշտպանութիւնը: Ցանցաւորները նախ 16էն 200 ֆրանք տուգանքի պիտի դատապարտուին, իսկ կրկնութեան պարագային, վեց օրէն մինչեւ վեց ամիս բանտարկութեան:

Իւթեռնեան Թուղթերու ճորտումը

Աչխատանքի նախարարութիւնը նոր պայմանաժամ տուած է այն օտար բանուորներուն որոնց մականունները կը սկսին F. G. H. տառերով եւ որոնց համար ժամանակ սահմանուած էր մինչեւ 23 մարտ: Ուրեմն, ամապարեցէք դիմել ծանօթ հասցէներուն, նոր պայմանաժամը չյրացած:

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆՈՐ ՄԻՋԱԴԻՊ մը ծագած ըլլալով իտալական գաղթավայրի եւ Հապէշ-շիստանի սահմանին վրայ, իտալական կառավարութիւնը բողոքագիր մը ուղղեց Ազգերու Դաշնակցութեան: Իտալիա կը շարունակէ նոր զինուորներ զրկել դէպի արեւելեան Ափրիկէ:

ՏՈԿՈՄԻ ՍԱԿԻ մասին օրինագիծ մը ներկայացուց վարչապետ Պ. Ֆլանտէն, առաջարկելով 5 առ հարիւր՝ բաղաթային գործերու եւ 6 առ հարիւր՝ առեւտրական գործերու համար, մայր երկրին մէջ, իսկ 6 առ հարիւր Ալժերիոյ մէջ: Անոնք որ փոխ դրամ կուտան աւելի բարձր սակով, պիտի հեռապնդուին իրրեւ վաշխառու:

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐՆԵՐՈՒ նոր բջիջներ երեւան հանուեցան Պուլկարիոյ մէջ: 180 հոգի ձերբակալուեցան Շումէնի, 120 Փազարճըքի եւ 30 Լօմի մէջ: Միւս կողմէ մասնաւոր ատեանը կը շարունակէ մահավճիռներ արձակել:

ՈՒՐԱԽԱՑՈՒՑԷՔ ՁԵՐ ՁԱՒԱԿՆԵՐԸ ՆՈՒԻՐԵԼՈՎ ԱՆՈՒՆՑ «ՄԱՄԻՍ» ՄԱՆԿ. ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

որոնք կը պարունակեն ՄԱՆՈՒԻՆԵՐՈՒ եւ ՊԱՏԱՆԻՆԵՐՈՒ ՅԱՏՈՒԿ կրթիչ, սիրուն եւ գեղարճալի պատմութիւններ:

ԱՄԷՆ ԱՄԻՍ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

Երկու գրքոյկ, մեծատառ ու մեծադիր 32 էջերով:

ՅԱՐԴ ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԾ ԵՆ ՀԻՆԳ ԳՐՔՈՅԿՆԵՐ

1. Տէրն ու Շառան եւ ուրիշ պատմուճաճքներ՝ Յ. Թումանեանէ, Ղ. Ալայեանէ, եւլն.: 2. Յ. Թումանեանի Պասուճցի Դաւիթը: 3. Ռ. Գաբրիէլեանի Մրջիւնները: 4. Լուսերեսն ու վարդերեսը եւ Պագարած աղջիկը: 5. Ուրախ Շնակարկատը եւ Ոսկէ աղջիկը:

Գրքոյքը կ'արժէ 1 ֆրանք 50:

Հետզհետէ պիտի հրատարակուին Տորք Անգեղ, Աւիւճի տղան, Արեգնագան, Ռէյնիկէ աղուէսը, Գրիմ եղբայրներու Ղէքեաթները, եւլն. եւլն.:

ԴԻՄԵԼ.— ՅԱՌԱՋի վարչութեան, Լ. ԳԵՒՈՆԵԱՆին, կանխիկ դրկելով փոխարժէքը:

ԹԱՏԵՐ. ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ եւ ՇԻՋՄԱՆԻ Հայր. Միութեան Փարիզի մ...ճիւղի եւ հովանաւորութեամբ Ֆրանսայի ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ

6 ԱՊՐԻԼ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆի սրահին մէջ 13, Rue Pierre Curie K. Bicêtre. Մէթրօ՝ փորթ տ'Իթալի:

«Վ Լ Մ»

Լոյս տեսաւ Ը. թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.— ԴՐՕ՝ «Մի հատուած յուշերից», Ա. ԱՐԵՂԵԱՆ՝ «Դորպատի համալսարանը», Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՐԵԱՆ՝ «Արամը», Յ. ՉԱՒՐԵԱՆ՝ «Թիֆլիսի բարբառի վնասաբարները», «Մարտիրոս Ղրիմեցու տաղերը», Վ. ՄԻՆԱՒՈՐԵԱՆ՝ «Շլիսելբուրգի հայ կալանաւորը», ՍԱՄՍՈՆ՝ «Հայաստանի անդր. դեսպանը Պարսկաստանում», ՍՏ. ՔՈՉԱՐԵԱՆ՝ «Լ. Աթաբէկեանը իրրեւ բանաստեղծ», Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ՝ «Տիկ. Ե. Զօրեան», ՀԻՆ ԹՈՒՂԹԵՐ.— Հայաստանի խորհրդ. արձանագրութիւնները.— ԱՆՑԵԱԼՔ.— ԿԵԱՆՔ ԵՒ ՄՇԱԿՈՅԹ.— ԳԻՐՔ ԵՒ ՄԱՄՈՒԼ.— ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ: Վ. ԵՊ. ՄԱՆԿՈՒՆԻ՝ «Գէորգ Դ. եւ իր ժամանակը»:

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆԴԻՆԸ.— Ամերիկա, Բրիտանական կայսրութիւն, Եգիպտոս, Իտալիա 70 ֆրանք: Ռումանիա, Պուլկարիա, Ճունաստան, Սուրիա, Պարսկաստան 50 ֆրանք: Ֆրանսա եւ ուրիշ երկիրներ 60 ֆրանք:

Խմբագրութեան հասցէն՝ S. Vratzian, 13, Rue des Platanes, Plessis-Robinson, France (S.)— Ֆրանսայի ընդհանուր գործակալ՝ Լ. Գեւոնեան, 17, Rue Damesme, Paris (13):

Յաջորդ խնդրանք՝ փութացնել բաժանեգիրներու առաքումը, որով բաժանորդները աչակցած կը լինեն խմբագրութեան գործին:

Հայաստ ժամադրավայրը

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton: 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՏՈՒՑԷՔ ՓՏՏՈՒՆՑԷՔ Եւ ԴՆՈՒՑԷՔ

ՐԱՔԻ ՏԻԿԶ

ԿԱԶՄՈՒՐԻԶ ԱՆԱՐԱՏ ԱՐՔԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ ԱԽՈՐԺԱՐԵՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ քէֆի կուտայ:

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Լ. Ց. ՏԱԼԱԳԻՒԻԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏԷՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, Clamart (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԸՆԿԸՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Criqui

ՓԱՐԻԶ ԵՒ ԱՐուԱՐՁԱՒԱՅՐԵՐ

ՓՐՕՓԱԿԱՆՏԻ ՅԱՆՁՆԱԽՕՒՄԲԻ Նիստը տեղի պիտի ունենայ վաղը Հինգշաբթի Մարտ 28ին, երեկոյեան ժամը 8.30ին Au Clair de Lune սրճարանի վերնայարկը:

ՀԱՆԴԷՍ – ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. ԿՈՒՍԸՆՎԻԼԻ «ՏԱՒՐՈՍ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

ցեղի կ'ունենայ այս կիրակի, 31 մարտ ժամը 2.30ին

Abbeye'Hotel Ferme de Noues. Goussainville.

Կը ներկայացուի ՕՍԹԷԼՕԻ ՆԱԽԱՆՁԻ ՏԵՍԱՐԱՆԸ

եւ երկու փոքր զաւեշտներ

Բանախօսութիւն: Մուտք 5 ֆրանք:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ՖՐ. Կ. ՀԱՁԻ ՓԱՐԻԶԻ եւ ՔԱՇԱՆ-ՊԱՆՆԷՕՅԻ Մ.-ՃԻՒՂԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

7 Ապրիլ կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2.45ին

Պէօիկբաչեան սրահին մէջ, 26, Rue Troyon, Sèvres. (Métro. Pont de Sèvres)

ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ «ՋՒՕԿՕՆԴԱ»

(Տրամ 4 սրար Դարբիէլ տ'Անունցիօյի)

Կը մասնակցին.— Պարոններ. Գ. Ֆէրվիշեան, Ս. Թորոսեան, Ս. Շահլաեան, Տիկիններ. Լ. Պետրոսեան, Յ. Լաճիֆեան, Քնարիկ Մակդօնալդ, Օրիորդներ. Գանեմար, Ա. Գազազեան:

Տոմսերու դիները 10, 7 եւ 5 ֆրանք: Միջնարարներուն պիւֆէ:

ՅԱՌԱՋ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Պանեէօ – Քաշանի մէջ ՅԱՌԱՋ կը ծախուի, հանրակառքի կայարանին, պիւրօ թապայի մէջ, 160 Ave. Aristide Briand, Bagneux.

ՍԻՓԱՆի Երեկոյթ - Պարահանդէսը

Տեղի կ'ունենայ 28 Մարիլ կիրակի ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր

VICTOR HUGOի ճեղ սրահներուն մէջ

46, Rue St. Didier. Métro: Victor Hugo

ԳԱՁԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON

Le Gérant: H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13)

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ՍՏԻՊՈՂԱԲԱՐ ԾԱԽՈՒԻ Է

կօշկակարի խանութ մը քանուկ փողոցի վրայ, Ամսական վարձք 120 ֆր.: Դիմել 62, Rue Réunion, Paris (20).

«ՅԱՌԱՋ»ի ԹԵՐԹՕՆԸ (52)

ԽԱՉԱՊՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

Իջեւանը այնքան մօտ չէր, որպէս յետոյ, արեւը մանելուց յետոյ, հազիւ հասն, արեւը մանելուց յետոյ, հազիւ կարողացանք հասնել: Սայլակը պահեցինք ճանապարհի վրայ, քաւոր Պետրոսը ցած իջաւ, իսկ ինձ պատուիրեց մնալ ձիանների մօտ: Նա մտաւ իջեւանը, մի քանի րոպէից յետոյ վերադարձաւ, իւր հետ բերելով մի չիշ արաղ, հաց, պանիր եւ տասն հատ ձուկներ: Ուրիշ բան չէր գտել: Նոյն միջոցին իջեւանի ծառաներից մէկը բերեց եւ գարի ձիանների համար:

— Այստե՞ղ էք կամենում կերակուրել ձիանները, հարցրեց նա:

— Ոչ, մենք պէտք է չարունակենք ճանապարհը, ասաց քաւոր Պետրոսը:

Այդ բոլոր պաշարը մեզ հետ առնելով, սկսեցինք առաջ գնալ: Երեք վերստ աչափ հազիւ էինք հեռացել իջեւանից, երբ քաւոր Պետրոսը հրամայեց դուրս գալ մեծ ճանապարհից եւ չեղուել դէպի աջ:

— Հիմա կանգնեցրէք, ասաց նա:— Այստեղ կարող ենք համգստացել ձիանները, մենք եւս մի բան կ'ուտենք:

Բայց ինձ ուտելու ոչինչ չէր մնացել, որովհետեւ ես իմ բաժինը գալու ժամանակ ճանապարհին բոլորը կերել էի:

Մեզ պատած տեղը մի տափարակ դաշտ էր: Թէեւ չատ չէինք հեռացրել մեզ ճանապարհից, բայց այնքան տասիկ մուրճ էր, որանցորդները հազիւ կարող էին նշմարել մեզ: Երբ ձիանները տարին, կերան, փոքր ինչ հանգստացան, քաւոր Պետրոսը հրամայեց լծել: Ես ըրաղուեցայ ձիերը լծելով, իսկ քաւոր Պետրոսը այդ միջոցին փոխում էր իւր Թարքիի հագուստը: Երբ բոլորովին պատրաստ էինք, ասաց նա.

— Նսաիր, քչիր դէպի այդ կողմը:

— Այդ կողմով մենք դարձեալ կը վերադառնանք քաղաքը, նկատեցի ես:

— Ես էլ այդ եմ ուզում:

Մեծ պոյտ գործելով, դարաւոյի ճանապարհներով, մենք լուսարացին հազիւ կարողացանք հասնել քաղաքը: Մեր սայլակը կանգնեց քաղաքի մի հեռաւոր եւ խուլ անկիւնում գտնուած տան հանդէպ: Այդ տունը այն կառամատուռ բնակարաններից մէկն էր, որի դռները ցերեկով միշտ փակ եմ մնում, եւ գիշերները միայն մարդիկ այնտեղ ելումուտ են գործում: Այս տեղ քաւոր Պետրոսը վարձել էր մի փոքր մթին սենեակ, ուր հազիւ տեղաւորեցինք մեր իրեղէնները: Բաւական յոգնած էինք: Ես պառկեցի բակում, սայլակի վրայ, ձիանների մօտ, իսկ քաւոր Պետրոսը քնեց փոքրիկ սենեակում:

Հեռանալ մէկ քաղաքից, գնալ ձեւացնելով, եւ կրկին վերադառնալնոյն քաղաքը, — դա քաւոր Պետրոսի փախուստի եղանակներից մէկն էր: Դիցուք թէ սեղանաւորը հէնց նոյն օրը հասկանար իւր խաղուածում կատարուած դողութիւնը, բայց մինչեւ կը յայտնէր ոստիկանութեանը, մինչեւ նրանք կը սկսէին հետեւից մարդիկ կ'ուղարկէին, բաւական ժամանակ կ'անցնէր: Մարդիկը կը գային եւ մեզ ճանապարհի վրայ չէին գտնի, որովհետեւ մենք արդէն մի այլ ճանապարհով կը-կին վերադարձած կը լինէինք նոյն քաղաքը:

Ես զարթնեցայ այն ժամանակ, երբ արեւը մի ժամ առաջ ծագել էր եւ հնդկահաւերը բակում կանչում էին: Բայց այդ հնացած, խռնուտութիւնից բորբոսած եւ գերեզմանի պէս մթին տան մէջ դեռ մարդիկ չէին երեւում: Կարծես, դա ժանապխոով վարակուած այն տներից մէկը լինէր, ուր մարդիկ չեն համարձակւում բնակուել: Միայն ես նկատեցի քաւոր Պետրոսին, իւր սենեակի դրան առջեւ կանգնած, հեռուից ձեռքով կանչում էր ինձ:

— Իսկոյն թէյ կը տան, ասաց,— չուտով իմէր, որովհետեւ ուրիշ տեղ եմ ուզարկելու քեզ:

Ներս մտայ սենեակը, նստեցի նոյն անուշկի վրայ, որ ամբողջ երեք օր իմ գազանն էր եղած: Քանի րոպէից յետոյ, թէյի մատուցարանը ձեռքը, ներս մտաւ մի մանկահասակ, բայց աստիկ կեղտոտ հագուած կին: Նրա մի ժամանակ գեղեցիկ դէմքը այլանդակել էր կարմիր բծերով, որ երեւում էին երեսի վրայ:

— Դա ո՞վ է, զարմացաւ նա դէպի քաւոր Պետրոսը, մի առանձին ուշադրութեամբ իմ վրայ նայելով:

— Իմ որդին է, պատասխանեց քաւոր Պետրոսը:

— Այդպիսի սիրուն որդի ունէիր, եւ ինձանից թագցնո՞ւմ էիր, ախ, դու ծերուկ, անխիղճ ծերուկ, բացականչեց նա, եւ մօտեցաւ ինձ, սկսեց փայփայել իմ մազերը:

— Լիզա, թող տուր, լրբութեան ժամանակ չէ, դոչեց քաւոր Պետրոսը բարկութեամբ:

Լիզան ինձ բաց թողեց, բայց քաւոր Պետրոսին աւելի բարկացնելու համար ասաց:

— Հիմա կը գնամ քեզ համար սպիտակ հաց եւ կարագ կը բերեմ: Ես կարծում էի, որ միայն ծերուկն է այստեղ, այդ պատճառաւ թէյի հետ ոչինչ չբերեցի նախաճաշելու:

Նա չտապով դուրս վազեց սենեակից:

Լիզայի յարաբերութիւնները քաւոր Պետրոսի հետ բաւական ընտանեկան էին թւում ինձ: Երեւում էր, որ նրանք վաղուց ճանաչում էին միմեանց: Բայց քաւոր Պետրոսը այդ կարծիքը ցրուելու համար, ասաց ինձ որ նրա «վերնատունը փոքր ինչ դարտակ է»· այսինքն յիմար է, եւ այդ պատճառով իրան վայելուչ պահել չգիտէ:

Բայց Լիզան այնքան յիմար չէր երեւում, որպէս կամենում էր ցոյց տալ քաւոր Պետրոսը: Նա երեւում էր այնտեղի կիներից, որոնք վչացից եւ յուսահատութիւնից առնուած, աշխատում են իրանց սրտի ցաւերը թմրեցնել արաղի չոգիներով:

Երբ վերջացրի իմ նախաճաշիկը, քաւոր Պետրոսը ասաց·

— Դու ճանաչում ես հրեայ սեղանաւորի խանութը, կը գնաս նրա մերձակայքում կը պատահես եւ ինձ տեղեկութիւններ կը բերես:

Ես գնացի, քաւոր Պետրոսին թագտի մէջ թողնելով, ինչպէս նա առաջ ինձ թագտի մէջ էր պահում: Ոչ սեղանաւորը եւ ոչ մի այլ մարդ այդ քաղաքում ինձ չէր ճանաչում:

(Շար.)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զոսլաւիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
28
ՄԱՐՏ
JEUDI
28 Mars
1935

11ՐԴ ՏԱՐԻ - 11e Année N° 2765

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԼԱԲԻԻՐԻՆԹՈՍ

Դժուար է գտնել ուրիշ բառ, պատկերացնելու համար միջազգային կացութիւնը:

Նոր չէ որ կը տիրէ այս վիճակը, բայց երբեք այսքան բարդ, ծանրակշիռ եւ անել հանդամանք չէր ստացած: Իսկական լաբիւրինթոս:

Անչուշտ գլխաւոր եւ անմիջական պատճառը մարտ 16ի զերմանական որոշումն է,— վերահաստատում պարտաւորիչ զինուրութեան, հիմք ունենալով 36 զօրաբաժին (12 զօրաբանակ): Ուրիշ խօսքով, 540,000էն մինչեւ 600,000 զինուոր դէնքի տակ:

Առաջին անգամ չէ որ Գերմանիա այսպէս կամ այնպէս կը խախտէ Վերսայլի դաշնագրին տրամադրութիւնները: Բայց այս մէկը — պարտաւորիչ զինուորութեան վերահաստատումը — հիմէն կը սարսէ դաշնագիրը, միեւնոյն ատեն սրելով ուրիշներու ախորժակը:

Յաղթականները չատոնց համակերպած էին չարք մը յանձնառութենց զրժումներու:

Անոնց համար գաղտնիք չէր թէ Գերմանիա կամաց – կամաց, սակայն մեթոտիկ եւ յարատեւ գործունէութեամբ, ուշ – կամ նուի պիտի թօթափէ բոլոր կապանքներն ու նուաստացումները: Մանաւանդ այն օրէն ի վեր երբ քաչուեցաւ Ազգերու Դաշնակցութենէն եւ թէ զինաթափութեան խորհրդաժողովէն:

Այս գիտակցութեամբ էր որ, Լոնտոնի մէջ միտքերը կը պատրաստէին վերափոխելու Վերսայլի դաշնագրին ե. գլուխը (զին – ուորական տրամադրութիւնները):

Այս հարցը առանց վերապահութեան մէջտեղ դրուեցաւ անցեալ յունուարին, երբ Ֆրանսայի վարչապետն ու արտաքին նախարարը Լոնտոն կը հրաւիրուէին, Հռոմի ժողովէն յետոյ:

Առաջին անգամ «Թայմս»ն էր որ վարագոյրը կէս մը բացաւ, եւ երբ տհաճութիւն զգացին Փարիզի մէջ, փութաց դիտել տալ թէ բրիտանական կառավարութեան ծրագիրը չատ աւելի արմատական է...

Ցետոյ տեղի ունեցաւ Լոնտոնի խորհրդակցութիւնը, որ յանգեցաւ փետր. 3ի զեկոյցին:

Գործնական եզրակացութիւններ եւ որոշ յանձնառութիւններ չէր պարունակեր այդ զեկոյցը, այլ միայն ընդհանուր խօսքեր,— սկզբունքի համաձայնութիւն: Անոր իրական բովանդակութիւնն պիտի տար Գերմանիա, տրամադրելով իր անվերապահ գործակցութիւնը:

Զեկոյցը ստանալէ անմիջապէս վերջը, Հիթլէր պարագ սեպեց լուսաբանութիւններ խնդրել, անմիջապէս ընդունելով միայն օդանաւային գործակցութիւնը:

Ճարպիկ ռազմավարութիւն մըն էր այս, արժեցնելու համար Գերմանիոյ ուրիշ մէկ հիմնական պահանջը,— օդային տորմիղ:

Պերլինի մէջ բացորոշապէս կ'ըսէին.— Քանի որ մեր աշակցութիւնը կը պահանջէք օդանաւային գործակցութեան համար, տրամաբանօրէն կը հետեւի թէ մենք ալ օդային տորմիղ ունենալու ենք:

Երկար չտեւեց այս տրամաբանութենէն մինչեւ անոր իրականացումը,— խօսքէն գործը:

Մարտ 13ին, երբ գերմանական կառավարութիւնը կը նշանակէր Անգլիոյ ներկայացուցիչներուն այցելութեան թուականը (մարտ 25–26), միեւնոյն ատեն արտաքին նախարարութեան պաշտօնաթերթը կը ծանուցանէր թէ Գերմանիա ռմբաձիգ – ռազմական օդանաւերու կազմակերպութիւն մը հաստատած է:

Այս պաշտօնական յայտարարութենէն յետոյ էր որ մարդիկ հասկցան թէ Հիթլէր ինչու խնդրած էր յետաձգել Սբը Ձօն Սայմընի այցելութիւնը:

Ուրեմն, Գերմանիա կ'ուզէր կատարուած իրողութեան մը առջեւ դնել Անգլիոյ ներկայացուցիչները, միշտ պնդելով իրա – ւունքներու հաւասարութեան վրայ, եւ անդադար բողոքելով յաղթականներու սպառազինութենանց յաւելման դէմ:

Հաւասարի՝ նոյն մեթոտիկ ծրագրին, Հիթլէր երկրորդ եւ չատ աւելի ծանրակշիռ անակնկալի մը առջեւ դրաւ դաշնակիցները, վերահաստատելով պարտաւորիչ զինուորութիւնը:

Այս որոշումը կը տրուէր ճիշդ քսանեչորս ժամ վերջը այն օ– րէնքէն, որ ստեղծանարար մէկկուկէս, յետոյ երկու տարուան կը բարձրացնէր Ֆրանսայի զինուորութեան չրջանը, դոցելու համար «նահանջ» տարիներու բացը: (15 մարտ):

Մէկ խօսքով, Գերմանիա կը հետեւէր ակն ընդ ականի քաղաքականութեան, իր կարգին հոլովելով միւսներուն բանաձեւը,— խաղաղութիւն եւ ապահովութիւն:

Այս չղագրգիռ մթնոլորտին մէջ էր որ տեղի ունեցաւ Պերլինի այցելութիւնը:

Անգլիոյ ներկայացուցիչները իրենք ալ հաւատք չունենալով իրենց առաքելութեան մասին, սկիզբէն մինչեւ վերջը յայտարարեցին թէ այցելութիւնը ունի միայն «տեղեկատու հանդամանք»: Պիտի լսէին Գերմանիոյ տեսակէտները, եւ իրենց կարգին լուսաբանութիւններ պիտի ճարէին:

Այդպէս ալ եղաւ: Գոնէ պաշտօնական զեկոյցները ուրիշ բան չեն ըսեր:

Մնացեալը — բուն կացութիւնը— պիտի պարզուի, երբ Անգլիոյ ներկայացուցիչը վերադառնայ Մոսկուայէն, հանդիպելով նաեւ Վարշաւա եւ Փրակա, եւ երբ գումարուի Սթրէզայի խորհրդաժողովը, մասնակցութեամբ Մեծն Բրիտանիոյ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ արտաքին նախարարներուն (11 ապրիլ):

Այս առթիւ անհրաժեշտ է յիշել նաեւ ուրիշ պերճախօս պատգամ մը,— երեք յաղթական պետութիւնները ոչ միայն զատ – զատ բողոքեցին Գերմանիոյ պարտաւորիչ զինուորութեան դէմ, այլ եւ բոլորովին տարբեր բաներ ըսին:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԵՐԼԻՆԻ ՀՕԳԵՇԱՀ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՈՉ ՄԷԿ ՀԻՄՆԱՒԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Գերմանիա կը ծանրանայ կարմիր վտանգին դէմ

ՍԸՐ Ձ. ՍԱՅՄԸՆ ԴԱՐՁԱԻ ԼՈՆՏՈՆ, ԻՐ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆԸ ԳՆԱՑ ՄՈՍԿՈՒԱ

Երեքշաբթի օր վերջացան Պերլինի խօսակցութիւնները, տեւելով ճիշդ երկու օր: Սբը Ձօն Սայմըն անմիջապէս Լոնտոն վերադարձաւ օդանաւով, իսկ իր խորհրդականը, Իդըն, գնաց Մոսկուա: Վերադարձին պիտի հանդիպի նաեւ Վարշաւա եւ Փրակա:

Դիւանագէտները ամուր փակած են իրենց բերանները, սակայն կարելի չէ եղած պարակել ակներեւ իրողութիւն մը:— Ցուսախաբութիւն: Այս կը հաստատէ ոչ միայն մամուլի լեզուն, այլեւ Սբը Ձօն Սայմընի համառօտ զեկոյցը, որ հրատարակուեցաւ մարտ 26ին: Զեկոյցը կ'ըսէ.— « Վերջին երկու օրերու անգլօ-գերման խօսակցութիւնները վերջացան այս գիշեր: Խօսակցութեան նիւթերն էին այն խնդիրները որ կը գտնուին Լոնտոնի փետրուար 3 թուակիր զեկոյցին մէջ: Խօսակցութիւնները տեղի ունեցան ամէնէն սրտագաց եւ բարեկամական ոգիով, եւ արդիւնքը եղաւ կատարեալ պարզաբանում գտնգան տեսակէտներու: Հաստատուեցաւ թէ երկու կառավարութենանց նպատակն է ապահովել եւ ամրապնդել խաղաղութիւնը, դիւրացնելով միջազգային զոր – ծակցութիւնը: Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ նախարարները համոզուած են կատարուած ուղղակի բանակցութենանց օգտակարութեան »:

Լոնտոն, Փարիզ եւ Հռոմ հասած կիսապաշտօնական հեռագիրները կը հաստատեն թէ կարելի չէ եղած աւելի մօտեցնել Գերմանիոյ եւ Անգլիոյ հիմնական տեսակէտները: Մանաւանդ յուսախաբութեան մատնուած են Լոնտոնի պաշտօնական շրջանակները, իսկ Փարիզի մասին աւելորդ է խօսիլ: Սայմըն լաւատես կ'երեւայ պարզապէս անոր համար որ գլխաւոր նպատակն էր տեղեկութիւններ քաղել եւ լուսաբանութիւններ տալ: Այդ պաշտօնը լիովին կատարուած է, եւ մնացեալը պիտի քննուի Սթրէզայի խորհրդաժողովին մէջ (11 ապրիլ):

Իրագեկ աղբիւրէ կրկին կը հաւաստուի թէ Գերմանիա 1. հակառակ է արեւելեան դաշինքին.— 2.— Հակառակ է դանուբեան դաշինքին (այնպէս ինչպէս ձեւակերպուեցաւ Հռոմի մէջ).— 3. Անհրաժեշտ կը գտնէ զօրաւոր բանակ մը պահել, « ռուսական վտանգին դէմ »:

Հիթլէր մասնաւորապէս ծանրացած է այս վտանգին վրայ, խտացնելով գոյները եւ չէշտելով թէ արեւմտեան Եւրոպայի պետութիւնները պէտք է միացեալ ճակատ կազմեն, խորհրդային իշխանութեան դէմ: Բացատրած է թէ Գերմանիա չի կրնար կրճատել իր զինուորական ուժերը, մինչեւ որ խորհրդային իշխանութիւնը չկրճատէ: Վերջապէս պնդած է թէ Գերմանիա չի կրնար սահմանափակել իր սպառազինութիւնները, մինչեւ որ միւս պետութիւնները ալ նոյն միջոցին չդիմեն: Գերմանիա պատրաստ է մասնակցելու զինադա – դութեան որ եւ է պայմանագրի, բացատրեց հաւասարութեան հիման վրայ:

Այս բոլոր իրողութենանց մէջ, ուշագրաւ է այն պարագան որ գերմանական մամուլը որոշ լաւատեսութիւն կը ցուցնէ:

Ինչպէս ըսինք, ընդհանուր յոռետեսութիւն կը տիրէ Լոնտոնի եւ Փարիզի մէջ: « Մորնինկ Փոսթ » դիտել կուտայ.— « Ուշագրաւ է հրատարակուած զեկոյցներուն պաղութիւնը: Արդարեւ, անոնք ուրիշ բան չեն պարունակեր եթէ ոչ տափակ, հասարակ բաղձանք մը խաղաղութիւնը պահպանելու: Իսկ ինչ որ բոլորովին կը պակսի, այն է որ չկայ որ եւ է ապացոյց տեսակէտներու միութեան՝ այդ նպատակին հասնելու միջոցներու մասին »: Այժմ կը սպասուի Մոսկուայի այցելութեան արդիւնքին, վերջնական եզրակացութեան մը յանգելու համար:

ՈՒՐԻՇ Ի՛ՆՉ ԽՕՍԱԾ Է ՀԻԹԼԷՐ

Իրագեկ աղբիւրէ կը հաւաստուի թէ Հիթլէր Անգլիոյ ներկայացուցիչներուն ուշադրութեան յանձնած է հետեւեալ խնդիրները.—

1. Գերմանիա չպիտի պնդէ նաւային սպառազինութեան վրայ: Եթէ 400,000 թոն կ'առաջարկէ գերմանական տորմիղին համար, վերջնական չէ այս թիւը եւ կրնայ հիմ ծառայել բանակցութենանց:

2. Գերմանիա աւելի քան կուսակից է օդանաւային պայմանագրի, այնպէս ինչպէս նախատեսուած է փետրուար 3ի զեկոյցով:

3. Այս պայմաններուն մէջ, Գերմանիա հարկադրուած է պնդել ցամաքային սպառազինութենանց վրայ, իրրեւ սկզբունք ունենալով իրաւունքներու հաւասարութիւնը:

Կարգ մը հարցերու մասին թիւրմացութիւններ ծագած ըլլալով, Սբը Ձօն Սայմըն խնդրած է գրաւոր ներկայացնել Գերմանիոյ տեսակէտները: Հիթլէր անմիջապէս գրի առած է իր յայտարարութիւնները: Խօսուածին եւ գրուածին եզրակացութիւնը մէկ է.— Գերմանիա կ'ընդունի ամբողջական զինադադարութիւնը, եթէ միւսներն ալ ընդունին: Գերմանիա պիտի զօրացնէ իր բանակը, թէ նոյնիսկ մէկ պետութիւն այդ միջոցին դիմէ: Ամէն պարագայի մէջ, կարելի է բանակցիլ գերմանական բանակին զինուորներու թիւի մասին, իրրեւ հիմք ընդունելով 36 զօրաբաժինը (12 զօրաբանակ):

Եթէ Գերմանիա կը մերժէ որ եւ է գործակցութիւն Ա. Միութեան հետ, պատճառը այն է որ անոր քաղաքականութիւնը եւ սպառազինութիւնները իրեն դէմ ուղղուած կը նկատէ: Հիթլէրի կարծիքով, փոքր Համաձայնութիւնն ալ չարունակութիւնն է Ա. Միութեան, միեւնոյն քաղաքականութեան: Գերմանիա մասնաւորապէս կը կասկածի թէ զինուորական գաղտնի դաշնագիր մը կնքուած է Ա. Միութեան եւ Չեխոսլովաքիոյ միջեւ, որպէսզի այս վերջինն երկիրը յատաջապահ ամրոց մը կազմէ Մոսկուայի համար, գերմանական սահմանին վրայ: Պատասխանելով Սբը Ձօն Սայմընի մէկ հարցումին, Հիթլէր ըսած է թէ Գերմանիա միտք չունի պատերազմ հռչակելու Ա. Միութեան դէմ, բայց այս վերջին պետութեան քաղաքականութիւնը կը հարկադրէ վերապահ ըլլալ ապագայի մասին:

Գերմանիա սկզբունքով հակառակ չէ դանուբեան դաշինքին, պայմանաւ որ բացորոշապէս ճշդուի « Աւստրիոյ ներքին գործերուն չխառնուելու » պարագան:

Գերմանիա մասնաւոր առարկութիւն մը չունի նաեւ Ազգերու Դաշնակցու–

(Լրացրու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀՐԱՇԵՒՆԵՐԸ ՏԵՍԱԿ ՏԵՍԱԿ ԵՆ

Հայեր կան, որ կը նախանձին մեր վրայ,— Փարիզ կը բնակինք, Լոյս – Քաղաքին մէջ, հետեւաբար լոյս հագած ենք նանսէնեան սաներս, լոյսերու մէջ կը շողայ մեր գլուխը, ու լոյսը կը ճառագայթէ միջեւ մեր գանկին մէջ:

Այդպէս կ'երեւակայեն անոնք որ կը բնակին Ցունաստանի եւ Սուրիոյ գաղթականութիւններուն մէջ:

Մեր խելքը լո՞յս կուտայ Փարիզէն միջեւ Իրան ու Կովկաս:

Եթէ գիտնայի՛ր թէ ի՛նչ մութ գլուխներ կան այստեղ: Դասական հայերէնի բառարանը անզօր է պատկերացնելու այժմ մթութիւնը իր բոլոր բառամթերքով,— աղջամղջին, խաւարտչին:

Երեւակայեցէք, այս մարդիկն էին, որ հրապարակ նետեցին «զանգուածային հպատակութիւն » կոչուած... հաւկիթը:

Վերջին տասը տարիներու ընթացքին նման հաւկիթ ածած չէին այս մարդիկը,— յառաջդիմութիւն է, չէ՞: Պիտի թելադրէի որ, իրրեւ պատմական երեւոյթ, երեւանի թանգարանը դրուէր, — «նիւթեր պատմութեան համար» վերնագիրով:

Այդ ածած հաւերէն մին էր, խմբագրի փետուրով, որ վերջերս արտասպեց ՅԱՌԱՋի մէկ խմբագրականը՝ շահատակութեան մը մասին, որուն հեղինակը յետոյ յանկարծ պաշտպանութիւն գտաւ... ինչ ինչ պատճառներով, այնքան որ ածած հաւը, հի – մա, շարունակելով իր «կըտ – կըտ – կըտակ»ը, թէ Հայաստանի ներգաղթը կը խարոզէ եւ թէ ... զանգուածային հպատակութիւն, միաժամանակ: Ես վստահ եմ որ, իրրեւ հին «յեղափո – խական », կրնայ միաժամանակ ծը – րագիր մը ներկայացնել Հայաստան մը հիմնելու մասին... Ափրիկէի մէջ:

Ջըլլալի՞ք բան է:

« Հրաշէքի դարը անցած չէ», կը կըտ – կըտայ մեր ածան հաւը:

Եւ իրրեւ իրականութիւն կը գրէ հետեւեալը.

« Իտալական թերակղզիին որ եւ է մէկ անկիւնէն երբ ելեկտրական կո – ճակի մը հպումով կրնաք լուսա – վառել՝ ծովերով ու լեռներով բաժնուած հազարաւոր մղոն – ներ հեռու գտնուող Աւստրալիոյ որ եւ է թատերասրահը, չէ՞ք կարծեր թէ հրաշագործութիւն մըն է այս »:

Մենք տակաւին լուր չունինք թէ Իտալական թերակղզիին մէկ անկիւնը գետեղուած ելեկտրական կոճակով կարելի է լուսավառել Աւստրալիոյ թատերասրահները: Որպէսզի հաւա – տանիք ատոր, կը փափաքինք որ փորձը կատարուի նախ, հոս, Փարիզի մէջ.— երբ ես սեղեակիս ելեկտրական լոյսի կոճակը դարձնեմ, լոյս կը ծագի՞ արդեօք վարագոյրի ուղեղին մէջ: Եթէ կը ծագի, կը հաւատամ այդ հրաշքին:

Հրաշքի չհաւատացողներէն չեմ,— օրինակ, անցեալ կիրակի հրաշք մը տեսայ:

Մարդ մը, Սէն – Միշէլի պողոտա – յին ծայրը, մէկ ֆրանք որ տայիր, թռչուն մը կը մորթէր աչքիդ առջեւ, գլուխը կը կտրէր, յետոյ սակայն կը տեսնէիր որ ... թռչունը կը թռչէր: Այս հրաշքը կը կատարուէր մէկ ֆրանքով: Մեր ածան հաւին հրաշքները ֆրանի՞ ֆրանքնոց են արդեօք:

ԱՐԱՋ

ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ ՆՈՐՈԳՈՒՄԸ — ՆՈՐ ՇԱՐՔ I. J. K. L.

Աշխատանքի նախարարութիւնը հետեւեալ զեկոյցը հրատարակեց.—

Այն օտար աշխատաւորները որոնց ինքնութեան թուղթերու պայմանա – ժամը լրացած է 1934 դեկտեմբեր 31ին կամ աւելի առաջ եւ որոնց անունը կը սկսի **I. J. K. L.** տառերով, պէտք է անոնց նորոգումը խնդրեն երկուշաբթի, 1 ապրիլէն մինչեւ շաբաթ, 6 ապրիլ, դիմելով **391, Rue de Vaugirard** (Փարիզ բնակողներուն համար) եւ **7, Rue de Jouy** (արուարձաններու համար):

Գրասենեակները բաց պիտի ըլլան անընդհատ, ժամը 8էն 14·45:

Նախապէս կանչուած օտարականները.— **A. B. C. D. E. F. G.** եւ **H**· որոնք իրենց թուղթերը չեն յանձնած տակաւին, պէտք է ներկայանան իրենց առաջին այցելութեան առթիւ նշանակուած օրերը, ծանօթ գրասենեակները: Այն օտարականները որոնց մականունները կը սկսին **I. J. K. L.** տառերով եւ որոնք չեն ներկայանար նշանակուած թուականներուն (ապրիլ 1 — 6), իրենին կը կորսնցնեն իրենց աշխատանքի արտօնութեան իրաւունքը:

Այս առթիւ կը յիշեցնենք թէ դիմում կատարուած ատեն անհրաժեշտ է ներկայացնել հետեւեալ թուղթերը.—

1· Աշխատանքի վկայագիր, գործատիրոջ ստորագրութեամբ եւ վաւերացուած ոստիկանական տեսուչին կամ քաղաքապետին կողմէ: Եթէ կարելի է, լաւ կ'ըլլայ յիշել միեւնոյն հաստատութեան մէջ աշխատած ժամանակաշրջանը: **2**· Քաղուած մը օտարականներու արձանագրութեան տոմարէն·**3**·Անցագիրը.— **4**· Ապացուցանելու համար թէ Ֆրանսա բնակած է անընդհատ, կարելի է ներկայացնել բնակարանի վարձքի, ջուրի, կազի, ելեկտրականութեան ընկալագիրները, տղոց դպրոցական վկայականները, տուրքի թուղթերը, բնակութեան վկայագիր՝ վաւերացուած տանտիրոջ, շէնքի գործակատարին (ժէռան) կամ դռնապանին կողմէ·— **5**· Աշխատանքի վկայագիր՝ առնուազն երեք ամսուան եւ առառաւելն մէկ տարուան համար·— **Ա**· Գործազուրկները այս թուղթերէն զատ պէտք է ներկայացնեն նաեւ գործազրկութեան տոմսը (եւ ոչ թէ գործազուրկներու կոմիտէի մը թուղթը)·— **7**· Մանր արհեստաւորներու եւ մանր առեւտրականներու համար, անհրաժեշտ է ներկայացնել նաեւ փաստաթուղթեր որ հաստատեն տուրքերու կանոնաւոր վճարումը, ինչպէս եւ արձանագրութիւնը առեւտրական տոմարի մէջ (**Régistre du Commerce**).

— . —

ՆԵՐԱԿՈՑԸ ՄԻԱՋԱՁՆՈՒԹԵԱՄԲ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒՑ Հռոմի համաձայնութիւնները, որոնք արդէն հաստատուած էին երեսփ· ժողովին կողմէ: Այս առթիւ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ Պ· Լավալ, արտաքին նախարարը, շեշտելով.— «Այն պահուն երբ Գերմանիա կը բռնադատէ վերսայլի դաշնագիրը, կազդուրիչ է դիտել որ Իտալիոյ պէս մեծ ազգ մը ամրապէս ուժ կուտայ միջազգային խաղաղութեան համար մեր թափած ճիգերուն: Մինչ Անգլիոյ նախարարները Պերլինի մէջ կը խօսակցին Հիթլէրի հետ, կ'ուզէի կրկնել թէ Գերմանիա իրեն է մեղաւորը, եթէ միջազգային խաղաղութեան դաշինքներ կը կնքուին առանց իր մասնակցութեան: Պերլինի այցելութենէն յետոյ, խօսակցութիւնները պիտի վերսկսին Սթրէզայի մէջ: Ֆրանսայի դիրքը չպիտի փոխուի »:

ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐՆԵՐԸ (արքիզան) վերջին օրէնքով մը կ'ենթարկուէին գործառնութեանց (չիֆոր ա'ֆիչը) տուրքին: Երեսփ· ժողովը առջի օր ջնջեց այս տրամադրութիւնը եւ որոշեց որ արհեստաւորները այս տուրքէն զերծ մնան իրենց ձեռքովը շինուած նիւթերու համար:

ՍՈՒՐԻՈՑ ՄԱՐԶՊԱՆԸ Ենկիւրի հասաւ մարտ 26ին եւ ընդունուեցաւ մեծ պատիւներով: Ամբողջ բաղաքը դրօշազարդուած էր: Մարզպանը կառավարութեան հիւրը պիտի ըլլայ իր բնակութեան միջոցին:

ՊԵԼՃԻԱԿԱՆ ԴՐԱՄԸ (պէլկա) անընդհատ կ'իյնայ, մեծ մտահոգութիւն պատճառելով: Քանի մը օր առաջ 3·55 էր, իսկ այժմ 3էն ալ վար:

ՀՈՒՅՍ ՍՈՒՐԲ ԱՐԱԿԱՆ ՅԵՑ

— Դուք, ձեղքա՛յր ...

— Ծոցի՛ դ եր Պարե՛ տ Նբ՛ ե՛ ե՛ ի ի՛ ր ...

Ս ա ր ա ս ա տ ի ա ն ց ի ն ո վ ն ի ս տ ա ն ո ւ մ

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՇԻՐԱԶԻՆԻ ՀՈԳԵՎՈՐ ԱՐՎԵՍՏԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

«»»

Լսում — Երէկ հրատարակուեցաւ 23 թուագիր ցուցակով հինգհարիւր տարի առաջուան հայ գրականութեան, իր տեսակին մէջ առաջին հրատարակութիւնը։ Ցուցակը կազմած է Հայկական Գրականութեան Պատմութեան Ուսումնասիրութեան Ընկերութեան Գրադարանի վարիչ Հ. Ալիշանի։ Ցուցակին մէջ մտած են ոչ միայն հայերէն, այլ նաեւ օտար լեզուներով հրատարակուած գրքեր, որոնք կը վերաբերին հայ գրականութեան։ Ցուցակին մէջ մտած են նաեւ հայերէն ձեռագրեր, որոնք կը գտնուին Վենետիկի, Վիեննայի, Փարիզի, Լոնտոնի, Երուսաղէմի, Կ. Պոլսոյ եւ այլ գրադարաններու մէջ

թեան դէմ, բայց կը կարծէ թէ այդ հաստատութիւնը չեղած է իր խոչընդոտը։ Օրինակ, 1924ին Ազգերու Դաշնակցութիւնը յանձն առած էր յարդել տալ Մէ – մէլի համար հաստատուած կարգ ու սարքը, ապահովելու համար 100,000 Գեր – մանացիներու իրաւունքները, բայց չկրցաւ, եւ ճիշդ այս միջոցին չորս Գեր – մանացիներ մահուան դատապարտուած են Լիթուանիոյ մէջ։

Ինչ կը վերաբերի նաւատորմի եւ զաղթավայրերու հարցին, Գերմանիա առ այժմ չի պնդեր այդ հարցերուն վրայ, նիւթական պատճառներով, բայց ապագային կը վերապահէ իր իրաւունքները։

Մէկ խօսքով, Պերլինի խօսակցութիւնները ոչ մէկ հիմնական բարեփո – խում յառաջ բերած են կացութեան մէջ։

Թուրքիա կ'ուզէ օգտուիլ առիթէն

Պոլսէն կը հեռագրեն մարտ 25 թուականով.— *Թուրքիոյ մէջ մեծ հան – դարտութեամբ ընդունուեցաւ Գերմանիոյ պարտաւորիչ զինուորութեան վե – րահաստատման լուրը։ Որ եւ է նշան չկայ թէ այդ հանդարտութիւնը խորա – պէս պիտի խանգարուի, եթէ Պուլկարիան ալ նոյն միջոցին դիմէ։ Թուրքիա սկզբունքով հակառակ է դաշնագիրներու վերաքննութեան, բայց, հողային սահմաններու դոյութիւնին պահպանումը պահանջելով հանդերձ, կը կարծէ թէ անդորձադրելի է դաշնագիրներու զինուորական տրամադրութենէն մշ – տնջենական պահպանումը։ Այս տեսակէտին բնական հետեւանքն է արեւելեան Թրակիոյ պահակազօրքին զօրացումը։ Ակնէ զատ, Թուրքիա առաջինն ըլլա – լով պատերազմէն վերջը պարտադրուած դաշնագիրը անտեսող (Սեվր), ան – յարմար վիճակի մէջ է այսօր, քննադատելու կամ ընդդիմանալու համար, երբ նախկին դաշնակից մըն ալ նոյն ճամբուն կը հետեւի։ Հետեւաբար կը կարծուի թէ պալքանեան համաձայնութեան մէջ Թուրքիա չափազանց դիրք մը պիտի բռնէ այս հարցին առթիւ։ Միեւնոյն ատեն, եթէ դաշնագրի զինուորական տրամա – դրութիւնները ընդհանրապէս պիտի անտեսուին, Թուրքիա անկասկած պիտի փորձուի կրկին արծարծել Նեղուցներու ապառազինութեանց խնդիրը, զոր մէկդի դրած էր անցեալ տարի, դլխաւորապէս նկատի առնելով Անգլիոյ հան – դային կարծիքը, եւ պիտի ջանայ ջնջել տալ Լոզանի դաշնագրին զինուորական տրամադրութիւնները, որոնք կ'արգիլեն Տարտանէլի ափերուն տեւական ամ – րացումը։*

*** *Այս միջոցին խորհրդակցութիւններ կը կատարուին Պելկրատի մէջ, Փոքր Համաձայնութեան ներկայացուցիչներուն միջեւ։ Հեռագիրները կ'ըսեն թէ այդ խորհրդակցութեանց մէջ որոշուած է վճռապէս ընդդիմանալ Սէն Ժէրմէնի (Աւստրիա), Թրիանոնի (Հունգարիա) եւ Նէօյի (Պուլկարիա) դաշ – նագրիներուն՝ զինուորական տրամադրութեանց բռնաբարման։ Ուրիշ լուրի մը համաձայն աչք պիտի դոցեն Աւստրիոյ համար, նկատի առնելով գերման – նական վտանգը։ Այսպէս, պիտի արտօնեն որ աւելցնէ իր բանակը, բայց մի – այն չափակից պետութեանց հաւանութեամբ եւ իբրեւ դրուագութիւն գերման – նական վտանգին դէմ։*

Մօտերս Պելկրատ կը սպասուի Թէվֆիք Արաս, Թուրքիոյ արտաքին գոր – ծակալը, որ միեւնոյն ատեն նախագահն է Ազգերու Դաշնակցութեան խոր – հուրդին։ Երկու օր մնալէ յետոյ, Թ. Արաս ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Փրնեւ, ուր ապրիլ 15ին պիտի գումարուի Ա. Դ. խորհուրդը։

Ճափոնի վերջնապէս խաչուելը Ազգերու Դաշնակցութեանէն

Հրաժարման համար սահմանուած օրինական պայմանաժամը, երկու տա – րին լրացած ըլլալով, Ճափոն մարտ 27ին (երէկ) վերջնապէս քաշուեցաւ Ազ – գերու Դաշնակցութենէն։ Ուրեմն, Մայր. Արեւելքի մեծագոյն կայսրութիւնը այլեւս ոչ իրաւական կապ ունի Ազգերու Դաշնակցութեան հետ, ոչ ալ որ եւ է պարտականութիւն անոր հանդէպ։ Միայն պիտի մնանակցի Աշխատանքի Գրասենեակին։ Այս երրորդ պետութիւնն է որ կը հրաժարի, երկու տարի ա – ռաջ ազդարարելով։ Միւս երկու պետութիւնները են Գոսթա – Ռիքա եւ Պրա – զիլիա։ Նախապէս Մէքսիքա եւ Սպանիա եւս հրաժարած էին, բայց յետոյ եա տուին։ Իսկ Փարակուէյ եւ Գերմանիա անդամ կը համարուին, մինչեւ որ լրա – ցնեն երկու տարին։

Ճափոնի վերջնական հրաժարումը ընդհանուր ցաւ պատճառեց Ժընեւի մէջ, որովհետեւ վերջին 15 տարիներու ընթացքին այդ մեծ պետութիւնը ար – դիւնաւորապէս մասնակցած էր Ազգժողովի բոլոր աշխատանքներուն։ Քաշ – ուելով հանդերձ, ճափոնական կառավարութիւնը յայտարարեց թէ չպիտի դլանայ իր գործակցութիւնը միջազգային քաղաքականութեան մէջ։

Հում նիւթերու արտածումը արգիլուած

Վերջերս լուր տարածուած էր թէ Գերմանիա մեծ քանակութեամբ հում նիւթեր կը գնէ Ֆրանսայի մէջ, սպառազինութեանց եւ պայթուցիկներու շի – նութեան համար։ Այս տեղեկութեան վրայ, կառավարութիւնը առջի օր հրա – մանագրով մը արգիլեց շարք մը հում նիւթերու արտածումը։ Պաշտօնական դեկոյցը, որ հրատարակուեցաւ նախարարական խորհուրդէն վերջը, պարզա – պէս կ'ըսէ թէ ժողովը հաստատեց առեւտրական նախարարութեան մէկ հրա – մանագիրը, որ «ուժամապէս կ'արգիլէ արտածումը կարգ մը հում նիւթերու որոնք կապ ունին ազգային պաշտպանութեան հետ»։ Այս առթիւ կազմուած է արգիլուած նիւթերուն ցանկը, որ կը պարունակէ հրացանի փայտ, բամպակի մնացորդներ, «մանկնիսիսմ», ալքօլ եւայլն։

2,475,800 ՖՐԱՆՔԻ ծախուեցաւ հանգուցեալ նախարար Լուի Պառթուի մատենադարանին մէկ մասը։ Աճուրդը կը շարունակուի տակաւին։

Ապրիլ 24ի ագահանդէսը Մարսէյլի մէջ

ՊԻՏԻ ՏՕՆՈՒԻ ԱՊՐԻԼ 22ԻՆ, ԺԱՄԸ 3ԻՆ,

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Ջ. Ո. ՄԻՈՒՐԹԵԱՆ

ՀՐԱԺԵՇՏԻ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

Ընկերարհամակրական հրաժեշտի հաւաքոյթ *Սիփանի* դեկավար՝ Պ. ՍԱՓՕ ՅԱԿՈՒԲԵԱՆի մեկնումի առթիւ այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, 31, Rue de Seize, մէթրօ՝ Օտէօն։

Կը հրաւիրուին *Սիփանի* եւ Պ. ՍԱՓՕի բարեկամները։

ԱԶԴԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷ կը խնդրուի նկատի առնել, փարիզ եւ Արուարձաններու, Հ. Մ. Ը. Մ.ի ցկաուտներու ուարեկան հանդէսը, 12 Մայիս, կիրակի, կէս օրէ վերջ Petit Journalի սրահին մէջ։

Մանրամասնութիւնները առաջին։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՄՈՒԻՆԻ

16, Rue de Vaugirard, PARIS (6e) ՄԷթրօ՝ ՕՏԷՕՆ կամ ՍԷՆ ՄԻՇԵԼ

ՀԵՌԱՁԱՅՆ՝ ODÉON 76–22

Կ'ընդունի ժամը 9 – 12 եւ 2 – 8, իսկ կիրակի միայն կէս օր

Etude de Me BERNARD WAHL

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

159, Rue Lafayette Tél. Nord 68 - 02

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական իրդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հիշատակարան դատարան – ներու առջեւ, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները։

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19։ Նաեւ ժամադրութեամբ

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ընկեր Գարեգին Հայցագործեան եւ ընկեր Գեղեցիկ Յովհաննէսեան իրենց ցաւակցութիւնները կը յայտնեն ընկ. Մանուէլ Մարութեանի՝ իր կնոջ դառնակսկիծ մահուան առթիւ։

Փարիզ, 26, մարտ 1935

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԱԶԳ. ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

Թեմիս հայ գործատէրերու, խա – նութպաններու եւ գործատուներու ուշադրութեան կը յայտնենք Assu - rance Socialeի պարտականութեանց ճշդիւ եւ տառացի գործադրութիւնը։ Պարտք սեպեցինք այս պարագան յի – շեցնել մեր հայրենակիցներուն կան – խելու համար ամէն թիւրիմացութիւն որոնք կրնան նկատուիլ գանցառու – թիւն օրէնքին այս առթիւ գծած տրա – մադրութեանց։

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆի Ս. Թաղէոս Մատրան Թաղական խորհուրդը կը ծանուցանէ թէ իր Թաղի բնակիչներէն պրուսացի Պ. Ղազարոս Գօլճեան մօտ մէկ ամիսէ ի վեր անկողին ին – կած ըլլալով կը գտնուի ծայրայեղ թշուառութեան մէջ իր երեք զաւակ – ներով։

Սրտցաւ հայրենակիցներէ կը խնդ – րուի իրենց նիւթական օժանդակու – թիւնը փոխադրել Թաղական խորհուր – դիս հասցէին, Chapelle Arménienne, Campagne Perrier, St. Antoine, Marseille.

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր ա – ռաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի մեծ վաճառանիշը կը ներկայացնէ։

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է *Թորու – մով*, բնական անիսոնի խառնուրդով, եւ խտացող ջիւթով, երաշխաւորուած է քիմիա – կան ամէն բաղադրութիւնէ զերծ ըլլալը։

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին Մեծաքանակ գնումներու համար։

Արտօնատէր

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

48, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

նաեւ DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիմոնի եւ Ընդեղէններու ներկայացուցիչ՝

D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ Ընդեղէններու գործակալ՝

M.M.H. Khatchadourian et Danielian

24, rue Assalit. Nice (A. M.)

Ազգային Վիճակախաղարկութեան պարգեւները

Երեքշաբթի օր տեղի ունեցաւ ազգ. պարգեւախաղին 1935ի երրորդ վի – ճակահանութիւնը։

2,500,000 ֆրանկի մեծ պարգեւը շահեցաւ 142·733 թիւը։

Հետեւեալ հինգ թիւերէն իւրաքանչիւրը շահեցաւ մէկ միլիոն ֆրանկ.— 303·442, 532·205, 342·297, 067·445, 391·002։

Հետեւեալ հինգ թիւերէն իւրաքանչիւրը շահեցաւ 500,000 ֆրանկ. — 809·833, 968·496, 323·699, 951·986, 520·249։

6,577 վերջացող թիւերը շահեցան 100,000 ֆրանկ։

6,082 վերջացող թիւերը շահեցան 50,000 ֆրանկ։

2,705 վերջացող թիւերը շահեցան 25,000 ֆրանկ։

7,445 վերջացող թիւերը շահեցան 25,0000 ֆրանկ։

789 վերջացող թիւերը շահեցան 10,000 ֆրանկ։

78 վերջացող թիւերը շահեցան 1000 ֆրանկ։

4 վերջացող թիւերը շահեցան 100 ֆրանկ։

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Պ. ԼԱՎԱԼ ՄՈՍԿՈՒԱ պիտի երթայ ապրիլի երկրորդ կիսամեայիս, այս – ինքն Սթրէզայի ժողովէն վերջը, մինչդեռ խորհրդային իշխանութիւնը նա – խընտրելի կը գտնէր որ անմիջապէս ետքայ ելլէ։

ՀԱՊԷՇԻՍԱՆԻ ծանօթ վէճին առթիւ, գերմանական կառավարութիւնը իր աջակցութիւնը ետառաջարկած է հապէշական կառավարութեան։ Լոնտոնի թեր – թերը այս լուրը տալով, կ'աւելցնեն թէ գերմանական դեսպանը պատրաստա – կամութիւն յայտնած է անմիջապէս մասնագէտներ, մարզիչներ եւ օդանաւեր տրամադրելու։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի ԵՐԵՍԻ. ԺՈՂՈՎԸ պիտի գումարուի այսօր, հինգշաբթի, վաւերացնելու համար կառավարութեան տնօրինութիւնները՝ ապստամբնե – րուն դէմ, ինչպէս եւ քանակիի եւ վարչական պաշտօնատուներու մաքրագործ – ման մասին։ Ժողովը միայն մէկ նիստ պիտի գումարէ։ Երկու ամիսէն նոր ընտրութիւններ պիտի կատարուին, ընտրելու համար երեսի. ժողով մը որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ վերաբննել սահմանադրութիւնը։ Միեւնոյն ատեն պիտի զօրացնէ գործադիր իշխանութիւնը, ջնջելով ծերակոյտը։

Փարիզ եւ արուարձանները

ՓՐՕՓԱԿԱՆԻ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻ նիստը տեղի պիտի ունենայ այսօր Հինգշաբթի Մարտ 28ին, երեկոյեան ժամը 8.30ին Au Clair de Lune սրճարանի վերնայարկը։

ՊԱՆԻՕ-ՔԱՇԱՆի «Արծիւ» Ընթակամիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 17, Բիւ Ամբէր, Քաշանու խիստ կա – րեւոր օրակարգ։

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «Զաւարեան» Կամիտէի ընդհ. ժողովը այս Շբ. երեկոյ ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ։ Կը խօսի ընկ. վ. Շամբարլիումեան։

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պատանեկան Միութեան ընկերահամակրական դասախօ – սական ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Միութեանս Գրադա – րան-Ընթերցասրահին մէջ, 48, Բիւ Նաւթօնայէ կը դասախօսէ ընկ. Պօղոս Հիւսեան, նիւթ ունենալով ազգայնութի՞ւն թէ միջազգայնութի՞ւն։ Շա – բունակութիւն նախորդ դասախօսութեան։

ՏԻՄԻՆի կամիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ Քրիստա. փոր, Ռոստոմ եւ Զաւարեան խումբերու բոլոր ընկերները այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Թոստոմ Ընթակամիտէն եւ քրիստափոր խումբը ընդհ. ժո. ղովի կը հրաւիրեն բոլոր ընկերները, այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին սովորական հաւաքատեղին։

ՀԱՆԴԻՍ – ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. ԿՈՄԻՏԷՎԻԼի «ՏԱՒՐՈՍ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՂՄԷ

ցեղի կ'ունենայ այս կիրակի, 31 մարտ ժամը 2.30ին

Abbeye'Hotel Ferme de Noues. Goussainville.

կը խօսի ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Կը ներկայացուի *ՕԹԷԼԼՕԻ ՆԱԽԱՆՁԻ ՏԵՍԱՐԱՆԸ*

եւ երկու փոքր զաւեշտներ։

Բանախօսութիւն։ *Մուտք 5 ֆրանք։*

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ, *Իսի-լէ-Մուլինոյի ՋԱՒԱՐԵԱՆ Ակումբի Ցերեկոյթ-Պարահանդէսին, որ տեղի պիտի ունենայ Ապրիլ 14ին։*

Բոլոր կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ Թուականը։

Ֆր. Կ. Խաչի Օրը եւ Բանաւոր եկոյթը կը տօնուի

Նախաձեռնութեամբ *ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԿԱՐՏԱՆ - ՊԻՎԼԷՐԻ Մ.-ճիւղին*

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Հ. Յ. Դ. ՏԱՆ մէջ

Կը խօսին՝ *Պ. Պ. ՀԱՒՍԵԱՆ, Օր. Ժ. ՐԻՇԷԼՄ եւ Պ. ԼԵՒՈՆ ԳԵՂՈՒՆԻ*

«ԱՆԴՐԱՆԻԿ» Թատերախումբին կողմէ կը ներկայացուի

«ԹԱԼԷԱԹԻ ԱՆԿՈՒՄԸ»էն մաս մը

երգ. մեներգ. արտասանութիւն եւ ռուսական պար։

Մուտքը՝ ազատ։

ԳԱՂԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON

Le Gérant: H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13)

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ՍՏԻՊՈՂԱԲԱՐ ԾԱԽՈՒ Է

կօշկակարի խանութ մը քանուկ փողոցի վրայ։ Ամսական վարձք 120 *ֆր.։ Դիմել* 62, Rue Réunion, Paris (20).

ԽԱՉԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Գրեց՝ ՐԱՖՖԻ

Քաւոր Պետրոսի ենթադրութիւնը ուղիղ յայտնուեցաւ։ Սեղանաւորը ա – ռաջին օրը չէր հասկացել, թէ ինչ էր պատահել իր արկղի հետ։ Որովհե – տեւ այսպիսի սեղանաւորները, որոնք ոսկի, արծաթ եւ գոհարներ գրաւ ա – նելով, փոխ են տոկոսով տալիս, տա – լորաբար միշտ վէճեր են ունենում գրաւատէրների հետ, եւ հետեւաբար շատ անգամ գործ են ունենում դատա – րանների հետ։ Այն օրը, որի գիշերը կատարուեցաւ յայտնի գողութիւնը, սեղանաւորը մի տիկնոջ դանդատով կանչուած էր դատարանը։ Հրեան վա – ճառել էր տիկնոջ 5000 րուբլի արժէք ունեցող օղամանեակը 1500 րուբլի պարտքի փոխարէն։ Դատարանը գործը վճռել էր յօդուտ տիկնոջ։

Իսկ երկրորդ օրը, երբ ես գնացի քաւոր Պետրոսի համար տեղեկու – թիւններ բերելու, գողութիւնը արդէն յայտնուած էր։ Ոստիկանութիւնը քն – նութիւն էր անում եւ կազմում էր իր տեղեկագիրը։ Խանութի դռները, կողպէքները, լուսամուտները դատ – ման ենթարկ։ Երկաթեայ արկղը նոյնպէս կոտրած չէր։ Ուրեմն ո՞րտեղից էր մտել գողը։ Ինքը Հրեան նոյնպէս ցոյց էր տալիս, որ նա իր արկղը բոլորո – վին կողպուած գտաւ, եւ խանութի դռները փակուած էին, երբ գործա – կատարները առաւօտեան եկան բաց անելու։

— Ուրեմն սատանաներ պէտք է մը – տած լինեն խանութը, ծաղրում էին չաուերը Հրեային,— որովհետեւ սա – տանան կարող է անցնել փակ դռնից, պատի միջից, առանց հետք թողնե – լու։

Բազմութեան հետ հաւաքուած էին այնտեղ եւ գրաւատէրներից չաուերը։ Նրանք աղաղակում էին։

— Սուտ է խօսում անիծուած Հր – հան, սուտ է խօսում։ Նա ինքն է թաղցրել մեր իրեղէնները, պատճառ բերելով, թէ գողացել են։ Ո՞րտեղից մտաւ գողը, ի՞նչպէս դուրս եկաւ։ Ինչո՞ւ արկղի մէջի թուղթ փողերը չտարաւ, միայն մեր իրեղէնները տա – րաւ։

Ոստիկանութիւնը Հրեանին գր – տաւ կասկածը եւ կալանաւորեց Հր – հային։

Հրեան, երեւի, մոռացել էր ոսրերի Շիմօնի անտուկը, եւ երեւակայել ան – գամ չէր կարող, որ նրան «տատանակ ուխտի» մէկ մասը ընծայող քահա – նան, եւ նրա հարստութիւնը ծովի ա – ւազների չափ բազմացնելու ցանկու – թիւն յայտնող քահանան, կարող էր նրա արկղի հետ անբարեխղճօրէն վարուել։

Մենք մի ամբողջ չաթաթ մնացինք Լիպայի մօտ։ Ես ամէն օր նոր տեղե – կութիւններ էի բերում քաւոր Պետ – րոսի համար։ Նա ցերեկները զբոսում էր յայտնուում, այլ գիշերները մի – այն դուրս էր գալիս իր տիրին սենեա – կից։ Արդեօք ո՞ւր էր գնում,— այդ մասին ինձ ոչինչ էր ասում։

Լիպան օրըստօրէ աւելի համակրելի էր դառնում։ Այդ դժբախտ կինը զար – թեցնում էր իմ մէջ ոչ այլ զգացմունք, այլ միայն ցաւակցութիւն։ Երբ նա պատմում էր ինձ իւր կրած տանջանք – ները, իւր հետ պատահած անցքերը, ես սարսափում էի։ Նա մի կատաղի աւազակի սիրուհին էր, որից բաժ – նուել չէր կարող, որովհետեւ սատկիկ սիրում էր նրան, թէեւ օր չէր ան – ցնում, որ չծեծուէր նրանից։

Որպէս գիշերով մտանք Լիպայի տունը, այնպէս էլ գիշերով դուրս ե – կանք այնտեղից։ Տէղ պղչիկը պատ – րաստել էր ինձ համար բաւական ճոխ պաշար ճանապարհին ուտելու հա – մար։ Նա ինձ կոչում էր Նիկոլայ, ո – րովհետեւ այդ անունով ծանօթացայ նրա հետ։

— Նիկոլայ, հոգեակս, ասաց նա մեզ ճանապարհ դնելու ժամանակ,— երբ կը պատահի քեզ միանգամ եւս անցնել այդ քաղաքով, չմոռանաս խեղճ Լիպային։

— Չեմ մոռանայ, պատասխանեցի ես, եւ մեր սայլակը հեռացաւ։

Քաւոր Պետրոսը բարկացաւ։ Նա սատիկ սիրում էր, երբ մարդիկ քաղցրութեամբ էին խօսում «քաճե – րի» հետ, ինչպէս սովորաբար արտա – սանում էր նա։

= o =

Լ.

ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

— • —

Գիշեր էր, երբ մենք դուրս եկանք յիշեալ քաղաքից։ Լուսնեակի լուսով մեր սայլակը հանդարտ վազում էր հարթած ճանապարհով, երկու ուժեղ ձիաներ քաշում էին նրան ամենայն ա – րագութեամբ։ Ես կառավարում էի նրանց երասանակները։ Քաւոր Պետ – րոսը մրափում էր սայլակի մէջ, որ – պէս մի հսկայ, որ հանգստանալու պէտք է զգում մի մեծ յաղթութի – նից յետոյ։

Մեր ճանապարհը ձգւում էր ան – սահման անապատի միջով, ուր դէպի որ կողմը նայում ես, երկինքը միա – նում է հորիզոնի հետ։ Այսպիսի անա – պատները ոչ միայն ցերեկով, այլ եւ գիշերով, այն եւս լուսնկայ գիշերով, կախարդիչ կերպով ազդում են մար – դու երեւակայութեան վրայ։ Եւ ինչ – պիսի պատկերներ, ասես, չեն գալիս ու չեն գնում նրա աչքերի առջեւից։

Ճանկարծ միաքը սլանում է հեռու եւ հեռու, եւ օտարական պանդուխտը տեսնում է իրան իւր հայրենիքում ... տեսնում է ծանօթ տեղեր... տես – նում է ծանօթ տեղեր... տեսնում է իւր մանկութեան սրբավայրը եւ ու – րախանում է...։ Բոլորը հետզհետէ անհետանում են։ Իսկ այն պատկերը, որ միշտ կից է եղել նրա սրտին, նա մնում է, նա երկար ժամանակ մնում է ...։

— Այդ իմ Սառայի պատկերն է...։

— Նազելի Սառա... որքան մեծա – ցել է նա... որքան գեղեցիկ է.... ա – հա նա ժպտում է... որքան ուրախ է ... ահ մօտ եկաւ... ինչու է գլուխը քարշ գցել... երեւի ամաչում է ... տես կարմրեց...։ Սիրելի Սառա, մի վախիր... ես քո Մուրատն եմ... գի – կիր ինձ... համբուրիր ինձ... ա՛խ, ի՞նչու ես փախչում ... Սառա ջան... իմ Սառա ...

Վերջին խօսքերը այնպիսի բարձր ձայնով արտասանեցի ես, որ քաւոր Պետրոսը իւր քնից զարթնեց։

— Ի՞նչ է, ի՞նչ է պատահել, գոչեց նա չփոթուելով։

— Ոչինչ, պատասխանեցի ես փոքր ինչ յուզի գալով։

Նա կրկին աչքերը խփեց, քնեց։

(Շար.)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զոսլաւիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
29
ՄԱՐՏ
VENDREDI
29 Mars
1935

ԺԱ ՏԱՐԻ - 11e Année N° 2766

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ Է ԲԱՆՈՒԿ ՄԵՔԵՆԱՅ ՄԸ

»»»··«««

Բոլորդ ալ կարդացիք Մխայեալ Ցանճնաժողովին զեկուցումը եւ Աչխատանքի նախարարութեան ուղղուած յուշագիրը, որոնք հրատարակուեցան առջի օր եւ երէկ:

Զեկուցումը կը հաղորդէր Մարտ 11ի եւ 20ի աչխատանքները, իսկ յուշագիրը ուշադրութեան կը յանձնէր զանազան հոգեր, եւ մասնաւորապէս չափահաս պատանիներու պարագան, որ նոյնքան ծանր մտահոգութիւն կը պատճառէ:

Դիտեցիք, անշուշտ, որ այս անգամ աւելի փաստացի տեղեկութիւններ կը պարունակէր յուշագիրը, քանի մը թուանշաններ ալ յիշելով, եւ ներկայացնելով որոշ առաջարկներ:

Տակաւին լուրջ աչխատանքի կը կարօտի այս գործը,— յուշագիրներու եւ առաջարկներու մշակումը:

Օրինակ, յուշագիրը կը խօսի «անկանոն»ներու կամ Թրքա – հպատակներու մասին, փաստացի պարզելով անոնց դժբախտութիւնը: Բայց, չի ներկայացներ թուանշաններ, որոնք աւելի խօսուն պիտի դարձնէին պատկերը:

Չհասկցանք թէ ինչո՛ւ այնքան դժուար կը համարուի այս լրացումը:

Տարիներէ ի վեր, եւ մասնաւորապէս վերջին չորս – հինգ տարիներու ընթացքին, բազմաթիւ անհատական եւ հաւաքական դիմումներ կը կատարուին Ցանճնաժողովին:

Արդ, եթէ երկու «Օֆիս»ներու վարիչները եւ Ցանճնաժողովին գործավարը գլուխ գլխի տային, կարելի էր վիճակագրութիւն մը կազմել, անշուշտ միջինը առնելով:

Արուարձաններու եւ գաւառի ազգ· մարմիններն ալ կրնան օգնել այս աչխատանքին: Իսկ մամուլը առատ նիւթ կը պարունակէ, եթէ ուզեն հետապքրքրուիլ:

Երբ միջին թիւ մը կը գտնեն Ֆրանսայի մէջ ծնած մանուկներու համար, տասը հազար հաչուելով, եւ ուշադրութեան կը յանձնեն անոնց առանձնայատուկ պարագան, չատ աւելի դիւրին է թուանշաններով խօսիլ նաեւ միւս հոգերու մասին:

Շատ աւելի տիպարական խնդիր մը:

Կ'ակնարկենք՝ Ցանճնաժողովին գործունէութեան եղանակին:

Բազմաթիւ առիթներով խօսած ենք այս մասին, բայց կը թուի թէ բան մը չէ փոխուած:

Ըսել կ'ուզենք թէ՝ մեքենան չի բանիր այնպէս ինչպէս կը պահանջէ կացութեան լրջութիւնը:

Հանրութիւնը Ցանճնաժողովին գոյութիւնը կ'իմանայ անոր զեկուցումներէն,— ժողով, դիմումներ, յուշագիր եւն.:

Բայց հանրութիւնը չի գիտեր թէ այդ Ցանճնաժողովը ունի՞ մնայուն դիւան մը, որ իր հոգերով զբաղի օրը օրին, անհրաժեշտ եւ անմիջական դիմումները կատարել տալով նոյն իսկ անհատական պարագաներու համար:

Մեր մասին խօսելով, ամէն օր նամակներ կը առանանք, նոյն իսկ անձնական դիմումներ:

Մէկը անցագիր խնդիր ունի (անցագիր կը պահանջէն):Երկրորդ մը — քանինե՛ր — արտաքսման վճիռ առացած են, նոյն իսկ տասը տարի առաջ գործուած յանցանքի մը համար: Ուրիշներ զոհ գացած են զանազան «սրմսար»ներու — երբ գործերը բանուել էին: Եւ դեռ ուրիշներ որ չափահաս մանուկներ ունին, կամ պատահական աչխատանքներու կապուած ըլլալով, չեն կրնար կանոնական վկայագիրը ճարել (գործատիրոջ մը):

Որեւէ խմբագրութիւն չի կրնար ուրիչ բան ընել, եթէ ոչ բացատրել օրէնքին տրամադրութիւնները: Ելքեր ցուցնել եւ ի հարկին ձեռնհաս անձերու աջակցութեան դիմել:

Բայց ատոնք անճար միջոցներ են: Ո՞վ պիտի հետապնդէ այս կամ այն ձեռնարկը, որ չափազանց երկար ժամանակի եւ մեթոտիկ աչխատանքի կը կարօտի:

Եթէ «Յառաջ»ի խմբագրութիւնը լայն միջոցներ ունենար, սիրով կը ստանձնէր գրասեղան մը յատկացնել իրաւագէտ խորհրդականի մը, որպէսզի զբաղէր այսպիսի հոգերով ...

Արդ, Ցանճնաժողովը ի՞նչ կարգադրութիւններ խորհած է, այս անմիջական եւ տեւական հոգերուն առթիւ:

Գիտենք որ Ցանճնաժողովին մաս կը կազմեն երկու «օֆիս»ները, Բարեգործականը, եկեղեցիի հոգաբարձութիւնը եւն.:

Բայց գիտենք նաեւ որ, անդամակից իւրաքանչիւր օրգան կը դրծէ իր սեփական չրջանակին մէջ: Միութեան գիծ մը երեւան կուգայ, երբ ժողովի կը նստին իրրեւ Միացեալ Ցանճնախումբ:

Գիտենք ուրիչ զարմանալի պարագայ մըն ալ:

Մինչ «օֆիս»ներուն առաջինը,— այն որ Դաչնակցական կը համարուի (Քլէպէո) — ունի քարտուղար մը եւ անոր գլխուն վերեւ՝ ընդհանուր վարիչ մը, միւսը ունի երկու գործիչներ, մէկը՝ իրրեւ գաղթ. գրասենեակի վարիչ, միւսը՝ իրրեւ Գաղթ. կեդր. Ցանճնաժողովի ներկայացուցիչ:

Եթէ Տնտես. կեդրոնն ալ հաչուենք, կրնաք իմանալ թէ քանի գլուխներ կամ թեւեր ունինք, բուն հասցէն միշտ բախտի մնալու պարմանաւ:

— Բայց չէ՞ որ Միացեալ Ցանճնաժողովը ունինք:

Այո՛, եւ սակայն այդ մեքենան կը բանի միայն ժողովի օրե – րը, մինչդեռ օրուան կանոքը գրասենեակ, հասցէ, գործակատար կը պահանջէ ամէն օր, նոյն իսկ ամէն ժամ:

Ի՞նչ իմաստ ունի խնդրագիրներ, դիմումներ ստանալ եւ պահել մինչեւ յաջորդ նիստը:

Մանաւանդ որ, բուն առգնալը դեռ նոր պիտի սկսի, երբ վերջանան ինքնութեան թուղթի նորոգման գործողութիւնները, Aէն մինչեւ Z:

Դժուա՞ր է գտնել ձեւ մը, կեդրոնական դիւան մը հաստատելու համար, գործակատար – քարտուղարով մը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՏԵՆԴԱՓԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿ ՔԱՂԱՔԷ ՔԱՂԱՔ

ՍԸՐ ՃՕՆ ՍԱՅՄԸՆ ԵՐԵՍՓ· ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌՋԵԻ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՇԱՏ ԱՒԵԼԻ ԾԱՆՐ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐ ԴՐԱԾ Է

Յառաջխաղացութիւնը կը շարունակուի

Պ. Իտըն, Անգլիոյ լիազօրը, Մոսկուա հասած չորեքչաբթի օր, 27 մարտ, եւ անմիջապէս գործի ձեռնարկեց: Պերլինէն մինչեւ Մոսկուա իրեն կ'ընկերանար Լոնտոնի խորհրդային դեսպանը, որ կառախումբին մէջ բացատրութիւնները, պարզելով իր կառավարութեան տեսակէտները: Երբ կառախումբը նստաւ Պերլինի մէջ, Պ. Իտըն չընդապատուեցաւ թղթակիցներով, որոնք անհամբեր լուրի կը սպասէին: Անգլիոյ ներկայացուցիչը որ եւ է տեղեկութիւն չհաղորդեց, առարկելով թէ··· քուն ունի: Ռուսեւրեհական սահմանին վրայ, Պ. Իտըն նստաւ մասնաւոր կառախումբ մը, զոր տրամադրած էր խորհրդային իշխանութիւնը: Անգլիական դեսպանատան մէջ ճաչելէ յետոյ, Պ. Իտըն առաջին տեսակցութիւնը ունեցաւ Պ. Լիթվինովի հետ, որ իրկունը մեծ ընդունելութիւն մը սարքեց արտաքին գործավարութեան դահլիճին մէջ: Անգլիոյ ներկայացուցիչը Մոսկուա պիտի մնայ մինչեւ մարտ 31, տեսակցելով բոլոր գործավարներուն հետ, եւ յետոյ պիտի անցնի Վարչաւա եւ Փրակա:

Սբր ճօն Սայմընի ալ Պերլինէն Լոնտոն հասնելով, իր առաջին դեկուցումը տուաւ նախարարական խորհուրդին, որ արտակարգ նիստի հրաւիրուած էր: Որ եւ է մանրամասնութիւն չհրատարակուեցաւ այս զեկուցման մասին: Միայն կը հաւաստուի թէ կառավարութիւնը նոր հրահանգներ ուղղած է Պ. Իտընի:

Անգլիոյ ներկայացուցիչը մասնաւորապէս պիտի չանայ իմանալ թէ խորհրդային իշխանութիւնը տրամադի՞ր է հիմնովին փոխելու արեւելեան դաշինքի ծրագիրը կամ ուրիչ մը առաջարկելու, քանի որ Հիթլէր վճռապէս կը մերժէ եղածը: Անգլ· կառավարութիւնը կ'ուզէ լսել Մոսկուայի նոր առաջարկները, որպէսզի կարելի ըլլայ փարատել Գերմանիոյ կասկածները խորհրդային իշխանութեան ծրագիրներու մասին:

Սբր ճօն Սայմընի երէկ յայտարարութիւն մը ըրաւ երեսփ· ժողովին մէջ, լրացուցիչ մանրամասնութիւնները պահելով Պ. Իտընի վերադարձին: Կառավարութիւնն ալ կ'ըմբռնէ թէ խոհեմութիւն չէ ամէն բան մէջտեղ հանել, մինչեւ որ չհասկցուի Ա. Միութեան, Լեհաստանի եւ Չեխոսլովաքիոյ տեսակէտները: Պ. Իտըն Լոնտոն կը սպասուի ապրիլ 4ին, եւ մինչեւ ապրիլ 11, երբ տեղի կ'ունենայ Սթրէզայի խորհրդաժողութիւնը, երեսփ· ժողովը լայն ժամանակ պիտի ունենայ վիճաբանութեանց համար: Նոյն իսկ այդ պարագային կասկածելի է որ անգլ· կառավարութիւնը երեւան հանէ իր քաղաքականութեան բոլոր գաղտնիքները: Սբր ճօն Սայմընն միշտ կը յայտարարէ թէ Գերմանիոյ տեսակէտները, ծանօթանալ Հիթլէրի եւ ուսումնասիրել գերմանական հոգեբանութիւնը:

Մինչ այս մինչ այն, Լոնտոնի մէջ անհամբերութիւնը սաստկացաւ, երբ օդանաւային նախարարը եւ վարչապետը պալատ գացին, տեղեկութիւններ հաղորդելու համար թագաւորին: Այս վերջինը նոր Լոնտոն վերադարձած էր, մէկ ամսուան արձակուրդէն, եւ ուզեց առաջին առթիւ տեղեկանալ նախարարներ, կացութեան մասին գաղափար կազմելու համար:

« Մորնինկ Փոսթ », Լոնտոնի պահպանողական օրկանը, ուշագրաւ խմբագրական մը հրատարակեց երէկ, չէչտելով· «Այժմ անվիճելի է թէ Գերմանիա ամենազօրն տրամադրութիւն չունի միանալու ո՛ր եւ է ծրագրի որ կը ձգտի ամրապնդել Եւրոպայի խաղաղութիւնը »:

Զարեւելեան պատմութիւնները
Գերեւելիոյ պահանջներու մասին

« Տէյլի Թելէկրաֆ », որ ընդհանրապէս արտաքին նախարարութենէն կը ներչնչուի, հետեւեալ նոր տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Գերմանիոյ պահանջներու մասին.—

1.— Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի հետ օդանաւային հաւասար ուժ, մակարդակը Ա. Միութեան օդանաւային զօրութեան վրայ հիմնուելու պայմանաւ:

2.— Նաւատորմիղ մը՝ 400,000 թօն տարողութեամբ, որ Գերմանիոյ պիտի տայ 4/5 համեմատութիւն հանդէպ Անգլիոյ, կամ Ֆրանսական նաւատորմին զրեթէ կրկինը:

3.— Գերմանիոյ միացնել ամբողջ արեւելեան Փրուսիան, ջնջելով լեհական նրբանցքը (Տանցիկ), եւ յայտարարելով թէ ներկայ արեւելեան սահմանները մնայուն չեն:

4.— Շահել Չեխոսլովաքիոյ սահմանը, որպէսզի Գերմանիա վերադառնան այնտեղ ապրող 3,500,000 Գերմանացիները:

5.— Տնտեսական միութիւն (անշլուս) Աւստրիոյ հետ:

6.— Գերմանիա Ազգերու Դաչնակցութեան մէջ կրնայ վերադառնալ միայն այն առեն երբ զոհացում առանայ այս պահանջներուն համար:

«Աժանս Ֆուռնիէ» ալ իր կարգին հետեւեալ «գաղտնիքները» կը հաղորդէ, պնդելով թէ ի վիճակի է ապացուցանելու անոնց ճշդութիւնը, « առանց հերքուելու վախի »·—

Սբր ճօն Սայմընի հետ խօսած առեն, Հիթլէր պահանջած է **550,000**նոց բանակ մը, ոչ աւելի, ոչ պակաս: Հրապայերու (թանք) եւ ծանր թնդանօթներու մասին, Հիթլէր յայտարարած է որ եթէ եւրոպական պետութիւնները ջնջեն անմիջապէս իրենց ունեցածը կամ փոխադարձ համաձայնութեամբ ռ – ըոշուելիք մակարդակի մը իջեցնեն, Գերմանիան ալ անմիջապէս պիտի դադրեցնէ հրապայերու եւ ծանր թնդանօթներու շինութիւնը: Բայց, եթէ համաձայնին այդ ոչնչացումը կատարել, օրինակ, երեք տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, Գերմանիա պիտի շարունակէ շինել, նոյնիսկ յառաջիկային ոչնչացնելու պայմանով:

Ծովային ուժի համար, Հիթլէր պահանջած է 420,000 թօն, այսինքն հիշդ 35 առհարիւրը Անգլիոյ նաւատորմիղին:

Օդանաւային ուժի համար՝ Գերմանիա կը պահանջէ բացարձակ հաւասարութիւն օտար ամենազօրաւոր տորմիղին հետ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՓԱՐԻԶ ՔԱՂԱՔ ՆՍՏԵՐ ԿՈՒԼԱՑ ···

Արդէն լրացաւ կաթող· նուիրակին այցելութեան երկու ամիսը:

Յունուար 26ին էր որ Փարիզ հասաւ Գարեգին արք· :

Առաջին բարոգներէն եւ կոնդակնե – րու ընթերցումէն յետոյ, սկսաւ իր դասախօսութեանց շարքը, փետրուար 16ին:

Երեք անգամ բազմութիւն մը խռնուեցաւ «Փըթի Ժուռնալ»ի սրահին մէջ, իսկ վերջին անգամ՝ Միւթիւա – լիթէ, Աստուածաշունչի թարգմա – նութեան 1500ամեակին առթիւ (10 մարտ):

Ցետոյ հիւրընկալութիւններ, զա – նազան այցելութիւններ, ընտրու – թիւն՝ հանգանակիչ յանձնաժողովի եւ — լռութիւն:

Որ եւ է կապ չունենալով ժամ կու – ժոնի շրջանակին հետ, ի վիճակի չեմ բացատրելու այս լռութեան պատճառները:

Ցանձնաժողովը սկսա՞ծ է գործել: Արձանագրուած գումարները կը հա – մապատասխանե՞ն արտակարգ ցու – ցադրութեանց եւ տրուած հաւաստիֆ – ներուն:

Չեմ գիտեր որ ըսեմ:

Մէկ բան կրցայ ստուգել·— արդէն շոգիացած են «կեցցէ»ներու փրփուրը եւ շփասեղան — գինարբուխներու գո – լորշին: Ամայութիւնը պար բռնած է նուիրակին շուրջը:

Բերնէ բերան կը շրջին զանազան ե – րեւելիներու անուններ, իբրեւ նուի – րատու,— տասը հազար, մէկ – երկու հինգ հազարնոց, շարժ մը հազարնոց:

Անգլիական հազարնոցի մը խօսքն ալ իմացայ:

Նպիքը այն է որ, յաւատեւութիւ – ներ հետզհետէ տեղի կուտայ:

— « Բա՛ղ է, եղբայր, քա՛ղ···»:

Առաջին անգամ երբ մէջտեղ դրուե – ցաւ այս խնդիրը — վերանորոգում էջմիածնի — ես միամտութիւնն ու – նեցայ հաւատալու թէ բանի մը հա – րուտներ ձեռք ձեռքի տալով կրնան խոշոր հոգէ մը ազատել կաթող· նուի – րակը :

Նոյնիսկ միայն Գ· կիւլպէնկեանը կրնար վերէն վար վերաշինել էջմիա – ծինը, իբրեւ պատմական յիշատակա – րան :

Որեան գիտեմ, 120,000 տոլար կը նախատեսուի վերաշինութեան ծախ – քը :

Արդ, աշխատասէր բազմութիւնները կրնա՞ն այսպիսի գումարի մը մէկ չորրորդն իսկ արտադրել, ներկայ տագնապին մէջ:

Միայն Փարիզի մասին խօսելով, անոնք արդէն տուին իրենց բաժինը, **3500 — 3700** ֆրանք լեցնելով պնակ – ներու մէջ :

Ուրիշ ֆաղաքներու մէջ շատ աւելի վտիտ գումարներ պիտի ճարուին:

Կարճ խօսքով, ամէնէն առաջ ու – նեւորներու նիտին պարտին է ճարել պահանջուած գումարը: Մանաւանդ անոնց որ հայ ժողովուրդը կը յիշեն միայն հանդիսաւոր օրերու մէջ, եւ երդում – պատառ կ'ըլլան էջմիածնի կամ Հայ· եկեղեցւոյ պայծառութեան համար:

Երբ Ռումանիոյ ունեւորները **650** հազար — **700** հազար լէյ կը տրա – մադրեն (**100,000** ֆրանք), ինչո՞ւ պիտի ամերիկին Փարիզի կամ ուրիշ փարքամ գաղութներու երեւելիները:

Կարելի՞ է արդարանալ, եթէ Փա – րիզի բաժինը Պուքրէշէն ալ պակաս ըլլայ :

Աչխատասէր ժողովուրդը ինչ որ ալ ընէ, չի կրնար կտրել իր զանակնե – րուն բերնին հացը, իսկ հարուստը պարզապէս վայելէ մը, շռայլութիւն մը, գինարբուխ մը պակսեցնելով ,աղ – բիւրի պէս դրամ պիտի հոսեցնէր:

— Բա՛ղ է, քա՛ղ···

Ինչ որ ալ ըլլայ, հարուստին հա – մար այդ «բոհզ»ը աւելի – պակաս վաստկելու խնդիր է:

Եթէ Փարիզն ալ նստի լայ,— ոչ թէ էջմիածինը, այս աշխարհն ալ կը փլի ··· ՎԱՀԷ

Ի՛ՆՉ ԿԸ ԽՈՐՀԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Տեղական մամուլը որոշ չափաւորութիւն ցուցնելով հանդերձ, չի ծած – կեր տիրող յուռեւեւութիւնը եւ մտահոգութիւնը: « Թան » կը չեչտէ իր խմ – բագրականին մէջ.— « Գերմանիոյ զինապիտական ռազմավարութիւնը կը ձգտի կղզիացնել Ռուսաստանը եւ զրկել զայն որ եւ է աջակցութենէ, ուզղա – կի թէ անուղղակի: Այս է կացութեան ամէնէն վրդովիչ երեւոյթը, որովհե – տեւ ապագային համար կը նշանակէ հաւանական ընդհարման մը վտանգը ա – րեւելքի մէջ, դէպի Պալթեան երկիրները, եւ նոյնիսկ դէպի լեհական նրբանցքը (Տանցիկ), վտանգ մը որուն հակազդեցութիւնները չատ ծանր պիտի ըլլան ամբողջ միջազգային կացութեան վրայ: Ոչ մէկ բան կրնայ ենթադրել տալ թէ Անգլիա տրամադիր է ուժ տալու այդպիսի քաղաքականութեան մը, այլ, ընդհակառակն, պիտի չանայ արդելք հանդիսանալ անոր, նոյնիսկ իր ապահովութեան համար »:

« Էնթրանսիժան » կը չեչտէ.— « Ֆրանսայէն դուրս միայն մէկ մարդ անմիջապէս ըմբռնեց կացութիւնը, եւ այդ մարդը Մուսոլինին է: Ան ժամանակ չկորսնցուց խօսակցութիւններով: Իմանալով թէ Գերմանիա որքան պինուր հանելու միտք ունի, անմիջապէս նոյնքան պինուր կանչեց զրօշի տակ»:

Փէթիթնուաթ, « Էքօ տը Փարի»ի քաղաքական խմբագիրը, որ քաջածանօթ հեղինակութիւն մըն է իր ճիւղին մէջ, կը գնահատէ Հիթլէրի « կոպիտ անկեղծութիւնը»: Այս առթիւ կը չեչտէ···«Բոլորովին սխալ է ստախօսութիւն եւ կեղծաւորութիւն վերագրել Գերմանիոյ եւ իր ներկայացուցիչներուն, ինչպէս կ'ընեն չատ մը: Մենք բոլորովին անկեղծ կը գտնենք Գերմանացիները: Հիմնական փոփոխութիւններ կատարուած են վերջին տարիներու ընթացքին. մեզի արտայայտութեան ձեւը տարբեր է: 1935ին, արտայայտութեան ձեւը չատ աւելի բացորոշ դարձած է քան մինչեւ հիմա, եւ այս՝ չնորհիւ զինուորական յարձակուն գործութեան: Նախապէս դիւանագէտներու արհեստն էր մէկ պահանջ դնել մեւնոյն առեն: Հիթլէր այնքան զգաստ իմաստն է որ, կարելի չէ չպատճել անհեթեթ անակնկալներ »:

« Փըթի Փարիզիէն » կը բացատրէ թէ Հիթլէր պարզապէս կը պահանջէ զինուորական գերազանցութիւն ոչ միայն Ֆրանսայի, այլեւ Անգլիոյ եւ Իտալիոյ վրայ:

Այս առթիւ « Թայմզ »ի թղթակիցը կը հետադրէ Փարիզէն.— Ֆրանսական մամուլը արձանագրելով Գերմանիոյ ընդդիմութիւնը՝ արեւելեան եւ դանուբեան դաշինքներուն դէմ, առար մէջ կը տեսնէ փորձ մը՝ խորտակելու Ֆրանսայի կազմած դինակցութեանց չղթան: Միւս կողմէ Գերմանիա պայմանաւոր ընդունելութիւն ընելով օդանաւային պայմանագրին, կ'ուզէ քանդել փետրուար 3 ի համաձայնութիւնը: Մէկ խօսքով, Հիթլէրի նպատակն է ,կ'ըսեն, կղզիացնել Ֆրանսան, իբրեւ նախապայման Գերմանիոյ վերջնական յաղթանակին:

Նոյն թերթին Պերլինի թղթակիցը կը գրէ թէ՝ յոյս չկայ որ կարելի ըլլայ հաւ առնել տալ Գերմանիոյ պարտաւորիչ զինուորութեան որոշումը, յառաջիկայ բանակցութեանց մէջ: Թղթակիցին կարծիքով, Հիթլէրի եւ Սբր ճօն

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

Ղ. ԿԱՐՊՈՍԵԱՆԻ ՔՈՒՅՐԸ

— ❧ —

10

ՀՈՒՄՈՐԱՅՆ ԵՒ ԲՈՅՈՒՆ — ՀԱՅԵՐԻՆ ԴԻԵՐ ՈՒՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ — ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈԳԻՆ ՄԱՍԻՆ — ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԱՇԱՐՔԸ ԵՒ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ — ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ԵՒ ԱՆՈՐ ԼՈՒԾՈՒՄԸ — ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ԵՒ ՀԱՅՈՑ ՄԵԾ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ — ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ԵՒ ՀԱՅՈՑ ՄԵԾ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ — ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ԵՒ ՀԱՅՈՑ ՄԵԾ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԱՇԱՐՔԸ ԵՒ ՀԱՅՈՑ ՄԵԾ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ

— Ծննդեան թուական — 1900 —

— Ծննդավայր — Ալաշկերտ —

— Ընտանեկան դրութիւն — Ամուսնացած —

— Ազգութիւն — Հայ —

— Կրթութիւն — Միջնակարգ —

— Մասնագիտութիւն — Գրականագէտ —

— Ներկայ զբաղմունք — Գրականագէտ —

— Հասցէ — Երեւան, Աբովեան 15, բն. 3 —

— Հեռախօսահամար — 56-78 —

— Ծննդեան թուական — 1900 —

— Ծննդավայր — Ալաշկերտ —

— Ընտանեկան դրութիւն — Ամուսնացած —

— Ազգութիւն — Հայ —

— Կրթութիւն — Միջնակարգ —

— Մասնագիտութիւն — Գրականագէտ —

— Ներկայ զբաղմունք — Գրականագէտ —

— Հասցէ — Երեւան, Աբովեան 15, բն. 3 —

— Հեռախօսահամար — 56-78 —

— Ծննդեան թուական — 1900 —

— Ծննդավայր — Ալաշկերտ —

— Ընտանեկան դրութիւն — Ամուսնացած —

— Ազգութիւն — Հայ —

— Կրթութիւն — Միջնակարգ —

— Մասնագիտութիւն — Գրականագէտ —

— Ներկայ զբաղմունք — Գրականագէտ —

— Հասցէ — Երեւան, Աբովեան 15, բն. 3 —

— Հեռախօսահամար — 56-78 —

— Ծննդեան թուական — 1900 —

— Ծննդավայր — Ալաշկերտ —

— Ընտանեկան դրութիւն — Ամուսնացած —

— Ազգութիւն — Հայ —

— Կրթութիւն — Միջնակարգ —

— Մասնագիտութիւն — Գրականագէտ —

— Ներկայ զբաղմունք — Գրականագէտ —

— Հասցէ — Երեւան, Աբովեան 15, բն. 3 —

— Հեռախօսահամար — 56-78 —

— Ծննդեան թուական — 1900 —

— Ծննդավայր — Ալաշկերտ —

— Ընտանեկան դրութիւն — Ամուսնացած —

— Ազգութիւն — Հայ —

— Կրթութիւն — Միջնակարգ —

— Մասնագիտութիւն — Գրականագէտ —

— Ներկայ զբաղմունք — Գրականագէտ —

— Հասցէ — Երեւան, Աբովեան 15, բն. 3 —

— Հեռախօսահամար — 56-78 —

— Ծննդեան թուական — 1900 —

— Ծննդավայր — Ալաշկերտ —

— Ընտանեկան դրութիւն — Ամուսնացած —

— Ազգութիւն — Հայ —

— Կրթութիւն — Միջնակարգ —

— Մասնագիտութիւն — Գրականագէտ —

— Ներկայ զբաղմունք — Գրականագէտ —

— Հասցէ — Երեւան, Աբովեան 15, բն. 3 —

— Հեռախօսահամար — 56-78 —

— Ծննդեան թուական — 1900 —

— Ծննդավայր — Ալաշկերտ —

— Ընտանեկան դրութիւն — Ամուսնացած —

— Ազգութիւն — Հայ —

— Կրթութիւն — Միջնակարգ —

— Մասնագիտութիւն — Գրականագէտ —

— Ներկայ զբաղմունք — Գրականագէտ —

— Հասցէ — Երեւան, Աբովեան 15, բն. 3 —

— Հեռախօսահամար — 56-78 —

— Ծննդեան թուական — 1900 —

— Ծննդավայր — Ալաշկերտ —

— Ընտանեկան դրութիւն — Ամուսնացած —

— Ազգութիւն — Հայ —

— Կրթութիւն — Միջնակարգ —

— Մասնագիտութիւն — Գրականագէտ —

— Ներկայ զբաղմունք — Գրականագէտ —

— Հասցէ — Երեւան, Աբովեան 15, բն. 3 —

— Հեռախօսահամար — 56-78 —

— Ծննդեան թուական — 1900 —

— Ծննդավայր — Ալաշկերտ —

— Ընտանեկան դրութիւն — Ամուսնացած —

— Ազգութիւն — Հայ —

— Կրթութիւն — Միջնակարգ —

— Մասնագիտութիւն — Գրականագէտ —

— Ներկայ զբաղմունք — Գրականագէտ —

— Հասցէ — Երեւան, Աբովեան 15, բն. 3 —

— Հեռախօսահամար — 56-78 —

— Ծննդեան թուական — 1900 —

— Ծննդավայր — Ալաշկերտ —

— Ընտանեկան դրութիւն — Ամուսնացած —

— Ազգութիւն — Հայ —

— Կրթութիւն — Միջնակարգ —

— Մասնագիտութիւն — Գրականագէտ —

— Ներկայ զբաղմունք — Գրականագէտ —

— Հասցէ — Երեւան, Աբովեան 15, բն. 3 —

— Հեռախօսահամար — 56-78 —

,,ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ,, ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ ԵՒ ԳՐՔԱՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՏՈՒՆԱՂ ՈՒՂԵՁԻՒՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

=ο·ο=

Իրատարակելէ մը, Գլուխ մ՝ ալ, Գլուխ մ՝ ալ եւ այլն, մեծ հատորներ ունեցող Հայաստանի Ազգային Գրադարանի կամ Հայագիտական Ընկերութեան մասին չենք ուզեր խօսիլ։ Ասոնք ունին իրենց ունեցած կամ չունեցած նշանակութիւնը, որ կրնայ ըլլալ ամենամեծ կամ ամենափոքր։ Ասոնք ունին իրենց ստեղծողները, որոնք կրնան ըլլալ ամենաարժանաւոր կամ ամենաանարժան։ Ասոնք ունին իրենց ընթերցողները, որոնք կրնան ըլլալ ամենաշատ կամ ամենաքիչ։ Ասոնք ունին իրենց ընդունելութիւնը, որ կրնայ ըլլալ ամենաբարձր կամ ամենացած։ Ասոնք ունին իրենց ազդեցութիւնը, որ կրնայ ըլլալ ամենաբարերար կամ ամենաանբարոյական։ Ասոնք ունին իրենց ապագան, որ կրնայ ըլլալ ամենալաւատես կամ ամենաանհոգ։ Ասոնք ունին իրենց ներկան, որ կրնայ ըլլալ ամենաբարգաւաճ կամ ամենաանկեանք։ Ասոնք ունին իրենց անցեալը, որ կրնայ ըլլալ ամենաճոխ կամ ամենաաղքատ։ Ասոնք ունին իրենց ամէնը, որ կրնայ ըլլալ ամենաշատ կամ ամենաքիչ։ Ասոնք ունին իրենց ոչինչը, որ կրնայ ըլլալ ամենաշատ կամ ամենաքիչ։ Ասոնք ունին իրենց ամէնը եւ ոչինչը, որ կրնայ ըլլալ ամենաշատ եւ ամենաքիչ։ Ասոնք ունին իրենց ամէնը եւ

ԽՍՀՄ ՎՆԱՍՈՒԹՅՈՒՆ

»»•««

ՎԵՊ՝ ՊԱՊԱՅԱՆ

Խորհրդային կառավարությունը ամեն կերպ աջակցում է ազգային փոքրամասնությունների մշակութային զարգացմանը։ Ահա թե ինչ է ասում այդ մասին Ստալինյան սահմանադրությունը։

Ստալինյան սահմանադրության 123-րդ հոդվածը հռչակում է ազգերի և ռասաների հավասարությունը։ Ստալինյան սահմանադրության 123-րդ հոդվածը հռչակում է ազգերի և ռասաների հավասարությունը։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԹԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զոսլաւիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
30
ՄԱՐՏ
SAMEDI
30 Mars
1935

11 ՐԴ ՏԱՐԻ - 11e Année N° 2767

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԳՈՒ ԽՕՍՔ

Է՛Ր ԵՐԲԵՄՆ...

=o–o=

Քաղաքական ընդհանուր լարիւրինթոսին մէջ, ի՛նչքան պերճախօս պատկեր մը կը ներկայացնէ բանուորա – գիւղացիական Ռուսաստանը:

Ի՛նչ «անկամընչելի» անջրպետ, մէկ չրջանէ միւսը, երէկուան եւ այսօրուան միջեւ ...

Երէկ՝ «աւազակներու որջ» էր Ազգերու Դաշնակցութիւնը: Այսօր Մոսկուա պատիւ կը համարի լայնանիստութիւն անոր դահլիճներուն մէջ, նախանձախնդրութեամբ մասնակցելով բոլոր աշխատանքներուն:

Երէկ աւազակութեան գլուխ – գործոց մըն էր Վերսայլի դաշնագիրը: Այսօր Խորհրդային իշխանութիւնը անոր ամէնէն ե – ռանդուն փաստաբանն է, եւ յաղթականներուն Թուլութեան կը վերագրէ անոր խախտումը:

Երէկ՝ միջազգային աշխարհակալութեան գիշատիչներուն դասական, անգերազանցելի ներկայացուցիչն էր Մեծն Բրիտա – նիան: Այսօր «քաղաքացի» Լիթվինով դինի կը խմէ Ճօրճ Թագաւորին արեւշատութեան համար:

Երէկ համաշխարհային յեղափոխութեան օրերը կը համրէին, ականներ փորելով կամ ցանելով ամէն կողմ: Այսօր պար բռնած նոյն «գիշատիչ» պետութեանց հետ, անոնցմէ աւելի բարձր կ'երգեն.— «Եւ յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն»:

Երէկ — դեռ անցեալ տարի — Անգլիոյ նախորդ արտաքին նախարարին, Զէմպէրլէյնի կերպարանքը չհնելով, կրակի կուտային յեղափոխական կանչերու ժխորին մէջ: Այսօր՝ կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, «Պրաւտա», պատիւ կը սեպէ Թղթակից մը ղրկել եւ տեսակցութիւն խնդրել:

Ո՞ր մէկը յիշել: Իսկ Պ. Խորնի եղած արքայական ընդունե – լութի՞ւնը, որ չատ կը յիշեցնէ Աֆղանիստանի երբեմնի «փատի – շահ»ին, Ամանուլլահի չոայլուած պատիւները ...

Խորհրդային թերթերը մրցումի ելած են իրարու հետ, Մեծն Բրիտանիան սիրաշահելու համար, եւ կը փառաբանեն «լորտ կն – քապահ»ը (Իդըն), արտատպելով անոր ամէնէն ժժգոյն խօս – քերը, կենսագրականներ եւ լուսանկարներ հրատարակելով ...

— Ի՞նչ կայ որ, քաղաքականութիւն է: Գաղափարը ուրիշ, գործնական կեանքը ուրիշ:

Ճիշդ է. այդ նոյն քաղաքականութիւնն էր որ, տարիներ առաջ, մէկ բերնով ազատութիւն եւ ինքնորոշման իրաւունքներ կը խոս – տանար փոքր ժողովուրդներուն, յանուն բանուորա – գիւղացիական յեղափոխութեան. իսկ միւս բերնով համբոյրներ կը փոխա – նակէր հասարակ ջարդարարներու հետ, միասին թաղելու համար աշխարհի ամէնէն արդար, նոյն իսկ աշխատաւորական դասը:

Եւ, դասը պաշտպանողները կը դառնային հակայեղափոխա – կան, իսկ պարտուած ժողովուրդները զոհ մէջազգային աշխար – հակալութեան, որուն հետ պարծանքով կը պարեն այսօր,—«Մէկ, երկու, երեք, չորս, մենք կը պարենք տասներչորս»:

×

Կատակը մէկդի, ահա թէ ո՛ւր իջաւ համաշխարհային յեղա – փոխութիւնը, որ ամէն բանէ առաջ արգարութեան պայքարը պի – տի ըլլար:

Խորհրդային իշխանութիւնը ինքն իսկ, միւսներուն պէս ծաղ – բանկարի վերածելով արգարութեան գաղափարը, ինքն ալ ամբա – պնդելով բռնութեան օգակները եւ սպառազինուելով ոտքէն մին – չեւ գլուխը, այսօր նոյն մոլեռանդութեամբ կը գլորի նոյն հարթ հաւասար դեռնին վրայ,— աշխարհակալութիւն:

Բառերը, բանաձեւերը բան չեն փոխեր անողոք իրականու – թիւնէն:

Երբ քաղքենի – դրամատէր պետութիւնները խաղաղութիւն կամ ապահովութիւն, դաշնագիրներու նուիրականութիւն կամ ազգային պաշտպանութիւն կը հոլովէին, Մոսկուան այդ բոլորը կը ծաղրէր իբրեւ նենգ ռազմավարութիւն, աւարը պահելու կամ նոր աւարներ կորզելու առաջադրութիւն:

Արդ, նոյն Մոսկուան այսօր դուռնէ դուռ ինկած է, եւ դր – ծակցութիւն կ'առաջարկէ, միեւնոյն սկզբունքներով,— խաղա – ղութիւն եւ ապահովութիւն:

Անշուշտ ամբողջ աշխարհ զոհ է, որ այսքան կլորցայ կարմիր արծիւը, ամփոփելով թեւերը եւ գործակցելով խաղաղութեան դաւին:

Ներկայ պայմաններուն մէջ, ո՞ր պատասխանատու իշխանու – թիւնը պիտի համարձակէր մատնել նոր պատերազմի մը մա – սին, որուն միտքն իսկ երեւակայութիւն կը սարսէ:

Ինչ որ ալ ըլլան չարժառիթները, խորհրդային իշխանութիւ – նը լաւագոյն ուղին ընտրած է, ապահովելու համար խաղաղու – թիւնը:

Իսկ արդարութեան դաղափա՞րը:

Խորհրդային իշխանութիւնը երէկ սանձարձակ պայքար կը մղէր հաշտութեան դաշնագիրներուն դէմ, պահանջելով անոնց ջնջումը, առնուազն վերաքննութիւնը:

Իսկ ա՞յժմ,— խաղաղութի՛ւն ամենեցուն, անխախտ պահե – լով դաշնագիրները:

Ուրիշ խօսքով,— մի՛ ընէք այնպիսի բան որ կրնայ ապառնալ խաղաղութեան, մանաւանդ սրել ախորժակները:

Այսինքն՝ «պահպանել իրաց վիճակը», ինչպէս կ'ըսէին պա – տերազմէն առաջ:

Միայն այս պարագան բաւական է, ապացուցանելու համար մէջազգային կացութեան ծանրութիւնը:

Է՛ր երբեմն, չատ բարձր կը հնչէր ռուսական չեփորը, սա – ռանելով բարձունքէ բարձունք: Այժմ իջած է տափարակի վրայ, ճլուխ ճլխի եւ սրտակից՝ միւսներուն հետ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ ԿԸ ՓԱՌԱԲԱՆԵՆ ԱՆԳԼԻԱՆ

ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ԵՐԵՒՈՑԹ՝ 1917ԷՆ Ի ՎԵՐ

Համաձայնութիւն գոյացած է

Քաղաքական չրջանակները անհամբերութեամբ կը սպասեն Մոսկուայի խորհրդակցութեանց ելքին, որ սկսան հինգշաբթի օր եւ պիտի չարունակուին մինչեւ այսօր, չաբաթ:

Ինչպէս գրած էինք, Պ. Իդըն, Անգլիոյ ներկայացուցիչը, հիւրընկալուե – ցաւ արտակարգ պատիւներով: Ռուսեւրեհական սահմանին վրայ կը սպասէր մասնաւոր կառախումբ մը, բոլոր արդիական չարմարութիւններով,— հե – ռախօս, անթել, բաղնիք եւ փառաւոր ննջարան: 1917ի յեղափոխութենէն իվեր առաջին անգամ է որ անգլիացի նախարար մը պաշտօնապէս Մոսկուա կ'այ – ցելէ: Իսկ այս առթիւ կատարուած ընդունելութիւնը աննախընթաց կը հա – մարուի, բաղդատելով նման պարագաներու հետ: Երբ կառախումբը Մոսկուա հասաւ, հարիւրաւոր անգլիական եւ խորհրդային դրօշներ կը ծածանէին, իսկ մասնաւոր զօրագունդ մը գինուորական պատիւներ կ'ընծայէր: Պ. Իդըն եւ հետեւորդները դիմաւորուեցան արտաքին գործակալ Պ. Լիթվինովի եւ ուրիշ բարձր պաշտօնատարներու կողմէ: Պ. Իդըն եւ Պ. Լիթվինով իրարու ձեռք սեղմեցին ջերմօրէն, եւ Անգլիոյ ներկայացուցիչը առաջնորդուեցաւ իր դես – պանատունը, ուր պիտի մնայ իբրեւ հիւր: Նախաճաշէն յետոյ, Պ. Իդըն առա – ջին տեսակցութիւնը ունեցաւ Պ. Լիթվինովի հետ: Խօսակցութիւնը տեւեց եր – կու ժամ: Երկու կողմերն ալ գոհ կ'երեւան արդիւնքէն: Խօսակցութիւնները վերսկսան յաջորդ (երկ) օրը: Այս անգամ ներկայ էր նաեւ Սթալին: Առաջին անգամ է որ համաչխարհային կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը քաղաքական խօսակցութիւններ կ'ունենայ օտար երկրի մը մէկ նախարարին հետ:

Իրազեկները կը հաւատան թէ Պ. Լիթվինով լրիւ տեղեկութիւններ հա – ղորդեց իր երկրին եւ Գերմանիոյ յարաբերութեանց մասին, վերջին երկու տարիներու ընթացքին եւ բացատրեց թէ Գերմանիա յարձակողական նպա – տակներ կը հետապնդէ եւ նոյնիսկ հողային դրաւումներ կատարել կ'ուզէ: Ե – րէկուան խօսակցութեանց մէջ, մասնաւորապէս քննուեցաւ արեւելեան դա – շինքի խնդիրը: Մոսկուա կ'ուզէ որ Մեծն Բրիտանիա բացորոշապէս ճշդէ իր դիրքը այս հարցի մասին, քանի որ ընդհանուր կարծիքը այն է թէ Անգլիա համաձայն ըլլալով հանդերձ, չուզեր մասնակցիլ դաշինքին: Անգլիոյ ներկա – յացուցիչն ալ կ'ուզէ իմանալ թէ խորհրդային իշխանութիւնը ի՛նչ փոփոխու – թիւններ կրնայ կատարել դաշինքին մէջ, նկատի առնելով Գերմանիոյ առար – կութիւնները: Կ'ըսուի թէ համաձայնութիւն գոյացած է:

Խորհրդային մամուլը փաղաքշական հրատարակութիւններ կ'ընէ Անգլիոյ հանդէպ, մոռնալով անցեալ դէպքերը: «Իզվեստիա», կառավարութեան օր – կանը, կը չեշտէ խմբագրականի մը մէջ.— « Արեւելեան դաշինքը խաղաղու – թեան գործիք մըն է: Անոնք որ կը մերժեն մասնակցիլ, առաջ իսկ կը մատ – նեն իրենց իրական նպատակները, բայց չեն կրնար նուազեցնել անոր ար – ժէքը »:

ԽԱՆԴԱՎԱՌ ԲԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Արտաքին գործակալութեան կողմէ սարքուած դիւանագիտական ընդու – նելութեան առեն, Պ. Լիթվինով բարի գալուստ մաղթեց Անգլիոյ պատուի – րակին, գոհունակութիւն յայտնելով որ երկու երկիրներուն յարաբերութիւն – ները զգալի բարւոքում կրած են: Ցետոյ պարզելով Եւրոպայի ընդհանուր կա – ցութիւնը, արտաքին գործակալը չեշտեց թէ Պ. Իդընի այցելութիւնը առիթ կ'ունենայ այնպիսի պահու մը երբ լուրջ մտահոգութիւններ կը տիրեն խաղա – ղութեան պահպանման մասին: Եւ չարունակեց.— « Աւելորդ է փնտռել թէ ո՞ր երկիրը ամէնէն աւելի ապրուած է սպառնացող վտանգէն: Ներկայ պայման – ներուն մէջ, բոլոր երկիրներուն պարտականութիւնն է իրենք զիրենք պաշտ – պանել վտանգէն: «Զգուշութիւնը աւելի կ'արժէ քան դարմանը»: Այժմ հաս – տատուած է թէ Եւրոպայի սպառնացող վտանգը կրնայ հեռացուիլ կամ սահ – մանափակուիլ միայն բոլոր չահակիցներու հաւաքական ջանքերով: Բրիտանա – կան կառավարութիւնը անցեալ փետրուարի համաձայնութեամբ եւ համա – խորհուրդ Ֆրանսայի հետ՝ ձեռք առաւ առաջին միջոցը, հաւաքարար պահ – պանելու համար խաղաղութիւնը: Այդ պատճառով ալ, խորհրդային կառա – վարութիւնը խոստացաւ իր լիակատար գործակցութիւնը, որպէսզի ղլուխ ել – լէ Լոնտոնի համաձայնութիւնը: Խաղաղութեան դասին համար վճռական ար – ժէք ունի մեր երկիրներուն գործակցութիւնը, երկիրներ որոնք հաստատուած են Եւրոպայի ծայրագոյն արեւելքը եւ ծայրագոյն արեւմուտքը եւ որոնց սահ – մանները կ'երկարին մինչեւ ուրիշ ցամաքամասեր: Ահա թէ ինչո՛ւ Պ. Իդընի այցելութիւնը ոչ միայն սկիզբը կը դնէ գործակցութեան մը, այլեւ կ'երաշ – խաւորէ անոր չարունակութիւնը: Ես համոզուած եմ թէ անկեղծօրէն մեր ան – սահմանները փոխանակելով Պ. Իդընի հետ, խանդագին օժանդակութիւն մը մատուցած պիտի ըլլանք այդ ճամբուն վրայ»:

Հեռագիրը կ'ըսէ թէ Պ. Լիթվինով իր բաժակը պարպեց Անգլիոյ թագա – ւորին արեւշատութեան եւ բրիտանական ժողովուրդին բարօրութեան համար:

Անգլիոյ ներկայացուցիչը պատասխանելով, իր կարգին չեչտեց.

— « Կը հաւատամ թէ իմ այցելութիւնս կարեւոր դէպք մըն է Մեծն Բրի – տանիոյ եւ Խ. Միութեան յարաբերութեանց մէջ: Մեր այս անձնական չփումը Մոսկուայի մէջ, նշանակալից եւ խոստմնալից հանդրուան մը կը կազմէ: Բրիտանական կառավարութիւնը հաճութեամբ միացաւ, անցեալ աշնան, այն հրաւէրին որ կ'ուղղուէր Խ. Միութեան, որպէսզի անդամակցի Ազգերու Դաշ – նակցութեան: Լոնտոնի կառավարութեան արտաքին քաղաքականութիւնը հիմնուած է Ազգերու Դաշնակցութեան վրայ, իսկ Ազգաժողովին խնդութիւնը կը կազմէ իր տիեզերականութիւնը: Գնահատելի չահ մըն է, երբ աշխարհի տարածութեան մէկ վեցերորդ մասը բռնող ազգ մը, որ 170 միլիոն բնակիչ ունի, մեզի հետ քով քովի կը նստի Ժընեւի մէջ: Ազգերու Դաշնակցութեան գլխաւոր նպատակն է խաղաղութիւն եւ բարւոքում միջազգային յարաբերու – թեանց: Մեծն Բրիտանիոյ արտաքին քաղաքականութեան նպատակն ալ խա – ղաղութիւնն է: Ես հաստատապէս համոզուած եմ, եւ այս համոզումս երբեք ակարացած չէ վերջին այցելութիւններուս, թէ Եւրոպայի լարուած վիճակը կրնայ չահակից միայն չնորհիւ աշխարհի մեծ ազգերու ներկայացուցիչներուն

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՐԲ ԿԸ ՍԿՍԻՆ ԶԱՒԱՆՑԵԼ

Աննոռնի, անորակելի են Դաշնակ – ցութեան կարգ մը հակառակորդները, նոյնիսկ պատմութիւն գրած ատեն:

Նոր ամոյշ մը, սեղանիս վրայ:

Կը ճանչնա՞ք Մ. Սըվազլըն, իրա –ւագէտ եւ համայնագէտ:

Նախկին վերակազմեալ հնչակեան, այժմ ռամկավար, այս ծերունին իմճի իր վրայ կը հիանայ եւ իւրաքանչիւր գրութեան կէսը իր գրած – չըրած գործերուն կը յատկացնէ:

Այդ ոչինչ:

Այս մարդը վերջերս երկու յօդ – ուած ստորագրեց Ամերիկայի ռամ – կավար պաշտօնաթերթին մէջ, «Նօ – թեր եւ Տպաւորութիւններ»: Նիւթը՝ խառնիխուռն ծանօթութիւններ **1915**ի սարսափներու, երիտասարդ Թուրքե – րու, Գր. Արծրունիի, ցարականու – թեան եւ ուրիշ բաներու մասին:

Առիթէն օգտուելով, համայնագէտ ծերունին կը պատմէ նաեւ իր ծանօ – թութիւնը՝ Է. Ակնունիի հետ, երբ ողբացեալ ընկերը Պոսթոն կը գըտ – նուէր:

Քանի մը գնահատական խօսքերէ յետոյ, Մ. Սըվազլը կը պատմէ.

— « Առաջին գլուխ գլխի խօսակ – ցութենէս նկատեցի Ակնունիի ծայրա – յեղ թրքասիրութիւնը: Ի՞նչ բանի վր – րայ հիմնուած էր ան: Ըստ անուանի խօսակիցս երիտասարդ Թուրքերը մեծ յառաջդիմութիւն ունեցած էին մարդկային գիտութեանց բոլոր ճիւ – ղերուն մէջ: Անոնք տարածած էին յառաջդիմական գաղափարներ: Ըստ իրեն, Թուրքերու փարլամէնթակա – նութիւնը գերազանց էր Ֆրանսայի – ներու ունեցածէն: Թուրք փարլամէն – թը հաւասար կը հռչակէր Անգլիոյ ե – րեսփոխանական ժողովին: Ասիկա դժուար մարսուելիք հաւաստում մըն էր: Ուղեցի վրնք տարհամոզել: Հինգ տարի Լոնտոնի մէջ ապրած եւ ան – ճամբ Երեսփոխանական ժողովի 50է աւելի նիստերուն ներկայ եղած ըլլա – լով, որոշ տուեալներով ցոյց տուի Ակնունիի կարծիքներուն սխալը: Մա – կայն կարող չէի զանոնք ուղղելու, յամառօրէն կը պնդէր իր տեսակէտին վրայ: Չէր կրնար եւ չէր ալ ուզեր հասկնալ թէ Ենիչէրիներէն ծագող ժողովուրդ մը կարող չէր ակնթարթի մը մէջ Անգլիացւոց նման կիրարկել այն փարլամէնթական առաքինու – թիւնները, որոնք արդիւնք են եօթը դարերու ներքին պայքարներու եւ բարեչրջման:

Ակնունիի թուեցի նշանաւոր մար – դոց, Պըրքէն սկսեալ մինչեւ Վիքթոր Հիւկոյի կարծիքը Թուրքերու մասին, բայց ան իր տեսակէտը չէր փոխեց»: («Պայքար», 2 մարտ 1935):

Երկու անգամ կարդացի այս ցնդա – բանութիւնը եւ չհաւատացի աչքե – րուս:

Եւ հիմա համոզեցէք Սըվազլըները թէ՝ Ակնունին եթէ իր գիւղէն դուրս ելած չըլլար իսկ, չէր կրնար յայտնել այդքան անհոռնի կարծիք,— Թուր – քը հասած է յառաջդիմութեան բար – ձունիին, թրքական «փարլամէնթ »ը աւելի բարձր է քան փրանսականը եւ կը հաւասարի անգլիականին ...

Ամենագէտ Սըվազլըն ինք իրապէս կը հաւատա՞յ իր գրածին:

Եւ իր գրիչը ի՞նչպէս չառաջ կ'եր – թայ, «թրքասէր» անուանելու եւ այ – լապէս վիրաւորելու մարդ մը որ մե – ռած է, այսինքն զրկուած՝ ինքզինքը պաշտպանելու կարողութենէն:

Ի՞նչ անասնական կիրք է այս, որ մեռելներն անգամ անարգել կուտայ: Այն ալ հայասիրին սարսափներէն քանի տարի վերջը:

Մ. Սըվազլը տարիքը շատոնց առած է եւ թերեւս անպատասխանատու՝ իր զառանցանքներուն համար:

Իսկ «Պայքար»ի խմբագրութի՞ւնը: Ա՞ն ալ զառանցել սկսած է:

Եթէ գրողն ու տպողը անկելանոցի ապրանք են, ընթերցո՞ղներն ալ խիղճ եւ խելք չունին, գոնէ անոնց մեղմելու համար:

ՎԱՀԷ

Պ. Քարլիէ շնորհակալութիւն կը յայտնէ

Պ. **Yves Carlier**, այն ազնիւ Ֆրանսա – ցին որ ծանօթ է «Յառաջ»ի ընթեր – ցողներուն, Լիւսիէն Ռըպաթէի ցնդա – բանութեանց առթիւ հրատարակած գրութեամբ, երկար նամակով մը շը – նորհակալութիւն կը յայտնէ իրեն ուղղուած երախտագիտական բազմա – թիւ նամակներուն համար: Չկարենա – լով զատ – զատ պատասխանել բոլո – րին, մեր բարեկամը կը խնդրէ «Յա – ռաջ»ի խմբագրութենէն, թարգման հանդիսանալ իր զգացումներուն:

Պ. Քարլիէ խորապէս զգած – ուած է այդ նամակներէն, մանաւանդ մանուկներու գրածներէն, «որոնք ին – ծի շնորհակալութիւն կը յայտնեն միամիտ եւ անսեթեւեթ լեզուով մը: Այդ նամակները լաւագոյն վարձատ – րութիւնն են իմ բոլորովին իմքնաբեր ձեռնարկիս համար: Անկեղծօրէն խօ – սելով, ես արժանի չէի այդքան գո – վեստի: Եթէ ես այդ պատասխանը գրեցի ուսումնասիրութեան մը որ եր – բեք չէր համապատասխաններ նշմար – տութեան, պարզապէս նշդում մը կա – տարել ուզեցի եւ ոչ թէ գովաբանել ցեղ մը, որ ինծի՛ չատ աւելի կարող թարգմաններ ունեցած է, իր առաքի – նութիւնները ներթողելու եւ իր դըժ – բախտութեանց վրայ արտասուելու համար: Ես միայն իմ յուշերուս դի – մեցի եւ թոյլ տուի որ անոնք խօսին ազատօրէն, առանց բռնադատման, *ազգարկումի կամ պանուճանքի: «Ինչ որ մարդ լաւ կ'ըմբռնէ, կը յայտնուի պայծառօրէն եւ բառերը դիւրաւ կը հոսին զանոնք արտայայտելու հա – մար», ըսած է մեր գրականութեան վարպետը եւ ես ուրիշ բան չեմ ըրած, եթէ ոչ գործադրել այդ գրական առածը: Ցետոյ, միայն պարզ նշմար – տութիւնը գրած ըլլալով, առանց որ եւ է յետին մտքի կամ շահու ակնկա – լութեան, եւ հետեւաբար չվախնալով որ եւ է հերքումէ, ես գրեցի ԱՆ – ԿԵՂԾՕՐԷՆ, ուրեմն եւ ՈՒԺԵՂ: Միակ բաղձանքս այն է որ գրածս կա – րենայ փարատել կարգ մը բոլորովին մակերեսային եւ կողմնակալ «ուսում – նասիրութեանց»գէշ տպաւորութիւնը՝ *ուսումնասիրութիւններ* որոնց հեղի – նակները ոչ նիւթին ծանօթ են, ոչ ալ զայն սերտած: Ի՞նչպիտի ըսէինք մենք արտասահմանի Ֆրանսացիներս, եթէ մեր գտնուած երկրին մէջ, ուր հեռա – ւոր հայրենիքը ամբողջ մեր իսէալը կը ներկայացնէ, մեզ հիւրընկալող երկրին մէկ լրագրողը Ֆրանսացիին ընդհանուր սահմանումը տուած ըլ – լար հիմնուելով ոմանց եւ անոնց կեն – ցադին վրայ: Մի ըներ ուրիշին այն ինչ որ չես ուզեր որ ուրիշը ընէ ձեզի· — այս առածը պէտք է ուղեցոյց ըլ – լայ ամէն մարդու, մանաւանդ երբ իր արարքները երբեմն հիմնուած չեն նշ – մարտութեան վրայ»:

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒ ընկերակցութեանց վարիչ մար – մինը որոշեց, «իբրեւ հանդիսաւոր ազդարարութիւն» մասնակցիլ բողոքի ժո – ղովի մը որ ոտքի պիտի հանէ բժշկական համալսարանին բոլոր ուսանողները, մարտ 29ին եւ 30ին: Նպատակն է՝ կառավարութեան եւ խորհրդարանին յիշե – ցնել «կացութիւն մը որ չի կրնար աւելի երկար տեւել եւ պէտք է լուծուի ներ – կայ դպրոցական շրջանին փակումէն առաջ»: Հարցը կը վերաբերի օտար ու – սանողներու եւ բժիշկներու վայելած իրաւունքներուն: Այս առթիւ ընկերակ – ցութիւնը դիտել կուտայ թէ 1934ին ոստիկանութեան մէջ արձանագրուած 300 բժիշկներէն 96ը օտար են, այսինքն 31 առ հարիւր, այն ալ միայն Սէնի նա – հանգին մէջ:

ԹՈՒՂԹՎԱԾ ՉԵՆ ԽՄԲԳԻՈՒ ՈՒ ՉՊԱՏՎԵՑ ՀՐ ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶՅԱՆԻ

ՁԵՌՆԱՐԿՎԱԾ ՕՐԻՆԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

— ◆◆ —

ԳԻՒՂԱՀԱՐՑ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

(Իր մտերուն Յօսէփեան պատիւ)

Պատմական հայկական տան մը մեծ սենեակին մէջ, ուր ներկայ էին գիւղին ամենէն ազդեցիկ անձերը, ինչպէս նաեւ հարեւան գիւղերէն հրաւիրուած ուրիշներ, ընդհանուր ժողով մը կը գումարուէր։ Ժողովին նիւթը գիւղին ներքին գործերուն կը վերաբերէր։ Ներկայ էին նաեւ գիւղին երէցները, որոնք ամենէն մեծ յարգանքով կը վայելէին ժողովրդեան կողմէ։

Ժողովը կը վարէր գիւղին ամենէն ազդեցիկ անձը, որ ոչ միայն հարուստ էր, այլ եւ մեծ հեղինակութիւն կը վայելէր ամբողջ շրջանին մէջ։ Ան ունէր ազնուական արտաքին, ազնուական վարմունք, ազնուական խօսք։ Ամէնքն ալ կը յարգէին զինք, ամէնքն ալ կը սիրէին զինք։

քաշուելու կը յայտարարէ թէ անկէ – լանոց մըն է— մարդիկ ի՞նչպէս կ'ուզեն որ ուրիշ պետութիւն մը իր եր – կեն որ ուրիշ պետութիւն մը իր եր – կիրը տրամադրէ : Մենք փոխանակ ու – կիրը դուռները ծեծելու, մեր դուռը բէրէն դուռները ծեծելու, մեր դուռը պէտք է որ ծեծենք : Ներգաղթը մեր հիմնական պահանջն է, ու մինակ ելքը այս համատարած թշուառութեան մէջ : Մեր բոլոր էներատու մարմին – ներուն կը մնայ դիմել ուր որ պէտք է : Եթէ իրապէս Հայաստանի վարչա – կազմութիւնը միմիայն բնակարանի խնդիրն է, այս ժո – ղովուրդը վարժուած է ամէն ինչի : Ան շարունակ հոս հոն գաղթելով ոչ մէկ տեղ պատրաստ բնակարան ունե – ցած չէ, բայց կարճ ժամանակուան մէջ պատսպարուելու միջոց մը գտած է, կը բաւէ որ գործ եւ ուտելիք ըլլայ : Այսօր կան հայրենակցական միու – թիւններ, որ տասնեակ տարիներով չէնք մը չեն կրնար շինել, բայց ան – հատ մը կրնայ քանի մը շարաթէն ի – րեն բնակարան մը շինել…

Պ. Վ.Րիժ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՓՈՔՐԻԿ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՅԱՆՆԵՐ

երկու ճարտարագէտներ, Բ. Մե – լիքսեթեան եւ Մ.էյէր, «Մորհ. Հա – յաստան»ի մէջ կ'ուսումնասիրեն փոքր ջրաելեկտրակայաններու շինութեան հարցը :

Երբ վիթխարի ջրաելեկտրակայան – ներու ցանցը, օրինակ Սեւան – Զան – գի ջրվէժը, կը հիմնուի համերկրային հեռանկարներով, ծրագրուած է հիմ – նել նաեւ փոքր ջրաելեկտրակայան – ներ տեղական կամ շրջանային հեռա – նկարներով,— այսինքն ելեկտրական լոյս հայթայթելու համար շրջանի մը, կալսումը կատարելու համար ելեկ – տրական ուժով, վերջապէս ելեկտրա – կան ուժ հայթայթելու համար գիւ – ղատնտեսութեան :

Հայաստանի ջրապրութիւնը նպաս – տաւոր է փոքրիկ եւ ժամանոց ջուր – ելեկտրակայաններու շինութեան, քա – նի որ լեռնային կազմութիւնը կարե – լութիւն կը տեղծէ օգտագործելու ջուրին ճնշումը՝ ելեկտրական ուժ ըս – տանալու համար ջուրի սակաւ սպա – ռումով, ինչ որ չահաւէտ է ջրային հարստութեանց օգտագործման նման պարագաներու մէջ : Աւելցուցէք նաեւ այն որ Հայաստանի լեռնային գե – տակներու մեծ մասը, չնորհիւ երկ – րին լաւային կազմութեան, ծագում կ'առնեն գլխաւորաբար աղբիւրներէ, որոնք ջրաելեկտրակայաններու աշ – խատանքին հաւասար եւ տեւական ուժ կը հայթայթեն ամբողջ տարուան ընթացքին :

Այսպէս, փոքր ջրաելեկտրակայան – ներու շինութեան համար լայն հեռա – նկարներ ունին Արարատ, Գառնի, Գեղարդաւ, Թարաբաչայ գետակները, Ղրխթուլաղի աղբիւրները, Մաման, Աղտամոփա, Գորիս գետակ – ները, Տաթեւի աղբիւրները, Մեղրի, Ալաջ, Քիրս, Ջայլամին, Զորզոր գետակները, եւն. :

Փոքր ջրաելեկտրակայաններու շի – նութեան մէջ իբրեւ գլխաւոր գործօն, պէտք է յիշել որ Լէպսէ գործարանը սկսած է փոքր ելեկտրակայաններու համար փոխարկիչներ շինել :

Եթէ մինչեւ այժմ փոքր ջրաելեկ – տրակայաններու շինութեան տրուած չէ անհրաժեշտ թափը՝ հակառակ Հա – յաստանի բնական աղբիւրներու հարս – տութեանց, եւ վառելանիւթի պակա – սին, առիկա ոմանք կը բացատրեն ա – նով որ ներկայիս ամէն գործունէու – թիւն կեդրոնացուած է վիթխարի ե – լեկտրակայաններու (Սեւան – Զան – դի եւ Բազարչայ) շինութեան վրայ : Սակայն սխալ է այսպէս դատել :

Արեւմտեան Եւրոպայի զանազան երկիրներուն մէջ, հակառակ ջրաելեկ – տրակայաններու կատարեալ սարքա – տրման, արտադրուած ելեկտրական ուժին 10 տոկոսը կուտան մինչեւ 1000 քիլովաթ ելեկտրական ուժ ու – նեցող փոքր կայանները, իսկ 30—40 տոկոսը՝ 10.000 քիլովաթէն ոչ աւե – լի ելեկտրական ուժ ունեցող կայան – ները :

Հայաստանի վիթխարի ելեկտրա – կայանները ուժ պիտի հայթայթեն ա – ճող ելեկտրաքիմիական արդիւնաբե – րութեան եւ ելեկտրաջերմական տր – ամադրութեան, ելեկտրական երկա – թուղիներուն, եւ այն քաղաքներուն, ուր ելեկտրական ուժի սպառման մեծ պահանջ կայ :

Իսկ այն շրջաններուն մէջ, ուր ե – լեկտրական ուժի սպառումը սահմա – նափակ է, ոչ չահաւէտ է, ոչ ալ նը – պատակայարմար չինել ելեկտրական ուժի բաշխիչ կայաններ : Այդպիսի շրջաններու եւ գիւղերու համար պէտք է չինել փոքր ջրաելեկտրակա – յաններ :

Սակայն պէտք է արձանագրել, որ ոչ միայն չի յատաջանար փոքր ջրա – ելեկտրակայաններու ցանցին չինու – թիւնը, այլ եւ սխալ, տնտեսապէս չհիմնաւորուած ձեւով կը կատարուի փոքր ջրաելեկտրակայաններու չինութիւնը : Բանական է միայն յիշել, որ ներկա – յիս Հայաստանի մէջ կան 12 ելեկտրա – կայաններ 10էն մինչեւ 75 քիլովաթ ուժով (Դամաբլու, Մարտունի, Բա – սարգեչար, Բերդ, Ամասիա, Աշտա – րակ, Օշական, Թալին, եւն.) : Այդ ելեկտրակայաններուն մեծ մասը կը գտնուի երկաթուղիէն տասնեակ քի – լոմեթր հեռաւորութեան վրայ, այն – պէս որ անոնց արտադրած իւրաքան – չիւր քիլովաթ – ժամ ուժին արժէքը 50 կոպէկի կը հասնի եւ վառելիքի հայթայթումը կը պահանջէ փոխա – դրական տեւական միջոցներ : Հակա – ռակ այս անյարմարութեանց, տակա – ւին կը չարունակուի ջրաելեկտրա – կայաններու չինութիւնը,— այսպէս Աբարանի կայանը 30 քիլովաթ ուժով եւ Փաչա – լուի կայանը 37 քիլովաթ ուժով :

Փոքր ջրաելեկտրակայաններու հար – ցով կը զբաղի Հայաստանի հողային գործավարութիւնը, սակայն անհրա – ժեշտ թափը տրուած չէ այդ չինու – թեանց :

Աստուածաշունչի նոր թարգմանութեան 1500րդ տարեդարձը

Ռումանական «Քուրէնթուլ» օրա – թերթը հետեւեալ տողերը կը գրէ այս խորագրին տակ.—

Անցեալ կիրակի, 3 մարտ, բոլոր հայ գաղութներու մէջ սկսան տօ – նակատարութիւնները Աստուածա – շունչի հայերէն թարգմանութեան 1500ամեակին : Այս դարաշրջանը, Հա – յերուն համար, ազգային մեծ դէպք մը չէ միայն, այլ նաեւ ունի զուտ մշակութային նշանակութիւն մը, ո – րովհետեւ մինչեւ Ե. դար Աստուածա – շունչը դէտ թարգմանուած չէր եւրո – պական ոչ մէկ լեզուի :

Հայաստան քրիստոնէութիւնը որդե – գրեց 303ին. դէպք որ ամբողջապէս փոխեց քաղաքակրթութեան եւ մշա – կոյթի դիմագիծը եւ յեղափոխեց հայ ժողովուրդի պատմութեան փրօցէսը : Բայց ամբողջ դար մը պէտք եղաւ որ պէսպի նոր կրօնը արմատ բռնէ հոգի – ներու մէջ եւ կազմէ նոր կորիզը ուր – կէ բխին հայ ժողովուրդի մշակու – թային նոր ուժերը :

Ե. դարու հայ թարգմանութեանց դլուխ գործոցը անտարակոյս Աստ – ուածաշունչին է : Հայ քրոնիկագիր – ները կ'ըսեն թէ ան երկիցս թարգ – մանուեցաւ հայերէնի : Առաջին, տա – ւերու դիւանն անմիջապէս յետոյ տեղի ունեցաւ, աստղական բնագրէն : Այս թարգմանութիւնը տեղի ունեցաւ հայգենալով, գոհացում տալու հա – մար պահանջներուն ժողովուրդին որ, դարէ մը ի վեր քրիստոնեայ, իր մայրենի լեզուով աղօթքներ չունէր դեռ եւ եկեղեցւոյ մէջ Ս. Գիրքը կը լսէր յունարէն, բայց մանաւանդ ա – սորերէն : Այս թարգմանութիւնը կա – տարեալ չէր, Աստուածաշունչը թարգմանուած ըլլալով իր էական մա – սերուն մէջ միայն :

Բայց երբ երիտասարդ մտաւորա – կաններու հոյլը, Յովհան, Յովսէփ, Եզնիկ, Կորիւն, եւն., Բիւզանդիոն դրկուեցան, հիմնապէս սորվելու հա – մար յոյն լեզուն, դարձին Բիւզանդիո – նէն միասին բերին 431ին Ս. Գրքի վաւերական օրինակ մը, դրկուած Մաքսիմոս պատրիարքին կողմէ :

Սահակ կաթողիկոս, վերոյիշեալ աշակերտներուն, բայց մանաւանդ Եզնիկի աշխատակցութեամբ, թարգ – մանեց այն առեն ի նորոյ Ս. Գիրքը :

Այս թարգմանութիւնը լրացաւ 434 – ին եւ արդարեւ գրական կատարեալ կոթող մըն է :

Անոնք որ ուսումնասիրած են այս թարգմանութիւնը գրական տեսակէ – տով, գմայլած են անոր ոճին անգե – տով, գմայլած են անոր ոճին անգե – տով, գմայլած են անոր ոճին անգե

ՅԱՂՈՒԹԱՏՈՒՉՎԱ ՎՆԱՍԱՑՈՒԹ

»»»·«««

ՎԵՊԱՍ՝ ՊԱՐՈՅ

— Մամա, դամա ես չ, մամա ոչխարս նաև ես կամ էլ ոչ... ես դրա ձայնը տալ չեմ կարող, ինչպես նաև ոչ մեկը ուրիշ ոչխարների մեջ։ Ձենդ ես ճանաչում եմ հազարների միջից։ Ես քեզ եմ ասում, որ ոչխարս ինձ չի հետևում, ինչպես միշտ։ Ես գիտեմ, որ նա ինձ չի սիրում։ Ես նրան ոչ մի բան չեմ տվել, ոչ մի հաց, ոչ մի ջուր։ Ես նրան ոչ մի անգամ չեմ ծեծել։ Ես նրան ոչ մի անգամ չեմ հայհոյել։ Ես նրան ոչ մի անգամ չեմ նախատել։ Ես նրան ոչ մի անգամ չեմ ատել։ Ես նրան ոչ մի անգամ չեմ նեղացրել։ Ես նրան ոչ մի անգամ չեմ վիրավորել։ Ես նրան ոչ մի անգամ չեմ ստիպել, որ ինձ հետևի։ Ես նրան ոչ մի անգամ չեմ ստիպել, որ ինձ սիրի։ Ես նրան ոչ մի անգամ չեմ ստիպել, որ ինձ ճանաչի։ Ես նրան ոչ մի անգամ չեմ ստիպել, որ ինձ ընդունի։ Ես նրան ոչ մի անգամ չեմ ստիպել, որ ինձ հավատա։ Ես նրան ոչ մի անգամ չեմ ստիպել, որ ինձ հարգի։ Ես նրան ոչ մի անգամ չեմ ստիպել, որ ինձ վախենա։ Ես նրան ոչ մի անգամ չեմ ստիպել, որ ինձ ատ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 – 70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զոսլաւիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 31 ՄԱՐՏ DIMANCHE 31 Mars 1935

ԺԱ ՏԱՐԻ - 11e Année No 2768

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...

= o–o =

Քանի կը չարունակուին միջազգային ժողովները, խորհրդակցութիւնները, դիւանագիտական երթեւեկները, ինչպէս եւ «զաշնից, զերդաշնից եւ հակադաշնից» մարզանքները, այնքան կը մթագնի հորիզոնը:

Այդ արտակարգ իրարանցումն իսկ ամէնէն պերճախօս վկայութիւնը կը կազմէ տիրող մտահոգութեան:

Այն աստիճան որ, մարդիկ արդէն սկսեր են բաղդատութեան դնել ճակատագրական թուականները,— 1907, երբ Անգլիոյ թագաւորը Ռէվալ կ'երթար, ցարին հետ զրոյց ընելու համար, կամ 1914, որ դեռ թարմ է բոլորի մտքին մէջ, իր աշխարհասասան պատերազմով:

Վայրկեան մարգարէութիւն պիտի ըլլար նոր պատերազմի մը հեռանկարը տեսնել այս ընդհանուր իրարանցումին մէջ:

Եւ սակայն, միամտութիւն պիտի ըլլար ծածկել կացութեան ծանրութիւնը:

Վարիչները իրենք ալ այդպիսի փորձ չեն կատարեր, եւ, ընդհակառակն, ահաւոր վտանգի մը գիտակցութիւնը կը մատնեն, իրենց յարաճուն սպառազինութիւններով:

Արդէն իսկ թաղուած է սպառազինութեանց կրճատման ծրագիրը: Այս ճակատին վրայ, ամէնէն յոռետես եզրակացութեան յանգեցաւ նոյն ինքն Անգլիոյ վարչապետը, Մաքտոնըլտ, որ ա–մէնէն հաւատացեալը կ'երեւար:

Իր գրաւոր զեկոյցէն ի վեր, որ կը յանձնարարէր ուժ տալ ազգային պաշտպանութեան, եւ որ անուղղակի ազդանշան մը եղաւ Գերմանիոյ պարտաւորիչ զինուորութեան վերահաստատման, Մաքտոնըլտ աւելի չի փախցներ, բացատրելու համար իր յուսա–խաբութիւնը եւ յոռետեսութիւնը:

Տակաւին առջի օր, նոր ճառի մը մէջ, ան կը չեշտէր թէ «կառավարութիւնը խուսափած պիտի ըլլար իր մեծ պատասխանատուութենէն, եթէ թերանար ձեռք առնել այն զգուշական միջոցները զորս կ'առնէ այժմ»:

Անշուշտ այդ միջոցները «պիտի ծառային խաղաղութեան, ոչ ոքի դէմ ուղղուած ըլլալով»:

Նոյն եղանակը նոյն սրտառուչ նախանձախնդրութեամբ կ'երգուի բոլոր երկիրներուն մէջ,— Ֆրանսա, Գերմանիա, Իտալիա, Ա. Միութիւն, հաչուելով միայն գլխաւորները:

Բոլորն ալ ըսել կ'ուզեն,— քանի որ իմ հարեւանս վար չի դներ իր զէնքերը, ես ալ իրաւունք ունիմ վերակազմելու բանակ, նաւատորմ եւ օդանաւային ուժ, որպէսզի կազմ եւ պատրաստ գտնուիմ վտանգի պահուն: Միշտ յանուն խաղաղութեան ...

Եւ ահաւասիկ ուժերու յուցադրութիւն մը, որ չատ կը յի–շեցնէ նախապատերազմեան զօրահանդէսները:

Աչքի առջեւ բերէք վերջին չարաթներու արտակարգ, չարա–չուք երեւոյթները.—

Մարտ 11ին Մեծն Բրիտանիոյ խորհրդարանը որոշեց զօրա–ցնել ազգային պաշտպանութիւնը, բացառիկ վարկեր տահմանե–լով բանակին, նաւատորմին եւ օդանաւագութեան:

Մարտ 15ին Ֆրանսայի Երեսփոխանական ժողովը քուէարկեց օրէնք մը, որուն համաձայն զինուորութիւնը 1 ու կէս տարուան կը վերած–ուի ապրիլէն սկսեալ, իսկ երկու տարուան՝ հոկտեմբերէն ան–դին, մինչեւ 1940:

Մարտ 16ին Գերմանիա վերահաստատեց պարտաւորիչ զին–ուորութիւնը, նախատեսելով մինչեւ 600,000ոց բանակ մը: (Մարտ 13ին ալ պաշտօնապէս կը ծանուցանէր օդանաւային տոր–միլի մը կազմակերպութիւնը):

Մարտ 23ին, Մուսոլինի ճառով մը կ'աւելէր թէ իտալական կառավարութիւնը զրօսի տակ առած է 1911ի ամբողջ դասը, «իբրեւ զգուշական միջոց»: Այսօր պիտի կարդաք մանրամասնու–թիւնները, որոնց համաձայն ապրիլ 1էն սկսեալ Իտալիա կազմ եւ պատրաստ պիտի ունենայ 600,000 զինուոր եւ տասիճանաբար զրօսի տակ պիտի կանչուին 1912ի զինուորները: (Այս տեսակէտէ–թեամբ Իտալիա կ'ունենայ 800,000 զինուոր, առանց հաշուելու 300,000 քաղաքապահները):

Երկար պիտի ըլլար խօսիլ միւսներու պատրաստութեանց մա–սին: Բաւէնք, միայն, որ Ա. Միութիւնը, Ճափոն եւ Մ. Նահանգ–ները անընդհատ կը լարեն իրենց ուժերը, առանց մէկուն – միւսին տեսնելու: Իսկ պալքանեան երկիրներուն մէջ, ամէնէն ա–նելի աչքի կը զարնէ Թուրքիան, չարունակ սրելով ոչ միայն աչ–քերն ու ականջները, այլ եւ ախորժակը:

✕

Այստեղ ընդհատելով քաղաքական անցուդարձի վերլուծու–մը, որ չատ հեռուները պիտի տանէր մեզ, բնազդաբար կ'ամ–փոփուինք մեր պատեհանին մէջ: Ու կը սկսինք խորհրդածել.—

Ամբողջ աշխարհը սպառազէն բանակի մը վերածուեր է, եւ դեռ կը վերածուի: Ամէնէն բանդէտներն ալ չեն համարձակիր նա–խատեսել ոչ սահմանը, ոչ ալ վախճանը:

Պզտիկ, ցիրուցան, ուժասպառ ժողովուրդ մըն ենք մենք, եւ ծիծաղելի պիտի ըլլար որ եւ է դեր վերապրել մեզի, այս համա–տարած լարիւրինթոսին մէջ: Մեծագոյն օրհնութիւնը պիտի ըլ–լար մեզի համար, եթէ նոր փոթորիկ մը չպայթէր մեր գլխուն, այստեղ կամ այնտեղ:

Արդ, մենք ալ պարտականութիւններ չունի՞նք: Մենք մեզի հանդէպ, յանուն ինքնապաշտպանութեան:

Իսկ այդ պարտականութեանց ամէնէն կենսականը այն չէ՞ որ փորձենք հաւաքական եզրակացութեան մը յանգիլ, կազմել մի–ցեալ ճակատ՝ գոնէ որոշ հարցերու մասին:

Եւ աւոր նախապայմանը չէ՞ — զինադադար ակադեմական կամ բիւզանդական վէճերու ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԵԹԷ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԾԱԳԻ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՀԵՏ

ՄՈՍԿՈՒԱ ԲՈՒՐԲԻՈՅ ԽՆԱՄՔԻՆ ՊԻՏԻ ՅԱՆՁՆԷ ԿՈՎԿԱՍԸ, ԵՒ ՆՈՐ ԶԻՋՈՒՄՆԵՐ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՆ «ՐՆԿԵՐ» ԱՔԱՔԻՐԲԻՆ ...

Ռուսերէն *Վոզրոժտէնիէ* թերթին թղթակիցը կը գրէ ժընեւէն.—

Ժընեւի մէջ մեծ հետաքրքրութեամբ կը հետեւին Ֆրանքհեւուս բանակ–ցութեանց ընթացքին: Մոսկուա կ'ուզէ Ֆրանսայի հետ կնքել բարեկամական դաշինք մը եւ ստանալ զինական աջակցութիւն: Համաձայնութիւնը պիտի դո–յանայ հետեւեալ պայմաններով.—

Մոսկուան կը խնդրէ երկու տեսակ առեւտրական վարկ. — 1. Մասնաւոր–ներէ, Ֆրանսացի արդիւնաբերողներէ եւ դրամատուներէ երկու միլիառ Ֆր–րանքի չափ, երկաթուղիները վերակազմելու համար (առաջին հերթին արեւ–մտեան եւ ապա արեւելեան):— 2. կառավարական վարկ, մօտ երկու–քուկէս միլիառ ֆրանքի զէնք եւ զինական մթերքներ: Իր տուգած վարկերուն փոխա–րէն Խորհրդային Միութիւնը կը խոստանայ որոշ կէտերու վրայ ուժեղացնել իր պահակազօրքերը եւ Գերմանիոյ հետ պատերազմ ծագած պարագային ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՃԱԿԱՏ ՆԵՏԵԼ ԻՐ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԱՄԲՈՂՋ ԲԱՆԱԿԸ: ԵՒ ՈՐՈՎ–ՀԵՏԵՒ ԿՈՎԿԱՍԻ ՊԱՐՊՈՒՄԸ ԿՐՆԱՑ ՊԱՏՃԱՌ ԴԱՌՆԱԼ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԺՈ–ՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ԸՄԲՌՈՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻՈՅ ՈՏՆԶԳՈՒԹԵԱՆՑ՝ ԱՁԳ ԵՐԿՐԱՄԱՍԻՆ ՎՐԱՑ, ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԱՄԲՈՂՋ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՆ ԸՆԹԱՑ–ՔԻՆ, ԿՈՎԿԱՍԸ ՊԻՏԻ ԳՐԱՒԻ ՆՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԲԱՐԵԿԱՄ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԶՕՐՔԵՐԸ:

ՀԱՄԱՁՆԱՒԱՐՆԵՐՈՒ ՄՏԱԾՈՒՄՈՎ, ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ ԶԻՆ–ՈՒՈՐԱԿԱՆ–ՈՒՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ԴԵՐ ՊԻՏԻ ԿԱՏԱՐԵՆ: ԱՏՈՐ ՓՈԽԱՐԷՆ ՊԻՏԻ ՍՐԲԱԳՈՒՒԻՆ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԸ ՀԱՄԱՁԱՅՆ ՊԸՏՍ–ԼԻԹՎԻՆՈՎԻ ԴԱՇՆԱԳՐԻ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՊԻՏԻ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ԲԱԳՈՒՒԻ ՔԱՐԻՒԼԻ ՇԱՀԱԳՈՐԾՄԱՆ: ԻՍԿ ՖՐԱՆՍԱՆ ԻՐ ՄԱՍԻՆ ՁԳՊԻՏԻ ԸՆԴԴԻՄԱՆԱՑ ԼՈՁԱՆԻ ԴԱՇՆԱԳՐԻՆ ՎԵՐԱԲԵՆՈՒԹԵԱՆ՝ ԶՕԳՈՒՍ ԹՈՒՐՔԻՈՅ:

ՄԻՔ.— Վերապահութեամբ հրատարակելով հանդերձ այս լուրերը, բա–րեկամաբար կը յանձնեմ «Հայաստանեաց»ներու բարեհաճ ուշադրութեան...

Ի՞ՆՉ ԼՈՑՍ ՊԻՏԻ ԾԱԳԻ ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ ԶՐՈՑՑՆԵՐԷՆ

ՍԹԱԼԻՆ ԱԼ ԿԸ ԽԱՌՆՈՒԻ ԿԱՐԱԽԱՆԻՆ

— . —

Ամեն բան կախում ունի Անգլիոյ դիրքէն

Այս տողերը գրուած ատեն, դեռ վերջացած չեն Մոսկուայի խօսակցու–թիւնները, որոնց ելքը վճռական ազդեցութիւն պիտի ունենայ յառաջիկայ խորհրդակցութեանց վրայ: Անգլիական աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ հինգշաբ–թի եւ ուրբաթ օրուան խօսակցութիւնները պարզապէս «հետախուզական» հան–դամանք ունէին, եւ հաւանական չէ որ չօշափելի համաձայնութիւն գոյանայոր եւ է կէտի մասին: Պ. Խորն, Մեծն Բրիտանիոյ ներկայացուցիչը, ուրբաթ օր նորէն տեսակցեցաւ Պ. Լիթվինովի հետ, ամբողջ 90 վայրկեան, տեղեկու–թիւններ տալով եւ լուսաբանութիւններ ստանալով: Ցետոյ առաջնորդուեցաւ Քրէմլին, ուր ամբողջ մէկ ժամ խօսակցեցաւ կամիր դիկտատորին՝ Սթալինի հետ: Ներկայ էին նաեւ Պ. Մոլոթով, Լիթվինով եւ Լոնտոնի խորհրդային դեսպանը: Վերջին երկուքը թարգմանի պաշտօն կը կատարէին, քանի որ Պ. Խորն եւ բրիտանական դեսպանը ռուսերէն չեն գիտեր:

Հավասի թղթակիցը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ այս խօ–սակցութեանց մասին.—

Ցայտնի է թէ Սթալին, իբրեւ ընդհ. քարտուղարը համաչնավար կուսակ–ցութեան կեդր. կոմիտէին, երեւութապէս համեստ պաշտօն մը կը վարէ, եւ դեռ անցեալ փետրուարին էր որ անդամ ընտրուեցաւ կեդր. գործադիր կոմի–տէին (խորհրդարան): Բայց եւ այնպէս, ոչ ոքի համար գաղտնիք չէ թէ Սթա–լինն է իրական վարիչը Ա. Միութեան: Հետեւաբար, անդլ. կառավարութիւնը կ'ուզէ Մոսկուայի ամենաբարձր հեղինակութեան կարծիքն ալ առնել, խորհր–դային իշխանութեան ծրագիրներու մասին: Այնպէս որ, Իսրայնի Մոսկուա այ–ցելութիւնը կը բաղդատուի այն ճամբորդութեան հետ զոր Անգլիոյ թագաւորը կատարեց 1908ին, Ռէվալի մէջ: Այդ շրջանին ալ անգլիական քաղաքականու–թիւնը կը դառնար նոր շրջանի մը առջեւ: Թէեւ Պ. Խորնի այցելութիւնը տե–ղեկատու հանդամանք ունի, սակայն տարակոյս չկայ թէ կարեւոր որոշումներ պիտի տրուին այդ ճամբորդութեան առթիւ: Ամէն պարագայի մէջ, հետզհետէ կը հիմնաւորուի եւ կը ճշդուի երկու երկիրներուն մերձեցման ձգտումը: Մոսկուա կ'ուզէ օգտուիլ առիթէն, ապահովելու համար Մեծն Բրիտանիոյ աջակցութիւնը: Այս մասին որոշ լաւատեսութիւն կը տիրէ Մոսկուայի քա–ղաքական շրջանակներուն մէջ, մանաւանդ որ Գերմանիա ջղագրգռութեան մատնուած կ'երեւի, այս մերձեցման առթիւ: Այս լաւատեսութիւնը զօրացու–ցին լուրին վրայ թէ Պելժիա եւս պիտի ճանչնայ խորհրդային իշխանութիւնը:

Խորն – Սթալինն տեսակցութենէն վերջը, անգլիական շրջանակներու մէջ կ'ըսէին թէ գործը լաւ ճամբու մէջ է: Տեսակցութիւնը դարձած է երեք կէսի կէտերու վրայ: Նոյնինքն ունկնդիրի մը խոստովանութեամբ, երկու խօսա–կիցները կատարեալ անկեղծութեամբ արտայայտուած են, առանց մանուածա–պատ ձեւերու կամ յետին մտքի:

1.— Բուն եւրոպական հարցի մասին, Սթալին ալ, ինչպէս Լիթվինով, կանգ առած է ամէնէն փափուկ դէմնին վրայ: Ճի՞շդ է որ, հարցուցած է Սթա–լինն, Անգլիա կրնայ փորձուիլ գործելու ամէն ազատութիւն տալու Գերմա–նիոյ, արեւելքի մէջ, կա՛մ այն մտածումով որ գերմանական ուժերը սպառին սարսափելի կռիւ մը մէջ, եւ կամ արեւմտեան Եւրոպան կանխաւ ապահով–ուի պատերազմի մը դէմ որուն Մեծն Բրիտանիա պիտի հարկադրուէր մաս–նակցիլ իր յանձնառութիւններով եւ իր իսկ շահուն համար:

Պ. Խորն ուժգնօրէն հերքած է այս ենթադրութիւնը:

Կը հաւաստեն թէ Անգլիոյ ներկայացուցիչը բացագանչած է այս առթիւ.— « Ըսէք թէ մենք ոչար ենք. ըսէք թէ վարանոտ ենք, բայց մի՛ ըսէք թէ մեր միտքէն կ'անցընենք յարձակողական ծրագիրներ ո եւ է մէկուն դէմ, ուղղակի կամ անուղղակի »:

Լաւատեղեակ աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ այլեւս բոլորովին վարատած են խորհրդային իշխանութեան վախերը՝ այս կենսական կէտի մասին:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. Էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԼԻԹՎԻՆՈՎ ԵՒ ... ՆԱՍՐԷՏՏԻՆ

»»» «««

Երէկուան թերթերը կը հաղորդէին հետեւեալ հեռագիրը.—

Երբ բրիտանական աշխարհակալու–թեան եւ դրամատիրութեան ներկա–յացուցիչը, Պ. Խորն, Մոսկուա հա–սաւ, բանուորական կառավարութեան ներկայացուցիչը, Պ. Լիթվինով սե–ղանով մը պատուեց զայն: Առաջին բաժակը պարպեց Լիթվինով, «վասն արեւշատութեան Անգլիոյ թագաւո–րին»:

Թերեւս զարմացաք՝ կարդալով հե–ռագրին այս վերջին տողերը: Կարելի՞ բան է, որ բանուորական պետութեան մը ներկայացուցիչը բաժակ պարպէ աշխարհակալ երկրի մը պետին կեն–ցը, ան ալ թագաւո՛ր:

Զարմանալու ոչինչ կայ: Ես ալ կարդացի այդ տողերը եւ անմիջապէս յիշեցի ... Նասրէտտին Հօճան:

Օր մը, Նասրէտտին Հօճա դատի կը կանչուի մեղադրուելով թէ կերած է գիւղապետին հաւուն մէկ ճուռը: Դատարանին մէջ Նասրէտտին կը պն–դէ թէ չէ կերած հաւուն ճուռը, թէ հաւը մէկ ճուռ ունէր, ինչպէս մէկոտ կ'ունենան բոլոր հաւերը:

— Ալլա՛հ, Ալլա՛հ, կը բացագան–չեն դատաւորները կարծելով թէ կը կատակէ Նասրէտտին:

— Տեսէ՛ք, կ'ըսէ Նասրէտտին եւ պատուհանէն ցոյց կուտայ խումբ մը հաւեր, որոնք բթեներին շուրին տակ կը հանգչէին մէկ ոտքի վրայ:

Անշուշտ այդքան միամիտ չէին դա–տաւորները, հաւատալու համար Նաս–րէտտինի: Ու կ'ըսեն թէ հաւերը յոգ–նած են, ատոր համար մէկ ոտքի վրայ կանգնած են: Մէկը առարկայ մը կը նետէ հաւերուն, եւ հաւերը, երկու ոտքով այս անգամ, կը փախչին ցիր–ուցան:

— Տեսա՞ք, Նասրէտտի՛ն, կ'ըսեն դատաւորները, հաւերը երկու ոտք ունին:

— Չը՛, կ'ըսէ Նասրէտտին, մէկը եթէ ձեր ետեւէն ալ բար մը նետէ, դուք ոչ միայն երկու ոտքով, այլ եւ ոտքով ու թեւով կը փախչիք:

Պ. Լիթվինով,— գանք մեր պատ–մութեան,— ճիշդ է որ վերջերս շա՛տ կը ջարդէր կը փշրէր իր կարմիր բա–նակով, բռունցքը կը ցցէր ինտերվէն–ցիոնիստ ակապիտալիստ ևմպերիա–լիստ եւ մռնաբախտ Անգլիոյ դէմ, սակայն Գերմանիոյ սպառնալիքին տակ պարտաւոր էր անշուշտ մոռնալ այդ բոլոր խօսքերը եւ բաժակ պար–պել իմպերիալիստ երկրի մը պետին կենացը:

Բաժակն ալ բա՞ն է: Ինչպէս Նաս–րէտտինի մէկ ոտքով հաւերը յան–կարծ կը փախչին երկու ոտքով՝ պարզապէս նետուած բար մը տեսնե–լով օդին մէջ, այնպէս ալ Լիթվինով չէ թէ բաժակ մը գինի խմել, դեռ խաչ մըն ալ կը հանէ երեսին, կ'երդ–ուընուայ Ցիսուսով Քրիստոսով, եւ ե–թէ պէտք կ'ըլլայ՝ ռուսերէնն ալ կը մոռնայ եւ *եթիվ – բիթիվ* անգլերէն ալ կը բարբառի, եթէ ...

ԱՐԱԶ

ՄԻԱՑԵԱԼ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

ՆՈՐ ԴԻՄՈՒՄՆԵՐ ԱՐՏԱՔԻՆ ԵՒ ՆԵՐՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆՑ

(ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ ՄԱՐՏ 29Ի)

Հայ Գաղթ. Միացեալ Յանձնաժողովը իր 13րդ նիստը գումարեց մարտ 28ին Նուպարեան Մատենադարանին մէջ եւ գրաղեցաւ իր օրակարգին հար–ցերով:

1.— Յանձնաժողովին անդամ Պ. Ա. Խանճեան մարտ 27ի չորեքշաբթի օրը մասնաւոր ունկնդրութեան ընդունուած է Արտաքին Գործերու Նախարար Պ. Լավալի կողմէ եւ անոր յանձնած է Միացեալ Յանձնաժողովին պատրաստած մէկ նոր յուշագիրը, որով անոր բարեացակամ ուշադրութեանը կ'ենթարկուին Ֆրանսայի հայ աշխատաւորները մօտէն շահագրգռող երկու կէտեր.—

ա) Թուրքիայէն Ֆրանսա եկած կարգ մը Հայեր իրենց հիմնութեան թուղ–թերուն վրայ նշանակուած են իբր Թուրքիոյ հպատակ եւ իբր Թուրք կը նայ–ցուին ֆրանսական իշխանութեանց կողմէ: Իրականին մէջ սակայն այդ Հայե–րը, թուրք հիւպատոսարանները հետ որ եւ է յարաբերութիւն դադրեցու–ցած բլլալով, այս վերջիններուն կողմէ իբր բրհահպատակ չեն ընդունուիր: Հետեւաբար, արտաքին գործերու նախարարութենէն կը խնդրուի պէտք եղած հրահանգը տալ ձեռնհաս իշխանութեանց որ այդ կարգի Հայերը իբր զաղթա–կան նկատուին, ինչպէս են իրօք:

բ) Արտաքին գործերու նախարարութիւնը պէտք է նորէն հրահանգ տայ ձեռնհաս իշխանութեանց թէ փոխադարձութեան պայմանը ի զօրու չէ հայ գաղթականներուն համար, եւ հետեւաբար հայ գաղթականները պէտք է վա–յելեն նոյն այն առանձնաշնորհները որ կը ճանչցուին Ֆրանսայի հետ փոխա–դարձութեան պայման կապած երկիրներու հպատակներուն, եւ անոնց հաւա–սար օգտուին աշխատանքի իրաւունքէ, գործազրկութեան նպաստէ եւ այլ պայմաններէ:

Պ. Լավալ շատ սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրած է Պ. Խանճեանի եւ ար–տաքին գործերու նախարարութեան երկու բարձր պաշտօնատարներու յանձ–նած է գրաղիլ ներկայացուած խնդրագրով եւ ընթացք տալ անոր:

2.— Ժողովը որոշեց դիմում մը կատարել ներքին գործերու նախարարին մօտ, որպէսզի բոլոր այն Հայերուն համար, որոնք արհեստ մը կամ գրաղում մը չունենալով, ստիպուած են օրէնքով 100 ֆրանքնոց թուղթ առնելու եւ սա–կայն ի վիճակի չեն այդ գումարը վճարելու, բարեհաճ ուշադրութիւն մը ըլ–լայ եւ անոնց 20 ֆրանքնոց թուղթ տրուի:

3.— Ժողովը նոր խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Հայ Տնտեսական կեդրո–նին մէջ կազմուած նոր մարմնին առաջադեմ վարչութեան երեք պատուիրակ–ներուն հետ, որոնք յատկապէս հրաւիրուած էին եւ յանգեցաւ ընդ–գիմբը իրր սահմանափակ մարմին մը չի նկատեր եւ պատրաստ է ընդունելու ամէն աջակցութիւն եւ գործակցութիւն որ կը ձգտին Ֆրանսայի հայ գաղու–թին եւ աշխատաւորութեան վիճակին բարելաւման: Ով որ նոր ծրագիր մը ունի այդ ուղղութեամբ, ով որ նոր փաստ մը ունի արժեւորելիք, ով որ նոր դուռ մը կը ճանչնայ որուն չէ բախուած մինչեւ հիմա, կընայ դիմել Միացեալ Յանձնաժողովին, որ պատրաստ է ընդունելու ամէն թելադրութիւն եւ խոր–հուրդ: Միացեալ Յանձնաժողովը կը կարծէ թէ Ֆրանսայի հայ գաղթական–ներուն ի նպաստ աշխատելու լաւագոյն եղանակը այս է ներկայ ծանր պայման–ներուն մէջ, եւ ոչ թէ հետամուտ ըլլալ ստեղծելու նոր մարմին մը, որ, բացի կազմակերպչական դժուարութիւններ յարուցանելէ մեր ներքին կեանքին մէջ, հարկաւորաբար երկուութիւն յառաջ պիտի բերէ ֆրանսական իշխանութեանց մօտ կատարուելիք ձեռնարկներուն եւ դիմումներուն մէջ: Միւս կողմէ, Միացեալ Յանձնաժողովին գործունէութիւնը անպատասխանատու հանգա–մանք մը չունի, եւ ան որոշած է արդէն իր մինչեւ հիմա կատարած գործին մասին մօտերս իր համարատուութիւնը ընելու գիւղը կազմող մարմիններուն, հաւաքական ընդհանուր ժողովի մը մէջ:

ՏՅՈՒՆՈՒԹՅՈՒՆ ՈՍՈՓ ԺԱԿՂ

= o • o =

Ու պատմում էր նրանց ինչ-որ բան, ինչ-որ բան ասում իր մասին, ժամ առ ժամ ավելի ու ավելի ոգևորվելով, ինչպես միշտ անում էր, երբ խոսում էր իր սիրելի գործի մասին։ Ու ինչ-որ կերպ անսովոր էր տեսնել նրան այդպիսի վիճակում։ Ամեն անգամ, երբ նա խոսում էր իր գործի մասին, նրա դեմքը ինչ-որ կերպ փոխվում էր, ինչ-որ կերպ ավելի ազնվանում, ավելի ներշնչված էր դառնում։

— Ես ուզում եմ, որ դուք հասկանաք, թե ինչ մեծ նշանակություն ունի մեր գործը, — ասում էր նա։ — Ես ուզում եմ, որ դուք հասկանաք, թե ինչ մեծ պատասխանատվություն է դրված մեր ուսերին։ Ես ուզում եմ, որ դուք հասկանաք, թե ինչ մեծ հետաքրքրություն է առաջացնում մեր գործը ամբողջ աշխարհում։ Ես ուզում եմ, որ դուք հասկանաք, թե ինչ մեծ ուրախություն է պատճառում ինձ այն հանգամանքը, որ ես ունեցել եմ պատիվը ձեզ հետ միասին աշխատելու։

Ես նայում էի նրան, լսում էի նրա խոսքերը, և ինձ թվում էր, թե ես ինչ-որ կերպ ավելի մոտ եմ նրան, ավելի հարազատ եմ նրան, քան առաջ։ Ես ինձ թվում էի նրա ընտանիքի անդամը, նրա ընկերը, նրա եղբայրը։ Ես ուզում էի ամեն կերպ օգնել նրան, ամեն կերպ ցույց տալ, որ ես նրան սիրում եմ, որ ես նրան հարգում եմ, որ ես նրան հավատում եմ։

— Ես ուզում եմ, որ դուք հասկանաք, — շարունակում էր նա, — որ ես ինձ համարում եմ ոչ թե ինչ-որ մեկուսացած անհատ, այլ ինչ-որ մի օղակ, որը կապում է ձեզ հետ միասին մեր ընդհանուր գործին։ Ես ուզում եմ, որ դուք հասկանաք, որ ես ինձ համարում եմ ոչ թե ինչ-որ մի առանձին անհատ, այլ ինչ-որ մի մասնիկ մեր ընդհանուր կոլեկտիվի։ Ես ուզում եմ, որ դուք հասկանաք, որ ես ինձ համարում եմ ոչ թե ինչ-որ մի առանձին անհատ, այլ ինչ-որ մի մասնիկ մեր ընդհանուր կոլեկտիվի

ԽՂՃԱՅԻՆ ԲԱԽՏԻ ՀՈՒՅՍԸ — ՀՈՐ ՇՈՒՐՋ Ի. Ա. Կ. Լ.

— o-o —

Ինչպես ի վիճակ եղավ հայ ազգը ոտքի հարություն տալ —

Մեր ազգի պատմության մեջ շատ քիչ դարաշրջաններ կան, որոնք այնքան հարուստ լինեն ներքին ու արտաքին ուժերի ակտիվ գործունեությամբ, որքան 1-ին դարի կեսերից մինչև 4-րդ դարի սկիզբը ընկած ժամանակաշրջանը։ Հայ ազգի կյանքի այդ շրջանում ծավալվում են ներքին ու արտաքին ուժերի ամենալայն ու ամենաբազմազան հարաբերությունները։ Ներքին ուժերի ակտիվությունը պայմանավորված է լինում ինչպես ներքին, այնպես էլ արտաքին գործոններով

2.— Մայր· Արեւելքի խնդիրը կարծուածին չափ մեծ տեղ բռնած չէ խոսակցութեանց մէջ: Լիթվինով բացէ ի բաց առաջարկ դրած չէ Մայր· Արեւելեան Լոքառնօ մը կազմելու: Բայց շեշտած է թէ խորհրդային իշխանութեան կարծիքով «Արեւմուտքի համար ծրագրուած բարեյաջող լուծումները առնուազն բաղձալի են արեւելքի համար»: Միւս կողմէ, Սթալին դիտել տուեր է թէ մթնոլորտը մեծապէս բարւոքած է Մանչուրիոյ սահմանին վրայ եւ թէ որ եւ է կարգադրութեան առեն անհրաժեշտ է նկատի առնել երկու նոր հանգամանքներ·— 1. Մ· Նահանգներու նոր ձգտումը՝ ինքն իր մէջ ամփոփուելու կամ առնուազն չշարունակելու տեւական ներկայութեան քաղաքականութիւն մը·— 2. Ռուսական Ասիոյ ներկայ դիրքը իրրեւ անտեսանելի պէս ինքնաբաւ:

Պ· Իտըն բաւականացած է ճշդելով թէ Անգլիա միեւնոյն քաղաքականութիւնը կը վարէ Ասիոյ, ինչպէս Եւրոպայի մէջ·— այն ինչ որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը եւ թէ բոլոր ասպարէզներուն մէջ վճռապէս փարած պիտի մնայ հաւաքական ապահովութեան դաշին: Այս առթիւ ալ, խորհրդային բանագնացները իրենց ջերմ դոհունակութիւնը յայտնեցին:

3.— Առեւտրական գետնի վրայ, երկու կողմերը համաձայնեցան թէ իրենց յարաբերութիւնները ճշդուած են դաշնագրով մը, հաւասարութեան սկզբունքին վրայ եւ փոխադարձ գոհունակութեամբ: Բայց հարկ է կարգ մը սրբագրութիւններ կատարել·— Ա· Խորհրդային իշխանութիւնը կը դանդատի թէ անգլիական դրամատուները չատ ծանր տոկոսով դրամ կուտան իրենց: Այս առթիւ նոր վարկեր կը խնդրեն·— Բ· Անգլիացիները կ'ուզեն որ խորհրդային իշխանութիւնը պակաս մեքենայ գնէ, բայց գոնէ աւելի մեծ քանակութեամբ նախանիւթ եւ գործուած ապրանքներ: Այս մասին ծանր անհամաձայնութիւններ չկան:

⁂ Պ· Իտըն եւ Լիթվինով իրենց խօսակցութիւնները չարունակեցին յաջորդ օրը, աւելի չեշտելով մերձեցումը: Շաբաթ օր Անգլիոյ ներկայացուցիչը ճաշի հրաւիրուեցաւ Պ· Լիթվինովի ամառանոցին մէջ, եւ նոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Սթալինի հետ: Այս առթիւ Պ· Իտըն ներկայ եղաւ Մոսկուայի Օփերայի մէկ ներկայացման,— Զայքովսկիի «Կարապին լիճը»:Ներկայացումէն առաջ, խորհրդային նուագախումբը հնչեցուց բրիտանական քայլերգը,— «Աստուած պահէ թագաւորը», որուն յաջորդեց «Ինթէրնասիոնալը»:

Իտալական բանակը 600,000 հոգի Ապրիլ 1ին եւ մէկ դասս ալ պահեստի

Իտալիոյ պատերազմական նախարարին խորհրդականը չատ կարեւոր յայտարարութիւն մը բրաւ մարտ 29ին, ծերակոյտին առջեւ, վերջնապէս հաստատելով թէ ապրիլ 1ին կազմ եւ պատրաստ պիտի ունենան 600,000 զինուոր: Զօրավարը յայտարարեց թէ 1911ի դասին զօրակոչէն զատ, հրամանագիրներ կը պատրաստուին, արագօրէն եւ աստիճանաբար «թագաւորին հրամանին տակ» առնելու համար պահեստներու ամբողջ դաս մը, 1912ի զինուորներ:

Եւ չարունակեց·— « Ցառաջիկայ ապրիլ 1ին զէնքի տակ պիտի ունենանք 600,000 զինուորներ, կատարեալապէս զինուած եւ ամէն կարգի սպաներով ա–պահովուած »:

Քաղաքական շրջանակներու մէջ չատ նշանակալից կը գտնեն 1912 դասին զօրակոչը: Այս դասը արձակուած էր անցեալ տարի եւ վերջին զօրակոչը կապ ունէր միայն անմիջապէս նախընթաց դասին հետ: Կը նշանակէ թէ կատարեալ–բութիւնը կ'ուզէ կազմ եւ պատրաստ պահել զայն: Այդ պարագային, իտալական բանակը պիտի հասնի 800,000ի, առանց հաշուելու 300,000 քաղաքապահ զինուորները:

Խորհրդականը խօսեցաւ նաեւ իտալական բանակին ռազմավարութեան եւ սպառազինութեան մասին, պաշտպանելով յարձակողական մեթոդը եւ արագաշարժութիւնը: « Փորձառութիւնը կը տրվեցնէ թէ ան որ ամէնէն առաջ կը հասնի, լաւագոյն վիճակը կ'ունենայ իր կամքը հարկադրելու թշնամի բանակին: Այսօր աւելի մեծ արժէք ունի ռազմադաշտ հասնիլ մէկ զօրաբաժինով, քան վաղը մէկ զօրաբանակով: Պարտք կը սեպեմ յայտարարել թէ մենք ամէնէն կատարի հակատակորդներն ենք «պաշտպանողական չղթայի»դրութեան, որ ամէն բան պաշտպանելու ձգտելով, իրականին մէջ ոչինչ կը պաշտպանէ եւ կրաւորական եւ չարաշուք ոգի մը կը ստեղծէ»: Ուրեմն, իտալական բանակին ռազմավարութիւնը պիտի ըլլայ ռազմական նախաձեռնութիւն եւ չանթահարիչ յարձակողական:

Այս խօսքերը ջերմապէս ծափահարուեցան ծերակոյտին եւ մասնաւորապէս Պ· Մուսոլինիի կողմէ, որ ներկայ էր նիստին, կատարեալ–բութեան ան–դամներու մեծ մասին հետ:

Իւղաման թուղթերը մինչեւ Մայիս 15

Ռատիկականական վերատեսչութենէն մեր քաղած պաշտօնական տեղեկութեան համաձայն ՈՉ – ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ինքնութեան թուղթերու փոխանակութեան պայմանաժամը երկարաձգուած է ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՅԻՍ 15: Բոլոր ոչ–աշխատաւորները պէտք է անպատճառ դիմեն մինչեւ այդ թուականը ուղղակի ռատիկականական վերատեսչութեան (Սիթէ), քանի որ Հայերու եւ Ռուսերու թուղթերը չեն կրնար փոխանակուիլ թաղային գրասենեակներու մէջ, Նահանգնան տուրքին պատճառով:

Անոնք որ ասկից առաջ ստացած են Նանսէնեան անցագիր, պայն ներկայացնելով, փոխանակ 50 ֆրանքի 25 ֆրանք միայն պիտի վճարեն իրր Նանսէնեան տուրք:

Այս տուրքը վճարելու անկարողները պէտք է դիմեն Նանսէնեան գրասենեակը (32 Bld. Raspail, երրորդ յարկ) եւ պահանջեն ապահարկութեան վկայական:

Պ· Էռիօ կը փառաբանէ Թ· Ռուսիան

Արմատական – ընկերվարականներու արտակարգ համագումարին մէջ, Պ· Էռիօ ուշագրաւ ճառ մը խօսեցաւ Թ· Մուսոլինիի մասին, չեշտելով·

— « Այսօր իրաւունք ունինք խօսելու ոչ միայն քաղաքական եւ զինուորական Ռուսաստանի, այլեւ տնտեսական Ռուսաստանի մասին: Այդ երկիրը չատ կարեւոր դեր մը կրնայ կատարել համաշխարհային տնտեսութեան մէջ: Նկատի առնելով իր յարաճուն բնակչութիւնը, Ռուսաստան չպիտի խճողէ մեր հողագործական շուկաները: Բայց չուտով մեքենաներ պիտի արտադրէ: Շատ չանցած մեքենական արօրներու խնդիր պիտի ունենանք: Եւ ամէնը այս չէ· որովհետեւ Ռուսաստան դիւրին եւիմուտք ունի· ան կրնայ հաւաստարակշռել իր արտադրումներն ու ներածումները: Գործադրութիւնը աւելի տակաւ է Ռուսաստանի մէջ· որովհետեւան միակ երկիրն է որ դեռ վերելքի շրջանին մէջ կը գտնուի: Մ· Նահանգներն իսկ վայրէջքի ճամբուն վրայ են: Ցարերու շրջանին չատ աւելի հաւաքական տնտեսութիւն կար Ռուսաստանի մէջ քան այսօր· այդ երկիրը դէպի նոր կարգուսարք մը կ'ընթանայ»:

Քանի մը խօսք ալ միջազգային կացութեան նուիրելով, դիտել տուաւ թէ աւելորդ է կորսնցնել պազարիւնը: « Աւելի լաւ է տեսնել ճշմարտութիւնը: եւ մենք դիտենք զայն, չնորհիւ Պ· Հիթլէրի: Այն կացութիւնը որ կը տեսնենք այսօր, գոյութիւն ունէր երեք ամիս առաջ»:

Պելճիկա 100ին 25 կը կոտրէ իր դրամը

Պելժիական դրամը՝ պէլկա՝ թաւալգլոր անկումներ ունեցաւ վերջերս: Նոր դահլիճը, որուն վարչապետն է սեղանաւոր մը, Վան Զելանտ, առջի օր խորհրդարանին ներկայացուց իր ծրագիրը, իրրեւ զարման առաջարկելով·— Հարիւրին 25 արժեզրկել պէլկան, այսինքն լքել ոսկեզրամի քաղաքականութիւնը, որուն փարած էր երկիրը, տարիներէ ի վեր: Արժեզրկումը չպիտի անցնի 30 առ հարիւրը: Այս համան վրայ, Պելժիա պիտի դադրեցնէ ոսկի–դրամի վճարումները, մինչեւ որ միջազգային համաձայնութիւն մը գոյանայ դրամական քաղաքականութեան մասին: Դահլիճը կ'առաջարկէ նաեւ վերա–կազմել Պելժիոյ Թղթադրամի քաղաքականութիւնը, նոր չուկաներ ճարել՝ կրճատելով արտադրութեան գիները եւ տուրքերը, աժանցնել առեւտրական վարկը, հանրօգուտ չինութիւններ կատարել եւ ճանչնալ խորհրդային իշխանութիւնը:

Նոր գոյքեր օտար ուսանողներու դէմ

Բուռն ցոյց մը տեղի ունեցաւ ուրբաթ օր, բժշկական համալսարանին եւ Սէն Միշէլի փողոցներուն մէջ: Ազակողմեան թերթերը կ'ըսեն թէ օտար ուսանողները չէին ուզեր համակերպիլ բողոքի դասադուլին եւ թէ ընդհարումներ միջոցին թունաւոր «գլոնգլոն»ներ նետեցին, իրենք զիրենք պաշտպանելու համար: Քանի մը ցուցարարներ վիրաւորուեցան: Կրթական նախարարը ունկնդրութեան ընդունեցաւ պատուիրակութիւն մը, լսելու համար անոնց դանգատները օտար բժիշկներու եւ ուսանողներու դէմ:

Այս առթիւ ուսանողներու դաշնակցային միութիւնը դեկոյց մը հրատարակեց, որով կ'ըսէ թէ անպատասխանատու ընկերակցութիւններու շնորհիւ, դասադուլի շարժումը արագօրէն վերածուեցաւ հակահրէական եւ հակաօտար շարժումի մը: «Այս առթիւ ցաւալի բռնութիւններ գործուեցան Օր· Լէվիի դէմ, փրոֆէսէօր բժշկական համալսարանին մէջ, ինչպէս եւ փրոֆ· Ֆուռնիէի եւ անոր մէկ օգնականին դէմ, որ ծանրապէս վիրաւորուեցաւ»: Միութիւնը բոլորովին կը դատապարտէ այս շարժումը:

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՊԱՆԻՈՑ ԴԱՀԼԻՃԸ հրաժարեցաւ, բաղաբական յանցաւորներու ներման հարցին առթիւ: Դահլիճին հինգ աջակողմեան անդամները հակառակ էին ներման: Այս հրաժարման հետեւանքով, կ'ազատին 21 մահապարտներ, որոնց մէջ կան բաղաբական շատ կարեւոր դէմքեր եւ երկու ընկերվարականներ, կոնզալէզ Փէնա եւ Մէնէնտէզ:

ԱՄԱՌՆԱՑԻՆ ԺԱՄԸ սկսաւ երէկ, շաբաթ, կէս գիշերին: Մէկ ժամ առաջ տարի՞ք ձեր ժամացոյցը:

Հ· Յ· Դ·

ՎԱԼԱՆՍԻ Կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ Ռոմանի եւ Վալանսի բոլոր ընկերները այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին սովորական հաւաքատեղին:

ՀԱՆԴԷՍ – ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած Հ· Յ· Դ· ԿՈՒՍԷՆՎԻԼԻ «ՏԱՒՐՈՍ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

ցեղի կ'ունենայ այսօր կիրակի, 31 Մարտ ժամը 2·30ին

Abbeye'Hotel Ferme de Noues· Goussainville.

կը խօսի ընկեր Ս· ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Կր ներկայացուի *ՕԹԷԼԼՕԻ ՆԱԽԱՆՁԻ ՏԵՍԱՐԱՆԸ*

եւ երկու փոքր գաւեշտներ·

Բանախօսութիւն: *Մուտք 5 ֆրանք·*

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ՖՐ· Կ· ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ եւ ՔԱՇԱՆ-ՊԱՆԵԼՕՅԻ Մ·-ՃԻՒՂԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

7 Ապրիլ կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2.45ին

Պեֆկիքաշեան սրահին մէջ, 26, Rue Troyon, Sèvres. (Métro. Pont de Sèvres)

ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ «*ՋՒՕԿՕՆԴԱ*»

(Տրամ 4 սիրար Դաբրիէլ ա'Անունցիօյի)

Կը մասնակցին.— Պարոններ. Գ· Տէրվիշեան, Ց· Թորոսեան, Ս· Շահլաեեան, Տիկիններ. Լ· Պետրոսեան, Յ· Լաթիֆեան, Քնարիկ Մակդօնալդ· Օրիորդներ. Գանեթար, Ա· Գազազեան:

Տոմսերու գիները 10, 7 եւ 5 *ֆրանք:* *Միջնարարներուն պիւֆէ:*

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷ կը խնդրուի նկատի առնել, փարիզ եւ Արուարձաններու, Հ· Մ· Ը· Մ·ի Սկաուտներու ոարեկան հանդէսը, 12 Մայիս, կիրակի, կէս օրէ վերջ Petit Journalի սրահին մէջ:

Մանրամասնութիւնները աւելին:

ՍԻՓԱՆի երեկոյթ - Պարահանդէսը

Տեղի կ'ունենայ 28 Ապրիլ կիրակի ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր

VICTOR HUGOի սրեղ սրահներուն մէջ

46, Rue St. Didier. Métro: Victor Hugo

ՀՐԱԺԵՇՏԻ ՀԱՒԱՔՈՅՔ

Ընկերաճամակրական հրաժեշտի հաւաքոյթ *Սիփանի* ղեկավար՝ Պ· ՍԱՓՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆի մեկնումի առթիւ այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, 31, Rue de Seine, մէթրօ՝ Օտէօն:

Կը հրաւիրուին *Սիփանի* եւ Պ· ՍԱՓՕի բարեկամները:

ԹԱՏԵՐ· ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ եւ ՇՐՋԱՆԻ Հայր. Միութեան Փարիզի մ·ճիւղի եւ հովանաւորութեամբ Ֆրանսայի ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ:

6 ԱՊՐԻԼ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8·30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

Պ· ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆի սրահին մէջ 13, Rue Pierre Curie

K. Bicêtre· Մէթրօ՝ փորթ ա'Իթալի:

ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՊԱՇՏՕՆԱՏՈՒՆԸ 71, Avenue Kléber

ՀԱՄՑԷՆ ՄԻՇՏ ՆՈՑՆ Է

Բաց է ամէն առաւօտ ժամը 10—12.30: — Դիմել ամէն կարգի վկայականներու *ձամար:*

Խորհուրդներ կը տրուին իմիգրանթաճն թուղթերու վերաձորգման համար:

SOCIETE D'ENCOURAGEMENT NATIONAL ET INTERNATIONAL DE SAUVETAGE

ՄԵՆՔ ԵՐԵԿՈՅԹ – ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ, (ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱԿ)

Ի ՆՊԱՍՏ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՈՐԲԱՆՑԻՆ ԵՒ ԲԱՐԵՆՊԱՏԱԿ ՀԱՅԱՏԱՏՈՒԹԵԱՆՑ

6 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին 6րդ թաղապետարանին սրահին մէջ

(Place St. Sulpice)

Մեծ օրքէսթր՝ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԽԱՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆԻ, ճազ թանկօ

Մուտք՝ 5 *Ֆրանք*

ԾԱՆՈՒՈՒԹ Է *բազմամարդ թաղի մը մէջ ԿՕՇԿԱԿԱՐԻ հօսփ մը: Վարձք՝ 100 ֆրանք ելեկտրական լոյսը միասին: Թրփրիզ՝ 700 ֆր·: Դիմել՝ ամէն օր ժամը* 1-3 DANIEL, 30, Rue Milton. Paris (9)·

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՍԵԴՐԱԿ ԱԱՍՈՒՆԻ

16, Rue de Vaugirard, PARIS (6e) Մէթրօ՝ ՕՏԷՕՆ կամ ՍԷՆ ՄԻՇԵԼ

ՀԵՌԱԶԱՅՆ՝ ODÉON 76-22

Կ'ընդունի ժամը 9 – 12 եւ 2 – 8, իսկ կիրակի միայն եւ կէսօր

ՆՈՐ ԺԱՄԱՑՈՅՑ ՄԸ

Զուիցերիական նոր ժամացոյց մը որ մեքենական եւ տեւական կերպով ցոյց կուտայ օրերը: Ժամացոյցին տուփը քրոմաւոր նիքել է եւ զարդանկարուած: Երաշխաւորութիւն 5 տարուան ձամար: Ժամացուցակին մէջտեղի բացուածքէն կ'երեւի օրուան Թուականը: Թուական փոփոխութիւնը տեղի կ'ունենայ ձիշտ կէս գիշերին: Մէկ օրը վերջացած միւսը կը սկսի: Գին՝ 35 ֆր·: Կը դրկուի contre remboursementով: Նէթ ժամացոյցը լաւ չաշխատի փոխարժէքը կը վերադարձուի: Արտասաիմանէ եղած ապսպրանքներու ձամար դրկել 50 ֆր· կանխիկ: Շահագիները գրել բնձեռնելի եւ որոշ: Այս ժամացոյցը չձախուիր ժամագործներու մօտ:

Դիմել՝ **Maison EMBO,** 24, Rue de Civry, Paris (16). Dep. AR.

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԱԺՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ բժիշկների Ազգ· ճիւանդանոցին

33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)

Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14—18 եւ ժամադրութեամբ·

Etude de Me BERNARD WAHL

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կր ստանձնէ ամէն տեսակ գատական ինդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կր պաշտպանէ առեւտրական եւ ճաշտարար գատարանը, ներու առջեւ, կուտայ certificats de coutumesներ, կր կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

Հայկուհի ժամադրավայրը

Ձսպաւորի ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն **Danton: 52-73**

Ընտիր եւ եւրոպական խմամուած կերակուրներ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ Մ· ՉԱՑԼԱԳ

Վ.ԿԱՑԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ եւ ՊՈԼՍՈՅ ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՆԵՐԷ

Կ'ընդունի ամէն օր առաւօտները ժամը 9-12 և երեկոները 5-7:

208bis Rue Lafayette, Paris. Métro Louis Blanc

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՑՈՒՅՑԷՔ ՓՏՏՈՒՑՑԷՔ ԵՒ ԳՆՆՑԷՔ

ՐԱՔԻ ՏԻԿՁ

ԱՐՔԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱԶԴՈՒԻՐԻՁ ԱՆԱՐԱՏ ԱԻՈՐԺԱՒՈՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս չկը ցերմկնայ եւ քէյֆ կուտայ:

Ֆրանսայի ձամար արտօնատէր՝ Ց· ՏԱԼԱՔԻՒԻԲԷԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ· ՃԻՏՁՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart** (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃՔՆԿՔՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Criqui

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԹԷՀՐԱՆ, Հ· Գ·— 200:
ՏՐԱԿԻՆԵԱՆ, Լօր— 35:
ՎԻԼՇԵՎՐՕ, Վ· Ա·— 50:
ՊՈՒԼՕՆԵԼ, Իչխ· Ա·— 35:
ՊՈՒԼՕՆԵԼ, Իչխ· Ա·— 15:
ՍԷՆ ՔԼԵՐ, Գ· Ս— 70:
ՊԱՆՕՎԵՍ, Մելիք— 50:
ՄՕՆԹՐԻՕԼ ՍՈՒ ՊՈՒԱ, Ա· Ա·— 70:
ՄՕՐԼՄԹԼ, Պարտ— 35:
ՓԻՓԼ ՍԻՒՐ ԱՐԹԱՆ, Ա· Դ·— 50:
ՓԱՐԻԶ (11), Կուստիկեան— 27:
ՊՕՐՔՓԵՐ, Հ· Ա·— 35:
ՍԷՆ ՓԻԷՌ ՕԳՐՆԱ, Մ· Ե— 35:
ՄԱՐՍԷԼ, Պօղ— 140:
ԱՎԻՆԵՕՆ, Ֆ· Հ— 35:
ՔՐԻԱԶ, Գ· Ֆ— 75:
ՍԷՆ ՀԻԼԷՐ ԹՈՒՎԼ, Զ· Պ— 50:
ԼԻՈՆ, Լ· Կիւլ— 70:
ՆԻՇԱՊՈՒՐ, Ո· Ճարութ— 200:
ԱԼՖՈՐՎԻԼ, Հ· Ե— 35:
ՊԵԼՖՈՌ, Տէմիր— 70:
ԱԼՖՈՐՎԻԼ, Տէմիր— 35:
ՖԼԱՎԻԱԿ, Սահ— 35:
ՓՈՆ Տ'ՕՕՆԱ, Ա· Կար— 35:
ՓՈՆԹԼ, Մ· Գ— 5:
ՌՕՄԱՆ, Գործ— 104:
ՎԱԼԱՆՍ, Գործ— 230:
ՌՕՄԱՆ, Ե· Գաս— 16:
ՖԻՕ, Սարգիսեան— 35:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

ՔՕՌՍԱԺԻ համար վարժ գործաւորուհիներ կ'ուզուին: Մեքենայի մաքսուր կար եւ կտրել գիտնալ պէտք է: Դիմել՝ HERMINE, 80, Rue du Fbg. St. Denis, *Փարիզ:*

ԿՐ ԳՆՆՆՔ ամէն տեսակ աւելի քարեր գինով ճին առարկաներ, ոսկի, արծաթ, գոհարեղէն, մէտալ, դրամներ եւ կոտրտուքներ: Կը ձախենք նաեւ լօթքրի նշանակնալի մէկ տասներորդ տոմսակներ: Դիմել՝ BANQUE — 58, Rue Lafayette. Paris.

ԿԸ ՓՆՏՒՈՒԻ

Տիկին Արաքսի Մարտիրոսեան, ամուսնացած Ազատեանի հետ, կը փնտռէ իր քոյրը՝ Արշալոյս Տէր· Յովհաննէսեան, ամուսնացած է Նէքերէճեանի հետ կը կարծուի թէ Մարսէյլ կը գտնուի իր հասցէն իմացնել Միհրաս եւ Արաքսի Ազատեաններուն՝

La Baisse, Coferie, Ain.

ԳԱՑԷՔ

CIGALE CINÉMA

60 Avenue de Saxe. LYON

Le Gérant: H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13)
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)